BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
20 G
67
H
Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
31.5.38.
31 / 38
31 / 1 / 38
13.20.

CONSILIVM

Siue iuris allegationes Re-
uerendiſsimi in Chriſto patris
D. Fernandi Loazij miſeratio
ne diuina Ilerdenſis Epiſcopi
ac Dertuſenſis electi. V. I. Do
ctoris, Super cõtrouerſia oppi
di à Mula, orta inter Illuſtriſ-
ſimũ Dñm à Velez Marchionẽ, Et illius ſubditos, ſu-
per dicti oppidi dominio, atq; iuriſdictione, cunctis
principibus, cæteriſq; oppidorum dominis admodùm
vtiles ac neceſſariæ. In quibus continetur, quæ & quo
pacto Imperatores ac Reges, cæteriq; eiuſmodi Prin-
cipes ac domini, Vrbes, Ciuitates, Oppida, ac Caſtra,
aliaq; id genus, ſui regni imperijq; iura, à ſe ſuoq;
patrimonio poſſunt abdicare: & alijs in ſui, ſuo-
rumq; ſucceſſorum præiudicio, poſſunt con-
ferre, largiri, atq; donare: ſeu quocunq;
alio modo alienare. Et quo etiam pacto,
talia acquirentes atq; poſsidentes,
ſecuro, tranquilloq; animo, his
vti poſſunt atq; gaudere.

BIBL. SEC. COL. ROM. SOC. IESV

MEDIOLANI
Excudebant Valerius ac fratres Metij.
M. D. LII.

ILLVSTRISSIMO DOMINO, LVDOVICO FAGIARDO

Conteſtanorum proregi , Marchioni à Velez , Fernandus Loazius I. V. Doctor, Ilerdenſis Epiſcopus, ac Dertuſenſis electus.

S. P. D.

CVM ſuperioribus diebus ex tuis non ſolùm literarum monumentis , ſed familiaribus etiam intelligerem verbis , fortiſsime Marchio, tuam procelloſis litium vndis amplitudinem acerbè exagitari: nec nõ multigenis brumalibus ſuę execrandorum diſcrutiorum generibus perpetim pulſari: tantamq́; tuorum ſubditorum oppidi à Mula diſterminationum tempeſtatem , aduerſo in dies ingruere ſidere: & quod acerbius cunctis, mihiq́; liquidò apparet, tecum iure minime agi: Summis ac luctuoſis non tangi animi cruciatibus haudquaquam potis fui: tuum acerbum, aquilinis oculis contemplans infortunium. Quippe quod pro tot, tantiſq́; obſequijs, quæ tu ampliſsime Marchio, maioreſq́; tui, de longo ac inclyto ſemper nati ſtemmate, ſtrenuè ac ex animi penetralibus, rebus bellicis geſtis, & alijs mille id genus modis, nocturno diurnoq́; labore, remis (vt perhibent)

ac velis heroicis præſtiterũt Regibus: Pro tanta beneficiorum exuberãtia, amoriſq; glutino, quo ſubditos aſsiduè ſunt proſequuti: Nec par (quod execrabilius eſt) pari illi referentes, eiuſmodi tibi ab omni labe remoto, rependatur merces: vt potiſsima tuæ inclytæ domus portio, in quæſtionem, ne dicam in diſcrimen ab ipſis reuocetur ſubditis. Et quamuis maximo ſim delibutus gaudio: tuarum controuerſiarum genera, à ſupræmo candidiſsimoq;, Regiæ atq; Imperatoriæ maieſtatis cõcilio, recto examinanda, excutiendaue fore æquilibrio: In quo Senatu, literatorumq; albo, ſunt viri barbati in vtroq; iure peritiſsimi: & quod religioni Chriſtianæ eſt laudabilius, à recto veritatis tramite, nullo pacto deuiantes: ſed potius ſumma iuris æquitate, rectaq; librandi ſtatêra, necnon grandi animi ſolertia, æquale ius cuipiã eueſtigiò tribuentes. Vt tuis tamen ſatisfaciam iuſsis: & pro tantis erga me, meoſq;, à tam ampla illuſtriq; domo collatis manu larga beneficijs: Ne ingratitudinis erga te aſpergi poſsim labe: & ſi diurno nocturnoq; diſtringar labore: multigeniſq; ac familiaribus, tangar negotijs: quid de tuis, quippe quæ non minus ardua quàm moleſta exiſtunt, dicam ac ſentiã: aliqua ſcribere decreui. Quæ & ſi non ea eruditione, ingenijq; perſpicacitate, atq; dicendi polleant facundia, qualem pro tuis cauſis atq; controuerſijs habere erat operæprecium: Malui tamen vtrumq; videri facinus aggredi audax, & improbũ, ac periculoſæ (quod aiunt) aleæ: quàm tua humaniſsima iuſſa detractare. Scio enimuerò parũ opus eſſe hæc mea ad eã quã moliris opera, Exiſtimo enim, nõ defuiſſe

plures conſultores , me peritiores , qui ſuis reſponſis hanc quoq; cauſam adiutarint:& validiſsimè pro vtraq; parte , dulciori facundioriq́; Minerua exarauerint . Attamen qualicunq; tropo , quamuis non graphico , ſed potius ieiuno, huiuſmodi ſint exaratæ lucubratiunculæ: nonproinde ipſas cuncto dicendi carentes lepôre , animaduertas : ſed mei animi integritatem , integerrimamq́; voluntatem , qua eas ſcripſi accipias . Quas , vt laconiſmo gaudeam , ad vmbiculum duco. Vale noſtræ Hiſpaniæ dæcus , atq; totius orbis fulgentiſsimum ſidus , ex ampliſsima Mediolanenſi Vrbe , ſexto Idus Auguſti.

M. D. LII.

ILLVSTRISSIME MARCHIO.

QVONIAM nemo rectè conſulere poteſt, quin prius rei negotiũ percipiat: oportet vt ante om-nia, rei ſeriem exprimamus, quæ talis eſt, vt ex actis à te ad nos tranſmiſsis, colligere potuimus. Sereniſsimus Henricus, Caſtellæ Rex, huius nominis ſecũdus, in ſui ſuſcepti regni ingreſſu, poſtquã oppidũ de Mula ad ſui dominiũ reduxit: epiſtolã quãdã illius oppidi cõſiliarijs, atq; officiarijs tenoris ſequẽtis ſcripſit.

DON Enrique por la gr̃a de dios, rey de caſtilla &c. Al cõceio, e officiales, alcaldes, ſcuderos, y hõbres buenos, dela muy noble ciudad de Murcia, y atodos los otros cõceios, villas, e lugares del reyno de Murcia, e a qualquier, o quales quier de vos, q̃ eſta nueſtra carta vie redes, ſalud y gr̃a. Sepades, que nos embiamos alla, a dõ Ioan Sãcho de Manuel, cõde de Carrion, a que ande por todo eſſe reyno, e faga todas las coſas q̃ el entẽdiere q̃ ſeran nueſtro ſeruicio. Por que vos mãdamos, a todos, y acada vno de vos, q̃ creades al dicho Cõde, de todo loq̃ vos dixere, o enbiare adezir de nueſtra parte: E ſeades dello ciertos, aſsi como ſi nos meſmo eſtando preſente, vos lo dixeſſemos. E todo aſſeguramiẽto, prometimiẽto, e perdones, que el dicho Cõde fiziere en nueſtro nom-bre, en qualquier mãera q̃ ſea, o por qualquier razon, nos lo prometemos anſi, como Rey e ſeñor, de vos lo tener y guardar e cõplir, en la manera q̃ el dicho Cõde lo hizie re. Otroſi por eſta carta, damos poder al dicho Cõde, para que por nos y en nueſtro nombre, pueda tomar de vos, qualquier o quales quier pleyto homenaie, o homenaies

enqualquier manera q̃ ſean,opor qualquier razon.E toda coſa que el dicho Conde ſobre eſta razon,en nueſtro nõbre hizere: nos lo auemos por firme,e por valedero, por agora,e para en todo tiẽpo.E porque de eſto ſeades ciertos: mandamos le dar eſta nueſtra carta,ſellada con nueſtro ſello. Dada en Mõtiel,a veynte dias de Marco. Era de mil quatrocientos y ſiete. Nos el Rey.

QVARVM literarum vigore,die dominica,vigeſima ſeptima mẽſis Maij, eadẽ Era milleſima quadringenteſima ſeptima,hoc eſt,anno dñi milleſimo tercenteſimo ſexageſimo nono, præfatus Comes de Carrion, quædã capitula pro parte præfati cõcilij & officiariorũ dicti oppidi de Mula ſibi oblata,eiſdẽ cõceſsit,atq; firmauit:Inter quæ,capitulũ quoddã,in quo illos à regia corona minime ſegregare,neq; in alicuius dominiũ trãsferre,ſed ſemper ſub regis dominio atq; poteſtate retinere promiſit. Idq; ratũ firmumq; habere,ſuo iuramẽto firmauit.

QVAE quidẽ capitula, poſtea ipſemet Sereniſsimus Rex Henricus,die decima mẽſis Septẽbris, Anni dñi milleſimi tercenteſimi ſeptuageſimi primi, que fuit Era milleſima quadringenteſima nona,& ſignanter capitulũ ſupra dictum, ſuis cũ literis laudauit,cõfirmauit,& approbauit: quorum tenor talis eſt.

SEPAN quantos eſta carta vieren,Como nos don Enriq̃,por la gr̃a d̃ dios,rey de caſtilla &c.Al cõceio, officiales,e hombres buenos de nueſtra villa de Mula,ſalud e gr̃a.Sepades,q̃ vimos vr̃as petitiões,q̃ nos ẽbiaſtes cõ Lope Hernãdes Melgareio,e Sãcho Steuan vueſtros ꝓcuradores,E enlo q̃ primieramẽte nos embiaſtes dezir:

que fueſſe nueſtra merced, en que eſſa villa fueſſe ſiempre nueſtra, e dela nueſtra corona de Caſtilla: y que no fueſſe dada ni apartada de nos, a otro ſeñor alguno: ſegun que don Ioan Sancho Manuel, Cõde de Carrion en nueſtro nombre con nueſtra carta de poder, vos lo auia otorgado, al tiempo que tomaſtes la nueſtra boz, y nos recebiſtes por Rey e por Señor: Y que vos confirmaſſemos los copitulos que el dicho Conde en nueſtro nombre vos auia otorgado por ſu quaderno: A eſto reſpondemos que nos plaze, e tenemos por bien, y es la nueſtra merced, por vos hazer merced, que eſſa dicha villa ſea ſiempre nueſtra, e dela nueſtra corona. Aſsi meſmo per vos fazer merced, vos otorgo e confiimo los dichos capitulos, que el dicho Conde en nueſtro nombre, por el poder y carta de crehentia que de nos tenia vos otorgo, enel dicho tiẽpo, por el dicho quaderno, que nos fue moſtrado por los dichos vueſtros procuradores. Otroſi, alo que nos enbiaſtes dezir &c. Dada enlas cortes de Toro, a dies dias de Setiembre, Era de mil quatrocientos y nueue.

QEAE omnia, cum prædictarum literarum inſertione, Sereniſsimus Rex Ioannes, Præfati Henrici Regis filius, huius nominis primus, die decima menſis Nouembris, anno Domini milleſimo tercenteſimo ſeptuageſimo nono. Hoc eſt, Era milleſima quadringenteſima decima ſeptima, in Comitijs generalibus, in ſui regni initio, ſuis regnicolis per eum in Burgenſi ciuitate habitis, etiam laudauit, ratificauit, ac de nouo conceſſit. Quo defuncto, Sereniſsimus Rex Henricus huius

nominis tertius,præfati Ioannis Regis filius,die decima menſis Martij, anno domini milleſimo tercenteſimo nonageſimo ſexto, ſequentes literas ad præfatos conſilia-rios & officiarios dicti oppidi à Mula miſit.

DON Enrique por la gratia de Dios,Rey de Caſtilla.&c. Al conſeio,officiales,y hombres buenos de mi villa de Mula,que es enel obiſpado de Cartaiena,ſalud e gratia ſepades.Que vi vueſtra petition,por la qual me embiaſtes a dezir,que eſſa dicha villa quela queria quitar de mi corona,e dar a quien mi merced fueſſe: E porende que pues eſſa dicha villa, fue ſiempre dela corona delos Ryes mis anteceſſores: e delos Reyes mi aguelo y padre, e mi ſeñor que Dios perdone: que fueſſe mi merced,dela no querer dar,ni enagenar a perſona alguna:ſaluo que la tomaſſe y recibieſſe para la mi corona real.Sabed que nunca mi intention fue,ni es,de dar,ni en agenar eſſa dicha villa a perſona alguna: ſaluo guardarla y tenerla para mi corona real: por que entiendo que cumple anſi ami ſeruicio,guarda y defendimiẽto dela tierra: y porẽde bien ſeguros deuedes eſtar deſte hecho.Por que os mando,que pongades en eſſa villa tal recaudo,que ella ſea bien guardada, ſegun ami ſeruicio cumple. Y no fagades ende al,por alguna manera,ſo pena dela mi merced. Dada enla muy noble ciudad de Seuilla,a dies dias de Marco,año del naſcimiento de nueſtro ſaluador Ieſu Chriſto, de mil trezientos y nouenta y ſeys años. Yo Pero Alfonſo la fize ſcreuir, por mandado de nueſtro ſeñor el Rey. Yo el Rey, regiſtrada. &c.

DEINDE quatuor peractis annis, idem Sereniſsimus Rex Henricus ad præfatos dicti oppidi conſiliarios, atq; officiarios, cæterosq; dicti oppidi homines, alteras infra ſcripti tenoris mittendas literas curauit.

DON Enrique &c. Al conceio, caualleros, ſcuderos, officiales, y hombres buenos, dela mi villa de Mula, ſalud y gratia. Sepades que vi vueſtras petitiones que me enbiaſtes: Y alo que me enbiaſtes dezir, que fueſſe mi merced: de no dar, ni enagenar eſſa dicha villa, a ningun ſeñorio: y que la mi merced fueſſe, dela querer y guardar para la mi corona real, como ſiempre fue. Sabed que me plaze: y tengo eſſa dicha villa por muy buena, e honrada: Por loqual yo la quiero, y tengo, y terne para la mi corona Real: Y no entiendo dela dar a perſona alguna: ſaluo dela querer y tener para mi y para la mi corona Real, ſegun dicho es. Y tengo en voluntad dele hazer muchas mercedes, conſiderando los trabaios y affanes que por mi ſeruicio auedes poſſado, y paſſades de cada dia. Dada en Fartada, cerca de Torrijos a dies de Hebrero, año del naſcimiento, de nueſtro ſaluador Ieſu Chriſto, de mil y quatrocientos. Yo Gutierre Dias, la hize ſcreuir por mãdado de nueſtro ſeñor el Rey. Yo el Rey.

Poſtmodũm verò, anno domini milleſimo quadringenteſimo trigeſimo, Sereniſsimus Rex Ioannes huius nominis ſecundus, præfati Henrici Regis filius, Alphonſo quondam Iões Faiardo, ob plurima ab eo recepta beneficia, in eorum recompenſationem atq; remunerationem, præfatum oppidum de Mula donauit,

pro vt ex inſtrumento donationis conſtat: Cuius tenor talis exiſtit.

POR hazer bien y merced a vos Alfonſo Iañes Faiardo, mi Adelãtado mayor del reyno de Murcia, por los buenos e leales ſeruicios que me vos auedes hecho, y fazedes de cada dia: ſpecialmẽte por los ſeruicios que me feziſtes enla guerra contra el Rey de Aragon. Fago vos merced, gratia, e donation por iuro de heredad para ſiempre iamas, dela mi villa de Mula, que es enel obiſpado de Cartaiena, con ſu caſtillo y fortaleza, Con todas las rentas, e pechos, y derechos pertenecſcientes al ſeñorio dela dicha villa: E con ſu tierra y terminos, prados, y paſtos, e dehesas, e vaſſallos. E con la iuſticia ciuil y criminal, mero mixto imperio, y con todas las otras ſus pertinentias. Quedando ende toda via para mi, e para la corona real de mis reynos, Alcaualas y tertios, Monedas, y pedidos quando los otros mis reynos melos ouieren de pagar. Otroſi mineros de oro, plata, e otros mineros. E la mayoria dela iuſticia. E que ande mi mõeda, e nõ podades hazer otra, E q̃ fagades guerra y paz dela dicha villa y caſtillo por mi mandado. E todas las otras coſas que perteneſcen al ſeñorio real, que ſe non pueden apartar del. E fago vos merced y gratia, e donation dela dicha villa y ſu tierra y terminos, y territorio, con ſu caſtillo y fortaleza, E con ſus entradas y ſalidas, e derechos y pertinentias. E con todas las otras coſas ſuſo dichas e cada vna dellas, Exceptadas las que de ſuſo retengo para mi e para la corona real de mis reynos, como dicho es: para

que ſea vueſtra, y de vueſtros herederos: Ela podades dexar por mayoraſgo, ſegun e con las condítiones que vos quiſieredes. E que la podades vender, y empeñnar, y enagenar, e fazer della y en ella como de coſa vueſtra propria: Tanto que non la podades enagenar a ygleſia, ní a monaſtrío, ní a perſona poderoſa de orden, ní de relígion, ní de fuera de mís Reynos, ſin mí ſpecial mandado. E por eſte mí aluala vos doy, y entrego, y trãſpaſſo la tenentía y poſſeſsíon, propríedad y ſeñorío, dela dícha villa, y caſtillo, e fortaleza, y de todas las otras coſas ſuſo díchas, e de cada vna dellas. E vos doí facultad, e autorídad, y poder cumplído, para las entrar, y tomar en caſo que falledes ende qualquíer reſiſtentía actual o verbal, e aunq̃ todo concurra. E para que podades de quí adelante poner y pongades en la dícha villa, vos o vueſtros herederos deſpues de vos para ſiempre íamas, Alcaldes, e alguazílles, e íuhezes, e regídores, e otros offíciales annuales y perpetuos: y anſi meſmo ſcriuanos que den fe de loque ante ellos paſſare. Y mando al conceío, alcaldes, alguaziles, y regídores, caualleros, ſcuderos, offícíales e hombres buenos dela dícha villa, y vezínos y moradores della, e ſu tíerra: que vos ayan e recíban por ſu ſeñor: Y vos den y entreguen la poſſeſſion, equaſi poſſeſsíon de todo lo ſuſo dicho, e de cada coſa dello. E cumplan vueſtras cartas y mandamientos: E vos recudan, e fagan recudír cõ todas las coſas ſuſo dichas, e cada vna dellas, bíẽ e cõplídamẽte. O troſi mãdo al mí Alcayde, q̃ por mí, o por qualquíer pſona, tiene

en qualquier manera el caſtillo e fortaleza dela dicha villa, que vos la de y entregue, a vos, o a vueſtro cierto mãdado. E ſobre eſto no me requieran ni atiendan otro mi mandamiento, ni ſegunda iuſsion: no embargante qualquier pleyto o homenaie, que por el dicho caſtillo e fortaleza tenga fecho, a mi o a otra qualquier perſona, en qualquier manera. Car yo por la preſente ſelo alco, e quito, y ſuelto, vna y dos, e tres vezes. E le doy por libre y quito del, a el ya ſu linaie para ſiempre iamas. E que ſobre eſto nome requieran, ni atiẽdan otra mi carta, ni mandamiẽto, ni ſegunda iuſsion: Car mi merced y voluntad es que ſe haga y cumpla anſi. Y los vnos y los otros no fagan ende al por alguna manera, ſo pena dela mi merced, y confiſcation de los bienes de los que lo contrario hizieren, para la mi camara. de los quales yo por la preſente hago merced, a vos el dicho Adelantado: y vos doy poder cumplido para los entrar y tomar para vos, ſi anſi nolo hizieren ni cumpliren. Otroſi por eſte mi aluala mãdo alos Duques, Cõdes, Ricos hombres, Maeſtres de las ordenes, Priores, Comẽdadores, Alcaydes de los caſtillos e caſas fuertes y llanas, y alos del mi cõceio, Oydores dela mi audiẽtia, e alcaldes, alguaziles, e otras iuſticias, e regidores, caualleros, ſcuderos, e hombres buenos de todas las ciudades, villas y lugares, delos mis reynos y ſeñorios, o a qualquier o qualeſquier dellos: q̃ lo guarden y cumplan, e fagan guardar y cũplir como ſuſo dicho es. E q̃ no vayan, ni paſſen, ni cõſientan yr ni paſſar cõtra ello, ni cõtra coſa algũa ni parte dello: Mas q̃ vos den todo fauor e ayuda para ello. E q̃ vos no põgan

ni conſientan poner en ello, ni en parte dello enbargo ni contrario alguno. Elos vnos ylos otros no fagan ende al por alguna manera, ſo pena dela mi merced, y dedos mil marauedis para la mi camara, So laqual mando almi canceller, e notarios, e alos otros que eſtan ala tabla delos mis ſellos, que vos den y libren y paſſen, y ſellen, mi carta e priuilegio, lo firme y baſtante que meneſter ouieredes en eſta razon. Car yo por la preſente vos fago la dicha merced de mi proprio motiuo, e cierta ſciencia, e poderio real abſoluto, anſi como de coſa mia propria, e libre, e pormi poſſeyda, ſin embargo ni contradiction alguna. Fecho a doze dias de Setiembre, del año del naſcimiento de nueſtro ſaluador Ieſu Chriſto, de mil e quatrocientos y treynta años, Yo el Rey. Yo el doctor Hernando dias de Toledo. Oydor y referendario del Rey, E ſu ſecretario, la fize ſcreuir por ſu mandado, Y enlas ſpaldas dize regiſtrada.

CONTROVERSIAE QVAE EX REI SERIÉ ORIVNTVR.

EX qua rei ſerie Illuſtriſsime Marchio, eiuſmodi principales oriuntur controuerſiæ, ſiue dubitationes.

PRIMA, An prædicta donatio præfati oppidi de Mula, per Sereniſsimum Regem Ioannem præfato Alphonſo Iañes Faiardo vt præmiſſum eſt facta: ex poteſtatis deffectu nulla exiſtat. Cùm Princeps, ciuitates, oppida & caſtra, necnon alia quæcunq; regni ſui iura, quæ de demanio & corona regia exiſtunt, alienare non valeat.

SECVNDA, Num talis donatio ex defectu ſolemnitatum nulla erit: eoquòd per ſcripturam priuatam, abſq; expreſsione & adiectione loci facta fuerit: & teſtium ſubſcriptione, ſigilliq; impreſsione, atq; munitione caruit. Et eoquòd abſq; conſiliariorum regiorum, ciuitatumq; procuratorum conſilio, contra illius regni iura, facta extitit.

TERTIA & vltima, Si demus præfatam donationem minime valere: Vtrum Illuſtriſsima Dignatio veſtra poterit ſe aliqua præſcriptione iuuare, atq; tueri. Et ipſos alienatos ac fiſcum à iure agendi excludere.

AN CONSVLTORES SVORVM conſiliorum fundamenta exprimere teneantur.

Etſi cõſultores nõ teneãtur aliorũ autoritatibus ſuas ſentẽtias, ſuaq; cõſilia cõprobare: neq; ſuorũ cõſiliorũ cauſas ſiue rationes in mediũ ducere. vt voluit Specu. in titu. de requiſitiõe cõſilij. §. primo. verſi. & nota quòd cõſiliarij. Et in titu. de ſenten. §. qualiter. verſi. verũ. Ioãnes Andr. Antonius de But. Cardi. Zaba. Ioãnes de Imola. & cõmuniter alij in. c. Sicut. de Re iudi. Ange. de Caſtiglione in quodã ſuo cõſilio incipi. Ego Angelus, inſerto iter cõſilia Petri de Ancha. numero. cxij. Philippus Cor. in cõſilio. cxxxvij. incipi. Viſis ſcripturis. col. j. in principio. Et in cõſi. clxxix. in principio. incipi. eodẽ modo Viſis ſcripturis. vol. j. & i cõſi. cccxxiij. incipi. Animaduertẽs. in primis verbis. volu. iiij. Hieronymus Gratus i reſpõſo ſuo cẽteſimo. incipi. Et ſi in deciſiuis. vol. j. & i reſpõſo. clij. incip. Viſis lr̃is, in prin. vol. ij. Et Marianꝰ Soc. iunior in cõſi. l. incipi. Viſo inſtrumẽto donatiõis. col. ij. & in cõſi. lxij. incipi. Pro ſatisfactiõe. & in cõſi. cxxxiiij. incipi. Circa præſentẽ cõſultationẽ. in principio. & in cõſi. cxxxvij. incipi. Viſo ꝑceſſu. col. penul. vol. j. Vt tñ iudices ✝ nõ mihi hac in re tyrũculo, ſed aliquorũ peritiſsimorũ doctorũ ſentẽtijs credãt, fidẽq; adhibeant: Quorũdã in hoc ſecutus opinionẽ præcipue Panormitani atq; Felini, in. d. c. Sicut. & Philippi Cor. in cõſi. lxxix. incipi. Viſo ꝑceſſu, in principio. vol. iij. Cõplurimorũ grauiſsimorũ doctorũ, nõ ſolũ priſcorũ, verũetiã neotericorũ ſentẽtias referã: Eoſq; in huiuſcemodi cõſilij corroborationẽ adducã.

PRIMVM PRO PARTE OPPIDI de Mula fundamentum.

AD primam igitur dubitationem ſiue controuerſiã deueniendo: Videtur prima facie eſſe dicendum, dictam donationem per ſereniſsimum regem Ioannẽ, præfato Alphonſo Iañes Faiardo factam, minime va-luiſſe: Eamq; ex defectu poteſtatis pluribus ex cauſis
1 atq; fundamentis, nullã nulliuſq; valoris extitiſſe † Pri-mo quia cum dictum oppidum de Mula de demanio, hoc eſt de corona regia, regioq; patrimonio fuerit: nul-lo modo præfatus ſereniſsimus Rex Ioannes, præfatum oppidum, in ſui ſuorumq; ſucceſſorum præiudicium, dicto Alphonſo Iañes Faiardo concedere, atq; donare potuit. Vt eſt tex. apertus, per quem ita tenent Ho-ſti. Innoc. Ioannes Andreas, Antonius de Butrio. Pa-normi. & communiter doctores in. c. Intellecto, de Iu-re iuran. Doctores cõmuniter in. c. primo de proba. & in prohæmio. ff. & in. l. Prohibere. §. Plane. ff. Quod vi aut clam. Cynus Alberi. & cõmuniter alij in. l. Digna vox C. de legi. & in. l. Bene à Zenone. C. de Quadrieni præ-ſcriptione. Oldra. in conſilio. lxxiiij. incipi. Eleganter circa negotium. Andreas de Iſernia in. c. primo. §. Præ-terea ducatus. de prohibita feudi aliena. per Federicũ, Ioannes Andre. in additio. ad ſpecu. in titu. de Inſtru-mentorum æditio. §. Nunc autem. Bal. & alij in prohæ-mio ſeu præludijs feudorum. Idem Bal. in. c. Licet. §. in generali. Si de feudo defuncti contentio ſit interdomi. & agnatos. Et in. c. primo, verſiculo Poſsideant. de Pace

2 conſtantiæ † Vbi inquit, nõ poſſe Principem, neq; per contractum, neq; aliomodo, regalia in ſucceſſorum præiudicio alicui concedere: cùm non poſsit principatus iura ſubuertere, neq; diminuere. Idem Bal. in. c. primo. Qui ſucceſſores teneantur, & in. l. Cum multa. col. pen. C. de Bonis quæ libe. & in. c. Licet cauſã. col. iij. verſi. Itẽ nota quòd eccleſiæ. de Probatio. vbi inquit, non poſſe Imperatorem imperij claues donare: aliás proditor dici poterit, vt notatur in. l. finali. C. de Acquirenda poſſe.
3 Et in. l. Cũ pater. §. Pater pluribus. ff. de Lega. ij. † Quia tenetur eas ſucceſſori reſignare. Nec poſſe imperij viſcera euiſcerare: Nec vnam Baroniã alicui concedere, Quæ poſſet imperij maieſtatem atq; dignitatem ſubuertere: Aliâs non adminiſtrator, ſed potius imperij ſpoliator videretur exiſtere. l. Qui fundũ. §. Si tutor. ff. pro empto-
4 re † Præcipue cum donare, non ſit adminiſtrare, ſed potius diſsipare. Vt inquit, tex. in. l. Ab agnato. & in. l. finali. ff. de Curato. furioſi. & in. l. Contra iuris. §. Filius. ff. de Pactis. & in. l. Cum de in debito. ff. de Probatio. & in. l. Filius fami. ff. de Donatio. Per quæ iura ita notat Paulus de Caſ. in conſilio. ccclii incipi. Curator. volu. primo. Alexan. in conſi. lxxxv. vol. ij. & Socci. in cõſi. lxxv. col. v. vol. primo. Quos refert & ſequitur Laurẽtius Siluanus in cõſi. xl. incip. Viſa diligẽtiſsime præſẽti donatiõe. in. ix. col. Et ideo dicebat Bal. in. d. c.
5 Intellecto. col. ij in prin. † Iuriſdictiões ſupremas, ſacrorũ Canonum eſſe: Et propterea in marſupio principis non exiſtere: Neq; vrbem venalem principem habere poſſe. & tradit Bal. in ſua Margarita, in verbo Rex. Iura

enim regia & quæ de demanio, hoc eſt de regia corona exiſtunt: (de quibus in.c. primo. & ibi tradit Bal. quæ ſunt regalia) nemo poteſt alienare. Vt inquit tex. in titu. de Allodijs. in prin. ibi diſtrictum & iurisdictioné Imperatoris non præſumat vendere. Quia ea tenetur Princeps illibata ſeruare. d. c. Intellecto. & de Supplenda negligen. prælato. c. Grandi. lib. vj. & tradit beata
9 Brigida in quarto ſuarum reuelationũ libro. c. iij. † Sibi enim data eſt regni procuratio, non autem conceſsio, ſiue diſtributio: Et ideo nõ poteſt de iuribus regni teſtari. vt notant doctores, præcipue Peruſinus in Rubrica de Teſtamẽtis. lib. vi. col. xxx. verſi. xxv. Sed ſuo deb; ingẽio dignitatem ſuam augere. ff. de Officio præſidis. l. Obſeruandum. in fine. Et non debet eam ſcindere: Vel illius partem alicui tribuere. c. Maioribus de Præben. & notat. Ioannes de Platea, in. l. Prædia. C. de Locatione prædiorum ciuilium. lib. xi. Lucas de penna. in l. Quicunq;. la ſecunda. C. de Omni agro deſerto. & in. l. ij. C. de fundis rei priuatæ. eodem libro. Cardinalis Zabarella, in conſilio. cxxxvij. incipi. Et fuit quæſtio regis Cypri. in finali col. Paulus de Caſ. in conſilio. lxxvj. incip. Quid fruſtra. Guido Papa. quæſti. ccxxxviiij incipi. Rex Franciæ. Iaſon in. l. Imperium. in. xix. col. ff. de Iurisdictio. omniũ iudi. & in conſilio. x. incipi. Videtur prima facie. col. iiij vol. iii. Matthæus de Afflictis, in Præludijs conſtitutionum Neapolita. in. xxiiij. quæſ. col. fin. & in titu. Qui ſucceſſores teneantur. col. x. Et dixi in Repetitione mea. §. His itaq;. col. xxiij. Inſtitu. de Iuſtitia & iure.

SECVNDVM PRO PARTE dicti oppidi fundamentum.

SECVNDO, In tantum alienatio rerum demanialium, quæ de regia corona, regioq́ꝫ patrimonio exiſtunt, regibus eſt interdicta. Quòd ſi forte eccleſiæ, vel alio cuicunq́ꝫ religioſo loco, ſeu pio, aliquam ex ipſis rebus princeps ipſe donaret: ſeu in eccleſiam, vel alium religioſum aut pium locum, alienatio prædicta fieret: nullo modo eccleſia deberet talem donationem acceprare: quia eandem acceptando: potius rem alienam & ſic regni, ac ſucceſſoris, quam propriam ipſius donantis, videretur ſcienter recipere. vt notatur in. c. Tranſmiſſa. de Decimis: & expreſſe voluit Paulus de Caſ. in. d. ſuo. lxxiiij. conſilio.

TERTIVM PRO PARTE DICTI oppidi fundamentum.

1 TERTIO facit † Quãdo enim oppidũ ſeu caſtrũ fortiſsimũ ac munitiſsimũ, & in confinibus regni poſitum exiſtit: pro vt in caſu noſtro extitit: Nam tempore donationis prædictæ, præfatum oppidum de Mula, fortiſsimum atqꝫ munitiſsimum, nec non in ſarracenorum confinibus poſitum erat: Tale oppidum ſeu caſtrum, nec à principe donari, neqꝫ alio quouis modo alienari potuit, nec debuit. Vt notat Claudius de Aquis, aliás de Seyſello in ſuo feudorum ſpeculo in Ru-
2 brica, Qui feudũ dare poſſunt. in nona col. in fi. † Vbi

notabiliter inquit: In alienatione irreparabili, vt puta quando Papa vellet magnum fortalicium alicui in feudare: quod ſi ſemel ille poſsideret, non poſſet ab eo ſine magna difficultate auferri: licitum eſſet cuicunq; priuato, domino vel rei publicæ, de facto reſiſtere, & mouetur per ea quæ notant Canoniſtæ maxime moder. in.c. Si quādo.de Reſcrip.& in.l. Vt vim.vbi ipſe latius ſcripſit.ff.de Iuſtitia & Iure. vbi volunt, Superiori volenti inferre præiudiciū irreparabile, licitum eſſe de facto reſiſtere. Pro quo facit vt ipſe inquit, quod notat Pau. de Caſ. & ſequuntur moderni in.l. ii. C. de Edicto diui Adri. tollen. & latius Alexan. in. l.Naturaliter. §. nihil cōmune.in.x. col.in quinta fallentia. ff. de Acquirenda poſſeſsio. Panor. in.c. Veniens.de teſtibus. Et Felin.
3 in.c. Cum ſuper. in pe. col. de Re iudica ✝ Vbi concludunt: Quòd licet Regula exiſtat, ſpoliato non poſſe opponi exceptionem de dominio, Sed ante Omnia ipſum reſtitui debere. l.Si quis ad ſe fundum. C. Ad legē Iuliam de vi publica. Tamen ſi ageretur de reſtitutione munitiſsimi oppidi, quod de facili recuperari non poſſet, Secus eſſet. Cuius Claudii doctrinā tanquam ſingularem refert & ſequitur Hieronymus Gratus in reſponſo. cxlvii. incipi. Viſis inueſtituris. col. pe. vol. ii. Et licet ipſe non dicat, idē voluit, refert, & ſequitur Præpoſitus Alexandri. in Summa. in. xij. col. iii. quæſt. prima. Barptholomæus Veronēſis in conſilio. lx. incipi. Omiſſa facti ſerie. in. iii. col. Quos refert & ſequitur Ioannes de Neuiſanis in ſuo conſilio, poſito inter conſilia Alberti Bruni. xij. in ordine. incipi. Patres comederunt. in. xiii. col.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

4 Pro qua benefacit † Nam licet Emphyteuta vel feuda-tarius poſsit feudum cum hac clauſula (accedente ſci-licet conſenſu domini, & non aliter, nec alio modo,) alienare: vt tradunt Doc. in. l. finali. C. de Iure Emphyte. Si tamen ſeruata eadem forma, oppidum munitiſsimum infeudatum, Emphyteuta ipſe alicui venderet: Talis venditio non valebit: quia abſq; difficultate recuperari nō poſſet. vt not. Bal. in. c. primo. verſiculo. hoc quoque. de Succeſsione feudi. quem refert & ſequitur Præpoſi-tus Alexandri. in. c. primo. §. aut ſi libellario. in. ij. col. Qui bus modis feudum amittatur. in vſibus Feu. Iaſon in Rubrica. ff. ſoluto matrimo. & in. l Non ſolum. §. morte in. xxiiij. col. ff. de Noui operis nūtiatio. & in. l. fi. i. xxiiij. & xxvj. quæſti. C. de Iure emphyteu. Feli. in. c. Quæ in eccleſiarum. col. ij. de Conſtitutio. & dominus Fran-ciſchinus Curtius præceptor meus in ſuo feudorum tra-
5 ctat. in quarta parte. in. xxi. quæſti. † Quod (vt dixi-mus) maxime procedit. vbi oppidum in confinibus regni exiſtit: quod difficilius donari debuit. vt eſt tex. in. l. ij. C. de Fundis limitrophis. lib. xi. & in. l. Omnes. C. de Fundis patrimonialibus. eodem lib.

QVARTMV, PRO PARTE dicti oppidi fundamentum.

EXalia & quarta cauſa, ſeu alio, & quarto funda-mento, præfata donatio non valuit: Quia vaſſallis & hominibus præfati oppidi de Mula minime conſen-tientibus, imo expreſſe contradicentibus, ipſiſq; inui-tis facta fuit. Debent enim ſubditi in eorum alienatione conſentire: quos inuitos & contradicentes non poteſt dominus alienare. Vt eſt tex. in. c. primo. §. ſi quis. Quo tempore miles. & in. c. primo. §. præterea ducatus. & ibi Andreas de Iſernia. Bal. Marti. Lauden. Aluaro. Præ-poſitus. & alij. notant. de Prohibita feudi aliena. per Fe-dericum. & in. c. primo. §. eadem. de Lege Corradi. & in. l. In adoptionibus. ff. de Adoptio. & eſt glo. cõmu-niter approbata. in. l. Inuitus. ff. de fideicõmi. liberta. & in. c. Dilecti. & ibi Hoſti. Innocen. Ioannes Andre. Antonius de Butrio. Panor. & cõmmuniter alij. de Ma-ioritate & obedien. & voluit Specu. in titu. de Feu. §. quoniam. & ibi Ioannes Andre. in eius additio. Henri-cus Bouich. in. c. finali. ad finem. de Feu. Cardina. in. c. Plerũq;. §. penul. in finali col. ſecũda quæſtione. vij. Ioan nes Faber in titu. de Aſſignatio. liber. Iacobus de Arena. Dinus. Bar. Areti. Alexand. Iaſon & alij in. l. ſecunda in principio. ff. Soluto matrimonio. Vbi communi-ter videntur concludere: Vaſſallos in eorum aliena-
2 tione nullo modo poſſe cogi conſentire. † Quia in-tereſt vaſſallis atq; ſubditis ſuum dominum non mu-tare, vt notabiliter inquit Innocen, in cap. Auditis.

de præſcriptio. Idem tenet Bal.in conſilio. cccxxvij.incipi. Pridie enim conſului. volu.primo.& in.d.c.primo. §. Si quis.& in.d.c. licet. §. ingenerali. Si de feudo defuncti contentio ſit inter domi.& agnatos.& in.l.Debito rum.& ibi Salyce. Paulus de Caſ. & alij.C.de Pactis. & in.l.prima.in.viij. col.C. de Seruis fugiti.& in.l.In teſtamento.C.Ad legem falci.& in.c.primo.circa finem.de Reſtitutio.ſpolia. Idē Paulus de Caſ. in conſilio. xx.incipi. in Cauſa ſtatutorum.volu. primo. & in conſilio. cccxxxv. incipi. Laudatio. Ludouicus Roma. in conſilio. xxvj. incipi. Pro Deciſione. Fabianus de Monte in tracta.de Emptio. & venditio. in.xi.quæ. tertiæ quæſtionis Principalis. Corſetus in tracta.de Poteſtate regia. in iiij. quæſti. Philippus Corneus in conſilio. ccxxj.incipi. In hac quæſtione. col.iij. volu. iiij. Nicolaus Milis. in repertorio ſuo.in verbo Dominus.verſi.Dominus Feudi. & verſiculo.Dominus terræ.Lucas de Pēna in.l.prima.p illum tex. C.de Capitatione Ciuium.Cenſi. eximēda.lib. xi. Andreas Siculus in conſilio.xi. incipi. Illud afferam in medium.Feli. in.c.Ad audientiā.col.ii.de Præſcriptio. Soci.in cōſilio.xxxix.incipi.In quæſtiōe.col.iii.vol.primo Iaſon in.d.l.Debitorum.col.ii.C.de Pactis.& in.l.Si non fortē.§.Libertus.col.x.ff. de Conditio.indebiti & in con ſilio.lvi. incipi. Circa primum.col.prima.vol.primo.Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in tracta tu feudorum.in.ii.parte.in.x.quæſti. & in.vii.parte. in. ii. quæſti. & in conſilio. clxxiiii. incipi. In cauſa vertente. col. iiij. vol.ij. Matthæus de afflictis in Præludijs conſtitutionum Neapolita. in. xxiiii. quæſti. col. prima, in

ſine.Ioannes Igneus in repetitiõe.d.l.Donationes quas diuus.C. de Donatio. inter virum & vxorem. Ludouicus Gomeſius Cohiſpanus & conterraneus noſter in. §. Item ſeruiana in. xvi. col. Poſt Ange. & Iaſonem ibi. Inſtitu. de Actio. Antonius Capitius in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. clx. incipi. In cauſa Franciſci de Raynaldis in. ii. &.iii. col.Reſtaurus Caſtaldus in tracta. de Imperatore. in. ciiij. quæſt. Et dixi in.d.repetitiõe mea.in.§.His ita.col.xxii.i fine.Inſtitu.de Iuſtitia & iure.

3 Et ideo dici ſolet, Non poſſe Epiſcopum in inferiorum ſuorum, ac ſubditorum præiudicium, ipſis ſubditis inuitis, vel minime conſentientibus, aliquid ſtatuere. Vt notant Innocen. Hoſtien. & cõmuniter doctores in. c. Veſtra.p illum tex.de Locato.& voluit Archidiaco.in.c. de Eo.Xv. diſtinctio. & in. cap. primo. in. iij. col. & ibi Cardinalis, Ioannes de Turre Cremata. de Conſecratio. diſtinctio. iij. Geminia. Et Cardinalis Alexan. in Summa.Diſtinctione.xviii.in finali col.Panor.in.c.Dilectus.in.v.col.de Conſuetudi.& in.c.ij.in primo notabili. de Inſtitutio.& in.c.fina.col.ij. verſicu. Vnde ſcias. de Ferijs. & in conſilio. lxxij. incipi. In negotio. Henricus Bouich in. c. A nobis. el primo. col. ij. de Sententia excõmuni. Philippus Fran. in.c.finali.§.fina.de Appellatio.libro.vj. Antonius de Butr. in. c. Cum omnes. de Conſtitutio. & in. c. Quæ in eccleſiarum. & ibi Ioãnes de Imola.col.fina.eodem titu.& in.c.ij.de Maioritate & obedien. & in.c. Quod ſuper his.& ibi communiter doctores, præcipue Feli. in. iiij. col. eodem titu. Boniſacius in Clementi. fina. in principio.in finali col.de Re-

bus eccleſiæ non alienan. Ioannes Faber. in. §. Quod principi. Inſtitu. de Iure natura.gentium & ciuili. Albericus de Roſate in. l.Factum à Iudice. col.ij. ff. de Regulis iuris. Ludouicus Roma. in conſilio. ccccxxviii. incipi.In Terminis propoſitæ conſultationis.col.ij.verſi. quemadmodum &c. Federicus de Senis in conſilio xvij. Barptholomæus Bellencinus in tractatu de Charitatiuo ſubſidio,in. xlv. quæſti. in.ij.col. Barptholomæus Socci. in conſilio.cclxxij. incipi. Non proſequendo ordinem: col. iiij. verſi. confirmantur prædicta. volu. ij.

4 Guido papa in cap. Quanto.de Iure iuran. ✝ Vbi p.illū tex.in.ij. notabili inquit, Principem nihil poſſe in populi ſui præiudicium, ipſo populo irrequiſito, ſtatuere. Et tradit Petrus Paulus Pariſius in conſilio nonageſimo. incipi.Circa primum.col.ij. volu. iiij. & hoc niſi in concernentibus exercitium iuriſdictionis: In quibus bene Epiſcopus ſtatuere poſſet: quamuis in conſequentiam, eius ſtatutum ſubditorum præiudicium concerneret. vt communiter concludunt docto. in locis ſuperius allegatis, & voluit Archidiaco.in.c.primo.de Conſtitutio. lib. vi. & Collectarius in.c.ſicut. de Appellatio.

5 Hinc etiam dici ſolet: Quòd ſi finito prælio, pactum inter Principes de rebus hincinde deprædatis, factum fuerit: tale pactum in ſubditorum præiudicium non valebit. Vt notabiliter inquit Hoſtiē.in ſumma de pœnitentijs & remiſsio.§. quibus & qualiter. Verſi.ſed pone guerra, & concludunt idem Hoſtien. Antonius de Butrio.& alij.in.c.primo.col.ij.de Iureiuran.Innocē.poſt alios in.c.In noſtra.eodem titu. Bal.in.l.Quicunq;. col,

penul. in fine. C. de Seruis fugitiuis. Petrus de Anchara. in regula peccatum. verſicu. ſed moueo vnam quæſtionem. de Regulis. Iu. lib. vj. Domincus in. c. Autoritate. §. fina. de Priuilegijs. eodem libro. Feli. in. d. c. Quæ in eccleſiarum. in. xx. col. de Conſtitutio. & in. d. c. Dilecti. de Maioritate & obedien. & in. c. primo. & ibi Philippus Decius in. iij. col. in fine. de Probatio.

6 Alibi etiam conſuluit Carolus Ruinus in conſilio trigeſimo nono. incipi. Viſis & bene intellectis. col. penul. volu. primo. Non poſſe Principem, Caſtrum ſeu oppidum, ſub aliqua ſui regni ciuitate conſtitutum, alicui concedere. Nec poſſe in præiudicium ciuitatis, ab ipſa ciuitate illud ſeparare.

QVINTVM, PRO PARTE DICTI OPPIDI fundamentum.

QVINTO inprædictorum confirmationem, atq; in donationis præfatæ anullationem, facit: Nam cum præfatus Comes de Carrion, nomine Sereniſsimi regis Henrici, tempore quo homines dicti oppidi de Mula, ſuæ regiæ coronæ ſe ſubmiſerunt: & fidelitatem atq; homagium præfato Sereniſsimo regi præſtiterunt: cum præfatis oppidanis in ſubmiſsionis & homagij compenſationem conuenerit atq; promiſerit, eos nunquam alienare: neq; a demanio, regiaq; corona ſeparare: Sed ſemper ppetuiſq; tēporibus,

eos in dominio & patrimonio regio tenere: Idq; poſtea præfatus Sereniſsimus Rex Henricus laudauerit, confirmauerit, & approbauerit. Cumq; deinde Sereniſsimus Rex Ioannes huius nominis primus eius filius, ſimilem laudationem atq; confirmationem fecerit: quód Henricus huius nominis tertius eius nepos, & præfati Ioannis regis filius, ſuis cum literis (vt diximus) cõprobauit: Clarum atq; indubitatum exiſtit: Sereniſsimum regem Ioannem, eos poſtea alienando: & in præfatum Alphonſum Iañes Faiardo donationis titulo transferendo: contractu cum præfatis ſuis ſubditis facto ac celebrato contraueniſſe: à quo diſcedere minime ei licuit: neq; alienationem prædictam facere valuit: Quæ enim per tot anteceſſores Principes, ſeu alios quoſcunq;, promittuntur ac confirmantur: Maiorẽ firmitatẽ quã ſi ab vno ſolo fierent, habere videntur. vt notat Franciſcus de Arectio. in conſilio. xv. incipi. Reuerendiſsime. in ſecundo dubio in fine. Et voluit inſimili Ludouicus Roma. in conſilio. cccxxvij. & Philippus Decius in conſilio. clxv. Quos refert & ſequitur Ioães de Neuiſanis in. d. ſuo cõſilio poſito inter cõſilia Alberti Bruni, Quod ẽ cõſiliũ. xij. in ordine. incipi. Patres comederũt vuã acerbã. in. ix. col. Vbi inquiunt, non eſſe præſumendum, Papam de facili velle derogare priuilegijs, quæ præceſsores ſui ſoliti ſunt confirmare. Vera enim, communis, atq; indubitata, eſt omnium ſcribentium concluſio: Principem ex contractu cum ſubdito celebrato obligari: Et tam ipſum, quam ipſius etiam indignitate ſucceſſores, ad ipſius obſeruantiam teneri. Vt probat

tex.appertus in.c. primo ibi. & prædeceſſores tuos. per
qué ibi hoc notant & tenent omnes canoniſtæ de pro-
batio.Cynus,Bar.Bal.Salice.Paulus de Caſ.& cõmuni-
ter alij in.d.l.Digna vox.C.de Legibus.& in.l.Donatio-
nes quas diuus.per illum tex.C.de Donatio.inter virum
& vxorem.Bal.in.l.prima circa principiũ.ff.de Conſtitu-
9 tio.principũ.vbi inquit † Quòd licet princeps nõ obli-
getur lege legis: obligatur tamen lege contractus & cõ-
uentionis. Idem Bal.in.l.princeps.ff.de Legi.& in.l. pri-
ma.& ibi cõmuniter notant doctores.ff.de Pactis, vbi in
10 quiunt † Quòd licet principes, ex contractu cũ ſubdi-
tis facto ciuiliter non obligentur: quia ea quæ iuris ciui
lis exiſtunt, mutari per principes poſſunt. Naturaliter
tamen aſtringuntur & obligantur: & à naturali obliga-
11 tione nullatenus excuſantur † Adeò quòd ſi Deus ipſe
contraxiſſet: neutiquã irritum cõtractum ſuum feciſſet.
Idem tenet Bal.in.l.fi.C.de Trãſactio.& in.l.Si aquã.col.
12 vj.in finalibꝰ verbis.C.de Seruitu.& aqua † Vbi inquit,
Quòd licet principes lege poſitiua non obligentur: Adi-
ctamine tamen rationis nullo modo ſoluuntur, nec libe-
rantur. & tradunt cõmuniter ſcribentes in.c. primo de
Cõſtitutio. Alexan.in conſilio vltimo.incipi. Clementiſ-
ſimi. col. vij. volu. quarto.& Andreas Siculus in conſi-
lio primo. volu. primo. & in conſilio primo. col. iiij.
volu. quarto. Idem tenet Bal.in.l. Pecuniam. C. de cõ-
ditio.ob cauſam,& in.l. prima.C.de Hæreditate vel Ac-
13 tio.vendita † Vbi inquit, contractus fiſcales habere vim
legis & contractus. Idem Bal. in.l.Ex imperfecto. C.
de Teſtamen.& in Aucten. Oẽs peregrini.in vltima col.

C.communia de Succeſsio,& in.l.Vnica.C. de Latina li
14 bertate tollenda,& in. c. primo.de Natura feudi. † Vbi inquit, Quód ſi Imperator vel Rex, aliquem de feudo inueſtierint: Nec ipſi, nec eorum ſucceſſores illud reuocare poterint. Idem tenet Bal. in.c.primo.§. finali.
15 Qui feudum dare poſſunt. † Vbi inquit, Bonis & naturalibus conſtitutionibus atq; conſuetudinibus, principes obligari: quia potentius ius naturale quam principatus exiſtit: In quorum ore firmior cæteris priuatis veritas eſſe debet. Idem Bal. in conſilio centeſimo quinquageſimo nono. incipi. Super eo quod quæritur. volu.iii. & in conſilio ducenteſimo ſeptuageſimo quinto. incipi.Quod pro regula.in penul.col.vol.ij.Vbi in-
16 quit. † Quædam elementa eſſe, ſeu elementorum naturam habere, contractus ſummorum pontificum atq; Imperatorum: Et propterea, ſicut Papa & Imperator nõ ſunt domini elementorũ:Pari modo non ſunt domini contractuũ ab eis celebratorũ.Quem refert & ſequitur Iaſon in conſilio. lxxxvj. incipi. In cauſa.col. vj. volu. iij. & Ioannes Iacobus de Leonardis. in quodam ſuo cõſilio poſito inter cõſilia Alberti Bruni. Et eſt conſiliũ. xiij.in ordine.incipi.Altiſsimi Redẽptoris.col.xv.in fine
17 Adeò enim principes ſuos contractus, ſuasq; cõuentiones tenentur obſeruare: Quòd nullo modo etiã de plenitudine poteſtatis, licet eis contrauenire. vt notant Bar. & doctores in.l.Omnes populi.in.iii. quæſtio principali.ff.de Iuſti. & iure.Doctores cõmuniter in.d.c. primo. de Probatio.Bal.& Paulus de Caſtro.in.l.fi.C.de Tranſactio. Idem Bal. in.l. Qui ſe patris. C. Vnde liberi.

& in.c.primo.in.iiij. col. de Allodijs. qui corruptè allegari ſolet.in.c.primo.§.Ad hoc.de pace iuramēto firmā. in vſibus feu. Idem Bal.in conſilio tercenteſimo decimo octauo.incipi.Examinato puncto.col.finali.volu.primo. Paulus de Caſtro in.d.l. Digna vox.C.de Legibus,& in conſilio.cccxvii. incipi. Viſo & examinato puncto.col. fina.volu.primo. Alexan.in cōſilio cēteſimo primo.incip. Viſis inſtrumētis.col.ij.volu.primo.& in conſilio tercenteſimo ſexageſimo primo. incipi. Nec arguendi ſumus. vol.ij. Ludouicus Roma.in conſi.ccclii. Andreas Siculus in cōſilio.xx.incipi.preclare.col.v.vol.ii. Barptholomæus Socci.in cōſi. octoageſimo ſexto.incipi. Viſis capitulo.col.fina. volu. iiii. Iaſon in conſilio primo.col. viii. volu.primo.& in conſi.lxxxvi.incipi.In cauſa reuerendi domini gentilis.col.v.volu.iii.Philippus Decius in.d.c. primo.col.prima.de Probatio.& in ca.primo.in.ii.lectura.col.iii.de Conſtitutio.& in conſi.clv.col.vii.in princi. & in cōſilio. cccccxxviii.& in cōſilio. D c.volu.iii. Ioannes Crotus de Monte ferrato in.d.l.Omnes populi.col. xxi.in fine.ff.de Iuſti. & iure. Ioannes Igneus in. d. repetitio.l.Donationes quas diuus.in.iii.col.Carolus ruinus in conſilio. xxxvi. incipi. In cauſa feudali. col. vii. volu. primo. Ioannes Antonius Rubeus Alexandri. in conſilio. cxxxviii. incipi. Viſo diligenter in.ii. col. & in conſilio.cxxxxvi.incipi. Circa primū dubium. in penul. col. & d. Ioannes Iacobus de Leonardis in quodam ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni. cxiiii. in ordine.incipi. Altiſsimi redemptoris in.xiii. col.

18 Qui omnes inquiunt: Non poſſe Principem, Vaſſallum ſuum ſine culpa, etiam de plenitudine poteſtatis, feudo priuare.& cõſuluit Bal. in conſilio. cccxxvj. incipi. Rex Romanorum. col. ij. ad finem. & in conſilio. cccxxxxv. incipi. Ad euidentiam. col. ij. volu. primo.& in conſilio. clxxxij. incipi. Caſus talis eſt rex Cypri. col. ij. verſicu. Præterea. volu. ij. & in. l. Si cũ mihi ff. de Dolo.& in Additio. ad Specu. In titu. de Senté. col. xxiij. verſicu. Sententia quoq;. & in. c. primo. de Natura
19 feudi. † vbi inquit, Non poſſe papam dignitatem ſupprimere, niſi ex magna cauſa: donec ſupereſt pſona quæ præeſt dignitati. Paulus de Caſtro in conſilio. ccxxix. incip. Viſis & ponderatis. col. ij. Poſt medium, & col. ſequenti. volu. primo. & in conſilio. xlvj. incip. Viſo & examinato puncto. ad finem. volu. ij. Petrus de Anchara. in Repetitio. c. Canonũ ſtatuta. in. xiiij. Quæſti. in. ij. col. De Conſtitutio. Fulgo. in conſilio. cxliij. Ludouicus Roma. in. l. Si vero. §. de Viro. in. xxiiij. fallen. ff. Soluto matrimoni.& in conſilio. cclxxxxviij. incipi. Circa præmiſſam. Panormita. in conſilio. iij. col. xviij. cum ſequenti. volu. ij. Alexã. in conſilio. cxxx. in vltimo dubio. Iaſon in conſilio primo. col. viiij. volu. primo. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio primo. in. x. col. Philippus Decius in conſilio. ccccx. col. iij. & in conſilio. ccccxlv. col. xj. & in conſilio. cccccxlviiij. col. ij. & in conſilio. ccccccvj. col. iij. Matthæus de Afflictis in Conſtitutionibus Neapolita. lib. primo. titulo. xlviij. Quòd nullus prælatus, Comes vel Baro, officiũ iuſticiarij gerat. in. ij. col. Carolus

ruinus

Ruinus in conſilio.xxxvj.incipi.In cauſa feudali.col.vij.
volu. primo.Ludouicus de Gozadinis in conſilio nono.
& in conſilio. xxvj.Quos refert & ſequitur Aymonus
Crauete.in cõſi.cxxxv.incipi.Verba decreti.in.iiij.col.
20 Sicut nec poſſet Epiſcopus, actus legitime cõſumatos,
& per præceſſorem ſuũ perfectos,retractare. Vt inquit
Bal. in.c.primo.& ibi Matthæus de Afflictis in tertia col.
In titu.Epiſcopum & Abbatem. Allegat.l.Semel.C.de
Apochis publi. libro. x. Quia vt dictum eſt, Ex licito
contractu ſucceſſor tenetur & obligatur. Adeò vt nullo
modo poſsit contrauenire. Et notat Bal. in.l. Iubemus.
C.de Sacro ſanctis eccle.Et in. d.c.primo.& ibi Præpoſi-
tus Alexandri. de Natura feudi. & in conſilio. ccxlvj.
volu. iij. Et voluit Ioannes de Anania .in. c. finali. in.
vj. col. Ne prælati vices ſuas. Ludouicus Romanus in
cõſilio. lij.& in cõſilio.cxvj.incipi.Viſis neceſſarijs.Mar
tinus Lauden. in tractatu de Principibus.verſicu.cxxvij.
Paulus de Caſtro in conſilio.clvj. incipi.Viſo & exami-
nato puncto. Quem refert & ſequitur Alexan.in con-
ſilio. xi. incipien.Ex his quæ inthemate continentur.col.
ij. volu. vj.
21 Nihil enim eſt quod clariori præfulgeat lumine, quàm
recta fides & obſeruantia in Principe. Vt inquit tex. in
epiſtola inter claras.C.de Summa trinitate & fide catho.
Benefacit tex. in. c. primo de Noua forma fidelitatis.
22 Per quem tex. notat ibi Bal. † Quòd quotieſcumq; à
Principe cum ſubdito contrahitur: Princeps & ius cõ-
mune,& contractum à ſe celebratum,implere,atq; ſeruia-
re tenetur. Et notat Ludouicus Roma.inconſilio.ccclij.

incipi.Quæritur circa finem.Quia talis contractus cum Principe factus,bonæ fidei naturam habere dicitur: vt egregiè inquit Bal.in.§.Si qua vero. In principio.de Pace conſtantiæ.Quod dictum ſe alibi non legiſſe inquit Iaſon,in.l.Ciuitas in.iij. col.ff. Si certũ petatur. Idem ſequitur ipſe Iaſon,in.l. Si inſulam in.x.col.ff.de Verborũ obligatio.& in.§.Actionũ.i prima col.Inſtituta de Actio. & voluit Ioãnes Baptiſta de ſancto Seuerino. i repetitio. l.Oẽs populi.in.lvij.col.ff.de Iuſtitia & iure.Alexan. in appoſtillis ad Bar.in.d.l.Cæſar.Præpoſitus in.d.c primo. de Natura feu.Iacobi.in ſua inueſtitura feudali,in verbo Princeps in.liii.Speciali.Andreas Siculus i cõſilio primo col.v.volu.primo.Claudius de Seycello in ſuo feudorũ ſpeculo.in.xx.col. Ludouicus de Bologni,in cõſi. xlviii. in.ij.col. Feli. & poſt eum Decius in. d.c.primo.col.prima.de Probatio. & in. c. primo. col.iii. in.ij. Lectura.de Conſtitutio.& in cõſilio quarto.incipi. Et protenui facultate.col. prima. vol. primo. Ludouicus de Gozadinis in conſilio primo. & Ioannes de Neuiſanis in cõſilio ſuo poſito inter cõſilia Alberti Bruni. xii. in ordine, incipi. Patres comederunt. in.vii. col.

23 Licet enim Princeps vt dictum eſt, naturaliter tantum cum ſubdito contrahendo obligetur: Talis naturalis obligatio,efficax ad agendum exiſtit: & omnem effectũ atq; exactionem producit: cum aliter Princeps contrahere non poſsit. Vt notant Antonius de Butrio & doc. in.c. Quæ in eccleſiarum. in penul. col. de Conſtitutio. Vbi Panor. in penul. col. inquit, Quòd vbi Princeps cum ſubdito contrahit: eius contractus in terminis iuris

cōmunis remanet. & notat Bal. in. c. ij. in vlti. col. de Noua forma fidelitatis. in vſibus feu. Et dixi in repeti-tione mea.l.Filius fami. §.diui. in quarta quæſtio. Bar-toli. in quadrageſima ſeptima. col. in ſeptima limitatio-ne. ff.de Lega. primo.

25 Conuentiones enim cum Principe factæ, & cū quocūq; alio legis cōdendæ poteſtatē habēte,legis vim habent: Et tanquā leges in iudicio allegari poſſunt:Et ab omni-bus qui ipſius Principis legibus leguntur,obſeruari de-bent.vt eſt tex.notabilis in.d.l.Donationes quas diuus. ibi vt pote imperialibus contractibus legis vicem obti-nentibus.C. de Donatio. inter virum & vxor. quem ad hoc ibi notant Cynus. Bar. Bal. & cōmuniter alij,& eſt ſimilis tex. in.d.l. Cæſar.& ibidem Bar.& doctores no-tant.ff. de Publica. Idem Bar. & alii in.l. Sicut. in prin-cipio. ff.Quòd cuiusq; vniuerſita. & in. d.l. Ciuitas. in prima col. ff.Si certum peta.& in.l.iiii. §.Si actori.& ibi Ludouicus Roma.& Paulus de Caſ.ff.de Re iudica.& in.d.l.Prohibere.§.Planc.ff.Quòd vi aut clā. Raphaël Cuma.in l Continuus.§.Cum quis.ff. de Verborū obli gatio.& Iaſon in.l.Quoties.col.ij.C.de Rei vēdicatio.

26 In quibus locis dicunt atq; concludunt præfati docto-res ; præcipue Bar.in. d. l. Donationes.& in.d.l. Cæſar. Quòd ſi Princeps aliqua pacta cum aliqua ciuitate fe-cerit : Talia pacta poſſunt in iudicio,contra quoſcunq;, tanquā ſi vna eſſet lex , vel vnū eſſet ſtatutū allegari:& quod iudices tenentur illa obſeruare:ſicut tenētur leges & ſtatuta ciuitatis & regni ad vnguē ſequi & cuſtodire. Quos refert & ſequitur Iaſon in cōſilio.j. col. iiii.volu.

primo. Albertus Brunus in conſilio. li. incipi.Omnipotētis dei.Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio. clxxiiij. volu. ij. & Marianus Socci.iunior in conſilio. lxv. volu. primo.

27 Quæ non ſolum procedunt in contractibus, quos vere Principes cum ſubditis inierunt: verumetiam in priuilegijs, quæ Principes ob aliquod factum à ſubditis præſtitum, ipſis ſubditis conceſſerunt. Vt notant cōmuniter doctores in.c. Nouit.de Iudiciis. Et Ideo notabiliter dicebat Bal.in.d.l.Sicum mihi. per illum tex.ff. de Dolo. Quòd ſi Princeps ſubdito, ob aliquod factum ſibi ab eo præſtitum, priuilegium aliquod conceſſerit: cum in contractum tale priuilegium tranſierit, Illud reuocare minime poterit. Cuius doctrinam refert & ſequitur Iaſon in conſilio. lvi. incipi.Circa primum. col. iii. vol. primo. Et licet ipſe non dicat. Idem tenent.Bar. & doctores in. l.Omnes populi.ff.de iuſtitia & iure.Andreas de Iſernia. & Matthæus de Afflictis in prima col. in. c. primo. §. Poteſtas.in titulo.Quæ ſunt regalia.Dicētes & concludentes: Quòd ſi Princeps propter grata & accepta ab eo ſeruitia, officium vel iuriſdictionem alicui conceſſerit: Ex quo talis conceſsio in vim contractus tranſiuit: eam ſine cauſa Princeps reuocare, vel alteri concedere non valebit. Et voluit Bal.& poſt eum Fulgo.Paulus de Caſtro & doctores, in.l.prima.in prima col.in principio.C. de Legibus. Allegant tex. & gloſam ordinariā.in.l.Si qua loca. C. de Fundi. & ſalti.lib.xi. Quam etiam allegant Bar. & Salice.in.l.Autoritatem. C.Vnde vi.& Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in cōſilio.cxliii. incipi.

poſt expeditum conſilium.col.ij. volu. ij. & tradit Guiliel. Maynerius in.l. Nemo poteſt mutare.col. finali. in fine. ff. de Regulis iuris. Bene faciunt, quod notant Bar. & communiter doctores præcipue moderni in.d.l. Omnes populi. in. iij. quæſtione. iij. quæſtionis prin-
29 cipalis. ff. de Iuſtitia & iure. † Dum notabiliter inquiunt: quòd licet immunitas ſubdito conceſſa: ad Principis libitum reuocari poſsit: tamen ſi per contractum vel quaſi contractum talis immunitas conceſſa fuerit: reuocari minime poterit. Et voluit idem Bar. in.l. ij. col. fina. ff. de Iure immunita.& in. l. Quòd ſemel. ff. de Decretis ab ordine facië. Doctores cõmuniter in.d.c. primo de Probatio.& in.d.c. Nouit. de Iudicijs. Bal. in.l. Qui ſe patris. col. vij.C.Vnde liberi. Petrus de Ancharra.in.c. Canonum ſtatuta. in. lix. col. in. xiiij.quæſ.principali.Et ibi Andreas Siculus in.iiij.col.de Conſtitutio. Antonius de Butrio in conſilio. lix. & in cõſilio.lxvj.Ludouicus Romanus in ſingulari.ccccluij. Cardinalis in cõſilio.cxlvij.incipi.Dominus noſter Papa. Alexander. in conſilio. ci.incipi. Viſis Inſtrumentis.col. v. volu. primo.& in conſilio. ccxvi. incipi.Nec arguendi ſumus.col. prima & penul. vol. ij. & in conſilio. liiij. incipi. Viſo puncto. col. fina. volu. iiii. & in conſilio vltimo.incipi. Clemẽtiſsimi.in.vi.col.& in cõſi.xxx. incipi. Ponderatis narratis.col. fina.volu.v. Philippus Corneus in conſilio.lxx. volu.ij. Socci. in conſilio.lxxiiii.in.v.col. Ludouicus de Bologni in conſilio.iiii. in finali col.& in conſilio. vij. in penul. col. Andreas Siculus in conſilio lvi. col. ii. volu. iij. Iaſon in.l.Barbarius.in. vij.col.ff.de

Officio præto.& in.d.l.Ciuitas.ff.Si certũ petat.Albertus Brunus in conſi.li. incipi. In caſu iſto cõpoſitionis. & Ioannes Iacobus Leonardus in ſuo cõſilio,poſito inter cõſilia Alberti Bruni,& eſt conſiliũ. cxiiij. inc pi. Altiſsimi redemptoris. in. xviij.col.

10 Quod enim ſemel placuit, amplius ſibi non poteſt diſplicere.Regula quod ſemel.de Regulis iuris.lib. vj.Et quod ſemel ab eo eſt approbatũ: amplius nõ debet ab eo improbari.§.Semel autẽ.Inſtituta:qbus ex cauſis ma
11 numittere nõ licet ✝ In Principe enim (vt inquit Bal.in conſi.cclxxix.incipi. Pridie cõſului vol.iij.) tanquam in fonte iuſtitiæ,quædã cõſtãs & firma volũtas eſſe debet: Et ei illud verbũ ſemel locutus eſt deus, & qđ ſcripſi ſcripſi,magis q̃ alteri cõuenit.Inquiẽs: Principẽ debere habere vnũ calamũ,& vnã linguã, & nõ plures. Quia
12 ſcriptũ eſt,quæ pcedunt de labijs meis nõ faciã irrita ✝ Et propterea oportet,quõd fidẽ Princeps ſeruet: Et immobilis vt lapis ãgularis exiſtat.Quia vt inquit Seneca, in tragedia nona,quæ Octauia vocat,Ferrũ tuetur Principẽ: Sed melius fides.Et hoc eſt quod in vitam Arati, dicebat Plutarcus,Nihil regi fide & beneuolẽtia firmiꝰ, Nec munitius eſſe poteſt.Dicta eſt enim fides,vt Cicer inquit,ã faciẽdo:qm̃ quod qs verbo dicit:id ope implere
13 debet ✝.Quæ ſola maieſtatẽ regiã admodum ornat:illa befactatã atq; incolumẽ conſeruat:Alioquin leuis & nullius fidei Rex habetur: Si quod ore ab eo promittitur: opere minime adimpletur.Quinimo vbi nõ eſt fides(vt Seneca in Thyeſte ſcribit) inſtabile regnum redditur.
14 Hinc dicebat Bar.in.l.Prædia p illũ tex. C. de Locatio.

prædi.ciui.lib.x.Quòd ſi Papa vel Princeps rem vni primo cõceſſerit:eandẽ rẽ alteri poſtea cõcedere nõ valebit:niſi expræſſe de prædicta prima cõceſsione mẽtionẽ fecerit: & clauſulã nõ obſtãte cõceſsiõe alteri facta appoſuerit.Idẽ voluit Bal.in prohæmio Decreta.in.iij.col.ad finẽ.& ĩ titulo.de Pace cõſtãtiæ.in verb.Prouideãt.Facit tex.in.l.De actionib⁹.C.de Silen.lib.xij.&tenet expræſſe Panor.in conſi.xciij.incipi. In quæſtiõe hæredũ.in tertio dubio.vol.ii.Ludouicus Roma.in cõſilio.ccxcviii.incip. Circa præmiſſam dubii cõſultationẽ.Alexan.in cõſi.iii.incipi. Ex his quæ in themate narrãtur.col.ii.volu.v. Et in conſi.xi.incipi.Ex his quæ in themate cõtinentur. col.i. verſi.v.volu.vi.Iaſon ĩ cõſi.ccxiii.incipi.Præmiſſa conſultatiõe.col.v.vol.ii.Dñs p̃ceptor meus Frãciſchinus Cur. ĩ cõſi.cxlij.incip.Habita diligẽti cõſideratiõe col.ii.vol.ii. & in cõſi.clxx.incipi.Eodẽ mõ.Habita diligẽti cõſideratiõe.col.fina.ĩ fine.& ĩ cõſi.clxxiiii.incip.In cauſa vertẽte col.v.eodẽ vol.Carolus Rui.ĩ cõſi.clxxxvi.incip. Cõſideratis diligẽtur oĩbus col.i.vol.i. Hieronym⁹ Grat⁹ ĩ cõſi. xxvi.incip.Et ſi cauſa ſit maximi ponderis.col.ii.vol.ij.& in cõſi.ſeu reſpõſo.ciiii.incip.In p̃ſenti cauſa.col.ij.vol.j.

35 Sicut dicimus de vltimo ſtatuto,ab habẽte poteſtatẽ ſtatuẽdi facto:vt tũc demũ vltimũ ſtatutũ primũ tollat(iuxta regulã.l.Sed et poſteriores.cũ ſimilib⁹.ff.de Legibus) Si de eodẽ primo ſtatuto ſpecialẽ mentionẽ faciat:& derogatoriã clauſulã contineat.vt voluit Archidiaco.in.c.j. de Cõſtitutio.lib.vj.poſt Gofredũ in.c.Ex tenore,de Reſcrip.Panormita.in cõſi.li.incip.Videt̃ primo ſtãdũ.in.ij. col.Ludouic⁹ Roma. ĩ Autẽti.Similiter.C.Ad legẽ falci

& in.l. Si vero.§. De viro. in. xxiiij. Fallentia.ff.Soluto matrimonio.quem refert & ſequitur Alexan. in conſilio ccci. incipi. Viſis dubitationibus. in.vj.col. & in cōſilio cccclxix. incipi. Viſo puncto. in. iij. col. & in conſilio cxliij. incipi. Viſo proceſſu.col. finali. volu. v. & in. l. Si mihi & tibi.§.in Legatis. col. fina.ff. de Legatis primo. Andreas Siculus in conſilio quodam ſuo,quod eſt inter cōſilia Alexan. numero.cccclxx.Quos refert & ſequitur Hippolitus de Marſilijs. in. l. prima. §. Si ſerui quaſi.ff.de Quæſtio.& in cōſilio .lxxix. incipi.Nō auertas a me faciem. col. finali. volu. ij. Vbi plura allegat, quæ pro nunc nō refero: quia a libi hunc articulū examinabo.

36 Et ſicut dicimus de Vicario generali,vel officiali Epiſcopi,Qui ſi poſtquam primus eſt conſtitutus atq; deputatus,alter de nouo creetur, ac deputetur: per creationem ſecundi Vicarij generalis, primus Vicarius generalis nō reuocatur.vt notabiliter voluit Bal.in.l.Vnica.§. Vbi autem.col.ij.verſicu. Itē nota.C.de Caducis tollen. Panormita.in.c.Nolentes de Officio Legati. Cardinalis Zabarella in.c.Tua de Officio vicarij.Ludouicus Roma. In ſingulari. lvij. incipi. Fuit quæſtio Romæ. Ioannes de Selua intractatu de Beneficio. in ſecunda parte. in. xiiij. quæſti. col.vij. in fine.& Nicolaus Boerius,qui hanc veriorem atq; cōmuniorem dixit eſſe opinionē, in ſecunda parte Deciſionū ſuarum. in. cxlvii. Deciſione. Quamuis in hoc contrariū voluerit Federicus de Senis. Et Lapus in.c. Licet. de Officio Vicarij. libro. vj. quos ibi referūt & ſequūtur Dominicus,atq; Philippus Fran-

cus. Berthachinus in tractatu de Epiſcopo. in. vj. parte. libro. iiii. in. xxi. quæſtio. & Nicolaus Millis. in Repertorio ſuo in verbo Vicarius. verſicu. Vicarij duo cõſtituuntur per Epiſcopũ. Quẽ articulũ alibi latius examinabimus: & ibidẽ deo duce cõmunẽ opinionẽ pluribus autoritatibus atq; fundamẽtis corroborabimus: Et an & quando per dationẽ ſeu creationem ſecundi iudicis, primus reuocetur, latiſsimè diſcutiemus.

37 Qui enim habet primũ eſſe: habet primũ frui. vt inquit Bal. i. l. Si plures. col. j. ad finẽ. C. de Cõditio. iſertis: Alibi dicebat idem Bal. in. d. conſilio. cclxxix. incipi.

38 Pridie conſului. volu. iii. † Quod quando Princeps reuocat illud, quod obſeruare tenebatur: circunuentus dicitur, præſumitur, ac reputatur. Adeò vt in contrarium probatio aliqua nõ admittatur. Pro quo eſt tex. in. c. Cũ olim. ibi ſicut credimus circũuẽtus. quẽ ibi ad hoc notant Bal. & docto. de Senten. & re iudica. Et notat dominus præceptor meus Frãciſchinus Curtius. In cõſilio cxliii. incipi, Poſt expeditũ conſiliũ. col. ij. volu. ii.

39 Benefacit, quod notabiliter conſulit Paulus de Caſ. in conſilio. clvi. incipi. Viſo & examinato puncto. vbi cõcludit: Secundã conceſsionẽ feudalẽ à ſummo Pontifice factam: Ius quæſitũ alteri virtute prioris cõceſsionis per Epiſcopum factæ, non tollere: Neq; illi tertio præiudicare. Quod in ſimili voluit Alexan. in. d. conſilio. iii. incipi. Ex his quæ in thematæ narrãtur. volu. v. & tradit. Stephanus Bertran. in conſilio tertio. incipi. Inſpecto. col. iii. verſi. Ad ſeptimum. volu. tertio.

40 Nuſquã enim Principis intentionis eſt, in ſuis cõceſsio-

nibus & priuilegijs,reſcriptis,ſiue diſpoſitionibus, velle tertio præiudicium inferri: Imo priuilegia atq; reſcripta ſua,ne tertio præiudiciũ inferant,debẽt intelligi, atq; reſtringi,vt probat tex.in.l. Quoties.C. de Precibus Impe rato. offeren.& in.l. In ciuile.C. de Rei vendica. & in.l. Nec Auus.& ibi notat Bal.C.de Emãcipatio. libe.& in l.Ex facto.in principio,vbi id notat idẽ Bal.ff.de Vulga. & pupi.Subſtitu.& in.l.ij.§. Si quis à Principe &.§.Me rito.ff. Nequid in loco publico.& in.l. Impuberibus.ff. de Adminiſtratio. tuto.& in.c. Super eo. vbi hoc notant glo.& cõmuniter doctores,multa alia ſimilia iura adducentes,de Officio delega.& in.c. Ex tuarũ.de Autoritate & vſu pallij.& in.c.Cũ dilectus.& in.c.Ad audiẽtiã,de Clericis nõ reſidẽ.& in.c.Quãuis,ĩ fine de Reſcrip.li.vj.

41 Quod ꝓcedere videt̃,ẽt ſi ex tali intelligẽtia,reſtrictiõe, ſeu interpretatiõe,eiꝰ cõceſsio ſupflua redderet̃,& nihil operaret̃.vt ĩ ſtatutis notat glo.ſing.in.l.finali.§. In cõputatiõe.In glo.magna,ad finẽ.quã Bar.Paulꝰ de Caſ.Alex. & alij ſequũtur.C.de Iure delibe.Et tenẽt Ioãnes de Imo la & Moder.in.l.iiij.§.Prætor ait.ff.de Dãno infec. Et in reſcriptis,voluit Oldra.in cõſilio ducẽteſimo ſexageſimo octauo.incipi.Quæſtio eſt.In principio.& in cõſi.ccxxv. incipi.Thema quæſtiõis.in fine.Bal.in.c.j.§.finali. Quid ſit inueſtitura. Cardinalis ĩ cõſi.lxv.incip.Pro diſcuſsiõe. in penul.col.vbi allegat tex.& ibi glo.in.c.ij. de Religio. domi.Calderi.in cõſi.xij.incipien.Lateranen. eccleſia.ſub titulo de Priuilegiis,Panormita.Poſt Ioãnẽ de Lignano. in.c.At ſi clerici.§.de Adulterijs.in.xiii.col.de Iudiciis.& ĩ cõſi.xciiii.incip.Quæſtio hæredũ.col.iiii.in tertio dubio

vol.ij.Ioānes de Imola ī cōſi.cxxi.incip.In cauſa.in.ij.col.
Alexan. in cōſi.iii.incip. Ex his q̃ i themate.col.ii.vol.v.
Andreas Siculus in cōſi.xxiiii.incipi.Scripſit propheta.
vol.j.Philippus Decius in cōſi.xi.incipi.Omnibus dili-
genter cōſideratis.in.iii.col.in fine.& in cōſi.xxxiii.incip.
Viſo puncto.& in cōſi cxci.incipi.In cauſa quæ agitatᷣ.
volu.j.& in cōſi.ccclxxxix.col.ii.volu.iii.& in cōſi.Dxx.
incipi. In cauſa piſtorienſi. col. prima. volu. iiii.

42 Et ideo notabiliter dicebat Petrus de Rauenat. in ſuo
iuris canonici compendio,in titu.de Clericis nō reſiden.
in.vj.col. Quòd ſi Principis priuilegiū alicui valde no-
ciuū fuerit:tale priuilegiū illi nō nocebit:niſi de tali enor-
mi leſione mentionē fecerit:quod menti tenēdū eſſe di-
xit.Allegat ita tenere docto.in.c.penul.de Clericis nō reſi
den. Quod voluit Bal.in titu.de Pace cōſtantiæ.in verſi.
Amplius.vbi dixit:Nō eſſe bōi Principis vnū altare coo
perire,& aliud diſcooperire. Quod etiā voluit idē Bal.
43 in.l.prima.col.ii.ad finē.& in.l.finali.ff.de Cōſtitutio. ✝
Principū.& in.l.prima.§. Cū autē.C.de Caduciis tollē.
Alibi notabiliter dicebat Ioānes de Anania. poſt Cardi-
nalē Florenti.in.c. Ad petitionē.in.iii. col. de Accuſatio.
Quòd ſi Papa vel Princeps priuilegiū alicui cōceſſerit,
volēs pro infecto haberi quicquid per ipſum geſtū fuit.
iuxta glo.in Clemēti.prima. i verbo, Pro i fectis.de Immu
nitate eccle. Talis cōceſsio reſpectu partiū & nō reſpe-
ctu tertii intelligi debet.Quos refert & ſequitur Iaſon in
cōſi.ccxiij.incip.Impræmiſſa cōſultatiōe col.fin.vol.ij.
44 Talis enim eſt intentio Papæ ſeu Principis,qualis eſt le-
gis ſcriptæ,& rationis naturalis:vt inquit Bal.in.c.primo.

col.ij. Apud quem vel quos controuer. inueſtitu.termi. debet. & in. d.l. Ex facto.per illum tex.ff. de Vulga & pupi. & in. c. licet. de Officio ordina. Quem refert & ſequitur Philippus Decius in. d.conſilio.xj. & in conſilio. xxxiij. & in conſiſio. lxiiii. incipi. Et diligenter.volu. primo. De quo dixi in dicta repetitione mea. l.Filius fami.§.Diui.in. xxiiii.carta.col.i.ff.de Lega. primo.

45 Et verba in reſcripto appoſita,debent ſecundum ius cō mune intelligi: Et debent quamuis id non patiantur, æquitati conformari, vt notat glo. in.c.Paratus.in verbo. Si verba. xxxiij. quæſtio. prima. Quam ſequitur Oldra. in conſilio.cclxviij.incipi.Quæſtio eſt, vtrum p priuilegium in fine. & tradit Hoſtien. in ſumma de Reſcriptis.

46 Et propterea notabiliter dicebat Compoſtella. in. d. c. Cauſam quæ. de Reſcrip. Quod ſi Papa non obſtante collatione alteri facta, beneficium illud alicui conceſſeſit: Eius præceptum atq; conceſſio, de inualida, non tamen de valida collatione intelligendum erit: ne videatur Papa,primo collationem obtinenti,ius ſibi quæſitum tollere: & illi præiudicium inferre. Cuius doctrinam tanquam ſingularem ſequuntur ibi Ioannes Andre. Antonius de Butrio. Ioannes de Imola. & alij. Et Dominicus in. c. Si poſtquam.col.finali.de Præben.libro.vi.Alexan.in cōſilio tertio.incipi.Ex his quæ in themate.col.prima.volu.v.& in cōſilio.xxiii.incipi.Viſo p ceſſu.col.finali.eodē volu. & in cōſilio. xi.incipi.Ex his quæ inthemate.col.ii.vol.vi.Socci.in cōſi. clxiiii. incipi. Viſa bulla.col.vii.in principio.volu.ii.Iaſon i cōſi.ccxiii.

incipi. Nobilis Melchior. aliâs in præmiſſa conſultatio-ne.col.fina. volu.ij. & in.l.Si mihi & tibi. §. In legatis. col. fi.ff.de Legatis primo.Philippus Decius in.d.conſi-lio.xi. in.iiii. col. & in conſilio. xxxiiii.in penul.col. & in conſilio. clxxxxi. vbi in ſecunda col.hanc dixit eſſe cō-munem opinionem. Et quamuis illam poſtea in eodem conſilio impugnare conetur : eam tamen vbiq; ſequitur, & præcipuè in.c.Super eo.poſt alios.de Officio delega. Quam etiam tenet & ſequitur dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio primo.col. xvi.volu.j. & in conſilio.cxlij. incipi.Habita diligēti cōſideratione. col. prima.volu.ij. Ioānes de Selua in tractatu de Bene-ficio.in.iij.parte.in. xiii.quæſ.Lanzellotus Galiaula inre peti.l. Centurio. vbi dixi in eius appoſtillis,in.xxiiii. col. ff.de Vulgari & pupi. ſubſtitu.& in. d. repetitione mea titu.de Iuſtitia & iure.Inſtitu.in principio.col.vi.cum ſe-quenti. Et idem tenuit Carolus Ruinus in conſilio.cxvi. incipi.In primis videtur col. finali. volu.primo & in con ſilio.cxxiii. incipi. Viſa facti ſerie. col. viii. in principio. volu. iii. Ludouicus de Gozadinis in conſilio. xxvi. in-cipi. In cauſa Illuſtriſsimorum Dominorum. col. vi. in fine. & in conſilio. lxii. incipi.Prima facie.in. ii. col.Pro quibus facit tex. in. c. Audita. verſicu. Quia tamen. de Reſtitutio. ſpolia.

47 Alibi ſingulariter dicebant Hu. & Archidiaco.in. c.Li-cet. viii. quæſtio. prima. Quòd ſi Papa Epiſcopo man-dauerit,vt in eccleſia cathedrali canonicatum vel præ-bendam alicui conferat: Tale mandatū intelligi debet, dum tamen ſui capituli cōſenſum requirat : ne capitulo

& ſic tertio præiudicium in ferre videatur: cum ſine canonicorum cõſenſu talis præbenda prouideri nõ valeat. Quorum doctrinam tanquam notabilem refert & ſequitur Philippus Decius in conſilio.Dxli. incipi. Viſa donatione. col. iiij.volu.iiij.& in cõſilio.Dclxxxxv. col.iij. volu. quinto. Imo plus inquiunt ibi Hu. & Archidia. Quòd ſi Epiſcopus aliquod reſcriptum ſeu priuilegium á ſummo Pontifice ſuper rebus canonicos tangentibus impetrauerit: tale priuilegium contra dicentibus canonicis non valebit. Et idem è contrario erit: Si a capitulo vel canonicis aliquod priuilegium ſeu reſcriptum ſuper rebus Epiſcopum tangentibus impetratum fuerit: nam pari modo non valebit, ſi Epiſcopus contradixerit.

48 Benefacit,nam ſi quis à Papa facultatem ſeu priuilegiũ percipiendi fructus in abſentia, ſi in ſtudio exiſtat,obtinuerit Talis facultas ſeu priuilegium intelligi debet: ſi tamen à prælato ſuo ad quem id prouidere expectat, licentiam aſſecutus fuerit.vt notat Cardina.in.c.Tuæ.circa finem.de Clericis non reſiden. Ioannes de Anania in c. finali. col. v. de Magiſtris. & Bal. in. c. Cum ordinem. col. iij. verſicu.Pone, de Reſcriptis, vbi poſt Archidiaco.quem ipſe refert inquit, Quòd per reſcriptum ſeu priuilegium quod Papa concedit: non videtur derogatum priuilegio ſeu facultati quæ Epiſcopo circa diſpenſationem competit. Quos refert & ſequitur Philippus Decius in.d. conſilijs,quingenteſimo quadrageſimo primo incipi. Viſa donatione. in. iiij.col. volu.quarto. & conſilio. Dclxxxxv. col. iij. volu. v.

46 Hinc notabiliter dicebat Antonius de Butrio in.c. pri-

mo de Cōſtitutio. quod verbū illud in cōmiſsionibus apponi ſolitum, ſcilicet ſecundum voluntatem tuam facias, non importat voluntatem non regulatam reſpectu tertij: ſed perinde eſt ac ſi diceretur, pro vt iura regulariter diſponunt prouideas. allegat Lapum, allegatione. cxxv. quem refert & ſequitur Andreas Siculus in conſilio. xliij. incipi. Præclare ſcribitur. col. xvj. volu. primo.

50 Bene facit quod egregie voluit Bal. in. l. prima. col. prima. verſi. Et facit ad quæſtionem. C. Cōmunia de Lega. Quòd ſi ſtatuto caueatur: quod inſtrumenta garentugiata habeant executionem paratam: Tale ſtatutum intelligi debet: quando actione perſonali vel hyppothecaria ipſe Principalis debitor conueniretur: Secus vero ſi contra tertium poſſeſſorem ageretur. Quam ſententiam pro valde notabili refert & ſequitur Petrus de Anchara. in. c. primo. verſi. Circa iſtam quæſtionem. de Conſtitutio. Idem voluit ipſe Bal. in. l. ij. C. Si aduerſus credito. Ange. in. l. Si vnus. §. Ante omnia. ff. de Pactis. Ioannes de Imola in. l. finali. in. viij. col. ff. A quibus appellare non licet. Alexan. in. l. prima. §. Si hæres in prima col. ff. Ad Trebelia. & in conſilio. lxxxiiij. incipi. Viſo themate. Vbi ad notabilem infert quæſtionem. col. fina. volu. iij. Franciſcus de Arectio. in cōſilio. lxxxvj. incipi. Diligenter. col. fina. in fine. Iaſon in. l. ij. col. finali. C. de Edicto diui Adria. tollen. & in. l. Iuris gentium. §. Prætor ait. col. ij. ff. de Pactis. Philippus Decius in. d. c. Super eo. verſi. Ex iſto notabili. de Officio delegati. & in c. Cùm teneamur. col. iij. in fine. de Appella. & in conſilio. clxxxxviij. inicpi. Et ꝓ tenui facultate mea. in. v. col.

51 Et ideo notabiliter dicebant Senenſes,& poſt eos Iaſon in. l.Cum filius. col. ii. ff.de Verborum obliga. Quòd ſtante præfato ſtatuto, inſtrumentum in quo filius eſt obligatus, nõ habebit executionem paratam contra patrem, etiam in filij peculio:eo quia pater eſt quidam tertius,& non nominatus in inſtrumento,per filium facto.

52 Et ſicut inſtrumentum prædictum,ſtante dicto ſtatuto, executionem paratam contra tertium in inſtrumento non nominatũ,non habet: pari modo ſtatutum præfatum,tertio in inſtrumento non nominato, non prodeſt. Vt notabiliter voluit Bal. in.l. Si pro te.C.de Dotis promiſſio.quem refert,& ſequitur Iaſon alia plura ſimilia adducens in.d.l. Iuris gentium. §.Prætor ait. col. ii. ff. de Pactis.

53 Et ex iſtis notabiliter dicebat Panormita.in.d c. Sup eo. Quem ibi cõmuniter doctores ſequuntur. Quòd ſi per ſtatutum,appellatio contra inſtrumentum garentigiatũ remoueatur: Nullo modo quo ad tertium, talis appellatio remota cenſetur.Cuius doctrinam pro valde notabili refert & ſequitur Peruſi. in.c.Paſtoralis in principio.col. penul.verſicu.Septimo quæritur.de Appellatio.& Ioannes de Imola in Clementi.prima.in.iiii.col. verſicu.Nota

54 bene prædicta.de Re iudicata. † Clauſula enim appellatione remota,quæ in reſcriptis ponitur: ſuũ effectũ reſpectu partiũ,nõ vero reſpectu tertij operatur.d.c.Super eo. & ibi notat Bal. de Officio delega. & notat Bar. in.l. prima.§.Interdum. verſicu.Quæro Imperator.ff. A quibus appella.non licet. Pro quo facit quod voluit Ange. l.Quidam conſulebat. ad finem,ff. de Re iudicata.

Sic

55 Sic titulus nil nouari appellatione pendente, reſpectu tertij locum non habet. Vt inquit glo. ſing. in. l. Creditor. in principio. in verbo Poſſe. ff. Mandati. Nec executio ſententiæ regulariter contra tertium poſſeſſorem fieri poteſt. Vt notatur in. l. A diuo pio. §. Si ſup rebus, & ibi latè tradunt doctores. ff. de Re iudicata. & notat. Bal. in. l. Ob maritorum. in principio. C. Ne vxor pro marito.

56 In quacũq; enim diſpoſitione, ſemper tertius eximitur: & ius ſuum illeſum ſibi reſeruatur. Vt probant iura ſupradicta. Et probat tex in. c. Licet incorrigendis. de Officio ordinarij. & in. c. Cum ſuper. cum ſimilibus. de Re iudicata. & notat Bal. in. l. prima. col. prima. ff. de Conſtitutio. Prin. & in. l. Omnes in. ij. col. C. de Quadrieni præſcriptio. Quod procedit etiam ſi de modico alicuius præiudicio agatur: Nam in dubio nunquam Princeps illud alicui inferri velle cenſetur. Vt notat glo. quam ibi ponderat & ſequitur Dominicus. in. c. Cum olim. in verbo Præiudicium. de Conſuetudi. & ſequuntur doc. in. d. c. Super eo. Iaſon in conſilio. ccxiij incipi. Nobilis Melchior. col. penul. volu. ij. & Philippus Decius in. c. Quæ in eccleſiarum. in. xij. col. in principio. verſicu. Quartus caſus. de Conſtitutio.

57 Quod itidem procedit, etiam ſi motu proprio talis conceſsio facta fuerit: pro vt in noſtro caſu factum extitit. vt eſt glo. notabilis in Clementi. Si Romanus. in verbo Validam. de Præben. & notant. Ioannes Andre. & communiter. doc. in. c. Si motu proprio. eodem titu. Panormita. & doc. in. c. primo. in. viii. col. de Iudicijs. & in. c.

D

cauſam. el ſecundo. & ibi Anto. de Butrio,& Ioãnes de Imola poſt Hoſtiẽſem.de Teſti.Idem Antonius de Butrio & Ioãnes de Imola in.c. Mandatũ. col. penul. poſt Calderi.ibi.de Reſcriptis. Idem Calderi. in. c. Cum dilectus. de Iure patro. Cardinalis in conſilio.xcvi. incipi. Papa vniuit quandã Abbatiã.& in conſilio.cxlii.incipi. Punctus quæſtionis.Dominicus in.c. Si propter.in penul. col. & in Repetitione.c.Poſtulaſti. de Reſcriptis. Ioannes de Imola. & doc.in.d.c. Mandatum.in penul. col. Domini de Rota,Deciſione. cxii. incipi.Dicebant Domini.ſub titulo de Præben.& in Deciſione.cccxxix. incipi. Tu obtinens.ſub eodem titu.in nouis.Petrus de Ancharra.in conſilio.xiiii. Franciſcus de Curte in conſilio. xxxv. incipi. Statuto. in penul. col. in fine.Iaſon in conſilio. ccxxiii. incipi. In præmiſſa conſultatione. col. penul. & finali. volu. ij. Philippus Decius in conſiliis ſuperius allegatis & in.l. Si quis iniquum. in principio col.fina.ff.Quod quiſq; iuris.Carolus Ruinus in conſilio. cix. incipi. Videtur prima conſideratione.col. v. in fine. & in conſilio. cxlviii. incipi. Viſis quibuſdam libellis. col. penul. volu. iiii. & in conſilio. lxiii. incipi. Videndum eſt primo.col.prima. volu. v. & in conſilio. lxx. incipi. Quia id de quo quæritur. col. vj. in fine. eodẽ volu.& Marianus Socci. iunior in cõſilio.lxxvii. incipi.Licet in præſenti cõſultatione.col.xix.vol.primo.

58 Quinimo procedit etiam ſi ex certa ſcientia talis conceſſio facta fuerit: quia tunc minime tertio (præcipue ſi de notabili illius præiudicio agatur) præiudicare poterit. Vt notat Bal. in prohæmio feudorum in. xiiij.

col. Panormita. in. c. Cum noſtris. col.iiij. de Conceſ-ſio. præben. Socci. in conſilio. clxiiij.incipi. Viſa bulla. col. iiij. volu.ij. Franciſcus de Curte.in.d.conſi. xxxv.in penul. col. & in cõſilio. lxv. in. x. col. Doctores cõmuniter in. c. Non nulli.& ibi Feli.de Reſcrip. Petrus Paulus Pariſius in conſilio primo. col. xiij.volu. primo.& in conſilio. xxiij. incipi. Primo in huiuſcemodi. col. xx. eodem volu. & in conſilio tertio. col. vij. volumi. iiij. Marianus Socci. iunior in ſubſcriptione conſilij. lxxi. Caroli Ruini. col. ij. volu. iij. Et Hieronymus Gratus in conſilio.clviij.incipi.Difficultas præſentis cauſæ.col. finali. volu. ij.

59 Clauſulæ etiam motus proprij.& certæ ſcientiæ,nõ ſupplent defectũ intentionis & voluntatis. Vt notat Panormita. in. c. Quia circa. de Conſanguinitate & affinitate, allegat Ioannẽ Andreã in.d.c.Si motu ꝓprio. Vbi hoc tenẽt doctores.de Præben.libro.vj. & in.c.finali. Vt lite penden. Bellamera in Cõcluſiõe ſeu Deciſiõe.ccccl xxv. Cardina. in. d. conſilio. xcvj. Vbi concludit: Literas Papæ de vnione facienda ex certis cauſis, non valere: ſi probetur cauſas præfatas non exiſtere. Et tradit Socci. alias allegans deciſiones in conſilio.lxxiij. incipi.Difficultatem faciebat. col. iij. volu.iij. & in conſilio. lxxix.

60 incipi. Si eſſemus. col. vj. in fine. volu. iiij. † Et ideo dicebat Petrus de Ancharra.in conſilio. cxxxviij. incipi. De natura & efficacia. Quòd ſi Papa beneficium curatum concedens, illud ſine cura eſſe aſſeruerit: Eius cõceſsio inualida erit, etiam ſi clauſula motus proprij vſus fuerit.

61 Alibi dicebat idem Petrus de Ancharra. in conſilio. clxxxviii. incipi. Viſis conſilijs. Quòd ſi Papa aliquem prælatum per ſuas literas motu proprio, propter eius dementiam remoueri præceperit. Tale mandatum exequi non debet, ſi notoriè contrarium (prælatum ſcilicet ſanæ mentis eſſe) apparuerit: Et notat Feli. in. c. Ad aures. col. vij. de Reſcrip. Alexan. in cõſilio. ccxv. incipi. Non obſtat. volu. vij. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxxii. incipi. Aduertendum. col. viij. volu. primo. & in conſilio. cxl. incipi. Inſpectis Indultis. col. prima. volu. iiij. Dominus præceptor meus. in conſilio. xiij. Carolus Ruinus in conſilio. ccxv. incipi. Quia in hac cauſa. col. ix. volu. primo. Et Hieronymus Gratus in conſilio. clviij. incipi. Difficultas præſentis cauſæ. col. finali. volu. ij.

62 Bene facit: Nam clauſulæ motus proprij, & excerta ſciẽtia, de plenitudine poteſtatis, in his quæ in facto conſiſtunt, nihil operãtur: quia ea Principes ignorare videntur. Vt notat Bal. in. l. finali. col. ij. C. Sententiam reſcindi non poſſe. Innocen. in. c. Cum te. de Aetate & qualita. Ioannes Andreas in. c. Porrecta. de Confirmatio. Vtili vel in vtili. Doctores in. c. Paſtoralis poſt glo. ibi de Officio delega. & in Clementi. prima. de Probatio. Paulus de Caſ. in conſilio clix. incipi. Quæſtio vertitur. ad finem. Alexan. in conſilio. cxxij. incipi. Viſo puncto. in fine. volu. iiij. Petrus Paulus Pariſius in conſilio primo. col. xiii. & in conſilio. xi. incipi. Caſtrum iſtud. col. xv. volu. primo. & in conſilio. iiij. incipi. Dicendum primo. col. finali. volu. ij. & in con-

ſilio quinto. incipi. Vnio. col.xv.volu.iiij.Matthæus de
Afflictis in Conſtitutio.Neapoli.in titulo. xli.in vj. col.
Franciſcus de Curte in conſilio.lxv. incipi.Super præ-
miſſa narratione. col. viij. Socci. in conſilio. clxiiij. in-
cipi. Viſa bulla. col. iiij. volu. ij. Carolus Ruinus in
conſilio. xxxxj. incipi. De duobus. col. viij. in fine.
volu. primo . & in conſilio. clvij. incipi. Conſideratis
diligenter omnibus. col. ij. eodem volu. & in conſilio.
iiij. incipi. Dicendum primo. col. finali. volu. ij. & in
conſilio. lxxxxvij. incipi. Viſa confirmatione.col.ij.vo-
lu. iij. & in conſilio tertio. in. vij. col. & in conſilio.
lxxxxviij. incipi. Quia priuilegium. col. x. volu. quar-
to. Ludouicus de Gozadinis in conſilio. v. incipi. An
quæſtione propoſita.in. iiij. col. Et Stephanus Bertran.
in conſilio. cxij. incipi. Viſis quibuſdam prætenſis.col.
ij. & in cōſilio.clxix.incipi. Exiſtimo.col.prima.vol. ij.
63 Quinimo tunc præfatæ clauſulæ ſuum effectum pro-
ducunt:quando cum cauſæ cognitione proceſſum fuit.
Secus vero ſi abſq; cognitione cauſæ, pro vt in caſu no-
ſtro, aliquid factum extitit. vt notant Domini de Rota
Deciſione ducenteſima trigeſima.incipi.Papa cōfirman
do, in nouis. Socci. in conſilio. clxiiij. col. iij. verſicu.
Sed ad iſta dicta reſpondeo.vol. ij.Dominus præceptor
meus Franciſchinus Curtius in cōſilio.clxx.incipi. Ha-
bita diligenti conſideratione. col. ij. & in conſilio. cxlii.
col. iij. volu. ij. & Ludouicus de Gozadinis in. d. con-
64 ſilio quinto.col. iiii. in fine. † Præcipue cū tales clau-
ſulæ non præiudicent:eo quia præter mentē principis,
ex quadam notariorum conſuetudine apponi ſolent.

D iij

vt inquit Bar.in.l.prima.in.vj.Quæſtio.de Iure codicillorum. Et tenent Antonius de Butrio,& Panormi. in.c. Cum contingat.& in.c. Quintauallis,de Iure iuran. dũ loquuntur,de Notario ponẽte verba nimis ampla,quæ effugiunt deliberatam mentem contrahentium. Quos refert & ſequitur Carolus Ruinus in conſilio.cxxxv. incipi. Viſo inſtrumento quietationis. col. finali. volu. primo.

65 Et ideo notabiliter dicebat Marianus Socci. Iunior in conſilio.lxv. incipi. In cauſa occurrenti. volu. ij.Quòd quando Princeps de plenitudine poteſtatis, ius ex iure gentium quæſitum, alicui aufert: non dicitur vti plenitudine poteſtatis: ſed potius plenitudine tempeſtatis. Allegat patruum ſuum Barptholomæum Soccinum ita dicentem in conſilio. clxiiij. incipi. Viſa bulla. col. viiij. volu.ij. & conſi.cxx. incipi. Memini.col. penul. vol.iij. poſt Cardinalem in Clementi. Paſtoralis.de Re iudica. Et tradit Ioannes Iacobus de Leonardis in ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni. cxvij. incipi. In hac cauſa. in finali col.

66 Nam vt inquiũt Innocen. & Docto.in. c.primo & in.c. Quia pleriq;.de Immunitate eccle.Si Imperator ex certa ſcientia conſtitutionem faceret, per quam ius alterius auferret: neq; in foro iudiciali, neq; in foro animæ, talẽ conſtitutionem ſeruare deberet. Quod videtur tenere Cynus in.l.Bene à Zenone.C.de Quadrieni præſcrip. Quos refert & ſequitur Iaſon in conſilio primo.col.ix. volu. primo.

SEXTVM PRO PARTE dicti oppidi fundamentum.

PRAETEREA & ſexto in præfatæ donationis anullationem facit: Nam cum Sereniſsimus Rex Henricus (vt diximus) per præfatum Comitem de Carrion, ſe oppidum de Mula minime alienaturum, & à ſua regia corona vnquam ſeparaturum iurauerit: Et præfatus Sereniſsimus Rex Ioannes donator, huius nominis ſecundus, in Comitijs per eum in Vallisoleti oppido celebratis, anno domini milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo quinto, id ſimili iuramento firmauerit. ✝ Pro non facto haberi debet, quicquid incontrarium factum fuit. vt eſt glo. notabilis in. cap. finali. de Iure iuran. libro. vj. Quam ibi ſequuntut doctores. & in. c. Cum contingat & in. c. Veniens. eodem titu. Bar. in. l. Si quis pro eo. in tertio membro principali. ff. de Fideiuſſo. & in. l. Si prædium. C. de Iure dotium: Specula. in titu. de Emptio. & venditio. §. Tertio loco. in verſicu. Quid. & in verſicu. Et nota generale conſilium. Alexan. & Iaſon in. l. Duobus. §. Item Pomponius. ff. de Iure iuran. Idem Iaſon in. §. Item ſi quis poſtulante. Inſtitu. de Actio. & in Autenti. Sacramenta puberum. C. Si aduerſus venditio. Feli. in. c. Cum M Ferrarienſis. col. penul. de Conſtitutio. & eſt tex. in. d. c. Intellecto. & in. d. c. Veniens. de Iure iuran. & tradit Barptholomæus Caſſaneus in conſilio. liii. incipi. Ex facto. in. xx. col.

2 Magna enim vis iuramenti exiſtit: quæ licitas etiam
alienationes arctat: vt inquit Bal. in.c. primo. in princi-
pio. in penul. col. de His qui feudum dare poſſunt. Et
omnes contractus ſui natura reuocabiles, irreuocabi-
les facit. vt notat glo. parua in. l. Si pecuniam. in princi-
pio. in verbo Neceſſe habeas. quam ibi ſequuntur do-
ctores. ff. de Conditione ob cauſam cauſa data. & tradit
Iaſon in. d. §. Item Si quis poſtulante. Poſt alios. & in. l.
Si conuenerit. col. ij. ff. de Iuriſdictio. omnium iudi. &
in. l. Eum qui. §. Si iurauero. ff. de Iure iuran. Philippus
Decius in. c. primo. in. xix. col. de Iudicijs. Thomas
Ferratius in Cautella. xxx. Antonius Baueri. in tractatu
de Virtute iuramẽti. in. xxxviij. quæſtiõe. & Petrus Pau
lus Pariſius in conſilio. lxxvij. incipi. Subſcripſi ſimpli
citer. col. ij. volu. primo. Et vim clauſulæ derogatoriæ
obtinet. Vt notat Ioannes Andre. in regula quod Se-
mel placuit. ad finem. de Regulis iuris. Bar. & doc.
in. l. Si quis in principio teſtamenti. ff. de Lega. ter-
tio. Et notat Paulus de Caſtro in conſilio. cclxxxiiij.
incipi. In facto præſenti. col. prima. Volu. primo. & tra
dit Iaſon in. l. Pacta nouiſsima. col. prima. C. de Pa-
3 ctis. ✝. Vbi doctores concludunt, Quòd quamuis
regula ſit, pacta priora per nouiſsima reuocari: Illud
verum exiſtit, niſi primum pactum iuramento fir-
matum fuerit: Nam ab eo non receditur, etiam ſi
nouiſſimum pactum clauſulam derogatoriam con-
tinuerit.

4 Clauſulæ enim derogatoriæ quæ in nouiſsimis diſpo-
ſitionibus apponuntur: ad contractus & actus iuratos

non extenduntur. Vt eſt glo. ſingularis in. c. Cum nõ deceat. in glo. finali. quam ibi ſequuntur Ioannes Andre. & Doctores de Electio. libro. vj. Similis eſt glo. in Clementi. Dudum. §. penul. in verbo Pacta. Vbi hoc notat Ioannes de Imola. de Sepultu. & notat Albericus de Roſate in prima parte ſtatutorum in. xvj. Quæ
5 ſtio. in fine ✝. Vbi notabiliter inquit, quòd ſi Papa vel Imperator caſſat conſtitutiones & ſtatuta: eorum prouiſio ſiue caſſatio, nõ extenditur ad ſtatuta iuramento confirmata. Quod etiam voluit. Ioannes Andre. in. c. primo. de Filijs præsbyte. lib. vj. Doctores communiter in. c. Conſtitutus. vbi late Feli. in. iij. col. de Reſcriptis. Antonius de Butrio. Panormita. Ioannes de Imola. & alij. in. c. primo. de His quæ fiunt à maiori parte capi. Idem Ioannes de Imola in. c. Dilecto. de Præben. Cynus. Paulus de Caſtro. Iaſon. & communiter doctores in. l. fi. C. Si contra ius. vel vtilitatem public. Ange. in. l. prima. §. Quæ onerandæ. ff. Quarum rerum actio non datur. Alexan. in. l. prima. in principio. ff. Ad legem falci. & in conſilio. xxvij. incipi. Viſo libello. col. finali. volu. primo. & in conſilio. cxxv. incipi. Viſis & ponderatis. col. penul. eodem volu. & in conſilio. clxxix. incipi. Viſo & opportunè diſcuſſo. col. vij. verſi. Confirmo. volu. ij. & in conſilio. xxxviij.
6 incipi. Viſa petitione. col. iii. in principio. volu. iii. ✝ Vbi per prædicta conſuluit, Literas ſalui conductus, ex defectu intentionis ipſius concedentis, ad debita iurata non extendi: neq; aliquid operari: neq; donationem iuratam, ſub ſtatuto donationem prohibente

comprehendi. Quos refert & ſequitur Iaſon in conſilio. cccxxiii. incipi. Præſens conſultatio. col. vj. volu. ij. Carolus Ruinus in conſilio. cxxvi. incipi. Super dubio de quo quæritur. col. ij. volu. iiij. & Stepha. Bertran. in conſilio. ccxxxviij. incipi. Contra donationem. col. ij. volu. iij. Pro quibus facit tex. in. c. Conſtitutus. & ibi notant doctores. de Reſcrip. Et ita in contingentia facti iudicatum extitit. vt inquit Guilielmus Benedictus, in Repeti. c. Raynuntius. in verbo. Si abſq; liberis. ſecundum meam impreſsionem folio. cccxxv. in ſexta ſubſtitutione. de Teſtamen.

7 Et in tantum de iure prædicta vidétur procedere: quòd ſi in teſtamento in quo libera debet eſſe facultas, quis iuramentum de non reuocãdo ipſum teſtamentum fecerit: Cum iuramentum is ſeruare teneatur: Tale teſtamentum reuocare non poterit, vt expreſſe voluit Hoſtien. in. c. Cum marte. de Celebratione miſſarum. Speculator in titulo de Inſtrumentorum æditione. §. Compendioſe. verſicu. Sed quid ſi quis iurauerit. Bal. in. c. Moribus. Si de feudo fuerit controuer. in vſibus feu. & in. l. Pacta quæ contra. & ibi Paulus de Caſ. C. de Pactis. Idem Bal. poſt Cynum in. l. Si quis in quilinos. §. finali. ff. de Lega. primo. Quos refert & ſequitur Philippus Corneus in conſilio. cclij. incipi. Primo videndum. col. iij. volu. iij.

8 † Vbi ſingulariter propter prædicta concludit: Donationem omnium bonorum præſentium & futurorum nihilo etiam reſeruato valere: Si talis donatio iuramento firmata fuerit. Idem voluit Feli. in. c. In præſentia. col. iiij. verſicu. Sed certè.

de Probatio. Vbi poſt multos per eum relatos dixit, Seruandum eſſe iuramentum de non reuocando teſtamentum à teſtatore præſtitum: Teneriq; ad eius obſeruantiam virtute iuramenti, licet auferatur ſibi libera facultas teſtandi: Et voluit Philippus Decius poſt Bal. in. l. Pactum quòd dotali. in prima & ſecunda col. verſi. Non obſtant allegata. C. de Pactis. Quos refert & ſequitur Marianus Socci. iunior. in conſilio. lxv. incipi. Cum in præſenti caſu. col. xiij. in fine. volu. primo.

9 Non ſolum enim Princeps iuramentum ab eo præſtitum ſeruare debet: verum etiam Summus Pontifex, ſi aliquid iuſte promiſsit atq; iurauit, adeò iuramento ſtringitur: ut ſe ipſum ab eo abſoluere minime poſsit. Vt notant communiter doctores in. c. primo. de Conſtitutio. Cardina. in Clementi. ij. §. primo. de Iure iuran. & tradit Andreas Siculus in conſilio primo. volumi. primo.

Cum enim non appareat Sereniſsimum regem Ioannem prædicta derogaſſe: Concludendum (vt diximus) prima facie videtur: præfatam donationem minime valuiſſe.

SEPTIMVM PRO PARTE oppidi de Mula fundamentum.

SEPTIMO in fauorem hominum de Mula facit quædam lex terribilis regni caſtellæ, quæ eſt in ordinamentis regijs, libro quinto, titulo nono, de las donationes y mercedes. l. tertia. Que omnem dubitationem videtur tollere: quam tanquam cæteris principaliorem hic decreui inſerere. Cuius tenor talis.

NO conuiene alos Reyes vſar de tanta franqueza, e largueſa, que ſea cõuertida en vicio de deſtrucion. Porque la franqueza deue ſer vſada con ordenada intencion: no amenguãdo la corona Real, ni la Real dignidad: porque los ſucceſſores del Reyno recibiran por eſto grãde agrauio. Y por eſto el Rey don Alfonſo, que fizo y ordeno la ley de ſuſo contenida: quando cũplio edad de. xv. años: enlas cortes que fizo en Valledolid, Era de. ccclvij. otorgo e prometio, de no dar ni donar Ciudades, villas, ni lugares, Caſtillos, ni fortalezas, ni Aldeas, a infante, ni a rico hombre: ni a dueña, ni a prelado, ni a orden, ni a infancon, ni a otro alguno: ſaluo a la Reyna doña Conſtanca ſu muger. Y eſto miſmo otorgo el dicho Rey don Alonſo en las cortes que fizo en Madrid, Era de. ccclxvij. E lo cõfirmo ſegũ que de ſuſo ſe contiene. E lo ſuſo dicho confirmo el Rey don Enrique. ij. en las cortes que fizo en Toro, Era de. cccc. e ix. Y en las cortes que fizo en Burgos. Era de. cccc. e xij. Y eſto meſmo prometio de guardar el noble Rey don Ioan. ij. en las cortes que fizo en Ca-

mora año de mil.e.cccc.e.xxxij. Y en las cortes que fizo en Burgos el dicho ſeñor Rey don Ioan. ij. veyendo e cõſiderãdo quæ deſpues delas leyes e ordenancas ſuſo dichas, por importunidad de algunos grandes del Reyno, auia fecho algunas mercedes de Ciudades, e villas, e lugares, e rentas, e pechos, Y derechos, a algunos grandes e naturales del Reyno, e a otros criados e officiales de ſu caſa: E por ello ſe fazia periuyzio a la dignidad real, E à ſus ſucceſſores que deſpues del auian de reynar: A peticion e ſupplicacion delos procuradores de las Ciudades, E villas, E lugares de ſus reynos, en las cortes que fizo en Valladolid año de la en carnacion de nueſtro ſeñor de. ccccxlv. Eſtatuyo: e ordeno por ley, pacto, e contracto firme, y eſtable fecho, e firmado en tre partes: Que todas las Ciudades, e villas, E lugares quæ el Rey tenia, E poſſeya, E las fortalezas, Aldeas, y terminos e iuridictiones, de ſu natural ſean inalienables, y perpetuamente imperſcriptibles: Y permanezcan, y queden ſiempre en la real corona de ſus reynos: En tal manera, que el dicho Rey don Ioan, e ſus ſucceſſores que deſpues del reynaſſen, no puedan en todo, ni en parte, enagenar lo ſuſo dicho. Pero que ſi poralguna grande vrgente neceſsidad, por razon de grandes y leales ſeruicios, que alguno le fizieſſe, o en otra manera al Rey fueſſe de neceſſario de pucer e fazer mercedes de algunos vaſſallos: que lo no pueda fazer, ſaluo viſta e conoſcida la tal neceſsidad, por el Rey, cõ cõſeio, e de conſeio, e comun concordia de los de ſu conſeio, que en ſu corte al tiempo reſidie-

ren,o dela mayor parte dellos en numero de perſonas:e cõ cõſeio y de cõſeio de ſeys ꝓcuradores de ſeys Ciuda des,quales el eligere y nõbrare,allẽde los puertos,ſi alla ſe ouiere de fazer la tal donacion o merced:O de quẽde los puertos,ſi alli ſe ouiere de fazer la ꝓuiſion, Seyẽdo los dichos ꝓcuradores pſentes,y para eſto eſpecialmẽte llamados. Los quales iuntamẽte cõ los del cõſeio,fagan iuramento en forma, que ſobre lo ſuſo dicho,verdadera, e fielmente,toda afficion y amor e odio poſpueſtos, da-ran todos ſu cõſeio. E ſi en otra manera la tal donacion o merced ſe fiziere,o cõtra la forma ſuſo dicha qualquier alienacion ſe fiziere:por eſſe meſmo fecho ſea ningũa, y de ningun effecto.y el donatario o ſus ſucceſſores here deros,no puedan por tal titulo adquerir ni ganar los ta les bienes:ni a ellos pueda paſſar el ſeñorio e poſſeſsion. E por ningun curſo,ni lapſo de tiẽpo lo puedan preſcri bir. Mas ſiempre queden e finquen en la corona Real: y della no ſe puedan apartar.Itẽ ſin enbargo del tal ena-genamiento, el Rey pueda libre e iuſtamente tomar y recobrar los dichos bienes,ſin algun conoſcimiento de cauſa. Otroſi,que Ciudad,villa,o lugar, que aſsi fuere donada,o enagenada,pueda ſin pena algũa reſiſtir al tal enagenamiento o donacion: no obſtantes quales quier priuilegios, y cartas, reſcriptos, y mandamientos que el Rey fiziere: los quales deſde agora anullamos,a vn que tẽgan primera y ſegũda iuſsion: cõ qualesquier pe nas y clauſulas derogatorias generales o eſpeciales: y otras quales quier firmezas,abrogaciones, derogaciões voto e iuramento: aunq̃ el Rey de ſu proprio motu,

e cierta ſcientia, y abſoluto poderio quiera vſar en los tales enagenamientos. Ca el dicho ſeñor Rey don Ioan de ſu cierta ſcientia, e motu proprio, y abſoluto poderio lo abrogo, y derogo, caſſo, e anulo: y que no tenga firmeza alguna: E iuro, e prometio ſo la fe real, ſobre la cruz y ſanctos Euangelios, Eſtando ay preſentes los del ſu conſeio, e los dichos procuradores del Reyno: Que realmente y cõ effecto, guardara y cõplira lo ſuſo dicho. Y contra ello no yra ni verna. Exceptas las villas de Iumilla, e Vtiel: de que libremente pudieſſe diſponer. Y exceptas otro ſi las coſas que el dicho ſeñor Rey don Ioan dieſſe ala Reyna, o al Principe, o Princeſa: las quales de ſu vida no podieſſen paſſar a otro alguno: maſque quedaſſen inſolidas en la corona real. Otroſi que las dichas Ciudades, E villas, e lugares, ſe an fechas impreſcriptibiles y enalienables: y los donatarios iurẽ quando los dichos bienes les fueren donados, que guardaran eſta ley. e no enagenaran los dichos bienes. E ſi defecho lo fizieren, que la tal alienation ſea ninguna: aunq̃ ſea por el Rey, general o eſpecialmẽte cõfirmada, cõ quales quier no obſtãcias, e prohibitiones. Aunque cõ cierta ſciẽtia, o ꝓprio motu. Pero que por eſta ley, paction, ni cõtracto, no entẽdio el dicho ſeñor Rey don Ioã reuocar los priuilegios de las Ciudades, villas e lugares, ni los derogar en coſa algũa: Pero q̃ finquẽ ſiẽpre en ſu fuerca e vigor. La qual dicha ley el Rey don Enriq̃ nueſtro hermano q̃ dios aya, cõfirmo en las cortes q̃ fizo en Cordoua, año de mil.ccccl v. E nos la aꝓbamos e cõfirmamos, e mãdamos guardar.

CVM enim præfata lex, certam caſtellæ regibus, alienandi formam præbuerit: & ciuitatum oppidorumq́; , atq; caſtrorum quæ de corona & patrimonio regio exiſtunt, ob merita etiam atq; ſeruitia præcedentia, donationem poſſe fieri, expreſſe prohibuerit: niſi vbi vrgens neceſsitas fuerit: ac merita præceſſerint: necnon vbi regiorum conſiliariorũ, atq; ciuitatũ procuratorũ, conſilium interuenerit: Cumq; lex illa factum anullet, ſi quid forte incontrariũ attentari contingerit: ſuperfluũ erit referre, an defectus formæ, nullitatem videatur inducere, cum apertè lex ipſa loquatur: & velit donationem ipſo facto nullam eſſe: & pro nulla atq; non facta haberi debuiſſe.

a Clauſula enim anullatiua, ibi adiecta, declarat cuncta ibidem appoſita, eſſe de forma, & advnguem eſſe ad implenda. Vt notant Bal. Ange. Alexan. Iaſon & cõmuniter doctores in. l. prima. ff. de Liberis & poſthu. & in. l. Pacta quæ contra. C. de Pactis. & tradit Carolus Ruinus in conſilio. clxxv. incipi. Viſa donatione. col. prima. volu. primo. & Marianus Socci. iunior in conſilio. lxxi. col. vi. volu. primo. Forma enim dat eſſe rei. c. Sine exceptione. xii. quæſtio. ii. c. Tua. de His quæ fiunt a prælato ſine conſenſu capi. Cui nihil etiam leue addi poteſt, nec detrahi. vt notat Bal. in. l. finali. C. de Suis & legiti. hære. Alexan. in. l. ii. §. Prius. in. x. col. verſicu. Paſſus. ff. de Vulga. & pupi. Iaſon in. l. ii. §. primo. in. iiii. col. ff. Soluto matrimonio. & in. l. Gallus. §. Quidam rectè. in prima col. & in. §. Etiam à parente. in. ii. notabili. ff. de Liber. & poſthu. & in. l. Cũ quid. in penul.

col.

col. verſi. In eadem glo. ff. *Si* certum peta. & in. l. *Si* is
qui pro emptore. col. xvij. ff. de Vſucapio. Feli. in Ru-
brica. col. ij. de Probatio. Lanzelotus Decius in. l. *Si*
ego. ad finem. ff. *Si* certum petatur. Quos refert & ſe-
quitur Ludouicus Gomeſius cõciuis noſter in. §. *Sed*
iſte. col. x. Inſtitu. de Actio. *Stephanus* Bertran. in cõ-
ſilio. cxlvij. incipi. Alienatio eccleſiaſticarum. col. pri-
ma. & in conſilio. cliiij. incipi. Alienatio rerum. col. pri-
ma. volu. ij. Benefacit tex. in. l. Cum hi. §. *Si* prætor. ff.
de Tranſactio. & in. l. Prætor. ff. de Collatione bonorũ.
Quinimo, & ſi Sereniſsimus Rex Ioãnes in præfata ſua
lege, nullam de prædictorum ſuorum conſiliariorũ con-
ſilio in donationibus requirendo, mentionem faceret:
nihilq; diſponeret, ſtatueret, atq; præciperet, Nihilo-
minus tamen, in donationibus, & aliis ſimilibus dema-
nialium rerum alienationibus, regiorum conſiliariorum
conſilium requiri deberet: quod ſi requiſitum minime
fuerit: talis donatio ſiue alienatio in valida, atq; nul-
3 lius firmitatis exiſteret. † Nam cum donare ſiue alie-
nare tam ciuitates quam etiam oppida & regni caſtra,
quæ de Corona & regio patrimonio exiſtunt, quid ar-
duum eſſe dicatur: quidq; arduum atq; graue iudicetur
ac reputetur: Non poſſunt reges abſq; conſilio ſuorum
procerum, regiorumq; conſiliariorum, Neq; ſummus
Pontifex abſq; conſilio ſuorum Cardinalium, talia exer
cere atq; efficere: Quia iuxta iuris regulas. In arduis ab
eis exercendis atq; efficiendis, ſupradictorum conſiliũ
tenẽtur requirere. Vt de Imperatore & Regibus probat
tex. in. l. Placet. C. de *Sacroſanctis* eccle. & in. l. Huma-

num.C. de Legibus. & in Autenti. Habita. C. Ne filius pro patre.& in.l.Proxime.cum ſimilibus ff. de His quæ in teſtamento delen. Et de ſummo Pontifice qui plenio rem cæteris regibus, atq; ampliorem poteſtatem habet.& de cæteris à fortiori quibuscunq; Principibus.tenuit expreſſe Archidiaco. in. c. Quamuis.in.ij. col. & ibi Guilielmus de Monte Lauduno. de Officio ordinarij. lib. vj. & in.c. Cum Redemptor. xij. Quæſti .ij. & in. c. Sunt quidam.& in.c. Quæ ad perpetuam.xxv. Quæ-
4 ſtio. prima †. Inquiens. in. d.c. Cum quidam. Non poſſe Papam ſolum ſuper ſtatu vniuerſalis eccleſiæ legem generalem abſq; Cardinalibus condere. Idem tenent Ioannes Monachus & Philippus Probus in eius additionibus. Ioannes Andre. Guilielmus de Monte Lauduno. Philippus Franchus. & Ioannes de Imola. in.c.Super eo.de Hæreticis.lib. vj. Vbi idem Ioannes Monachus inquit: Complures. Abbatiarum, Epiſcopatuum, atq; aliarum ſuperiorum dignitatum prouiſiones, quas Celeſtinus Papa contulerat, per ſucceſſorem cum magna cauſæ cognitione fuiſſe abolitas: quia conſtitit, abſq; Cardinalium conſilio ipſas fuiſſe factas: Et ſimiliter fuiſſe caſſata, atq; reuocata, ſiue ſuſpenſa, quædam ſtatuta, quæ per Bonifacium Papam ſine Cardinalibus, Marchianis fuerunt confirmata. Idem voluit Hoſtien. Ioannes Andre. & Antonius de Butrio in. c. Antiqua. de Priuilegijs. Panormita. in. c. primo in fine. de Officio legati.& in.c.Cauſamq;.el primo. de Iudicijs. & in. c. literas. col.iii.verſicu. Item nota gloſam. de Reſtitutio. Spolia.& in.c. Quæſiuit. de His quæ fiunt à ma-

iori parte capi. & in.c. Per venerabilem.in. §. Rationi- bus. per textum ibi. in. iii.col. Qui filij ſint legitimi: &
5 in.c. Nulli. de Sententia ex cõmunicatio. ✝ Vbi poſt Abbatem Antiquum inquit, Non poſſe Papam abſq; Cardinalium cõſilio ſtatuere & priuilegiũ Canonis. Si quis ſuadente, tollere. Cardinalis Zabarella.in.c.Licet. in. xvi. col. de Electio. & in. c.ij. de Clericis nõ reſiden. Et in repetio. c. Perpendimus. col. vj. de Sententia ex cõmunicatio. Et in conſilio.cxxxvij.incipi.Fuit quæſtio
6 regis Cypri.col finali.verſiculo.Scda ratio. ✝ Vbi refert Innocen.in.c.Quanto.de Iure iuran.dicentem: Nõ poſſe Principem de rebus regni, abſq; procerũ regni conſenſu diſponere: Cum regni negotium, vniuerſitatis negotiũ dicatur exiſtere: Et in conſilio.cl. incipi. In quæſtione duorum pontificum. in penul. col. verſi. ſecundus mo- dus. Bal. in. c. primo de Natura feudi. & in. l. finali.C. de Diuerſis reſcriptis. Vbi inquit, Papam Vrbanum re- ſpondiſſe oratoribus Peruſinis, quærentibus expeditio- nem pro factis ciuitatis, quod negotiũ arduum erat: & quod in camera abſq; Cardinalibus expediri nõ poterat.
7 Idẽ Bal.in.l.Cũ multa.C.de Boniſq; libe. ✝ Vbi inquit, In infeudatiõe rerũ eccleſiæ præcioſarũ per Papã facien da, puta in infeudatione magnæ ciuitatis, debere interue nire cõſenſum Cardinaliũ. Idẽ Bal. in conſilio. cccxxiiij. incipi. Quæritur vtrũ Papa. vol.j. Aluarotus in.c.primo in principio.i titulo, Epiſcopũ vel Abbatẽ.in vſibus feu.
8 Speculator in titu.delegato.§.Qualiter.in fine. ✝ Vbi in quit, Nõ poſſe ſummũ Põtificẽ, legatũ generalẽ mittere, niſi de cõſilio collegij Cardinaliũ.allegat ad hoc textum

notabilē in. l. Quoties q̄ eſt lex finalis. C. de Legatio. lib.x.Idē voluit Petrus de Ancharrāo in.c. vnico. in.iiij. Notabili:de Schiſmaticis.libro. vj.& ĩ cōſilio.ccxcv.in. ij. col. Ioannes de Imola in. d. c. ij. de Clericis non reſi- den. & in. c. Dilectus. el primo. col. prima. de Præben. Præpoſitus Alexandrinus in. d. §. Rationibus. Domi- nicus in. c. Quoniam, circa principium. & ibi Philip- pus Franchus. de Renuntiatio. libro. vj. Guido Papa in. d. c.Licet. deOfficio legati. Ioannes de Monteigne in tractatu de Autoritate regij conſiſtorij. carta. xxxij. Antonius Corſe.in tractatu de Poteſtate & excellentia regia in.liii.Quæſtiōe.Corradus ĩ ſuo tractatu de Schiſ- mate.in penul. col.Antonius de Roſſellis in tractatu de Conſiliis. in Rubrica incipi. Generale cōcilium quando ſit faciendum. verſicu. Item cum Cardinales. folio. ij. col. iii. in fine. Andreas Siculus in tractatu de Præſtan- tia Cardinalium. in. ii. parte in. ii. quæſtio. & in. c. Si pro debilitate. in. iii. & iiii. col. de Officio delega. & in. c. Inhærentes. col. ii. de. Iuramento calumniæ. & in conſilio. xl. incipi. Clementiſſimum.col. xviii. volu.iiii. Nicolaus Millis in Reportorio ſuo.in verbo Papa. ver- ſiculo. Papa parum vel nihil facere debet ſine conſilio Cardinalium. Martinus Lauden.in primo tractatu.Car- dinalium. quæſtio. ii. & quæſtione. xxxi. & in ſecun- do tractatu. quæſtio.xxii.Bologni.in Auctenti.habita. in iii. col. C.Ne filius pro patre.Feli.in. c. finali.§.His au- tem col. iii. circa finem.deOfficio delega.& in. c.primo. col. iii. verſicu. Tertio declara. de Probatio.& in. c. Ad audientiam.poſt Cardina.& Egidium ibi. in. ij. col. de

præſcriptio. Vbi dicti Cardi. & Egidius inquiunt, Non poſſe Regem aliquid de bonis regni alienare ſiue conſilio maioris partis Baronũ. Barptholomæus Socci. in conſilio. xcix. col. vij. volui.iij. Iaſon in. l. Placet.in ſecunda lectura. col. iij. C. de Sacroſanctis eccleſ. & in prohemio feudorum.in. xxviiii. col. verſicu. prædictis adde. & in titulo Qui feudum dare poſſunt. col. ij. in fine. Rodericus Epiſcopus Zamorenſis Cohiſpanus noſter,in tractatu ſuo, de Origine & Differẽtia Principatus Imperialis & regalis. folio. lxxxiiij.verſicu. Quarto non obſtat. Ioannes Surgetus in ſuo opuſculo de Pacis perſuaſione inter Principes Chriſtianos. folio mihi. l. Cardinalis Iacobatius in tractatu de Concilijs. libro. iiij. articulo tertio. in. vij. col. & in libro. x. articulo.vij. in. iij. col. Iacobus Rebuffus ſuper concordatis inter Dominum Papam & regem Franciæ.in Rubrica de Approbatione conuentorum,per Lateranenſe conſilium facta. pagina. xxxij. in glo.incipi.De eorum conſilio Mat thæus de Afflictis qui hanc dixit eſſe communem opinionẽ in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. cclxxxix. incipi. Sereniſsimus rex. col. iiij. in fine. & in. c. Imperialem. col. iii.de Prohibita. feudi aliena.per Federicum. Hieronymus Gratus in conſilio. cxlvii. incipi. Viſis in veſtituris. col. penul. volu. ij. Andreas Alciatus in. d. l. Placet. C. de Sacroſanctis eccleſijs.Catelianus Cotta Mediolanenſis in ſuis memoralibus,in verbo Papa.Silueſter Aldobrandinus in. §. Sed & quod Principi. col. ij. Inſtitu. de Iure natu. gentium & ciuili. Conradus Brunus in tractatu de Legationibus. libro.primo. c. vij.

Ioannes de Neuizanis in.d.ſuo conſilio.poſito inter cõ-ſilia Alberti Bruni.incipi.Patres comenderunt.in. xxxij. col.infine.Et Marcus Mantua Bonauita in.x.lib.Obſer-ua tionum legalium. in fine.

OCTAVVM, PRO PARTE OPPIDI à Mula fundamentum.

OCTAVO & vltimo, in fauorem hominum præ-fati oppidi de Mula accedat: Nam cum in caſu noſtro. duæ concurrant prohibitiones: Altera legis, ci-uitates, oppida & caſtra, cæteraq; regni iura quæ de de-manio & regia corona exiſtunt alienare prohibentis: & altera hominis, ſcilicet præfati Sereniſsimi Regis Hen-rici, ſe dictum oppidum de Mula minime alienaturum, neq; à corona regia vllo tempore ſeparaturũ, cum ſub-ditis paciſcentis, & promittentis: Clarum atq; indubita-tum exiſtit, nõ potuiſſe Sereniſsimum Regem Ioannẽ, præfato Alphonſo Ianes Faiardo, præfatum oppidũ do-nare: neq; in caſibus etiam à iure permiſsis atq; con-ceſsis, illud à ſe, ſuoq; regio patrimonio, ac regia coro-
1 na potuiſſe abdicare. † Cõmunis enim, certa atq; in dubitata eſt omnium ſcribentiũ concluſio: quòd vbi-cunq; hominis prohibitio, cum legis prohibitione con currit: Res alienari prohibita, quæ aliâs in certis caſi-bus à iure permiſsis, non obſtante legis prohibitione alienari poterat: in illis caſibus alienari non poterit. vt probat tex. notabilis in Autenctica.de Alienatio.& Em-phir.§. Sanctiſsimas.collatio.ix.Et notant glo.& cõmu

niter doc.in.c. Verũ.in glo.finali.in medio. de Cõditioni bus appoſitis. & in.l. Ea lege. C. de Conditio. ob cau/ ſam. & in. l. finali. in glo. magna circa finem. C. de Rebus alienis non alienan. Bal. in.l.prima. C. de Pa/ ctis & in. l. Quoties ab omnibus. C. de Fideicom/ mi. Innocen. Ioannes Andre. Panormita. & com/ muniter alij.in.c. Vt ſuper. Vbi Panormita. in fina. col. verſicu. Si vero. Hanc dixit communem opi. & ibi Ioannes de Imola in. iiij. col. de Rebus eccleſiæ non aliena. Idem Panormita. in. c. Per tuas. in tertio nota/ bili. de Donatio. & in.c. finali. in vltimo notabili, de Eccleſijs ædifican. & volunt Raphael. Imola. Alexan. Iaſon. & communiter doctores, in.l. Filius fami. §. Di/ ui. vbi Ioannes Crotus, hanc dixit communem opinio nem. in prima. col. Et ego ibi latè dixi in mea repetitio/ ne. col. ij. in fine. cum ſequen.ff. de Lega. primo. Clau/ dius de Seycello in ſuo ſpeculo feudorum, in titulo, Qui feudum dare poſſunt. verſicu. ſecundo ampliatur. in. xvij.col. & in verſicu.quarto.Limitta. in. xx.col. Ca/ rolus Ruinus in conſilio. xxxiiij. incipi. In hac lite ver/ tente. col.prima.volu. primo.& Ioannes Antonius Ru/ beus, Alexan. in conſilio. cxlvi. incipi. Circa primum dubium. in. ij. col.

a Et ideo notabiliter dicebat Bal. in. c. primo. §. Præterea. Quẽ ibi ſequuntur Iacobus Aluarotus. Præpoſitus. & alij, de Capitulis Corradi. in vſibus feu. Quòd ſi va/ ſallus pactum de non alienando, cum domino fecerit: cum tunc prohibitio legis, cum hominis prohibitione cõcurrat, & væteri prohibitioni noua addatur prohibi/

tio, etiam in caſibus à iure permiſsis, feudum alienare non poterit. Quem refert & ſequitur Iaſon in.d.§.Diui. in. iiij. col. & Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in ſuo tractatu feudorum. in. iiii. parte. in. §. Aggredior. in.iiii. declaratione.

3 Duo enim vincula, plusquam vnum operantur. vt probat tex. in. Auctenti. Itaq;.& in corpore vnde ſumitur. C. Cõmunia de Succeſsio.& in.l. Cum adoptiuis.& ibi hoc Bal. notat.in. ij. col. C. de Adoptio. & in. c. primo.

4 & ibi glo. de Tregua & pace. † Et geminata meritorum aſſertio efficatior efficirur, atq; plus operatur. Vt conſuluit Iaſon in conſilio. ci. incipi. Iinmunitas. col. iii. volu. iiii. Pro quibus faciunt quæ tradit Bar. de Verbis enuntiatiuis ac geminatis, quæ diſponunt ac probant in. l.Cũ ſcimus in fine. per illum tex. C. de Agricolis & Cenſitis. libro. xi. & Panormita. in.c. Pertuas. de Arbitrijs. & in. c. Si cautio. ad finem. de Fide inſtrumentorum.

SEQVITVR PRIMVM PRO parte tua Illuſtriſsime Marchio fundamentum.

SED præmiſsis non obſtantibus, quæ in veritate non obſtant: Contrariam ſententiam Illuſtriſsime Marchio exiſtimo veriorem: ſcilicet præfatã denationẽ, præfati oppidi de Mula, per Sereniſsimum Regem Ioannem huius nominis ſecundum, dicto Alphonſo Ianes Faiardo factam, firmam validamq; fuiſſe: Eamq; ex poteſtatis defectu, minime inualidari atq; imꝓbari potuiſſe.
1 Proprium enim Imperatoris & Regum eſt, ſeparata vnire, & vnita ſeparare. vt poſt gloſam notant Bartolus & doctores in.l.Vnica.verſiculo. Sed quæro an vna prouincia. C. de Metropoli Berito. libro. xi. & tradit. Paulus de Caſtro in.l. Ex hoc iure. col. iiij. verſicu. capio ſecundum.ff. de Iuſtitia & iure. vbi inquit, Poſſe Imperatorem de vna prouincia duas facere: & duas ad vnam reducere. & voluit Iaſon. in. l.Si eadem.in primo notabili.ff. de Officio aſſeſſo. Albertus Brunus in conſilio. liiij. incipi. In cauſa & lite. col.prima. ad finem. & Marianus Socci. iunior in conſilio.xci. incipi. Circa petitionem. col. ij. volu.ij. Sicut poteſt de duobus officijs vnũ facere, & alterum in totum ſupprimere, & abolere.l. finali. C. de Frumento Alexandrino. & notatur in

Auctenti. Vt iudices ſine quoquo ſuffragio. §. Illud ta-
men. Collatione. ij. & tradit Bal. in conſilio. cccxxvii. in-
cipienti. Pridiæ enim conſului. col. penul. volu. primo.
2 Summorum Pontificum exemplo, qui poſſunt epiſco-
patus vnire, atq; diuidere, & alienæ poteſtati ſubijcere.
Vt inquit tex. i. c. Sicut vnire. de Exceſsibus prælatorũ.
3 Habent enim Principes in omnibus liberam diſponen
di, alterandi, minuendiq́ue, atq; mutandi poteſtatem. vt
notatur i. c. Cũ omnes. & c. Quæ i eccleſiarũ. de Cõſtitu.
& ꝓbat tex. in. c. Propoſuit. de Conceſsio. præben.
4 Et quamuis Imperatores, vel Principes, non poſsint res
ſuorum regnorum in extraneos alienare: neq; extra di-
tionem ſuam ponere: vt plenè tradunt Bal. & doctores
in prohæmio. ff. Ioannes de Imola. & Areti. in Rubri-
ca. ff. de Verborum obliga. & tradit modernus Hiero-
nymus Gratus in reſponſo ſuo quinto. incipi. Thema
5 tale eſt. col. ij. volu. primo. † Nec poſsint Imperij ſeu
regni membra mutilare: quia vt inquit Bal. in conſilio.
cccxxvij. Abdicando à ſe etiam minimam particulam:
poſſent ſic per minimas particulas, ad totius regni inte-
remptionem peruenire: & totum regnum per fruſtra di-
uidere. Poſſunt tamen oppida, & caſtra, quinimo &
6 ſuorum regnorum ciuitates, ſuis ſubditis donare. † So-
lum enim regibus alienatio interdicitur: quando eorum
donatio ſeu alienatio, in grauem & magnam regni dimi-
nutionem atq; iacturam cederet: magnumq́; atq; irrepa-
rabile damnum regno inferret. Quo ceſſante, abſq; du-
bio Imperator, Rex, & quilibet alius Princeps, res ſui
regni immobiles, puta oppida, caſtra, & ciuitates, alie-

nare, in feudare, atq; donare poſſet. Vt concludunt cõmuniter doctores in.d.c. Intellecto. de Iure iuran. Dicentes, Illum textum debere intelligi; quando reges, donationes faciunt, per quas grauiter atq; enormiter regiam dignitatem ledunt. & volunt cõmuniter doctores in.c.Extranſmiſſa & in.c.Verum. de Foro cõpetenti. & in. c. Abbate ſanc. per tex. ibi. de Re iudica. libro. vi.& in prohæmio. ff. & in. l. ij. ff. Soluto matrimo.Bar.Bal. & cõmuniter alij.in. l. Prohibere. §. Plane & ibi Alex. in eius apoſtillis. ff. Quod vi aut clam. Idem Bar. in conſilio. clxxxix. incipi. Ciuitati Camerini prouinciæ Marchiæ &c. Albericus de Roſatis poſt Cynum in. l. Digna vox. C. de Legibus. & in. l. Iure noſtro, in principio. col. finali in fine. ff. de Teſtamenta. tutella, Vbi inquit: Poſſe reges, ac Principes, res ſuorum regnorum donare: & ad hoc ſucceſſores ſuos obligare. Idem tenet ſpecula. intitu. de Inſtrumentorũ editione. §. nunc autem videndũ. in fine. Signorolus de Homodeis. in conſilio.xxvi.incipi. Quæſtio.talis eſt. Bal. in præludijs feudorũ.in. vij. col. & in prima conſtitutio.C.in. iiij.col. & in. l. ij. verſicu. nota tamen. C. de Cõmuni rerum
7 alienatio. † Vbi inquit. Poſſe Principem iura fiſcalia donare. licet alius poſt Principem non poſsit niſi minima fiſcalia iura concedere. Idem Bal. in. l. prima in fine. C. Vnde cognati. & in. l. prima. §. primo. ff. de Officio præfecti vrbis.& in. l. Si certarum.poſt Bar.ibi.
8 ff. de Teſtamento militis.Vbi inquiunt. † Quod licet Imperator non poſsit quotam Imperij, puta dimidiam, vel tertiam, aut quartam partem alicui donare: Poteſt

tamen aliquas res particulares, puta oppidum, caſtrum,
vel ciuitatem, cui voluerit concedere. Idem tenet Bal. in.
l. Cum multa. quem ibi, in hoc cōmuniter ſequuntur
9 doctores. C. de Boniſq; libe. ✝ Vbi inquit, quòd quã-
uis Papa, non poſsit vnam magnam atq; præcioſam ci-
uitatem ſine Cardinalium conſenſu, alicui infeudare:
Poterit tamen ciuitatem non ita præcioſam & magnam,
& multo fortius oppidum, ſeu caſtrum, alicui bene me-
rito donare. Idem tenet idem Bal. in conſilio. clix. inci-
10 pi. Super eo quod quæritur. col. penulti. volu. iij. ✝
Vbi inquit, Poſſe Regem, militibus ſuis donare caſtra,
& alia ſui regni oppida, atq; alia regni ſui iura. Idem
tenet Oldra. in conſilio. lxxxxiiij. incipi. Eleganter circa
negotium. & in nonſilio. ccliij. incipi. Ad quæſtionem.
Ioannes Andre. & docto. in. c. Grandi. de Supplenda
negli. præla: Et in additio ad ſpeculum. in titulo. de Iu-
riſdictione omnium iudi. in magna additione. Federicus
de Senis in conſilio. ccxx. Paulus de Caſtro in conſilio.
lxxiiij. incipi. Si fruſtra diſputaretur. Panormita. in
conſilio tertio. incipi. Nitar in præſenti cauſa. in. xviii.
col. in fine. in. xxvi. Quæſtione. in. ii. volu. Antonius
Corſetus in tractatu de Poteſtate & excellentia regia.
in. iiij. &. lxxv. Quæſtio. Ioannes de Imola in Rubri-
ca. ff. de Verborum obliga. in. vj. col. & in Clemen-
ti. vnica. col. fina. de Iure iuran. Ioannes de Anania
11 in conſilio. lxxxj. incipi. Viſo inſtrumento. ✝ Vbi
inquit, Ducem Mediolani potuiſſe donare ciuita-
tem Aſtenſem: quia ſecundum eum, talis donatio
non continebat magnam ducatus diminutionem.

Idem tenet Ioannes Ray. & Andreas de Iſernia. in. c. Imperialem. §.Ita tamen, de Prohibita feudi. aliena. per Federicum & in titulo.Quæ ſunt regalia,& ibi Mat thæus de Afflictis in.vii. col. Guilielmus Ocham.quē refert & ſequitur Iacobus Almayn in tractatu de ſupræ ma poteſtate laica. c. tertio. Iacobus Aluarotus, Martinus Laudenſis. & Præpoſitus Cardinalis Alexandrinus.in. c. primo. in principio. in. vj. col. Qui feudum dare poſſunt. Idem Cardina. in Præludijs feudorum. Alexan. in.l. Filio quem pater. in principio.in finali.col. ff.de Libe. & Poſthu. & in conſilio primo. in finali col. & in conſilio. xxiiij. incipi.Ponderatis his quæ in thema te narrantur. col. finali. volu. v. Ioannes de Platea in.l. Prædia. C.de Loca. prædi. fiſca. libro. xj. Lucas de Pena in. l. prima. C. de Petitis bonorum ſublatis. lib. x. & in.l.Quicūq;.de Omni agro deſerto. eodem libro. & in. l. prima. C. de Capitatione ciuium. libro.xi. Andreas Siculus in conſilio. iii. volu. ii. Barptholomæus Socci. in conſilio. iiii. incipi.Super quæſtione quæ vertitur. col.vj.verſicu. Quinimo etiam bona & caſtra. volu. iij. Felinus in.c. Ad audientiam. in. prima & ſecunda col. de Reſcrip. & in. c. primo. in. iij.col. de Probatio. Petrus Belluga in ſuo Principum ſpeculo.in Rubrica.viij.
12 in. iij. & iiij. pagina. † Vbi inquit, In quæſtione facti ſe reſpondiſſe: donationem de Ciuitate.Sugurbina & alijs oppidis per Sereniſsimū Regem Aragonū,inclyto infanti Henrico, ob bellorum neceſsitatem, factam, quam nunc excellens Dux Sugurbij & Cardonæ eius filius poſsidet, Valuiſſe.Dictamq; ciuitatē cum ex hoc

grauiter regnum leſum non fuerit: *Sibi à Sereniſsi-mo Rege donari potuiſſe*. Et voluit etiam Rochus de Curte in tractatu de conſuetudine. in. lxxxxv. col. in ſexta concluſione. verſiculo. limitta modo prædi-ctam concluſionem. Matthæus de Afflictis in prælu-dijs feudorum, in, xij. col. & in præludijs Conſtitu-tionum Neapolita. in. xxiiij. quæſtio. Iaſon in. l. pri-ma. col. iij. ff. de Conſtitutio. Principum. & in pro-hæmio ſeu præludijs feudorum. in. xxviij. col. & in conſilio. lvi. incipi. Circa primum. col. ij. volu. primo. & in conſilio. ccxxvij. incipi. Pro enucleanda præ-ſentis conſultationis veritate. col. quinta. verſicu. Quin to facit. volu. ij. & in conſilio decimo. incipi. Videtur prima conſideratione col. ij. volu. iij. Claudius de Sey-cello in titu. Qui feudum dare poſſunt. in. iij. &. iiij. col. Philippus Decius in conſilio. cxci. incipi. In cau-ſa quæ agitatur. col. prima. volumi. primo. Albertus Brunus in. conſilio. li incipi. In caſu iſto. Montalbo. foro legum. libro. iij. titu. delas donationes. l. nona. Carolus Ruinus in conſilio. lxxxxi. incipi. Quæritur & in dubium reuocatur. col. ij. volu. primo. & in con-ſilio xxv. incipi. Viſo legato. col. vi. volu. ij. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. xxvij. incipi. In præſenti conſultatione. col. ij. volu. primo. Stephanus Bertran. in conſilio. lxxxvi. incipi. Dicit Oldra. & in conſilio. xxxxii. incipi. Etiam ſi ex his, col. prima. volu. primo. Antonius Capicius. in Deciſionibus Neapolita. De-ciſione. cxxi. incipi. In cauſa Officij conſeruatoris. in prima. col. & Reſtaurus Caſtaldus in tractatu de Im-

peratore in. ciiii. quæſtione. Et dixi in repetitione me-
tituli. §. His ita. col.xxiij. cum ſequenti. Inſtitu. de Iu-
ſtitia & iure.

13 Et ideo dicebat Bal. poſt Innocen. in. c. Bonæ. el. ij. in
vij. col. de Poſtulatione prælato. Poſſe Papam cum
bona conſcientia, eccleſiarum Caſtella donare. Quod
dicit menti eſſe temendum atq; ſingulare, pro Caſtro
Peruſino, quod Papa cuidam donauit. de cuius qua-
litate plenam noticiam habuit.

14 Alibi dicebat idem. Bal. in. c. primo. de Natura ſucce.
feu. Poſſe Imperatorem, caſtrum alicuius ciuitatis ali-
cui concedere. & voluit Alexan. in. d. conſilio primo.
volu. vj. Quos refert & ſequitur Carolus Ruinus in
conſilio. xxix. incipi. Viſis & bene intellectis, col. pe-
15 nul. volu. primo ✝ Aliâs ſeruilis ac miſerrimæ condi-
tionis Rex exiſteret: ſi aliquid donare non poſſet. vt
inquit Oldra. in. d. conſilio. lxxxxiiij. & Ioannes An-
dre. in. c. grandi. de Supplenda negli. præla. Argumen-
to. tex in. l. Donationes quas diuus. C. de Donatio.
inter virum & vxo. & in. l. fina. C. de Bonis quæ libe. &
in. l. ij. & iij. C. de Quadrie. præſcriptio. & in. l. San-
16 cimus. C. de Donatio. & in. c. primo. eodem titulo. ✝
Nam ex largitionibus, Principis nobilitas atq; excel-
lentia percipitur. vt inquit Ludouicus Roma. in no-
tabili. Dcxliiij. Qui cum plus alijs habeat, ditiorq;
exiſtat: plus alijs largiri atq; donare obligatur. vt in-
quit glo. in. l. Sed ſi ego. ff. Ad Senatus conſultum
velleya.

17 Præterea, præfatum capitulum intellecto. de Iure iuran. Et cuncta alia iura quæ Imperatoribus, Regibus, atq; Principibus alienationem rerum immobilium regnorum ſuorum impediunt. Quas ſe non alienaturos iurare ſolent atq; promittũt: intelligi debent & procedunt: quando reges, oppida & caſtra, aliaq; regnorum ſuorum iura, ita abſolute & plene alienant: atq; à ſe, & regno ſuo ita expropriant vt penitus omne dominiũ ac iurisditionem à ſe abdicent: & nullam ſibi ſuperioritatem, iuriſdictionem, atq; recognitionem, retineant: Quo caſu cũ tales alienationes propriæ & veræ alienationes dicantur: cum à regno, & regio patrimonio talia penitus abdicentur: & in illos in quos donationes fiunt, abſolute & pleno iure transferantur: Meritò à iure talia improbantur atq; anullantur. Nullo modo enim Principes ſuam ſupræmam iuriſdictionem ac poteſtatem, poſſunt alicui concedere: & à ſe abdicare. Vt notat Bar. in. l. Prohibere. §. Plane. ff. Quod vi aut clam. Quem refert & ſequitur Bal. in. d. l. prima. §. In initio. verſicu. Nota tamen quòd Princeps. ff. de Officio præfecti vrbis. Vbi verò Principes, non ita præiudiciales atq; abſolutas alienationes facerent: ſed dominium directum, aut ſaltem ſuperioritatem, & ſupremam iurisdictionem, ac poteſtatem ſibi retinerent: ſine dubio tales alienationes valerent: eaſq; Principes facere poſſent: & iura prædicta tales alienationes non cõpræhenderẽt: Quia tunc Principes alienare non dicũtur: quando penes ſe directum dominium vel ſaltem ſupræmam iurisdictionem ac poteſtatem retinent: eamq; ſibi in alienationis contractu

tractu

tractu reſeruant. vt concludunt omnes ſupra dicti do-ctores in locis ſuperius allegatis. & notat Oldra. in con-ſilio. clix. incipi. Ex præſenti themate. in primo dubio. Alexan. in conſilio. xxiiij. incipi. Ponderatis his quæ in themate. col. iiij. volu. v. Philippus Decius in conſilio cccclxviii. incipi. Superiori anno. col. ij. in principio. volu. iiij. & Reſtaurus Caſtaldus late in tracta. de Opti-mo Imperatore. in. ciiij. quæſt. & de Iure regni Caſtellæ. eſt tex. in. l. v. titu. xv. in ſecũda partita. Ibi por mayor guarda del ſeñorio, ſtebleſcieron los ſabios antiguos, que quando el Rey quiſieſſe dar heredamiento a algu-nos: que nolo pudiſſe hazer de derecho, a menos que no retuuieſſe aquellas coſas que perteneſcen al ſeño-rio: Aſsi como, que fagan dellas guerra e paz por ſu mandado: E que le vayan enhueſte. E que corra y ſu moneda. E geladen ende quãdo gela dieren enlos otros lugares de ſu ſeñorio. E q̃ le finq̃ la iuſtitia enteramẽte. E las alcades de los pleytos. E mineras ſi las o viere. &c.

18 Per quam legem videtur appertè probari: Concurrenti-bus ſupradictis, poſſe reges Hiſpaniæ, oppida & ca-ſtra ſui regni donare. Et idem probat tex. in. l. nona. ti-tulo. quarto. delas donationes. in quinta partita. vbi lex ſic inquit, Emperador o Rey, puede fazer dona-tion delo que quiſiere: Pero dezimos, que quando el Emperador o el Rey, faze donation ayglesia, o a orden, o a otra perſona qual quiera: aſsi como de villa, o de ca-ſtillo, o de otro lugar, en que ouieſſe pueblo, o ſe poblaſ-ſe deſpues: Si quando gelo dio, otorgo por ſu priuile-gio, que gelo daua con todos los derechos que auia en

aquel lugar, e de vía auer, no ſaccando ende ninguna coſa: Entiendeſſe que gelo Dio, con todos los pechos, e con todas las rentas que a el ſolian dar e fazer. Pero no ſe entiende, que el da ninguna de a quellas coſas que perteneſen al ſeñorio del Reyno: e Señaladamente aſsi como moneda, o iuſtitia de ſangre. Mas ſi todas eſtas coſas fueſſen pueſtas e otorgadas enel priuilegio dela donacion: eſtõce bien paſſaria allugar, o ala perſona aqui en fueſſe fecha tal donacion, ſaluo ende que las alcadas de aquel lugar, deuen ſer iuzgadas para el Rey que fizo la donacion, e para ſus herederos: y deuen fazer guerra & paz por ſu mandado.

Cum enim in caſu noſtro, Sereniſsimus rex Ioannes, tẽpore præfatæ donationis dicti oppidi de Mula, præfato Alphonſo Iañes Faiardo factæ: non tantum directum Dominium & ſupræmam iuriſdictionem ſibi reſeruauerit: ſed quamplura alia iura ſibi & ſucceſſoribus ſuis retinuerit: vt patet in ſupra ſcripto donationis inſtrumento, ibi, Quedando ende toda via para mi, e para la corona real demis Reynos, Alcaualas, tertias, monedas, y pedidos, mineros de oro, y plata, y otros mineros: e la mayoria dela iuſtitia: e que ande mi moneda, e non podades fazer otra: e que fagades guerra y paz dela dicha villa y caſtillo por mi mandado: E todas las otras coſas que perteneſcen al ſeñorio real: e ſe nõ pueden apartar del. Clarum atq; indubitatum exiſtit, præfatum Sereniſsimũ Regem Ioannẽ, dictum oppidum de Mula donare potuiſſe: eiuſq; donationem atq; alienationem firmam, validamq; fuiſſe: & ad illius obſeruantiam tam

ipſum , quam eorum ſucceſſores aſtrictos,atq; obliga-
tos eſſe.

19 Maiorem enim libertatem in donando Principes ſuperiorem non recognoſcentes, quam alij priuati homines habent : & maioris firmitatis donationes eorum , quam priuatorum exiſtunt . Quod euidentiſsime patet. Nam re-
20 gulariter donatio inter patrem & filium in eius poteſtate conſtitutum,à iure reprobatur.l.Donationes quas parentes. C. de Donatio. inter virum & vxo. & notatur in. l.ij. C. de Inofficioſis donatio . Quæ tamen iuramento validatur ac confirmatur. Vt notant cōmuniter doc. in. c.Cū contingat.de Iure iuran.& in Auctenti. Sacramēta pube.C.Si aduerſus vendi.& in.l.Si donatiōe.C.de Collatio. Bar. & doct. in. l. Si quis pro eo. ff. de Fideiuſſo. Ioannes Baptiſta de ſancto Seuerino,& ibi communiter omnes in l. Frater a fratre. ff. de Conditione indebi.Specula. in titu.de Loca.§.Nunc oſtendendū.verſicu.xxiiij. Ioānes Andreas in eius additio.i titu.de Teſta.§.primo. verſiculo.Sed pone filius. Bal. in.l.fina. col. fina. C. de Vſucapione pro donato.& in repetitio. l. ij. ff. de Iure iuran. & in conſilio. ccccxxx.incipi.præmittendum eſt. volu.j. Paulus de Caſt.in cōſilio.cccxxxxv.incipi. Circa bona col.ij. ad finē volu.j.Berthachinus in Tractatu de Gabellis.in.xxi.quæſtio. Barptholomæus Veronēſis in Cautela.cclix. Alexan.in conſilio.lxxxij.incipi.Viſis & conſideratis. volu. primo . & in conſilio octauo.incipi. Viſis & conſideratis his quæ in themate.volu. ij. & in conſilio . clvij. Incipi. Viſo inſtrumento donationis. col.fina. eodem volumine .& in conſilio.xx. incipi.Pon-

deratis. volu. iij. Franciſcus de Arectio. in conſilio decimo ſeptimo. incipi. Conſideratis diligentiſsimè. Et in cõſilio. lxxij. incipi. Præſupponitur in facto. circa finem. & in conſilio. lxxvij. incipi. Vt ratio ſcribendi. & in. l. illud. in. ij. col. ff. de Acquiren. hæredita. Guilielmus de Monte laudu. in Clementi. Romani, de Iure iuran. Maria. Socci. in conſilio. lxxxxi. incipi. Viſa & diligenter ponderata. col. iiij. verſicu. Sed pro certo. volu. primo. Barptholomæus Socci. in conſilio. cvij. incipi. In cauſa mota. Vbi hanc dixit cõmunem eſſe opinionem. volu. iij. Guido Papa in quæſtione. cxxxxvi. incipi. Imo & ſi dicta donatio. Vbi in fine inquit, Ita in regio conſilio fuiſſe iudicatum. Iaſon, hanc inquiens eſſe cõmunem opinionem, in conſilio. cxviij. incipi. Contra donationem. Paulus de Montepico in repeti. l. In quartam. folio mihi. xvi. in. vij. concluſione. Philippus Corneus in conſilio. cccvi. incipi. Opportunum & expediens. col. iij. volu. iij. & in conſilio. cclxxxix. Vbi hanc dixit eſſe cõmunem opinionem. incipi. Circa primum conſultationis articulum. col. x. volu. iiij. Philippus Decius in conſilio. ccxvi. incipi. Viſa tranſactione. & in conſilio. ccxxix. incipi. Imo non videtur. Vbi hanc etiam dixit communiorem opinionem. volu. ij. & in conſilio. Dcxxxi. incipi. Caſus de quo quæritur. & in conſilio. Dclxxxviij. incipi. Ad confirmationẽ eorum. Vbi hanc dixit magis cõmunem eſſe opinionem. Volu. v. & in. l. Ex teſtamento. C. de Collatio. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. liij. incipi. Primo dicendum videtur. col. ij. volu. primo. & in conſilio. lxiij. incipi. Merus iſte.

col. penul. eodem volu. & in conſilio. ij. incipi. In alio conſilio. in prima col. & in conſilio.xxxiij. incipi. Vt præſens conſultatio. in. v.col. & in conſilio.lxix.incipi. Dominus Ambroſius. col. xiij. volu.iij. In quibus conſilijs hanc teſtatur eſſe cōmunem opinionem. Carolus Ruinus in conſilio. cxxxi. incipi. Prima donatio. col.prima. volu.primo.& in cōſilio.clxxix. incipi. De validitate donationis. eodem volu. Et in conſilio.xcvj. incipi. Viſis & bene ponderatis.col. penul volu. v. Aymonus Crauete in conſilio.xix. incipi. Super tranſactione in primo dubio. Vbi hāc etiā dixit cōmunē eſſe opinionē. Marianus Socci.iunior in conſilio.lxvii. incipi. Præſentis conſultationis dubitatio. col. fina.volu. ij. Catellianus Cotta in ſuis memoralibus in verbo Donatio facta à patre filio in præmium emancipationis. Antonius Capicius in deciſionibus Neapolita. Deciſione. lvj. incipi. In cauſa pinti de laudiſijs in. ij. col. Stephanus Bertran. in conſilio. xxxv. incipi. Viſis caſu & ſcripturis. in prima col. & in conſilio. lxii. incipi. Viſis. in prima col. & in conſilio. cclvii.incipi. Viſo quodam publico inſtrumento. in principio.& in conſilio. cccxlvi. incipi. Ponitur in facto. In quibus conſilijs hanc dixit communem opinionem.volu.primo,& in cōſilio. primo. col.iij. & in cōſilio. xx. incipi. In vniuerſali. & in cōſilio. xxxiiii.incipi. Viſo caſu. in. ij. col. & in conſilio. lxxxij. incipi. Viſis inſtrumentis in principio. & in conſilio.ciij.incipi. Circa proceſſum.in.iij. col.& in conſilio. cxcvii. incipi. Viſo cōſultationis themate.in.ij.col.& in cōſilio. cccxliiii. incipi. Viſo conſultationis. In quibus conſilijs hanc di-

xit eſſe magis communem opinionem. volu. ij. & in conſilio. lix. incipi. Nobilis Iacobus. in prima col. & in conſilio. lxxxvij. incipi. Viſo conſultationis themate. in. ij. col. & in conſilio. cxij. incipi. Multa ſunt cõſideranda. in fine. & in conſilio. cccij. incipi. Viſis copijs. In quibus conſilijs hanc dixit communem opinionem. volu. iij. Quicquid dixerint Paulus de Caſ. in conſilio. cv. Quem ſequutus eſt Philippus Corneus in conſilio. ccxxxviij. incipi. Quamquam. in. iiij. & v. col. volu. primo. & in conſilio nono incipi. In hac conſultatione. volu. ij. Et Felinus in conſilio. xxx. incipi. Neminem tam exercitatum, in penul. col. &
21 alij qui illũ quamuis erroneè ſunt ſequuti † Et tamẽ ſi Princeps ſuperiorem non recognoſcens, filio ſuo in ſui poteſtate conſtituto, ſimpliciter & abſq; iuramento donauerit: ſtatim talis donatio valebit. vt notat Bal. in. c. primo. §. Sacramenta. de Pace iuramentô firman. in vſibus feu. quem referunt & ſequuntur doctores, maxime Ioannes Crotus de Monte Ferrato in repeti. l. Frater à fratre. in. xx. col. verſicu. ſeptimo limitatur. ff. de Conditione indebiti.

22 Item quamuis donatio à priuatis facta, ſi vltra quingentos aureos exiſtat, inſinuatione egeat: & aliâs non valeat. l. Si quis pro redemptione. §. finali. C. de Donatio. & notant Bar. & alij. in. l. Modeſtinus. ff. eodem titu. Bal. & docto. in. l. Illud. C. de Sacroſanctis eccle. Tamen ſi talis donatio à Principe, ſeu ipſi Principi facta fuerit: ſtatim abſq; aliqua inſinuatione valebit. vt eſt tex. apertus in Auctenti. Item a priua-

tis. C. de Donatio. & in corpore vnde ſumitur, in Auctenti. vt non fiant pignoratio. §. Illud. collatio quinta. & notat Marianus Socci. in ſuo tracta. Oblationum. in nono libello. in. vi. quæſtione.

23 Quæ Principis donatio, ſicut non eget inſinuatione: Ita etiam non eget traditione. Nam ex Principis contractu ſeu donatione, ſtatim dominium in donatarium acquiritur: & abſq; aliqua traditione, ſeu poſſeſſione transfertur. vt notat Bal. in Præludijs feu. in. x. col. & in. c. primo. §. Inueſtitura. col. prima. poſt Andream de Iſernia ibi, de Noua forma fidelitatis. & in. c, primo. col. prima. verſicu. & adde ſi Papa. in titu. Quid ſit inueſtitura. & in. c. Ad audien-

24 tiam. de Præſcriptio. ✝ Vbi inquit, Quòd ſi Papa dixerit, aſsignamus tibi caſtrum, cum plenitudine iuris: vel per alia equipollentia verba: tunc poſſeſsio facti, id eſt poſſeſsionis appræhentio, non eſt neceſſaria. Idem notat Ioannes Andre. in. c. Cum olim. de Verborum ſignificatio. Ange. in. l. Officium. circa finem. ff. de Rei vendicatio.

25 Vbi inquit, Quòd licet per ſolũ inſtrumentum contractus, abſq; alijs adminiculis, Dominium non probetur: Tamen per ſolum inſtrumentũ donationis, à Principe ex certa ſcientia factæ, dominiũ ipſum transfertur

26 atq; probatur. ✝ Quia cum Princeps, habeat poteſtatem transferendi Dominium ad libitum voluntatis: aliqua alia traditio non exigitur. Quos refert & ſequitur Alexan. in conſilio. clxxxvij. incipi. In hac cauſa & lite. col. finali. volu. ij. & in conſilio. iij. incipi. Ex his col.

penul. volu. v. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio.cxlij.incipi.Habita diligenti cõſideratione. col. prima. volu. ij. Philippus Decius in cõſilio Dcxl. incipi. Reuocatur in dubium. col. ij. volu. v. & Stephanus Bertran. in conſilio. iij. incipi. Inſpecto & conſiderato. col. vij. verſi. ad quintum. volu. iij. Pro quibus facit tex. in. c. Propoſuit de Conceſsione præben.

27 Et quod reges, & cæteri Principes ſuperiorem non recognoſcentes, poſsint ad libitum res regnorum ſuorũ donare: & ſucceſſores ſuos ad tales donationes ſeruandas aſtringere, & obligare: vltra doctores ſuperius relatos, voluit expreſſe Bal. in.c. finali. de Re iudica. Quẽ refert & ſequitur Iaſon in. d. conſilio decimo. incipi. Videtur prima facie. col. iij. colu. iij. Et probant complura noſtræ Hiſpaniæ Iura, & præſertim iura aliqua regni Caſtellæ: Inter quæ, hoc probat tex. in. l. octaua. titulo primo. de los Emperadores e de los reyes. in ſecunda partita. Ibi, El Rey puede dar villa e caſtillo por heredamiento de ſu Reyno a quien el quiſiere. Idem probat tex. in. l. prima. titulo decimo ſeptimo. in ſecunda partita. ibi, Que perteneſcen al Reyno, aſsi como villas, y caſtillos, o los otros honores que los Reyes dan a ſus ricos hombres. Et in. l. prima. titu. decimo octauo. In eadem ſecunda partita. ibi, Que el Rey da los caſtillos por heredad. & probat etiam tex. clarus in. l. ſecunda. titu. delas donationes y mercedes. libro quinto. In ordinationibus regijs. Vbi tex. ita inquit, Alos Reyes perteneſce. vſar de Franqueza: e ſa-

zer mercedes a ſus ſubditos e naturales:porque ſean mas honrados aquellos que tienen, y lealmente ſiruen alos Reyes. E por eſto el noble Rey Don Alfonſo en las cortes que fizo en Alcala de Henares, Era de mil trezientos e ochenta y ſeys, ordeno y mando: que valieſſen las donationes e mercedes de los Reyes paſſados, e de los que deſpues del Reynaſſen de ciudades, e villas, lugares, e otras heredades que fueron fechas e ſe fizieſſen ayglefias, monaſterios, e ordenes, e a los ricos hombres, e a otros quales quier ſus vaſſallos, e naturales del Reyno. E que valieſſen e fueſſen firmes los priuilegios, e cartas de mercedes de lo ſuſo dicho. &c. Solum enim illa lex, extraneos à tali donatione excludit: naturales vero & ſubditos, ſimilium donationum capaces facit. ſic in fine inquiens: Y el Rey Don Enrique en las cortes que fizo en Cordoua, año de mil e quatrocientos y cinquenta y cinco, prometio de no vender, permutar, ni enagenar a perſonas eſtrañas de fuera del Reyno, ciudades, villas, e lugares, e caſtillos, ni heredades, e inſulas de ſu Reyno, ni de ſu Corona Real. ni lo permitiria ni conſentiria: y aſegurolo aſsi, porſu buena fe y palabra real.

Et non ſolum regibus Hiſpaniæ, ciuitates, oppida, & regni ſui caſtra, antiquitus libere quibuſcunq; ſubditis donare permiſſum fuit: Verum etiam tempore præfati Sereniſsimi Regis Ioannis huius nominis ſecundi, qui præfatum oppidum de Mula prædicto Alfonſo Iañes Faiardo donauit: id præmiſſum, con-

ceſſum, conſuetum, atq; obſeruatum extitit. Vt ipſemet Rex affirmat in. l. ſecunda. lib. iiij. titu. delos hidalgos. indictis ordinationibus regijs, quam ipſe condidit. Es (inquiens,) nueſtra merced, que quando ouieremos de fazer merced de qualquier villa, o lugar, o tierras, o vaſſallos, a qualquier cauallero, o perſona: que ſea pueſto en la carta dela tal merced: que toda via ſean guardadas alos dichos fijos dalgo ſus honrras, e franquezas, e libertades, y exemptiones, e las otras coſas, ſegun que fueron guardadas a ſus anteceſſores: e alos otros hijos dalgo de nueſtros Reynos. E mandamos alos tales ſeñores, que no les vayan ni paſſen contra ello. E eſto ſe entienda, e ſea anſi, en las donationes e mercedes fechas haſta aqui: Como en las que fizieren de aqui a delante. Qui Rex Ioannes per ſuam præfatam legem, non ſolum reges Caſtellæ, liberam facultatem habere donandi oppida & caſtra ſui regni declarauit: verum etiam qualiter donationes oppidorum & caſtrorum regni, tam factæ, quam etiam faciendæ, intelligi deberent: ſtatuit, decreuit, atq; ordinauit.

Quæ cum Sereniſsimus Rex Ioannes conſideraret: Et nonnulla regni oppida, ſic à regibus donata atq; alienata, nonnullos pro murorum reparatione annuos redditus habere intelligeret: Cumq; poſt alienationem non ad regem, ſed ad ipſum donatarium, oppidorum prædictorum reparatio pertinere, atq; expectare deberet: Sua lege ſtatuit, præcepit, ac declarauit: Reges ab illa ſolita præſtatione eſſe liberatos: & nouos Dominos

ad oppidorum præfatorum reparationem eſſe aſtrictos. Quos minime aſtringeret atq; obligaret: Si talium oppidorum donationes atq; alienationes, inualidas fuiſſe cognoſceret. Quia tamen ipſas rectè, licitecq; factas fuiſſe vidit: quid de annuis redditibus, quos antea oppida illa pro ſui reparatione recipere ſolita fuerant, faciendum eſſet, decreuit, atq; ordinauit. vt habetur in dictis regijs ordinationibus. libro ſexto. titulo primo. de las rentas del Rey. l. decima quarta. cuius verba hæc ſunt. Porque los Reyes paſſados, nueſtros progenitores, hizieron mercedes a algunas perſonas de nueſtros Reynos, de algunas villas elugares: los quales e nel tiempo que eran realencos, auian de merced en nueſtros libros, cierta quantia de marauedis en cada vn año, para el reparo delos muros de llos: Ordenamos, que pues las tales villas e lugares an paſſado a otros ſeñores: que los nueſtros contadores mayores, quiten de nueſtros libros los dichos marauedis, eno los paſſen en cuenta.

REMANET igitur Illuſtriſsime Marchio, firma, certa, atq; in dubitata concluſio: Potuiſſe Imperatores & reges, necnon cæteri Principes ſuperiorem nõ recognoſcentes, & ſemper poſſe, & ſignanter noſtræ caſtellæ reges: ſui Imperij, ſuorumq; regnorum, ac Principatuum oppida, & caſtra, nec non ciuitates quæ de demanio, hoc eſt de regia corona exiſtunt, quibuſcunq; ſibi ſubditis liberè donare: eaq; in ſubditorum dominium, ditionem, atq; poteſtatem transferre.

Et hoc tam de Iure noſtro cõmuni, quam etiam de Iure regni caſtellæ particulari.

28 In tantum enim Reges,cæteriq; Principes ſuperiorẽ nõ recognoſcentes,regnorum ſuorum iura,modis ſupradictis,poſſunt ſuis ſubditis donare: vt non ſolum ipſi,verum etiam eorum tutores,qui aliâs donare regulariter prohibentur: eadem poſsint efficere. Nam quamuis priuatorum tutores, regulariter niſi in ſeruitiorum remuneratioem, vt inferius dicemus, donare prohibeantur: Regum tamen ac Principum tutores, donare non prohibentur. Vt notat Præpoſitus Alexandri. in Præludijs feu. in. viiij. col. Quem refert & ſequitur Ioannes de Neuizanis in.d. ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni. xij.in ordine. incipi. Patres comederunt. in. xxxiij. col.

29 Et in tantum etiam hoc liberalitatis donum,eſt Imperatoribus ac regibus, cæteriſq; Principibus,ab ipſa ſui natura proprium atq; annexum. Quòd ſi in ſuis conceſſionibus,appoſuerint clauſulam illam, non obſtantibus ſcilicet priuilegijs: per talem clauſulam,non cenſebitur derogatum priuilegijs liberalitatem Principum continẽtibus, vt pulchrè voluit Oldra. in conſilio. ccc. incipi. Factum tale eſt, magiſter militiæ. Quem refert & ſequitur Feli. in. c. Non nulli in. xxvij. col. in duodecima concluſione. de Reſcriptis.

SECVNDVM, PRO PARTE tua, Illuſtriſsime Marchio, fundamentum.

PRAETEREA Illuſtriſsime Marchio, in tui etiã fauorem accedat: Nam præfatum oppidũ de Mula, nunquam de demanio, ſeu de regia corona fuit: vſq; quo Sereniſsimus Rex Henricus huius nominis ſecundus, Sereniſsimi regis Ioannis donantis Abauus, illud
1 ſuo demanio, ſuæq; regiæ coronæ applicacauit. ✝ Nam vt inquit Andreas de Iſernia in.c. primo. §. Præterea ducatus. de Prohibita feudi alienatione per Federicum. Illa dicuntur & dici debent bona de demanio, vel de regia corona, quæ per antiquos reges fuerunt ſemper vt talia poſſeſſa: & ſub eorum poteſtate retenta: & aliis nunquam fuerunt conceſſa: Quem refert & ſequitur Barptholomæus Socci. in conſilio quarto. incipi. Super quæſtione quæ vertitur. col. vj. verſicu. præterea dicit Andreas de Iſernia. volu. iij. Sed cum præfatum oppidum de Mula, antequam in dominium & ditionem præfati Senereniſsimi regis Henrici perueniret, Iam in alios dominos extra demanium & coronam regiã peruenerit: & ab aliis præceſſoribus regibus alienari ſolitum fuerit: vt patet in quodam capitulo ex capitulis per oppidanos, officiarios, & concilium dicti oppidi, in hac cauſa oblatis, etiam per Comitem de Carrion nomine præfati regis Henrici conceſsis, atq; firmatis: incipiente, Otroſi ſeñor, vos piden por merced, que eſta dicha villa de Mula, ſea del dicho ſeñor Rey, y dela corona de Caſtilla: y no de otro ſeñorio, Ni ſueſſe a agra-

uio dela dar a otro ſeñorio,como el Rey don Pedro Fi-zo,que nos dio a don Sancho. Nullo modo, poſtmo-dum,de demanio regiaq́; corona præfatum oppidũ dici
2 debuit. † Imo quemadmodũ dictum oppidũ,per præ-fatum Sereniſsimum regem Henricũ, de demanio fa-ctum fuit: & coronæ regiæ incorporatum,atq; applica tum extitit: Ita pari ratione,per ipſummet Principem,ſeu ipſius Principis facto, à demanio ſeu corona regia ſe-parari,& ad ſolitam eius naturam reduci potuit. vt no-tabiliter conſuluit Paulus de Caſt.in cõſilio.iij.col.xxij. in. xxvj. dubio. volu. ij. & Barptholomæus Socci. in
3 præfato conſilio quarto. col.v. volu.iij. † Eius enim eſt velle, qui poteſt & nolle. l. Eius eſt nolle. ff. de Regu lis iuris. & notat Bar. in.l. Ambitioſa.ff. de Decretis ab ordine facien.& in.l.Nihil tam naturale.cum ſimilibus. ff. Regu. iuris.
4 Et ideo dici ſolet, Poſſe Epiſcopos,ſuper id quod ius cõmune diſponit ſtatuere: & poſſe etiam ab antiquis ſtatutis,ab apoſtolica etiam ſede confirmatis,per ſua ſta tuta,propria autoritate, nullius conſenſu, conſilio, ſeu licentia, petitis aut requiſitis, recedere: quando per ſua ſtatuta redderetur ad ius cõmune. vt ꝓbat tex.& ibi cõ muniter notant doctores in.c.Cũ acceſsiſſent.vbi latiſsi me per Feli. de Conſtitutio. & in.c. finali de Officio Archipræsbyteri. & in. c. Dilecto. de Præben. Bar. & cõmuniter doctores in.l. Omnes populi. ff. de Iuſtitia & iure. Bal. in.l. Explacito in.iiij.col. C.de Rerum per-muta idem Bal.Ange.& alij.in.l.Omnium.C.de Teſta-men. Idem Ange. & doctores in.l. Paulus. la prima. ff.

de Reiudicata. Marianus Socci. in.c. Qualiter & quando. de Accuſatio. & Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxxxij. incipi. Pro primi dubij. col. vj. volu. iiij. Quicquid dixerit Feli. in.c. Nō nulli. in.xxvij. col. verſicu. tertia decima cōcluſio. de Reſcriptis. & in.c. Quod ſuper his. col. ij. verſicu. fallit tertio. de Maioritate & & obedien. & Rochus de Curte in. c. finali. in. xxxvj. col. de Conſuetudine.

5 Benefacit quòd notabiliter dicebat Panormita. in.c. Cum veniſſent. in prima col. in ſecundo notabili, per illum tex. de in integrum reſtitutio. Quòd cum Olim ad Epiſcopum, prouiſio omnium beneficiorum ſuæ diœceſis pertineret, atq; expectaret: Adeò vt nulla aliorum electio ſeu præſentatio expectabatur. vt traditur per glo. in. c. Quamquā. in glo. magna, in verbo. Deuoluetur. de Electiōe. libro. vj. Quāuis aliter hodie in collegiatis & quibuſdam alijs eccleſijs obſeruetur, ac

6 diſponatur. † Nihilominus tamen, ſi conſuetudine introduceretur, quòd Epiſcopus ius eligendi in eccleſijs collegiatis haberet: talis conſuetudo valeret, Cum per eam ad commune ius antiquum reddatur.

7 Et ideo dicebant Ioannes Andre. Antonius de Butrio. & alij. in.c. Inter dilectos. de Exceſsibus præla. Quòd ſi executor apoſtolicus nulliter conferat: Et aliter de intentiōe Papæ nō appareat: Collatio ad ordinariū reuertetur: Cū hoc iuri cōmuni magis cōueniat, atq; adaptetur.

8 Latiſsima enim debet fieri interpretatio, quotieſcunq; per aliquod ſtatutum, ſeu per aliam quamcunq; diſpoſitionem, ab aliquo ſpeciali iure receditur. & ad ius

cōmune reuertitur: etiā ſi ex hoc,ā propria rei natura excedatur: vel ipſorū inde iurium correctio inducatur. Vt voluit glo. notabilis in.c.Statutum.in verbo Numerandum. de Præben. libro. vi. Quam pro ſingulari refert & ſequitur Antonius de Butrio. in. c. Olim tibi. de Verborum ſignifica. Ludouicus. Roma. in conſilio. cccxviij. incipi. Quæritur, An ipſe Chriſtophorus. Marianus Socci. in. d. c. Qualiter & quando. de Accuſatio. Franciſcus de Arectio. in conſilio.lxxv.incipi.Diligenter & mature. in penul. col.& in conſilio. lxxxxviij. incipi. In cauſa & quæſtione. Alexan. in. l. Si conſtante. in principio. in. vi. col. ff. Soluto matrimo.Feli. in.d.c. Non nulli. in. xxvij. col. in. d. verſicu. tertia decima concluſio. de Reſcrip.& in. d. c. Cum Acceſsiſſent. col.iij.de Conſtitutio. Iaſon,in.l. prima.in Principio. in. xij. col. ff. de Officio eius cui mandata eſt iuriſdictio. & in. l. Si vnus. §.Pactus ne peteret, vbi alia ſimilia adducit. col. ij. ff. de Pactis. & in. l. Properandum in principio. col. finali.verſicu.Tertio facit. C. de Iudicijs. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in. conſilio. v. incipi. Videtur prima conſideratione. col.xij.verſicu. Ad quod præmittenda eſt veriſsima concluſio.& in cōſilio nono, incipi. Circa præmiſſa. in.ij. col. & Hieronymus Gratus in reſponſo. clxiij.incipi.Requiſitus ab vtraq; parte. col. v. volu. ij.

9 Hinc notabiliter dicebat Salyce. in. d. l. Properandum in principio. Quem ibi ſequuntur. Alexan. Iaſon. & moder. Quòd licet inſtantia trienalis, quæ fauore publico ā iure cōmuni eſt introducta: non poſsit de partium

conſenſu

conſenſu porrogari. vt notat glo. in. l. ij. §. Sed ſi iudex. & vtrobiq; tenent doctores cõmuniter. ff. de Iudicijs. Tamen ſi breuior inſtantia per ſtatutum inducta fuerit: poterit de conſenſu partium prorogari vſq; ad tempus, quod ſtatutũ erat à iure cõmuni. Quamuis in hoc contrarium tenuerit Ioannes Andre. in Additio. ad ſpecu. in titulo. de Appellatio. §. Nunc breuiter. verſicu. Illud autem. Ioannes de Imola. in. l. iij. in principio. ff. de Damno infecto. & Alexan. in conſilio. xxiiij. incipi. Inſpecto proceſſu. col. finali. volu. iiij.

10 Bene facit, Nam quamuis cauſa ordinaria, de partium conſenſu, non poſsit fieri ſummaria. vt notant glo. & cõmuniter doctores in. c. De cauſis. Cum concordantijs ibi traditis, de Officio delegati. Econtra tamen, cauſa ſummaria, (quia ad ius commune redditur) de conſenſu partium fieri poterit ordinaria. vt notat glo. in clementi. Sæpe. & ibi Ioannes de Imola in. xli. col. ff. de Verborum ſignifica.

11 Alibi notabiliter dicebat Paulus de Caſt. in. l. De quibus. col. penul. verſicu. Vel dic quod etiam ſi non fecit expreſſam mentionem. ff. de Legibus: Quòd licet per poſteriorem legem, conſuetudo contraria non tollatur. c. primo. de Conſtitutio. lib. vj. Tamen ſi per illam poſteriorem legem, ad ius antiquum, quod per illam conſuetudinem fuerat abrogatum redditur. tali cõſuetudo tolletur: etiam ſi nulla ſpecialis mentio de tali conſuetudine habeatur. Cuius doctrinam pro valde ſingulari refert & ſequitur Rochus de Curte in repetitione. c. finali. in. vij. quæſt. de Conſuetudine. & Ludouicus

Gomeſius.in.c. primo. de Iudicijs .& in.§.In perſonā in. viij. col. verſicu.præterea.in fine. Inſtituta de Actio. vbi refert & dicit,Illud Pauli de Caſt. dictum magnifi-caſſe Feli. in. d. c. Non nulli. de Reſcriptis.

12 Alibi etiam dicebat glo. in. c. Ab exordio. xxxv. diſtinctio. Quòd quando priuilegium alicui conceditur, per quod ad illud ius quod ſibi antea competebat perducitur, nemo ex hoc conqueri debet: etiam ſi præiudicium ſibi aliquod inferatur. Quā glo. cōmuniter ſequuntur doctores in locis ſuperius allegatis,& Ioannes Campezius in quodā ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni,quod eſt conſilium ſecundū incipi.Viſo themate.in. xj. col. in principio.

13 Et propterea dicebat Panormita. in. c. Veniens col. v. in fine.verſicu. Hæc vera. poſt Innocen. ibi de Præſcriptio. Quòd quamuis prælatus non poſsit eccleſiæ,in iam quæſitis præiudicare: neq; iuri eccleſiæ quæſito renuntiare: Tamen vbi per talem renunciationem redderet ad ius cōmune,bene poſſet prælatus eccleſiæ ſuæ præiudicare: nulla habita differentia, an præiudicium fuerit leue, ſiue graue, Quod etiam ibi ſequitur Andreas Siculus. Et Federicus de Senis in cōſilio.cxij. ad finem. Quos refert & ſequitur. Ioannes Bertachi. in tractatu de Epiſcopo. in. iiij. parte principali. in. vj. quæſt. Et Ludouicus de Gozadinis in conſilio. xxvi.

14 incipi. In cauſa Illuſtriſsimorum. in. ix. col. † Vbi refert dominū ſuum Senen. in quodā conſilio.incipi. Viſis inueſtituris,cōſuluiſſe, poſſe Principē modū ſuccedendi à teſtatore ordinatū, ſeu cōſtitutū,alterare:quādo

per ſuā alteratiōnē,reducitur ſucceſsio ad ius cōmune.
15 Hinc dicebat Antonius de Butrio in.c.Statuimus.in.pri
ma col. de Tranſactio. Quòd licet prælatus inferior,nō
poſsit regulariter ſine Epiſcopi cōſenſu tranſigere.c. De
cætero. eodē titu. Tamē vbi ageretur de recuperādo pri
ſtino eccleſiæ iure deperdito,bene tūc poſſet abſq; Epi-
ſcopi conſenſu talem tranſactionem facere. Allegat ad
hoc tex. ſingularem in. c. primo. de Pactis. lib. vj. Quē
ad hoc allegauit etiam Panor. in. d. c. Veniens.
16 Hinc etiam notabiliter dicebat Dominicus in.d.c.Ab ex
ordio. in prima col.xxxv.diſtinctio.Quòd quāuis præla
tus per ſuā cōſtitutionē,clericis ſecularibus iam promo
tis,nō poſsit a ſperiorē viuendi modū eis inuitis indicere:
vt traditur per glo.& docto.in.c.Quod oēs.de Regulis
iuris. lib.vj.& voluit glo.in.c.Geſta. in glo. finali.lxxiiii.
diſtinctiōe.& in.c, Multorū. in verbo Prohibitū.xxvii.
quæſt. ij.& in c.Integritas. in verbo. Voti.xxxii.quæſt.j.
& in Clemēti.ij.in verbo In poſterū. de ætate & qualita
te:& eſt bonus tex.i.c.Ante trienniū.& ibi glo.in verbo
Durū. & ibi cōmuniter docto. lxxxi.diſtinctio.& tradit
Ioānes Gerſon Cancellarius Pariſienſis. in ſecunda ſui
operis parte.in. iiii.col.Tamen ſi prælatus duriorē vitam
quæ antiquitus obſeruata fuerat, eis indixiſſet: & ad il-
lā ſubditos reduxiſſet: benè ipſis inuitis p ſuā conſti-
tutionē id efficere poſſet: Cuius doctrinam referunt &
ſequuntur Feli. & Philippus Decius in.c.Ad noſtram.
de Appellatio. idem Feli.c.Cū omnes.col.iii. verſicu.ſe-
cundo probatur.de Conſtitutio, De quo p Præpoſitum
Cardinalē Alexandrinū.in.d.c.Ante triennium.

17 Alibi dici ſolet: Quód licet Exemptus ſine conſenſu ſui iudicis, ſeu ſuperioris, ſuo exemptionis priuilegio renuntiare non poſsit: quia non ſolum de ſuo proprio, ſed etiam de ſuperioris ſui præiudicio agitur: cui immediate ſubiectus exiſtit. vt eſt tex. ſingularis & ibi multũ notat Panormi. in. v. notabili. in. c. Cum tempore. de Arbitris. & Dñs præceptor meus Franciſchinus Curtius. in. l. Si quis in conſcribendo. col. v. verſicu. Adde
18 aliã quintam fallentiam. C. de Pactis. † Tamen ſi talis exẽptus, ſuo epiſcopo tacitè vel expræſsè ſe ſubmiſerit: in ſui prælati fauorem, Cum ad priſtinum ſtatum & ſui naturam res reuertatur, talis ſubmiſsio valida erit. Ita notabiliter conſuluit Feder cus de Senis in conſilio ſuo xiiij. Quẽ refert & ſequitur Panormi. in. c. Significaſti. in. iij. & iiij. col. de Foro conpeten. & plenius in ſua diſputatione. incipi. Duo clericali ordine.
19 Bene facit quod conſuluit ipſemet Panormita. in conſilio. xxv. incipi. Canonicus regularia. volu. primo. notabiliter inquiens: Quòd quamuis clericus non poſsit ſine conſenſu ſui prælati, in alium iudicem non ſuum etiã eccleſiaſticum expræſsè conſentire: neq; illius iuriſdictionem expræſsè poſsit prorogare. d. c. Significaſti. vbi notant glo. & cõmuniter doctores. de Foro cõpeten. c. Romana. eodem titu. lib. vi. l. prima. ff. Si quis in ius vocatus non ierit. Adeò quòd ſi clericus ſe aliquid in aliquo certo loco daturum ac ſoluturum promiſerit: Ad huc ſine ſui Epiſcopi conſenſu, ibidem conueniri. minime poterit. vt ſingulariter voluit Ange. poſt Specula. quẽ ipſe refert in. l. prima. ff. de Iudicijs. cuius doctrinã

dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius ibi-
20 dem valde exaltat,atq; mirabilem eſſe dicit. ✝ Tamen ſi
clericus alicui prælato inferiori Epiſcopo ex iure ſpecia
li ſubiectus, in Epiſcopum ipſum conſentiret: cum res
ad ius antiquum,ordinariamq; atq; primeuam Epiſcopi
iuriſdictionem redeat: talis ſubmiſsio, talisq; proroga-
tio, abſq; ſui prælati conſenſu valeret.

21 Hinc notabiliter dicebat Bal. in.l. Si quis decurio. ad
finem.C. Ad legem Corneliã.de Falſis.Quòd ſtante ſta
tuto diſponẽte,doctorũ inquiſitionẽ minime poſſe fieri:
& ſtante alio ſtatuto diſponente, contra militem poſſe
inquiri:Si aliquis exiſtens doctor & miles delictũ com-
miſerit:illud ſtatutum attendendũ erit,quòd magis cau-
ſam ad ius cõmune reduxerit. cuius doctrinam ſequitur
Petrus de Ancharra.in.c. Canonũ ſtatuta. verſicu. Ecce
alia quæſtio.de Conſtitio.Quos refert & ſequitur Iaſon
in.l.Si arrogator. col. xvii. circa finem.ff. de Adoptio.

22 Sic vbi duæ conſuetudines contrariæ fuerint: illi con-
ſuetudini ſtandum erit,quæ iuri cõmuni magis confor-
mis fuerit: vt notat.Bal.in.l.ij. in fine principii.ff.Solu-
to matrimo. Bal.in.l.Non ſolum.ff. de Iure dotiũ. Ale-
xan.in conſilio.v. incipi.Si vera ſunt. Matthæus de Af-
flictis in Deciſionibus Neapoli.Deciſiõe.cclxxx.incipi.
Quõdam Ioannes.col.finali. in fine. Quos refert & ſe-
quitur Philippus Probus,in additionibus ad Ioannem
Monachum, in Rubrica. in finali col.de Conſuetu.
libro. vj. Et voluit Hieronymus Gratus in reſponſo.
xlii. incipi. Viſis elegatiſsimis conſiliis.col. prima.volu.
primo.

23 Sic de alienatione rei eccleſiæ dicitur: in qua licet capituli conſenſus requiratur: non tamen requiritur in alienatione rei eccleſiæ, per quam eccleſiæ res ad ſui naturã reuertitur. vt notat Ioãnes Andre. in Additio. ad Specu. in titulo de Locato. §. Nunc aliquo. verſi. xv. in prima additione. & probat tex. in. c. Cum apoſtolica. verſicu. In alienatione. de His quæ fiunt a prælato ſine cõſenſu capituli.

24 Pro quibus facit, Nã licet Epiſcopus, ſeu quilibet alius prælatus, non poſsit ſine ſolemnitatibus à iure requiſitis, & ſine ſui capituli conſenſu, rem eccleſiæ alicui in feudũ dare: vel in Emphiteuſim cõcedere: Tamen ſi feudũ fuerit antiquũ, infeudari ſolitũ, poterit Epiſcopus vel quilibet alius prælatus, abſq; ſui capituli conſenſu vel conſilio, & abſq; quacũq; alia iuris ſolemnitate, aliquem etiã conſanguineum de dicto feudo inueſtire: & rem prædictam in feudum dari ſolitam, cuicũq; in feudum vel in Emphiteuſim concedere. vt probat tex. in. c. primo. in principio. & ibi notant Iacobus de Belloui ſo. Bal. Bertran. Capri. Cardinalis. Alexan. & cõmuniter alij. Qui feudũ dare poſſunt & in. c. ij. de Feudis. & in. c. Vt ſup. & ibi Petrus de Ancharra. Panormita. Imola. qui hanc dixit cõmunem opinionem & alij. de Rebus eccleſiæ nõ alienan. & voluit glo. in. c. primo. in principio. Si de inueſtitu. inter dominum & vaſſallum lis oriatur. & in Clementi. vnica. in verbo, Ad menſam, de Exceſsibus præla. Bar. Bal. & Docto. in Auctenti. Qui rem. C. de Sacroſanctis eccle. idem Bal. in Auctenti. quibuſcũq;. verſicu. extra gloſam, eodem titu. & in. l. penul. C. Ad veleya. &

in. l. prima.in. xxv. quæſti. ff. de Rerum diuiſio. & in. c. Cæterum. de Iudicis. & in. c. De priore. de Appella-tio. & in Margarita ſua in verbo Prælatus. Archidia-conus in. c. Epiſcopus. x. quæſtio. ij. Martinus Lauden. & Andreas de Iſernia in. c. primo. in. iij. col. Qui ſuc-ceſſores teneantur. Federicus de Senis in conſilio. li. in-cipi. Quidam prælatus. Calderi. in conſilio primo. inci-pi. An Epiſcopus. ſub titulo de His quæ fiũt à prælato. Cardinalis in Clementi. Frequens. in verbo Abbates. de Exceſsibus præla. & in conſilio. xxxiiij. in fine. Panor-mita. in cõſilio. xlij. incipi. Videndum eſt in effectu. in. v. col. Paulus de Caſ. in. l. Etiam. in fine. ff. Soluto matrimo. & in conſilio. cxxxix. incipi. Dubium facit. & in conſilio. clxxxix: incipi. Viſo inſtrumento. & in conſilio. cclxij. incipi. Dico quòd epiſcopus. volu. ij. Ludouicus Romanns in conſilio. lxx. in prima col. Ioannes Berthachi. in tractatu de Epiſcopo. in quarta parte, quartæ partis Principalis. in. xviij. quæſtio. Ioannes de Imola in. c. Potuit. de Locato. Alexan. in conſilio. lxxxxij. incipi. Perſpectis diligenter. col. ii. volu. ii. & in conſilio nono. incipi. Viſo themate. vo-lu. iii. & in conſilio quinto. incipi. Si vera ſunt. col. iii. volu. v. & in conſilio. xl. incipi. Viſo themate. col. finali. volu. vj. Barptholomæus Socci. in conſilio. cxx. incipi. Circa primum col. penul. Vbi hanc dixit com-munem eſſe opinionem. volu. iiij. Philippus Corne. in conſilio. clxxxi. volu. ij. & in conſilio. lxxiiii. incipi. Præ mitto. in principio. volu. iiij. Feli. in. c. Edoceri. col. ij. de Reſcrip. & in. c. Cũ cauſa. in. v. col. de Re iudica,

Iaſon in. d. c. primo. & ibi Claudius de Seyſello in. ij. col. Qui hanc etiam dixit cõmunem eſſe opinionem. de His qui feudum dare poſſunt. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in ſuo feudorum tractatu in ſecunda parte principali, in ſecunda & ſeptima principali quæſtio. & Hierony. Gratus in reſponſo. cxlii. incipi. Decreueram in præſenti cauſa. verſicu. tertio principaliter animaduertendum eſt. col. iij. volu. ij.

25 Quod procedit, etiam ſi Epiſcopus, Princeps, vel quilibet alius prælatus, ſe rem non alienaturum iurauerit: Nam eius iuramentũ, rem alienari ſolitam nõ compræhendit. Imo nõ obſtante tali iuramento, ipſam rem alienari ſolitam, abſq; aliqua iuris ſolẽnitate alienare poterit. vt notat glo. in. c. Achatius. el primo. in verbo In hæreſim. in fine. xxiiij. quæſtio. prima. & notant doctores in. d. c. ij. de Feudis. & Ange. in. l. Non eſt nouum. in prima col. ff. de Legi. Quos refert & ſequitur Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxxv. incipi. Cum facto. col. ij. volu. iiij.

26 Et dicetur rem alienari ſeu infeudari eſſe ſolitam: etiam ſi vnica tantũ alienatio ſeu infeudatio præceſſerit. vt notat Alberi. de Roſſa. in. d. l. Non eſt nouum. ff. de Legi. & tradit Carolus Ruinus alias referens autoritates in conſilio. xli. incipi. De duobus. col. xvi. volu. primo. de quo alibi latius diximus, & qualiter hoc ſit intelligendum declarauimus.

27 Bene etiam facit: Nam quamuis maritus in reſtitutione dotis, priuilegium habeat, ne conueniri poſsit, niſi in quantum facere valeat. l. Patronus. §. Item maritus. ff. de

Iudicijs. l. Maritum. cũ ſimilibus. ff. Soluto matrimo. Quod procedit etiam ſi apud ipſum maritũ res ipſa dotalis exiſtat: vt eſt tex. ſingularis in. l. Si filio fami. la. ij. codẽ titulo. Tamen ſi maritus rẽ ipſam dotalẽ ſemel vxori tradiderit: quãuis poſtea ad maritũ reuertatur: tali priuilegio vti maritus nõ poterit. Vt cõmuniter Ibi doctores cõcludunt. & probat tex. in. l. Nã & maritus. ff. de Cõditione indebiti. Quod etiã dicũt ꝓcedere in donãte:
28 Nã licet donans niſi inquãtũ facere poſsit nõ cõueniatur: Quãdo actione pſonali aduerſus eũ ad rẽ tradendã agitur. l. Inter eos. §. Is quoq;. l. Cũ ex cauſa. &. l. Neſennius. §. finali. cũ ſimilibus. ff. de Re iudicata. Si tamẽ ſemel donans, rẽ ipſam donatario tradiderit: & ad ipſum donantẽ res reuerſa fuerit: præfato priuilegio, ne ſcilicet cõueniatur vltra quã facere põt, gaudere nõ poterit.
29 Cum enim præfatũ oppidũ de Mula, ſemel à regia corona, regioq; patrimonio, ſeparatũ atq; alienatũ fuerit: poſtea ſemper atq; perpetuò alienabile permanſit. Vt eſt tex. in. l. Pater filiũ. §. Quindecim. ff. de Legatis tertio. & latè dixi in repetitione mea. l. Filius fami. §. Diui. ff. de Legatis primo.

TERTIVM, PRO PARTE TVA Illuſtriſsime Marchio, fundamentum.

PRAETEREA, in tui etiã fauorẽ Illuſtriſsime Marchio accedat: Nã cũ pfatus Sereniſsim⁹ Rex Ioãnes dictũ oppidũ de Mula, præfato Alphõſo Ianẽs Faiardo, nõ ſimpliciter & ex ſua mera liberalitate, ſed ob cauſam

iuſtã ac neceſſariã, ob magna ſcilicet atq; ingentia ſeruitia, ſibi à præfato Alphonſo Iañes Faiardo præſtita, donauerit: Talis donatio firma & valida fuit: etiam ſi præfatũ oppidũ de demanio & regia corona fuerit. † Talis enim donatio, vera donatio non exiſtit: Nec eſt titulus lucratiuus: ſed potius eſt quædam permutatio, ſeu compenſatio: & ſic titulus oneroſus. vt probat tex. notabilis in. l. Sed & ſi lege. §. Cõſuluit. in fine. ibi Velut genus quoddã hoc eſſe permutationis. Quẽ ad hoc ibi Bal. notat. & menti tenendũ eſſe dicit. ff. de Petitio. hæredita. & probat tex. in. l. Aqlius aliâs Attilius Regulus. Ibi dixi poſſe deffendi nõ meram donationẽ eſſe: verũ officiũ magiſtri, quadã mercede remuneratũ. ff. de Donatio. & in. l. Si pater. §. finali. ibi Merces enim laboris eximij appellanda eſt. eodẽ titu. Per quæ iura ita notãt. Bar. Bal. & doctores in prohæmio. ff. & in. l. Ex hoc iure. & ibi Iaſon in verſic. decimus ſextus, & decimus ſeptimus effectus. ff. de Iuſtitia & iure. doctores cõmuniter in. l. Si vnquã. C. de Reuocandis donatio. Albericus de Roſate in prima parte Statutorũ. In. cxxii. quæſtione. Idẽ Bar. in. l. Per diuerſas. col. ij. verſi. Iuxta hoc quæro. C. Mandati. Ioãnes Andre. in additio. ad Specu. In titulo de Inſtrumẽtorũ editio. §. Porro. in finali col. Parnormita. in Rubrica. & in. c. per tuas. de. Donatio. & in. c. Cũ eccleſiæ. col. finali. de Simonia. & in conſi. iij. incipi. Nitar in præſenti. col. ante penul. vol. ij. Nicolaus Milis in repertorio ſuo, in verbo. Donatio. verſi. donatio ob cauſam. Ludouicus Roma. in conſi. cccc xxxvj. incipi. Quod indultũ. col. penul. in principio. Frãciſcus de Arectio i cõſi. xvii. incipi. Cõſideratis

in.v.col. Alexan.in.l. Iuriſgentiũ.§.Quinimo.col.iiij.verſicu.iuxta prædicta.ff.de Pactis & in.l.prima.ff. de Donatio. & in conſilio.ccclxi.incipi.Nec arguendi ſumus. col.prima.volu.ij.& in conſi.xlij.incipi.Viſis & ponderatis col.penul.volu.iiij.Iaſon i.l.Inter eos.col.prima.ff.de Re iudica. & in cõſi.cliiij.incipi.Ad habendã veritatem. col.prima.volu. ij.& in conſilio. lxxiij. incipi. Pro parte negatiua. col. iij. volu. iij. Ioannes Lupus de Palatios Ruuios in repetitiõe Rubricæ de Donatiõibus. inter virũ & vxorẽ.folio ſecundũ meã impreſsionẽ.xlvj. in verſicu.limitta ſecũdo prædicta.in.ij.col.& folio.lxxxi.in.iij. col.Philippus Decius in cõſilio. ccij.incipi. Vt præſens cõſultatio clarior reddatur.col.iij.volu.primo. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius.in cõſi.lxvij. incipi. Habita diligenti cõſideratione.col.iiij.volu. primo. & in conſi. cxlij.colu.ij.Marianus Socci. Iunior in conſilio.lxxxxiiij.incipi.Conſului anno præterito.col.iiij. volu.ij.Stephanus Bertran.in conſi. ccv. incipi. Si eſt verum.col.ij. volu. ij.& Ioannes Antonius Rubeus.Alexan. in conſilio. lxxxxv. incipi. Viſo & diligenter conſiderato in finali. col.

• Et ideo,cũ talis remuneratoria donatio , nõ donatio ſed potius permutatio & cõpenſatio appelletur: quantumcũq; Rex,regni ſui bona,tam p leges , quã p prædeceſſores ſuos alienare prohibeatur:nullo modo tamen in benemeritorũ remuneratiõne alienare prohibetur. vt probat tex. in.l. Iubemus nulli. in Principio. & ibi notat glo. Bar. & doctores. C. de Sacroſanctis eccle. Idem. Bar. & doctores in prohœmio. ff. in vltima col. & in.l.

Iuſta cauſa. per illũ tex.ff.de Manumiſsis vindic.Ioannes Andre.in Additio.ad Specu.i Rubrica tituli de Rebus eccle.nõ al ienã.Bal.in Præludijs feu.in.iij.col.Oldra in cõſilio.lxxxxv.incipi.Ex forma iſtius ſtatuti.Ludouicus Roma.in.l.Si vero.§.De viro in.xxiiij. fallẽtia. ff. Soluto matrimo.Panormita.in Rubrica de Donatio. & in cõſilio tertio.incipi. Nitar in præſenti cauſa. col. ante penul.verſicu.præterea & tertio.vol. ij. Barptholomæus Socci.in.d.cõſilio.iiij.incipi.Super quæſtione quæ vertitur.col.iij.cũ ſequẽtibus.volu.iij. & in cõſilio. lxxxiiij. incipi.Acuratiſsimè & elegantur.col.v.& penul.eodẽ volu. Iaſon in Auctenti.Res quæ.col.ij.in fine.in quarta limittatione. c.Cõmunia.de Lega.& in cõſilio.ccxxvij.incipi. Pro enucleanda præſentis conſultationis veritate. col. viii.verſicu.octauo facit.volu.ij. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in cõſilio. lxvii. incipi. Præſupponit in facto.col.finali in fine.volu.primo.Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolitanis Deciſione.cxxi.incipi.In cauſa officii conſeruatoris.in.ij. col. Et Marianus Socci. iunior in conſilio. lxxxxi. incipi. Circa petitionẽ.col.penul.in principio.volu. ij.

3 Bene facit nam licet bona ad fiſcũ de lata non patiantur alienationẽ:patiũtur tamẽ,& alienari poſſunt,in ſeruitiorũ ſeu benemeritorũ remunerationẽ, vt probat tex. in.l. Muctarũ.C.de Modo mulctãdi.& in.l.Diuus.ff.de Bonis dãnatorũ.& tradit Andreas Siculus in cõſilio.xxviii. incipi.A Ioue col.prima.volu.primo.& Dominus præceptor meus in.d.cõſilio.lxvij. & in cõſilio. cxlii. incipi. Habita diligenti cõſideratione. col.prima.volu.ij.

4 Sic videmus: Quòd licet Epiſcopus,& qlibet alius prælatus,non poſsit res eccleſiæ alienare:vt in toto titulo de Rebus eccle. nō alienan. Poſſunt tamen benemeritis in ſeruitiorum eccleſiæ inpenſorū remunerationem eaſdē res concedere. c. Per tuas. vbi hoc notant Panormita.& doctores. de Donatio. c. Relatum & c. Cum in officijs de Teſtamen. c. Si quos de ſeruis. c. Quicunq;. &.c. Eccleſiaſticis. vbi glo.& doctores notant. xij. quæſt. ij. c. Poſſeſsiones. xvi. quæſt. prima. c. Clerici. xvj. quæſt. iij. &.c. Illud. xvi. quæſt. vj. d.l. Iubemus nulli.& ibi glo. Bar.& doctores. C. de Sacroſanctis eccle.& in. §. primo. in verbo Licentiā. in Anctenti. de Alienatio. & Emphiteuſi. Collatio. nona. Idem Bar. d.l. Iuſta cauſa. per illū tex. ff. de Manumi. vindicta. Oldra in conſilio. ccxxvi. incipi. Quidam Epiſcopus. Ioannes Andre. in additio. ad ſpecu. in. d. Rubrica tituli de Rebus eccle. nō alienan. Ioannes Faber in Auctenti. hoc ius porrectū. C. de Sacroſanctis eccle. Bal. in. c. De priore. de Appellatio. Ludouicus Roma. in. d.l. Si vero. §. de Viro. in. xlviii. Fallentia. ff. Soluto matrimo. Paulus de Caſt. in conſilio. lxxiiij. incipi. In facto iſto. volu. primo. & in conſilio cclxxxv. incipi. Ad primum. col. finali. volu. ij. Panormita. in. c. Conſenſus. poſt glo. & alios ibi. de Rebus eccle. non alienan. & in. c. finali. in vltimo. nota. per illū tex. de Peculio clericorū. Ioannes de Imola poſt Guiliel. in Clementi. prima. in nona col. de Rebus eccleſiæ non alienan. Andreas Siculus in. d. cōſilio. xxviii. incipi. A Ioue. col. iiii. volu. iij.& in tractatu de Præſtātia Cardi. In prima parte. in. iij. quæſt. col. vj. verſicu. limitta etiā

p beni meritis pnt res eccl. alienari

niſi Cardinalis vellet. Alexan.in conſilio.lvi. incipi.Conſideratis verbis. col. iij. volu. primo. Marianus Socci. in conſilio. lxvi. incipi. Conſilijs noſtris. col. ij. in fine. volu. primo. Barptholomæus Socci. in. d. conſilio. lxxxiiij. incipi. Acuratiſsimè & eleganter. col.v. in fine. volu, iij. Iaſon in.l.Si non ſortem.§.Libertus.in. v.col. verſicu. ſextus effectus. ff. de Conditio. indebiti. & in conſilio. ccxxij. col. viij. verſicu. octauo facit. volu. ij. & in conſilio decimo, incipi. Videtur prima facie. col. iiij. volu. iij. & in conſilio. lxxiij. incipi. Pro parte negatiua. col. iij. in princípo. eodem volu. iij. & Stephanus Bertran. in conſilio. ccv. incipi. Si eſt verum. col. ij. volu.ij. Pro quibus faciunt quæ tradunt Iacobus de Belloui. Aluaro. Nicolaus de Neapoli. & alij. in. c. primo.
5 in principio. Qui feudum dare poſſunt. † Vbi concludunt, Quòd licet prælatus non poſsit naturam feudi mutare, vt ibi dicit tex. Poterit tamen remunerationis cauſa, ſi forte ad tempus feudum ſolitum erat concedi, in longius tempus concedere. Et ſi in maſculos tantum concedi ſolitum erat: poterit promeritorum ſatisfactone etiam ad fœminas illud extendere. quod etiam voluit ibidem Præpoſitus Cardina Alexan. & Floria. in. l. Si non ſortem. §. Libertus. ff. de Conditio. indebi: Raphael Fulgo. in conſilio. iiii. incipi. Ad id de quo quæritur. Quem refert & ſequitur Philippus Decius in conſilio. cccclxxxxviij. incipi. Viſo caſu propoſito. col. v. in fine. volu. iiii.

6 Sic etiam videmus, tutores, curatores, generales procuratores, & alij ſimiles edminiſtratores, qui minorū bo-

ſa nõ poſſunt alienare: poſſe tamen remunerationis cau ſa, ſuorũ Principaliũ bona benemeritis donare.l. Filius, in Principio.ff.de Procura.l.Cũ plures.§.penul.&.l.Tutor,ſecundũ dignitatẽ.ff. de Adminiſtratio. tuto.l. Qui filiũ. ff. Vbi pupillus educari debeat.l.prima.§. Sed nõ nullos.Cũ ſimilibus.ff.de Tutelis.& ratio diſtrahen. & notat glo.in.c.finali.in verbo.Nec regulariter.de Officio Vicarij.libro.vj.Bar.in.d.l.Ambitioſa. ff. de Decretis ab ordine facien.Ludouicus Romanus in cõſilio. l. incipi. Itẽ in præfata cõſultatione. Raphael Fulgo.In cõſilio.ci. incipi.Duciſſæ Mediolani. & Franciſcus de Arectio qui hanc dixit eſſe cõmunẽ opinionẽ in cõſilio.xxiiii. incipi. Quatuor dubia potiſsimè veniũt diſcutiẽda.i.iij.dubio.

7 Quinimo & ipſi minores, qui ſine decreto Iudicis non poſſunt res ſuas alienare: vt habetur in. l. fina. §. Cum autem.C.Si maior factus.& in titu.C. de Prædijs mino rũ.& in toto titu.ff. de Rebus eorũ. Poterunt tamen in ſeruitiorũ remuneratione,res etiã immobiles donare. vt notabiliter voluit Ludouicus Rom.in.l.Si ante nuptias. ff.Soluto matrimonio.Cuius doctrinã vt ſingularẽ refert & ſequitur Socci.in.d.cõſilio.lxvi.Andreas Alciat⁹ in.l. Creditores.ff.de Verborũ ſignifica.& Stephãus Bertrã. in.d.cõſilio.ccv.incipi.Si eſt verũ.col.ij.volu. ij. Et licet ipſi nõ dicant,Idẽ voluit,Paulus de Caſ.licet ſe nõ multũ firmet in cõſilio.clxxij.incipi.In caſu præſenticol. prima volu.ij.Quãuis de hoc dubitauerit Frãciſcus de Arectio.in.d. cõſilio. xxiiii. Et contrariũ tenuerit Iaſon in.l. Cũ filio.col. penul.verſicu.Item adde.ff. de Legatis primo. per textum apertum in. l. ij. C. Si aduerſus donatio.

De quo per eundem Iaſonem in. d. l. Ex hoc iure gentium. in.xj.effectu.& in.d.§.Libertus.in effectu nouo.

8 Bene facit nam licet Decuriones, res ciuitatis donare prohibeantur: In ſeruitiorum tamen remunerationem donare non prohibentur. vt notat Bar. in. d. l. Ambitioſa. in. ij. col. Alexan. in conſilio. clxi. incipi. Viſo them ite ſupraſcripto. col. finali. volu. ij. & in conſilio. xliij. incipi. Viſis & ponderatis. volu.iiij. & in conſilio. xxx. incipi.Ponderatis narratis, in fine tertij dubij.volu. † Vbi concludit: Poſſe ciuitatem Principi ſubiectã bene meritis donare: & eiſdem immunitatem perpetuã concedere. Quod etiam voluit Feli. in. c. Accedentes. col. finali. in nona concluſione de Preſcriptio. Iaſon in. d.l.Ex hoc iure gentium & in.d.§.Libertus.& in. d.cõſilio.lxxiii.col.iiij.verſicu. ſimiliter Decuriones. volu.iij. & in conſilio.ci.incipi.Immunitas.col. iij. verſicu. quinto. volu. iiij. Et non eſt mirum,cum vt late inferius dicemus, poſsit ipſa ciuitas, remunerationis cauſa rem ab vno auferre & alteri aſsignare.

10 Hinc notabiliter dicebat Albericus de Roſate in prima parte ſtatutorum. Quæſtio. cxxij. Quod ſtante ſtatuto diſponente,non poſſe donum aliquod de bonis cõmunitatis fieri,niſi ſex partes cõſilij ex ſeptẽ partibus in tali dono concordent: Poterunt tamen non obſtante ſtatuto, quatuor partes ex ſeptem ipſius conſilij partibus, cauſa remunerationis donare: etiam ſi aliæ partes non conſentiant. vbi inquit,ita fuiſſe iudicatum per Pergami collegium: vbi huiuſmodi vigebat ſtatutum. Bene facit quod in ſimili caſu cõſuluit Alexan. in cõſilio.xlij. incipi.

incipi. Viſis & ponderatis his. col. penul. in principio. verſicu. non obſtat quod ſtatutum cōmunis. volu. iiij.
11 Et ideo notabiliter dicebat Bal. in conſilio. liij. incipi. Item prouiderunt. volu. ij. Generales ſtatutorum prouiſiones ſeu ordinationes, quaſdam tacitas exceptiones propter caſus emergentes recipere: in quibus oportet ſpecialiter aliquid prouidere. Vnde propter ſingularia merita, ſingularis fiet prouiſio, quæ ſecundum generalia ſtatuta non poſſet fieri. Allegat tex. in. l. Si quis in
12 graui. §. Hi quoq;. ff. Ad ſenatus conſultum ſyllania. † Vbi notabiliter dicit Bar. Quod ſi forenſis ꝓhibitus eſt poſſeſsionem in ciuitate acquirere: tamen propter ſingulare meritum, quia forte multum eſt operatus in recuperatione rebellantis caſtri. poteſt hoc ei concedi.
13 Bene facit quod notabiliter dicebat Bar. poſt glo. ibi in. d. l. Actilius Regulus. ff. de Donatio. Quod licet iudices nō poſsint recipere munera à ſubditis: poſſunt tamē vt latius alibi dixi. ea recipere cauſa remunerationis. Quod tanquā ſingulare ſequūtur ibi Ludouicus Roma. Iaſon. & moder. in. l. Principalibus. in. iij. limittatione. ff. Si certum petatur.
14 Hinc notabiliter dicebat Ange. in. l. Sed hoc ita. ff. de Re iudica. Quod licet donans, beneficium habeat ne conueniatur vltra quam facere poſsit. l. Inter eos. §. Is quoq;. l. Cū ex cauſa. &. l. Neſennius. §. finali. eodem titulo. Si tamen quis remunerationis cauſa donauerit: tali beneficio gaudere nō poterit. Cuius doctrinam tanquā ſingularem refert & ſequitur Ludouicus Roma. in. l. Si pater. §. vltimo. ff. de Donatio. & in conſilio. xxvj. incipi.

pro deciſione eorum. col. ij. in fine. Ange. de Arect'o. in. §. Sunt præterea. verſicu. idem & ſi quis. & Ioannes de Platea. in verſicu. ſed & ſi quis. col. finali. Inſtituta de Actio. Alexan. in. l. Sunt qui in id, quod facere poſſunt. ff. de Re iudica. Andreas Siculus. in. d. conſilio. xxviij. col. prima. & in. d. cõſilio. xli. col. vj. volu. iii. Iaſon in. d. l. Ex hoc iure gentium. & in. d. §. Libertus, & in. d. l. Inter eos, & Ioannes Lupus de Palatios Ruuios in repeti. Rubricæ de Donatio. inter virum & vxorem. folio mihi. xlvi. verſicu. limitta ſecundo. in tertia col. in principio.

15 Alibi dici ſolet, Quòd quamuis donans, qui incepit à traditione, non teneatur de euictione. l. Ariſto. §. fina. & ibi glo. Bar. & doct. ff. de Donatio. & notatur per glo. & doct. in. c. Inter cætera. de Præben. Quia non debet quis pœnam pati ex ſua liberalitate. Tamen ſi quis propter merita præcedentia, remunerationis cauſa donauerit, ſecus erit, vt voluit ipſe Bar. poſt Ray. & Iacobũ de Arena. in. l. Iulianus. §. Qui fundum. Quem ibi cõmuniter ſequuntur doct. ff. de Verborũ obligatio. Idẽ Bar. in. l. Idemq;. §. fina. per illum tex. cum. l. ſequenti. ff. Mandati. Alexan. in conſilio. xlvij. incipi. Viſis inſtrumentis diuiſionis, col. ij. volu. iij. Iaſon in cõſilio. xxxiiij. incipi. Ad motiua. col. fina. volu. primo. & Ioannes Antonius Rubeus Alexan. in conſilio. lxxxxv. incipi. Viſo & diligenter conſiderato. in finali col.

16 Donatio enim in meritorum remunerationem facta, multum à iure eſt priuilegiata. In cuius fauorem multa ſunt ſtatuta, inducta, atq; ordinata. Vt latè tradunt doctores

in.d.l.Ex hoc iure gentiũ. Vbi latiſsimè Iaſon poſt Claudiũ.ff.de Iuſtitia & iure. 17 † Nã largíſsimè debet interpretari. Vt notat Alexan. in. l. iij. in principio.in prima col. verſi. ſecundo limitta. ff. Quod quiſq; iuris. Quem refert & ſequitur Philippus Decius in conſilio.cccclxviij. incipi. Superiori anno. col.ij. volu.iiij.& voluit Petrus Paulus Pariſius in conſi. viij. incipi. Ad veritatem.col. prima. volu. primo. Quinimo & propter ipſam licitum eſt leges tranſgredi: vt inquit Iaſon in. d. conſi. ccxxvij. col. viij. volu. ij. Propter remunerationem enim poteſt onus ſoluendi gabellam remitti. l. Cum nauicula. C. de Nanicula lib.xi.Et poſſunt remuneratoria pro grammata per iudicem fieri.l. Mulier in opus ſalinarum. ff. de Captiuis. & notat Guilielmus de Cugno. in. l. prima in principio. ff. de Iuſtitia & iure. Bar. in. l. Illud. C. de Cano. largi. libro. x. & Bal. in. l. Programmata.C.Cominatio. vel epiſto. Quos refert & ſequitur Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in. d. conſilio. lxvij. incipi. Habita diligenti conſideratione. col. finali. volumi. primo. & in conſilio. clij. col. prima. volu. ij.

18 Hinc dici ſolet, Quòd licet donatio à patre filio in eius poteſtate conſtituto, vt diximus non valeat: Nihilominus tamẽ valida & firma erit: ſi i ſeruitiorũ remunerationem facta fuerit. vt notant glo.Bar.Bal.Angelus.& doctores in Auctentica. vnde ſi parens. C. de In officioſo teſtamen.& in. l. Si donatione.C.de Collatio.& in. l. Si tibi decẽ.§.Si pactus.ff.de Pactis.& in.l.Frater à fratre. ff.de Cõditione indebiti.Bar.in ſuo tractatu de duobus

19 Benefacit, nam licet regulariter nõ poſsit pater filiũ ſpuriũ aut nepotẽ ex eo hæredẽ inſtituere: neq; aliquid niſi in cauſam alimentorũ poſsit illis relinquere: vt plenè notatur in.l. vltima. C. de Naturalibus libe. & in. c. Cum haberet. de Eo qui duxit in matrimo. quam polluit per adulte. Poterit tamen ob merita præcedentia illis donare. Vt notabiliter voluit Ioannes Andre. in additio. ad ſpecu. in titu. de Succeſsio. ab inteſta. §. primo. verſi. quid ergo ſi habes. Bal. in conſilio. lxvij. incipi. *Si dicta* inſtitutio. volu. primo. & in conſilio. ccccvi. incipi. Caſus talis eſt, quidam magiſter. col. ij. volu. tertio. Pro quibus facit quod in ſimili caſu conſuluit Paulus de caſt. in conſilio. v. incipi. Quicquid dicetur. col. ij. volu. primo.

20 Sic in ſimili dici ſolet, Quod licet clericus cõcubinæ ſuæ donare non valeat: Valebit tamen donatio, ſi ob merita atq; ſeruitia talem donationem faciat. vt pulchrè cõſuluit Petrus de Ancharra. in cõſilio. ccxlvij. incipi. Dubium facit. Quem refert & ſequitur Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. cij. incipi. Legatum factum. & Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolitanis. Deciſione. cij. incipi. In cauſa Hyppolytæ. De quo memini in additionibus meis ad Lanzelotum Galiaulam in repeti. l. Centurio. in. v. col. ff. de Vulga. & pupi. ſubſtitu.

21 Tantæ enim fortitudinis atq; validitatis, remuneratoria donatio exiſtit: quòd ſi quingentos aureos exceſſerit: valida erit: etiã ſi inſinuata non fuerit. d. l. Actilius regulus. & ibi notant glo. Bar. Ange. Imola. & doctores. ff.

de Donatio. & in.l. fina. in. principio & ibi Ange. & do cto. C. de Iure dotium. Oldra. in conſilio. v. incipi. Titius dedit duobus. & in conſilio. cxxxix. incipi. Ad habendam aliqualem noticiam: Ioannes Andre. in additio. ad Specu. in. titu. de Inſtrumentorum editio. §. Porrò. in penul. col. Albericus. & Salice. in. l. fina. C. de Pactis. Guilielmus de Cugno. in. l. Illud. & ibi Bal. & Salice. C. de Sacroſanctis eccle. Idem Bal. in. l. ij. ad finem. C. Ne liceat potentio. & in. l. Si moris, verſicu. quæro an donatio. C. Ad legem falci. & in. l. Si pater. C. Qui bonis cedere poſſunt, & in. l. Si cum mihi. ff. de Dolo. & in. l. Sed & ſi lege. §. Conſuluit. ff. de Petitione hære. & in. l. Si pecuniam. ff. Si certum petatur, & in additio. ad Specu. in titu. de Donatio. verſicu. quid ſi pater. Angelus in. l. Cum multæ. quæ eſt finalis in ordine. C. de Donatio. ante nup. & in. l. Sancimus. C. de Donatio. & in. l. prima. §. Si pater. ff. Pro donato. & in conſilio. clxxix. incipi. Viſis prædictis inſtrumentis in. vj. col. in fine. floria. in. l. Quæ pater. in. iij. col. ff. Familiæ hercis. Ludouicus Roma. in. d. l. Actilius Regulus. & in. d. l. Si pater. §. finali. ff. de Donatio. & in conſilio. xxvi. incipi. Pro deciſione eorum. in prima col. Nicolaus Millis in repertorio ſuo in verbo Donatio. ver ſicu. donatio, ob cauſam. Georgius Natan in tractatu de Statutis à ſucceſsionibus fœminas excludentibus. in. ij. quæſtio. principali in. xxij. quæſtio. Alexan. in. l. Licet inter priuatos. C. de Pactis. & in conſi. xx. incipi. Ponderatis his. col. ij. volu. iij. & in conſi. xxviij. incipi. Ponderatis verbis inſtrument. in. ij. col. eodem volu. &

in conſilio.xlij.incipi. Viſis & ponderatis his.col. penul. volu. iiii. Philippus Corneus in conſi. cxciiij.incipi. Videtur in præſenti cõſultatione.col.prima.volu.iij.Guido Papa in quæſtio. lxxxxv. incipi. Dubitatur ſi in inſtrumento donationis. & in conſilio ſuo. xxx.incipi. Nobilis Catherina de Fonte. Marianus Socci.in.d.conſi.lxv. incipi.Circa primam queſtionẽ.& cõſi. ſequenti.volu. primo. Andreas Siculus in conſi. xi.incipi. Illud. afferam. col. iiii. & conſi. incipi.Sapienter ſcripſit. in penul. col. volu. ij. & in conſi. ij. incipi. Illud afferam in medium. col. ij. volu.iii. & in conſilio.li. incipi. Clementiſsimum Deum. col.fina.volu.iiii. Franciſcus de Curte in conſilio. lvii. incipi. Circa hoc. Ioannes Lupus de Palatios Ruuios . in repetitione Rubricæ de Donatio. inter virum & vxorem.folio mihi. xlvi. in.iii. col.Iaſon in conſilio. cxlix. incipi. Circa primum conſultationis articulum. col. ij. volu. iiii. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in. d. conſilio. lxvii. col. finali. volu. primo. & in conſilio. cxlii.col. prima. volu. ij. Philippus Decius in conſilio. ccii. incipi. Vt præſens conſultatio. col. iii. volumi. primo. Fortunius Gracia. in. l. Iuris gentium. §. Quinimo. col. xxxxii. ff. de Pactis. Neapolitanus Sebaſtianus in cõſuetudinibus Neapolitanis, in conſuetudine incipi. Et ſimulier.ſub titulo. de Contractibus inter virum & vxorem. Carolus Ruinus in conſilio. xcviii. incipi. Viſa renuntiatione. col. viiij. verſicu. non obſtant . volu. primo. Stephanus Bertran. in. d. conſilio. ccv. col. ij. volu. ij. & in conſilio. cliiij.incipi.Etiam ſi verum ſit.col.ij.volu.iii.& Antonius

Capitius.in Deciſionibus Neapolitanis. Deciſione.cciij. incipi. In cauſa magnifici Hieronymi. in. iiij. col.

22 Nec etiam talis remuneratoria donatio per ſuperuenientiam liberorũ extinguitur,atq; annullatur. vt notant cõmuniter doctores in.l. Prima. & ibi Claudius de Seycello.in.ij.col.C.de Pactis.& in.l.Si vnquam.& ibi latiſſimè moder. C. de Reuocandis donatio. Paulus de caſ. in cõſi.ccccxxxiiij.incipi.Reſpondeo per ordinẽ. in quarto dubio. volu.primo.& in conſi. ccccxxxv.incipi. Sup hoc puncto.col.finali.volu.ij. Oldra. in conſi. v. incipi. Titius debit.Ludouicus Roma.in.d.l. Si vero. §. de Viro.in.xlviij. fallen.ff. Soluto matrimo. & in.l. Si pater.§. fi.ff. de Donatio. & in conſi. xxvi. incipi.Pro deciſione. in.ij col.& in conſi. ccccxxvi. incipi. Quod in dultum. in.iij.col. Antonius Corſe.in repeti.c. Grandi. in. iij.col. de Suppléda negligen.præla.libro.vj.Iacobinus de ſancto Georgio in.l.Tale pactum. §.fina. ff. de Pactis.Alexan.in cõſilio.xxix.incipi. Præclare ſubtiliter ac copioſè. col.fina. in fine. volu.iij. & in conſi. xxxix.incipi.Super primo dubio. col. iiij. Verſicu. Circa tertium dubium. & in conſi. xlij.incipi.Viſis & ponderatis.col.penul.volu.iiij. & in conſilio. clxij. incipi. Viſis his quæ copioſè. vol. vj. Philippus Corneus in conſi. cxciiij.incipi. Videtur in præſenti conſultatione.col.prima. & in conſi.ccvi. incipi. Viſo ſupraſcripto themate.col.viij. volu.iij. Socci. in conſilio. cxlvij.incipi. Viſa facti contingentia. col. finali.volu.primo.& in conſi. xxxix.incipi. In quæſtione quæ vertitur.in fine.volu.iij.Andreas Siculus in. d. tractatu de Præſtãtia Cardina.in prima parte.in tertia quæ-

ſtio. principali. in .vj. col. & in conſilio. xi. incipi. Illud
afferam,in. iij.col. & in conſi. xxvi. incipi. Sapienter. in
penul.col. & in conſi. xliiij.volu. ij.& in conſilio.ij.inci-
pi. Illud afferam in medium. in prima col.& in conſilio.
xxviii.incipi.A Ioue.in prima col.& in conſilio.xli.incipi.
Deum inuocent. col.v.in fine.volu. iii.& in conſilio. li.
incipi. Clementiſsimũ.volu.iiii. Iaſon in.d. l. Ex hoc iu-
re gentium.& in. d. §. Libertus.& in conſilio.cliiii. inci-
pi. Ad habendam veritatem. col. prima.volu. ii. & in cõ
ſilio. clxxi. incipi. Viſo inſtrumento. col. iii. volu. iiii.
Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in.d.
conſilio.lxvii.col. fina.volu.primo.& in. d. conſilio. cxlii.
incipi. Habita diligenti conſideratione. col. ii. volu. ii.
Philippus Decius in conſilio. xx. incipi. In cauſa iſto-
rum. in prima. col. volu. primo. & in conſilio. ccclxvi.
incipi. Pro declaratione. col. iii. volu. iii. & in conſilio.
Dclxxv. incipi. Conſuluit eleganter. col. fina. volu. v.
Carolus Ruinus in conſilio. lxxxxviii. incipi. Viſa re-
nuntiatione. col. prima. verſicu. non obſtat. & in conſi-
lio. cxxiiii. incipi. Videtur prima conſideratione. col.fi-
nali. volu. primo. & in conſilio. cxl. incipi. Circa caſum
de quo quæritur. col. iij. volu. iiij. Stephanus Bertran.
in conſilio. xlvij. incipi. Attento caſu. in. ij. dubio. vo-
lu. primo. & in conſilio. ccv. incipi. Si eſt verum. col.
finali. volu. ij. & in conſilio. cccxij. incipi. Difficul-
tas. cõl. finali. volu. iij. & in conſilio. cxxxv. incipi.
Thema conſultationis tale eſt. volu. iiij. Andreas Al-
ciatus in. d. l. Creditores. ff. de Verborum ſignifica-
tione. Ioannes Franciſcus de ſancto Nazario aliâs de

Ripa in reſponſo.cxiii.incipi.Duo ſunt.Catellianus Cotta Mediolanenſis in ſuis memoralibus. in verbo Donatio facta filio in poteſtate. & Marianus Socci. iunior in conſilio. cij. incipi. Non ſum immemor. colu. iiii. volu. ij.

23 Neq; talis donatio in ſeruitiorum remunerationem facta, per ingratitudinem reuocatur vt probat tex. & ibi notant glo. & communiter doctores in.d.l. Si pater. §. fina.ff. de Donatio. Idem tenet glo. in.l. fina. in verbo Inueniatur.C.de Reuocandis donatio.Iaco.Ardi. in titulo Quibus modis feu. amittatur. Vbi inquit, feudũ conceſſum ob benemerita,nõ poſſe reuocari ingratitudine aliqua. Idem tenet Bal. in.c. primo.in. iij. col. Si vaſſallus feu. priue. Cui deferatur.& in.c.primo. & ibi Martinus Lauden. & Cardinalis Alexan. in titulo An mutus vel imperfectus.& in.l.Si cum mihi.ff.de Dolo. & in conſilio incipi. Viſa immunitate. ſub numero. cccclxxxiij.Panormita. in.c.finali.in vltima col. de Donatio.& in.d. conſilio.iij. incipi.Nitar in præſenti cauſa. col.ij. & in conſilio.xxx. incipi. Quidam Illuſtriſsimus Prope finem. eodem volu. Nicolaus Millis in repertorio ſuo. in verbo Donatio. verſicu. finali. Ludouicus Roma. in.d.conſilio. xxvi.& in conſilio.ccxcviij.incipi. Circa præmiſſum.ante finem.& in.d.conſilio.ccccxxvj. & in ſingulari.cccccxiiij.incipi.Donatio reuocatur.Alexan. in conſilio.ci. incipi. Viſis inſtrumentis exemptionis.volu. primo.& in conſilio.cccxli. incipi.Nec arguendi ſumus.volu.ij. & in conſilio. xl.incipi.Super primo. in.v.col, & in.d.cõſilio,xlii,volu. iiii, Philippus Corne.

in.d.cõſilio.cxciiii.volu.iii. Barptholomæus Socci. in.d. conſilio.lxxxiiii. incipi. Acuratiſsimè & eleganter. col. penul. volu. iii. Andreas Siculus in omnibus conſiliis proxime allegatis, & in. c. Nouit. & ibi Franciſcus de Arectio.& Feli. in. vj. Septima & decima col. de Iudicijs. Iaſon poſt Andre. de Piſa in. l. Si tibi pecuniam. col. fina. ff. Si certum petatur. Antonius Capicius in Deciſionibus. Neapolita. Deciſione.cxxi.incipi. In cauſa officii conſeruatoris. in. xi. col. Marianus Socci. iunior in conſilio. lxxxxiiii. incipi. Conſului anno prætcrito. col. iiii. volu. ij. Ioannes Lupus de Palatios Ruuios in repetitione Rubricæ. de Donatio. inter virum & vxorem. folio mihi. xlvi. verſicu. limitta ſecundo. in. ij.col. Carolus Ruinus in conſilio.xxxi. incipi. Viſa & benè intellecta. col. finali. volu. v. Hippolytus de Marſilijs in conſilio. cvi. incipi. Dirigere digneris. col. iii. volu. ij. & in ſingulari. cccxxxiii. incipi. Pactum. Stephanus Bertran. in. d. conſilio. ccv. volu. ij. & in conſilio. cliiii. & in conſilio. clvii. volu. iii. Laurentius Syluanus. in conſilio. ij. incipi. Chriſti virginisq́ intemeratæ. in. xxvi. col. & Ioannes Lecirier in tractatu de Primogenitura. libro. ij. quæſt. xii. in antepenul. col.

CVM enim Sereniſsimus Rex Ioannes, præfato Alphonſo Iañes Faiardo, præfatum oppidum de Mula propter eius magna & ingentia ſeruitia, ſibi impenſa, donauerit: Nec ipſe, nec eius ſucceſſor, nec quilibet alius, præfatam donationem reuocare, neq; contra eam venire poterit.

Poteſt enim, vt latè ſuperius diximus, quilibet Princeps, ſui regni oppida, & caſtra, cuicunq; ſibi ſubdito, & præcipue benemerito donare: Cuius donationē taliter eius ſucceſſores tenentur obſeruare: quod contra eam non poſſunt aliquo pacto venire.

24 Eſt enim hodie donatio, quidam nominatus cōtractus l. Si donationes. vbi hoc notant glo. & doct. C. de His quæ vi metuſue cauſa geſta ſunt. l. Contractus in principio. C. de Fide inſtrumen. l. penul. C. de Donatio. inter virum & vxo. l. Si quis emptionis. in principio. C. de Præſcriptio. xxx. vel. xl. annorum. Et notant Bar. & cōmuniter doctores in. l. fina. ff. de Conditione ob cauſam. & in. l. In ædibus. §. primo. ff. de Donatio. Et eſt quidam actus perfectus. l. Vbi ita donatur. ff. de Donatio. cauſa mor. & notat Bal. in. l. prima. circa finem. C. Si in fraudē patro. & tradit Barptholomæus Socci. in cōſilio. ccxxvi. incipi. Quæſtio. præſens col. ij. volu. ij. & Marianus Socci. iunior in conſilio. lxvii. incipi. Prima præſentis conſultationis dubitatio. col. ij. in fine. volu. ij. & A ſui natura eſt irreuocabilis: In quo pœnitentia non admittitur. vt notat Bal. in. l. Cum a ſocero. col. fi. C. de Iure dotium. & latè proſequitur. Alexan. poſt Aretinū in. l. Qui Romæ. §. Flauius. & ibi Iaſon in. xvi. & xix. col. cum ſequen. ff. de Verborum obliga. Idem Iaſon in. l. prima. in. ij. col. ff. de Pactis. Guilielmus Maynerius. in. l. Quoties. col. ij. & iij. ff. de Regulis iuris. Et Matthæus de Afflictis in conſtitutionibus Neapolita. in. primo libro, in conſtitutione. incipi. Ea quæ decus, ſub titulo quōd nullus priuatus. vbi hanc inquit

eſſe cómunem opinioné. Quem refert & ſequitur hanc etiã inquiens eſſe cõmunem opinioné. Ioãnes Iacobus de Leonardis in quodã ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni. cxiiij. in ordine.incipi. Altiſsimi redemptoris.in.xix. col.in fine. Adeò quòd ſiquis pacto nudo, donare promiſerit: ad obſeruantiam donationis aſtringitur & obligatur.l.Si quis argentum.§.penul.C.de Donatio. Cum enim in cuiuſcunq; arbitrio ſit donare: poſtquam donauit, debet donationem omnino ſeruare.l.Sicut ab initio. cum ſimilibus.C.de Actionibus, & obligatio.
25 † Et in tantum donatio contractus dicitur: quod ſub ſtatuto contractum inter aliquos prohibente, donationis contractus compræhenditur.vt notabiliter voluit Bal. in. l. prima. verſicu. Propterea dico. C. Si aduerſus donatio.

ET ſi dicatur, dictam donationé per præfatuũ Sereniſsimũ Regẽ Ioanné, dicto Alphonſo Ianes Faiardo factam, potius eſſe priuilegium quam contractum: propter illa verba in donatione appoſita: ſcilicet, por vos fazer bien y merced. Hoc ſi quis affirmaret: in magnum errorem incideret. Nam eo ipſo quòd donans, ſe propter benemerita donare affirmauit: & propter benemerita præfatam donationem fecit: Talis donatio, contractus certus & nominatus fuit: & nõ priuilegium, ſeu gratia extitit: quantumcunq; donans, verba illa (por vos fazer bien y merced, priuilegium & gratiam ſonantia) in donatione expreſſerit.
26 † Vt notabiliter voluit Bal.in.l.Qui ſe patris. col. vij. verſicu. hoc ſcias. C. vnde liberi. Hoc ſcias (inquiens) quòd ſi Princeps recipit pretium, ſi-

gnificat venditionem: & ſi vtatur verbo indulgemus, vel ſimili verbo: Ita quòd eſſet irreuocabilis cõtractus: & non priuilegium, argumen. de Prædijs curialium. l. fina. infra libro.xij. Et hoc tenet Nico. de Matarellis, ſupra de Iuſtiniano.C.Confirmando. hæc Bal. ibi. Et voluit Bar. in.l.prima.§.primo circa finem. poſt glo. ibi. ff. de Superficiebus. vbi inquit, Pretiũ ſeu mercedem, declarare venditionem. & Bal.in.l. Ex conuentione.C. de Pactis. Et illam Bal. doctrinam refert & ſequitur Iaſon in cõſilio primo.in vii.col.in tertio principali fundamẽto.volu.primo.& in conſilio.lvi. incipi. Circa primũ ſci-
27 licet priuilegium.col. penul.eodem volu. † Vbi inquit, Quòd quamuis Princeps, in donationis, ſeu inueſtituræ inſtrumento, clauſulam illam (volentes nos liberales exhibere) appoſuerit: Non propterea, ſi ob pecuniã vel benemerita, conceſsio facta fuerit: gratia ſeu priuilegiũ
28 dici poterit. † Benefacit, Nam ſi Papa, in conceſsione dixerit: ſupplicauit nobis talis ſuper tali beneficio: cui etiam motu proprio cõceſsimus: Illa clauſula, ſeu illud verbum ſupplicauit, non impedit, nec facit, quin motu proprio beneficium conceſſum fuerit. vt notat Bal.in.c. Niſi ſpecialis. in verſicu. pone in literis. de Officio legati, quem refert & ſequitur Feli. in. c.Cauſamq́. de Teſti. Franciſcus de curte in conſilio. lxv. incipi. Super præmiſſa narratione. in.vj.col.Quos refert & ſequitur Philippus Decius in.l.Si quis iniquũ.in prima col.ff.Quod quiſq; iuris. vbi refert ſe ita conſuluiſſe, pro vt conſuluit in conſilio. cccxlj. incipiẽti, Viſo puncto. col. ij. volu. iij.

29 Et dato quòd talis donatio priuilegium & non contractus fuerit: ex quo tamen propter benemerita, id ſibi conceſſum extitit: & in contractū tranſiuit. Illud Princeps reuocare, ſeu alteri concedere minime potuit, nec poterit. vt latè ſuperius diximus, & notant Innocen. & docto. in c. Nouit de Iudicijs, & docto. in d. c. primo. de Probatio. & voluit Bal. in l. Si cum mihi. ff. de Dolo. & in d. l. Qui ſe patris. in. vij. col. C. Vnde liberi. & in l. prima. & ibi Fulgo. Paulus de caſt. & doc. C. de Legi. Idem Paulus de caſt. in l. Digna vox. eodē titu. Andreas de Iſernia & ibi Matthæus de Afflictis in c. primo. §. Poteſtas. Quæ ſunt regalia. in vſibus feu. Idē Matthæus de Afflictis in præludiis conſtitutionū Neapolita. in. xxiiii.
30 quæſt. † Concludentes, quòd ſi Princeps, propter grata & accepta ſeruitia, officium vel iuriſdictionē alicui conceſſerit. Ex quo talis conceſsio, in vim contractus tranſiuit: reuocari poſtea abſq; cauſa minime poterit. Et voluit Panormita. in d. cōſilio tertio. incipi. Nitar in præſenti cauſa. col. penul. volu. ii. & in c. finali, de Donatio. Paulus de caſt. in conſilio. cclxxxv. incipi. Primum dubium. in prima col. Alexan. in conſiliis ſuper ius allegatis. Marianus Socci. in conſilio. lviii. incipi. Conſiliis noſtris. col. iii. volu. primo. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio. clxxiiii. incipi. In cauſa vertente. col. v. volu. ii. Carolus Ruinus in conſilio. xxix. incipi. Ponderatis & diligenter conſideratis. col. ii. volu. primo. & in conſilio. ccxvii. incipi. Videndum eſt primo. col. iii. eodem volu. & in conſilio. xxxi. incipi. Viſa & bene intellecta. col. finali. volu. v. Ioannes Lu-

pus de Palatios Ruuios ĩ repeti. Rubricæ. de Donatio. inter virũ & vxorẽ. folio mihi. lxxxij. col. prima. in fine. Thomas grãmaticus in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. lxv. incipi. Excellens Comitiſſa. in. vj. col. Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolitanis. Deciſione. cxxi. incipi. In cauſa officij conſeruatoris. in. xi. col. Bene facit, Nam quamuis iuriſdictionaliũ conceſſio ad libitũ concedentis ẽt abſq; cauſa reuocari poſsit. vt notat Bal. in. d. l. Qui ſe patris. col. ix. C. vnde liberi. Geminia in. c. primo. col. vj. de Cõſtitutio. libro. vj. Franciſcus de Arectio. Feli. & doctores. in. c. Nouit. de Iudiciis. Tamen ſi ob benemerita facta fuerit, ſecus erit. vt notant ibi docto. Et volunt doctores ſupradicti. & Albertus Brunus in conſilio. xcvij. incipi. In cauſa vertente. & idem. Antonius Capicius in Deciſione. cxvj. incipienti. Quòd res conceſſa. in. ij. col.

ET ſi etiam dicatur, in caſu noſtro, de benemeritis nõ cõſtare: Nec principis relationi ſeu aſſertioni debere
31 ſtari. † Eſt aduertendum: Quòd quamuis regulariter, quando donatio propter benemerita & non aliter valet: Et ſic quando ipſa meritorum cauſa, vim & robur ipſi donationi tribuit: merita debeant probari: & nõ ſufficiat inter perſonas prohibitas, de benemeritis ingenere mentionem facere: vt notant glo. & cõmuniter docto. in. l. Si donatione. C. de Collatio. doctores cõmuniter in. l. Ex hoc iure gentium. ff. de Iuſti. & iure. & in. l. Si vnquam. C. de Reuocandis donatio. Bar. & doc. in. l. Frater à fratre. ff. de Conditione indebiti. & in. l. Si forte in principio. ff. De Caſtrenſi pecu. Ioannes

Andreas

Andreas in Additio. ad Specu. in titu. de Rebus eccle.
12 non alienan. † Vbi quærit, Quid ſi prælatus. conſenſu
capituli interueniente, redditus prædiorum eccleſiæ,
alicui propter beneficia eccleſiæ impenſa conceſsit: An
talis donatio valeat. Et quòd valeat ſic arguit: quia pro-
pter vtilitatẽ eccleſiæ, in benemeritũ facta fuit. c. Ioan-
nes. xvi. quæſtio. v. c. primo. de Donatio. Quæ reuo-
cari non potuit. l. penul. C. de Donationibus quæ ſub
modo. & in. l. ij. & iij. C. de Reuocandis donatio. Sed
contrarium concludit: & ita fuiſſe iudicatum aſſerit.
Quia licet prælati poſsint, ſecundum ſeruitij meritum
donare: vt latè ſuperius diximus. Tamen cum ex cau-
ſa hoc eis permittatur, eorum aſſertioni non ſtatur. Non
enim occaſio pro cauſa ſumi debet. c. Solitæ. de Maio-
ritate & obedien. l. Famoſi. ff. Ad legem Iuliam Maieſta.
Sed veram & ſufficientem cauſam, ad id præcedere o-
portet. allegat. l. Iubemus nulli. C. de Sacroſanctis ec-
13 cleſijs. † Abſit enim (inquit) quòd in certo caſu per
miſsis, ſtetur verbo dicentis, caſum permiſſum ſubeſſe.
l. Qui teſtamentum. per quam ita ibi tenent Bar. Bal.
Floria. & alij. ff. de Probatio. & in. l. Cum quis dece-
dens. §. Titia. ff. de lega. iij. Idem Bar. in. l. Per diuer-
ſas. C. Mandati. Et in Auctentica. Si quis in aliquo do-
cumento, circa finem. C. de Edendo. Bal. in. l. Illud
& in Auctenti. hoc ius porrectum. C. de Sacroſanctis
eccle. & in. l. Cum aliquis. C. de Iure delibe. & in præ
ludijs feudorum in. xiij. col. in tertia feudorum diuiſio-
14 ne. †. Vbi inquit, Quòd ſi prælatus, qui non poteſt
res eccleſiæ infeudare; niſi ſint de antiquo infeudari

ſolitæ. c.ij.de Feu. Aliquem de Caſtro tanquã de feudo antiquo inueſtierit:Et qđ ſic anteceſſores dicti inueſtiti tenuerunt, in inſtrumẽto aſſeruerit: Illius aſſertioni, ex quo liberè infeudare nõ poteſt:minime ſtandũ erit. Quẽ refert & ſequitur Ioãnes de Imola in.d.c.ij.in penul.col. vbi refert Cardinalẽ Florẽ.ita cõſuluiſſe. Quos refert & ſequitur Iaſon in conſi. ccxxvii. incipi. Carolus.col. iiii. volu.ij.& Illudmet quòd Ioãnes Andre.de Epiſcopo donante ob benemerita,quod nõ valeat,niſi de meritis conſtet atq; appareat, Tenuit ante eũ Oldra.in conſi.ccxxvi. incipi. Quidam epiſcopus . Quẽ refert & ſequitur Petrus de Ancharra. in Clemen.prima.in quinto notabili. in tertia quæſtione.de Rebus eccle. non alienan. Et tenet idem Petrus de Ancharra. in conſilio.ccxlvii. incipi. Dubium facit. in fine. Idem Oldra. in conſilio. v. incipi. Titius dedit.Federicus de Senis in conſilio.cxliii. incipi. Conceſsio facta. Panormita. in conſilio.xli. incipi. Videndum. & in conſilio. lxxviii. incipi.Quinq; dubia. volu. primo. Antonius de Butrio in conſi. xxxviiii. incipi. Quia maior. & in conſilio. xlvi. incipi. Iuris rigor. Guido Papa in quæſtione. lxxxxv. incipi.Dubitatur ſi inſtrumento donationis. Paulus de caſ. in. d. l.Iubemus nulli. C. de Sacroſanctis eccle. & in conſilio . cccxlv. incipi.Circa bona.col. ij. volu. primo. & in cõſilio.ccccxxxi. incipi. Cum ſtatutum. col.prima . eodem volu. & in conſilio.cxciii.incipi.Super iſto puncto.col. iii.volu. ii. Franciſcus de Arectio. in conſilio . xviii. incipi. Conſideratis. Ange. & Raphael Comenſis in. d.l. Actilius regulus.ff.de Donatio.Floria.in.l. Quæ pater.

col.iij.ff.Familiæ hercis.Franciſcus Cremenſis.in ſingu-
lari. cxxxvij. incipi.Donatio.Alexan. in conſi.lv. incipi.
Conſideratis verbis.& in conſi.ci.incipi. Viſis inſtrumẽ
ris exemptionis.col.iij.volu.primo.Et in conſi.finali.in-
cipi. Viſis narratis.col.ij.volu.iij.Feli.in.c.Sicut.col.xiij.
in prima fallentia.de Re iudica. Andreas Siculus in cõ
ſi. xxx. incipi. Sacroſcriptum.col. vj. volu.ij.& in conſi.
xli.incipi.Viſo puncto,& proceſſu.col.vij.& penul.& in
conſi. xlv. incipi. Viſo puncto & maturè penſato. in
principio.volu.iij.Iaſon in Auctẽti.Vnde ſi parens,poſt
alios.C. de Inofficioſo teſta.& in.d.l.Si donatione.C.de
Colla.& in.l. Frater à fratre in.xx.col.ff.de cõditiõe inde
biti.& in cõſi.lxxiij.incipi.Pro parte negatiua.volu.iij.&
in conſi.ci. incipi.Immunitas fuit cõceſſa col. iij. volu.
iiij.Philippus Decius in conſi.cxxxij.incipi.In caſu pro-
poſito. Dñs præceptor meus Franciſchinus Curtius
in conſi.lxvij.incipi.Habita diligenti cõſideratione. col.
iij. volu. primo. & in.d. conſi. cxlij. col.prima.volu. ij.
Matthæus de Afflictis in titu.de Feudo dato in vicem
legis cõmiſſoriæ.in.vij. col. Neapolitanus Sebaſtianus
in cõſuetudinibus Neapolitanis.in. d.cõſuetudine.inci
pi.Et ſi mulier.ſubtitulo de Cõtractibꝰ inter virũ & vxo
rẽ.Carolus Ruinus in cõſi.clxxiij.incipi.Quæritur. col.
vj.volu.primo.Philippus Decius in conſi. cxxxi. incipi.
In caſu propoſito. & i cõſi.ccccclxxvi.incipi. Pro reſolu
tione caſus.col.prima.volu.iiij. Marianus Socci. iunior
in cõſi.lxxvij.incipi.Licet i pñti cõſultatiõe.col.xi.vol.j.
Ludouicus de Gozadinis in cõſi.xx.incipi. Prima facie
in prima col.Stephanus Bertran.in conſilio.cclv.incipi.

Viſo conſultationis themate. col.ij. volu. ij.& in conſilio.iii. incipi. Inſpecto & conſiderato. in. iiii. col. & in conſilio. cliiii. incipi. Etiam ſi verum ſit.col. ij. volu. iii. Laurentius Syluanus in conſilio. iiii. incipi. Deo optimo maximo fauente.in prima col. Et Hieronymus Gratus in reſponſo quinto.incipi. Thema tale eſt.col.ij.& in reſponſo. cxl. incipi. Quoniam. col. iiii. volu. primo. & in reſponſo.lxiii. incipi. Viſis elegantiſsimis dubiis.col. fina. volu. ij.

Adeò, vt ſi cum generali meritorũ aſſertione, iuramentum contingeret apponi: adhuc merita deberent probari. vt notant Alexan. & docto. in. d. l. Si donatione. per ea quæ notat Bar. in. l. Titia.§. Imperator.ff.de Legatis. ij.& in.l. Cum quis decedens. §.Titia.ff.de Lega. iii. Et voluit Ludouicus Romanus in Auctenti. Similiter. col. prima.C. Ad legem falci Alexan. in cõſilio.lv. incipi. Conſideratis verbis. col. iii. circa finem.volu.primo. Philippus Corne. in conſilio.cclxxxix. incipi. Circa primum conſultationis articulum. col. xi. verſicu. nec obſtat quòd donatio. volu. iiii. Iaſon in.d.l.Frater à fratre.in.xxiiii.col.& ibi Ioannes de Monteferrato. in.xvii. col. in. iiii. fallentia.ff. de Conditiõe indebiti. Thomas Ferrarius in cautela. xxxiii. incipi. Donatio.in finali.col. Matthæus de Afflic. in Deciſionibus Neapolita. Deciſio. ccclxx. incipi. Tria dubia. in finali col. Antonius Rubeus Alexan. in conſilio.cxlv. incipi. Tenor ſtatuti. in finali.col. Ioannes de Neuizanis in ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni incipi. Patres comederunt vuã acerbam, quod eſt cõſiliũ.xii.in ordine col. xx.

in ſine. & Ioannes de Amicis in conſilio. xxxi. incipi. Ad
16 demonſtrandū. in prima col. † Quia talis aſſertio, & talia verba (propter grata ſcilicet & accepta ſeruitia) quæ in priuilegijs & conceſsionibus apponuntur: Potius ex quadam notariorum conſuetudine, quam ex concedentium voluntate, appoſita cenſentur. Vt notat Ludouicus Roma. in. d. l. Actilius Regulus. ff. de Donatio. Quē refert & ſequit Matthæus de Afflictis. in. c. primo. §. Poteſtas. in. ij. col. in titulo. Quæ ſint regalia.

IN caſu tamen noſtro omnia ſupradicta videntur ceſſare: Quia cum ea quæ proximè diximus, locum habeant atq; procedant, in caſibus & perſonis quibus à iure prohibitum eſt donare: Et nos ſimus in caſu à iure licito atq; permiſſo: Nam vt ſuperius diximus, ac demoſtrauimus: licitum eſt Principibus, & ſignanter Regibus, quibuſcunq; ſibi ſubditis, ſui regni oppida, atq; caſtra concedere: Si Reges ipſi præfata oppida & caſtra aliquibus ſubditis benemeritis donent: Et ob benemerita ab eis ſibi impenſa ſe donare affirmēt: Eorum aſſertioni quantūcunq; generali, eſt ſtandum: & nullum aliud probationis genus ad probandum merita, eſt
17 ab eis exigendū. † Cōmunis enim atq; indubitata eſt omnium ſcribentium concluſio: In caſibus & perſonis à iure contrahere, ſiue donare minime prohibitis: Si aliquis eorum ſe alicui, ob benemerita ſibi ab eo impenſa, donare teſtetur: Illius ſimplici aſſertiōi ſtatur: Et nihil aliud ad meritorum probationem exigitur. vt concludunt cōmuniter doctores in. d. l. Si donatione. C. de Collatio. Bar. & doct. in. d. l. Si forte. ff. de Caſtrenſi

pecu. Guido Papa in quæſtione. lxxxxv. incipi. Dubitatur ſi in inſtrumēto dōationis. Paulus de caſt. in. l. Per diuerſas. col. fi. C. Mandati. & in. d. l. Actilius Regulus ff. de Donatio. Barptholomæus Socci. in. d. conſilio. cclxxxxv. incipi. In cauſa contra filios. col. iii. verſicu. Tertius caſus. volu. ij. Iaſon in. d. conſilio. cliiii. incipi. Ad habendam veritatem. Philippus Decius. in conſilio. xx. incipi. In cauſa ipſorum fratrum. col. fina. volu. primo. & in conſilio. cccccxxxi. incipi. In cauſa quæ agit. col. ij. volu. iiii. Petrus Paulus Pariſius in cōſilio. xxxviii. incipi. Viſo ꝓceſſu. col. fina. vol. iii. Stephanus Bertran. in cōſilio. iii. incipi. Inſpecto & conſiderato. & in. d. conſilio. cliiii. incipi. Etiā ſi verū ſit. col. ij. volu. iii. & Marcus Mantua Bonauita in cōſilio. li. incipi. Et ſi prima facie.

11 Præterea, cum Sereniſsimus Rex Ioannes. Dato quòd donare prohibitus fuerit, ingentia ſeruitia, ſiue beneficia, a præfato Alphonſo Iañes Faiardo, ſe recepiſſe dixerit, atq; affirmauerit: & in eorum remunerationem, præfatū oppidū de Mula, illi cōceſſerit, atq; donauerit: Meritaq; ipſa nō in genere tantum, ſed in ſpecie etiam expreſſerit, ac deſignauerit: vt patet in inſtrumento donationis, ibi, Por los buenos e leales ſeruicios que me vos auedes fecho, y fazedes de cada dia: ſpecialmente por los ſeruicios que me feziſtes, enla guerra contra al Rey de Aragon. Illius aſſertioni, abſq; alia probatione ſtandum erit. vt conſuluit Oldra. in conſilio. v. incipi. Titius dedit. in fine. & voluit Bal. in. l. Illud. in. iiii. quæſtio. C. de Sacroſanctis eccle. & in. d. l. Si donatione. in prima. col. C. de Donatio. & in Auctenti. ex teſtamento.

col.ij.eodem titulo.& in.l. Si pater. C. Qui bonis cedere poſſunt.& in.l.finali.ff.de Exercito.& in. l. Cũ pater. §.Rogo.ff.de Lega.ij.& in Additio.ad Specu.in titu.de Donatio.§.Primo.& in ſua Margarita in verbo Donatio. & in.c. Sciſcitatus.& in.c. Edoceri.de Reſcriptis. Raphael Cuma.in.d. l. Actilius Regulus.Barptholomæus Veronenſis in tractatu de Simulatione contrac.in. vij. Præſumptione. Paulus de caſ.in conſilio.cccxlv.incipi. Circa bona quæ fuerunt domini Vberti.col.ij. verſicu. ſecundo videtur obſtare.volu.primo.Andreas Siculus. in conſilio. xxviij.incipi. A Ioue.col.iij.volu.iij.Iaſon in. d. conſilio. cliiij. incipi. Ad habendam veritatem. col. iij.& iiij.volu.ij.& in conſi. ccxxvij. incipi. Pro enucleanda præſentis conſultationis veritate. col. viij. in fine. verſicu.nono.eodem volu.& in cõſilio.lxxiij.incipi. Pro parte negatiua.col. fina. volu.iij.Matthæus de Afflictis in titu.de Feudo dato in vicem legis cõmiſſoriæ. in. vij. col.& in §.Poteſtas.col.ij.in principio.Quæ ſint regalia. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in cõſilio.cxlij.incipi. Habita diligenti cõſideratione. col. ij. volu.ij.Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolita. Deciſiõe.cciij.incipi. In cauſa Mag. Hieronymi. in. vj. col.Ioan. Iacobus de Leonardis i quodã ſuo cõſi.qđ eſt inter cõſilia Alberti Bruni.cxiiij.inodine. incipi. Altiſsimi redemptoris. in.xviiij.col.in fine.Marianus Socci. iunior in cõſi.lxxviij.incipi. Perſpectis omnibus.col.iij. in fine.volu.iij.& Anto.Rubeus Alexan.in conſi. lxxxxv. incipi.Viſo & diligenter cõſiderato.in finali col. Quicquid dixerint Salice.Alexan.Philippus Corneus. Iaſon.

39 & Philippus Decius in.d. l. Si donatione. † Quinimo
plus voluerunt domini de Rota. Deciſione clxxvii. in/
cipi. Ceſsio. ſub titulo, de Alienatione iudicii vel De/
ceſione actionis, in nouis. Quòd ſi merita non in ſpecie,
ſed in genere allegentur: non propterea actus anullatur,
ſeu nullus redditur. Quos refert & ſequitur Matthæus
de Afflictis in. d. titulo. de Feudo dato in vicem legis
commiſſoriæ. in. vii. col.
Præterea, dato quòd Sereniſsimus Rex Ioannes, à iure
donare prohibitus eſſet: quod non fuit: Et ſic eſſemus
in caſibus & perſonis à iure donare prohibitis: Adhuc
40 illius aſſertioni eſt ſtandum ſuper benemeritis. † Quia
Regula illa, quæ inter perſonas donare prohibitas, &
propter benemerita donantes, meritorum probationem
requirit: ſolum in priuatis perſonis locum habet: & mi/
nime in Regibus, cæteriſq; Principibus ſuperiorem nõ
recognoſcentibus procedit. vt notatur. in. c. Poſt ceſ/
ſionem. poſt glo. ibi. de Probatio. & in. c. A nobis. de
Teſtibus. & in Clementina vnica. vbi e ł tex. notabilis.
eodem titu. de Probatio. & voluit expreſsè Bal. in con/
ſilio. cccxxvii. incipi. Pridie conſului. vbi inquit. Quòd
ſi Princeps cauſam in ſuis conceſsionibus expreſſerit:
Tantum ei creditur, quòd contrarium probari non po/
41 terit. Idem voluit ipſe Bal. in. d. c. Cum à nobis. † Vbi
inquit, Credendum eſſe Ducibus, legationem Imperа/
toris habentibus: & aliquas ſibi factas eſſe extra ordi/
narias cõmiſsiones affirmantibus. Idem tenet Bar. in. l.
Ambitioſa. col. penul. ff. de Decretis ab ordine facien.
Cardina. in conſilio. cxxviii. incipi. In quæſtione quæ

vertitur. Alexan. in conſilio. xxiiii. incipi. Conſultus. volu. iiii. Stephanus Bertran. in conſilio. xlii. incipi. Etiã ſi ex his. col. ij. volu. primo. & in. d. conſi. iij. incipi. Inſpecto & conſiderato. volu. iij. Carolus Ruinus in conſilio. clxxv. incipi. Viſa donatione. col. iij. volu. primo. Hieronymus Gratus in reſponſo. lxi. incipi. Per vicelegatũ. & Ludouicus de Gozadinis ĩ cõſi. ij. incipi. In cauſa ꝓpoſita. in. iij. col. Quicquid dixerit dictus Hieronymus Gratus in reſponſo. v. incipi. Thema tale eſt. col. ij. volu. primo.

42 Bene facit, Nam præfata regula, volens quòd aſſertioni ſolius cõcedentis inter perſonas prohibitas, de benemeritis non ſtetur: procedit & locum habet, in perſonis priuatis, nõ autem in iudicibus, & alijs publicis perſonis: quibus abſq; dubio creditur: & eorum aſſertioni ſtatur. vt notat. Bal. in Rubrica. de Officio delega. Guido de Suſa. Guiliel. de Cugno. Alberi. de Roſſate. Alexan. & cõmuniter doctores in. l. prima. in principio. ff. de Officio eius cui mandata eſt iuriſdictio. Signoriolus de Homodeis in conſilio. cliiij. incipi. In quæſtione vertenti. in finali col. Iaſon in conſilio. ccxxvij. incipi. Pro enucleanda præſentis conſultationis veritate. col. viiij. verſi. x. volu. ij. & in conſilio. cj. incipi. Immunitas fuit conceſſa. col. iiij. verſicu. Confirmatur. volu. iiij. Pro quo allegat bonam gloſam cõmuniter approbatam in. c. Paſtoralis. in principio. in verbo exonerare. de Officio delega. Et voluit Bal. in. l. Imperium. ff. de Iuriſdictione omnium iudi. Alexan. in conſilio. xxxiij. incipi. Conſultus. volu. iiii. Carolus Ruinus in conſilio.

ccxvij. incipi. Videndum eſt primo. col. ij. & . iij. volu.
43 primo. ✝ Vbi concludit, ſtandum eſſe aſſertioni Epiſcopi donantis cum conſenſu capituli, propter benemerita: quando donatio nõ fuit immoderata, & nimis exceſsiua. Quia cum iſta arbitraria non concedantur, niſi grauibus & electis perſonis: credendum & ſtandũ eſt eis. Nec obſtabit quod Ioannes Andre. dicebat, in Additio. ad Specu. in titu. de Rebus eccleſiæ nõ alienã. Vbi concludit, Non eſſe ſtandum aſſertioni donantis cum conſenſu capituli: & dicentis ſe ob benemerita donaſſe. Quẽ refert, & ſequitur Alexan. in conſilio. cj. incipi. Viſis inſtrumentis exemptionis. col. iiii. in fine. volu. primo. Quia vt præfatus Carolus Ruinus inquit, atq; reſpondet: Ioannes Andre. ibi loquitur in donatione immoderata, quam Epiſcopus fecerat: quæ nullatenus permiſſa erat. c. Ioannes & . c. Relatum. Cum ſimilibus. de Teſtamen. Et propter exceſſum ſuſpitione fraudis non carebat. l. Omnes. §. Lutius. ff. Quæ in fraudem credito.

44 Pro quibus facit quæ latiſsime ſcripſi in repetitiõe mea l. Reſpiciendum. ff. de Pœnis. Vbi hanc opinionem habui: & tanquã cõmunem retuli: Scilicet ſtãdũ eſſe aſſertioni iudicis pronunciantis & dicẽtis, ſe ex cauſa, pœnã à lege vel ſtatuto impoſitam alicui, ab eius merita minuiſſe, vel alteraſſe. & licet de cauſa non conſtet, ſufficere, ad minus cauſam exprecíſſe: iudiciſq; aſſertioni ſtandũ eſſe, vt notabiliter voluit Specu. in titulo de Accuſatore. §. primo. verſicu. Quid ſit iudex. Bar. in. l. Quid ego. §. Pœna grauior. poſt Rayne. & Alberi. ibi. ff. de

His qui notantur inſa. & in.l. Quo ad ſtatutum. ff. de Pœnis.& in.l. Relegatorũ.§. Ad tempus.ff. de Interdictis.& Relega.Bal.in.c.primo.§.Iudices.col.iii. in principio. de Pace iuramento firman. in vſibus feu. Panormita. in.c.Niſi ſpecialis. in fine. de Officio lega.Salice. Alexan. & cõmuniter doctores in.l.Properandũ.§. Illo proculdubio.C.de Iudiciis. Feli. in. c. primo. in penul. col. in. xii.limitatiõe.& in.c. Sicut nobis.in.x.col.de Re iudica.& in.c.Qualiter & quando.el.ij.§. Ad corrigendos.col.vij. verſicu.ij. nota. de Accuſatio. & Philippus Decius in. c. Conſuluit. el primo. col.ij. de Appellatio. Ioannes Franciſcus Purpuratus, & moder. in. l. Si quis maior.C.de Tranſactio.Qui oẽs cõmuniter cõcludunt: Quòd ſi iudex causã & ſic merita ĩ ſñtia nõ expræſſerit: Sed ex cauſa ſe pœnã minuiſſe, vel alteraſſe dixerit: qa illius aſſertioni quantũ ad ſentẽtiæ validitatẽ eſt ſtandũ: valida ſententia erit.Et ſi ad infamiã euitandã,cauſam exprimere melius fuerit.Quamuis quod hoc nõ ſufficiat, ſed cauſa ſaltem exprimi debeat: voluerit Iacobus de Bellouiſu in ſua pratica iudiciaria in Rubrica de Quæſtionibus & qualitate tormentorum. ſolio mihi. lxxv.in prima col. in fine. Vbi inquit, Se frequenter de facto vidiſſe fieri, quòd quando iudices ex cauſa, & ſic ob merita volunt pœnam augere, vel minuere:faciunt cauſam in ſententia inſeri. quod etiam voluit Felin. ſibi contrarius in. c. primo. col. xvij. verſicu. exprædictis adde. de Conſtitutio. Rochus de Curte in. c. fina. col. xxxvj. de Conſuetu. Pro qua cõmuni opinione, quòd quando iudex voluerit ex cauſa, & ſic ob merita,

pœnam alterare vel minuere: non teneatur cauſam etiã exprimere: eſt tex. notabilis in. d. l. Et ſi ſeuerior. ibi certis rationibus motus. Vbi textus Iudicem certis rationibus motum fuiſſe conſiderat: & hoc ſtatuit atq; declararat: licet iudex rationes vel cauſas aliquas non exprimat. Et quia ſuper hoc articulo copioſè ibi ſcripſimus: ad ibi dicta nos referimus. Pro iudice enim qui officium ſuum legaliter exercere iurauit, ſemper præſumitur: & illi in multis creditur. c. Ad Audientiam. cum ſimilibus. de Præſumptio. l. Diuus. ff. de Officio præſi. l. Publicanus in principio. ff. de Publica. glo. & doctores in. l. Pacta nouiſsima. C. de Pactis. Et notant Doctores in varijs locis, ſignanter Signorolus de Homodeis in conſilio. xxv. incipi. In quæſtione. col. finali. Bal. in Rubrica. col. penul. de Officio de Lega. Feli. in. c. Quæ in eccleſiarum. poſt alios. de Conſtitutio. Et Franciſcus de Curte in conſilio. xlviiij. incipi. Memoriæ recolendæ. col. xviiij. in fine.

45 In ſuper etiam, cum Sereniſsimus Rex Ioãnes, in præfata ſua donatione, factum proprium, hoc eſt beneficia ſiue ſeruitia, ſibi per præfatum Alphonſum Iañes Faiardo fuiſſe impenſa, & ab eo fuiſſe recepta aſſeruerit. Illius aſſertioni, cum de proprio facto id aſſerat atq; deponat, ſtari debet. Proprium enim Summi Pontificis, Imperatoris, & Regũ eſt, vt eorum ſimplici aſſertioni ſtetur: Et vt eiſdem, in his quæ in facto proprio conſiſtunt credatur: dum tñ de eorũ proprio cõmodo nõ tractetur. Vt probat tex. in. d. Clementina vnica. de Probatio. & ibi glo. & in. c. j. de Renuntia. & in. c.

Ad Apoſtolicæ de Re iudi: Quæ licet loquātur in Summo Pontifice: extenduntur ad Imperatores, & Reges, & ad alios magnæ autoritatis viros. & ſignanter ad Principes ſuperiorem non recognoſcentes. vt notant glo. & doc. in. d. c. Poſt ceſsionē, eodem titu. de Probatio. & in. c. Cum à nobis. & ibi Feli. in prima. & ij. col. de Teſtib. Et notat Andreas de Iſernia in. c. primo. §. Sed nec eſt alia iuſtior cauſa. in finali col. Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. & in. c. primo. & ibi Matthæus de Afflictis in. xx. col. Qui ſucceſſores teneantur. & in. c. Sancimus & ibi etiam Matthæus de Afflictis. in. v. col. in principio. Quo tempore miles. & in. c. primo in fine. de Controuerſia feu. apud pares terminan. in
46 vſibus feu. † Vbi inquiunt, Magis credendum eſſe Principis aſſertioni, & teſtimonio: quam notario. argu. l. ij. C. Quando decreto opus non eſt. & notant cōmuniter doc. in Auctenti. Si quis in aliquo documento. præcipue Claudius de Seycello. in. iiij. col. verſicu. iij. fallit. C. de Edendo. Bal. in. c. Eccleſia ſanctæ Mariæ. vt lite
47 penden. † Vbi inquit, Ad iuſtificandum Principis beneplacitum, ſufficere quamlibet Principis occaſionē, ſeu aſſertionem. & voluit Federicus de Senis in conſilio. cxvij. incipi. Caſus talis eſt Ioannes præſentauit. Præpoſitus Alexan. in. c. Quod autem. col. prima in fine. Qui filij ſint legiti. Paulus de caſ. in conſilio. cccxxxviij. incipi. Dico non obſtante. col. iiij. volu. primo. Ludouicus Roma. in ſingulari. cxxvj. incipi. Sanctiſsimus pater. Franciſcus de Arectio. in conſilio. clxiij. incipi. Sicut Ioannes. in. vj. &. vij. col. Barpthe-

lomæus Socci.in conſilio.iiii. incipi. Super quæſtione quæ vertitur.col.iii.in.fine.volu.iii. & voluit Idē Socci. in quodam alio ſuo conſilio,quod eſt inter conſilia Franciſci de Curte.conſilio.xx. incipi. Sæpe numero, animo reuolui. & eleganter in conſilio ſuo. ccvii.incipi.In præſenti conſultatione. col.ij.& iii. eodem volu.iii. Franciſcus de Curte in conſilio. xxvii. incipi. Magnificus vir. in.xii. col. Ioannes de Graſsis in tractatu arboris iudicio rum in. xvi. Flore. Iaſon in conſilio. lxxii. incipi. In cauſa quæ vertitur. col. fina. volu. primo. Feli. in. c. Ad audientiam. De præſcriptio. Ioannes Lupus de Palatios Ruuios in repetitione Rubricæ folio mihi. xciii. verſicu. Tertius caſus eſt. de Donatio. inter vi-
48 rum & vxorem. † Vbi poſt Ioannem de Platea: quem ipſe refert, inquit, in dubio credendum & ſtandum eſſe aſſertioni Principis, ſe per importunitatem aliquid conceſsiſſe dicentis. Stephanus Bertran. in conſilio. cxii. incipi. Viſis quibuſdam prætenſis copiis. col. finali. volumine primo. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. xv. incipi. Circa dubiorum reſolutionem. in. iiij.col. & in conſilio. xvii. incipi. De bono iure. col. volumine. iiii. Carolus Ruinus in conſilio vigeſimo nono incipi. Ponderatis & diligenter conſideratis. in penultima col. & in conſilio. ccxv. incipi. Quia in hac cauſa. in fine. volumi. primo. & in conſilio. iii.
49 incipi. Videtur prima facie. col. iiii. volu. quinto. † Sicut de Cardinalibus dicitur, quibus etiam creditur: niſi vbi de præiuditio tertij, & vbi de Reſeruatis ſummo Pontifici tractatur. vt probat tex. &

ibi notant glo. & doct. in.c. Nobiliſsimus. lxxxxvii. diſtinctio. glo. in. c. Sicut nobis. In verbo, Alio modo. de Sententia excõmunica. & in. c. Cum olim. de Priuile. & in. c. Ad Apoſtolicæ. in verbo Proponi. de Re iudica. lib. vj. Specula. in titu. de Teſte. §. Reſtat. verſicu. hoc tamen fallit. in. xviii. Fallentia. & in titu. de Legato. §. Supereſt. Ioannes Andre. & alij. in. c. Conſtitutus. de Appellationibus. & in. c. primo. & ibi Dominicus de Officio legati. libro. vj. Idem Domini. in. c. Eos. §. primo. col. fina. de Sententia excmmunica. eodem libro. & in conſilio. lxij. incipi. Proſequar. in. ij. col. Collectarius. & Bellamera. in. c. Cum parati. col. v. de Appella. Ioannes Monachus in. c. Vt circa. de Electione. Bar. in. l. Vnica per illum tex. C. de Superindicto. libro. x. Bal. in. l. Si qua per calumniam. col. fina. C. de Epiſcopis & cleri. & in. l. Exemplo. ad finem. C. de Probationibus. & in. l. Iuſiurandi. col. ij. de Teſti. & in. c. In iureperitus. in prin. de Officio delegati. Salice. Paulus de caſ. & Docto. in. l. vnica. & ibi latè Philippus Decius. C. Mandatis principum. Ange. in. l. Quæcunq;. §. fina. ff. de Publica. Panormi. Antonius de Butrio & alij. in. c. Quod ſuper his. & ibi Feli. de Fide inſtrumen. Idem Panormita. in conſilio. xvij. incipi. In quæſtione Ottonelli. in fine. volu. ii. & in conſilio. xcviiij. incipi. In quæſtione hæredum. Ludouicus Roma. in. l. Sciendum. ff. de Verborum obligatio. & in conſilio. quinquageſimo octauo. incipi. Ad diſcutiendam veritatem. in quarto dubio.

Alexan. in conſilio. cvj. incipi. Perſpectis his. col. penul. volu. ij. Præpoſitus Alexan. qui dicit ita ſeruari de Romanæ eccleſiæ conſuetudine in. c. Alia. viij. quæſti. iii. Philippus Corneus in conſilio. clv. incipi. Quamquã. volu. primo. & in conſilio. ccxlviij. incipi. Videtur. col. fina. in fine. volu. iij. Iaſon in. l. Nec his. in principio. col. fina. ff. de Acquirenda hæreditate. & in conſilio. lxxij. incipi. In cauſa quæ vertitur. in finali col. & in conſilio. ciiij. incipi. Circa quatuor. volu. primo. Ioannes de Graſsis in. d. ſuo tractatu Iudiciorum. in decima ſeptima plena probatione. Carolus Ruinus in conſilio. xc. incipi. Viſa locatione. col. iij. & penul. volu. primo. & in conſilio. xxxi. incipi. Viſa & bene intellecta. col. iiij. in prin. volu. v. Stephanus Bertran. in cõſilio. clxv. incipi. Etiam cum his. col. fina. volu. ij. & Petrus Paulus Pariſius in conſilio. v. incipi. Vnio iſtius. col. xvj. volu. iiij.

50 Dixi enim, dum tamen de Principum cõmodo non tractetur: quia ſi de eorum proprio cõmodo tractaretur: eorum aſſertioni regulariter non ſtaretur. Vt notabiliter concludunt Andreas de Iſernia & docto. & ſignanter Matthæus de Afflictis in. d. c. Sancimus. in. v. col.

51 In titu. Quo tempore miles. in vſibus feudorum. † Dicentes & concludentes Non eſſe ſtandum aſſertioni Principis dicentis, aliquem ſuum ſubditum, contra ipſum Principem rebellionẽ cõmiſiſſe: & per conſequens feudum, & illius bona, ſibi applicata & proſcripra fuiſſe. Quod etiam voluit Cardinalis in conſilio. cxxvii. incipi. In quæſtione quæ vertitur. in principio. Panor. in. c.

quæ

quæ in eccleſiarū in fine de Conſtitutio. & in.c.primo.in fine. de Probationibus. & Domini.in conſilio.liij.incipi. Pro reſponſione.in penul. col. Quos refert & ſequitur Philippus Decius in conſilio. Deij. incipi. Viſo puncto tranſmiſſo. col.iiij. in principio. volu. v. & in conſi. Devi. incipi. Sereniſsimus Imperator. col. ij. eodē volu. & voluit Matthæus de Afflictis in titu. Qui ſucceſſores teneantur. in. viiij. col. in vſibus feu. Et Reſtaurus Caſtaldus in tracta. de optimo Imperatore. quæſtione. xcviij. Et licet ipſi non dicant. voluit idem Bal. in Auctentica. Omnes peregrini.C.cōmunia de Succeſsio. & Ludouicus Roma. in conſi. ccclij. incipi. Spiritus ſancti. Quos refert & ſequitur Carolus Ruinus in conſilio. xxxvi.incipi. In cauſa feudali col.vij.volu. primo.

25 Præterea prædicta regula diſponens, quòd aſſertioni ſolius concedentis de benemeritis inter perſonas prohibitas non ſtetur: non procedit neq; locum habet, quando de ipſiuſmet concedentis, ſuorumq; hæredum ac ſucceſſorū præiudicio tractatur: Nam in ipſiuſmet concedentis præiudicium, ipſius aſſertioni ſtari debet: etiā ſi aliter quam per eius aſſertionem, de benemeritis non conſtet. Abſurdum enim atq; indignum eſt: vt quod quiſq; ſua voce profeſſus eſt, ac proteſtatus: ipſemet, & qui ab eo ius & cauſam habet, conetur poſtea infirmare: & propriæ aſſertioni, proprioq; teſtimonio reſiſtere. vt inquit Imperator in.l.Generaliter.in fine.C.de Nō numerata pecu. & hanc opinionem quod etiā inter perſonas prohibitas, aſſertioni ſolius concedentis, & ob benemerita donantis, de benemeritis in ſui præiudiciū

ſtari debeat: etiam ſi aliter quam per ſuam aſſertionem de benemeritis non appareat.tenuit.Bal.& in.l. finali.ff. de Exercitoria. & in.c. Edoceri. in. iii.col. de Reſcriptis & Salice.in.l.Filiæ cuius.C.Familiæ herciſcũdæ.Quos refert & ſequitur Iaſon in conſilio. cliiii. incipi. Ad habendam veritatem.col. iiii. verſicu.quarto principaliter. volu. ij. Quicquid dixerit Alexan. in. d. l. Si donatione.C.de Collatio.

53 Inſuper etiam dicta regula non procedit, neq; locum habet: vbi vltra meritorum aſſertionem, aliqualis coniectura cum aſſertione prædicta concurrit.vt notat Bal. in. l. Iubemus nulli. la. ij. in principio. col. finali. circa finẽ.& in Auctenti.Hoc ius porrectum.in penul.col.C. de Sacroſanctis eccle. & in.l. prima in fine.C.Si aduerſus credi. Quẽ refert & ſequitur Iaſon in conſilio.cliiii. incipi.Ad habendam veritatem. col. iiij.verſicu.quinto, volu. ij. Philippus Decius in conſilio. ccij.incipi. Vt præſens conſultatio. col. iij. volu. primo. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxxx. incipi. Pro reſolutione. col.iij. verſicu.Stante itaq; cõcluſione.volu.iij.Et Carolus Ruinus in conſilio. clxxv. incipi. Viſa donatione. col.iiij. verſicu. nec etiam prædictis obſtat. volu. primo. Et licet ipſi non dicant,idem voluit Guido papa in.d.l. Si donatione.C.de Collatio.Pro quibus faciunt quæ in ſimili tradunt Bar.& Doctores in.l.Certi cõditio.§.Quoniam. poſt glo. ibi.ff. Si certum peta. & in.c. Auditis. de In integrum reſtitutio.& in.c.Series,& ibi Antonius de Butrio. & Ioannes de Imola. de Teſti. Et quod notabiliter conſuluit Bal. in conſilio.lxvi.incipi. Inter virũ

54 & vxorem. volu. primo. † Vbi inquit, Quòd licet con feſsioni mariti, fundum vxori certo pretio vendentis, & pretium ſe per inſtrumentum recepiſſe confitentis, non ſtetur. l. Qui teſtamentum. cum ſimilibus. ff. de Probatio. Illi tamen ſtabitur: ſi aliquibus adminicu-
55 lis, illius conceſsio adiuuetur. † Et ideo dicebat idem Bal. in. l. prima. in. iij. col. poſt verſicu. Ex his apparet. C. de Priuilegio dotis. Quòd licet dotis conſtitutio, de qua ex ſola mariti confeſsione conſtat, verè dotis priuilegia non habeat: vt notant glo. & docto. in. l. Aſsiduis. in verbo. Date. C. Qui potiores in pigno-re habeantur: Tamen ſi vltra confeſsionem, aliqua coniectura de numeratione dotis interuenit: vt quia vir alimenta vxori tanquam dotatæ exhibuit: Talis dotis confeſsio, veræ dotis receptæ priuilegijs gaudebit. Cu-ius doctrinam, refert & ſequitur. Panormita. in conſi-lio. lxxiij. incipi. In quæſtione quæ ad præſens. col. iij. volu. ij. Franciſcus de Arectio in. l. prima. in. v. col. verſi. ſecundus eſt. ff. Soluto matri. & Barptholomæus Socci. in conſilio. cxxij. incipi. Circa primum. col. v. verſi. tertio etiam concludo. volu. iij.

56 Bene facit quòd in ſimili conſuluit Raphael Cuma. in conſilio. xxxi. incipi. Teſtator. in primo dubio, no-tabiliter inquiens, Quòd licet confeſsio de dote re-cepta, à marito tanquam in fraudem facta, non pro-bet: Tamen ſi maritus, vir honeſtus eſſet: & attenta ipſius & vxoris conſuetudine ac conditione, dos veri-ſimilis fuiſſet: Idq; vxor iuraſſet: Cum talibus con-iecturis, talis confeſsio ſufficeret,

57 Hinc notabiliter dicebat Salice. in. l. Mater. C. de Con-
trahẽda emptio. Quòd ſi maritus vxore abſente, fundũ
ex vxoris pecunia ſe emiſſe dixerit: quamuis tali confeſ-
ſioni tanquã ſuſpectæ, & in fraudem factæ, non ſit ſtan
dum: Tamen ſi ex aliqua veriſimili præſumptione, appa
ruerit, talem pecuniam vxorem habuiſſe: Illius con-
58 feſsioni ſtandum erit. † Pro vt de patre domum emen-
te dicitur: qui pecuniam ſe à filijs habuiſſe teſtatur. Cui
licet regulariter non ſtetur: cùm donatio inter patrem
& filium à iure prohibita cenſeatur: vt in notabili caſu
tradit Bal. in. l. Iubemus. §. Primo. verſicu. Sed quid ſi
cedens. C. Ad Trebelia. Tamen ſi eo tẽpore, filij aliquod
artificium edocti eſſent: ex quo illam pecuniam veriſi-
militer acquirere potuiſſent: Tali patris aſſertioni ſtan-
dum eſſet. vt notabiliter conſuluit Ange. in conſilio.
cccxli. incipi. Pater emit domũ. in primo dubio. Quo-
rum doctrinam refert & ſequitur Alexan. in conſilio.
xviij. incipi. Conſideratis his. volu. iij. Iaſon in. l. Si is qui
col. fina. ff. de Vulga. & pupi. Subſtitutio. Philippus
Decius in. d. l. Si donatione. col. v. in fine. verſicu. vlte-
rius adduco. C. de Collatio. & in conſilio. xcvi. incip..
Viſo puncto. verſicu. ij. principaliter. & in cõſilio. ccii.
incipi. Vt præſens conſultatio. col. iii. volu. primo. &
Hippolitus de Marſilijs in ſingulari. Dcx. incipi. Non
ſtatur aſſertioni.
59 Alibi etiam dicebat Bal. in conſilio. ccccxxi. incipi. Sup
eo quod quæritur. volu. v. Quòd licet cõfeſsio ab vxore
i fauorẽ mariti cõſtante matrimonio facta, p̃ ſe nõ valeat:
Tñ ſi alijs adminiculis corroborata fuerit: bene valebit.

Cùm enim in caſu noſtro,vltra Sereniſsimi Regis Ioannis aſſertionem , quamplurimæ concurrant coniecturæ: Complura'q; adſint adminicula: perinde dicendum & habendũ eſt : ac ſi particulariter, expecificè, plenè, & concludenter , benemerita eſſent probata . Concurrit enim in caſu noſtro , magna temporis diuturnitas : Nam à tempore præfatæ donationis, vſq; ad tempus motæ litis , nonaginta ſex anni elapſi fuerunt : Per quod tempus cum ſumma tranquillitate , & abſq; aliqua controuerſia , ſcientibus & patientibus cunctis Sereniſsimis Caſtellæ Regibus , Qui poſt præfatum Sereniſsimum Regem Ioannem donatorem,in Caſtellæ regno ſucceſſerunt,atq; regnarunt:Omnes tui (Illuſtriſsime Marchio) præceſſores , cum maxima ciuiũ obedientia, dominium præfati oppidi de Mula tenuerũt: Et illius cunctorumq; oppidanorum , veri atq; in dubitati Domini extiterunt. Quæ quidem temporis diuturnitas , & ſi tam longa nõ fuiſſet : ad meritorum probationẽ ſola ſufficiens eſſet. ✝

60 Nam quotieſcũq; aliqua ob benemerita conceduntur , quæ aliâs non cõcederentur: Si diuturnitas temporis ſubſequatur : merita illa præceſsiſſe , & re vera extitiſſe præſumuntur:& perinde eſt,ac ſi verè & expecificè benemerita probarentur . vt interminis conſuluit Carolus Ruinus in conſilio.ccxvij.incipi.Videndum eſt.col. iij. verſicu. Sed dato. volu. primo. Benefaciunt,quæ in præpoſito notant doctores in.l. Si filius.C.de Petitione hæredita. & in.l. Qui in aliena. poſt principium. ff. de Acquiren. hæredita. Iaſon poſt Bal. ibi,in. l. Cum aliquis. C. de Iure delibe. & in repetitione. l. Ad monendi. col.

cxxvj.ff.de Iure iuran.Feli.in.c.Poſt ceſsionem. col. viij. de Probatio. & Ioannes Franciſcus Purpuratus. in Auctenti.Si quis in aliquo documēto.col.finali.C.de Edendo. Et quæ latius inferius de temporis lōgitudine dicemus.vbi effectus longitudinis temporis explicabimus.

Concurrit etiam alia & ſecunda coniectura, Conceſsio ſcilicet quædam, & regia facultas: per quam præfatum Mulæ oppidū, maioricatui tuæ inclytæ domus fuit perpetuò vnitum,adiunctum, & incorporatum, Quod Sereniſsimi Reges poſtea in regno ſuccedentes,minime cōcederent: niſi donationem præfatam firmam, validamq; fuiſſe,& ad illius validitatem æquiualentia ſeruitia præ

61 ceſsiſſe, cognoſcerent. ✝ Nam quamuis nō tranſeat in ſucceſſorem facultas remunerandi magnum ſeruitiū præceſſori præſtitū:vt notat Bar. in.l. Ambitioſa.col.prima. verſicu.Item quæro,ff.de Decretis ab ordine facien. Et tradit Iaſon in.d.l.Ex hoc iure gentium. ff. de Iuſtitia & iure.& in.d.l.Si nō ſortem.§. libertus. ff. de Conditione indebi. & Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. Deciſione.cclxx.incipi.Tria dubia. in finali col. Tranſit tamen facultas, quinimo & neceſsitas, vt diximus, approbandi, confirmandi, atq; ſupplendi præceſſoris factum: præcipue ſi ſit legitimè geſtum.

Coucurrit etiam alia & tertia coniectura, ſcilicet publica vox & fama.Nam ex proceſſu conſtat, pro vt mihi relatum fuit:Complures teſtes depoſuiſſe, publicam vocē & famam fuiſſe & eſſe: præfatum Sereniſsimum Regē Ioannē, dictum oppidum de Mula, præfato Alphonſo Iañes Faiardo, ob illius magna ingentiaq; ſeruitia, illi

impenſa, donaſſe: ſicq; à pluribus antiquis hominibus audiuiſſe. Quæ quidem probatio, ſufficiens eſt & ple-
62 na. † Nam in antiquis pro vt eſt in caſu noſtro, plene probant teſtes de auditu deponentes & fama. vt notatur in.c.Licet. el grande. quod eſt ſecundum in ordine. de Teſtibus. & in. l. Si arbiter. ff. de Probatio. & etiam ſi deponant de ſola fama. vt notant Innocen. & cōmuniter docto. in. c.Veniens. de Verborum ſignifica. glo. Ange. & doc. in. l. At qui natura. §. Cum me abſente. in glo.magna.ff.de Negotijs geſ.Bal.in Auctenti.Quas actiones. in finali. col. C. de Sacroſanctis eccle. & in. l. In bonæ fidei. C. de Rebus creditis. Ange.in.l. Titius. ff. Quibus modis pig. vel hip. ſolui.& in. l.Quidam in ſuo. ff. de conditio.inſtitutio. Ludouicus Roma. in.l.ij. §. Idem labeo. ff. de Aqua pluuia. arcen. Doctores cōmuniter. l. Si quidem. C. Soluto matrimo. & in. l.Cum aliquis. vbi latè. Alexan. & Iaſon. C. de Iure delibe. & in. d. l. Admonendi. ff. de Iure iuran. & in.c. Veniens. & ibi latè Feli.de Teſti. Philippus Corneus in conſilio. clxiiij. incipi. Me ſubſcripſi. in fine. volu. ij. Andreas Siculus in conſilio. xxv. incipi. Præclarè ſcripſit. col. fina. volu. ij. Alexan. in conſilio. Dlviiij. incipi. Viſis & conſideratis. col. ſecunda.volu.quarto. Franciſcus de Arectio. in conſilio trigeſimo ſeptimo. incipi. Sequendo ordinem, Quos refert & ſequitur Iaſon in conſilio, cxiiij. incipi. Ad obiecta. col. iiij. Volu. primo. vbi inquit, Verba enuntiatiua in antiquis plene probare: plenamq; probationem facere. vt notat Antonius de Butrio. in.c. Cum dilectis. de Succeſsio. ab inteſta-

& notatur in Clementi.finali. de Sententia excōmuni-catio.& voluit Alexan.in.d. conſilio. Dlviiij. Franciſcus de Curte in conſilio.lxxvj.incipi.Super motiuis redditis. in tertia col. & Petrus Paulus Pariſius in conſilio. ciiij. incipi. In præſenti cauſa. col. prima. in fine, volu. primo. Et ideo dicebat Bal. in. l. Conuenticulam. col. vj. verſicu. Ex his etiam. C. de Epiſco.& cleri. In antiquis. opinionem generalem haberi pro veritate: & alia non indigere probatione.

63 Et quamuis ad hoc vt factum antiquū dicatur: curſus centū annorum requiratur. vt notat idem Innocen.in.d. c.Veniens.de Verborū ſignifica.Spæcu.in titu.de Probatio. §. Probare.col. vij.verſicu. & nota quòd præſcriptus. Ioannes de Imola in.l.ij.§.Idem labeo.de Publica. & in.c.Veniens. poſt Panormita. ibi.de Teſti.Alexan.in d.l. Cum aliquis.col.ij.C. de Iure deliberan.& in conſilio.vj. incipi. Viſo themate. col. finali.volu. primo.& in conſilio.lxxxix.incipi. Excellentiſsimi iuris conſulti.col. prima.& in conſilio.cxvj. incipi. Perſpectis ponderatisq; omnibus.col.finali. volu.v.& in conſilio.ccxviij.incipi. Ponderatis narratis. col. penul. volu. vj. Iacobinus de ſancto Georgio. in. l.Teſtium fides.§. Eiuſdem.col. penul.ff. de Teſti. Barptholomæus Veronenſis in ſuo ſeruitutum tractatu. in titu. Quomodo & qualiter & quādo conſtitutio. in. iij.col. Franciſcus de Curte in conſilio penul. incipi. Deus pius.in finali col. Iaſon. in conſilio.lxxxi. incipi. In hoc puncto.col. penul.vbi hanc inquit eſſe cōmunem opinionem. volu. primo. & in conſilio. ccxlviij. incipi. Viſo proceſſu. col. finali, volu. iiij.

Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. De ciſione. cclxxvij. incipi. An teſtes deponentes. Philippus Decius in conſilio.cccxxv. incipi. In caſu propoſito. hanc etiam inquiens eſſe cõmunem opinionem. col. ij. volu.ij. Petrus Paulus Pariſius in conſilio.ciiij.incipi. In præſenti cauſa. col. v. volu. primo. Carolus Ruinus in conſilio finali, quod eſt conſilium.clxxiij. incipi. Viſo proceſſu. col. v. in fine. vbi hanc etiam dixit cõmunem opinionem. volu. iiij. Stephanus Bertran. in conſilio. clviiij. incipi. Libellus. & in conſilio. cclxxv. incipi. Nicolaus. col. penul. volu. iij. Marcus Mantua Bonauita. in conſilio. lxxij. incipi. Viſo proceſſu. in. ij. col. & Marianus Socci. iunior in conſilio. lvi. incipi. Viſo pun-
64 cto. col. iij. volu. ij. † Tamen in caſu noſtro, tempus ſexaginta, quinquaginta, & etiam quadraginta annorũ ſufficit: & maius tempus non exigitur, ad hoc vt quid antiquũ eſſe dicatur. vt notat Antonius de Butrio. in. c. Veniens. el primo. de Teſti. & in. c. Quid per nouale. de Verborum ſignificatio. vbi inquit, Tempus dici antiquũ, non ſolum ſi centeſimum, ſed etiam ſi quadrageſimum excedat annum. Cuius doctrinam refert & ſequitur Alexan. in conſilio. cxlvj. quod eſt quartum in ordine. incipi. Videretur inſpectis his quæ in themate. col. vj. in principi. verſicu. facit quæ dixi ſupra. volu. ij & in conſilio. ccccxxij. incipi. In hac cauſa & lite vertente.
65 col. ij. eodem volu. † Vbi inquit, In caſibus in quibus ſit mentio de Antiquis: non debere id intelligi de tempore vitam hominis excedente: Ideſt de centum annorum tempore; quia minus tempus dicitur antiquum;

etiam ſi non attingat centeſsimum annum.pro quo allegat Cynum, Bar. & docto. in. l. Si quidem. C. Soluto
63 matrimo. vbi ipſi, & doctores omnes inquiunt. † Mortem alicuius probari per ſolum centum annorum curſum: & etiam probari quando ſumus in antiquis,per ſolam mortis famam: Ex quo videntur apertè cócludere: Aliud eſſe tempus antiquum:& aliud eſſe tempus centum annorum. Et illud dici & eſſe antiquum, quod non ſolum centeſimum tangit annum: ſed etiam ſi infra centeſimum attingat annum. Quia ſi centum annorum curſus, ad antiquitatem probandam requireretur: fruſtra probatio per famam, quando mors ab antiquo exiſtit, exigeretur: cum ex ſolo centum annorum curſu, mors ipſa probaretur. Si ergo mors in antiquis,vt omnes præfati doctores concludunt, per ſolam famam probari poteſt: de neceſsitate minus centum annorum curſus, antiquum tempus dici debet. Quam etiam Antonij de Butrio opinionem refert & ſequit̃ Nicolaus Milis in ſuo Repertorio in verbo.Antiquum factum. Dominicus in. c. primo. col. penul. in glo. finali. verſicu. Quærit Lapus.de Præſcriptio. libro. ſexto. vbi inquit, Ita tenuiſſe Innocen. & Hoſtien. in. c. Veniens. de Verborum ſigni. Et ſecundum iſtam opinionem conſuluit Marianus Socci. in conſilio. lxxxix. incipi.In cauſa agitata. col. iij.volu.primo. Barptholomæus Socci. eius filius in conſilio. cvi. incipi. Libenti animo. col. prima. volu. iij. Andreas Siculus in conſilio. xviij. incipi. Præclarè ſcriptum eſt. col. antepenul. volu. ij. Matthæus de Afflictis in. c.

primo. §. Cum autem . col. ij. in fine. Si de Inueſtitura feudi controuerſia fuerit, in vſibus feu. & in Conſtitutio. Neapolita. libro primo. titulo. lxxxv. de locatione domanij. in penul. col. Franciſcus de Curte in conſilio. lxxvi. incipi. Super motiuis redditis. in. ij. col. Stephanus Bertran. in conſilio. clxxi. incipi. Honore & omnimoda reuerentia. col. ij. volu. iij. & Carolus Ruinus in conſilio. cxviii. incipi. Viſa & bene intellecta. col. prima. volu. iiij. & in conſilio. cxli. incipi. Viſo prolixo ac laborioſo proceſſu. col. ſeptima volu. quinto.

67 Quinimo ſententia dicitur antiqua poſt biennium. vt notat Bal. in. c. primo. de Milite vaſſallo qui contumax eſt, & Ioannes de Imola in. l. Sciendnm. ff. de Verborum obligatio. Quos refert & ſequitur idē Mat thæus de Afflictis in. d. §. Cum autem. col. ſecunda in fine.

63 Qui omnes tam prædictam Antonij de Butrio opinionem tenentes: quam etiam alij ſuperius relati, vnanimiter concludunt: hoc ad minus eſſe arbitrarium: Et quod dicatur factum antiquum, arbitrio boni iudicis eſſe relinquendum. Quod ſi arbitrio iudicis relinquitur: vt omnes prædicti nemine diſcrepante volunt: & voluit Bal. in. l. Pro ea. C. Mandati. in penultima colum. in decima. quæſtio-
69 ne. † Quis (vt ipſi inquiunt) non arbitrabitur: quinquaginta vel ſexaginta annorum curſum, attenta præſentis temporis vitæ hominum breuitate, eſſe antiquum? præſertim cum infantiæ & adoleſcentiæ

70 tempus ſit detrahendum. ✝ Eſt enim omne vitæ noſtræ tempus breuiſsimũ atq; exiguum. vt inquit tex. in. c. Ipſa pietas. verſicu. item poſt. pauca. ibi. ſed etiam breui & ad tempus exiguum. xxiij. quæſtio. iiij. & in. c. Cōſequenter. ibi. cuius omne tempus quoniam breuiſsimum eſt. de Pœnitentia. Diſtinctio. v. Et notat glo. in. c. Quid ergo. in verbo. Breuitate. xi. quæſtione. iij. Nam quidam vapor eſt ad modicum parens. vt beatus inquit Iacobus, ĩ ſua Epiſtola. Si enim id quod quadrageſimũ, quinquageſimũ, vel ſexageſimũ annũ excedit, antiquũ dicitur: A fortiori nonaginta quinque annorũ tempus, per quod tu Illuſtriſsime Marchio, tuiq; maiores, præfatum oppidũ pacificè poſſediſtis, antiquũ dicetur & re-

71 putabitur. ✝ Cui nonaginta quinq; annorũ curſui, nullũ contradixiſſe reperitur: Imo quod tale annorũ interuallũ antiquum exiſtat: ab omnibus cōmuniter approbatur. Inquit enim Innocen. in. d. c. Veniens. de Verborum ſignificatio. col. ij. ante medium. Cum quo, vt diximus, omnes cōmuniter tranſeunt. Idem iudicandum eſſe de tempore centum annis proximo, & parum minori: quod iudicatur, de ipſomet centum annorum tempore. ✝

72 Quinimo plus dixit in eadem. ij. col. poſt mediũ. Quod ſi tempus, ad prædictam centum annorum metam, vel parum minus non accedit: Sed circa metas prædictas exiſtit: adhuc multum valet: quia onus probationis in aduerſarium transfert. quod etiam expreſsè ſpeculator tenet in. d. titulo. de Probationibus. §. Probare. col. penul. in principio. verſicu. verum licet probatio.

Patet igitur ex præfata meritorum aſſertione, iunctim cum præfatis coniecturis, etiam ſi eſſemus in caſibus & perſonis donare prohibitis: benemerita plenè probata fuiſſe: idq́ doctores communiter voluiſſe, tenuiſſe, atq; approbaſſe.

Concurrunt vltimò, multæ aliæ coniecturæ: Quinimo probationes liquidæ & veræ: quæ ſunt variæ horum regnorum Hiſtoriæ: In quibus autores ipſi referunt atq; teſtantur: præfatum Alphonſum Iañes Faiardo, complura magna atq; ingentia ſeruitia, in totius regni vtilitatem ac defenſionem, Sereniſsimiq; Regis Ioannis tunc crudelibus Aragonum regis bellis oppreſsi liberationem, præfato Sereniſsimo Regi Ioanni præſtitiſſe: & in eorum remunerationem, prædictum Regem Ioannem, oppidum de Mula præfatum, illi donaſſe. Quibus chronicis & annalibus rerum geſtarum hiſtorijs, ſecundum veras atq; cõmunes iuris noſtri regulas ac deciſiones, maxime in antiquis ſtatur: & plena omnimodaq; fides eiſdem adhibetur. probat vt tex. & ibi notant doc. in. l. prima. ff. de Officio quæſtoris. & in. l. Cenſus. ff. de Probatio. glo. & doc. in prohæmio. ff. in. §. Hæc autem. in verbo. Regijs vrbibus. & in. c. Venerabilem. in verbo. Trãſtulit. la prima. de Electio. & in. c. Tum ex literis. de In integrum reſtitutio. & in. c. Cum cauſam. Vbi Panormita. & doctores, de Probatio. & in. c. Inter dilectos. in verbo. Magis. & ibi Panormita. Bal. Feli. & alij, de Fide inſtrumẽ. & in. c. Et veterũ. in verbo. Græci. viiij. diſ. & in. c. Placuit. in glo. prima & ibi Archidia. & doc. xvi. Diſtinctio. & in. c. Quam-

uis.in verbo.Eademq́; die. & ibi Dominicus.xxi Diſtinctio. & in. c. In nomine domini. in verbo. Adeo. xxiii. Diſtinctio. & in.c.Poſt Appellationem.§.Forma.in verbo.Milleſimo.ij.Quæſtio. vj. Et in Clementi. vnica. in verbo. Vrbano. de Reliquijs & veneratio. ſanctorum. Et in Clemēti. prima. in verbo Bononien. de Magiſtris. Archidia.in prohæmio ſexti decreta. in principio. Egidius de Bellamera in.lxx. Deciſio. Bar. & communiter doctores. l. prima. Vbi Iaſon, Philippus Decius, & moder. ff. Si certum peta. Petrus Belluga. in ſuo Principū ſpeculo in Rubrica decima quarta.§.Reſtat.Circa finē. Andreas Siculus in tractatu de Præſtantia Cardinaliū in principio.in prima quæſtione.in prima col.vbi inquit, Standum eſſe chronicis, tam in iudicando quam in cōſulendo. Feli. in. c. Ex parte. col. finali. de Reſcriptis. Matthæus de Afflictis in Præludijs ſeu. col. penul. in fine.& in Præludijs Cōſtitutionum Neapolita. in decima nona quæſtione in fine. Barptholomæus Caſſaneus in tractatu gloriæ mundi. in decima parte. in quadrageſima ſexta conſideratione. Petrus Paulus Pariſius. in cōſilio primo. col. viij. volu.primo. Stephanus Bertran. in conſilio primo. col. penul. volu. primo. Ludouicus de Gozadinis in conſilio octauo. incipi. In hac cauſa. in.viii. col.Hieronymus Gratus in Reſponſo nono. incipi. Facti ſpeciem. col. iij. verſicu. quarto probatur. volu. primo, & in Reſponſo quarto. incipi. Conſultus à nuntio. col. iiij. volu.ij. Ioannes de Neuiſanis in.d.conſilio ſuo, poſito inter cōſilia Alberti Bruni.quod eſt conſilium. xij. in ordine. incipi. Pattres comederunt

vuam acerbam. col. xviii. in fine. & Ioannes Lecirier in tractatu.de Primogenitura. in primo libro. in. xii. quæ-ſtio. in. iij. col.

74 Creditur enim chronicis atq; hiſtoriis de omnibus quæ in eis continentur:etiam ſi de alieno auditu loquantur. vt inquit Socci. Quem ibi in.xx. col. refert & ſequitur Ioannes Franciſcus Purpuratus. in. d. l. prima. ff. *Si certum petatur*. Quod ſi inter ſe diſcordes autores fuerint: eorum maiori parti vt ipſi inquiunt, ſtatur.d.l.prima. ff. de Officio quæſto. & .c. Nouimus. de Verborum ſignifica.

75 Et nõ ſolũ hiſtorijs atq; chronicis creditur:verum etiam in multis notorium dicitur,id quod in eis continetur.vt notat Bal.in.l.Ea quidem. in. iiij. col. C. de Accuſatio. Quẽ refert & ſequitur Ioannes Franciſcus Purpuratus in. d. l. prima. col. xxi. ff. *Si certum petatur*. & voluit Petrus Paulus Pariſius in. d. conſilio primo.col. viij. in principio. volu. primo.

76 Et in tantum præfatæ hiſtoriæ fidem faciunt: Quod ſi aliquis pertinaciter,aliqua ex Bibliæ hiſtoria falſa eſſe dixerit: abſq; dubio hæreticus erit. vt inquit frater Aſtesanus in ſua ſumma. in prima parte. lib.ij. articulo quinquageſsimo octauo. col.ij. verſicu. Nũquid hæreſis ad omnia credibilia ſe extendit. Quẽ refert & ſequit Matthæus de Afflictis.in Cõſtitutionibus Neapoli.in primo libro.in Rubrica prima.de Hæreticis. in nona quæſt.

77 Eſt enim hiſtoria (vt Cicero inquit) temporum teſtis, lux veritatis, vita memoriæ, Magiſtra vitæ, & nuntia vetuſtatis. Cuius prima lex eſt, nequid falſi dicatur:

Deinde nequid veri taceatur: per quam res priſtinis ſæculis geſtæ, ac ſi præſente tempeſtate gererētur, cognoſcuntur. Et quæ nunc gerenda ſunt, in ijs velut in ſpeculo quodam oculis oblato perſpiciuntur.

78 Et propterea dicebat Diodorus de Antiquorum Geſtis. libro primo. in principio. Ad vitæ inſtitutionem, vtiliſſima hiſtoria cenſenda eſt: tum iunioribus, quos lectio diuerſarum rerum, antiquioribus æquat prudentia. Tum verò ætate maturis, quibus diuturna vita rerum experimenta ſubminiſtrauit. Hæc priuatos viros imperio dignos efficit: Imperatores ob immortalē gloriam ad præclara facinora impellit. Milites propter laudē quæ mortuos ſequitur, promptiores ad pericula pro patria ſubeunda efficit. Improbos timore infamiæ à malis facinoribus deterret. Eſt enim cuſtos eorum quæ cum virtute acta ſunt: Teſtem ſe malefactis, beneficamq; erga omne genus hominū præbens. Etenim cætera monumenta ad parum tempus perdurant: varijs caſibus diſtributa: Hiſtoriæ virtus per vniuerſum orbem diffuſa, ipſum quod cætera conſumit tempus, cuſtodem ſui habet. Non enim ſolum hiſtoria res geſtas repræſentat: ſed ēt omnem vtilitatem complectitur. Nam ad honeſtum impellit: Deteſtatur vitia: Probos extollit: & ſuperbos deprimit. Pulchrum enim eſt, ex aliorum erratis, vitam noſtram in melius inſtituere: Et non quid alij egerint quærere: ſed quid optimè actum ſit, nobis proponere. hæc ille.

79 Hinc in primo ſuarum orationum libro, in oratione de laudibus Hiſtoricorum & oratorum, beatus dicebat

Auguſti.

Auguſti, Magna ſemper apud præclaros Principes, atq; omnium gentium, nationumq; populos, laude & gloria dignos fuiſſe habitos geſtarum rerũ ſcriptores: qui vel hiſtorias, vel annales literis cõmendarunt: cùm plurimũ tum ad antiquitatis memoriam, tum etiam adiuuandam rerum publicarum adminiſtrationem, ſcriptorum monumenta prodeſſe videantur.

80 Quibus hiſtorijs atq; chronicis, non ſolum fides vt diximus datur: & eis creditur atq; ſtatur: Verum etiam literis in muro, marmore, vel lapidibus repertis, fides adhibetur. vt notat glo. in. c. Apoſtolatus. in verbo. Scribebat. iij. quæſtio. vij. & in. c. Sanè profertur. in verbo. Poſt mortem. xxiiij. quæſtio. ij. Specula. titu. de Probatio. §. Videndum. verſicu. nono. Bar. in. l. prima. ff. de Albo ſcriben. Antonius de Butrio. in. c. Ad audientiam. circa principium. de Spõſa. Panormita. & doc. in. c. Propoſuiſti. de

81 Conſecratione eccle. vel alta. † Et per eaſdem literas ius patronatus probatur. vt conſuluit Bal. in conſilio. cccx. incipi. An patronatus. volu. v. Quem refert & ſequitur Rochus de Curte i tractatu de Iure patro. in verbo. Honorificum. in quinquageſima quæſtione. Philippus Decius in conſilio. cxxxv. incipi. Ad iuſtificationem bullæ. col. prima volu. primo. & Cæſar Lambertinus in ſuo ẽt tractatu de Iure patro. in. ij. parte ſecundi libri. in nono

82 articulo. decimæ quæſtionis principalis. † Bene faciunt quæ notãtur in. c. Cùm eccleſia ſutrina. de Cauſa poſſeſſio. & proprieta. vbi hiſtoriarũ, annalium libris creditur: quibus ab alicuius anteceſſoribus, eccleſiam fundatam fuiſſe narratur.

Ex quibus omnibus clariſsimè atq; euidentiſsimè con-
ſtat, benemerita in caſu noſtro probata fuiſſe: Et de
eiſdẽ, Sereniſsimi Regis Ioãnis aſſertioni ſtandũ eſſe.

ET ſi forſan diceret, Quòd quãuis de præfatis bene
meritis plenè cõſtet: nõ propterea præfata donatio
validatur: Quia cum præfatus Alphonſus Iañes Fa-
iardo, ex ſuo proprio & debito ſeruitutis, ac ſubiectio-
nis officio, Sereniſsimo Regi Ioanni omne obſequium,
1 & in prælio perſonale ſeruitiũ, præſtare teneretur: † Ad
quod præſtandum vnuſquiſq; ſubditus, & præcipue
quilibet vaſſallus, ſub pœna priuationis feudi aſtringi-
tur, & obligatur. vt ſunt iura vulgaria, ſignanter tex. in.c.
primo. de Noua forma fidelitatis. & in.c. Licet in.ij. Re-
ſponſo. Si de feudo defuncti contentio ſit inter domi. &
agnatos. & in. c. Domino guerram. in titu. Hic finitur
2 lex. † Etiam ſi extra regnum pro alicuius rei recupera-
tione, vel pro vindicanda iniuria, ſeu pro regni defenſio
ne bellum geratur. vt notant Andreas de Iſernia & cõ-
muniter doctores in.c.primo. Quibus modis feu. amitta
tur. & in.c.primo. §. Sed non eſt alia iuſtior. Quæ fuit
prima cauſa beneficij amittendi. & in.c. primo §. Simili
ter. de Capitaneo qui curiam vendidit. in vſibus feu. &
habetur in toto titulo. ff. de Re militari. Licet præfatus
Alphonſus Iañes Faiardo, nõnulla ſeruitia præfato regi
Ioanni in bello præſtiterit: non propterea ab eodem Se-
3 reniſsimo rege remunerari potuit, nec valuit. † Nihil
enim ad validandam donationem merita operantur: neq;
validam donationem faciunt: quando talia merita ob-
ſequialia exiſtunt. vt notant Bal. & cõmuniter doctores

in. d. l. Si donatione. C. de Collatio. Salice. in. l. Filiæ cuius. C. Familiæ herciſcun. & tradit Philippus Corneus in conſilio. cclxxxix. incipi. Circa primum conſultationis articulum. col. penul. volu. iiij. Andreas Siculus in conſilio. xxviij. incipi. A Ioue. col. prima. volu. iij. Barptholomæus Caſſanus in conſilio. vij. incipi. Viſis themate & conſultatione. in. iiij. col. & Ioannes de Amicis in conſilio. xxxi. incipi. Ad demonſtandum. in prima col. Imo potius donationem ipſam turpem reddunt: vt in ſimili notat Bar. in. l. Si quis ingraui. §. Vtrum. que ibi ſequuntur doctores. ff. ad Senatus cō
4 ſultum Sillania. † Offciales inquiens & miniſtros, qui officium ſuum gratis tenentur adminiſtrare, ſi præmiū accipiunt, turpiter illud accipere. l. prima. C. de Conditione ob turpem cau. l. prima. C. Ad legem Iuliam repetun. l. prima. ff. eodem titulo. §. primo. in Auctenti. vt iudices ſine quoquo ſuffra. collatiōe. ij. & in Auctēti. de Collatoribus. §. Ad hoc. Collatio. noua. & notat etiā ipſe Bar. in. l. Vt vim. col. finali. allegando Iacobū Bu
5 tri. ff. de Iuſtitia & iure. † Notabiliter inquiens, Quod vbi quis aliquid gratis debet facere: ſi pecuniam pro eo recipit: eam tenetur reſtituere: cum turpiter illam videatur recipere. Pro quibus faciunt quæ de creditore debitum malo debitori remittente, tradunt doctores, præcipue Alexan. & Iaſon, in. l. finali. ff. de Conditione ob turpem cauſam. & quod tradit Ioannes Andre. in Clementina. Statutum. in verbo. Ex iuriſdictione. de Electione. vbi notabiliter concludit: †
6 Quòd cùm iudex ordinarius, gratis teneatur ſubditis

iuſtitiam miniſtrare: Si aliquid etiam pro ſportulis rece-
perit: Illud tenetur reſtituere, etiam ſi conſuetudo in cõ
trarium fuerit. Nam non poteſt conſuetudine introduci:
quòd iudex ordinarius eccleſiaſticus, aliquid pro ſenten
tia poſsit recipere. Cuius doctrinam referunt & ſequun
tur, Cardina. Antonius de Butrio. & Panormita. in. c.
Cũ ab omni. de Vita & honeſta. cleri. Bonifacius de Vi-
talinis in. d. Clementi. Statutum. in penul. col. verſicu.
contra partem ſecundam. Antonius Corſetus. in Singu-
laribus ſuis: in verbo. Sportulæ. Ludouicus Roma. hanc
inquiens eſſe cõmunem opinionem, in Singulari. clxxx.
incipi. Tu ſcis quòd ius canonicum. Quam etiam dixit
cõmunem opinionem, licet ipſe eam non ſequatur. Car-
dinalis Zabarella in. d. Clementi. Statutum. in prima.
col. Feli. in. c. Ad apoſtolicam. de Simonia. Et Silueſter
de Pierio in ſua Summa. in verbo. Iudex. el primo. in o-
7 ctaua quæſtio. in fine. † Quamuis multi alij docto-
res contrarium videantur affirmare. Quorum opinio, in
iudicibus ordinarijs ſecularibus poſſet procedere: Affir
mantes & tenentes talem conſuetudinem valere. Cuius
opinionis fuit glo. in. l. Fori. in verbo. Caſtrenſe. ibi ſed
certè cum iſtud ſit ſubrogatum. C. de Aduocatis diuerſo
rum iudiciorum. & in Auctenti. Offeratur. in verbo. Pro
hibitis. in fine. C. de Litis conteſtatio. & in. §. Si quis
autem. verſicu. Ne autem. in Auctenti. De Iudicibus.
Collatio. vj. Specula. in titu. de Salarijs. §. primo. verſi-
cu. Si vero ordinarius. Hoſtienſis, Henricus Bouich,
& Cardina. in. d. c. Cum ab omni. Petrus de Ancharra.
in conſilio. ccj. incipi. Præmittendum. in prima col. &

Iaſon qui hanc dixit magis cõmunem opinionem. in. §.Tripli. in penul. col. Inſtitu. de Actio.

8 Et ideo notabiliter dicebat Petrus de Ancharra. in. d. conſilio. ccj. Quòd ſi Papa cauſam iudici ordinario cõmiſerit: cum de cauſa ipſa gratis ipſe cognoſcere teneatur: nec tunc aliquid à partibus recipere poterit. Quem refert & ſequitur Feli. in. c. De hoc. de Simonia. & Ioannes Igneus in.d.l. Si quis ingraui. §. Vtrũ. col.prima.ff.Ad Sillanianum.

9 Per quæ & ſi videretur dicendum, quòd cum præfatus Alphonſus Iañes Faiardo, tenebatur gratis Sereniſsimo Regi Ioanni domino ſuo obſequi, & inſeruire. Et cum quid cõtrariũ merces off cio exiſtat, vt inquit Vlpianus in l.prima.ff.Mandati.non meruit præfatũ oppidum de Mula, in obſequij ſui remunerationem, à præfato Sere-

10 niſsimo Rege, donationis titulo obtinere. † Imo ſi præfata obſequialia ſeruitia, Sereniſsimo Regi, ipſe Alphonſus Iañes Faiardo præſtare recuſaſſet: ab honore & feudo, propria autoritate, per ipſummet regẽ expelli poſſet. vt notatur in. l. Vſusfructus nomine. C. de Vſufruc. quemadmodũ caueatur. per quam legem ita notat. Bar. in. l. Summa rerum. col. ij. in. xxi. quæſtio. ff. de Rerum diuiſione.

NIhilominus tamẽ prædictis omnibus poteſt faciliter reſponderi: Nã ſeruitia quæ præfatus Alphonſus Iañes Faiardo, Sereniſsimo Regi Ioanni præſtitit, in prælio quod contra regem Aragonum habuit: & in alijs multis in quibus pro eodem Sereniſsimo Rege, ſe ſtrenuè geſsit, nõ obſequialia fuerunt; ſed potius ſpon-

tanea,gratioſa,atq; voluntaria extiterunt: quæ non ſolùm
præfatam donationem,ſed maiorem etiam remuneratio
11 nem meruerunt. † Quamuis enim vaſſallus regulariter
teneatur Dominũ ſuum in prælio iuſto , etiam extra re-
gnum exiſtentem,proprijs ſumptibus adiuuare.argu. l.
Suo victu.ff.de Operis liberto.& notant Specu.in titu.
de Feu.§.Quoniam.verſicu.xxi. Andreas de Iſernia. &
Bal. in.c.primo. Quibus modis feudum amitta. & in.c.
primo.§.Sed nec alia iuſtior.Quæ ſit prima cauſa bene-
fi. amitten.Bal.& alij.in.c.primo.ad finem principi. ver-
ſicu.Alia quæſtio formatur. de Capitaneo qui curiã ven
didit.Idem Bal.in.l.Liberti.libertæq;.col.iiij.in principio.
verſicu. circa prædicta. & verſicu. Dubitatur ſi eſt ban-
nũ.C. de Operis liberto. vbi inquit, Ruſticũ in bello in
cedere debere pedeſtrem: nobilem vero equeſtrem : vnũ
quéq; ſecundum eorũ qualitatem.Et voluit Ludouicus
Roma.in.l.Recuſare.§.Si qs alio.col.prima.&.ij. ff.Ad
trebellia.& Matthæus de Afflictis. in Deciſionibꝰ Nea
polita. Deciſione.cclxv. incipi. Illuſtriſsime. col. vij. in
12 fine. † Non tamen ſemper vaſſallus proprijs ſumpti-
bus tenetur hæc,nec alia ſimilia facere: præcipue ſi feu-
dum habuerit tenue. Quinimo nec ſubditus aliquis cõ
pelli poteſt, proprijs ſumptibus militare: Neq; ad exer-
citum ſuis ſumptibus ire. vt notant Iacobus de Arena
in.§.Præiudiciales.col. penul. Inſtitu. de Actio. Bar. in.
l.Meuia.§. primo.per illum tex. ff. de Annuis lega. Ol-
dra.in conſilio.ccxxxiiij.incipi.Factum tale eſt,quidã mi-
les.Andreas de Iſernia in.§. fina. de Pace iuramento fir-
man in vſibus feu.Bal.in.l. Qui manumittuntur.C. de

Operis libertorum. & in.c. Cùm ex officij. in.iij.notabi-
li per illum tex. de Præſcriptio. Quos refert & ſequitur
Iaſon in.l. Si non ſortem.§. Libertus.col. xi.ff. de Con-
ditione indebiti. & voluit, Paris de Puteo in tractatu de
Re militari.in Rubrica.An Dominus poſsit cogere vaſ-
13 ſallum,vt pro eo pugnet. † Vbi concludit ſubditos feu
da non tenentes,vel ea tenentes tenua : non teneri nec
compelli poſſe ad ſeruitia perſonalia.& voluit Lucas Pe
na in.l. prima. in. iiij. col. in ſecunda quæſtio. C. Ne
ruſticani ad vllum obſequium deuocentur. libro.xj. †
14 Quia vt Iacobus Rebuffi. ibi inquit, Ex quo ſubditi
Domino ſoluunt tributum, non debent vocari ad vl-
lum aliud officium. Quos refert & ſequitur Barptho-
lomæus Caſſaneus in conſuetudinibus Burgundiæ, in
titulo des Iuſticies & Droitz dicelles.§.iiij. in. iiij. col. †
15 Etſi forte in neceſsitatis caſu,milites à domino ſiue Du
ce ad bellum vocarentur: ſolum per triginta dies & nõ
amplius ſibi expenſas miniſtrare tenerentur. vt inquit
tex. notabilis in. l. Tam collatores. §. Erit autem arbi-
trij. verſicu. ſin vero. C. de Re militari. libro. xij. &
tradit Nicolaus Boerius in ſecunda parte Deciſionũ
ſuarum, in Deciſione trecenteſima tertia. incipi. Cleri-
16 cus captus. col. quarta in fine. † Imo plus dicebat
Ornoldus Ferronus in cõſuetudines Burdigalenſes,
in titu. de Feudis. §. primo. Se in regijs galliæ rege-
ſtis ſcriptum reperiſſe: Arnoldum Garciam ſuper hoc
à Britanniæ rege rogatum, reſpondiſſe: Clientes regi-
os cogi non poſſe, niſi vno tantum die proprijs expen-
ſis,regi bellum gerenti militare:Et ſuperioribus annis cũ

Baionam Rex nobilitatem Burdigalenſem vellet mitte-re:quorũdam interceſsione,id minime cõceſſum ei fuiſ-ſe:dictantium ſeſe ad id cogi minime poſſe.

17 Et ideo notabiliter dicebat Ange. in.l.Turres. per illum tex.C. de Operibus publicis. Fortalicia & caſtra quæ vſibus dominorum cedunt: quamuis ad tutelam ciuita tis fiant: debere per proprios dominos reparari: & per ipſos tempore pacis ac belli, ſuis expenſis cuſtodiri. ✝

18 Et quod licet ſubditi alicuius ciuitatis, oppidi, vel ca-ſtri,ad eorum cuſtodiam teneantur:Non tamen proprijs ſumptibus talem ciuitatem,oppidum,ſeu caſtrum cuſto dire tenentur: Cùm ciuitatum, caſtrorũ,& oppidorum cuſtodiam, eorum domini ſuis expenſis facere, cùq; tempore pacis & belli,cuſtodire atq; deffendere aſtrin-gantur. Cuius doctrinam tanquam ſingularem refert & ſequitur Iaſon,inquiens ſe alibi nõ legiſſe. in.l.Diuor tio.§.Impendia.& ibi Moder.ſignanter Vdalricus Za-zius.ff.Soluto matrimo. Idem Iaſon. in.l. Sumptus. ad finem.ff. de Legatis.primo. Quẽ refert & ſequitur Pe-trus Gerardus in Singulari ſuo.xxvij.incipi.Nota quod ſignanter.& Catelianus Cota in ſuis Memorialibus .in verbo. Caſtrum. & in verbo Rex.

19 Debet enim Princeps, ſe primo præmunire: & de ſuo proprio marſupio expendere: militibus ſtipendia ſolue-re: ac belli neceſsitatibus ſubuenire.& ſi proprium pa-trimonium, propriumq; marſupium non ſufficeret: tunc collectam cõmunitatibus terrarum imponere poſſet. vt notat Bal. poſt Cynum & Gulielmum. in. l. Neminem. C. de Sacroſanctis eccle.

20 Et ideo dici ſolet, Quòd quamuis Princeps poſsit vaſ-
ſallo ſuo præcipere atq; mandare, vt caſtrum cuius eſt
dominus reficiat, reparet, atq; cuſtodiat: & in eius ne-
gligentiam, Princeps ipſe illud reparare, reficere, atq;
cuſtodire valeat. vt conſuluit Bal. in conſilio.clviij. in-
cipi. Proponitur, quòd quidam locus. col. prima. vo-
21 lu. iij. ✝ Et quamuis poſsit Princeps tempore belli vel
neceſsitatis, nulla alia præcedente monitione, ipſo vaſ-
ſallo inuito, illius caſtrū ſimul cum vaſſallo cuſtodire:
vt notat idem Bal. in. §. Quid ergo. de Inueſtitura de
22 Re aliena facta. in Vſibus feudorum. ✝ Quia intereſt
eius tāquā ſui regni dominus ac proprietarius, de ſua
Proprietate, & regni caſtris, ſecurum ſe facere. l. Si areæ.
quæ eſt lex penul. in ordine. ff. de Vſu fructu. & l. Si ita
legatus. §. Dominus. Et ibi notat Albericus de Roſate.
23 & in. l. fi. ff. de Vſu & habitatione. ✝ Et quāuis etiam
poſsit eccleſiæ turrē fortificare: eccleſiāq; belli tēpore in
caſtellare: quando aliter ſuæ deffenſioni nō poteſt, pui-
deri. vt notant Cynus & Bal. in. l. Nullus. C. de Sūma tri
nitate & fide Catholica. Idem Bal. in conſi. ccclviij. volu.
primo. Bonifacius in ſua peregrina. in verbo. Eccleſiam.
Lucas de Pena in. l. Si diuina. C. de Exactonibus tribu
to.um. libro. x. & Antonius Capicius in Deciſionibus
Neapolitanis. Deciſione. xxvij. incipi. In cauſa Reuc-
24 rendi. in. iiij. col. ✝ Tamen ſi in tali refectione, cuſtodia,
ſeu reparatione, tempore belli facta, aliquas expenſas
Princeps fecerit: nec ab ipſis caſtrorum Dominis, nec ab
eorum ſubditis, eas recuperare poterit. Tales enim ex-
penſas & refectiones tempore belli factas, cū de Princi-

pū,regnorumq; ſuorū vtilitate,atq; deffenſione agatur , ipſi Principes facere tenentur : & ad eas minime eorum ſubditi,& prædictorū caſtrorū Domini aſtringūtur,atq; obligantur.niſi in caſu quo Principū redditus atq; marſupia non ſufficerent : quia tunc & ſubditi,& caſtrorum Domini,pro rata,& pro vt ſinguli de populo,ad tales ex penſas tenerentur,& obligarentur. vt notabiliter voluit Bal.in.l. Si in aliquam.ff. de Officio proconſulis & legati. Cuius doctrinam tanquam ſingularem refert & ſequitur Franciſcus Cremēſis in ſuis Singularibus in Singulari. xxv. incipi.Si Princeps. Barptholomæus Veronenſis in titulo de Seruitu. Vrbanorum prædiorum. c. xxxix. col. fina. verſicu. Sed pone. Nicolaus Boerius in tractatu de cuſtodia clauium portarum ciuitatis. Et Thomas Grammaticus in conſilio. xiij. incipi. In cauſa
25 Miloniana. in penul.col. † Ad quorum caſtrorum refectionem ac reparationem,an & quando Principes,quādo verò caſtrorum domini,& quando ſubditi teneantur, latè tractat Ioannes de Soccaratis. in Cōſuetudines Cathaloniæ,folio mihi.liij. in titulo. Qualiter daſ poteſtas caſtri,Si caſtrum eſt deſtructum.col.iiij.verſicu. Quæro ſi caſtrum eſt dirutum.

Licet enim vaſſalli ad multa ratione feudi teneantur : ad quæ ſubditi nullo modo tenentur : A multis tamen etiam ſi feudum habeant , & vaſſalli exiſtant , excuſan-
26 tur. † Non enim domino creditoribus oppreſſo , atq; grauato , vaſſalli quamuis diuites ſint , tenentur ſubuenire : neq; aſtringuntur illius debitum ſoluere. Quinimo nec dominum pro debitis carceratum , à carcere

tenentur liberare: quia poteſt dominus cedendo bonis, ſibi ipſi conſulere. vt notant, Aluarotus. Præpoſitus: & cōmuniter doc. in.c. licet. Si de feu. defuncti contentio ſit interdomi.& agna. & ita cōmuniter teneri inquit Vdalricus Zazius ī tractatu ſuo feudorū.in ſeptima parte.in penul.col.in principio. Præcipue cū poſsint creditores ad ordinem iuris ſcilicet.l. A diuo pio. ff. de Re iudica. recurere. vt notat Bal.in.l.Ob cauſam.C.de Actio. & de obligatio. & in.l.Liberti.in fine.ff.de Operis libertorum. Et Ioannes de Imola in.l.Si finita. §. Si de Vectigalibus. ff. de Damno infec.

27 Hinc dici ſolet, Quòd quamuis libertus teneatur ſuū patronum alere.l. Si quis à liberis. §. Solent. &. §. ſequenti.ff.de Alendis vel agnoſcendis liberis. Non tamen vaſſallus tenetur Dominum etiam egenū alimentare. vt eſt tex. in.d.c.Licet. Vbi ſi Dominus alicui aliquid ſoluere ſub iuramento promiſerit: non tenetur vaſſallus pecuniam Domino dare, vt ſuum debitum ſoluat: &

28 periurium euitet. † Si enim non tenetur vaſſallus Dominū à periculo animæ & ſic periurij liberare: multo minus tenebitur ad euitandū corporis periculum, eidem alimenta de bonis proprijs præbere.argu.l.Sancimus. in fine. C.de Sacroſanctis eccle. Quod expreſſe voluit Ia. de Ardi.in Sūma,qbus modis feu. amitta.ſub. Rub.ica An vaſſallus teneatur dn̄m egenū alere. p tex.in.l.iij.§.

29 penul.ff.de Adminiſtra.rerū ad ciuita.perti. † Et hoc niſi ex vaſſalli facto Dn̄s ad inopiā & ægeſtatē puenerit: qa tūc alr̄ dicēdū erit.quod ēt tenuerūt Rayne. Aluarotus.& alij.in.d.c. Licet.vbi, Aluaro.īquit, hāc eſſe cōem

opinionem, & ab ea non eſſe recedendum. Quam etiã tenuit Ioannes Andre.in Additio,ad Specu.in titu. Qui filij ſint legitimi. §. primo. verſicu. Sed nunquid dominus.Bal.in. l. prima. §. Sed ſcimus. verſicu. Sed nunquid vaſſalli. C. de Latina libertate tollen. Quos refert & ſequitur Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in ſuo feudorum tractatu.in quarta parte principali. in quarta dubitatione.
30 † Pro quibus benefacit quod de donatario dicitur, qui donantem egenum regulariter alere nõ tenetur. vt notat glo. cõmuniter approbata in. l.In condemnatione. in glo.prima.in fine. ff. de Regulis iuris. Quã ſequitur Bal. inquiens hanc eſſe cõmunem opinionem in. l. finali. in fine. C. de Reuocan.donatio.

31 Et ideo dici ſolet, Vaſſallum non teneri, dominum tempore belli, vel alterius neceſsitatis, de pecunia ſubuenire: niſi in caſu quo magna & euidens ſit Domini neceſsitas: & in magno ac euidenti periculo Dominus fuerit: & vaſſallus diues extiterit.vt conſuluit Ioannes de Anania in cõſi.vij.incipi.Viſis & põderatis his. Quẽ refert & ſequitur Iaſon in. l. Si ex toto. col. penul. ff. de Lega. primo. Bonus de Curtili Brixenſis in tractatu de Nobilitate. in quarta parte. in. viij. col.circa finẽ. & Reſtaurus Caſtaldus i tractatu de optimo Imperatore. in.lvij.quæſtio.
32 † Quo caſu non ſolũ Dominus vaſſallũ,ſed ẽt poteſtas diuitẽ ſubditũ, ad pecuniã mutuãdũ ꝑ ſoluẽdis militũ exercitus ſtipendijs cõpellere poterit: vt notãt Guiliel.& doc.maxime Nicolaꝰ de Neapoli. in. l.Scriniarios.C.de Numerarijs.lib.xij.& ita itelligi debet

quod notat Andre. de Iſernia in.c. primo.Quis dicatur Dux.& in.d.c.primo.§.Sed nec alia. Quæ ſit prima cauſa benefi.amitten. & in.c.primo.§.Simpliciter.de Capit. Corra. in vſibus feu.& in.d.c.Licet.& Bal.in.l.prima.C. de Operis liber.

33 Alibi dici ſolet,Quòd quamuis vaſſallus teneatur intra regnum & territorium ad bellum perſonaliter ire: perſonaliterq́ʒ ſuis proprijs ſumptibus ſeruire: vel pecuniã mittere: Nam de iure cõmuni in electione vaſſalli eſt, perſonaliter ſeruire: vel pecuniam ſoluere. vt notat Aluaro. poſt antiquos. in. c. primo. in fine. de Pace iuramento firman.& in.c. Imperialem.§.Firmiter. de Prohibita feudi alienatione per Federicum. licet aliquando per ſubſtitutum poſsit ſeruire: & aliquando perſonaliter teneatur ſeruitium adimplere. vt tradit Antonius Capitius in Deciſionibus Neapolitanis. Deciſiõe.x.incipi. In cauſa dominæ Regaſiæ.in col. v. & Deciſiõe.xxxij.
34 incipi. In cauſa Magnificæ Mariallæ.col.ij. ✝Si tamen dominus extra territoriũ vltra caſus ſuperius deductos pergeret: licet vaſſallus illum ſequi teneatur: à ſumptibus tamen proprijs excuſatur. vt notat Bar. in.d.l.Meuia.§. fi. ff. de Annuis legat. Bal. in.d.c. primo. de Capita. qui curiam vendi. & in.c.Ad hæc. poſt principiũ. verſicu. & eſt argumentum. de Pace iuramen. firman. Et Præpoſitus in.c.primo. ad finem principij. de Noua forma fidelita.& in.d. §. Similiter.de Capit.Corra.& tradit latè Ioannes de Socorratis in Cõſuetudines Cathaloniæ.in titu. Vtrũ vaſſallus teneatur ſequi dominum. in. lxxviij. col.

35 Quinimo quamuis vaſſallus,vt diximus,ad bellũ tenea tur cum domino ire: In ipſo tamen prælio, non tenetur domino ſucurrere: ſi ſibi mortem viderit imminere. qui vitam ſuã debet ſaluti domini præponere. vt notat glo. cõmuniter approbata in.c. primo. in principio. Quibus mo. feu. amitta.& in.c. Si à morte. de Aliena. feu. paterni. & voluit Bal.& Iacobus Aluaro. in.d.c.primo. ver ſicu. quinto quæritur.Quibus mo. feu. amitta.Paris de Puteo hanc inquiens eſſe cõmunem opinionem,in tractatu de Re militari. libro.v. verſicu. An vaſſallus.Mat thæus de Afflictis in.c. primo.§.finali.Hic finit lex.Dominus Præceptor meus in dicto ſuo feudorũ tractatu.in quarta parte principali,in quarta dubitatione.Vdalricus Zazius in tractatu de Feudis. in.vij. parte. in.iiij. col. Ioannes Iacobus de Leonardis in ſuo cõſilio poſito inter cõſilia Alberti Bruni. in conſilio. cxvij. incipi. In hac cauſa. in. xi. col. Et Martinus Silimanus in tractatu de Feudis. in Rubrica quibus modis feudum amittatur. in. iij. col. verſicu. Sed nunquid debet præponere ſuæ vitæ,vitam domini. Pro quibus facit tex. in.c.ij.de Feu.
35 ſine culpa non amitten. † Et facit etiam,Nam licet vaſſallus teneatur iuuare Dominum contra patrem & filiũ. d. c. Domino guerram. §. fi. in titulo.Hic finitur lex. Non tamen tenetur eum iuuare contra ſeipſum, pro vt inquit glo. communiter approbata in. d. c. Domino guerram. §. fi. & volunt doct.in locis ſuperius allegatis Charitas enim benè ordinata à ſeipſo icipit.l. Præſes. C. de Seruitu.& aqua.c.Si nõ licet.xxiij.quæſt.v.&.c.Qui vult ordinare,dare,cũ ſimilibus,de Pœniten.diſtintio.iij.

37 Cum enim præfatus Alphõſus Iañes Faiardo, Sereniſsi-
mo regi Ioanni quam plurima ingentiaq; præſtiterit ſer-
uitia: quæ nullo modo poſſunt nec debent dici obſe-
quialia: ſed potius ſpontanea, gratuita, & ſubditorum
quinimo & vaſſallorum ordinem atq; obligationem ex-
cedentia: tum præfatum Sereniſsimum regem Ioannem
Proprijs ac exceſsiuis ſumptibus ſequendo: tum etiam
cuncta eius bona & vitam, pro regis regniq; ſalute, non
ſemel, aut bis, ſed pluries periculis non paruis expo-
nendo: Quis auſus erit dicere, ſuſtinere, aut affirmare,
tot, tamq; magna, ingentiaq; ſeruitia, remuneratione nõ
indigere? Sereniſsimumq; regem Ioannem ea non debe
re neq; potuiſſe remunerare? Certè nec regi, nec regno,
nec cuicũq; alio, nec etiam ſibi ipſi, quinimo nec deo
fidus ac gratus dici poterit: qui talia contra omnem vi-
uendi normam, totiusq; iuſtitiæ ac virtutis ordinem,
38 affirmauerit. † Dicat mihi, ſui ipſius auarus, & totius
virtutis actus inuidus: Si reges & Principes non poſ-
ſunt perſonis exteris & extraditionem ſuam conſtitu-
tis bona ſua donare: nec ſecundum eius opinionem
poſſunt ſubditis benefacere: nec eorum ſeruitia quia
obſequialia eſſe dicuntur remunerare: Cum quibus re-
ges ipſi ſua libertate poterunt vti? & in quibus ſuam
regiam magnificentiam valebunt oſtendere? ſi vtroſq;
tam extraneos quia extranei, & ſubditos quia ſub-
diti & obſequiales, debent à ſe repellere? & nulli eorũ
poſſunt benefacere? Et qui erunt illi, qui abſq; ſti-
pẽdio, præmio, & remuneratione, velint regibus, prin-
cipibusq; ſeruire? dictante Propheta, pſalmo centeſimo

decimo octauo. Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas, propter retributionem. Si enim Dominus Deus noſter, cunctis nobis qui ſerui inutiles ſumus, non pauca ſed multa quotidie beneficia tribuit? quare princeps ſubditis benemeritis, illius exemplo non retribuet? & bene meritos non remunerabit?

39 Quis enim magis quam ſeruus Dominū obſequi aſtringitur? qui propriæ ſaluti, propriæq́ vitæ, domini ſalutem & vitam præponere obligatur? vt inquit tex. in. l. prima. §. Hoc autem. verſicu. iuxta hoc tamen. ff. Ad Sillania.quod vt diximus vaſſallus facere nō tenetur. Et tamen ſi ſeruus benemeritus fuerit: quotidie remunerantur: & talis remuneratio non ſolum infringitur, ſed potius laudatur & approbatur. vt ſunt iura vulgaria, præcipue tex. in. l. prima. ibi pro tam ingentibus meritis. C. Quibus ex cauſis ſerui pro præmio libertatem accipiunt. & in. l. Iuſta cauſa. ff. de Manumi. vindicta. & in. l. Qui ob necem. ff. Qui ſine manumiſsione ad libertatē perue. & in. c. Si quos de Seruis. xij. quæſti. ij.

40 Nonnē Cæpionis ſeruus remuneratione dignus fuit? qui (vt Baptiſta Fulgoſius exemplorum libro. vj. de ſeruorum fide erga Dominos ſcribit) & ſi captus & tortus, eo quod dominum, qui vinctus trahebatur, à iudicum manibus pro ſua virili eripuit, atq; abſcondit: nullis promiſsis, nulliſq; minis atq; tormentis, vt ipſum Dominum detegeret, induci potuit. Quod & cluenti & fimbriæ ſerui fecerunt: qui ſuos dominos à mortis confinio eripuerunt.

41 Nonnē etiam P. Cornelij Scipionis ſeruus grandi munere

nere dignus extitit? Qui dominũ ſuum lethali vulnere confoſſum, è media hoſtium claſſe viriliter extrahens liberauit.

42 Nonnè grandẽ remuneratiõnẽ meruit ſeruus ille, Qui vbi intellexit herum ſuum innocentiſsimum Hiſpanũ, ab Aſtrubale Amilcharis genero interfectum: Suæ vitæ non parcens, Aſtrubalem ipſum gladio tranſegit: & à ſatellitibus cõprehenſus, lætitia exultans, riſuq́; perfuſus, quia ob innocentis heri iniuſtè interempti vindictã trucidabatur, vitam finiuit.

43 Nonnẽ etiam remunerãdus erat alius Proſcripti ſeruus, Qui vt fulgoſus exemplorum libro. vj. refert, ad mare profectus, quærendæ nauis gratia, qua dominum in Siciliam traijceret: Dum reuertens, dominum lethali vulnere à tribuno percuſſum reperijt: ad illũm diſſimulans acceſsit: atq; illũ in trepidò animo confodit.

44 Quis Marci Antonij ſeruum remuneratione dignum non affirmabit? qui (vt Valerius libro. vj.c.ix. De fide ſeruorum refert) Cum ſtuprum quod ſuus commiſerat herus ſciret: & ſi verberibus laceratus, aculeoq; impoſitus, atq; candẽtibus laminis vſtus, pluries eſſet: Nunquam dominũ prodere voluit. Quod & Caij, Plotini, & Plauci, ſeruis, & Aeſopo Demoſthenis liberto ſimiliter contigit.

45 Quis etiam Panopionis ſeruũ a remuneratione dicet alienum? Qui (vt Seneca de Beneficijs libro. iij.c.xxv. refert) Cum ad occidendum præfatum Panopionem eius dominum Proſcriptum, milites in Reatinam villã veniſſe intelligeret. Cum eo veſtes permutauit: & illo

clam per poſticū emiſſo: illius indutus veſtibus, eiusq́; anulo ſumpto, in cubiculum ad domini lectum ſe recepit: ibiq́; Panopionis perſonam agens, vt Panopionē occidi paſſus fuit. Quod etiam (vt cæteros omittā) L. Piſonis ſeruus efficere non dubitauit. Nam vbi intellexit à Domitiano milites in Aphricam miſſos, & Carthaginem ingreſſos, vt præfatum. L. Piſonem eius dominum tunc Aphricæ conſulatum regentem interficerent: veſtibus domini ſe induit: & ipſum Piſonem ſe eſſe ſimulans, vt eum à morte liberaret, ſpontaneam mortem ſubijt.

46 Et quis maius obſequium debet alteri, quam vxor viro? & tamen quamuis inter eos conſtante matrimonio donatio prohibeatur, vt per totum titulum. C. &. ff. de Donatio. inter virum & vxorem. Remuneratoria tamē donatio quamuis vxoris merita obſequialia exiſtant, minime prohibetur. Imo valida & firma exiſtit, vt communis doctorū ſchola teſtatur. Quando enim vir vxori, & vxor viro benemerenti donat: non præfatum obſequium attenditur: ſed potius ille labor & effectus cum quo ſeruitium vltra debitum impenditur, coniugalem affectum ſuperans conſideratur: propter quod ipſa donatio ſubſiſtit ac validatur. vt probat textus in. l. Quod autem. §. Si vir & vxor. ff. de Donatio. inter virum & vxo. Et volunt Cynus. Bal. Salice. & communiter docto. in. l. Si pater puellæ. C. de Inofficioſo. teſta. Bal.
47 in. l. Si voluntate. C. de Dotis promiſsio. † Vbi inquit, Quod ſi inter coniuges eſt inæqualitas, quia alter eſt minus nobilis, vel multum benemeritus, vel ſenex &

alter iuuenis, Si alter alteri donat, talis donatio valet.
Quem refert & ſequitur Ange. in.l. prima. ff. Soluto
matrimo. & in conſilio. v. incipi. Andre. circa finē. idē
Bal. in.l. Si diuortio. & ibi docto. & in.l. Si ita ſtipulatus.
§. Si tibi nupſero. ff. de Verborū obliga. Ludoui. Ro-
ma. in conſilio. ccccxlv. incipi. Conſultatio præſens. in
iij. col. Panormita. in Rubrica. de Donatio. & in. c.
Gemma. de Sponſa. in.c. De illis, de Conditio. appoſi-
tis. & in. c. Cum eccleſia. & ibi Ioannes de Anania. de
48 Simonia. † Vbi idem Ioannes de Anania refert Salice
tum conſuluiſſe, donationem factam inter virum &
vxorem, in remunerationem accepti ſeruitij, vltra affe-
ctum coniugalem, voluiſſe: validamq́; extitiſſe. Quē
refert & ſequitur Præpoſitus Alexan. in.c. Quicquid in
uiſibilis. prima quæſti. prima. Idem voluit. Georgius
Natan in tractatu de Statutis à ſucceſsiōibus fœminas
excludentibus. in. ij quæſt. principali. in. xxij. quæſt.
Alexan. in Additionibus ad Bar. in Additio. magna in
fine. ff. de Donatio. inter virum & vxo. Feli. in.c. Super
eo. el. ij. col. prima. in fine. de Teſtibus. Barpthol. Socci.
in conſilio. lxxxiiij. incipi. Acuratiſsimè & eleganter col.
v. in fine. volu. iij. Ioannes Lupus de Palatios Ruuios
in repeti. Rubricæ. de Donatio. inter virum & vxo. in
ſecunda limitatione. folio mihi. xlvij. Philippus De-
cius in conſilio. ccij. incipi. Præſens conſultatio. co-
lumna. iij. volu. primo. & in conſilio. ccxxxij. incipi.
Dura admodum & rigoroſa. colum. ij. volum. ij. Gui-
lielmus Maynerius in. l. Donari. columna finali. &
in.l. In ambiguis. columna. xvj. ff. de Regulis iuris.

Petrus Paulus Pariſius in conſilio . lxxxx. incipi. Pro reſolutione. col. iij. volu. iij. Laurentius Syluanus in conſilio.xx.incipi.Doctores collegij.in finali.col.in fine. Et Stephanus Bertran. in conſilio. ccv.incipi. Si eſt verum. col. ij. volu. ij.

49 Nonnè Alceſtes Admeti Pherorum, Theſaliæq́ regis vxor, remuneratione digna fuit? Quæ cū rex ipſe morbo quodā extremo laboraret: & ab oraculo accepiſſet, adhuc priſtinæ ſanitati poſſe reſtitui, ſi vnus ex affinitate ſpontaneam pro eo mortem ſuſciperet: Voluntariè ad mortē ſe pro eo obtulit. De qua Iuuenalis meminit, Spectant (inquiens) ſubeuntem fata mariti Alceſtem.

50 Nonnè Eduardi regis Angliæ vxor, Regiſq́ Hiſpaniæ filia, grandem remunerationem meruit? Quæ (vt Epiſcopus Palentinus in Hiſpaniæ hiſtoria, parte, prima. c. iiij. & Ioānes Lupus de Palatios Ruuios in Rubrica de Donationibus inter virum & vxorem, folio mihi. xlvij. referunt) Cum idem Eduardus eius vir, venenato eſſet gladio percuſus, & à medicis derelictus: propria lingua viri plagam toxico infectam dietim linxit, lingendoq́ omnem veneni materiam attraxit: & ſic illum ad priſtinam ſanitatem perduxit.

51 Quamuis enim honeſta obſequia atq; ſeruitia, ab vxoribus viris ipſis debeantur: periculoſa tamen atq; inhoneſta eiſdem nullatenus ſeruitia debentur. Nam vt Plutarchus in problematis.c.lxxxiiij. refert. Veteri Romanorum inſtituto, vxores maritis nec molere, neq; coquinam facere oportere: quia talia miniſteria nō honeſta
52 ſed potius ancillaria atq; ſeruilia videntur exiſtere. ✝

Et quamuis vxor teneatur pedes & caput mariti lauare: atq; illi cibos præparare. vt notat Panormita. in. c. Literas. col. ij. de Reſtitutio. ſpolia. Feli. in. c. Illud in. iiij. col. de Præſumptio. Ioannes Lupus de Palatios Ruuios, in Repetitio. Rubricæ. de Donatio. inter virum & vxorem. folio mihi. xxvi. Et Philippus Decius in conſilio. ccij. incipi. Vt præſens conſultatio. in. iiii. col. Nobilis tamen vxor, vt ipſi inquiunt, talia vilia non tenetur viro impendere: neq; in talibus marito ſuo arctatur ſeruire.

53 Nonné etiam Hypermneſtra remunerari debuit? Quæ & ſi cunctæ eius ſorores, ſuos viros, Danai Argiuorum regis patris iuſſu occiderint: Linum tamen eius virum occidere noluit. Imo à tanto flagitio manus abſtinere maluit.

54 Quis Sulpitiam Lentuli Caſtelionis vxorem remuneratione carere prædicabit? Quæ vt Valerius. libro. vj. c. vii. ſcribit, Licet à matre Iulia diligenter cuſtodiretur, ne præfatum Lentulum virum ſuum à triumuiris Proſcriptum in Siciliam proſequeretur: Nihilominus ſeruili veſte induta, cum duabus ancillis, totidemq; ſeruis, ad eum clandeſtina fuga peruenit: & vt fidem ſuam viro proſcripto monſtraret, Proſcribi non recuſauit. Quod & Panthei Lacedemonij, & Herodias Herodis Tetrarchæ, nec non Archoria Flacilla Priſci vxores, aliæq; id genus quamplurimæ, efficere, non recuſarunt: quæ ad viros ſuos in remotis degentes, per diuerſos mundi conflictus peruenerunt.

55 Quis Futiam Quinti Lentuli vxorem remuneratione

dignam non iudicabit? Quæ (vt idem Valerius refert) eundem Lentulum virum ſuũ à triumuiris proſcriptũ inter cameram & cubili tectum, nõ ſine magno periculo tutum præſtitit,

56 Quis etiam Hipſicratheam Ponti reginam, ſummis laudum præconijs non extollet? & à remuneratione alienam faciet? Quæ (vt idem Valerius libro. iiij. c. vj. aſſerit, Vt Mithridatem virum ciuili bello quod aduerſus Veſpeſianum gerebat ſequi poſſet: & facilius illius laboribus atq; periculis intereſſet: ſuæ formæ pulchritudinem in virilem cõuertit: Tonſiſq; capillis, equo pariter atq; armis ſeſe aſſuefecit: Et nocte qua vir magno militum numero hoſtem ingreſſurus erat: Ipſa inter ſtrictos gladios, audaci animo, ac ſtrenuè ſe immiſcuit: & veluti belli fulmen, magnam militum ſtragẽ fecit. quem poſtea à Pompeio ſuperatum, per efferatas gentes ſectari non erubuit.

57 Quis remuneratione indignam affirmare poterit? Helionoram Aragoniam: Quæ (vt Beliſarius Aquiuius de inſtituendis liberis Principum, libro primo in fine refert:) Benardinum Biſinianenſium Principem, virum ſuum, ea beneuolentia, eo amore, eaq; obedientia proſecuta eſt: vt nec laboribus vnquam, nec periculis parcendum putauerit. Quinimo fratribus, & filijs, patriaq; derelictis, virũ per longinquas terræ ac maris vias ſecuta eſt: Ea quæ cura, diligentia, ac ſedulitate illum ſemper obſeruauit, ſeq; ei obſequentem præbuit: vt non amari ab ipſo tantum, verum etiam obſeruari, coliq; meruerit?

58 Et vt laconiſmo gaudeã: Strenua atq; heroica geſta vxorum, quam plurimorum, & præcipue Ligarij, Senecæ, Abradati, Demetrij Regis, Statiõis Sidoniæ Principis, Pandori Perſarum Ducis, atq; aliorum taceam. Quis Miniarum vxoribus, remunerationem negabit? Quæ (vt Herodotus libro quarto tradit) cum earum mariti in carcere exiſterent, & Lacedemonij in eos animaduertere vellent: carcerem ingrediendi cum ſuo cuiusq; viro colloquendi gratiam impetrarunt: carceremq; ingreſſæ, omnem veſtem quam geſtabant viris tradiderunt: quibus Minyæ amicti, veluti mulieres à carcere prodierunt.

59 Quamuis enim maritum ex cauſa alio proficiſcentem, Quinimo & vagabundum, quem à principio talem vxor eſſe ſciuerit, ſequi vxor teneatur quocunq; ierit: Etiam ſi in carcerem poſitus fuerit. vt notant glo. Innocen. & doctores in. c. De illis. de Sponſa. & in. c. primo. de Coniugio lepro. vbi Panormita.inquit, Nõ valere in contrarium conſuetudinem, ſi forte talis conſuetudo non ſequendi virum fuerit. & in. c. primo. Qui matrimonium accuſare poſſunt. & in. c. Vnaquæq;: xiij. quæſtio. ij. & in. c. Si quis neceſsitate. xxxiiij. quæſtio. ij. Hoſtien. in Summa deſponſa. ſub Rubrica de Matrimonio. §. Quid ſit effectus. verſicu. Sed nunquid vxor. & in titulo. de Coniugio leproſorum. verſicu. debet. & in titu. de Coniugio ſeruorum. §. Et an conſenſu Domini. verſicu. Quid ſi Dominus. Panormita. in. c. De vxore. col. finali. de Sepulturis, Cynus & Odofre. in. l. prima. C. de Vxoribus mili.

& in. l. Libertæ. C. de Operis libertorum. Guiliel-mus de Cug. in. l. Obſeruare. §. Proficiſci. ff. de Officio proconſulis & legati: Bar. in. l. Meuia. ff. de Annuis lega. Bal. in. l. penul. C. de Operis liber-torum. Idem Bal. Ange. Ioannes de Imola, Alexan. & communiter alij. in. l. Si cum dotem. §. Si maritus. ff. Soluto matrimo. Raphaël Cuma. in conſilio primo. Antonius Corſetus in ſuis ſingularibus in verbo. Vagabundus. Batptholomæns Cepola in conſilio. v. in-cipi. Caſus talis proceſſum eſt. in tertia col. & eſt De-ciſio Capellæ Tholoſanæ. lxxxvj. in ordine. incipi. Fuit
60 quæſitum, ſi mulier. & tenent omnes Summiſtæ. † Nõ tamen tenetur vxor ſe offere morti: neq; pro viro proſcri ptionem pati. Et propterea prædictæ mulieres quæ pro viris ſuis tot periculis ſe expoſuerunt: laudari debent ac remunerari.

EX quibus patet obſequialia, ſeruorum, vxorum, vaſ-ſallorũ, aliorumq; ſubditorum ſeruitia, remuneratio-nem minime impedire: præmaximè in Caſtellæ regno, vbi complura iura diſponunt, præcipue illa quæ ſupe rius allegauimus: Poſſe regem imo debere, vaſſallorũ atq; ſubditorum ſuorum ſeruitia remunerare.

61 Nonnè grandem remunerationem, grandeq; præmium meruit Zophirus ille Darij Regis ſubditus ac conſilia-rius? (Qui (vt Herodotus lib. iij. & Plutarchus in apoh-thegmatis, nec non Iuſtinus in Trogi Pompei hiſto-rias referunt) Cum ob defectionem magnæ vrbis Ba-bylon, regem valdè contriſtatum videret: cumq; nul-lum remedium ad recuperandam ciuitatem inveniret,

nares & aures ſibi concidit, omneq́; corpus flagris cruentauit: & ſic deformis atq; vndiq; dilaceratus, à rege Dario ad Babylonios acceſsit. Quibus ob fauorem quem Babyloniịs impendebat, Ita à Dario fuiſſe dilaniatum, & à regno expulſum retulit. Cui cum Babyloniị fidem dediſſent: & illum ſui exercitus ducē creaſſent, Babylon Dario reſtituit: atq; illo ſagaci fuco, Babylon ipſam recuperauit.

1 NEC obſtat ſi fonſan dicatur, remunerationem debere fieri de bonis mobilibus: non autem de bonis immobilibus, vt ſunt oppida & caſtra: per ea quæ notant Andreas de Iſernia in Præludiịs feu. & Claudius de Seycello, aliâs de Aquis in ſuo feudorum ſpeculo. in titu. Qui feudum dare poſsunt. in. iiịj. col. vbi inquiunt, Illud de benemeritis, non eſſe potens ad conceſſionem feudi, quando Princeps habet facultatem alio modo benemeritos remunerandi. Quos refert & ſequitur Hieronymus Gratus in conſilio, ſeu reſponſo ſuo. cxlviị. incipi. Viſis inueſtituris. col. fina. in fine. volu. iị. & voluit Ludouicus Gomeſius conciuis noſter in. §. Item Seruiana. col. xvj. verſicu. Iſta tamen limitatio. Inſtitu. de Actio. vbi pro hoc erroneè allegat Alexan. idē tenentem qui nihil de hoc dixit, in. l. Filio quem pater. ff. de Liberis. & Poſthu. Quia eorum opinio nullo iure ſundatur: nullaq; autoritate roboratur: Imo contrarium ab

2 omnibus communiter tenetur & obſeruatur. † Quamuis enim prælatus cum toto ſuo capitulo, non poſsit res immobiles eccleſiæ alienare: In remunerationem tamen ſeruitiorum, quamuis eccleſia redditus & bona mobilia

habeat,quibus nullo modo eget: ſi magnũ ſeruitiũ fuerit,poterit etiã rem immobilẽ præcedentibus ſolemnitatibus à iure requiſitis donare. vt voluit glo. cõmuniter approbata in.l. Iubemus. la.ij.in verbo.Permiſſam.Quã ibi ſequũtur Cynus.Iacob⁹ Butriga.Albericus d̃ Roſſa. in penul. col.& Bar.in prima col.verſicu.Quæro vtrum eccleſia.C.de Sacroſanctis eccleſijs.& in.c.Apoſtolicæ. in verbo.Elargiri. Quã ibi cõmuniter ſecuntur docto. præcipue Andreas Siculus qui hãc dixit eſſe cõmunẽ opinionẽ. de Donationibus.Et quod Principes poſſunt de oppidis & caſtris ſui demanij atq; coronæ, benemeritis ſatisfacere:ẽt ſi alia bona habeãt de quibus eos poſſint remunerare.cõſuluit in terminis Barpthol. Socci.in cõſi.iiij.incipi.Sup quæſtiõe,quæ vertit̃.col.iiij.volu.iij. Quod ĩ regno Caſtellæ abſq; dubio aliquo videt̃ ,pcedere. Nã quãuis reges Hiſpaniæ cõplura iura & redditus habeãt: de quibus poſſunt benemeritis ſatisfacere. Oĩa tamẽ regni iura,quæ ſuperius allegauimus,facultatẽ remunerãdi quoſcunq; benemeritos,de oppidis,& regni caſtris, ipſis regib⁹ videt̃ cõcedeř.Si enim Princeps (vt idẽ Barpthol.Socci.inquit)faciẽdo pacẽ cũ aduerſarijs,põt dãna ſubditis illata,pro habẽda pace,& ex cauſa prædicta remittere. quãuis ipſe habeat vnde poſsit talia dãna ſubditis ſatisfacere:A fortiori poterit ſubditis bene merentibus propria caſtra concedere: etiam ſi aliunde habeat, vnde eos poſsit remunerare.

3 Et quòd Principes pro habenda pace poſsint damna ſubditis illata remittere: notant cõmuniter docto. Hoſtien. Anto. & alij. in. c. primo.&. c. In noſtra de Iure

iuran. Adeoquòd imperpetuum nõ poſſunt ſubditi de tali remiſsione conqueri. vt notant Bal. in titu. de Pace conſtantiæ. in verbo. Priuilegia. Idem Bal. Ange. & do-cto. in. l. Cõuentionum. ff. de Pactis. & in. l. Bene à Ze-none. C. de Quadriẽni. præſcriptione. Idem Ange. in. l. Venditor. §. Si conſtat. ff. Cõmunia prædiorum. & in. l. Anthiocenſium. de Priuile. creditorum. Bar. in. l. penul. C. de Fide inſtru. & iure haſtæ fiſca. libro. x. Petrus de Ancharra. in. c. Canonũ ſtatuta. col. iiij. in. xj. quæſtio. de Cõſtitutio. & in regula. peccatũ. de Regu. iuris. libro. vj. & in conſilio. clxi. incipi. Viſo diligenter tenore. Panor-mita. in. c. primo. in primo. notabili. de Parrochijs, Ludouicus Roma. in. l. Sed ſi hac. §. Liberis. ff. de In ius vocan. Alexan. in conſilio. cj. incipi. Viſis inſtrumentis exẽptionis. col. v. Circa finẽ. volu. primo. & in cõſi. xciiij. incipi. Viſis & ſæpius recenſitis. col. penul. vol. v. vbi cõ ſuluit, pro habenda pace, poſſe Principem, nõ ſolũ dãna & iniurias ſubditorũ remittere: ſed etiã poſſe caſtrũ ab vno auferre, & alteri concedere. Feli. in. c. Quæ ĩ eccleſiarũ. in. xx. col. de Cõſtitutio. Iaſon poſt alios. in. l. Gallus. §. Et quid ſi tantũ. ĩ prima lectura. col. xvi. & in ſecũda le-ctura. col. xii. ff. de Liberis & poſthu. & in. d. l. Conuen-tionũ. ff. de Pactis. & in. l. Venia. C. de In ius vocãdo. in fi nali col. & Antonius Capitius ĩ Deciſionibꝰ Neapolita. in. lxix. Deciſione incipi. In cauſa Ioannis. in. x. col. Nã poteſt princeps & etiã ciuitas iura Principis habens, ex cauſa ob publicã puta vtilitatẽ, puta bñficio pacis, vel cuiuſcũq; alteriꝰ cauſæ legitimæ, priuatorũ bõa auferre: & alteri donar. vt notãt doctores ſupradicti, & volũt cõ-

muniter docto. in. c. Quæ in eccleſiarum. de Conſtitu-
tio. & in.c.Quia plerīq; de Immunitate eccle. & in pro-
hæmio.ff. poſt Bar. ibi. & in. l. finali.ff. de Conſtitutio.
principum. & in.l.Barbarius.ff.de Officio.præto.& in.l.
Item ſi verberatū.ff.de Rei vendicatio. & in.l.Lutius.ff.
de Euictio.& in. d.l. Gallus.§. Et quid ſi tantum, & ibi
Iaſon in.xvij. col.Doctores cōmuniter in. l. finali. C. Si
contra ius vel vtilitatem publicam.vbi Raphaël Fulgo.
inquit,ſe ita conſuluiſſe: & ita conſuluit in conſilio. xx.
incipi. Pro pleniori veritate. col. iiij. verſicu. Deniq; . &
in conſilio. lxi. incipi. Domina Catherina. col.ij.verſicu.
quarto. & in conſilio.cxliii. incipi. Antonius. & voluit
Bal. in. l. finali in principio. ff. de Senatoribus. & in.l.
Reſcripta.col. finali verſicu.tertio quærūt doctores. C.
de Precibus Imperatori offeren. & in. l. ij. col. vij. ver-
ſicu. Item nota quòd ſi Papa. C. de Seruitu.& aqua.
Nelus in tractatu bannitorum. in prima parte tertij tem-
poris. in. xi. quæſtio. Cardina. in conſilio.lxxxvi.incipi.
Dominus Nicolaus. Paulus de caſ. in conſilio. clxxviii.
incipi. Donatio prædicta. & in conſilio. ccxxix. incipi.
Viſis & ponderatis col.ij. poſt medium. & in conſilio.
cclxxxvii. incipi. Primum dubium col. prima. ad finem.
volu. primo. Nicolaus Milis in ſuo Repertorio,in ver-
bo. Princeps. verſicu. Princeps poteſt dominium rei
meæ. Feli.in. d.c. Quæ in eccleſiarum. de Conſtitutio.
Philippus Corneus in conſilio.xc. incipi. In cauſa ver-
tente. col. ij. volu.iiij. & in conſilio.cccxiij. incipi. Aliâs
per me. col. prima. eodem volu. Andreas Siculus in
conſilio. xliii. volu. primo. & in conſilio. xxiiii. volu. ij.

Pettrus Belluga. in ſuo Principū Speculo. in.xlvi. Rubrica. de Demanio Curiæ.§. primo.Iaſon in. d.l. Barbarius col.vj.ff.de Officio Præto.in cōſilio.ccxxvij. incipi. Carolus in. xi. col. & in conſilio. ccxxxvj. incipi. Viſo titulo quæſtionis. col. prima.volu.ij. Ludouicus de Bologni.in conſilio,vj.incipi. Reuerendiſsimus in Chriſto pater.col.viij. in fine.Philippus Decius in conſilio.cxcj. incipi. In cauſa quæ agitatur col. ij. vol. primo. Carolus Ruinus in conſilio. xij. incipi. Quamuis quæratur de plurimis. col. vij. volu. iij. & in conſilio. lx. incipi. In cauſa quæ vertitur. col. iij. volu. v. Stephanus Bertran. in conſilio.ccclx. incipi. Spectabilis vir. vol.primo.& in conſilio.v. incipi. Parum refert. col. fina.volu.ij.Aymonus Crauete in conſilio. v.incipi. Tria ſunt principaliter vidēda.in.ij.col.Antonius Capitius in Deciſionib⁹ Neapolita.Deciſione.li.incipi.In cauſa Antoniæ Palmiſanæ in finali. col. Franciſcus Arias in ſuo tractatu de bello. in.xxxvj.col. Et Hieronymus Gratus in conſilio ſeu reſponſo. cxiiij.incipi. Viſis inſtrumentis. col. prima. volu. ij. de quo latè ſcripſi in repetitione mea tituli Inſtituta de Iuſti.& iure. in.§. His itaq;. in. xxiij. col. cum ſe-
5 quenti. ✝ Et in ſpecie, quod ad remunerandū aliquem benemeritum, poſsit Princeps rem alterius auferre, & illi benemerito dare. voluit Bar. in. d. prohæmio. ff.Per iura ſuperius adducta.& per.l. Si priuatus. ff. Qui & à quibus. Idem Bar.in.d.l.Quicunq;.in fine.C. de Fide inſtrumen.& iure haſtæ fiſca, libro.x.Bal.in.l.Reſcripta. col.fina.C.de Precibus Impera.offeren. & in.d.l.Bene à
6 Zenone.C. de Quadriēni.præſcriptiōe. ✝ Vbi inquit,

poſſe Papam ob benemerita,& ſic ob aliquem remunerandum, proprium Epiſcopi caſtrũ ab eo auferre: & archiepiſcopo ſeu alteri benemerito concedere, Ludoui. Roma. in conſilio. cccx. incipi. In caſu propoſitæ conſultationis. Paulus de caſ. in conſilio.cv. incipi. Donatio prædicta. in fine. Alexan. in conſilio. lxxxxiiij.Ludouicus de Gozadinis in conſilio. viij. incipi. In hac cauſa in. viij. col. & in conſilio.xxvj. incipi. In cauſa Illuſtriſſimorũ. in. ij.col.Philippus Decius in conſi. Dlxxxviij. incipi. Viſo puncto. col.iij. volu. iiij. Marianus Socci. iunior in conſilio. lxxxxj. incipi. Circa petitionem. col. penul.volu. ij. & Hieronymus Gratus in reſponſo.lxi. incipi. Per vice legatum. col.penul.in fine. volu. primo. Si enim alterius rem etiam immobilem poteſt Princeps alicui ſubdito benemerito concedere: & tamen nõ attenditur,nec cõſideratur,an Princeps habeat vnde poſſit talem benemerentem remunerare: A fortiori & multo melius poterit, rem propriã tali benemerito Princeps ipſe donare: & nulla habita diſtinctione, an aliunde remunerare poſsit,illi oppidum vel caſtrum in ſeruitiorũ remunerationem poterit concedere. Nullus enim Princeps eſt, qui vltra oppida & caſtra quæ donat: non habeat alia bona & iura, ex quibus & ſe ſuſtentare, & benemeritos remunerare valeat.

ET ſi dicatur,Donationẽ debere eſſe meritis æquiualentẽ:& merita debere eſſe donationi,& rei donatæ correſpondentia, ſeu æquiualentia: vt probat tex. in. c. Cæterum,in verſicu.datæ rei quantitas. de Donatio. & in.c. Ad hæc in verbo.Moderatæ. & in.c.Relatum. ibi

iuxta ſeruitij meritum. de Teſtamen. & in. l. Si ſponſus. §. Circa venditionem. & in. l. Sed ſi vir. §. Si duo. ff. de Donatio. inter virum & vxor. Et volunt communiter doct. in. d. l. Si donatione. C. de Collatio. Bar. & docto. in. l. Frater à fratre. ff. de Conditione indebi. doctores communiter in. d. l. Actilius Regulus. & ibi latè Ioannes de Imola. ff. de Donatio. Guiliel. Bar. & Salice. in. l. Illud. C. de Sacroſanctis eccle. & in. l. prima. C. de Pactis. & in Auctenti. Vnde ſi parens. C. de Inofficioſo teſta. & in. l. Filiæ cuius. C. Familiæ hercíſcun. Ioannes André. in Additio. ad Specu. in Rubrica tituli. de Rebus eccleſiæ non alienan. Panor. in. c. Cùm olim. El. ij. de Priuile. Andreas Siculus in. c. finali. de Donatio. & in conſilio. xxviij. incipi. A Ioue. col. iiij. volu. iij. Marianus Socci. in conſilio. lxvii. incipi. Conſilijs noſtris. volu. primo. Barpholomæus Socci. in conſilio. cclxxxxv. incipi. In cauſa contra filios. col. iij. & iiij. verſicu. tertio quia donatio facta. volu. ij. & in conſilio. xxij. incipi. Viſa prædicta facti contingentia. col. prima. volu. iiij. Philippus Corneus in conſilio. clxxxxiiij. incipi. Videtur in præſenti conſultatione. volu. iij. & in conſilio. cclxxxix. incipi. Circa primũ conſultationis articulũ. col. penul. volu. iiij. Iaſon in. d. Auctenti. Vnde ſi parens. C. de Inofficioſo teſta. & in. d. l. Si donatione. C. de Collatio. & in. l. Ex hoc iure gentium. in. ix. col. ff. de Iuſti. & iure. & in conſilio. cliiij. incipi. Ad habendam veritatem. col. ij. volu. ij. & in conſilio. lxxiij. incipi. Pro parte negatiua. col. ij. in fine. volu. iij. Philippus Decius in conſilio. xx. incipi. In

cauſa iſtorum fratrum.col. iį.volu.primo.Neapolitanus Sebaſtianus. in conſuetudinibus Neapolitanis. in. d. conſuetudine. incipi.Et ſi mulier. ſub titulo de cõtracti bus inter virũ & vxorẽ. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxxx.incipi. Pro reſolutione. col. iij. volu. iij. Carolus Ruinus in conſilio. lxxxxviij.incipi. Viſa renuntiatione. col. ix. volu. primo. & in conſilio. xliiij. incipi. Viſo & perlecto. col. iiij. verſicu. Præterea.volu.ij. & in conſilio. cxl. incipi. Circa caſum, de quo quæritur.col.iij. Barptholomæus Caſſa. in. d. conſilio. vij. incipi. Viſis themate & conſultatione.in.iiij. col. Stephanus Bertran. in conſilio. c. incipi. Viſis præpoſitis. col. prima. volu. primo. Ioannes Rubeus Alexan. in conſilio. lxxxxv. incipi. Viſo & diligenter conſiderato. in finali col. & Ioannes de Amicis in. d. conſilio. xxxi. incipi. Ad demonſtrandum. in prima col.

PRædictis ſatis apertè reſpondetur. In caſu noſtro de ipſa æquiualẽtia conſtare: ſi meritorũ & rei donatæ quantitas ac valor attendatur & conſideretur. Nam nõ ſolum donatio, quã de prædicto oppido de Mula, Sereniſsimus Rex Ioãnes, præfato Alphonſo Iañes Faiardo fecit: æquiualens & ſuis meritis correſpondens fuit: Verum etiam attenta qualitate Sereniſsimi regis donantis, & præfati Alphõſi Iañes Faiardo benemerẽtis: Maiorẽ remunerationem præfatus Alphonſus Iañes Faiardo habere meruit: cum vt diximus, ſuis ſumptibus ſemper Sereniſsimum regem in prælio ſecutus fuerit: & pluries vitam pro illius & regni ſalute, vltra debitum ordinem mortis confinio expoſuerit.

Sufficit

• Sufficit enim quòd quis aliquod inſigne ſeruitiũ faciat, ad hoc vt benemeritus dicatur: qui & ſi inſignem etiam remuneratioñe ſuſceperit: ſemper tale ſeruitium equiualens remunerationi dicitur ac reputatur. vt notant glo. & doc. in. c. Si quis qualibet. xij. quæſtio. ij. Quam refert & ſequitur Ioannes Iacobus de Leonardis Piſanus in quodam ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni. cxiiij. incipi. Altiſsimi redemptoris. in. xxiiij. col. in principio. Barptholomæus Caſſaneus in cõſilio. vij. Et Marianus Socci. in conſilio. xcj. volu. ij.

3 Cum enim articulus iſte, ſcilicet an & quando inter perſonas prohibitas benemerita dicantur æquiualentia: & quando donatio ob benemerita facta, immoderata vel moderata iudicetur: arbitrio bõi iudicis, boniq́ viri iudicio relinquatur: vt concludunt omnes doctores ſupradicti in locis ſuperius allegatis: præſertim in. d. l. Si donatione. Quam dixit cõmunem opinionem. Iaſon in. d. conſilio. cliiij. col. v. volu. ij. Quis non arbitrabitur, donationem præfatam moderatam fuiſſe? Et attenta qualitate Sereniſsimi Regis donantis, & multitudine meritorum Alphonſi Iañes Faiardo recipientis, æquiualen-

4 tem, imo paruam ac debilem extitiſſe? † In iſtis enim, & ſimilibus donationibus, atq; remunerationibus, perſona dantis conſideratur: & qualitas perſonæ recipientis, & illius meritum attenditur: vt in iuribus prædictis probatur. & conſuluit Oldra. in conſilio. clix. incipi. Ex præſenti themate. Quẽ refert & ſequitur Matthæus de Afflictis in Præludijs Cõſtitutio Neapolita. in. xxiiij. quæſtio. in prima col. Quicquid dixerit Bal. in Auctẽti.

5 Ex teſtamen. in.iij. col.c.de Collatione. † Vbi dixit, Ad hoc vt donatio inter perſonas prohibitas moderata exiſtat: ſufficere quòd meritum dimidiam rei donatæ partem non excedat. Quem ſecutus eſt ibi Paulus de caſ. & Philippus Corneus in conſilio.xlv. incipi. In hoc iudicio.col.ij.volu. iiij. Et quicquid dixerit Lucas de Pēna.in.l.prima.C. de Capita. ciuita. libro.xi. & in.l. Quicunq́ꝫ.C.de Omni agro deſerto. eodem libro. vbi vult,
6 allegando Innocentij ſexti Papæ declarationē: † Non poſſe regem, rem demanij viginti vncias annui redditus excedentem, alienare: quia nunquam talis declaratio in vſum recepta fuit: & contra omnia iura mundi aper-
7 te videtur exiſtere. † Nulla enim donatio, nullaq́ꝫ ſeruitiorum remuneratio, exceſsiua dici poteſt: quando pro ipſo donante, quis mortis periculo ſe exponit: pro vt præfatus Alphonſus Iañes Faiardo fecit: qui pro Sereniſsimo Rege Ioanne, & pro totius regni defenſione, pluries mortis offendiculis ſe ſubmiſit: vt vitam pro
8 nihilo habuit. † Cum enim vita hominis cunctis rebus maior, chariorq́ꝫ exiſtat.l.Inſeruorum.§.finali.ff.de Pœnis.l.Sācimus. cum ſimilibus.C. de Sacroſanctis eccle. Extimationem aliquam recipere non valet. Et propterea quod ob hoc donatum eſt, & ſi magnum quid exiſtat, exceſsiuum dici non poteſt.
9 Præterea, præfata cōmunis opinio, locum habet atq́ꝫ procedit, in perſonis prohibitis alienare. Non autem procedit nec locum habet in perſonis quæ de ſuis rebus poſſunt quoſcunq́ꝫ benemeritos remunerare. vt conſuluit Philippus Decius in conſilio. xx. incipi. In cauſa

iſtorum fratrum. col. fina. volu. primo. Cùm enim Imperator, Rex, & quilibet alius Princeps, remunerationis cauſa, vt latè diximus, donare non prohibeatur: Illud quod dictum eſt de æquiualentia, in eorum remunerationis donationibus, non attenditur nec conſidera-
10 tur. † Cùm vnuſquiſq; rerum ſuarum moderator & arbiter eſſe dicatur. l. In re mandata. C. Mandati. l. Dudũ. C. de Contrahen. emptio. l. Polla. C. de His quibus vt indiget. c. de His. cum ſimilibus. de Sepulturis.

VLTIMVM PRO PARTE TVA, Illuſtriſsime Marchio fundamentum.

PRæterea & vltimo, in tui fauorem Illuſtrime Marchio accedat: Nam dato & non conceſſo, quòd Sereniſsimus Rex Ioannes, tam à iure cõmuni, quam à iure etiam particulari ſui regni Caſtellæ, res ſui regni alienare prohibitus eſſet: Quia tamen donationis tempore, præfatum oppidum de Mula valde exiguum fuit: & ob bellorum infortunijs oppreſſum ac ferè dirutum extitit: libere & abſq; cauſa, atq; ſolemnitate aliqua, à præfato Sereniſsimo Rege Ioanne alienari potuit.
1 Res enim paruæ ſeu minimæ etiam immobiles, ab omni iuris prohibitione & ſolẽnitate ſunt excluſæ: quas Princeps non obſtante iuramento, poteſt liberè donare: Et quas prælatus ſolus abſq; ſuo capitulo liberè poteſt alienare. c. Terrulas. & c. Bonæ rei. xij. quæſtio. ij. c. Cæterum. & . c. Apoſtolicæ. de Donatio. & notant cõmuniter doc. in d. c. Intellecto. de Iure iuran. & in. c.

primo. de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu capituli. & in. c. Vt ſuper. & ibi Petrus de Ancharra. Panormita. Ioannes de Imola. & alij. de Rebus eccle. non alienan. Federicus de Senis in conſilio. lij. incipi. Quidam prælatus. & in conſilio. ccx. incipi. Quidam Epiſcopus. & in conſilio. ccxxiiij. incipi. Caſus talis eſt, quædā plebs. Ioannes Andreas in regula Qui tacet. de Regulis iuris. Bal. in. l. Multum. C. de Cōmu. rerum alienatio. † Vbi inquit, Non ſolum Principem, poſſe abſoluté & abſq; dubitatione, fiſcalia donare: verum etiā quemlibet alium poſt Principem, poſſe minima etiam ſi fiſcalia exiſtant, concedere. Idem Bal. in. l. prima in ſine principij. ff. de Tutelis & rationibus diſtrahen. Panor. in. c. Cum olim. col. fina. de Priuilegijs, & in conſilio. iij. in. xxvj. quæſtio. volu. ij. Egidius de Bellamera in. c. Abbatibus. col. xxj. cum ſequentibus. xij. quæſti. ij. Petrus de Ancharra. in conſilio. cxvj. incipi. Ex narratis in facto. Ange. in Auctenti. de Aliena. & Emphiteu. §. Hoc etiam. in fine. collatio. nona. Iaſon in titu. Qui feudum dare poſſunt. in. v. col. verſicu. Addo ad prædictam confirmationem. & in. vij. col. in fine. verſicu. Quarto vltra alios limitto. & ibi Claudius de Seycello. Idem Iaſon in. l. Sciendum. col. iij. in principio. verſicu. ſecundo fallit. ff. Qui ſatiſdare cogantur. Montalbus in foris legum regni Caſtellæ. libro tertio. titu. Delas donationes. l. octaua. Frāciſcus de Curte in tractatu de Sequeſtris. in. vj. quæſtio. principali. verſicu. vltimo incidenter Felinus in conſilio. xxxxij. incipi. Cantor eccleſiæ Cathedralis. in penul. col. Franciſcus de Curte in

in tractatu de Sequeſtris. in. vj. quæſtio.principali. verſicu. vltimo incidenter. Matthæus de Afflictis in tractatu de Iure prothomiſeos. §. ſexto. in. iij.col.& in titu. Quæ ſunt regalia in principio. in. vij. col. in vſibus feudorum.

3 Et ideo dici ſolet, Poſſe Epiſcopum ſolum, minora negotia ſine ſui capituli conſilio expedire. vt notant communiter doct. in.c. Quanto.& in.c.Nouit. de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu capituli. Hoſtienſis in Summa eiuſdem tituli.Et Petrus Rauenat.In ſuo iuris Canonici compendio. col. iij. eodem titu.

4 Alibi dici ſolet, Quòd quamuis Prælati, Abbates, Priores, Rectores, & alij eccleſiarum adminiſtratores, non poſsint res eccleſiæ & ſuæ menſæ alienare: poſſunt tamen ipſi ſoli, nullo ſuorum capitulorum accedente conſenſu, ſiue conſilio, locationes, & dignitatum atq; beneficiorũ ſuorũ, fructuũ venditiones, admodicũ tempus facere. vt eſt tex. in Clementi. prima de Rebus eccleſiæ non alienan. Et tradunt domini de Rota Deciſione. ccxxxij. incipi. Si prælatus locat. Subtitulo de
5 Locatione & conductione. in nouis. † Et vſq; ad decennium, modicum tempus dicetur, dum tamen ipſum decennium non attingatur. vt voluit ibi glo. in verbo. Ad tempus. Quam ibi communiter ſequuntur doctores. per. l. fina. C. de Præſcriptio. longi temporis. & per. l.Fidei commiſſo. §. Ariſto. cum ſimilibus.ff.Qui & à quibus. Quod etiam tenuit ibi Cardina. inquiens, ſe ita conſuluiſſe. Et iſta eſt communis opinio, & obſeruantia. vt inquit Marianus Socci. in conſilio. xxxij.

incipi. Ex his quæ ſuperius. col. prima. volu. primo. Quod hodie ad triennium eſt taxatum, atq; reductum. vt eſt tex. in Extrauagan. Ambitioſe. de Rebus eccle. non alienan.

6 Quamuis enim parua & minima non ſint negligenda vt inquit Sixtus Pitagoricus, Non eſt (inquiens) minimum in vita hominis negligere minima. In quibus inquit cautè eſſe agendum. & tradit Gerſon Cancellarius Pariſienſis in ſecunda ſuorum operum parte, in. iij. col. Quia qui minimum negligit, paulatim decidit. Et Imperium omni tempore violatur, ſi in paruo contemnatur, vt Caſsiodorus inquit.

Nam minutula (vt aiunt) pluuia multoties imbrem parit. Et vt Pamphilius inquit,

Res tamen interdum grandia parua mouet:
Ex minima magnus ſintilla naſcitur ignis.
Et generat paruum grandia principium.

Et alibi,

Caſu puſilla nocent: ſapienſq; nocentia vitat.

Et alibi etiam Marcialis,

Quem leo non tetigit, dum mordet aranea ledet,
Euole non tantum grandia, parua caue.

Et Ouidius ſic inquiens,

Paruo necat morſu ſpacioſum vipera taurum:
A cane non magno ſæpe tenetur Aper.

7 Et quamuis quodlibet minimum ſemper aliquid debeat operari, vt tradit, Bal. in. Rubrica. C. de Contrahen. emptio. cum alijs adductis per moder. in. l. Ait prætor in principio. ff. de Iure iuran. & in. l. Liber homo. §.

Decem. ff. de Verborum obliga. Quos refert & ſequitur Petrus Paulus Pariſius in conſilio.xxi. incipi. Omne ius. col. fina. volu. iiij. & tradit etiam Hieronymus Gratus in Reſponſo. iij. incipi. Viſis capitulis. col. iij.
8 volu. primo. † Nam ſola vna hora facit vt Vnum inſtrumentum prius altero eſſe factum præſumatur. vt notat Bal. in.l. Imperator. ff. de Statu homi.

9 Quod maxime procedit, vbi pro forma ſubſtantiali aliquid adimpleri præcipitur: Quo caſu cum potius forma quam ratio conſideretur, ſi in minimo peccatur, totum defeciſſe videtur. vt communiter notant doctores in. c. De appellationibus. vbi Philippus Decius plures refert autoritates in verſicu. tertius caſus. de Appellatio. & notat Bal. in Additio. ad ſpecu. in ti-
10 tu. de Appellatio. verſicu. Sed pone. † Vbi inquit Quód ſi ſtatutum diſpoſuerit, appellantem debere ſoluere quinq; ſolidos, aliâs appellatio deſerta exiſtat: ſi appellans in vno numo defecerit, illius appellatio deſerta erit.

11 Et etiam in præſcriptionibus, ad quas interrumpendum vnius numi ſolutio ſufficit. vt notat Bal. in. c. Illud. col. Finali. de Præſcriptio. Et etiam in conuentionalibus & conditionalibus pactionibus: Necnon in quibuscunq; aliis numeris adimplendis & ſolutionibus faciendis, in quibuscum conuentio atq; conditio adunguem adimpleri debeat: non dicitur quis implere, ſi in minimo deficiat. l. In executione. §. penul. & ibi communiter notant doctores. ff. de Verborum obliga. l. Quamdiu. vbi hoc notant Bal.

& doctores. C. de Diſtractione pigno. vbi pignus vendi poteſt, ſi modicum ſolutum non fuit.

22 Necnon in delictis dolo ac fraude perpetratis, in quibus non rei valor attenditur: ſed dolus ipſe conſideratur. vt in notabili caſu tradit Bal. in. l. Vnica in penul. col. in. xiiij. quæſti. C. de His qui pœnæ nomine. vbi notabiliter inquit, Quòd ſi teſtator hæredi ſuo mandauerit, vt Titio certa die decem ſoluat: aliàs illi certum fundum tradat: ſi hæres nouem tantum ſoluerit: & vno contumaciter defecerit: fundum titius petere poterit. Quia decem ſoluiſſe non dicitur: qui nouem tantum ſoluit: & vnum numum ad decennij complementum penes ſe fraudulenter ſiue contumaciter retinuit. Cuius doctrinam refert & ſequitur Andreas Siculus in prohæmio Clementinarum. in prima lectura in. v. col. & in conſilio. lxxiiij. incipi. Omnia quæ facitis. col. vij. in fine. volu. iij. & in conſilio. xli. incipi. Immortalem. col. vj. in fine. volu. iiij. & Philippus Decius in. d. c. De appellationibus. col. ij. in fine. de Appellatio.

23 Et in alio caſu ſingulariter tradit idem Bal. in. l. Cum ſit. C. de Sepulchro violato. notabiliter inquiens, Regulam illam volentem ac diſponentem, non habentem in ære, luere debere in corpore: de qua in. l. finali. Cum ſimilibus. ff. de In ius vocando: procedere etiam ſi quis pœnam ſoluat: & vnum numum ſoluere renuat: & in eo contumaciter deficiat. cuius doctrinam refert. & ſequitur Alexan. in. l. Si quis id quod. col. prima. ff. de Iuriſdictio. omnium iudi. & in. d. l.

Finali. & in. l. *Si* ſeruus. §. *Si* plurium, in fine. ff. *Si* quis cautio. & in. l. Stipulationum aliæ. §. Fina. poſt Ange. ibi. ff. de Verborum obligatio. Marianus Soci. in conſilio. xxvj. incipi. Viſis ſtatutis. col. iij. volu. primo. Iaſon in Auctenti. Qui rem. in. v. col. C. de Sacroſanctis eccle. Feli. in. c. Ad liberandam. col. ij. verſicu. Item nota quòd ſi talis ſoluens. de Iudeis. Ioannes Franciſcus Purpuratus in. l. Imperium. folio mihi. lxv. ff. de Iuriſdictione omnium iudi. & Ludouicus Gomeſius Sarnenſis Epiſcopus, conciuis noſter in. §. Pœnales. vbi hanc dixit eſſe cōmunem opinionem. Inſtiſtu. de Actio.

14 Pro quibus facit quod notant Bar. & doctores. in. l. iiij. §. Cato. & in. l. Stipulationes non diuiduntur. ff. de Verborum obligatio. Et quod alibi dicebat Ange. in. l. Meuius. & in. l. Qui hæredi. ff. de Conditio. & Demonſtratio. & in. d. l. *Si* ſeruus. §. *Si* plurium. vbi inquit, Quòd ſi ſtatutum diſpoſuerit, quòd de contractu, gabella ſolui debeat, aliâs contractus nullus exiſtat: Si quis gabellam ſoluerit: & dolosè ſeu contumaciter in vno denario defecerit: contractus nullus erit.

15 Et quod etiam dicebat Bal. in. l. Minoribus. C. de His quibus vt indignis: De Cuſtode qui ex forma ſtatuti malefactores denuntiare tenebatur: qui ſi omnes denuntiauerit: & vnum dolosè omiſerit: puniri debet, ac ſi neminem denuntiauerit.

16 Et quod dicebat Paulus de caſ. & Alexan. in. d. l. Executione. §. penul. de Verborum obliga. de Emphiteu-

ta penſionem non ſoluente, & in vno numo deficiẽte: qui in cõmiſſum cadit: & à iure ſuo expelli poteſt. quod etiã voluit Bal. in.l.Cũ allegas.in.vj.oppoſitio.C. de Viuris. & in: d. Rubrica. C. de Contrahenda emptio. Pro quibus facit quod notat glo. in. l. Res bona fide. ff. Eodem titulo. Et quod notat Bal. in. l. Inciuile. verſicu. Sed pone. C. de Rei vendicatio. & in. l. finali. C. Cõmodati. & in Auctenti. Præterea. C. Vnde vir & vxor.& in. c. Si proponente de Reſcriptis. & in. c. Conquerente. in prima col. de Reſtitutio. ſpoliatorum. & in. c. Cum cauſa quæ inter economum. de Teſtibus.

17 Et facit etiam quod dicitur de ſtatuto pœnam cõburenti domum imponente: vt tale ſtatutum locum habeat in dolosè & fraudulenter domumculam comburente. vt inquit Bal. in. l. prima. §. De exercitoribus. ff. Nautæ. caupo. Stabula. Quem refert & ſequitur Iaſon in.l. Senatus. §. Marcellus. Poſt Ange. ibi. licet Alexan. de hoc ibi videatur dubitare. ff. de Lega. primo. Idem Iaſon. c. primo. in principio. in. vij. col. Qui feudum dare poſſunt.

18 Et quod dicitur de ſtatuto prohibente exportari vinum extra ciuitatem: quod habeat locum etiam in portante quæſtus cauſa & ſic dolosè vnam paruam menſuram. vt notat Bal. in. l. prima. C. Quæ res exportari non debeant. Quem refert & ſequitur Matthæus de Afflictis in. d. tractatu. de Iure Prothomiſeos. in. §. ſexto. col. iij. verſicu. Sed in contrarium.

19 Et quòd dicitur etiam de ſtatuto pœnam imponente

amouenti es publicum: vt verificetur in amouente etiã vnum denarium. vt notant Ange. & doctores in. l. Si ſeruum. §. Prætor ait. ff. de Acquirenda hære.

20 Et quòd dicitur de ſurripiente doloſè vnum paruum ſuem, vel vnum ouum: vt contra eum competat actio furti, quia dicitur committere furtum. §. Gallinarum & ibi glo. in verbo. Lucrãdi. Inſtitu. de Rerum diuiſione. & in. l. Aut facta. §. Quantitas. ff. de Pœnis. &. xiiij. quæſtio. vj. c. finali.

21 Et quod de Simonia dicitur, vt in vno etiam numo cõmittatur, vt notat Bal. in. l. Furti. §. Pactus. ff. de His qui notantur infa.

22 Et quod ratione vnius particulæ falſæ, tota vniuerſalis oratio corrumpatur. vt inquit Bal. in. l. prima. C. de Litis conteſtatio.

23 Nec non quod pro modica parte terræ, actione finium regundorum agatur. vt notat Bal. in. l. Quinq; pedum. C. Finium regundorum.

24 Et etiam hæres qui vnam rem quantumcũq; minimam doloſè occultauerit: & in inuẽtario nõ poſuerit: in totũ legis falcidiæ beneficio priuetur, vt traditur per Bal. in. l. Reſcriptum, per illum tex. ff. de His quibus vt indignis. & in. l. Beneficio. per illum tex. ff. Ad legem falci. in. l. Scimus. §. Licentia. & ibi cõmuniter doctores. C. de Iure delibe. Bal. & doctores in Auctenti. Sed cũ teſtator. col. penul. Verſicu. Quæro ſi hæres ſubtrahat. C. Ad legem falci. & Alexan. poſt alios in. l. Ex facto. §. Iulianus. col. prima. ff. de Vulga. & pupi. ſubſtitu.

conſilio. xxxviij. incipi. Repetitio. col. prima. volu. primo. Et Hieronymus Gratus in conſilio. lxxiij. incipi. Et ſi tempus col. prima. volu. ij.

9 Et ideo dicebat idem Bal. in. c. Cum adeò col. ij. de Reſcriptis. Quod ſi ſtatutũ pro vulnere factò in platea pœnã amiſsionis manus impoſuerit: In vulnuſculò tale ſtatutum locum non habebit. Et ſic, ſi ſtatutũ de vulnere cum ſanguinis effuſione loquatur: non habebit locum parua effuſio ſanguinis nõ patit effuſio

10 ſi modicum cruoris effundatur. † Et propterea ob modicam ſanguinis effuſionem, eccleſia non reconciliatur. vt notat glo. quam ibi cõmuniter ſequuntur doctores in. c. Cum illorum. in verbo. Effuſionẽ ſanguinis. de Senten. excõmunica. Ioannes Andreas in Additio. àd Speculum in Rubrica. tituli de Accuſatio. Panor. in. c. Propoſuiſti. in. ij. nota. de Conſecratione eccle. vel alta. Dominicus in. c. vnico. eodem titu. libro. vj. Et Ludouicus Roma. in. l. Si vero. §. de Viro. in. iij. fallen. ff. Soluto matrimo.

11 Hinc ſub ſtatuto arma portantem puniente, portans cultellum non compræhenditur: quia cultellus, & ſic paruum ferreum, inſtrumentũ &, arma non dicitur: neq; in armorum numero includitur. vt notat glo. in Rubrica. C. de Fabricenſibus. libro. xj. Et in Auctenti. de Armis. §. penul. in verbo. Minores. collatione. vj. de quo per doctores in. l. Armorum. ff. de Verborum ſignifica. Et per Matthæum de Afflictis in Conſtitutio. Neapolita. libro primo. titulo. ix. de Illicita punitione Armorũ. col. ij. cum ſequentibus.

12 Et cum in re minima quis delinquere non præſumatur:

Si quis minimam monetam fabricauerit: pœna per Statutũ fabricãtibus falſam monetã impoſita, nõ tenebitur. vt notat Alexan. in conſilio. ciiij. incipi. Quòd ſtatutũ. in fine. volu. primo. Quẽ refert & ſequitur Catelianus Cota. in ſuis memoralibus. in verbo. Domus.

33 Hinc officialis pro modico errore non ſindicatur. vt notãt Bal. & doctores. l. Quãuis. ff. de Conditio. & demonſtratio. Quos refert & ſequit Matthæus de Afflictis in Conſtitutio. Neapolita. libro primo. Rubrica ſeptuageſima. de Trigeſima & ſalario officialium. in penul. col. Quinimo & ſi caſu aliquo de delicto & ſic de dolo & fraude rei minimæ cõſtaret: ratione paruitatis rei, mitius tunc delinquẽs puniri deberet. vt eſt tex. notabilis in. l. prima. §. Abigei. ff. de Abigeis. Et in. l. Sacrilegij. verſicu. Cæterum. ff. Ad legem Iuliam peculatus.

34 Et ideo quãuis officialis qui in ſuo officio negligens fuit, & puniri & officio priuari debeat: vt notat Bal. in. l. prima. §. Quies in fine. ff. de Officio præfecti vrbis. & notant doct. in. l. Mancipia. C. de Seruis fugiti. & in. l. Si aliquid. C. de Suſcepto. præpoſitis & Archarijs. libro. x. in Auctẽti. de Armis. §. Finali. collatio. vj. & i. c. Dilecti. el primo. in finalibus verbis. de Appellatio. Et Antoni9 de Butrio i. c. j. p illũ tex. de Officio cuſtodis. Et de Vaſſallo negligẽte tradit. Calderi. in conſi. vj. incipi. An ex curia. ſub titulo de Feudis. Illud procedit & locũ habet, data notabili ac magna negligẽtia: ſecus verò ſi parua. vt Panormita. notat atq; cõcludit i. c. Eaquæ. in prima col. De ſtatu monachorum. Pro quo facit tex. & ibi notant Bar. & doctores in. l. Iudices. C. de Bonis vacã. libro. x.

35 Et quamuis ille qui fidem de deſtiuendo vnum tantum
denarium incapaci acomodauerit: non excuſetur, quin
indignus dicatur: & vt indignus puniatur. Non ta-
men ita puniri debet, vt tota hæreditate priuetur. vt eſt
tex.ſingu.in.l.Ex facto.§. Iulianus.per quem ita notant
Alexan. & Iaſon ibi. ff. de Vulga. & pupi. ſubſtitu. &
in.l. Hæres qui tacitam. ff. de His quibus vt indig. re-
probata opinione Bal. contrarium tenentis in.l.Etiā. cir-
ca finem.C. Ad legem falci. De cuius. deciſione dubi-
tauit Iaſon in Auctenti.Qui rem.col.penul.C.de Sacro
36 ſanctis eccle. † Ratio enim prædictorum eſt: quia re-
gulariter quis puniri non debet, niſi in ea parte in qua
deliquit. Cum pœna delicti metas nō debeat egredi. l.
Reſcriptum.in principio.ff.de His quibus vt indig.&.l.
Paulus. & . l. Beneficio. cum ſimilibus. ff. Ad legem
falci.

37 Per quæ dicere conſueui in.l.Si quis iniuriam.per
illum tex. in verbo. Atrocem, à contrario ſenſu. ff. de
Iniurijs. Quod licet condemnatus de Atroci iniuria
alicui illata, infamis dicatur: Condemnatus tamen pro
minima iniuria alicui facta, infamis non efficitur. vt
voluit. glo. ſingularis in.c. Cum te ab.c. de Re iudica.
Quam ſequitur Specula. in titu. de In integrum reſti-
tutio.§. Videndum. in fine. Petrus doctor antiquus.
Quem in.d.l.c. Cum te, refert Panormita. Bal.Paulus
de caſt.Salice.& Francif. de Arectio.in. l. Decuriones.
C. Ex quibus cauſis infami irrogat̃.Idē Bal.in.c.primo.
§.Iniuria.in prima col.de Pace iuramento firman.in vſi-
bus feu.& in.c. At ſi clerici.in principio. col.iij. verſicu.

Quæro an condemnatus.& ibi Andreas Siculus in. xij. col. de Iudicijs. Ange.de Arectio. in tractatu maleficiorum. in verbo. Verba contumelioſa.col.vj.verſicu. quid ſi verba iniurioſa.Ludo. Roma.in conſilio.clxxxxi.incipi. Inſtabo circa primum. Alexan. in. l. Infamem. in Additio. ad Bar. in additione parua.in verbo. Eſt infamis. dum ſe remittit ad ea quæ tradunt doctores in.d. l. Decuriones.ff. de Publicis iudicijs, & iſta eſt communis opinio, prout reperio Angelum dixiſſe in. d. l. Infamem. vbi inquit, Ita omnes doctores tenuiſſe. Quamuis in hoc contrarium teneant per multi magnæ autoritatis viri, ſignanter Innocen.Hoſtien.Ioannes Andre. Bal. Antonius de Butrio, Cardinalis Zabarella, Panormita. & Feli. in. d. c.Cum te, Bar. Ange. & Ioannes de Imola in.d.l. Infamem. Idem Ioannes de Imola in conſilio. xliiii. incipi. In quæſtione ſtabioti. in finalibus verbis. dum ſe refert ad dicta per Bal. in. d. l. Infamem.& Philippus Decius in.c.De appellationibus.col. prima.de Appellatio.

38 Quod enim paruum eſt, quaſi nihil differt ab eo quod non eſt. vt inquit Ariſtote. Politicorum libro. vj.& tradit Ioannes Gerſon in.ij.parte.in ſuis regulis moralibus. in articulo de Auaritia. in. ij. col. & probat tex.in.c. De multa.ibi. nullus hactenus aut rarus. de Præben.& in.l. Illud. §.Minus.ff. de Tributo.actio. & in.l. Minus. ff. de Verborum ſignificatio. Et notat glo. in. c. Quicunq;

34 el ſegundo.in verbo.Aliquid.xj. quæſtio.vij. † Vbi inquit, paria eſſe eccleſiam non dotare: & paruam ei dotem conſtituere. Vnde notat quod licet dotans eccleſiã,

ius

ius patronatus ex dotatione in ea conſequatur: vt notat glo. magna.in.c. Piæ mentis. eadem. quæſt. Et tradunt Innocen. & doctores ĩ Rubrica de Iure patronatus. Ius tamen patronatus à dotante nõ acquiritur: ſi ab eo mo dica ſeu parua dos, ad miniſtrorum neceſſaria, & ad cu/ ſtodes & luminaria (iuxta tex.in.c. Nemo. de Conſecra/ tio. diſtinctio.prima) non ſufficiens aſsignatur. Quam gloſam pro ſingulari allegat & ſequitur Panormita. in cõſilio.cvi.incipi. Caſus ſuper quo cõſilium de iure po/ ſtulatur.col.ij.vol.ij.Et Petrus de Vergnia in.l. Sciẽdũ. ff. Qui ſatis dare cogantur. Et in apoſtillis ad Iacobum Butriga.in Auctentica. Præterea.C. Vnde vir & vxor. †

40 Vbi Bal. Salice. Paulus de caſt. Ludouicus Roma. Alexan. & cõmuniter alij inquiunt, Iura & ſtatuta lo/ quentia de muliere non habente dotem: habere locum in muliere habente dotem paruam. Quia dotata nõ di/ citur, cui parua res in dotem datur: Cum paruum ſeu minimum pro nihilo habeatur. Quod etiam tenet Pau lus de caſt.& Ludouicus Roma.in.l. Diuortio. in prin cipio.ff.Soluto. matrimo. Quos refert & ſequitur Phi/ lippus Corneus in conſilio. cxiij. incipi. Viſa fuit mihi. in.iij. col. & in conſilio. clxxvij. incipi. In hac conſul/

41 tatione. col. ij.volu. ij. † Vbi inquit, Quod ſicut do/ natio omnium bonorum præſentium & futurorum non valet, vbi quis in ea nihil de quo diſponere poſſet, ſibi reſeruauit: vt volunt Cynus.Bar.Bal.Fulgo.Paulus de caſt. & cõmuniter doctores in.l.fina.C.de Pactis.& in.l. Stipulatio hoc modo cõcepta.ff.de Verborũ obligatio. Bal. in.l.Cum duobus.§.Idem reſpondit.ff.Pro ſocio.&

42 opinionem. † Quod procedit etiam ſi in tali donatione iuramentum appoſitum fuerit. vt ſingulariter volunt Bal. & communiter doct. in. d. l. Stipulatio hoc modo concepta.ff.de Verborum obligatio. & expreſsius atq; clarius voluit idem Philippus Corneus in.d.conſilio. lx. & in.d. conſilio.clxxvi.Barptholomæus Socci.in conſilio.cxxvi. incipi. Viſum fuit.col.finali.volu.primo.Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius,hanc in quiens eſſe cõmunem opinionem in.d.l.finali.C.de pactis.& in conſilio.xxv.incipi. Habita diligenti conſideratione.col.finali.volu.primo. Nicolaus Boerius in Deciſione.cccliij.incipi. Mulier cõtraxit matrimonium col. iij.volu.ij.& Marianus Socci.iunior qui hanc etiam dixit eſſe communem opinionem in conſilio.xliiij.incipi. Tenore tranſactionis.col.v. volu.ij.Quamuis idem Marianus Socci.contrarium tenuerit in conſilio.lxv.incipi. Cum in præſenti caſu.col. xiij. verſicu. Secundo etiam i fertur.volu.primo.& de eo dubitauerit.in cõſilio.cxliii.
43 incipi.In facto.eodem volu. † Ita donatio. omniũ bonorum præſentium & futurorum nulla erit, ſi quis in ea aliquid paruum aut modicum reſeruauerit: quia perinde habetur, ac ſi nihil ſibi retinuerit. Pro quo facit quòd in notabili caſu, de donatione omnium bonorum præſentium & futurorum alicui facta, cum reſeruatione certæ quantitatis, tradit Philippus Decius in conſilio.ccli. volu.ij.Quem refert & ſequitur Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio.cxx. incipi. Præſupponitur in facto. col. ij.in fine. volu.ij. & in.d.l.finali.C.de Pactis.

44 Hinc dici ſolet, pro modico debito vbi fraus, dolus, ſeu contumacia ceſſat, quem in carcere non debere detineri. vt notat Bal. poſt Ioannem Fabrum, in. l. Quicunq̧. col. penul. verſicu. ſed quid ſi aduerſarius. C. de Seruis fugiti. Quem refert & ſequitur Iaſon. in. d. l. Si quis id quod. col. vj. verſicu. collige regulam. ff. de Iurisdictio. omnium iudicum. & in. §. Pœnales. in. viij. col. verſicu. vltimo prædicta regula ſingulariter limittatur. Inſtituta. de Actio. & latè tradit Nicolaus Boerius in Deciſione. cccxlix. incipi. Quæritur an ciuiliter. col. viij. parte ſecunda.

45 Nec ēt pro modico. debito (ſtante ſtatuto debitoris capturā creditori pmittente) quē poſſe propria autoritate ab ipſo creditore capi. Nec poſſe quēpiam pro modico debito ſuſpectus declarari, vt notat Bal. in. l. Si pro ea. in principio. C. Mandati. Notabiliter inquiens, Nō debere attendi dilapidationem, niſi ſit parata ad ſuſpitionem. Ideſt quod taliter quis dilapidet: quod de ſuo credito timeri debeat. Quia ſi ille qui in centum eſt obligatus, mille in bonis habeat, & ducenta diſsipet: non propterea ſuſpectus dici poteſt. Quod inquit, facere ad ſtatuta de ſuſpecto iurari permitentia. & volunt poſt Cynum idem Bal. & alij in Auctenti. Sed iam neceſſe. per glo. ibi. C. de Donatio. ante nuptias. Ludouicus Roma. in l. prima. ff. Si certū petatur. & in conſilio. cccxxx. & in Singu. lxxxxvj. incipi. Dic mihi. Florianus in. l. Alienationes. in fine. ff. Familiæ hercíſcundæ. Paris de Puteo in tracta. Sindicatus. in verbo. Pœna. & Barptholomæus Cepola in. l. prima. §. Sciendum. col. viij. ff. de Edilitio

edicto. Et in. l. Creditores. ff. de Verborum ſignificatio.
46 Nec etiam poteſt quis pro modico debito ac tutela vel cura repelli. vt notat glo. in Auctenti. Minoris debitor. & ibi. Bar. & alij. C. Qui dari tutores poſſunt. idē Bar. in. l. Si quis in pignore. ff. de Pigno.
47 Hinc dicimus donationem rei minimæ per ſuperuenientiam liberorum non reuocari. vt notant Ioannes Fab. Ange. & Moder. in. l. Si vnquā. C. de Reuocandis donatio. Idem Ange. in. §. Siue igitur. col. vj. verſicu. ſecundo caſu. in Auctenti. Vt cū de Appellatiōe cognoſcitur. Collatio. viij. Ioannes Baptiſta de Cacialup. in. l. Sicut certi. & in. l. Si cum vel in vtero. C. de Teſtamento militis. Paulus de caſ. in. l. prima. C. de Poſthumis hæredibus inſtituen. Ioannes de Imola in. c. finali. & ibi Bened. Cap. de Donatio. Alexan. in conſilio. lxxj. incipi. Conſideratis his. col. ij. volu. iiij. & in conſilio. clxij. incipi. Viſis quæ copioſè. col. prima. volu. vj. Philippus Corneus in conſilio. xv. incipi. Ex quo dictus Franciſcus. col. iiij. verſicu. Quia quando feciſſet. volu. primo. & in conſilio. iiij. incipi. Dubia mihi viſa eſt, in. iiij. col. & in conſilio. cxciiij. incipi. Videtur in præſenti cōſultatione. & in conſilio. ccvj. incipi. Viſo ſupra ſcripto themate. col. viii. & ſequenti. vbi inquit ſe ita Senis vna cum alijs egregiæ famæ doctoribus conſuluiſſe. volu. iii. Barptholomæus Soci. in. l. prima. & in. ii. col. verſicu. & ſic colligitur. & ibi moder. C. de Pactis. & in. l. Cum auus. in. l. vi. col. de Conditio. & demonſtratio. & in conſilio. cxlvii. incipi. Viſa facti contingentia. col. ij. volu.

primo. & in conſilio. ccxv. incipi. Viſa prædicta. col.ij. volu. ij. & in conſilio. xx. incipi. In facto præſupponitur. col. fina. volu. iij. & in conſilio. iiij. & in conſilio. xcij. incipi. Teſtamentum. col. penul. volu. primo. Iaſon in. l. Generaliter. §. primo. in. iiij. col. in fine quintæ limittationis. C. de Inſtitutio. & ſubſtitu. & Philippus Decius in conſilio. ccclxvj. incipi. Pro declaratione. in. iiii. col. in ſecundo dubio. Et in cōſilio. Dlxxxi. incipi. Viſo puncto controuerſiæ. col. ij. in principio. volu. iiij.

48 Et etiam dicimus, legata parua, per natiuitatem poſthumi præteriti non infringi. vt notant Bal. Paulus de caſ. & cōmuniter doctores in Auctenti. Ex cauſa. C. de Liberis præte. Idem Bal. in. l. Titius. in principio. & ibi Franciſcus de Arectio. in vlti. col. ff. de Libe. & Poſthu. Bar. in. l. Filio præterito. col. iiii. ff. de Iniuſto rupto teſtamento. Ange. in. d. §. Siue igitur. col. iiii. verſicu. finaliter dici poteſt. in. d. Auctenti. Vt cum de Appellatione cognoſcitur. Paulus de caſ. in. l. prima. C. de Poſthumis hære. inſtituen. & in conſilio. xx. incipi. Clarum. in fine. volumine primo. Alexan. in conſilio. l. incipi. Circa primam dubitationem. col. iiii. volu. vi. Andreas Siculus in repetitio. l. Cum accutiſsimi. in. xlv. col. verſi. pone teſtator. C. de Fidei commi. Franciſ. de Arectio. in conſilio. lxxxxii. incipi. Viſo legato. in. iiii. col. & in conſilio vltimo. in primo dubio. & Barptholomæus Socci. in. d. cōſilio. lxxxxii. incipi. Teſtamen.

49 Hinc leuis & modica ſolemnitas, etiam vbi datus eſt ordo, poteſt omitti. vt notat Bar. in. l. prima. §. Si plu-

res. ff. de Exercito. & in. l. ij. §. Si prius. ff. de Vulga. & pupi. ſubſtitutio. & in. l. Finali. in principio, C. de Iu-re delibe. per tex. in. l. prima. in fine. ff. de Ventre in-ſpiciendo. Barptholomæus Socci. in conſilio. xj. incipi. Inſignis doctor. col. fina. circa finem. volu. iiij. & Caro-lus Ruinus in conſilio. lxi. incipi. In lite vertente. col. xj. volu. quinto.

50 Et ob modicũ errorem, in nõ ſubſtantialibus, nõ debet proceſſus vitiari. l. prima. & ibi notat Bal. C. de Formulis.

51 Nec ob non ſolutionem vnius numi, vbi dolus fraus & contumacia ceſſat, poteſt inquilinus expelli. vt nota-biliter inquit Bal. in. l. Edem. col. iij. verſicu. Sed nun-quid pro vno numo. C. Locati. Quẽ refert & ſequitur Iaſon in. d. l. In executione. §. penulti. de Verborum obliga. Nec ab ipſo inquilino poteſt minima expenſa in re conducta facta, repeti. vt notat Bal. in. l. prima. col. prima. verſicu. quinto. C. de Iure Emphite. Nec propter bellum vel peſtem, debet Emphiteutæ, ſolutio parui cenſus remitti. vt notat Bal. in. d. l. prima. C. de Iure Emphiteu.

52 Nec ſi Emphiteuta infra modicum tempus poſt bien-nium canonem non ſoluerit, propterea poterit eijci. c. Potuit. de Locato. & notat Bal. in Auctenti. Qui rem. C. de Sacroſanctis. eccle. Et an omittens ſoluere vnũ numum, poſsit in totum vel in partem priuari, notant ibi glo. Bar. Bal. & alii.

53 Nec pro minimo damno receditur à iure cõmuni, Nec debet in integrum reſtitutio concedi, vt notat. Bal. in. l. prima. C. Si aduerſus venditio. pigno. Quem refert

& ſequitur Matthæus de Afflictis in titu. de Prohibita feudi alienatio. per Federicum. in. xii. notabili. in. vj.col. Niſi dolus vel fraus interuenerit: quia tunc etiam ſi pupillus, in modico lederetur: deberet reſtitui. vt notat Bal. in. l. Cum ipſe. in principio. C. de Contrahenda emptio.

54 Nec paruis caſtris, ſeu oppidis minimis, eadem debet reſtitutio permitti. vt notant glo. Iacobus Butri. & Bar. in. l. Res publica. C. Quibus ex cauſis maio. in integrum reſti. Speculator in titu. De reſtitutio. in integrũ. §. ij. verſicu. idem quoq;. Paulus de caſ. in conſilio. cccxvii. incipi. Vt bene attingatur. Ioannes de Platea in. l. An Reſpublica. C. de Iure rei publicæ. libro. xi. & Matthæus de Afflictis. de prohibita feudi alienatione. per Federicum. in. xii. notabili. in. vj. col. Quamuis in hoc contrarium teneant Iacobus de Arena. Albericus de Roſa. Bal. Salyce. & Paulus de caſtro in. d. l. Res publica. C. Quibus ex cauſis maio. Idem Alberi. in. l. prima. C. de Officio eius. Odofredus in. l. Sed & ſi prætorem. ff. Ex quibus cauſis maio. Ioannes Andre. in Additio. ad Specu. in titu. proxime allegato. Quem refert & ſequitur Panormita. in. c. primo. de In integrum reſtitu. & Lucas de Pena. in. d. l. An. reſpublica. C. de Iure rei publicæ. Quos refert & ſequitur Matthæus de Afflictis in Præludijs Cõſtitutio. Neapolita. in. v. quæſti. vbi inquit, Ita in conſilio Regis vbi viri literatiſsimi ſedebant, deciſum fuiſſe: ſeq; ita obſeruatum vidiſſe.

55 Et propterea dicitur minorem vel vniuerſitatem aduer-

ſus ſententiam inter locutoriam, in qua exceptio dilato-ria modici præiudicij permittitur, non reſtitui. vt notat Innocē.in.c.primo.§.Coram.de In integrum reſtitutio. & ſequitur Bal. in.l. Peremptorias. col. iij. C. Sententiam reſcindi non poſſe. & in. d. l. Scio. de quo per Philippū Deciū in.d.c. De appellationibus. col.fina.de Appellatio.

56 Et etiam dicitur interlocutoriā nō multū ſed parū præiudicialē, poſſe parte nō citata ferri. vt notant Bar.Bal.& alij in. l. Nec quicquā. §. Vbi decretū.ff.de Officio pro conſulis & lega. Ange. Imola. & Paulus de caſ. in.l.De vnoquoq;.ff. de Re iudica. Idem Ioannes de Imola,& Ludouicus Roma.in.l.Si opus.ff.de Noui operis nuntiatio.Ioannes Andreas & Anto.de Butrio in.c.Auditis. de Procura.& Barptholomæus Socci.qui hāc dixit eſſe cōmunem opinionem in conſilio.x. & in conſilio.xi. incipientibus. In ſignis doctor.col.fina.volu.iiij.

57 Benefacit, Nam ſi iudex ſtatuta ſeruare iurauerit: ſi in minimis & leuibus contra fecerit:& ſtatuti formam nō ſeruauerit: periurus dici non poterit. vt notat Bal. in.l. Obſeruare.§.Proficiſci col.penul.in.xxxiii. quæſti.ff. de Officio proconſu. & lega.

58 Et ſi per ſtatutum de omni delicto iudex proceſſum facere tenetur: tale ſtatutum de Delictis grauibus, nō autem de minimis ac leuibus delictis intelligitur, vt notant Bar.& doct.in.l.Leuia.ff.de Accuſatio.

59 Nam qui parum excedit, vel parum tranſgreditur, nō debet tranſgreſſor reputari, nec vt tranſgreſſor puniri. vt notat Bal.in Auctenti.Ingreſsi.C.de Sacroſanctis eccle.

& in.l.Quicunq; col. ij. C. de Seruis fugit. Et propterea Diuus Adrianus Vmbriciam quamdam matronam in quinquenquiũ relegauit, eo quòd ex leuiſsimis cauſis, ancillas ſuas atrociſsimè tractauerit. vt inquit tex. in. l.ij.§.fina.ff. de ijs qui ſunt ſui vel alieni iuris.

60 Hinc in Aurelianenſi concilio.c.ii. ſtatutum fuit, vt nullus ſacerdos, aliquem pro paruis ac leuibus cauſis à cõmunione ſuſpendat. vt habetur in. c. Epiſcopi. & in. c. Nullus.xi. quæſti.iii. Adeo quòd excõmunicatio generalis ab homine, lege, vel ſtatuto prolata, cõtra furantes res eccleſiæ: Eos qui res infimas & paruas, puta candelam vel clauum ſubtraxerunt, non arctat. † Quia cum

61 excõmunicatio nõ niſi ex proferentis intentione liget: vt inquit glo. notabilis in.c.Apoſtolicæ. de Clerico excõmunicato, depoſito, vel interdicto miniſtrante. non eſt veri ſimile, quòd iudex cõtra iuris diſpoſitionem, aliquẽ excõmunicare velit. vt notabiliter voluit Panormi. in. c. primo. col.iii. verſicu. nota contumaciam. Quem ibi cõmuniter doctores ſequuntur. de Iudiciis. Cuius doctrinam tanquam nouam atq; mirabilem refert & ſequitur Ioannes Lupus de Palatios Ruuios in repetione. c. Per veſtras. folio mihi. cvi. col.iiii. verſicu. ex quo infertur. de Donatio. inter virũ & vxo. Vbi inquit, quòd quamuis præfatã Panormitani doctrinã ſemper ſequutus fuerit: tutius tamen pro anima eſt, excõmunicationẽ timere: & talem rem etiã vilem & minimam reſtituere. vt habet in.c.Conſiliũ. cũ ſimilibus. de Obſeruatiõe ieiuniorũ. †

62 Imo plus dicebat ibi idem Panormi. Quòd quamuis propter contumatiã in nõ comparẽdo, etiã ex leui cauſa

prouenientem, poſsit quis excõmunicari: quia cũ ille dupliciter inobediens exiſtens (ſcilicet in nõ cõparendo, & iudici nõ obediendo) dupliciter videatur delinquere: Tamen ſi ad iudiciũ pro leui cauſa vocatus cõparuerit: quãuis poſtea mãdato iudicis, aliquid ſibi ſuper dicta cauſa præcipientis, nõ obtemperauerit: nullatenus ob hoc excõmunicari poterit. Cuius deciſionem, quã etiã ibi cõmuniter doctores ſequuntur, refert & ſequitur Andreas Siculus. in. C. De cauſis. col. iiii. verſi. nota ibi tuo iudicio. de Officio delegati, quãuis in hoc contrariũ videatur tenere idẽ Andreas Siculus in.c. Cauſamq́3.col.ij.& in.c. Cũ olim.col.iiii. de Reſcriptis.

63 Sic modicus defectus, in rationibus reddendis nõ attenditur: vt notat Bal.in.l.prima.C. Si aduerſus ſolutionẽ. Quinimo priuatæ (tutoris, ſeu alterius cuiuſq́3 adminiſtratoris) ſcripturæ, & ei⁹ ſimplici iuramẽto, in minimis ſtatur, vt notant glo.& cõminiter doct.in.l.fina.§.In cõputatione.C.de Iure delibe. Bar. in.l.Comperimus.C.de Nauicula.libro. xi. Federicus de Senis in conſilio.cxix. incipi. Nulli dubiũ.Bal.in.l.Nulli.& in.l. Id quod pauperibus.C.de Epiſcopis & cleri.& in.l.prima. in.iii. col. C. de Confeſsis. Panormi. in. c. Bonæ. el. ij. col. finali. de Poſtulatiõe præla. Paulus de caſt. in cõſilio. cxxxviii. Andreas Siculus in conſilio. lxvi. incipi. Saluatoris. col. iii. volu. ij. Franciſcus de Pauinis. in tracta. de Officio & poteſtate capituli ſede vacan. in ſecunda parte principali. in. viii. quæſtio. verſicu. debent ergo capitulum & eius officiales.& Philippus Decius in. l. prima. in prima. col.in.ii. notabili.C. de Edendo.

64 Sic & ſolius partis iuramento, vbi de modico agitur præiudicio creditur, vt notat Bal.in.l.prima.C.de Dilatio. & tradunt doc.in.l.Admouendi.ff.de Iure iuran. Et ſolius hæredis iuramento in minimis, & vilibus ſtatur. vt notat Bar.in.l.ij.in principio.C.Quando & quibus quarta pars debetur. libro. x.

65 Hinc in modicis donatio præſumitur, quamuis in magnis nō præſumatur.l.Ex annuo.&.l.Vtrū. ff.de Donatio.inter virum & vxo.& tradit Philippus Corneus in conſilio.lxi. incipi. Nicolaus col.v.& in conſilio.lxxxi. incipi.Primus conſultationis articulus.col.ij.volu. primo.& in cōſilio.cxliiij.incipi. Licet dicendū.col.prima

66 volu.ij. † Et de expenſis modicis quòd in eis donatio præſumatur.notat Bal.in.l.Si paterno. C. de Negotijs geſtis.Et hoc quia de modicis expenſis non curatur.l. In rebus.§.Poſſunt.ff.Commodati.&.l.Omnino.C.de Impenſis in rebus dota.factis.& notatur in.l. Quod dicitur. eodem titulo.

67 Et ideo cum lactis expenſa modica exiſtat: mater filium lactare tenetur.vt notat idem Bal.in.l.Alimenta. C. eodem titu.Et poteſtas modicas ac paruas medicinas, iudicibus infirmis ſoluere obligatur.vt notat Cynus.Iacobus Butri.& Bal.in.l.Quod in vxorē.C.eodē titulo.

68 Hinc fructuarius paruā expenſam nō repetit: quamuis magna ab eo repetat̃.vt notat Bal.in.l.prima.C.de Negotiis geſtis.& in. l.Eum ad quem.C.de Vſufructu.

69 Nec in conductionibus modica incommoditas conſideratur: vt propter eam mercedis remiſsio concedatur. vt eſt tex.in.l.Habitatores in principio.ff.de Locato.

70 Hinc etiam leuiter tortus, tortus non dicitur. vt notat Bal.in.l.Obſeruare.col.prima.C.Quorum appellatio.nõ recipiuntur.

71 Nec per modicam teſtium contrarietatem, teſtis à teſtimonio repellitur. vt notat Antonius de Butrio in.c.ij. de Regularibus. Nec per modicam varietatem, varius reputatur. vt tradit Iaſon plures autoritates referendo, in.d.l. Sciendũ.col.iij.ff.Qui ſatis dare cogantur. Nec pro re parua, fratris teſtimonium in fratris fauorem ſuſpectum dicitur, ac iudicatur. vt notant Bal. & Salyce.in.l. Parentes.C.de Teſtibus.

72 Sic pro modica re, actio redhibitoria non datur. vt notat Bal. in.l. Si prædium.col.prima.C.de Edilitijs actio. & ob modicam infirmitatẽ vt ipſe inquit, quis infirmus non dicitur, nec iudicatur.

73 Et propterea, licet ad concilium ſeu iudicium vocatus, ſi infirmus fuerit excuſetur, non ſolum ſi febrem acutam habuerit, verum etiam ſi debilitatẽ corporis patiatur. vt notat Innocen.in.c. Quoniam frequenter, in principio. & ibi Antonius de Butrio. vt lite nõ conteſtata. Vbi inquiunt, quòd quemadmodum poſſunt teſtes examinari ad inſtantiam actoris, ſecundum formam illius decretalis, ſi ſunt in graui infirmitate conſtituti: Ita eodẽ modo examinari poſſunt, quando non propter febres acutas, ſed ob corporis debilitatem ſunt infirmi. Quos refert & ſequitur Felin.in conſilio.iij.incipi.Habent legiſtæ titulum. in penul.col. Licet tunc (vt diximus) excuſetur, Ob febriculam tamen ſeu leuem febrem non excuſatur. vt notat glo.i verbo.Neq; ægritudine.in.c.Placuit.xviij.

Diſtin. & probat tex. in.l. prima. §. Sed ſciendum. ibi proinde leuis febricula, aut vetus quartana. ff. de Edilitio edicto. & in. l. Quæſitum. ibi leuiſsima febri correptus. ff. de Re iudica. & notat Panormita. in.c. Quæ relã. in primo notabili. de Procurato. Et tradit Petrus de Monte in ſua Monarchia conſiliorum, in Rubrica. de Citatione prælatorum. Et Petrus Albianus de Pontifi-
74 cia poteſtate. folio. lxxxxv. † Quamuis citatus ob leuem tempeſtatem, non comparens, à contumacia & mulcta excuſetur. vt notat Bal. in.l. Ea quæ. circa finem. C. Quomodo & quando iudex: Quem refert & ſequitur Hieronymus Gratus in reſponſo. lxxiij. incipi. Et ſi tempus non adſit. col. fina. volu. ij.

75 Sic in leuibus criminibus & non in magnis, per conſuetudinem iuriſdictio tribuitur. vt alibi dixi. & notat Hoſtien. in. c. Literas. in prima col. de Reſtitutio. ſpolia. Cuius doctrinam tanquam ſingu. refert & ſequitur Andreas Siculus in.c. Si pro debilitate. in. iij. col. & in. c. finali. §. Is autem. & ibi Feli. in. iij. col. de Officio lega. Iaſon in. l. More maiorum. in. vj. col. verſicu. limitta iſtã concluſionem. & ibi Ioannes Franciſcus Purpuratus in. v. col. in. ij. limittatione. ff. de Iurisdictio. omnium iudi. Et licet ipſi non dicant. idem voluit ipſe Hoſtien. Collectarius. Egidius de Bellamera. & alij. in.c. Irrefragabili in. ij. col. verſicu. per capitulum. de Officio ordina. Panormi. in. c. primo. in glo. in verbo. Capituli. ibi vel quando clerici ſunt ſubiecti capitulo. de Conſuetu. Idem Egidius de Bellamera in conſilio. v. incipi. Monachus quidam. in penul. col. in principio. & Philippus

Corneus in conſilio. clxxxxiij. incipi. Pro deciſione primi dubij. col. v. volu. ij. Quicquid dixerit Ioannes Lupus de Palatios Ruuios, qui contrarium tenuit in repetitione. c. Per veſtras, folio mihi centeſimo trigeſimo primo. in verſicu. Sed eſt pulchra dubitatio. de Donatio. inter virum & vxorem.

76 Hinc qui in Paruis ac leuibus rebus procuratorem nō dimiſit, negligens non dicitur. vt notat Bal. in .l. prima. C. de Reſtitutio. militum. Nec parua mora attenditur: Nec ex paucorū dierum mora obligatio diminuitur. l. Ab hoſtibus. §. fina. ff. Ex quibus cauſis maio. l. *Si* debitori. ff. de Iudicijs. l. *Si* in lege. §. Colonus. ibi nihil ex obligatione paucorum dierum mora minuet. ff. Locati. l. Plerūq;. ff. de Ritu nuptiarum. l. prima. §. Qui præſens &. l. *Si* ita quis. §. *Seia*. ff. de Verborum obligatio. l. Duos reos. §. Duo rei. ff. de Duobus reis. l. Cū antiquitas. cum ſimilibus. C. de Teſtamen. & notat glo. in. c. Reuera. in verbo. Mortui. de Conſecratio. di-

77 ſtinctio. ij. † Quia parua mora, mora non dicitur, neq; mora reputatur. vt inquit Albericus de Roſa. in. l. prima. C. de Verborum ſignificatio.

78 Hinc dici ſolet, Quòd quamuis quis in cauſis ordinarijs iudex & tabellio eſſe non poſsit: in cauſis tamen minimis eſſe poterit: etiam ſi ordinaria via agatur. vt notat. Bar. in. l. Iubemus. la. ij. §. *Sanè*. el primo. circa finem. C. de *Sacroſanctis* eccleſijs. Bal. in. l. *Si* conſul. in prima lectura circa finem. C. de Adoptio. & Paulus de caſt. in. l. *Si* eadem. ff. de Officio aſſeſorum.

79 Et quamuis tacens vt latè inferius tractabimus, neq; cõſentire, neq; negare videatur: vt tradunt latiſsimè doctores in regula. Qui tacet. ff. de Regu. iuris. & in Regula Is qui tacet. eodẽ titulo. libro. vj. Tamen ſi de modico præiudicio agatur, tacẽs cõſentire videtur. l. Sabinus. ff. Cõmuni diuidundo. l. Quum Tuberionis. §. Sunt quidam. ff. de Peculio. & l. Labeo. cum ſimilibus. ff. de Aqua pluuiali arcen.

80 Sic & Princeps, licet in dubio vt latè ſuperius diximus, Etiam ſi ex certa ſcientia aliquid conceſſerit, non videatur præiudicium inferre tertio. Illud procedit & locum habet, quando igitur de aliquo magno præiudicio, ſecus vero ſi de paruo. Nam ſi de voluntate Principis conſtiterit, quòd tertio præiudicare voluit: in modicis, præiudicium tertio, etiam ſine cauſa inferre poterit. vt notãt glo. cõmuniter approbatæ. in. l. Seruitutes. la vltima. §. Publico. in verbo. Incõmodo. ff. de Seruitu. titulo, generali. & in. l. Sed ab hærede. in glo. finali. ff. Ad trebelia. & in. l. ij. §. Si quis à Principe. in verbo. Impetrauerit. ff. Ne quid in loco publico, & in. l. Nec auus. C. de Emancipatio. liberorum. Et voluit Cardina. in. c. Mandatum. in. vij. nota. de Reſcrip.

81 Virtus enim actuum humanorum, in modico non conſiſtit. vt inquit, Bal. in. l. Imperator. la prima. ff. de Statu. homi. Et ideo modica raſura quæ animum ſapientis nõ mutat, inſtrumentum non vitiat. vt notat Specula. in titu. de Reſcripti præſentatione. §. Primo. verſicu. Item excipitur. & Anto. de Butrio in. c. Ex literis. ad finem. de Fide inſtrumen.

Nec

82 Nec leuiſsima ſeu leuis culpa, damnum ex ea dantem, in foro conſcientiæ obligat: quamuis in iudiciali foro contrarium exiſtat. vt notat Innocen. in.c. Sicut dignũ. ad finem. & ibi Antonius de Butrio de Homicidio. Quem refert & ſequuntur Panormita. Ioannes de Anania. & alij. in. c. primo. col. iij. de Conſtitutio. & in. c. Dilecti. col. iij. de Arbitris. & in. c. Quoniam contra. col. viiij. in glo. in verbo. Negligentia. de Probatio. & in.c. Cum cauſam. col. v. verſicu. circa quod notabiliter. de Teſtibus. Et Ludouicus Roma. inquiens, illud dictum eſſe vnicum in mundo. in Singulari. cv. incipi. Pridie. Et Silueſter Prieratus in ſua Summa. in verbo. Reſtitutio. ij. verſicu. duodecimo.

83 Hinc legatus ſi parua donaria accepit: illa reſtituere nõ debet. vt latè tradit Nicolaus de Neapoli, alia referens in. l. finali. C. de Primipilo. libro. xij. Et Officiali modica encænia recipere licet. vt notat Bal. in. l. Obſeruare. in principio & in. l. Solent. §. finali. ff. de Officio proconſulis & lega. & in. l. vnica. §. Prouincias. C. de Contractibus iudi. & in. l. iiij. C. de Defenſoribus ciuita. Benefacit tex. in. c. Statutum. §. Inſuper, de Reſcriptis. libro. vj.

84 Hinc leuis quæſtio, appellatione quæſtionis non continetur. l. Itẽ apud Labeonẽ. §. Quoniã. ff. de Iniurijs. Et quamuis dies pro homine regulariter interpellet. l. Magnã. C. de Cõtrahenda & cõmittenda ſtipulatio. nõ tamen interpellabit, ſi paruus terminus apponatur. vt notat Bal. in. l. Si mihi & Titio. § primo. ff. de Legatis primo. Et Ludouicus Roma. in Rubrica. ff. de Arbitris.

15 Hinc etiam forenſis, ſi per ſtatutum domum acquirere prohibeatur: domumculã acquirere non prohibetur. vt notant cõmuniter doctores in. l. Senatus. §. Marcellus præcipue Ioan. de Imola & moder. per tex. ibi. ff. de Legatis primo. & voluit Bal. in. c. Duo fratres. in titulo. de Duobus fratribus à Capitaneo inueſtitis. in vſibus feu. Ludouicus Roma. in Singu. cccxxx. incipi. Hodie quidam. Et Catelianus Cota In Memoralibus ſuis. In verbo. Domus.

16 Bene facit, Nam licet in beneficialibus de minimis regulariter curetur. c. Conquerente. de Clericis non reſiden. c. Maioribus. & ibi per docto. maxime p Philippũ decium. de Præben. c. Si motu proprio. cum ſimilibus. eodem titulo. libro. vj. Aliquando tamen in multis de ipſis minimis, etiam in beneficialibus non curatur. vt latè tradunt docto. in. c. De mulcta. & in. c. Extirpandæ.
17 de Præben. † Vbi inquiunt, Conſuetudinẽ hodie valere: vt quis poſsit plura minima beneficia obtinere. Et volunt domini de Rota Deciſione. cccix. incipi. Nota quòd vbi ſententia. ſub titulo de Præben. in antiquis. vbi inquiunt. c. Quamuis. de Præbendis. libro. vj. In
18 beneficijs modicis locum habere. † Et de conſuetudine, quòd ex ſola electione quis in minimis beneficijs ius poſsit conſequi: & abſq; Epiſcopi confirmatiõe valeat talia minima beneficia adminiſtrare: Notat Oldra. in conſilio. clxvj. incipi. Factum eſt tale, de Conſuetudine eccleſiæ Eduen. Panormita. in. c. Poſtquam. in prima. col. & in. c. Cum in iure peritus. in quarto notabili. & in. c. Nihil. in. v. col. de Electio. & in ſua eleganti diſ-

putatione. incipi. Gandulfus.in.viiij.col.in verſicu. An autem electus, Et Feli.in.c. Eam te. in. iij. col.in. verſicu. Extende.de Reſcriptis. Quos refert & ſequitur Cæſar Lambertinus,in ſuo tractatu de Iure patronatus, in primo libro.in tertio nonæ quæſtionis articulo.in.xi.col. in principio. vbi reſpondet ad tex. in. c. Venerabilis. de Cōſuetudine, qui talem conſuetudinē in maioribus be-
89 neficijs videtur improbare. † Pro quo facit, quòd ipſe inſequenti.xij.col.in fine inquit,Se aliâs Trani conſuluiſſe, Capitulum ſede vacante non potuiſſe beneficia ſimplicia & minima comendare: licet regulariter in alijs beneficijs id poſſet efficere,quod etiam voluit Vincen. in.c.ij. Quem ibi refert Panormita. in prima. col. circa
90 finem. Ne ſede vacant. † Et ibi etiam inquit,Fœminā (quæ in feudo magno prohibita eſt ſuccedere. c. primo.§.Hoc autē notandū.& ibi glo.& doc. de His qui feudū dare poſſunt & in. c. primo.de Succeſsione feudi & in.c. primo. Quemadmodum feudum ad filiam ptineat) Non ꝓhiberi feudū exiguū & paruū obtinere. Ad quod habendū ꝓpter illius exiguitatē capax videtur exiſtere.allegat ita Bal.tenuiſſe,& præceptorē ſuū Corſetū.in.c.Significauit.de Reſcriptis.idē cōfirmaſſe.
91 Hinc dici ſolet propter exiguum damnū quod canonici poſſunt recipere:valere conſuetudinē,quòd Epiſcopus in ſuo iocundo aduentu,nō obſtāte ſtatuto de certo numero canonicorū,poſsit vnū canonicum in eccleſijs ſibi ſubiectis ponere.vt notant Domini de Rota Deciſione. Dccccxli. incipi. Vtrum valeat conſuetudo quòd Epiſcopus.in Antiquis.& Deciſione.iij. incipi. Eodem modo.

Vtrum valeat conſuetudo. ſub titulo de conſuetudinibus. in Deciſionibus compilatis per Dominum Cardinalem de Byſgneto.

92 Bene facit, Nam quamuis vaſſallus non præſtans domino fidelitatem, feudo priuetur: Tamen ſi quis feudum exiguum habuerit, feudo priuari non debet: quãuis fidelitatem Domino non præſtiterit. vt notat Ludouicus Roma. in Singu. cxviij. incipi. Tu qui habes feuda. Allegat ita tenuiſſe Bal. in. c. primo. §. Eſt & alia. in titulo. Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. in vſibus feu. Qui licet ab eo allegetur: in mea Baldi lectura, id Baldũ dixiſſe nõ reperio. neq; in alijs impreſsionibus reperitur.

93 Sic propter minimam ingratitudinem, feudum nõ amittitur. vt eſt tex. notabilis, quem ibi notat Bal. in. c. primo. §. De illa tamen, In quibus cauſis feudum amittatur. & tradit Matthæus de Afflictis in Præludijs feu. in. iij. quæſti. & in. c. primo. de Controuerſia inueſtituræ. & in. c. primo. de Prohibita feudi alienatiõe. per Federicum. in duodecimo notabili. in ſexta col. Sicut nec ob leuem cauſam quis feudo priuatur. vt probat tex. & ibi glo. Bal. & doctores. in. l. Solum. C. de Liberali cauſa.

94 ✝ Sic nec pro modica iniuria donatio reuocatur. l. finali. C. de Reuocan. donatio.

95 Sic etiam qui feudum exiguum & tenue habet, ad ſeruitia perſonalia non tenetur: & ad cõplura alia vt ſuperius latè diximus. non aſtringitur, nec obligatur.

96 Hinc percutiens clericum, & ſi regulariter ab alio quam à Summo Pontifice, abſolui non poſsit: vt probat tex. in.

c. Si quis ſuadente diabolo. xvij. quæſtio. iiij. & in. c. primo. de Sententia excõmunicatio. Tamen ſi leuis percutio, leuiſq; iniuria fuerit: ab Epiſcopo abſolui poterit. vt probat tex. in. c. Peruenit. de Sententia excõmunicatio. Quod non ſolum in proprio Epiſcopo locũ habet: verũ etiam inquocũq; alio extraneo Epiſcopo procedit. Nam ſi ob leuem in perſonam eccleſiaſticam manuum iniectionem, excõmunicationis ſententiam per legem vel ſtatutũ quis incurrerit: ab Epiſcopo alterius diœceſis, puta ab Archiepiſcopo Tholoſano, ſi ibi cauſa ſtudij fortè vitam duceret, abſolui poterit. vt notat Innocen. in. c. Quòd clericus. de Foro competen. & in. c. Omnis. & ibi Collecta. Super verbo. Proprij ſacerdotis. in. xiiij. quæſtio. de Pœniten. & remiſſo. Quos refert Deciſio, Capellæ Tholoſanæ. quæſtio. ccxxxi. inci-
97 pi. Item fuit quæſitum ſi Chatalanus. ✝ Quod nõ procedit, nec locum habet, quando legis lator ſibi abſolutionem reſeruauit: vel ab homine talis excõmunicatio impoſita fuit: Quia tunc nullo modo à tali extraneo Epiſcopo, talis excõmunicatus abſolui poterit. vt notat Ioannes Andreas. & Andreas Siculus in. c. Ex frequentibus. de Inſtitutio.

98 Hinc etiam dici ſolet, Quòd quamuis vbi notarius vel officialis, ob enorme & graue delictum ab eo cõmiſſũ ac perpetratum, puta ob falſitatem vel aliud ſimile crimen, ſuo officio priuatus fuit: ad idem vel aliud officiũ ab alio quam à Principe, amplius reduci, vel admitti nõ debeat nec poſſit: vt dicebat Themiſtocles prout refert Aelianus de Varia hiſtoria lib. xiij. Qué cũ Athe-

nienſes infamia notarent: rurſumq́ꝫ deinde ad Imperiũ gerendũ reuocarent: Nõ inquit laudo eos homines, qui eodẽ vaſe, & matula, & ad infundendũ vinũ vtuntur. & notat Bal. in. l. Mancipia. C. de Seruis fugiti. & in. l. ij. verſicu. Quidã verò. C. de Vindicta liberta. & in. c. primo. §. Si duo. circa finem. de Pace tenenda & eius violato. in vſibus feu. & in conſilio. cccl. incipi. Proponitur quòd quidam clericus. volu. primo. & in. c. Poſt tranſlationẽ. de Renuntiatione. & in. c. Gratũ. in fine. (vbi inquit, ita Oldradũ cõſuluiſſe) de Poſtulatione prælato. & in. c. At ſi clerici. in principio. col. ij. verſicu. Itẽ nota quòd perpetua ſuſpenſio. & ibi Andreas Siculus in. viij. col. de Iudicijs. Idẽ Andreas Siculus in. c. Poſt ceſsionẽ in. xv. col. de Probatio. Ludouicus Roma. in. l. Si vero. §. De viro. in. xxxviij. fallentia. ff. Soluto matrimo. Paris de Puteo in tractatu ſindicatus in verbo. Officialis ſi ſtatutum. verſicu. Delinquens in officio. folio mihi. lxxix. Feli. in. c. Ex literis. in. xi. col. de Conſtitutio. Franciſcus. de Curte in cõſilio. lxxiij. incipi. Super memorata facti narratione. in. xviij. col. in principio. Iaſon in. l. Ex hoc iure gentiũ. ff. de Iuſtitia & iure. & in. l. Barbarius Philippus. in. xij. col. verſicu. Illud etiam nota. ff. de Officio præto. & in. l. prima. §. Et poſt operis. col. ij. ff. de Operis noui nuntiatione. Philippus Decius in. c. Vt noſtrum. in. iij. notabili. de Appellatio. Guilielmus Benedic. in repetitio. c. Raynuntius. in verbo. Habens duas filias. Folio mihi. xxxvij. col. iij. verſicu. Ex quo reſultat. de Teſtamen. Et Barpthólomæus Caſſaneus in Conſtitutionibus Burgundiæ. in titulo des Iuſticies, §. Sexto.

folio mihi quadrageſimo primo.col.ij. verſicu. remotus
99 autem ab officio. † Sicut dicimus de Cardinali, qui
ſi ſemel ob delictum depoſitus fuit: amplius, Car-
dinalis effici non valet. vt inquit Hoſtienſis, in Sum-
ma de Pœnitentijs & remiſsio. §. Cui confitendum.
100 verſicu. Cui Cardinalis. † Et de Epiſcopo, qui ſi ſe-
mel ab Epiſcopatu remotus atq; expulſus fuit: amplius
ad Epiſcopatum redire non poteſt. vt notat Bar. in Au-
ctentica. de Sanctiſsimis Epiſcopis. §. Omnibus. per
101 illum tex. Collatione nona. † Et de Domo, vel caſtro,
& alio quocunq; ædificio, quod ſi propter delictũ deſtru-
ctũ fuit: amplius abſq; Principis indulgentia reedificari
non debet. vt notat idem Bar. poſt Dynum. in. l. Si quis
Adulterium. §. Si quis. & ibi. Ange. ff. de Adulte.
Quos refert & ſequitur Guilielmus Benedictus in. d.
repetitio. c. Raynuntius. in verbo Domum. folio mihi
clxxxxviij. col. tertia. verſicu, & tales domos. de Teſta-
102 mentis. † Tamen ſi propter leue delictum officio
priuatus fuerit: quia forte aliquem percuſſerit: ab eo-
dem iudice qui eum officio priuauit, & à quocunq;
alio competenti iudice, ex cauſa ad idem officium
reſtitui, & ad aliud de nouo ſuſcipiendum admitti
poterit. vt notant Bal. & doc. in. d. c. At ſi clerici. de
Iudicijs. & Iaſon in. d. l. Ex hoc iure gentium. de Iu-
103 ſtitia & iure. † Pro quo facit. Nam licet doctor qui
propter delictum doctoratu priuatus fuit: (nam
ob multas cauſas priuari poteſt, Quas ponit Bar-
tholomeus Bologninus in repetitione Auctenticæ
habita. C. Ne filius pro patre. in ſexta columna.)

amplius examen intrare, ampliusq́ doctorari nõ poſsit. vt notat Bal.in.l.ij per illum tex. C.de Libertis & eorum liberis.

104 Tamen ſi talis doctor ob leue delictum puta ob per iurium doctoratu depoſitus fuerit: Cum eo Epiſcopus peracta pœnitentia, diſpenſare poterit. vt notat idem Bal.in.c.Cum quidam.de Iure iuran.

105 Sic Epiſcopus locum hoſpitali pauperum deputatũ, ſi modicum fuerit: parrochialis eccleſiæ præiudicium, ex cauſa priuilegiare poterit. vt poſt Lapum. Quẽ ipſe refert voluit Feli. in. c. Cum inter col. iij. in principio. de Re iudica.

106 Alibi & vltimo, ad huius articuli cõplementũ, dici ſolet, quòd quãuis officiales, & quicunq; alij publici admi niſtratores, nõ poſsint abſq; domini licentia, vel abſq; magna neceſsitatis cauſa, pecuniã ad vnũ vſum deputa tã, in aliũ vſum cõuertere: vt probat tex.in.l.prima.&.ij. & ibi cõmuniter notãt docto.C.de His qui ex publicis rationibus mutuã pecuniam acceperũt.lib.x.& in.l.pri ma.C.de Expẽſis ludorũ.lib.xi.& in.l. Hac lege. C. de Aquæ ductu.eodẽ lib.xi.& in.l.prima & ſecũda.&.l.Le gatã.ff.de Adminiſtratione rerũ ad ciuitatẽ pertinentiũ. Qui & ſi contra faciant, dupli, plenã debent ſuſtinere: vt eſt tex. in.l.finali.& ibi notãt Bar.& docto.C. de Fru mento vrbis Conſtanti.eodẽ lib.xi. Quinimo & in.l.Iu liã peculat⁹ debẽt incurrere. vt eſt tex.in.l.ij.& in.l.iiij.§. Sed & qui pecuniã, & in.l.Sacrilegij.§.finali.ff.Ad.l.Iu

107 liam pecula. † Et quãuis iudices nõ poſsint bona fiſco applicata, in aliũ vſum trãsferre, vt eſt tex. & ibi notant

Bal.& doct.in.l.Præcepit.§.Illud.verſicu. prouidẽtibus. C.de Canõe largitionaliũ tituloru.lib.x.& in.l.Duos.C. de Suſcepto. Præpoſitis& Arcarijs.lib.xi.& in.l.fina.C. de His quæ expublica collatiõe illata ſunt nõ vſurpãdis
108 eodẽ libro. ✝ Modicã tamẽ pecuniã, ad ſuũ beneplacitum, in aliũ poterunt vſum cõuertere. vt notant Bar. & docto.in locis ſuperius allegatis.Idẽ Bar.in.l.Diuus.per tex.ibi.in verſicu.hãc rationẽ.ff.de Bonis damnatorũ.& in.l.Mulctarũ.C.de Modo mulctandi. Barptholomæus Veronenſis in.l.prima.§.Sciendum. col.ix.in fine. ff.de Edilitio edicto.& Paris de Puteo in tracta.Syndicatus. in verbo. Expenſæ.c.,Poteſtas. Quos refert & ſequitur Nicolaus Boerius in Deciſione.cccxxxxix.incipi.Quæritur an ciuiliter in. v.col. in ſecunda parte.

EX quibus omnibus Illuſtriſsime. Marchio Clariſsime patet, poſſe Imperatores, Reges, ac Principes omnes, abſq; aliqua dubitatione ſeu difficultate, parua ſuorũ regnorũ iura,& ſic oppida atq; caſtra,quibuſcunq; ſuis ſubditis donare: Nam quamuis præfata oppida & caſtra, in ſe magna ac grandia eſſe videantur:Attenta tamen ipſorũ Principũ donantium potentia ac maieſtate: & conſiderata ſubditorum ſuorũ conditione atq; qualitate: parua ac minima donaria eſſe dicuntur, ac repu-
109 tantur. ✝ In talibus enim & ſimilibus donationibus,an paruæ vel magnæ exiſtant: tam donantium,quam etiam recipientiũ perſonæ, earumq; qualitates conſiderantur. vt notat glo.in.l.Sed & ſi ſuſcepit.§.primo.in verbo.Modica.ff.de Iudicijs.&in. §. Sed ex his legibus.in verbo. Ex inquiſitiõe.Inſtitu. de Actiliano tutore.& notant do-

ctores cõmuniter in.l.Si cõſtante.in principio.ff.Soluto matrimo.& cõſuluit Oldra.in cõſi.clix.incipi.Ex præſenti themate.Quã refert & ſequit' Matthæus de Afflictis in Præludijs Cõſtitutio.Neapoli.in.xxiiii.quæſtio.in prima col.& voluit Albericus de Roſate in.l.In bõæ fidei. in.fina.col.C.de Rebus credi.Ludouicus Roma.in Singulari.cxviij.incipi.Tu qui habes feuda. Paulus de caſ. in cõſi.iij.in.xxi.col.in.xxvj.dubio.volu.ij.Alexã.in cõſi. j.in.vj.col.vol.v. & Claudius de Seycello ĩ ſuo feudorũ Speculo. ĩ titu.Qui feudũ dare poſſũt.in.iiij.col.in fine.

110 Et vltra conſiderationẽ prædictã, vbi cõmodè ea determinari nõ poſſunt:ſcilicet quæ modica,quæuẽ minima, & quæ magna eſſe videantur : Arbitrio boni iudicantis relinquuntur.vt cõcludũt cõmuniter doctores in. l. Si donatione.C.de Collationibus.& voluit Bal.in conſilio. clxxxi.incipi.Primo quæro.col.prima.vol.iij.& in.l.Vnica.col.iiij. verſicu.Quæ autẽ ſint magna. C. de Confeſſis. Collectarius in.c.Cæterũ. in principio. de Donatio. Antoniꝰ Corſetꝰ in tractatu. de Minimis.in.iij.col.verſi. xvj.Alexan.in cõſi.xlvij.incipi.Circa primũ.col.iij. verſi. Et nimis magna.& in cõſi.cxxxi.incipi. In cauſa vertẽte. col.finali.verſi.nimis aũt magna.vol.j.Andreas Siculus in cõſi.lj.incipi.Scripſit ſapiẽtiæ fons.col.ij.vol.j.& Stephanus Bertran.in cõſi.cccxxxix.incipi. Nõ puto.vol.j. & in cõſi.ccxxvj.incipi. Viſo pceſſu. volu.ij. & in cõſi. lxxvij.incipi.Si nõ ſine grãdi.volu.iij. † Sicut de dote dicit',quæ an magna vel parua ſit,iudicis arbitrio declarat'. vt notãt doct.in Auctẽti.Quod locũ.C.de Collatio. & voluit Bal.in Auctenti.Præterea.C.Vnde vir & vxor. †

112 Et ſicut de magna aut modica impenſa dicitur: Que arbi-
trio iudicis taſſatur. vt notat glo. & doc. in. l. Hactenus. i
verbo. Pertinet. ff. de Vſufructu. & quēadmodū quis
vtat᷑. & in. l. Omnino. i verbo. Modicas, ff. de Impēſis in
113 rebus dota. factis. † Et ſicut de paruo ac magno debito
ēt dicit᷑: quod p iudicis arbitriū terminatur. vt notat glo.
in Auctenti. Vt. ij. qui obligatas ſe habere phibent res
minorū. §. primo. verſi. ſed & ſi quis. & ibi Bar. Ange. &
doctores, Collatio. vj. Idē Bar. & Bal. in Auctenti. Mi-
114 noris debitor. C. Qui dari tuto. poſsunt. † Et ſicut di
citur de cauſa ſeu lite, quæ an magna aut parua dicatur,
iudicis arbitrio reſeruatur, vt notāt glo. Bar. & doc. in Au
ctēti. Niſi breuiores. C. de Senten. ex periculo recitan. &
in. c. finali. in verbo. Illuſtriū de Re iudica. libro. vj. Bar.
& doc. in. l. Admonendi. de Iure iuran. Bal. in. c. Edoceri.
col. ij. verſi. Aduerte. de Reſcriptis. & in. c. Ex tenore. & i.
c. De appellationibus. & ibi Panormita. & doc. præcipue
Philippus Decius i finali col. in fine. de Appellatio. Idē
Panor. in. c. j. col. ij. verſi. tertia cauſa eſt. de Dilatio. &
Alexā. in cōſi. xxxij. incipi. Viſo pūcto. col. ij. volu. primo.
Si enim declaratio & determinatio paruæ, ſeu magnæ,
moderatæ, vel immoderatæ donationis, inter pſonas pri-
uatas factæ, iudicis arbitrio relinquit᷑: Quis hanc noſtrā
donationē, à tā potēte Rege, tamq; illuſtri atq; magnani
mo viro factā, paruā vel adminus moderatā fuiſſe nō ar
bitrabit᷑? præcipue cū vt ſuperius latè diximus: poſsint
Principes, nō ſolum parua ſeu minora oppida & caſtra,
ſed etiā grādia, Quinimo & ciuitates, ſuis ſubditis bene
meritis donare: & eoſdem de prædictis remunerare.

SEQVVNTVR RESPONSIONES ad fundamenta pro parte contraria ſuperius adducta. & primo ad primum partis contrariæ fundamentum.

NON obſtat quæ in contrariū ſuperius adduximus: Et primo non obſtat primum principale fundamentum, pro contraria parte adductum: in quo diximus, Non poſſe Imperatores ac Reges, nec non Principes ſuperiorem non recognoſcētes, bona quæ de demanio, ſeu imperiali, ac regia corona exiſtunt: & ſic imperij, regni, & principatus bona, alienare: Neq; poſſe in ſucceſsorū præiudiciū, de præfatis rebus diſponere. Quia illud (vt diximus) procedit, & verū exiſtit: quādo Imperatores, Reges, & Principes, ciuitates aliquas, oppida, & caſtra, aliáq; imperij, regnorūq; ſuorū iura, ita abſolutè & plenè in aliū trāsferūt, atq; alienāt. vt omne talium rerū dominiū, omnemq; iuriſdictionē à ſe penitus abdicent: & ab imperio, regniſq; ſuis, ita expropriāt: vt nullā ſibi iuriſdictionē, nullāq; recognitionē, aut ſuperioritatē retineāt: Vbi verò nō ita præiudiciales atq; abſolutas donationes faciūt: ſed in talibus dominiū directū, aut ſaltē ſupremā iuriſdictionē, ſupremamq; poteſtatē ac ſuperioritatē, ſibi retinēt, atq; reſeruāt: vt in caſu nro retentū, atq; reſeruatum fuit: Sine dubio talis alienatio valida erit:

& nullo modo per ſucceſſores, vt diximus reuocari po-
1 terit. † Talium enim rerum donatio, non eſt diſsipatio: neq; dici poteſt magna regni leſio. vt inquit Philippus Corneus in conſilio.lxix. incipi. De duobus.col.iiii.verſicu.non enim obſtat primum. volu. ij.

2 Vel aliter & ſecundo, reſpondetur. Quòd cum præfatũ oppidum de Mula, à demanio & corona regia, ſemel ſeparatum fuerit: quia à Sereniſsimo Rege Petro, iam ſemel alienatum extitit: Quamuis poſtea ad regiã coronam redierit: tanquã res ſolita alienari, nõ obſtante iuris prohibitione, ac iuramento, donari atq; alienari (vt latè ſuperius diximus) potuit.

Vel aliter & tertio, reſpondetur, prædicta procedere in perſonis à iure alienare prohibitis: ſecus tamen in permiſsis. Sed cum, vt latè ſuperius oſtendimus: Caſtellæ Reges, tempore donationis dicti oppidi de Mula, præfato Alphonſo Iañes Faiardo factæ, poſſent quibuſcunq; ſubditis, ſui regni iura, oppida, & caſtra donare: dicendũ atq; cõcludẽdũ eſt: iura, & deciſiones prædictas, quæ de Imperatoribus & Regibus loquuntur, in Caſtellæ regibus locũ non habere.

Vel aliter & quarto, prædicta procedũt, & vera exiſtũt: quando Reges ſimpliciter & voluntariè, abſq; aliqua legitima & iuſta cauſa, ſui regni iura, caſtra, & oppida, alicui donarent: Secus verò ſi cum cauſa, in ſeruitiorũ remunerationem, & in eorum ſatisfactionem, (vt in caſu noſtro factum fuit) talia ſubditis concederent: quia tunc (vt latiſsimè ſupra diximus) licitè ſuis bene meritis ſubditis, ea Reges ipſi donare atq; cõcedere poſ-

donatio ſine cã nõ ualet

ſent: etiam ſi res magnæ, magniq́ʒ valoris fuiſſent. Vel aliter & vltimo, prædicta procedunt & locum habent, quando voluntariē & abſqʒ cauſa iuſta, aliqua magna ciuitas, vel aliquod magnum oppidum, à Principe alicui donaretur: quod nullo modo ei conceditur, neqʒ permittitur: quia tunc potius diſsipator, quā bonus regni adminiſtrator eſſe videret. Sed vbi aliquod oppidum, ſiue caſtrum, alicui Princeps concederet: Cū tunc attenta Regis donantis maieſtate: & conſiderata ciuitatum, oppidorū, atqʒ caſtrorū regni multitudine: id quod à principe conceditur atqʒ donatur, quid paruū ſiue modicum eſſe reputetur, atqʒ dicatur: bene talis eius donatio, etiam merè gratuita. cum de re parua & minima vt diximus facta fuerit, valebit: & per eius ſucceſſorē reuocari minime poterit.

RESPONSIO AD SECVNDVM pro parte dicti oppidi adductum fundamentū.

NON obſtat etiam ſecundū principale fundamentum, pro contraria parte ſuperius adductū, In quo dicebā: In tantum alienationē rerum demanialiū, & ſic earum rerū quæ de regia corona, regioq́ʒ patrimonio exiſtunt, Regibus eſſe prohibitā: Quod neqʒ eccleſiæ ab ipſis principibus poterāt talia bona donari: nec per eccleſiam talia bona poterāt acceptari. † Quia id forte procedit, & verum exiſtit, vbi per tales donationes, reges & principes ipſi, enormiter regnum ſuum læderent: quia fortè notabilem regni ſui partem, in ſucceſſorum præiu-

dicium, eccleſiæ concederent: vel principatũ ipſum alicui ſeruituti ſubmitterẽt, quod efficere minime fortè valerẽt. vt inquit Cardina. in. c. primo. §. Quid ergo. circa principiũ. & ibi Aluarotus in. §. Econtrario. in titu. de In ueſtitura de Re aliẽa facta. in vſib⁹ feu. Allegat Bal. in. l. Executorẽ. in fine. C. de Executione rei iudica. & Oldra. in cõſilio. cccxxi. incipi. Vt eius de quo quæritur, Quos refert & ſequitur Claudius de Seycello in. d. ſuo feudorũ Speculo in. d. titulo. Qui feudũ dare poſſunt. in. iiii. col. in fine. Adducit in argu. glo. in. c. j. de Capi. Carra. & quod notãt docto. in. c. Dilecti. de Maioritate & obediẽ
2 ti. & Bal. in proœmio. ff. in. vii. col. ✝ Secus vero eſt, vbi Principes nõ ita grauiter atq; enormiter, & regno & ſucceſſoribus ſuis præiudiciũ inferrent: quia tunc nõ ſolũ oppida & caſtra, verũ etiã ciuitates, cuicunq; eccleſiæ cõ cedere poſſent, vt tradit Matthæus de Afflictis in Cõſtitutio. Neapoli. libro. primo. titu. vij. de Decimis. in nona col. verſi. Itẽ quæro. Et in titu. Quæ ſunt regalia per Imperatorẽ Federicũ. in principio. in. viij. col.

Vel aliter reſpondet, Iura diſponẽtia, Reges, & Principes nõ poſſe oppida & caſtra, aliaq; ſui regni iura, ipſum etiã regnũ ledẽtia, alicui donare: Nõ ꝓcedere, nec locũ habere, in donatiõe facta eccleſiæ. ✝ Nã eccleſijs ac mo
3 naſterijs poſſunt ẽt Principes liberè quæcunq; regnorũ ſuorũ bõa relinquere, atq; donare, vt inquit Andreas de Iſernia in. c. j. in. vj. col. in titu. de His q feudũ dare poſſunt. Et Cardi. Alex. ĩ Præludijs feudorũ. in. x. col. Quos refert & ſequit Claudi⁹ d Seycello. in. d. ſuo feu. Specu. in. d. titu. Qui feudũ dare poſſunt. in. v. col. in principio.

vt de Conſtantino Imperatore legimus, qui Romanam
vrbem & alias ciuitates cum quamplurimis alijs oppi-
dis & caſtris eccleſiæ donauit. vt habetur in.c. Conſtan
tinus. xcvi. diſtinctio. & in.c. Fundamenta de Electio.
4 libro.vj. † Cuius donatio ſecundũ magis cõmunem do
ctorum opinionem valida fuit. In tantum quòd in præ-
dictis rebus ſic eccleſiæ donatis, Summus Pontifex de
iure Imperatorẽ nõ recognoſcit, vt notant Bal. Alexan.
& doct.in.l.Omnibus. ff. Ad Trebelia. Quos refert &
ſequitur Petrus de Vergnia in Additio. ad Iacobũ Bu-
triga.in. l. Cunctos populos. C. de Summa Trinita. &
fide catho.

5 Et propterea cum Romana ciuitas, propria Summi
Pontificis exiſtat: vt probat tex. in.l. prima.§. In initio.
ibi, Cum vrbem noſtram.ff.de Officio præfecti vrbis.&
in.d.c.Conſtantinus. Non poteſt ibidem Imperator ali-
quem citare: neq; iuriſdictionem aliquam contentioſam
ibidem poteſt exercere. vt probat tex. in Clementina
vnica, circa finem. de Iure iurando. & notat Bal. in.
c.Olim ex literis.col. penul. de Reſcriptis. Cardinalis
Alexan. in. c. Ego Ludouicus. lxiij. diſtinctio. Anto-
nius de Roſſellis in tractatu de Poteſtate Imperatoris
& Papæ. folio. xvj. in prima. col. Matthæus de Affli-
ctis. in titu. de Noua forma fidelitatis in fine.in vſibus
feu. & Reſtaurus Caſtaldus in tractatu. de Optimo
6 Imperatore in. cv. quæſtio. †. Quinimo, niſi per vnũ
tantum diem poſtquam Imperialem Coronam ſumpſit,
(vt ipſi inquiunt) non poteſt ibi moram gerere. ſecun-
dum Barptholomæũ de Capua. in quodã ſuo conſilio.

Quem

Quem etiam refert & ſequitur Ioãnes Iacobus de Leo nardis in ſuo conſilio poſito inter cõſilia Alberti Bruni. & eſt cõſilium.cxiiij.incipi.Altiſsimi redemptoris.in. ij. col. Et propterea Henricus Imperator, qui per aliquot dies Romæ remanſerat, ſuas literas dedit: quibus ne per hoc aliquod Romanæ eccleſiæ præiudicium fieret declarauit.

7 Quamuis ea quæ voluntariæ iuriſdiſtionis exiſtunt, in ter ſuos ſubditos poſsit ibidem Imperator exercere. vt notat Bal.in.l.Executorem.in.xi.col.C.de Executiõe rei iudica.vbi inquit, Imperatorem non ſic vrbem Romam Papæ donaſſe: quin ibi voluntaria iuriſdictione, quinimo & contentioſa in hoſtem ſuum poſsit vti.

8 Et ideo poteſt Romæ leges ſuos ſubditos ligantes cõdere: vt probat titulus, & ibi notat Bal.incipiẽs.Conſtitutiones feudales, In vſibus feu. cuius tituli tenor talis eſt. Conſtitutiones feudales Domini Lotharij Imperatoris, quas ante ianuam beati Petri in ciuitate Romana condidit, obſeruandas.Et voluit Martinus Lauden. in tractatu de Principibus in. xlvj. notabili. & Andreas Alciatus in Auctenti. Caſſa & irrita. in prima col. C. de Sacroſanctis eccle. Federicus enim Imperator, poſtquã Romæ coronam ſumpſit: inter alias leges quas ibi condidit, diſtam Auctenticam promulgauit.

Poteſt etiã Romæ, & in terris eccleſiæ milites creare. vt notat Bar.in.l.prima.C.de Dignitatibus.libro.xij.Et rem regni in feudare.vt latè tradit Matthæus de Afflictis in titulo. Quo tempore miles, in principio. col.ij. in vſibus feudo. Et ad famam reſtituere.vt notat idem Bal.in

Margarita ſua in verbo, Collegium. Quẽ refert & ſequitur Hippolytus de Marſilijs in libello de Dignitate Imperatoris. col. penul. in principio.

10 Et poteſt etiam ſubditos ibidem quantum ad temporalia, licet non quantum ad ſpiritualia legitimare. vt notat Iacobus de Bellouiſu in Auctenti. Quibus modis natura. efficiuntur ſui. Collatio. vij. Hoſtien. Innocen. Ioannes Andre. & cõmuniter doctores in. c. Per venerabilem. Qui filij ſint legiti. doctores cõmuniter in. l. Gallus. §. Et quid ſi tantum. & ibi latè Ioannes Crotus de Monteferrato. ff. de Liberi. & poſthu. Archidiaco. in. c. Couenior. xxiij. quæſtio. viij. Speculator in titu. de Lega. §. Poſtremo. verſicu. ſed illud. Iacobus Butriga. & ibi Bal. in. l. prima. C. de Iure aureorum anulorum. idem Bal. & Salyce. in prima conſtitutione. C. & in. l. prima. C. de Summa trinitate & Fide catho. & in Auctenti. Habita. C. Ne filius pro patre. & in Auctenti. Ex complexu. C. de Inceſtis nuptijs. & in. l. Eam quam. in. vij. col. C. de Fidei. cõmi. & in. d. l. Executorem. in. viij. col. de Executione rei iudica & in. l. Emancipati. ff. de Adoptio. & in. l. ij. in. iij. quæſtio. ff. de Officio proconſulis & lega. Doctores cõmuniter in. l. finali. ff. de Iuriſdictio. omnium iudi. Nicolaus Milis in repertorio ſuo in verbo Imperator. Paulus de caſtro in conſilio. cxxx. incipi. Dubitatur primo. Signorolus de Homodeis in conſilio. cxxx. incipi. Factum ſic ſe habet. Raphaël Cuma. in conſilio. clxviij. incipi. Reuerendus pater. in penul. col. Philippus Corne. in conſilio primo. vel. iij. & in conſilio. viiij. col. fina. volu.

iiij. Alexan. in conſilio. lxij. incipi. Conſideratis his. col. penul. volu. primo. Petrus de Ancharra in conſi. cccxx. incipi. Primum dubium. Philippus Fran. in.c. Si duobus. §. Deniq; col. penul. de Appellatio. Martinus Lauden. in ſua diſputatiõe, de legitimatione, incipi. Augerius. Antonius de Roſſellis in tractatu legitimationũ. libro ſecundo. col. viij. in verſicu. Viſo namq; de potentia præſidentium. Ludouicus de Sardis in tractatu de Legitimatione. in ſecunda parte, de legitimatione per reſcriptum. §. Hoc loco. col. ij. verſicu. ſecundo quæritur. & col. v. verſicu. decimo quæritur. Nicolaus de Vbaldis in tractatu de Succeſsio. ab inteſtato. folio. vij. col. iij. Benedic. Capr. in conſilio. ij. incipi. Viſo. in. v. & vj. col. Petrus Rebuffus in tractatu de Priuilegijs Scholarium. in. lxxxxviij. priuilegio. Philippus Decius in conſi. lv. & in conſi. cl. & in conſilio. ccvii. & in cõſilio. cccvii. & in conſilio. Dlvii. incipi. Acuratè. Petrus Paulus Pariſius in conſilio primo. col. iii. volu. primo. Ludouicus de Gozadinis in conſilio. xlviii. Et Reſtaurus Caſtaldus in tractatu de Imperatore. in. cii. quæſt.

11 Sicut de Legato & de Epiſcopo dicimus: Qui Legatus extra terminos ſuæ legationis, Et Epiſcopus extra ſuã diœceſim etiã Romæ exiſtẽtes beneficia dũ tamen ibi nõ vacent, poſſunt conferre. vt notat Innocen. in. c. Quia diuerſitatẽ. de Conceſsione præben. Ioannes Monachus & Ioannes Andre. in. c. Si beneficia. de Præben. libro. vj. Albericus de Roſa. in Rubrica in finali col. &

12 in. d. l. Emancipati. ff. de Adoptio. † Vbi inquit, Poſſe etiam Epiſcopũ extra diœceſim, ſubditũ ſuum tõſurare.

& voluit Archidiaco. & Præpoſitus Alexan. in. c. Qui in aliquo. lj. Diſtinctione. Vbi inquiunt, Poſſe Epiſcopum extra diœceſim exiſtentem, electionem confirmare & infirmare. Et Andreas Siculus in. c. Nouit. in. 13 xij. col. de Officio legati. † Vbi inquit, Se audiuiſſe, cùm Epiſcopus Aſtenſis per ciuitatẽ Ferrariæ tranſiret: & ibi aliquos ſeculares Aſtenſes in clericos ordinaret: dubitatum fuiſſe, an id facere poſſet: & concluſum fuit potuiſſe: quia ſi Epiſcopus poteſt extra territorium beneficia conferre, pari modo poterit, ordines dare. Quem refert & ſequitur Antonius Corſetus in tractatu de poteſtate & excellentia regia. in. lxxvij. quæſtio. & Cæſar Lambertinus in tractatu de Iure patronatus. in ſecunda parte ſecundi libri. in. vj. articulo. & voluit etiam Ioannes Crotus de Monteferrato. in. c. Vt Animarum. §. Statuto. col. iiij. in principio. de Conſtitutio. libro. vj. Antonius Capicius. in Deciſionibus Neapolita. in Deciſione. cciij. incipi. In cauſa magnifici. in. xvj. col. moder. in tractatu Reſeruationum. Et Ludouicus Gomeſius in regula de non iudicando iuxta formam ſupplicationis. in. iij. quæſtione. Quamuis Guilielmus de Monte Lauduno in. c. Abbates. de Priuilegijs. libro. vj. dicat, Nõ poſſe Epiſcopum extra territorium ſubditos tonſurare: neq; ſpiritualia in eos exercere. Quamuis Raphaël Fulgo. in. l. finali. ff. de Officio proconſulis & Legati dicat, Epiſcopum Romã ingreſſum, omnem iuriſdictionem amittere: quia & ſi alibi poſsit: ibi tamen non poteſt beneficia conferre: neq; voluntariam iuriſdictionem exercere.

14 Qui Epiſcopus non ſolum extra diœceſim exiſtens, poteſt beneficia conferre: verum etiam eius vicarius generalis, ſpecialem habens cōmiſsionem, poſſet id efficere. vt notant domini de Rota, in Deciſionibus ſuis recollectis per dominum Bernardum de Biſgueto. Deciſione. v. incipi. Nunquid vicarius generalis. ſub titu. de Officio vicarij. Panormita. in. c. finali. in. iij. col. de Re iudicata. Dominicus in. c. Cum generali, de Officio vicarij. libro. vj. Antonius Corſetus in. d. ſuo tracta. de Poteſtate & excellentia regia in. lxxxi. quæſtio. Andreas Siculus in. d. c. Nouit. de Officio lega. glo Pragmaticæ ſanctionis. in. §. Et quod talia mandata. in glo. in verbo. Vicario. Ioannes de Selua in tractatu de Beneficio. in ſecunda parte. in. xiiij. quæſtio. in. v. col. Quos refert & ſequitur Nicolaus Boerius in prima parte Deciſionum ſuarū. Deciſione. xxx. incipi. Quæritur an vicarius Epiſcopi. vbi refert aliquos alios contrarium tenentes.

15 Sic de Curato dicimus, qui extra parrochiam exiſtens, parrochiani ſui confeſsionem audire, & eum abſoluere poteſt. vt notat Hoſtien. in Summa de Pœniten. & remiſsio. §. Cui confitendum. verſicu. ſed nunquid.

16 Quinimo in tantum donatio ab Imperatore, Rege, vel Principe, alicui eccleſiæ de oppidis & caſtris facta valet, & tenet. Quòd ſi Rex eccleſiæ Commitatum aliquem, vel aliquam Baroniam donauerit: non tenebitur eccleſia ad munera quæ antea per Cōmitatum vel Baroniam præſtabantur: niſi in donatiōe ipſa hoc donans expreſsè reſeruauerit. Nec tunc etiam reſeruatione facta, eccle-

ſia tenebitur, niſi ad id tantum quod honeſtum atq; cō ueniens fuerit. vt notat Innocen. in. c. Verum. de foro competen. Quem refert & ſequitur Bar. in. l. finali. in finalibus verbis. C. de Reuocan. donatio.

17 Et quòd donatio etiā grandis ac magna facta eccleſiæ, dato quòd in alios fieri prohibeatur, valeat & teneat, facit. Nam licet donatio omnium bonorū præſentium & futurorū (vt ſuperius diximus) priuatæ perſonæ facta, ſi quis ſibi nihil reſeruauerit, de quo diſponere poſſet, nō valeat: Valet tamē ſi eccleſiæ fiat. vt poſt Bal. notāt Panormita. Cardina. Andreas Siculus. & cōmuniter alij. in. c. In præſentia. vbi Feli. hanc dixit eſſe communem opi. de Probatio. idem Panor. in. c. ij. col. ij. ad finem de Conceſsione præben. & in. c. finali, in primo notabili. per illum tex. cum glo. de Succeſsio. ab inteſta. & in. c. Priuilegia. in. iij. notabili. per illum tex. de Priuilegijs. & in conſilio. cij. incipi. Circa perſonarum. in primo dubio. volu. ij. Bar. in. l. Tale pactum. §. finali. ff. de

18 Pactis. † Vbi inquit, Fauore piæ cauſæ, poſſe in cōtractactu inter viuos, hæreditatem alicui conferri. Idem Bar. licet ſub dubio fortè & ibi cōmuniter doctores in. l. finali. C. eodem titulo. Bar. in Auctenti. Si qua mulier col. finali. verſicu. ſexto nota. C. de Sacroſanctis eccle. vbi inquit hoc eſſe in dubitatum per tex. in. l. Iubemus nulli. in verbo. Patrimonium ſuum. eodem titulo. & voluit Alexan. in conſilio. clij. incipi. In cauſa & lite. col. finali. volu. vj. & Iaſon qui hanc dixit cōmunem eſſe opinionem in conſilio. clxviiij. incipi. Duo teſtamenta. col. iij. volu. iiij.

Bene etiam facit, nam licet vt inferius latè dicemus, ſciens & tacens & non contradicens, in his quæ ſibi aliquod inferunt præiudicium, conſentire regulariter non
19 videatur: † In eccleſiæ tamen & alterius cuiuſcunq; piæ cauſæ fauorem atq; vtilitatem, etiam in ſui ipſius tacentis præiudicium, ſciens & tacens conſentire videtur. vt eſt tex. in. l. Si ſeruus ſciente. & ibi Bal. & doctores notant. C. de Epiſcopis & cleri. & in. c. Si ſeruus. liiij. Diſtinctio. & notat Ioannes Andreas in regula. Qui tacet. de Regulis iuris. libro. vj. Panormita. in. c. Nonnè de Præſumptionibus. Ludouicus Roma. in conſilio trecenteſimo tertio. incipi. In cauſa præpoſitæ conſultationis. in primo dubio. & in. l. Quæ dotis. & ibi notant moder. ff. Soluto matrimo. Quos refert & ſequitur Barptholomæus Socci. in cõſilio. cclxxxxj. incipi. Viſis literis. col. vj. vol. ij.

20 Sic ſi eccleſiæ donetur: ex inſinuationis defectu, donatio non vitiatur. vt latè tradit Feli. pro vtraq; parte complures autoritates referendo. & hanc eſſe communem opinionem aſſerendo. in. c. Eccleſia ſanctæ Mariæ. col. xxxij. verſicu. Primum eſt quòd lex vel ſtatutum. de Conſtitutio.

21 Quinimo nec per ſuperuenientiam liberorum donatio reuocatur: ſi per talem donationem legitima filijs debita non auferatur. vt notant doctores in. c. In præſentia. de Probatio.

RESPONSIO AD TERTIVM pro parte dicti oppidi de Mula adductum fundamentum.

1 NEC obſtat tertium principale pro parte contraria adductum fundamentum, in quo diximus: Non poſſe Principem munitiſsimum caſtrum, ſeu munitiſsimum atq; fortiſsimum oppidum, in confinibus regni poſitum, alicui concedere: Quia hoc verum non exiſtit. Imo vt ſuperius latè diximus atq; probauimus: poteſt Princeps quodcunq; oppidũ, quodcũq; etiã caſtrũ, etiã fortiſsimum atq; munitiſsimũ, cuicunq; ſuo ſubdito benemerito donare. Quod in noſtro caſu abſq; dubio videtur procedere. Nam cum tempore præfatæ donationis dicti oppidi de Mula, per Sereniſsimum Regẽ Ioannẽ præfato Alphonſo Iañes Faiardo factæ: propter oppidi prædicti exiguitatem, quod tunc paruum paruíq; momenti erat, & ob Sarracenorum continuum conflictum atq; oppreſsionem, vt in Chronicis traditur, Non poſset Rex. illud ſuopte marte defendere: licitè nullis etiam præcedentibus meritis potuit Princeps illud alteri concedere: & oppidanos ad præſtandum illi iuramentum fidelitatis compellere. † Vt concludit Andreas de
2 Iſernia in. c. Imperialem. §. Præterea de Prohibita feudi alienatio. per Federicum. Quem refert & ſequitur Barptholomæus Socci. in conſilio. xxxix. incipi. In quæſtione quæ vertitur. col. penul. volu. iij. † Vbi inquit, Non
3 ſolum Principem ſeu quecunq; dominũ, poſſe tunc præfatum oppidum ſeu caſtrum alienare: verum etiã poſſe

ſubditos ſi à domino non defenduntur, nec defendi
4 poſſunt, ſe alteri domino ſubijcere. † Quia ſicut poſ-
ſunt patronus libertos, & Dominus ſubditos, ex cauſa
neceſsitatis etiam inuitos in alium transferre. vt notat
Bal. in. c. Generali. in titu. Si de feudo fuerit controuer.
inter dominum & agnatum. in vſibus feu. Ioannes An
dre. in Additio. ad Specu. in titu. De feudis. §. primo.
Alexan. in conſilio. xxv. incipi. Attentis narratis. in. ij.
dubio. col. penul. volu. v. Philippus Corneus in con-
ſilio. cccxxj. incipi. In hac conſultatione. col. iij. volu.
iiij. & Ioannes Franciſcus Purpuratus in. l. fina. in. xviij.
col. in quinta limittatione. C. de Pactis. Ita & ſubditi
ipſi abſq; conſenſu domini, ex eadem cauſa ſe poſſunt
alteri donare: & fidelitatem illi præſtare. Allegat idem
Socci. ita eleganter tenuiſſe. Bal. in quadam ſua diſpu-
tatione incipi. Ciuitatis Tuſciæ. quæ repetitur non in
ſtampa, licet in quodam antiquo codice ſuo repererit
5 illam intitulatam Ioanni de Lignano. † Vbi conclu-
dit Subditos domini ſui auxilio deſtitutos, poſſe ſibi
dominũ eligere: quia paria ſunt nullũ, vel inutilẽ, ſeu in
6 becillẽ dñm habere. † Sicut de vxore virũ inutilẽ ha-
bente dicitur, quæ magis vidua, quã ſi nullum haberet
virũ reputatur. vt notat Bal. in. l. fina. l. C. Ad legẽ flaui.
de Plagia & probat tex. in. l. Cũ ita legatũ. verſicu. Imo
ſi verũ amamus durior hæc cõditio eſt. ff. de Conditio. &
demõſtratio. & idem quod Bal. voluit Paulus de caſ. in
repetitione. l. Ex hoc iure. col. iiij. verſicu. capio tertiũ.
7 ibi nam paria ſunt. † Vbi inquit, paria eſſe non habe-
re ſuperiorem, vel habere eum negligentem. argu. l.

primæ.§.Quibus.ff.Quod cuiuſq; vniuerſita, Et inde
infert, Quòd ſi ciuitas vel caſtrum, ab Imperatore,
Rege, Principe, vel alio quocunq; Domino ſeu ſu-
periore neglectum fuerit: Alteri ciuitati, ſeu domino
maiori ac potentiori,à quibus regatur, ac defendatur,
ſe ſubditis ſubmittere poterit. Nec dicetur crimen leſæ
maieſtatis committere: cum non in contemptum ipſo-
rum dominorum ac ſuperiorum,ſed ex neceſſitate quæ
legem non habet,& actum probabilem reddit,id fecerit.
Quod etiã voluit Ioannes de Imola in conſilio. xxxiiij.
incipi. Viſis & ponderatis. cum ſimilibus. Quem refert
& ſequitur Ioannes de Neuizanis in cõſilio ſuo poſito
inter conſilia Alberti Bruni.quod eſt conſilium. xij. in-
cipi. Patres comederunt vuam acerbam. in. xxiij. col.
Si enim hoc oppidani neceſſitatis cauſa poſſunt ef-
ficere: multo magis Dominus ipſe, oppidum ſeu ca-
ſtrum ſuum quod commodè non poteſt cuſtodire atq;
defendere: poterit liberè alicui, vt ab hoſtibus defen-
datur atq; cuſtodiatur donare. † Sicut poteſt prælatus
feudum quod de facili recuperare non poteſt, non ob-
ſtante iuramento de non alienando ab eo præſtito, ali-
cui concedere. vt eſt tex. notabilis in .c. ſecundo. de
9 Feudis. † Et ſicut poteſt ipſe Princeps debile caſtrum
in hoſtium confinibus poſitum, à fundamentis dirui
facere, ac penitus demoliri. vt notat Bal. in conſilio.
ccxxxij. volu. quarto. Quem refert & ſequitur Anto-
nius Capicius,in Deciſionibus Neapolitanis. Deciſio-
ne. xxvij. incipi. In cauſa Reuerendi. in.iiij. col.

RESPONSIO AD QVARTVM pro parte dicti oppidi de Mula adductum fundamentum.

NON obſtat quartum principale fundamentum, in quo dicebatur, Non poſſe principem ſubditos ſuos ipſis inuitis alienare: neq; eos ad cōſentiendū eorū alienationi compellere. Quia multipliciter ad ibi dicta poteſt reſponderi, Et primo prædicta procedunt ac vera exiſtunt, vbi Princeps vel Dominus ſubditos ſuos ſingulariter atq; particulariter alienaret: quo caſu ipſis ſubditis inuitis & contradicentibus in alium eos transferre minime poſſet. 1 † Secus vero vbi ſubditos cum vniuerſitate venderet, donaret, pignoraret, vel quomodolibet alienaret: puta ciuitatem, oppidum, caſtrum, ſeu aliam quamcunq; vniuerſitatem vendendo, donando, vel pignorando, vel alio quouis modo alienando, vt in caſu noſtro factum fuit: quia tunc conſenſum ſubditorum in eorum alienatione Dominus requirere non debuit. Imo ipſis ſubditis, inuitis atq; contradicentibus, eos Dominus vendere & donare, & in alium non duriorem Dominū transferre potuit. vt eſt tex. in. c. ſecundo. §. Ex eadem lege. de Lege Corradi. & notat. Iacobus de Are. & Bal. in. l. ij. in principio. col. finali in fine. ff. Soluto matrimo. Idē Bal. in. l. prima. col. v. in fine. verſicu. vaſſalli tamen. C. de Seruis fugiti. & in. l. Si plures. in ſecunda col. C. de Conditio. inſertis, & in. l. ij. C. de Donatio. & in. c. primo. §. Præterea ducatus. col. finali. circa finem. verſicu. nota quòd

Dominus de Prohibita feudi aliena. per Federicum. Et in Additio. ad Specu. in titulo. De feudis. Doctores communiter. in. l. Inuitus. ff. de Fidei commi. libera. & in. c. Dilecti. de Maioritate & obedien. Nicolaus Milis in repertorio ſuo in verbo. Dominus feudi. Et Fabianus de Monte in tractatu ſuo de Emptio. & venditio. in tertia parte Principali. in. xj. quæſtio. & Alexan. in conſilio. xxv. incipi. Attentis narratis. col.

2 penul. volu. v. † Non enim ſola mutatio domini, & ipſa ſola ſubditorum alienatio, ſufficiens cauſa ad impediendam eorum alienationem reputatur: ſed requiritur, quod per alienationem, vaſſallus in tallijs & collectis plus debito & ſolito grauetur. vt notat Andreas de Iſernia in. c. j. de Prohibita feudi aliena. p Lotha.

Vel aliter & ſecundo reſpondetur, vt regula prædicta locum habeat atq; procedat, Quando vaſſalli abſq; cauſa aliqua à domino alienantur: Secus tamen ſi cum cauſa in ſeruitiorum puta remunerationem, vel ex alia iuſta cauſa in aliquem transferuntur, quo caſu ipſis minime conſentientibus, poſsent à domino alienari. Quinimo ipſis contradicentibus, poſsunt ex quacunq; iuſta cauſa, & ſignanter ex cauſa remunerationis in alium transferri. vt notant cõmuniter doctores in. d. l. Inuitus. ff. de Fidei cõmiſsarijs liberta. & in locis ſuperius allegatis. Et vltra ea quæ ſuperius latè de remuneratoria donatione diximus, hanc opinionem in ſpecie tenuit Claudius de Seycello in ſuo feudorum Speculo. in titu. Qui feudũ dare poſsunt: in. v. col. Feli. in. c. Quæ ĩ Eccleſiarũ. in. xix. col. de Cõſtitutiõib⁹,

Hippolytus de Marſilijs in.l.prima.§.Cùm quidam. in prima col. ff. de Quæſtio. Quos refert & ſequitur ita prædicta in terminis declarans, atq; limitans, Cohiſpanus atq; conciuis noſter Ludouicus Gomeſius Sarnenſis Epiſcopus in.§.Item Seruiana in.xvi. col.in ſecunda limittatione. Inſtitu.de Actio. Quicquid dixerit Ioãnes Igneus in repetitione. l. Donationes quas diuus. C. de Donatio inter virũ & vxorem.

4 Vel aliter & tertio reſpondetur: Donationem prædictã, minime fuiſſe factam, ipſis ſubditis atq; oppidanis inuitis, ac contradicentibus: ſed potius factam eſſe, ipſis annuentibus atq; conſentientibus: dictamq; donationẽ laudantibus, cõfirmantibus, atq; approbantibus. Nam ex actis in proceſſu cauſæ deductis, liquidò, clarè, atq; apertè conſtat: Oppidanos prædictos in rei publicæ domo, vniuerſaliter more ſolito congregatos, confeſtim, recepto, viſoq; & examinato præfatæ donationis inſtrumento: illius vigore atq; virtute, actualem atq; realem tam ipſius oppidi, quam totius etiam illius dominij atq; Iuriſdictionis poſſeſsionem, præfato Alphonſo Iañes Faiardo tradidiſſe: Illumq; in verum, ac proprium dominum recepiſſe: & illi vt vero, ac proprio, indubitatoq; dicti oppidi Domino, Homagium atq; fidelitatem, ſolemni præcedente iuramento, præſtitiſſe. Ex quo enim illum, in ſuum Dominum receperunt: & in eũ expreſſè ac voluntariè conſenſerunt: reclamare poſtea atq; contradicere minime potuerunt. Argumento tex. in. l. *Sicut* ab initio. C. de Actionibus & obligatio. & in regula. Quod ſemel placuit. Cũ ſimilibus. de Regulis iuris.

5 Quinimo, quãuis præfati oppidani expreſsè minime tũc tẽporis concenſiſſent, Ex quo tamen notificationis præ-fatæ donationis tẽpore, non contradixerunt: neq; prote-ſtationẽ aliquã fecerunt: Reclamare etiã poſtea, minime potuerunt. Debebant enim oppidani præfati, tempore dictæ donationis reclamare: & dicto Alphonſo Iañes Fa iardo tempore adeptæ poſſeſsionis cõtradicere. Quod cum nõ fecerint: poſtquã longum exinde tempus tran-ſactum fuit, reclamare atq; cõtradicere minime poterint. vt notabiliter voluit Andreas de Iſernia in. c. primo. §. Præterea ducatus. de Prohibita feudi Alienatione per Federicum: in vſibus feu. Quẽ refert & ſequitur Bar-ptholomæus Socci. in cõſilio quarto. incipi. Super quæ-ſtione quæ vertitur. col. v. volu. iij. & conſuluit Iaſon in conſilio. lvi. incipi. Circa primum. col. iiij. volu. primo. & Aymonius Crauete in conſilio. liiij.

6 Bene facit tex. & quæ ibi glo. & doctores notant in. l. ij. C. de His qui ſponte publica munera ſubeunt. libro. x. vbi ſi quis publicum munus ſemel acceptauit, vel ad aliquẽ honorẽ eligi paſsus fuit: licet quo ad aliud offi-cium, aliumq; honorẽ de nouo poſtea aſsumendũ, ſibi nõ præiudicet: Ad illud tamen quod ſemel ſumpſit, & in quo ſemel expreſsè vel tacitè conſenſit: præiudiciũ ſibi intulit. Et probat etiam tex. & quæ ibi notant Cy-nus. Bal. Salice. & doctores in. l. Voluntarie. C. de Excu-

7 ſatio. tutorum. ✝ Vbi ſi ille qui à tutelis ſuſcipiendis immunis erat, vnã tutelã ſuſceperit: licet ad aliã de nouo ſuſcipiendã cogi nõ poſsit: ad eã tñ quã ſemel ſuſcipe-re paſsus eſt, vt vſq; ad finẽ in ea pſeueret, cogi poterit.

8 Bene etiam facit, quod voluit Ioannes Andre. in regula acceſſoriũ. de regulis iuris libro. vj. vbi inquit: Doctorẽ qui priuilegiatus erat vt nõ teneretur diſputare: ſi diſputauit, viſum eſſe priuilegio renuntiare. Quem refert & ſequitur Feli. in. c. Cum acceſsiſsent in. xi. col. verſicu. tertia regula. de Cõſtitutio. Et quod notant Bar. & Ange. in. l. Vſum aquæ. C. de Aquæ ductu. de Vtente priuilegio ſtrictè, quòd eo nõ poſsit poſtea vti largè. Quos refert & ſequitur Ludouicus de Gozadinis in conſi. xxiij. incipi. Prima facie. in. ij. col.

9 Quando enim priuilegiũ alicui ad aliquid nõ faciendũ conceditur: ſi is cui cõceſum eſt, in contrariũ aliquid fecerit: priuilegiũ amittit: Et amplius ſuo priuilegio vti nõ poterit. c. Priuilegiũ. xj. quæſti. iij. l. ij. C. de Iure domi. impetran.

10 Et propterea dici ſolet: Quòd ſi quis priuilegiũ, vt ad collectas ſeu gabellas non teneatur, habuerit: ſi in libro talia ſoluere debentium, ſe deſcribi paſsus fuerit: præiudicium ſibi inferet, ſi infra decem dies nõ appellauerit. Quinimo & ipſum priuilegiũ perdet: ſi longũ poſtea tempus tranſactum fuerit. vt probat tex. notabilis per quem ibi hoc notant & tenent vterq; Ange. tam de Peruſio quam de Arectio. & Ioãnes de Imola in. l. prima. §. Si quis tutor. ff. Quando appellandum ſit. Quos refert & ſequitur Alexan. in conſilio. ci. incipi. Viſis inſtrumentis exemptionis. col. penul. verſicu. tertio principaliter. volu. primo. & in cõſilio. cxxxiii. incipi. Clementiſsimi. & in conſil o. cxxxvi. incipi. In cauſa & lite vertente. volu. iiij. & tradunt doctores in. l. falſo. & ibi. Hoc notat

Petrus de Vergnia in appoſtillis ad Iacobũ Butria.C.de Diuerſis reſcriptis. Carolus Ruinus in conſilio. cxxvi. incipi. Viſo priuilegio exemptionis. col. finali. volu.iiij. & Ludouicus de Gozadinis in conſilio.xxiij. incipi.Prima facie. in. ij. col.

11 Sic èn contra, Si quis exemptus nõ fuerit, & tãquã exemptus per viginti annos gabellas & alia onera non ſoluerit: exemptus præſumetur, etiam ſi de titulo nõ apparuerit. vt notat Andre. Siculus in quodã ſuo conſilio, quod eſt inter cõſilia Alexandri. conſilio vltimo. volu. iiii. Quẽ refert & ſequitur Carolus Ruinus in conſilio. cxvij. incipi. Videndum eſt primo. col. iij. in fine. volu. primo.

12 Imo fortius dicebat idem Andreas de Iſernia in. d. c. primo. §. Præterea ducatus. de Prohibita feudi aliena. per Federicũ. Quòd ſi tẽpore præfatæ donationis ſiue alienationis, oppidani prædicti tali alienationi expreſsè cõtradixiſſent: Et ſuum ius ſibi ſaluum atq; illeſum fore atq; remanere proteſtati eſsent: ſi poſt talem contradictionẽ atq; proteſtationẽ: ipſum in quẽ alienati fuerunt: per longum tempus in Dominum receperint: & vt Dominum eum paſsi fuerint: Ad hoc poſt præfatum longum tempus reclamare minime poterint. quia eo ipſo quòd poſt proteſtationem atq; contradictionem eum in Dominum receperunt: & eidem per longum tempus tanquam vero domino obtemperarunt: contrarium ſuæ proteſtationi facientes, Viſi ſunt ab eadem contradictione recedere: & eum in proprium atq; verum Dominum recipere.

13 Quamuis enim per ſolam ſcientiam atq; patientiam,

abſq;

absq; temporis diuturnitate, & ſic quamuis præſens & tacens & non contra dicens, iuri ſuo regulariter renunciare, & in ſui præiudicium quantùm ad totalem ſui iuris amiſsionem cōſentire nō videatur. l. Filius fami. §. Inuitus. ff. de Procurato. l. Inuitum. ff. de Seruitu. Vrbanorum prædiorũ. l. Gayus. ff. de Pignoraticia actio. l. Fide iuſſor. §. Pater. ff. de Pigno. l. Sicut. §. Nō videtur. ff. Quibus modis pignus vel Hypote. ſoluit. l. In eo iure. §. Vetare. & l. penul. ff. de Furtis. & notatur in. l. Titia §. Lucia. ff. de Legatis. ij. & in regula. Is qui tacet. de Regulis iuris. libro. vj. & notat glo. in. l. Qui patitur. ff. Mandati. Innocen. & doctores in. c. Cum in geneſi. de
14 Electio. Ioannes Andre. in capit. Nuper. de Teſti. † Inquiens, Depoſitionem teſtis non iurati factā parte præſente & non contradicente, ſibi non præiudicare: quia per hoc illius depoſitioni nō videtur conſentire. Idem
15 Ioannes Andre. in. c. Ioannes. de Teſtamen. inquiens. † Quòd ſi quis præſens fuerit, quando à teſtatore in teſtamento executor teſtamenti conſtituitur, ac nominatur: non per hoc tali oneri aſſumendi executoris officium conſentire videtur. Idem Ioannes Andre. in. c. finali. & ibi Dominicus de Iudicis. eodē libro. vj. & in. d. c. Is qui tacet. de Regulis iuris. eodem libro. Bal. in. c. primo. & ibi Matthæus de Afflictis in finali col. de Prohibita feudi aliena. per Lotharium. in principio. vbi in-
16 quiunt. † Quòd ſi aliquis de re ſua aliquem patiatur teſtari: non propterea videtur conſentire. Idem Bal. in. l. ij. §. voluntatem quem ibi: ſequuntur Alexan. & do-
17 ctores. ff. Soluto matrimo. † Vbi inquit, quòd ſi ſtatu-

d.l.Sciendum. in. v.col. de Verborum obligat. & in conſilio primo. incipi. Ponderatis his. col.penul. volu. iiij. & in conſilio. xxxv. incipi. Conſideratis his. col.pri ma.volu. vij. Feli. in. c. Sicut. col. xvj. verſicu. ſexto aduerte. de Re iudicata. Barptholomæus Socci. in cõſilio. lviij. incipi. In cauſa quæ vertitur. col. iij.verſicu. Sed ad hoc fuit reſponſum. volu. iij. Franciſcus de Curte in conſilio. xlviij. in. vj. col. & in conſilio. xlix. incipientibus, Memoriæ recolendæ. col. xiiij. verſicu. Octauo. Iaſon in conſilio. cxj. incipi. Cõmunitas. col. penul. volu. iiij. Philippus Decius in conſilio. ccxv.incipi. In cauſa vertente. col. prima. volu. ii. Ioannes Fráciſcus Balb⁹ qui hãc dixit cõmunẽ eſſe opinionẽ. in tractatu præſcriptionũ in prima parte tertiæ partis princi palis.in.x.q̃.in.v.col.Carolus Ruinus in cõſi.lxix.incipi. Circa proceſsũ col.ij.in fine.& in conſi.clvj.incipi.Quia de pluribus quæritur.col. penul.in principio. volu. primo. Et Stephanus Bertran. in conſilio.iij.incipi. In ſpe
20 cto & conſiderato.col.ix.volu.iij. † Quia pro his quæ ſunt fundamenti nunquã præſumitur. vt notat Innocen. in. c. Innotuit. de Eo qui furtiuè ordines ſuſce. & Bal. in. c. In præſentia.in. iii.col.de Renuntiatio.Quos refert & ſequitur Iaſon in. d.cõſi.cxl.Pro quibus faciunt quæ notat Bal. in. l. Qui fundum. §. Procurator. ff. de Vſu capione pro emptore.

21 Tamen ſi cũ ſcientia & patientia,diuturnitas tẽporis fluxerit: talis diuturna ſciẽtia atq; patiẽtia,idẽ quod expreſſus cõſenſus,autoritas,ſeu licẽtia operatᷓ:ẽt in caſibus in quib⁹ à lege vel ſtatuto,Principis,Epiſcopi,capli,parẽtũ,

vel propinquorum,ſeu alterius cuiuſcunq; conſenſus, ſeu autoritas, vel licentia, ad aliquē actum expediendū requiritur. vt probat tex. in.d.l. ij.C.de His ſponte publica munera ſubeunt. libro. x. & in. l. Ne in arbitris. C. de Arbitris. & in. d. l. Si filius.vbi hoc notant Bal. & doctores. C. de Petitione hæredita. & in. l. penul. C. Cōmuni diuidundo. & in. l. fina. C. Arbitrium tutelæ. & in. l. Quidam. ff. de Euictio. & in. d. l. ij.§. Voluntate.vbi hoc notant cōmuniter doctores præcipue Alexan. Qui hanc dixit eſſe cōmunem opinionem. ff. Soluto matrimo. & in. d. l. Qui in aliena. in principio. ff. de Acquirenda hæredita.& in. l. Si quis forte. §.Cæterum. ff. de Pœnis. & in. c. primo. §. Præterea. vbi hoc notant Matthæus de Afflictis & alij. in.ij.col. in titulo. Quibus modis feudum amitta. & in.c. primo. §. finali. vbi hoc etiam notat glo. Si de inueſtitura feudi inter domi.& vaſſallum lis oriatur.& in.d. c. Ea noſcitur. de His quæ fiunt a prælato ſine conſenſu capituli.& in.c. Peruenit. & ibi glo. de Emptione & venditio. & in. c. Peruenit.de Cenſibus.& in.c. Accedentibus.& in.c. finali. de Priuile.& notant doctores in. l. Si certis annis. C. De pactis. & in.l.prima.C. Qui admitti. glo. Bar. & doctores in.l. Cum de in rem verſo.ff.de Vſu capio. & in.l.prima.§. finali. ff. De aqua pluuiali arcenda. Idem Bar. in diſputatione ſua incipi. Mulier habens amplum patrimonium.& in.l.Quæ dotis.& ibi latiſsimè.Alexan. & Iaſon.Qui hanc dixerunt magis cōmunem eſse opinionē.ff. Soluto. matrimo. Hoſtien.& Ioannes Andre. in.c.Illud de Præſumptio. Panormita. & doctores in. c.

Cæterum. & ibi Philippus Decius poſt alios in.iiij.col. de Iudicijs. Oldra. in conſilio. clxxxiij. incipi. Factũ tale eſt, vacãte eccleſia.in.iij.col.Bal.in libro ſtatutorũ in ver bo. Filius. Cardina. in. c. Requiſiſti. de Teſtamen. Alexã. in cõſilio.lxxviiij.col.iij. volu.primo.& in conſi.clxxxxij. incipi. Ex themate præmiſſo. col. finali.volu.ij.& in cõ-ſilio. viiij. volu. iij. & in cõſilio. cxi. incipi. Viſo & dili-genter conſiderato. col. penul. volu. iiij. & in conſilio. cxxxiiii. incipi. Clementiſsimi. col. v. eodem volu. & in conſilio. xxxix. incipi. Ponderatis his. col. prima. &. ii. volu. v. Franciſcus de Arectio. in conſilio. xxxvi. incipi. Caſus talis eſt præſupponitur. Barptholomæus Socci. in conſilio. lxiiii. incipi. In cauſa ſer. Petri. Col. ii. volu. iiii. Iaſon in conſilio. lvi. incipi. circa primum. in. iiii. col. & in conſilio. lxxxix. incipi Ad conſultationem. in fina. col. volu. primo. & in conſilio. xxv. incipi. Quæſtio ver titur. volu. iii. Carolus Ruinus in conſilio. lxix. incipi. Circa proceſſum. col. v. verſicu. quarto. volu. primo. & in conſilio. cxi. incipi. Quamuis egregiè. col. iii. volu. iiii. Hieronymus Gratus in reſponſo nono. incipi. facti ſpeciem. & in reſponſo. lxxxxiiii. incipi. In cauſa excel-lentiſsimi domini. col. finali. volu. primo. Stephanus Bertran. in conſilio primo. col. x. volu. primo. Ludoui-cus de Gozadinis in. d. conſilio. lxxiii. incipi. Circa du-bia. in. iiii. col. Et Aymonus Crauete in conſi. cxlviii. incipi. Nobilis Antonia. col. finali. in fine.

22 Pro quibus facit, Nam ſi quis longo tempore in feudũ rem aliquam poſsiderit: idq; dominus ſciuerit: & ab eo vt vaſſallus receptus fuerit: ſolo ſuo iuramento, iurando

ſe illius vaſſallum eſſe: & ab eo inſtitutum fuiſſe: ſe defendere poterit. vt eſt textus notabilis in. c. Sciendum. Qui teſtes ſunt neceſſarij. in vſibus feu. Quē tanquā ſingularem ad hoc allegat Vdalricus Zazius in ſuo feudorum tractatu. in Rubrica. Qualiter feudum acquiratur. & voluit glo. notabilis in. c. primo. in verbo. Permiſſum. Quam ibi ſequitur Bal. de Prohibita feudi aliena. per Lotha. Quæ notabiliter voluit. Quòd ſi præſente domino & non contradicente feudum aliena-
23 tur. † Dominus conſentire videtur. Quod ſine dubio procedit, ſi longum poſtea tempus ſubſequatur. Quā glo. ſequuntur doctores in. c. primo. §. Deniq;. Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. & illam gloſam tanquam ſingularem refert & ſequitur Iaſon in. d. l. Quæ dotis. in. xv. caſu. ff. Soluto matrimo. Hieronymus Gratus in reſponſo. cxvij. incipi. Prima facie. col. ij. volu. primo. & Antonius Capicius in deciſionibus Neapolita. in Deciſione. clvi. incipi. In cauſa olim mota. in. xvi. col. Et licet ipſi non dicant. Idem voluit Alexan. in conſilio. lxxix. in. iiii. col. volu. primo. Et in cōſilio cxiij. incipi. Viſo & diligenter cōſiderato col. penul. vo-
24 lu. iiii. † Vbi notabiliter cōſuluit. Quòd ſi Emphitheuta, ius ſuum Emphitheuticū alienauerit: ſi poſt alienationē longū tempus tranſierit: præſumitur quòd Dñs tali alienationi conſenſerit: & quòd omne illud quod ad talem alienationem faciendam requirebatur interuenerit. Quē refert & ſequitur Iaſon in conſilio. lxxvj. incipi. Circa primum dubuim. col. ij. volu. ij. & in. l. ij. C. de Iure Emphitheuti & in. l. prima. in. v. col. C. Qui

admitti. Barptolomæus Caſſaneus in conſilio. xj. inci- pi. Lecas.in. xxvij. col. in. ij. dubio. Hieronymus Gratus in reſponſo. cxxi. incipi. Et ſi iuribus.col. ij. volu.ij. & Marianus Socci. iunior in conſilio. xxij. incipi. Pulchra eſt præſens conſultatio. col. iiij. verſicu.facit quod
25 in ſimili. volu. primo. † Et ideo notabiliter conſuluit Philippus Corne. in conſi. clxxxi. incipi. Viſis nõ multis. Quòd ſi quis rem Emphiteuticam ab aliquo præſente & ſciente capitulo emerit: ſi longum tempus poſtea tranſierit:præſumitur quod in tali contractu, eorum tractatus & conſenſus, necnon omne requiſitum interuenerit. Quem refert & ſequitur Marianus Socci.iunior in conſilio. lvi. incipi. Iuſtiſsimi iudices.col. penul. volu. primo.

26 Patientia enim quando cũ diuturnitate concurrit: veritatis probationẽ inducit vt probat tex.in.l.Si filio. Quẽ ad hoc multum ibi cõmendat Bal.C. de Patria poteſtate. & refert ac ſequitur Alexan. in. d. conſilio. cxxxiiii. incipi. Clementiſsim᷑.col.v. volu.iiij.

27 Imo plus & notabiliter dicebat Bar. in.l. Quo enim. ff. Rem ratam habenti. Quòd ſi quis vltra patientiam atq; taciturnitatem, aliquem actum fecerit, per quem in approbationem actus ſolet veniri: Ex tali actu cum patientia atq; taciturnitate videtur quis conſentire. Quẽ refert & ſequitur Panormita. in. c. Non iniuſtè. in ſecunda col. de Procurato. Quorùm doctrinam tanquam ſingularem refert & ſequitur Iaſon, in conſilio ducenteſimo vigeſimo ſeptimo.incipienti. Carolus. col. ſeptima. volu. ſecundo.

28 Ex diuturnitate enim temporis, cum ſcie̅tia præcipuè atq; patientia illius cuius conſenſus requiritur: omnis conſenſus, omniſq; ſolemnitas ad quemcunq; actu̅ per ipſum exercendu̅, omniſq; etiam tractatus à iure requiſitus ac neceſſarius preſumitur. etiam vbi de Alienatione eccleſiaſticæ rei ageretur, atq; tractaretur. vt probat tex. in.d.c. Ea noſcitur. vbi hoc notant & tenent co̅muniter doctores. de His quæ fiunt à prælato ſine co̅ſenſu capi. doctores co̅muniter in.d.l. Qui in aliena. & in.d.l. Scie̅dum. & in.l. Admonendi. ff. de Iura iuran. doctores co̅muniter in.c. Cum in iure. de Officio delega. & in. c. Quoniam co̅tra falſam. de Probatio. & in.c. Albericus. de Teſti. & in.c. Illud. de Præſumptio. & in.c. Cum inter. de Re iudica. Cynus. & Bal. in.l. Emancipatione. C. de Fide inſtru. Idem Bal. in conſilio. xliiii. incipi. Superioribus diebus. volu. iiii. Specula. in titulo. de Emptione & venditio. §. Nunc dicendu̅. verſicu. Et breuiter. Ludouicus Roma. in conſilio. cclii. incipi. Pro deciſione propoſitæ conſultationis. & in conſilio. cclxxv. incipi. Quo ſubiectoru̅. Petrus de Ancharra. in co̅ſilio. cxxxvi. incipi.

29 Ex conſiliis. † Vbi inquit, diuturnitate̅ temporis omne vitium tollere: & omne defectu̅ qui in contractu eccleſiæ poſſet allegari. Philippus Corneus in conſilio. xciiii. incipi. Circa primu̅. col. iiii. & in conſilio. clviii. incipi. Viſis inſtrumentis. col. ii. volu. ii. & in conſilio. xxxiiii. incipi. Rem ardua̅. col. ii. volu. iii. & in conſilio. lxiiii. incipi. Licet. & in conſilio. clv. incipi Ex quo ſtatutu̅. in ſinali. col. & in conſilio. ccxxxiiii. incipi. Copioſe. col. prima. volu. iiii. Alexander in conſilio. lxxix. incipi. Circa

primum de quo quæritur .volu. primo. & in conſilio. ix.incipi. Viſo themate.col.finali.volu.iii. & in conſilio. cvi.incipi. Viſis.col.penul.volu.v.& in conſilio. cxxxiiii. incipi.Clementiſsimi.col.v.volu.iiii. & in conſilio. clxix. incipi.In cauſa & lite.& in cõſilio.ccxix.incipi. Ponderatis his.col.iii.volu.vj.& in conſilio.xciiii.incipi. Repetitus col.ij.& in conſilio.ci.incipi. Super primo. dubio. col.iii.in principio.& in conſilio. clxxix. incipi. Viſis ac ponderatis.col.ij.volu.vii.Socci.in conſilio.clxxi.incipi. In controuerſia.& in conſilio.cxcvi. incipi.Simpliciter. in penul.col.& in conſilio.ccliiii.incipi. Viſa.in.ij.col.& in conſilio.cclxvi. incipi.In cauſa quæ vertitur. col. xvi. verſicu.Primum autem.& in conſilio.cclxx. incipi.Conſideratis.col.ij.volu.ij. & in conſilio.xx. incipi. In cauſa teſtamentaria.col.ij.volu. iij. Andreas Siculus in conſilio.xxxiii.incipi.Scripſit Pſalmiſta.Frãciſcus de Arectio in conſilio. xxxvi. incipi. Caſus talis eſt.in.ij.dubio. Albertus Brunus in tractatu. de forma & ſolemnitate. in Articulo. de Probatione & præſumptione formæ & ſolemnitatis.in.x.col.in.iiii.limittatione.Felin.in.d.c.Sicut. col.xvi.verſicu.fallit tertio.de Re iudica.Iaſon & Ioannes Franciſcus Purpuratus in. d.l. Si quis in aliquo documẽto.C.de Edendo.Idem Iaſon in.l.ij.col. ij.verſicu. Nota eleganter. de Teſtamen.& in.d.l.Qui in aliena. in principio.& in.d.l.Sciendum. & in conſilio. liiii. incipi. Circa dubium primum,in.v. col. Et in conſilio. lxxxix. incipi. Ad conſultationem. col. finali.volu.primo. Philippus Decius in conſilio. xxxvi. in primo. dubio. & in conſilio. cxxxix. incipi. Pro defenſione conſilij.& in

conſilio. clxxxxix. incipi. Viſis. & in conſilio. ccccix. incipi. Viſo conſilio. Ioannes Franciſcus Balbus in tractatu præſcriptio. folio.xii.col. iii. Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. cvii. Carolus Ruinus in conſilio.cviii. incipi. In cauſa & lite vertente.col. penul. volu.v. Antonius Capicius in Deciſionibus Neapo. Deciſione. iiii. incipi.In cauſa monaſterij ſancti Martini. in finali col.& in Deciſione. xvi. incipi. In cauſa venerabilis monaſterij. in.ij.col.[Alexander] Marcus Mantua.Bonauita. in conſilio.lxxxiii. incipi. Viſo inſtrumento. Hieronymus Gratus in Reſponſo.lxxxi. incipi. Caſus talis eſt. col. v. in fine. volu. primo. & in reſponſo. cxxi. incipi. Et ſi iuribus.in.ij.col.& in Reſponſo.cxlii. incipi. Decreuerã.col. fina. volu.ij. & Marianus Socci. iunior. in conſilio. xxii. incipi. Pulchra eſt præſens.conſultatio. in. iiii.col. volu. primo. & in cõſilio. lvi.incipi. Viſo puncto.in. iiii. col. & in conſilio. xcvii. incipienti etiam. Viſo puncto. col. iiii. volu. ij.

10 Et propterea, Quamuis, vt ſuperius diximus, ex ſola tẽporis diuturnitate mandatum non præſumatur: Quando tamen cum temporis diuturnitate concurrit aliqualis ſcientia, & patientia, illius cuius mandato aliquid factum eſſe dicitur: tunc cum hoc adminiculo, tale mandatum ex temporis diuturnitate præſumitur. vt notabiliter conſuluit Bal. in conſilio. cccxxxvii. incipi. In primis videndum eſt, col. penultima. ibi quia interdictas partes lis vertitur, iuncto verſiculo, Quòd ſecundum. col. finali. volu. primo. Quem refert & ſequitur Franciſcus de Curte in conſilio. lxxvii. incipi. Super moti-

uis.in penultima columna. Iaſon & Philippus Decius in. l. prima. in. iiii. col. C. Qui admitti. Idem Iaſon in d. l. Sciendum. in. viii. col. ff. de Verborum obliga. Et Ludouicus de Gozadinis in conſilio. lxxiii. incipi. Circa dubia. col. iiii. in principio, Qui omnes in diſtinctè videntur concludere, mandatum præſumi, ex ſola temporis diuturnitate. allegant tex. ſingularem quam uis vulgatum in. l. Si filius fami. C. de Petitione hæredita. vbi tam patris iuſſus, quam etiam ipſius mandatum, quòd ad hoc vt filius hæreditatem ſibi delatam adire poſsit, exigitur: ex ſola tẽporis diuturnitate præſumitur. & allegāt ẽt textũ ſingularẽ. in. l. finali. in fine. ff. de Vſu capiõe pro emptore. Quod ſine dubio procedit: quando cum diuturnitate temporis aliqualis ſcientia atq; patientia concurrit.

31 Bene facit, Nam ſi locus in forma eccleſiæ reperiatur: & ibi publicè per ſacerdotes celebretur: talem locum de licentia & autoritate Epiſcopi conſtructum fuiſſe præſumitur. vt notant doctores communiter in. d. c. Illud. de Præſumptio. Archidiaco. in. c. Nemo eccleſiam. de Conſecratio. diſtinctio. prima. Cardi. in. c. Requiſiuit. de Teſtamen. Federicus de Senis in conſilio. cxxx. incipi. Factũ tale eſt, eſt quædã Domus. Paulus de caſt. in conſilio centeſimo octuageſimo primo. incipi. Dicendum eſt. Ludouicus Roma. poſt alios ibi. in. d. l. Qui in aliena. in principio. ff. de Acquiren. hæredi. & in. d. l. Sciendum. ff. de Verborum obligatio. & in Singulari. cccxxiii. incipi. Tu Senenſis. Ioannes de Imola in. capi. Officij de Teſtamen.

Alexan. in. d. conſi.cxxxiiij. incipi. Clementiſsimi.volu. iiij.& in conſilio. ccxix. incipi. Ponderatis his. col. iij. volu. vi.& in.d.conſilio. ci. incipi. Super primo dubio. col. ij.volu.vii.Petrus de Peruſio in tractatu quartæ ca- nonicæ epiſcopalis.c.iiii.verſicu.ſecũdo incidẽter quæ- ritur.Barptholomæus Cæpola in cautela. ccxcvi. incipi. Hoſpitale. Andreas Siculus in repetitione Rubricæ de fide inſtrumen.in.xxxiii.col.verſi. ſecũdo moneor. & in cõſi.j.col.v.volu.iiii. Barptholomæus Socci.in conſilio primo.in principio.volu.iii.Iaſon in.d.conſi.clxxvi.inci pi.Circa primum dubium.col.ii.volu.ii.Ioannes de Sel ua. in tractatu de beneficio. parte prima.in. v. quæſtio. in ante penul.col.Carolus Ruinus in cõſi.cviii.incipi. In cauſa & lite vertẽte.col.i.volu.v. & Catelianus Cota in ſuis memoralibus,in verbo.Facta nõ præſumũtur.

32 Et ideo dici ſolet,Quòd quãuis Epiſcopus p ſuũ ſtatu- tũ vel aliàs,cogere poſsit quoscũq; ſuæ diœceſis benefi- ciatos,tã curatos quã ẽt ſimplices,ad oſtendendũ titulos ſuorũ beneficiorũ:ſub pœna priuatiõis eorũ.& cõpellere poſsit quoscunq; clericos,ad oſtendendũ titulos ſuorũ ordinũ. vt notant cõmuniter doctores.in.l.Cogi. C. de Petitione hæredita.& in.l.Si filius.codẽ titulo.Ioannes Andre. Petrus de Ancharra. & cõmuniter alii.in.c.pri- mo.de Regulis iuris libro.vi.& in.l.Mora.codẽ titulo. Archidiaco. Geminia. & doctores in. c. Ordinarii. de Officio ordinarii.codẽ libro. Innocen. in. c. Decætero de Tranſactio. Collectarius in. c.Dilectus. de Officio ordinarii.Henricus Bouhic. in. c. Cũ dilectus.de Con- ſuetudine. Panormita. in.c.Cũ ſup.col. fina. de Cauſa

poſſeſſio. & proprietatis. & in. c. Licet Heby. & ibi cō-muniter doctores & ſignanter Feli. in. iiij. col. de Simonia Albericus de Roſate in. l. In cōdemnatione. §. Vnicuiq;. ff. de Regulis iuris. & in ſecunda parte ſtatutorum quæſtio. lxxxxix. Bal. in conſilio. clxvij. volu. iiij. & in. l. ij. C. de Præſcriptione. xxx. vel. xl. annorū. Lapus allegatione. lxxviij. incipi. Vacauerat. col. iiij. verſicu. Ad quartam. Cardinalis in conſilio. xxxiij. incipi. Lite in Romana, Nicolaus Milis in repertorio ſuo. in verbo. Epiſcopus. verſicu. Epiſcopus ſine cōſenſu ca-

33 pituli. † Vbi in verſicu. ante penultimo inquit, Capitulum in hoc non debere requiri. Alexan. in conſilio. cxxxix. incipi. Oportunè conſideratis col. prima. volu. primo. Stephanus. Bonifacius de Vitalinis. & doctores in Clementi. prima. de Etate & qualitate. Henricus de Bottis in tractatu de Synodo. in tertia parte. articulo primo. in octaua illatione. & Hieronymus Gratus in

34 conſilio. cliij. incipi. Hoc thema. col. iij. volu. ij. † Tamen ſi quis diu ſciente & patiente Epiſcopo in beneficio fuerit, vel vt clericum ſe geſſerit: ad oſtendendum titulum ſui beneficij, vel ſuæ ordinationis, cogi non poterit, vt cōmuniter concludunt docto. Hoſtien. Innocen. Cardinalis. Antonius de Butrio. Panormita. Ioannes de Imola. Feli. & cōmuniter alij in. d. c. Illud. de Præſumptio. & in. d. c. Licet Hely. de Simonia. & in. c. primo. de Regulis iuris. libro. vj. Doctores cōmuniter in. d. l. Si filius. C. de Petitio. hæredita. & in. d. l. Qui in aliena. ff. de Acquirenda hæredita. Cardina. Andreas Siculus & alij in. c. Requiſiſti. de Teſtamen.

Domini de Rota in Deciſiõe.lxxxiiij.incipi. Nota quòd vbi cõtra aliquẽ excipitur.ſub titu. de Probatio.& exceptio.in Antiquis.Ioannes de Imola in.c, Ex frequẽtibus. de Inſtitutio.Nicolaus Millis in.d.ſuo repertorio in verbo Epiſcopus.in.d. verſicu. ante penul. Alexan. in cõſi. ccxviiij.incipi.Põderatis his.col.iij.vol.vj.Andreas Siculus i cõſi. primo.col.v.vol.iiij.Barptholomæus Socci.in conſi.clxx.col.penul.volu.ij.Feli.in.c.Sicut.col.xv.verſi. fallit.iij.de Re iudica.& in conſi.ij.incipi. Excellens doctor in.vj.&.vij.col.Barptholomæus Caſſaneus in cõſi. xj.incipi.Lecaſ.col.xxvij.in.ij.dubio.Ioannes de Amicis in conſi.cxxij.incipi. Corã Magnifico Domino.& tradit latè Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. Deciſione.ccclxviij.incipi.In caſu nobiliũ.in.ij.col.cũ ſequentibus.& propterea regula illa cancellariæ facta fuit: qua canetur, vt contta eum qui per triennium pacificè beneficium tenuit, nihil opponi poſſit.

15 Hinc ſi diu in prælatura ſciente & patiente ſuperiore fuerit prælatus:præſumitur canonicè inſtitutus.vt notãt doctores ſuperius allegati.& vltra eos voluit.Bal.in.l.ſi uc poſſidetis.C.de Prolatio.Alexan.in.d.conſi. cxxxiiij. incipi.Clementiſſimi.volu.iiij.& Marianus Socci.iunior in conſilio. lxxvj. incipi. Cum diebus elapſis. col. xij. volu. primo.

16 Et ſi quis ſciente & patiente Epiſcopo duas eccleſias diu poſſederit: præſumetur quòd Epiſcopus eas vniuerit. vt conſuluit Petrus de Ancharra.in conſi.clxj.incipi.In quæſtione eccleſiæ.ad finẽ.doctores in.d.l.Sciendum.& præcipue Iaſon.ff.ve Verborũ obligatio.Idẽ Ia-

ſon. in conſilio. clxxvj. incipi. Circa primum.col.ij. volu. primo. & Barptholomæus Caſſaneus in conſilio. x. incipi. Viſo proceſſu. in. ii. col. & in. d. conſilio. xi. in. xxvii. col.

37 Et dicitur longũ tẽpus, decẽ annorũ curſus incluſiuẽ. vt notãt Bar. Ange. & doctores in. l. prima. poſt. glo. ibi. ff. de Superficiebus. Bal. in. l. Iubemus la. ii. C. de Sacroſanctis eccle. & in. l. Quicũq;. C. de Boniſq; libe. Ange. in. l. Si filio. §. fi. ff. Soluto matrimo. Archidiaco. in. c. Alienationes. col. fina. xii. quæſt. ij. Antonius de Butrio in. c. finali. Ne prælati vices ſuas. Cardinalis in Clemẽti. prima. §. finali. in. iiii. quæſt. de Rebꝰ eccleſiæ nõ alienã. Ioannes de Imola in. c. Ad audientiam. eodẽ titulo. Alexan. in conſilio. cccccij. incipi. Viſo inſtrumento locationis. quod eſt conſilium. xvii. volu. iiii. Iaſon in conſilio. xciiii. incipi. Pro domino Galeaz. col. prima. volu. primo. & Carolus Ruinus in conſilio. xcii. incipi. In hac cauſa. col. ij. volu. iiij.

38 Quamuis ad inducendum & præſumendũ cõſenſum, minus aliquando tempus ſufficiat. vt notat Hoſtien. in. c. ij. de Clericis peregrinis. vbi notabiliter inquit, Quòd ſi quis Iam ſunt quinq; anni ordinatus fuerit: & ſuæ ordinationis, neq; teſtes neq; inſtrumentũ habuerit: ſufficiet ſi per dictum tempus inter eos inter quos verſatus eſt, pro tali ſemper ſe geſſerit: & pro tali habitus atq; reputatus fuerit. Argu. l. iij. ff. Ad Macedonia. Quem refert & ſequitur Andreas Siculus in. d.
39 conſilio primo. volu. iiij. † Pro quibus faciunt quæ de Ratificatione quæ per quinquennium inducitur, tradit

Petrus Paulus Patiſius poſt alios per ipſum relatos in
conſi.xvj.incipi.Circa præſentẽ.col.xviiij.volu.iij.
Quinimo & aliquando minus tempus requiritur:nam
per curſum vnius anni,concurrente ſcientia & patientia
dñi,conſenſus ipſius præſumitur.vt notat glo.in verbo.
In poſſeſsione. & ibi Matthæus de Afflictis poſt alios
in. xi. col. Si de inueſtitura feudi controuerſia fuerit.
in vſibus feu.

SI enim diuturnitas tẽporis,cuncta quæ ſuperius di-
ximus operatur: quantomagis noſtri temporis anti
41 quitas, id operabitur. † Cuius magna eſt autoritas.vt
inquit Bal. in.l. Exemplo.C.de Probatio. & Iaſon in cõ-
ſilio. cxxxxviij. incipi. Viſo proceſſu. col. penul. volu.
iiij. Pro qua antiquitate ſemper multum præſumitur.
vt probat tex. & ibi notat Bal.in titulo.de Pace conſtan
tiæ. in Principio. in verbo. Ab antiquo. & in. c. primo.
& ibi notat Bal.Si de feudo fuerit controuerſia inter do-
minnm & agnatum. & in. c.Mos antiquis.cũ. c. ſequen-
ti. lxv. Diſtinctio. & notant etiam Bar. & doctores in.l.
Admonendi. ff. de Iure iuran. Bal. & Matthæus de Af-
flictis in. c. primo. §. Cum autem. col. ij. de Controuer
42 ſia inueſtituræ. & in.c.primo. Quo tẽpore miles. † Vbi
inquiũt,præſumẽdũ eſſe pro ſentẽtia antiqua abſq; actu
um productione. pro vt etiam voluit Hoſtien.in. c.
43 In præſentia. de Renuntiatione. † Quæ enim anti-
qua exiſtunt: adunguem obſeruari debent. c. Illud
44 breuiter. & c. Ridiculum. xij. Diſtinctio. † Nam per
temporis antiquitatẽ, Epiſcopatuũ & aliarum quarum-
cunq; rerũ cõfinia & metæ probantur. vt notat glo. in.c.

Cum

Cum olim. in verbo. Inſtrumentis. de Cenſibus. & tradunt Bal. Paulus de caſ. Alexan. Iaſon, & docto. in. l. penul. C. de Iure delibe. Idem Alexan. in conſilio. lxxxx. incipi. In cauſa. col. prima. volu. vj. Marianus Socci. in conſilio. lxxxxix. incipi. In cauſa agitata. col. ij. volu. primo. Florianus in. l. In finalibus quæſtionibus. ff. de Iudicio finium regundorum. Franciſcus de Arectio in conſilio. xlij. incipi. Viſo conſilio elegantiſsimo. Iaſon in conſilio. cxiiij. incipi. Ad obiecta. col. iiij. volu. primo. Philippus Decius in conſilio. clxxxxix. incipi. Viſis. & Cathelianus Cota in ſuis memoralibus in verbo antiquitas.

45 Et ex temporis antiquitate, & conſenſus, & ſolemnitates omnes, etiam in tertij præiudicium interueniſſe præſumuntur: etiam in caſibus in quibus ex temporis longitudine ſeu diuturnitate non præſumerentur. vt probat tex. in. c. Peruenit. & ibi notant cõmuniter doctores. de Emptione & venditio. & notanr cõmuniter doctores in. d. l. Qui in aliena. in principio. ff. de Acquirenda hæredita. & in. l. prima. C. Qui admitti. Alexan. in conſilio. primo. in. viij. col. & in conſi. xj. incipi. Viſo proceſſu. col. finali. & in conſi. xvij. & in conſi. l. incipi. Viſo inſtrumento locationis. col. iij. & in conſilio. cxj. incipi. Viſo & diligenter cõſiderato. col. penul. volu. iiij. & in conſilio. clxxix. volu. vij. Feli. in. c. Albericus. in fine. de Teſti. & in. d. c. Sicut. in. xvj. col. de Re iudica. & in. d. c. Illud. col. penul. de Præſumptio. Iaſon in conſi. lxxxix. incipi. Ad conſultationem. col. finali. in fine, volu. primo. & in conſi. cxlviij. incipi.

Viſo proceſſu.col.finali.volu.iiii. Franciſcus de Curte in conſilio. lxxvii.in.ij. col.Carolus Ruinus in conſilio. lxix.incipi.Circa proceſſum.col.v.volu. primo. & Ludouicus de Gozadinis in conſilio.lxxiii.incipi.Circa dubia mihi tranſmiſſa.in.iii.col.

46 Et ideo ſi antiquum inſtrumentũ producitur: non eſt neceſſe, quòd ille qui inſtrumentum confeciſſe dicitur, notarius fuerit, probetur: Cum ex ipſo antiquo actu, præſumptio quòd notarius ille fuerit oriatur. vt notat Bal.in auctenti.Quas actiones.in vltima col.C.de Sacroſanctis eccle.allegat Innocen.in.c.Veniens.de Verborũ ſignifica. Quem refert & ſequitur Iaſon in.d. conſilio. lxxxix.Pro quo facit quòd notabiliter tradit Paulus de caſt. in.l. Si qua per calumniam.C.de Epiſcopi.& cleri.
47 ſingulariter inquiens. † Quòd ſi quis inſtrumentũ procurationis ex longinquis partibus portet: in quo contineatur, quod talis Titium procuratorem ad agendum conſtituit: & ipſe ſe Titium illum in inſtrumento nominatum eſſe aſſerat: quamuis ab aduerſario ipſum fore Titium negetur: pro inſtrumento præſumetur: & ille ad probandum ſe eſſe Titium in inſtrumento nominatum non arctabitur. Quod dicit eſſe notandũ ac menti perpetuò tenendum. Benefaciunt quæ. de Antiqua conſuetudine notant doctores in.c. Cum dilectus. de Conſuetudine.& in.c. finali.eodẽ titulo.libro.vj.& in.c. Querela.de Electione.& in.c.Conſuetudo.prima dictinctione.& in infinitis alijs locis quæ congerit Rochus de Curte in ſuo tractatu de Conſuetudine.

Cũm enim non ſolũm per longum tempus, & ſic ꝑ de-

cem annos, nec per antiquum tempus, & ſic per annos triginta & quadraginta, ſed per nonaginta ſex annos & vltra, tu Illuſtriſsime Marchio, & tui præceſſores, ſcientibus, tacētibus, atq; patientibus, quinimo expreſsè conſentientibus ipſis ſubditis, virtute præfatæ donationis, dictum oppidum de Mula vt veri atq; indubitati domini poſſederint: atq; poſsediſti: ab ipſis
48 ſubditis, inquietari minime potuiſtis. ✝ Quāuis enim (vt inferius dicemus) omnis titulus, omnisq; Principis actus, iuſtus præſumat: vt notat Bal. in præludijs feudorum in. ix. col. Tamen ſi talis titulus, talisq; actus, per quadraginta annos obſeruatus fuerit: nō ſolum iuſtus ſed iuſtiſsimus debet dici: & vt quid iuſtiſsimum debet obſeruari. vt inquit Marianus Socci. Iunior in conſilio. lxxix. volu. primo.

ET ſi dicatur præfatos oppidanos non voluntariè, Sed coactè, atq; meticuloſè, præfatum conſenſum præſtitiſſe: Metuq; Sereniſsimi Regis Ioannis eos alienantis, præfato Alphonſo Iañes Faiardo paruiſſe: Illumq; ob pœnarum eis impoſitarum timorem, in dominum recepiſſe: Nam vt ex ſupra inſerta donationis cedula apparet: præfatus Sereniſsimus Rex Ioannes ſub magnis grauibusq; diuerſi generis pœnis, hominibus dicti oppipi præcepit atq; mandauit: vt præfatum Alphonſum Iañes Faiardo in Dominum ſuum recipetent: traditaq; illi dicti oppidi poſſeſsione, eidem vt vero eorum Domino obedirent: illiq; homagium atq; fidelitatem præſtarent: Mando (inquiens) al conſeio, Alcaldes, Alguaziles, y regidores, Caual-

leros, Scuderos, officiales, e hombres buenos dela dicha villa, y vezinos y moradores della, y ſu tierra: que vos ayan e reciban por ſu ſeñor: y vos den y entreguen la poſſeſsion &c. Y los vnos y los otros, no fagan ende al, por alguna manera: ſo pena dela mi merced, y de confiſcacion debienes, delos que lo contrario fizieren, para lami camara: Delos quales yo por la preſente hago merced a vos el dicho adelentado: y vos doy poder complido, para los entrar y tomar para vos &c.

1 Quæ principis minantia verba, cum iuſtum metũ ſubditis induxerint: præſumẽdũ eſt, quòd nõ voluntariè, ſed coactè, atq; meticuloſè, præfatũ Alphonſum Iañes Faiardo in dominũ receperunt: & eodem timore, illi homagium atq; fidelitatem, ſuumq; conſenſum præſtiterunt. vt notabiliter voluit Ioannes Andre. in. c. Præ-

2 terea.el.ij.in verbo. Extorquentes. de Iure patro. † Vbi inquit, illam dici extortionem, quæ fit non ſolum per violentiam: ſed etiam, quæ fit ad ſimplicem illius qui cogere poteſt petitionem: Potentis enim petitio, dicitur extortio: etiã ſi poſt ipſam potentis petitionẽ ſubſequatur ſolutio. Cuius doctrinã tanquã ſingularem multum cõmendat Ioannes de Lignano in.c. ij. col. xiiii. de Delictis puerorũ. Quos refert & ſequitur Feli. in cõſilio. xxxi. incipi. Oportet me omnino. col. viii. verſicu. primo dico. Et voluit Paulus de caſt. in conſilio. lxx. incipi.

3 Quia fruſtra. col. iii. vol. primo † Vbi inquit, Subditorũ conſenſum propter regias literas præſtitũ, præſumi meticuloſum: & propterea talia eorũ mandata poſteris nullũ

parare poſſe præiudicium quod etiã voluit Panormita. in cõſilio.iii. incipi. Nitar in præſenti cauſa. quæſtio. x. volu. ij. Quos refert & ſequitur Ioannes de Neuiſanis in.d.cõſilio ſuo,poſito inter cõſilia Alberti Bruni.quod eſt conſilium. xii. in ordine. incipi. Patres comederunt vuam acerbam.col.xxvi.in medio.

4 Sunt enim principum preces, præcepta : & eorũ iuſſa atq; mandata admodum ſunt terribilia. Iuxta illud.

Eſt orare ducum ſpecies violenta iubendi,
Et quaſi nudato ſupplicat enſe potens.

5 Si enim iuſtum cauſat metum,vultus iudicis terribilis. vt notat Bal. in. c. primo. §. Iniuria. de Pace iuramento firman. In vſibus feu. vbi allegat notata per Ioannẽ Andre. in. c. Quia propter. de Electio. & voluit Ange. in.l. Qui in aliena.§.finali. ff. de Acquirenda hæredita. Quos refert & ſequitur glo. pragmaticæ ſanctionis. in titulo.de Electionibus & reſeruationibus , circa finem. in verbo.Precibus.& Iaſon , in. l. De pupillo.§.Si quis ipſi prætori.col.vij.in quinta quæſtio. Bartoli. ff. de Noui operis nuntiatio. Quanto magis iuſtum generabunt metum , iuſſa atq; præcepta minantia principum.

6 Quemadmodum enim in vulnere, prius ſanguis quam plaga apparet, Et quemadmodum priuſquam tronitus audiatur , fulgur emicat. Ita (vt Plutarchus inquit) apud Principes , prius condemnatio quam probatio erupit. Et propterea Principum iuſſa,atq; præcepta , ad vnguem ſunt obſeruanda : minimeq; transgredienda . Nã quantũ leuiter transgrediantur:grauiter ipſi Princi-
7 pes offendũtur,atq; in dignantur. † Vnde Homerus.

Sunt formidandæ regum offenſæq́ minæq́.
Quinimo eorum corrigi errata non patiuntur.

8 Ioas rex Iuda (vt ſcribitur Paralipomenon.ij.c.xxiiij.) Zachariam prophetam, eius improbitatem reprehendentem, lapidibus obrui fecit.

9 Et Ozias Rex.(vt ſcribit ibidē.c.xxvj.) Azariæ & aliorum ſacerdotum reprehenſionem non admiſit.

10 Sic Holofernes, (vt ſcribitur Iudich. c. v. &. vj.) Achior verum ſibi dicentem, hoſtibus Bethuliam incolentibus vinctum.tradi iuſsit.

11 Et Achab rex.(vt ſcribitur Regum tertio.c.xxij.) Micheæ prophetæ monitionem non admiſit.

12 De Traxaſpes, qui Cambyſi Perſarū Regi chariſsimus erat, refert. Refert Herodotus, libro tertio. & Seneca de ira eodem libro. Quod cū Cambyſem regem ipſum nimium vino auidū, & vſq; ad ebrietatē perfundi videret: eumq́ moneret, vt partius mero indulgeret: Iratus Cambyſes, liberius tūc bibere cæpit: & vinolētus factus, Traxaſpes filium vocari fecit: Quē in patris præſentia, (poſita ſupra caput ſiniſtra manu) procul conſiſtere iuſsit: & arcum capiens, in cor eius aciem ſimul ac ſpiculum direxit: illudq́ in illius corde fixit. Oſtendā (inquiens) ex ipſo vino, regē ſibi minime excidere, neq; mente labi, aut oculis caligare: ſed manu & oculis probe ſuū officiū præſtare.

13 † De quo etiā Cambyſe, refert idē Herodotus. Quòd cūm Cræſus eū admoneret, ſic inquiens, Noli rex cūcta ætati atq; iræ tribuere: ſed te ipſum cohibe atq; compeſce: ob nullius momenti cauſam tuos nō dubitas viros interſicere: qualia ſi multa facis, conſidera

ne abſte deficiant Perſæ. Sapiētis enim eſt futura proſpicere. pater enim tuus Cyrus etiã atq; etiam mihi mandauit, atq; præcepit, vt te cõmonefacerem: ſubijciendo quicquid boni comperirẽ. Iratus Cambyſes ſic reſpondit. Etiam tu mihi conſilium dare audes? tanquã bene tuam ipſius patriam adminiſtraueris? aut patri meo cõſulueris? Iubens eum traiecto flumine Araxe, aduerſus Maſſagetas tendere, cum illi vellent, in terram noſtrã tranſire? Imo & te ipſum male præſidentem patriæ tuæ reddidiſti. Et Cyrum tibi credentem perdidiſti. Quæ fatus, cum arcum tanquã hominem confixurus intendiſſet, ac direxiſſet, Cræſus curſu ſe foras proripuit, in quẽ vbi telum emittere nõ valuit: miniſtris vt illum interficerent iuſsit. ſed miniſtri qui eius mores nouerant, Cræſum abdiderunt: hac ratione, vt ſi Cambyſes facti pœnitens, Cræſum requireret: eo producto, donis afficerentur, quod illũ ſeruarent. Si tamen non pœniteret nec eum deſideraret: tunc hominem interficerent. Nec multo poſt, cum Cambyſes Cræſum deſideraſſet: & miniſtri: hominem ei ſupereſſe enuntiaſſent: Se Cræſo ſuperſtite gaudere dixit: ſed ijs qui illũ ſeruarũt, minime. quibus ob inobedientiã, mortem inferri præcepit.

14 De Marco Tullio Cicerone eloquentiæ fonte, Appianus Alexandrinus refert, quòd eius prudentia, eiusq; in principes monitiões, atq; conſilia, ad ignominioſam mortem eum perduxerunt. Nam illius manus abſciſſæ, & pro roſtris affixæ fuerũt. Caput enim eius Marcus Antonius Imperator in mẽſa ſibi apponi iuſsit: illudq; aſpexit vſq; quò tali ſpectaculo animũ ſaciauit. Deinde tollen-

dũ præcepit.Et cũ Fuluia Antonij vxor(vt Dion refert) prædictum caput manibus teneret: primo illud male dixit: deinde inſpuens, græmio ſuo appoſuit: acriusq; inſpiciens,linguã è faucibus extraxit: & in eã ſæpe aciculã infixit. De cuius nece,multi apud veteres ſcripſerũt: eamq; tum proſa, tum etiam carmine. (Præcipuè Seuerus qui de eo latè ſcripſit,vti ab Anneo Seneca traditum eſt) deplorarunt.

15 Sic Calliſthenem inſignẽ Philoſophũ, Ariſtotelis diſcipulũ, eo quòd contra Alexandrũ multis rationibus ſerioſè diſſeruit:eũ monendo,& increpando,dicens:ſi deus es, beneficia debes mortalibus largiri:nõ ſua eripere. Si autẽ homo, id quod es, ſemper debes cogitare. Iratus Alexander, trucidari mandauit: ac ſic deformem in foueam cum cane includi iuſsit.

16 De eodẽ Alexandro(Plutarchus in eius vitã, & Iuſtinus in Trogi Põpei hiſtoria lib.xij.nec nõ Paulus Oroſius lib. iij.referunt.) Quòd cùm ſolemni quodã die in conuiuiũ amicos vocaret: & facta inter ebrios, rerum à Philippo patre geſtarũ mentione,ſe ipſum nimis extolleret:ac patri ſe præferret: Cumq; Clytus homo grauis, vnus ex ſenibus,ac regi admodũ acceptus,patris memoriã defenderet: eiusq; res geſtas laudaret: Telo atq; ſatellite rapto,eundẽ Clytũ in promptu trucidauit.quàuis in ſe rediens, & tantũ à ſe facinus perpetratũ agnoſcens, pigere eũ facti cœpit. Et quia paternas laudes tã iracundè acceperat, & amicũ ſenem atq; innoxiũ inter epulas occiderat,nõ ſolum doluit: verum etiã eodẽ furore quo pridie,in iram verſus,in pœnitentiam mori decreuit, &

in fletum progreſſus, acceptum telũ in ſe vertit dobu ,
etiam facinus peregiſſet, niſi amici adfuiſſent.

17 Aelius Adrianus, decimus quartus Romanorum Impe
rator (vt Dion in eius vitam refert) Cum tẽpore Tra-
iani Imperatoris, quidam Architectus, ſibi illius opus
iudicanti diceret. Abi obſecro, & cucurbitas depinge :
nihil enim horum noſti. Imperium adeptus, iniuriæ re-
cordatus, è medio eum tolli iuſsit.

18 Sic Marcus Aurelius Antonius, cognomẽto Heliogo-
balus, vigeſimus tertius Romanorum Imperator : Cum
à Sabino cõſulari viro clariſsimo moneretur, atq; repre-
henderetur: quia nõ ſolum in Veſtales virgines inceſtũ
cõmiſerat : verum etiam cum propria matre rem habue-
rat: Eum è medio auferri atq; interfici præcepit. vt latè
in eius vitam Helius Lampridius deſcribit.

19 Sic Antonius Carracalla Imperator (vt Spartianus re-
fert) Cùm nuptias cum noverca Iulia celebraret: Parri-
cidiũ, inceſtũq; cõmitteret. Papinianum iurecõſultum
excellentiſsimum, quia ipſum reprehendit, occidi iuſsit:
militumq; gladijs, ſecuriq; percuſſus, interijt.

20 Sic Herodes Antipas, magni Herodis filius, cũ Romã
proficiſceret : & per Philippũ fratrẽ tranſitũ faciens, cũ
Heriodiade ipſius Philippi vxore (Et ſecundũ Ioſephũ
antiquitatũ libro. xviij.) Herodis Agrippæ ſorore, ſecre
to pepigiſſet : quòd in reditu ſuo, propriam vxorẽ repu-
diaret : & in coniugem ipſam duceret: Cumq; reuerſus
promiſſum facinus adimpleret: beatũ Ioannẽ eũ repre-
hendentem) vt ſcribitur Matthæ. c. xiiij. de capitari fecit:
cuius caput, filiæ ſaltanti atq; petenti tradi iuſsit.

21 Sic Caius Marius, Marcum Antonium oratorē eximiū interfici fecit: cuius caput, cū ſibi inter epulas traditū eſſet, hilari vultu recepit: ac manibus pertractauit.

22 Sic Seneca, à Nerone, Boetius, à Theodoro, Caius Aſinius, à Claudio Tyberio, & alij complures Illuſtres viri, à varijs diuerſisq́ue Principibus, & in carcerem poſiti, & varijs ſupplicijs affecti, necnon crudeli morte extincti fuerunt: eò quia eorum præceptis atq; voluptatibus nō annuerunt.

23 Sic Theodorus Cirenenſis (vt Valerius Maximus refert) cruci affixus fuit, pro eò quòd Lyſymachū Regem increpare auſus fuit.

24 Sic Teuſa Illyricorum Regina, Titum Corruncanum ſibi liberius loquentem, occidi fecit.

25 Sic etiam Iunipertus Longorbardorum Rex (vt Paulus hiſtoricus libro. vj. c. vj. tradit) Ioannē Bergomenſem Epiſcopū, quia ſæpenumero ſalutis gratia eum arguebat: ea de cauſa equum ferocem atq; indomitum, qui immenſo fræmitu ſuper ſe aſcendentes, terræ allidere cō ſueuerat: ei parari fecit. Cui cum ſanctus Epiſcopus in cediſſet: ita manſuetum animal reddidit: vt eum ſuaui inceſſu domum vſq; propriam portauerit.

26 Qua propter & ſi Principibus ſemper conueniat obedire, & eorū iuſsis parere: Nō tamen conuenit cum eis diuturnā conuerſationem habere. Nam diuturna Principum conuerſatio, aut cōtemptum atq; deſpectum parit: aut in Principis odium, ex leuiſsima etiā cauſa hominem trahit: neq; conuenit etiā corū negotijs ſe ingerere. Et propterea dicebat Sapiens (vt ſcribitur Eccleſiaſtici.

c.xiij.) Aduocatus à potentiore diſcede: ex hoc enim magis te aduocabit. Et ne longe ſis ab eo: ne eas in obliuionē. Ne retineas ex æquo loqui cū illo. Ne credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela tentabit te: & ſubridens interrogauit te, de abſconditis tuis. Immitis animus illius cōſeruabit verba tua: & nō parcet de malitia & de vinculis.

Alibi idē ſapiens Eccleſiaſtici.c.nono. Lōge (inquiens) eſto, ab homine poteſtatem habente occidendi: & non ſuſpicaberis timorem mortis. & ſi acceſſeris ad illū, noli aliquid cōmittere, ne forte auferat animā tuam.

27 Et propterea Diogenes. (vt Diogenes Laertius in eius vitā refert) Eos laudabat, qui cū ſe ad cōueniendū Regibus componerent, nō accederent. Dicebat enim, non eſſe agendū cū præpotentibus, qui perdere poſſunt: & quando cōmouentur, fulmen habent.

28 Leonina enim Principū conuerſatio atq; ſocietas à prudentibus nominari ſolet. qui vbi pedē figunt, cætera animalia quieſcūt. vt meminit Petrus de Ancharra. in conſi. cccxj. incipi. Tres Domini. in penul. col. Et vt Aeſopus in ſuo fabularū libro demōſtrat, Leo inquiēs, Aſinus, & Vulpes ſocietatē inierūt: vt quod venatu cepiſſent: id in cōmune partiretur. Prædā vbi fuerūt nacti, Leo vt Aſinus partiret iuſsit: qui vt ſtolidus, in tres æquas portiones prædā diſtribuit: qua gratia Leo indignatus, quòd cæteris æquaretur, Aſinū dilaniauit: & Vulpē vt de integro iterū partiret iuſsit. Illa totā ferē prædā (vix ſibi particulā reſeruans) Leoni tribuit: cuius diſtributione cōprobata: cum à Leone rogaretur, quis illā docuiſſet, artē par-

tiendi. Calamitas (inquit) Aſini. Qua propter idem Aeſopus admonet, cum Regibus, aut quam minimè, aut quam iocundiſsimè, aut ſecundum Solonē quam optimè colloquendum eſſe.

29 Pollius Aſinius (vt Macrobius Saturnalium libro. ij. c.iiij.& Petrus Blenſenſis Epiſtola. lxxii. referunt) Cū Feſcennina carmina in eū Octauius Auguſtus ſcriberet: At ego (inquit) taceo: non enim leue aut facile eſt, in eum ſcribere, qui poteſt proſcribree.

30 Quinimo (vt Plutarchus ait) periculoſum eſſe videtur, his qui Imperium gerunt, de Imperio cōſulere.

31 Nemo enim (vt Seneca in tragedia ſeptima quæ Medea dicitur, ait:) potentes aggredi poteſt tutus: quia nunquam deficit, aut rarò deficere poteſt metus. Qui & ſi reuerentialis exiſtat: inter ſubditum & ipſum ſuperiorem ſufficit, vt cum eo geſta, meticuloſa iudicentur: maximè vbi minatorius iuſſus fuerit: minatoriumq́ præceptum interuenerit. vt probat tex. in. l. Si per impreſsionem. & in. l. finali. vbi hoc notant Bar. Bal. & doctores. C. De his quæ vi, metuſué cauſa geſta ſunt. Et in. l. vnica. vbi etiam notant glo. Bar. & doctores. C. Si quacunq; præditus poteſtate. glo. Bar. & doctores. in. l. prima. §. Quæ onerandæ. ff. Quarum rerum actio non datur. & in. l. Inter poſitas. C. de Tranſactio. & in. c. Conuenior. in verbo. Morere. xxiii. quæſtione. viii. Innocen. in capi. Cauſam matrimonij. de Officio delega. Ioannes Andre. Panormita. & doctores, in capi. Cum R. de Electione, & in capi. Inſinuante. Qui clerici vel vouentes. & in capi. Cum dilectus.

Quòd metus cauſa. Bar. in. l. Prohibere. §. Planè. ff.
12 Quòd vi aut clam. † Vbi inquit: Quòd ſi ciuitas aliqua ſiue cõmunitas, aliquod ſtatutum ſiue ordinationẽ cauſa alienationis, ſeu obligationis in tyrannum, ſeu ob tyrannum faciendæ fecerint: & ſtatutum, & ordinationem, & alienationem ipſam, ſeu obligationẽ & quæcunq; alia quæ acta fuerunt: reuocare poterint: tanquã iuſto metu facta fuerint. idẽ voluit Bal. in Rubrica. quòd metus cauſa. Et in tractatu ſchiſmatis. doctores cõmuniter in. l. Si cum dotem. §. Eo autem tempore. ff. Soluto matrimo. Paulus de caſ. in conſilio. lxxiiij. incipi. Quia fruſtra. col. iij. volu. primo. Panormita. in. c. primo. de Officio delega. & in conſilio. iij. incipi. Nitar. quæſtio. x. volu. ij. Iacobinus de ſancto Georgio in ſua inueſtitura. verſicu. Cum mero & mixto Imperio. Quos refert & ſequitur Ludouicus Gomeſius Sarnẽſis Epiſcopus, alia adducens. in. §. Item Seruiana. col. xxv. verſicu. Ampliatur iſta concluſio. Inſtituta. de Actio. & Stephanus Bertran. in conſilio primo. col. ij. Cum ſequen. volu. primo.

13 Et ideo notabiliter dicebat Archidiaco. in. c. De eo. Quẽ ibi ſequũtur Geminia & doctores. l. Diſtinctione. Quod ſi Epiſcopus præſentibus atq; tacentibus canonicis, canonicatum in eorum damnum atq; præiudicium, caſu quo ad eos collatio expectet, alicui contulerit: poterũt canonici, mortuo ipſo Epiſcopo (etiam ſi diu tacuerint) contra talem canonicum agere: & vt à canonicatu remoueatur petere, inſiſtere, atq; inſtare: quia viuente Epiſcopo non ſunt auſi contradicere. Cuius doctrinã

tanquã ſingularẽ refert & ſequitur Iaſon in.l.Quæ dotis. in.xiij.col.in tertio caſu verſicu.Aduerte tamẽ pro limitatione.ff. Soluto matrimo.

34 Benefacit illud quod dici ſolet, Prælatum ſeruilia grauamina quæ à ſubditis exigit,præſcribere nõ poſſe:quia præſumitur,ea ſubditos potius per timorem, quam ex debito præſtitiſſe. vt notat Ioannes Andre. in.c. primo. in nouella. de Præſumptio.libro.vj.Quem refert & ſequitur Nicolaus Millis in repertorio ſuo. in verbo.Præſumptio. verſicu. Præſcribere non poteſt prælatus.

35 Alibi dici ſolet, Quòd ſi Canonici, Statutum ſiue priuilegiũ, de certo canonicorũ numero habuerint; & de mandato Papæ aliquẽ aliũ ſuperpernumerariũ canonicum recipiendo,contrarium fecerint: Talis ſupernumerarij canonici receptio,eis non præiudicabit: quia præſumitur, quòd non voluntariè, ſed animo obediendi Papæ talem canonicum admiſerint, atq; receperint. vt notant Hoſtien. Ioannes Andre.& Antonius de Butrio in.c. Accedentibus. de priuilegijs. Cynus in.l.Voluntariè. C. de Excuſatio. tutorum. Alexan.in conſi.xxxiij. incipi.Ponderatis his quæ cõtinentur in priuilegio. col. iij. volu.v.Quos refert & ſequitur Stephanus Bertran. in conſi.cliiij. incipi. Et ſi verũ ſit. col. fina.volu.iij.

36 Benefacit tex. in.c. Cum virum.§. finali. & ibi. Antonius de Butri. & cõmuniter doctores notant. de Regularibus. vbi puella quæ patris imperio coacta virginitatis habitum ſuſcepit: illum abſq; præuaricatione deſerere poterit: quia cum ob reuerentiam patris, eiuſq; metum atq; coactionem,talem habitum ſuſceperit:

ad perſeuerandum in eo, nec aſtricta fuit: neq; in futurum aſtringi poterit.

37 Bene etiam facit. Nam ſi quis iuſſus fuerit à iudice aliquem occidere: cum cõminatione, quod eum occidi faciet, ſi eius mandatum non ad impleuerit: ab homicidio excuſabitur, ſi iudicis imperio paruerit: cum non voluntariè, ſed ob illius metũ id effecerit. vt notant Petrus, & Cynus in. l. Scientiã. §. Qui cum aliter. ff. Ad legem Aquiliã. & Bal. in. c. primo. §. Iniuria. Circa finem. de Pace iuramento firman. in vſibus feu. Quos refert & ſequitur Laurentius Cacaleus. in conſilio. ij. incipi. Licet iſta materia. in. viij. col. de quo per Hoſtien. Ioannem Andre. & doctores in. c. Ad aures. de tempori. ordina. per doctores in. l. Furti. §. Qui iuſſu. ff. de His qui notantur infamia. & in. l. Non videtur data. §. Qui iuſsit. ff. de Regulis iuris.

38 Si enim ex ſolo Principis iuſſu atq; præcepto, iuſtus vt diximus metus ſubditis infertur: maior à fortiori eiſdẽ metus inferretur: vbi vt in caſu noſtro pœna amiſsionis vitæ (qua nulla alia maior pœna eſſe poteſt) & confiſcationis omnium bonorum apponeretur. vt notat Panormita. in. c. Gemma. de Sponſa. Quem refert & ſequitur Iaſon in. l. Titia. in. iij. lectura. col. iij. in fine. verſicu.

39 ſeptimo adde. ff. de Verborũ obligatio. † Vbi inquit, Iniuriam in omnia bona, vel in maiorem bonorũ partẽ factã, perinde eſſe, ac ſi facta fuerit in perſonã. Et ideo ſicut licitũ eſt reſiſtere violentiæ quæ in perſonã cõmittitur: ita licitũ erit reſiſtere, ſi in omnia bona, vel in maiorem bonorum partem cõmittatur.

40 Benefacit, nam licet alicuius rei alienatio, vt inferius dicemus, res ardua non dicatur. vt notat Panormita. in. c. Omnes. col. vj. De conſtitutio. Quem refert & ſequitur Iaſon in conſilio. liiii. incipi. Circa dubium primũ. volu. primo. Tamen res ardua dicitur, quando de omnium bonorum alienatione, ſeu quando de omnibus bonis, vel de maiori eorum parte agitur atq; tractatur. vt notat idem Panormita. in. c. Querelam. de Procura. & Iaſon in. d. cõſilio. liiii. & Matthæus de Afflictis in. c. primo. §. Licet vaſſallus. verſicu. in generali. col. iii. in fine. Si de feudo defuncti contentio ſit, inter dominum & agnatos in vſibus feu.

41 Quinimo multoties per ſolam obedientiam excuſantur, qui obedire non cõpelluntur. vt probat tex. in. l. Libero rum. §. finali. Cum lege ſequenti. ff. De his qui notantur infa. & in. l. ij. C. de Sepulchro violato. & in. c. Salonitanæ. lxiii. diſtinctione.

Et non ſolum ſibi præiudiciũ non inferunt, qui coactè aliquid faciunt: verum etiam qui coactionis metu id efficiunt. † Nam paria ſunt quid fieri coactè: & fieri coactionis timore. vt notat Bal. in. l. Nouiſsimè. in principio. per illum textum. ff. Quod falſo tutore autore. Quem refert & ſequitur Feli. in conſilio. xxxi. incipi. Oportet me omnino. col. viii. verſi. modò. in propoſito. & Iaſon in conſilio. clxv. incipi. Viſo & cõſiderato caſu. volu. ij.

43 Qui metus ſemper præſumitur durare: præſertim vbi cauſa metus ſemper videtur perſiſtere. vt notant cõmuniter doctores in. d. l. Qui in aliena. §. Celſus. vbi Ange. Alexan.

Alexan. & Iaſon. in. iij. col. verſicu. Sed aduerte. ff. de Acquiren. hæredita. & notant Cynus. Bar. Bal. & doc. in. l. ij. & in. l. Ad inuidiam. C. de His quæ vi metuſuè cauſa geſta ſunt. Idem Bar. in. l. Si ob turpem. col. finali. ff.
44 de Conditione ob turpem cauſam. ✝ Vbi inquit, Quòd ſi maritus vxorem verberauit: quia cuidam contractui, quem maritus celebrare intendebat, conſentire noluit: licet poſtea ex interuallo conſentiat: non videtur conſentire: quia cauſa metus durante, & ſic durante inter eos matrimonio, ſemper metus videtur durare. Idē Bar. in. l. Qui incarcerem. ff. Quòd metus cauſa. Petrus de Anchara. in conſilio. ccxc. incipi. Viſa ſupra dicta facti narratione. Panormita. in. c. Accedēs. in. iij. notabili. de Procurato. & in. c. Accedens. de Conuerſione coniuga. Cardina. in conſilio cxxxvii. incipi. Redemptoris omniū qui eſt Rex regum. Calderi. in conſilio primo. ſub titulo. Quòd metus cauſa. Franciſcus de Arectio in conſilio. xiiii. incipi. Viſo diligenter. col. x. verſicu. reſtat nunc videre de quarto dubio. Alexander in conſilio primo. incipi. Viſo proceſſu. col. iiii. & in conſilio. xcviii. incipi. Quoniam per Excellentiſsimum. col. ij. in principio. volu. iii. & Andreas Siculus in conſilio. liiii. col. xiiii. volu. primo. & in conſilio vltimo. col. xj. volu. ij. Quos refert & ſequitur Philippus Decius in regula. In omnibus. ff. de Regulis iuris.

QVibus omnibus faciliter reſpondetur: Minime verū eſſe iuſtum Principis, ſeu eius præceptum quātūcunq; pœnale exiſtat, iuſtum metū inducere: ✝
45 Niſi in caſibus in quibus Princeps aliquid non poſſet

iure facere,neq; prouidere: & minas ſolitus eſſet in exe-cutióe ponere.vt notant oēs doctores ſuperius adducti, atq; allegati.& vltra eos voluit id expreſſè glo.notabilis cõmuniter approbata in.c. Inſinuante. in verbo. Metu regio. Qui clerici vel vouentes. vbi notabiliter inquit Iuſſum Principis,metum iuſtum non inducere. Quam ibi Ioannes Andre. Panormi. & cõmuniter doctores ſe-quuntur. Niſi Princeps talis fuerit, qui barbarico atq; tyrannico modo ſoleat ſubditos tractare. & voluit Pa-normita. in. c. Abbas. in vltimo notabili. Quòd metus cauſa. Inquiens,Iuſſum Principis,iuſtum metum non inducere: niſi Rex ſoleat in ſubditos ſeuire. & voluit etiam Ange. in conſilio. ccxv. incipi. Thema tale pro-poſitum eſt. Feli. in. c. Cauſam matrimonij. in tertia col. de Officio delega. & Antonius Capicius,qui hanc inquit eſſe cõmunem opinionem. in Deciſionibus Nea polita. Deciſione. clix. incipi. In cauſa magnificorum. in. xli. col.

46 Non enim eſt præſumendum,Principem qui iuſtitiam cunctis tenetur adminiſtrare, velle ſubditis metum, violentiam,ſiue coactionem inferre.l. Non eſt veriſimi-le.ff. Quòd metus cauſa. per quem tex. notat ibi Bar. Non eſſe veriſimile in vrbe Romana, quem metu cõ-pulſum eſſe: & idem dicit in omni loco,vbi iuſtitia ſo-let vigere. & notat idem Bar. in.l. prima. per illum tex. C. de His qui per metum iudi. non appella. & Inno-cen. in. c. ij. col. ſina. de Alienatio. iudi.

47 Vbi enim Princeps eſt: ibi omnis compulſio, omniſq; metus videtur ceſſare. vt inquit Bal. in. l. Reſcripta.

in ſecunda col. C. de Precibus Imperatori offeren. Si-
cut dicimus de iudice, qui nihil iniuſtè præſumitur
facere. vt probat tex. in. l. ij. C. de Officio ciuilium iu-
dicum. & in. c. In præſentia. cum ſimilibus. de Re-
48 nuntiatio. † Et propterea, licet regulariter ſpoliatus à
parte, debeat ante omnia reſtitui: nō tamen hoc proce-
dit nec locum habet: quando ſpoliatus fuerit à iudice.
vt notat glo. in. c. In nomine domini. in verbo. Audi-
entia. xxiij. Diſtinctio. &. iij. quæſtio. prima. in Sum-
ma. & in. c. Præſentium. vij. quæſtio. prima. Bal. in. l.
Obſeruare. §. Proficiſci. ff. de Officio proconſulis &
lega. Ange. in. l. Si quis ad ſe fundum. C. Ad legem
Iuliam, de vi publi. Panormi. in. c. Dilectus filius. de
Reſcriptis. & in. c. Conquerente. in vltimo notabi. De
reſtitutione ſpoliato. & ſequitur Iaſon. in. d. l. Qui in
aliena. §. Celſus. col. v. verſicu. ſecūdo nota. Vbi hoc
communiter notant doctores. ff. de Acquirenda hæ-
redita.
49 Quod procedit, etiam ſi Princeps vel iudex, alicui antea
violentiam, ſeu metum, in aliquo alio caſu intulerit:
Nam non eſt ex hoc præſumendum, quòd cum alijs
id etiam fecerint. vt notabiliter inquit Bar. in. d. l. De
pupillo. §. Si quis ipſi prætori. quem ibi ſequitur
Iaſon in. vij. col. in fine. verſicu. ſeptimo quærit Bar.
Quicquid Alexan. ibi dicat. ff. de Operis noui nun-
50 tiatione. † Nam licet ſemel malus, ſemper malus in
eodem genere mali, & inter eaſdem perſonas præſu-
matur. vt notatur in regula. Semel malus. de Regu.
iuris. libro. vj. & notāt glo. & doctores in. l. Si cui. §. Hiſ-

dem criminibus. & in aliis in finitis locis. ff. de Accuſationibus. Non tamen malus in diuerſo genere mali, neq; in alia re, ſeu officio præſumitur. vt notat Bar. in. l. Caſſius. col. fina. ff. de Senato. & Bal. in. l. finali. ff. de Hæredibus inſtituen.

51 Poſſunt enim Principes præcepta pœnalia facere: & ſub cōfiſcationis, ſuæq; in dignatiōis pœnas, vt ſua iuſſa obſeruentur mandare. vt latè tradit Carolus Ruinus in conſilio. xxj. incipi. Lecta & bene intellecta. col. fin. volu. primo.

52 Si enim cuncta Principum, iudicumq; iuſſa, atq; pœnalia præcepta, metum ſubditis viderentur incutere: nunquam Principes nec iudices aliqui, iuſtè poſſent contra delinquentes homines procedere: neq; id quod ad ſui regiminis curā pertinet & expectat, iuſtè poſſent præ

53 cipere, ſtatuere, atq; ordinare. † Quamuis enim metus legis vel ſtatuti, metus terribilis dicatur: vt notat Bal. in. l. Omnem. C. ad Tertullianum. Quem refert & ſequitur Feli. in. d. conſilio. xxxi. incipi. Oportet. col. viij. verſicu. Modò in propoſito. in fine. Non tamen talis metus iniuſtus & malus dicitur: ſed potius bonus metus, vtilis, ac neceſſarius reputatur. propter quem, hominum audacia refrenatur. Nam mali, mala facere prohibentur. vt inquit tex. in. c. Ad fidem. xxiij. quæſtio. v. Et flagellis, pœniſq; atq; tribulationibus, à malo cohibiti, ad bonū prouocantur. vt inquit textus, in. c.

54 finali. xxxiij. quæſtio. vj. † Ad hoc enim Principes & Reges fuerūt inſtituti: vt beatus inquit Iſidorus: de ſummo bono. libro. iij. c. xlvij. vt licentia mala agendi ſeruo-

rum : poteſtate reſtringatur Principum ac Dominorũ. Non enim fruſtra (vt beatus inquit Auguſti. & habetur in. c. Non fruſtra. xxxiij. queſtio. v.) inſtituta ſunt poteſtas regia : vis gladij cognitoris : vngulæ carnificis : arma militis : & diſciplina dominantis. Habent enim iſta modos ſuos, cauſas, rationes, atq; vtilitates. Hæc enim cùm timentur, coercētur mali: & inter malos magna cũ quiete viuunt boni.

55 Non enim regna abſq; regibus, Nec ciuitates abſq; legibus & conſuetudinibus minantibus atq; pœnalibus eſſe poterant. vt Ariſtoteles Polyticorum. libro quarto & libro ſexto. & Cicero officiorum. libro. ij. narrant. Quis enim inexpertus abſq; directore, viarũ diſcrimina ſecurus poterat peruagari? Et quis ſine præceptore diſciplinam poterat ediſcere? Nullum enim regnum, nulla prouincia, nulla ciuitas, nullus populus, nullus exercitus, nullaq; hominum congregatio, abſq; duce, capite, ac rectore, eſſe poteſt : quo mediante, indocti inſtruantur : ſimplices dirigantur : boni cuſtodiantur : puſillanimes foueantur : ſuperbi reprimantur : excedentes corrigantur : mali puniantur : & tandem cuncti à quacũq; oppreſsione atq; violentia defendantur atq; cuſtodiantur. Sine quibus (vt Cicero officiorum libro. iij. ſcribit) nec ciuitates, nec gentes ipſe, nec genus hominũ vniuerſum, poſſet ſtare : quinimo nec mundus abſq; illis poſſet ſuſtineri.

56 Sicut enim omnem vitæ noſtræ ordinem peruertimus, ſi iudiciaria tribunalia ſubſtulerimus: Et ſicut ad Antiochenum populum, homilia. vj. beatus ſcribit Chry-

ſoſtomus, Si Ducem ab exercitu abducimus: vinctos hoſtes milites damus. Ita ſi Principes de ciuitatibus abſtraheremus: feris irrationabilibus irrationabiliorē vitā degeremus: mutuò nos mordentes: mutuò nos deuorantes: deuaſtantes, atq; opprimentes.

57 Quod enim faciunt lignorum conglutinationes in domibus: Hæc faciūt Principes in Regnis ac ciuitatibus. Et ſicut ſi illas ſubſtulim⁹, diſſoluti parietes mox ruinā facient: Sic ſi è mundo Principes amoueamus: & ciuitates & gentes in ſe corruent: nullo exiſtente qui homines coerceat: & timore pœnæ quieſcere perſuadeat. Ad extollendas igitur virtutes iuſtorū, & reprimendas inſolentias tranſgreſſorū: diuina proſpiciens è cœlo iuſticia, regnantium ſolia in populis erexit: Regesq; ac Princi-

58 pes inter homines conſtituit. † Sunt enim Reges (vt alibi latius de hac re tractamus) tales in regimine populorū ac ciuium: quales ſunt freni atq; compedes, in regimine ac domatione equorum & ſimilium animaliū. Quæ ſicuti hac atq; illac recte dirigi nō valent abſq; calcaribus: ſic & ſubditi ad bonū moueri, & à malo ſegregari nō poſſunt abſq; legibus: & abſq; eorum minis pœniſq;, tum leuibus, tum etiam acerbis, & grauibus.

Patet igitur, potuiſſe & poſſe Principes, ſuos ſubditos, vt ſibi ob temperantes exiſtant, nō ſolum minis terrere: verum etiā poſſe per ſuas leges atq; edicta, varijs pœnarum generibus, tam pecuniarijs, quam etiam corporalibus, eos afficere: pro vt ſuo regimini, ſuæq; autorita-

59 ti, melius viderint expedire. † Quamuis non poſſint Reges, nec licitū ſit eis, aliqua crudelitate vti: neq; in

ſuos ſubditos ſæuire. Et quamuis Reges ac Principes, quos ſuperius memorauimus, aliqua ſint crudelitate vſi: Illud non debet in conſequentiam duci. nam talia effi-cere non ſolent Principes boni, vt ſunt noſtri Hiſpaniæ Reges, qui in ſubditos, quaſi omnes clementes ſemper fuerunt & pij. Et quia de Regum Principumq́ origine, atq; eorum moribus, & præcipuè de His qui crudeles fuerunt & ſæui, Et de his etiam qui contrario clementes fuerunt ac pij, copioſè alibi ſcribimus, ad ibi dicta nos remittimus: quæ deo duce, in lucẽ breui edemus.
Præterea dato quòd oppidani prædicti, meticuloſè & nõ voluntariè, in dictum Alphonſum Iañes Faiardo conſen-ſiſſent: Illiq́ ob præfati Sereniſsimi Regis Ioannis timo-rem, dicti oppidi poſſeſsionẽ tradidiſſent: & in eorũ do-minũ eum recepiſſent: Adhuc non obſtabit dictus me-tus. Quia actus per metũ factus, nõ eſt ipſo iure nul-lus: ſed validus potius exiſtit & firmus: quamuis po-ſtea iudicis officio, vel actione quod metus cauſa veniat reuocandus. vt notant Domini de Rota Deciſione, ccclxxiiij. quæ ſecundũ nouam impreſsionem eſt De-ciſio. v. in ordine. incipienti, Fuit dubitatum de illo qui renuntiauit. Sub titulo. de Renuntiatione. in nouis. Quod oppidani prædicti non poſſunt efficere: neq; poſſunt ratione præfati metus poſtea contradicere. Debebant enim ab initio, tempore quo eis donatio-nis inſtrumentum intimatum fuit, proteſtari: Quod cum non fecerint: viſi ſunt voluntariè in eum con-
60 ſentire. † Et quod vbi metus vel timor incutitur, pro-teſtatio requiratur: neceſsariaq́ eſſe videatur: aliàs quis

63 quæſtióe.col.vj.volu.iij. ✝ Et quod per diuturnitatẽ tẽ-poris, metus purgetur: maxime vbi aliquis contrarius actus interuenerit. Conſuluit Bal. in conſilio.ccxl. incipi. Donatio facta. volu. primo. idem Bal. & cõmuniter doctores in.l.ij.C.de His quæ vi metuſué cauſa geſta sũt. Domini. in conſilio. xxiiij. incipi. Quia diffuſe. & Alexan. in conſilio.cxxvij. incipi. Viſo inſtrumento. col. ij. volu. quinto.

Et ſi dicat, quod metu ipſius Sereniſsimi Regis Ioãnis donãtis nõ ſunt auſi reclamare: debebãt adminus poſt eius obitũ, corã nouo regni ſucceſſore proteſtari. Quod cum non fecerint: reclamare poſtea minime poterint. Cum enim in caſu noſtro, non ſolum decem, viginti, & quadraginta, verum etiam nonaginta ſex anni ſint tranſacti, à tempore donationis factæ, vſq; ad tempus litis motæ: per quod omne tempus, tu Illuſtriſsime Marchio, præceſſoresq́ tui, ipſum oppidum quietè atq; pacificè, ſcientibus & patientibus ſubditis, quinimo cuncta expreſſe laudantibus atq; approbantibus, poſſediſtis ac tenuiſtis: inquietari nunc atq; moleſtari minime poteſtis.

RESPONSIO AD QVINTVM & ſextum pro parte dicti oppidi adducta fundamenta.

NON obſtat quintum & ſextum fundamentum, in quibus dicebam: Sereniſsimum dominũ Regem Henricum, tẽpore quo homines dicti oppidi de Mula

ſe illi, ſuoq́ꝫ regio dominio ac patrimonio, regiæq́ꝫ coronæ tradiderunt, atqꝫ ſubmiſerunt, fidelitatemq́ꝫ atqꝫ homagium illi præſtiterunt: Cũ eiſdẽ hominibus atqꝫ oppidanis, ſe nũquam eos à ſua regia corona, regioq́ꝫ patrimonio alienaturũ, nec ſeparaturũ, in ſubmiſsionis atqꝫ homagij per eos præſtiti cõpenſationem cõueniſſe: ſeq́ꝫ eos ſemper in præfata ſua regia corona regioq́ꝫ patrimonio retenturũ promiſiſſe: Idqꝫ ſuo ſolemni iuramento arctaſſe ac confirmaſſe: Propter quod, ipſummet regem ſuoſq́ꝫ ſucceſſores (qui eandẽ promiſsionẽ atqꝫ conuentionem laudarunt, confirmarunt, & approbarunt) ad præfate cõuentionis, promiſsionis ac iuramẽti obſeruantiã aſtrictos atqꝫ obligatos eſſe: & dictã donationẽ, cõtra præfatas ſuas cõuentiones, promiſsiones, & iuramentũ, dicto Alphonſo Iañes Faiardo minime facere potuiſſe. Quia prædictis multipliciter reſpondetur. Et primo dicimus, quòd ſi rectè regiæ ſcripturæ in fauorem prædictorũ oppidanorũ in huius noſtri cõſilij initio adductæ cõſiderantur: inuenietur, nihil inter præfatũ Sereniſsimũ regẽ Henricũ, ſucceſſoreſq́ꝫ ſuos, & oppidanos præfatos, fuiſſe cõuentum: nullumq́ꝫ inter eos, emptionis, venditionis, permutationis, donationis, ſtipulationis, vel alterius generis contractũ fuiſſe celebratũ. Solum enim præfatus Sereniſsimus Rex Henricus, ad oppidanorũ prædictorũ ſupplicationẽ, cũ timerent, ne forte eos in aliũ trãsferret, atqꝫ alienaret: quod facere poterat, prout iam antea factũ fuit: Illis ſuã voluntatẽ ſuamq́ꝫ intentionẽ declarauit, atqꝫ ſignificauit: & ſe oppidum illud minime alienaturũ, ſed penes ſe, ſuamq́ꝫ regiã coronã re-

tenturum inſinuauit, Inquiens, & oppidanos præfatos certos faciens, Se nullam alienandi dictum oppidum voluntatem, atq; intentionem habuiſse, neq; habere. Sed ſuæ intentionis ſemper ſuiſse & eſse: dictum oppidũ pro ſe ipſo, ſuiſq; ſucceſsoribus, in ſuo Regio patrimonio, regiaq; corona retinere: quia ſic videbat ſuo ſeruitio expedire. Et ſic nõ apparet quod ĩ aliquo principes ſe voluerint obligare: neq; ad aliquid faciẽdũ, ſiue præſtandũ, ſe aſtringere: ſed tantũ ſubditorũ animos ſedare, acquietare: & ſuſpicionẽ illã quã habebãt, ne in alios alienarent, ab eis auferre. Et quãuis in lr̃is credẽtiæ atq; poteſtatis, præfato Comiti de Carrion, p̃ Sereniſsimũ Regẽ Henricũ huius nominis ſecũdũ cõceſsis. Die. xx mẽſis Martij. Era Mccccvij. præfatus Sereniſsimus Rex Henricus, ſe cũcta quæ p̃ præfatũ Comitẽ eiſdẽ cõcederent, ſeruare p̃miſerit: Id quantũ ad remiſsiões ſuorũ exceſſuũ, atq; delictorũ, & nõ quãtũ ad alia ĩtelligi debet. Nã quãtũ ad eos nõ alienãdũ, ſed penes ſe retinẽdũ, nullũ ĩ prædictis lr̃is verbũ fecit: nec de hoc aliquid vnquã cogitatũ fuit. Porque vos mandamos (inquiens) a todos y a cada vno de vos: q̃ creades al dicho Cõde, de todo lo que vos dixere, o embiare a dezir de nueſtra parte: y ſeades dello ciertos, anſi como ſi nos meſmo eſtãdo p̃ſente vos lo dixeſſemos. E todo aſseguramiento, o p̃mettimiẽto, e p̃dones, q̃ el dicho Cõde fiziere en nueſtro nombre, en qualquier manera q̃ ſea, o por qualquier razon, nos lo p̃metemos anſi como rey e ſeñor, de vos lo tener, e guardar, e cõplir, en la manera que el dicho Conde lo hiziere. Et in literis poſtea capitulorum approbatorijs, atq; con-

firmatorijs, Quæ fuerunt datæ die decima mẽſis Septẽ-
bris, anno domini milleſimo tercenteſimo ſeptuageſimo
primo. nullũ obligatoriũ verbũ præfatus Sereniſsimus
Rex protulit. Sic inquiens, En lo que primeramẽte nos
enbiaſtes dezir, q̃ fueſſe nueſtra merced, enque eſſa vil-
la fueſſe ſiempre nueſtra, e de la nueſtra corona de caſtil-
la, Eque no fueſſe dada ni apartada de nos, a otro ſeñor
alguno, ſegun que don Ioan Sancho Manuel Cõde de
Carrion en nueſtro nõbre, cõ nueſtra carta de poder, vos
lo auia otorgado, al tiempo que tomaſtes la nueſtra boz,
y nos recebiſtes por Rey e por ſeñor. y q̃ vos cõfirmaſ-
ſemos los capitulos que el dicho Cõde en nueſtro nõ-
bre vos a via otorgado por ſu quaderno. A eſto reſpon-
demos, que nos plaze: e tenemos por bien, y es la nue-
ſtra merced, por vos fazer merced, que eſſa dicha villa
ſea ſiempre nueſtra, e de la nueſtra corona &c.
Nec prædictis verbis ac literis Sereniſsimus Rex Ioan
nes huius nominis primus, præfati Sereniſsimi Henri-
ci huius nominis ſecundi filius, aliquid addidit: ſed de
verbo ad verbum easdem literas confirmauit, laudauit,
atq; approbauit. Nec ẽt Sereniſsimus Henricus huius
nominis tertius, præfati Sereniſsimi Henrici hui⁹ nomi-
nis ſecundi nepos, & prædicti Sereniſsimi regis Ioan-
nis filius, aliquid innouauit. Vt patet ac conſtat ex ſuis
literis, præfatis oppidanis miſsis, die decima mẽſis Mar
tij, anno dñi milleſimo tercenteſimo nonageſimo ſexto.
Sepades (inquiẽs) q̃ vi vueſtra petition, por la qual me
enbiaſtes a dezir, q̃ eſſa dicha villa, q̃ la queria quitar de-
mi corona, e dar a quiẽ mi merced fueſſe: E porẽde q̃ pues

eſſa dicha villa fue ſiempre dela corona delos Reyes mis anteceſſores, e de los Reyes mi aguelo y padre e mi ſeñor, que dios perdone: que fueſſe mi merced deno la querer dar ni en agenar eſſa dicha villa a perſona alguna: ſaluo que la tomaſſe y recibieſſe para la mi corona Real. Sabed que nunca mi intention fue, ni es de dar, ni en agenar eſſa dicha villa a perſona alguna, ſaluo guardarla y tenerla para mi corona Real, porque entiendo que cumple anſi a mi ſeruicio, guarda y defendimiento dela tierra, y porende bien ſeguros deuedes eſtar deſte fecho. Et patet in alijs ſuis literis eiſdem oppidanis etiam miſsis, datis decima menſis Februarij, anni domini milleſimi quadringenteſimi. Sic in eis inquiens: Sabed que vi vueſtras petitiones que me enbiaſtes, y enloque me enbiaſtes dezir, que fueſſe mi merced, de nodar ni en agenar eſſa dicha villa a ningun ſeñorio, y que la mi merced fueſse dela querer, y guardar para la mi corona Real, como ſiempre fue. Sabed que me plaze, y tengo eſsa dicha villa por muy buena e honrada: por lo qual yo la tengo, y terne para la mi corona Real y no entiendo dela dar a perſona alguna, ſaluo dela querer y tener para mi corona Real, ſegun dicho es. y tengo en voluntad dele hazer muchas mercedes, conſiderando los trebajos, y affanes que por mi ſeruitio avedes paſsado, y paſsades de cada dia.

Per quæ euidentiſsimè oſtenditur, ac demonſtratur: Nullam reges præfatos, cum prædictis oppidanis conuentionem, nullumq; contractũ feciſse, nec celebraſse. Neq; ad aliquid faciendum atq; implendum ſe aſtrin-

xiſſe, atq; obligaſſe: Sed ſuam tantum voluntatem atq; intentionem, quã erga præfatos ſubditos, & eorũ petitionem habebant declaraſſe. Imo rectè intuenti, ex præfatis literis euidenter apparet, atq; oſtenditur: præfatos Sereniſsimos Reges, liberam alienandi dictum oppidum facultatem habuiſſe. Si enim præfati Reges talem alienandi facultatem non haberent: & oppidani prædicti alicuius conuentionis, aut promiſsionis, ſeu contractus cuiuscunq; vigore, præfatos Reges ad eos non alienandum, neq; in alios transferendum, aſtrictos atq; obligatos tenerent: nõ ſic tam ſollicitè, & tam continuè, tamq; importunè, ne alienarentur, neq; à regia corona, regioq; patrimonio ſepararentur, peterent: Nec ad id præfatos Sereniſsimos Reges infeſtarẽt. Quia tamen præfatos Sereniſsimos Reges liberã eos alienandi poteſtatẽ habere ꝑpendebant: idq; minime ignorabant: Ne alienarent᷑ importunè Reges ſupplicabãt. Qui Reges, cũ eandem ſe habere libertatẽ cognoſcerent: eaq; libertate, atq; poteſtate priuari minime vellent: ſapienter, atq; prudenter, vt ſubditorum intentioni ſatisfacerent: illis præfatam ſuã voluntatẽ declararunt: & ſe in nihilum obligantes, nullam tunc ſe eos alienandi habere voluntatẽ dixerunt, ac manifeſtarunt. & hoc modo ſuis literis, ſubditorũ animos ſecuros, atq; quietos reddiderunt.

Et dato quod ꝑ præfatos Sereniſsimos Reges, aliquid præfatis oppidanis promiſſum fuerit: talis promiſsio, nõ obligatoria, ſed potius quædam ſimplex conceſsio fuit: quæ ad libitum reuocari potuit. † Aliud enim eſt promittere, & aliud concedere, vt inquit Bal. in. d. l. Qui

ſe patris. C. Vnde libe. & notant doctores in. l. Digna vox. C. de Legibus. Quinimo, dato quod talis non alienandi promiſsio, obligatoria, firma, validaq́ fuiſſet: adhuc ea nõ obſtante, Princeps ſubditos alienare poſſet. Nam cum id Princeps oppidanis præfatis voluntariè, liberaliterq́ conceſſerit, atq; promiſerit: abſq; cauſa aliqua contra ſuã promiſsionẽ venire potuit. † Vulgatiſsima enim regula eſt, atq; in dubitatiſsima: Poſſe Principem, gratiã & priuilegiũ ſubditis liberaliter cõceſſum, abſq; cauſa reuocare: idq; ad libitũ extinguere, infringere, atq; anullare. vt notant cõmuniter doctores in. c. Quæ in eccleſiarum. vbi Feli. in. xx. col. in quinta declaratione. de Conſtitutio. & in. c. Nouit. de Iudicijs. glo. Antonius de Butrio. Panormita. & omnes in. c. Conſtitutus. in verbo. A quocunq́. de Religioſis domi. & in. c. Conqueſtus. in verbo. Speciali. & in. c. Per Principalẽ. ix. quæſtio. iij. & in. c. Eccleſiæ. xvi. quæſtio. prima. & in. c. Decet. in verbo. Manſurum. de Regulis iuris. libro. vj. Specula. & Ioãnes Andre. in titu. delega. §. Nunc oſtendendũ. verſicu. lvij. & verſicu. lxxxix. Cynus. Bal. & cõmuniter alij in. d. l. Reſcripta. C. de Precibus Imperato. offeren. Doctores cõmuniter in. l. Gallus. §. Et quid ſi tãtũ. ff. de Liberis & poſthu. Iacobus Butriga. Salyce. & doctores in. l. Præſcriptione. & in. l. finali. C. Si cõtra ius vel vtilitatẽ publi. Bal. in. d. l. Reſcripta. & in. l. ij. col. x. C. de Seruitutibus & aqua. & in. d. l. Qui ſe prĩs. in. x. col. verſi. Et ſcias. C. Vnde liberi. & in. l. finali, col. finali. verſi. ſed immediatè oppono. C. Sentẽtiã reſcindi nõ poſse. & in. l. finali. ff. de Cõſtitutio. Principũ. & ĩ titu. de Pace cõ-

princeps
pot sine
ca anullare
priuilegium
subditorum

ſtátiæ.in verſi.in oíbus.Petrus de Ancharra.in cõſilio.ij.
Antonius de Butrio in.c. In noſtra. de Iure iuran.Panor
3 mita.in.c.primo.de Parrochijs. † Vbi inquit, Poſse Prin
cipem bona publicata quæ alicui conceſsit: in totum
vel in partem reuocare. Idē Panormita. in cõſilio.lxxxv.
incipi. Illud præſumā.& in conſilio. iii. in. xix.quæſtio.
4 volu. ij. Ange. in.l.Lucius.ff. de Euictio. † Vbi inquit,
Poſse Imperatorem ſine cauſa auferre rem alicui acqui-
ſitam ex præſcriptiõe,vel vſucapiõe: quia cū talis acqui-
rendi modus ſit ab eo inductus: poteſt ſine cauſa ab eo
auferri. Idem Ange.in.l. Antiochenſium.ff. de Priuile-
gijs credito. Paulus de caſt. in conſilio. clxxviij. incipi.
Donatio prædicta.col.ij.volu.primo,& in.l.iij.ff.de Te-
ſtamentis.& in.l.Cū hæredes.ff. de Acquirēda poſse. †
5 Vbi inquit,ſe conſuluiſse, Principem ſine cauſa poſse
legitimando ſpurium, hæreditatem ab illo qui eam ab
inteſtato acquiſiuit, auferre: quia talem additionem in-
troduxit ius ciuile. quod etiam tenuit Bal. in Auten-
ti. Si qua mulier. in fine.C. de Sacroſanctis eccle. & ſe
quitur Panormita. in. d. conſilio. lxxxv. Alexan. in con
ſilio. ccclxj. col. v. & vij. volu. ij. & in conſilio. clv. in-
cipi. Chriſti eiuſq; glorioſæ matris. col. finali. vol. vj.
Feli.poſt alios in. c. primo. de Probatio. Marianus Soc
ci. in conſilio. clvj.incipi. Pro fundamento deciſionis.
col. ij. & in conſilio. clxiiij. incipi. Viſa bulla. col. vij.
volu. ij. Barptholomæus Socci. eius filius in conſilio.
cxxi. incipi. Memini me aliás conſuluiſſe col.vij. volu.
iij. & in quodam ſuo conſilio poſito inter conſilia Al-
berti Bruni. quod conſiliū eſt decimū in ordine incipi.

Viſa

Viſa quæſtione.in.viij.col. Iaſon in conſilio primo. col. vij. volu. primo. Thomas Parpallia in repetitione. l. Placet.in ante penul.col.C. de Sacroſanctis eccle. Albertus Brunus in conſilio.xxi. incipi. Circa motiuũ.in finali col. Ioannes de ſancta Iulia in conſilio ſuo poſito inter cõſilia dicti Alberti Bruni,quod eſt conſiliũ tertium in ordine,incipi.Excellentiſsimus.in.ij.col.Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio primo. col. vj. volu.primo. & in conſilio. xxxxi. incipi. Viſo inſtrumẽto. in penul.col.& in cõſilio.lxxiiij. incipi. In cauſa vertente.col.iij.& in conſilio.clvij.incipi. Præſupponitur in facto.col.iiij. & in conſilio. clxxiiii. incipi. In cauſa vertente.col.iij. volu.ij.Stephanus Bertran.qui inquit, ita cõmuniter teneri. in conſilio. ccclxxi. incipi. Viſo proceſsu.col.prima.volu.ij. Ludouicus de Gozadinis in conſilio. v. incipi. An in quæſtione propoſita. in. v. col.& in conſilio. viii. incipi. In hac cauſa. in. vii. col. & in conſilio. xiiii. incipi. Prima facie. in. ij. col. & Carolus Ruinus in conſilio.xxi.incipi.Lecta & bene intellecta. in finali. col. & in conſilio. ccxxix. incipi. Viſa Licentia.col. prima. volu. primo.

6 Benefaciunt quæ volunt Cynus, Ioannes de Imola. Alexan.& doctores in.l.Nõ amplius.§. Si quis certum ff.Delegatis primo. Saly.in Auctentica. Caſsa & irrita. in.v.quæſtio.C. de Sacroſanctis eccle. Raphaël Fulgoſius.& Paulus de caſt.in l.Priuilegia. eodem titulo. notabiliter dicentes: Quòd ſi omni anno, vigore alicuius ſtatuti,certa quãtitas pecuniæ vel frumẽti fratribus prædicatoribus debet ſolui: poterit per contrarium ſtatutũ

id tolli, euelli, ac reuocari: quia licet ſtatutū in contra-ctum tranſierit: cū nullū tamen inter eos reciprocū fa-ctū interuenerit: ſed voluntarium fuerit: pro voluntatis libito reuocari poterit. Quos refert & ſequitur Iaſon in conſi. lvj. incipi. Circa primum. col. ij. volu. primo.

7 Et quāuis in hoc articulo, an Princeps (ſcilicet) domi-niū ex iure gentiū per actus iuris ciuilis quæſitū, puta p additionē vel præſcriptionem, poſſit abſq; cauſa aliqua alicui auferre: nonnulli quod non poſſit videantur tene-re atq; affirmare. præcipue Panormita. in conſi. cxj. col. finali. volu. ij. Barptholomæus Socci. in conſilio. lxiij. in. vj. col. volu. iij. & in. d. quodam ſuo conſilio poſi-to inter conſilia. Alberti Bruni conſilio. x. col. vj. ad fi-nem. Iaſon in. d. l. Gallus. §. Et quid ſi tantum. col. xx. verſicu. iſtam limitationem. ff. de Liberis & poſthu. & in. l. *Si* is qui pro emptore. col. liiij. verſicu. Quarto facit. & col. lvj. verſi. quarto principaliter. ff. de Vſuca-pio. & in. l. finali. in ſeptima limittatione. C. *Si* contra ius vel vtilitatē publi. Philippus Decius in conſi. cclxxxiiij. in. vj. col. & in conſi. cccxliij. incipi. Et quia poſt Addi-tam. in. iij. col. Matthæus de Afflictis in tractatu de iure prothomiſæos. in Rubrica. col. iij. in principio. & Ay-monus Crauete in conſilio. vij. incipi. Eynimondus. in. iij. col. & in conſilio. ci j. incipi. Viſis multiplicibus. col. prima. & in conſilio. cxxxv. incipi. Verba decreti. col. iiij. verſicu. ſecundo. & in conſilio. clxxij. incipi. Ve nerabilis dominus. in prima. col. Magis tamen cōmu-nis doctorum opinio incontrarium vt diximus videtur exiſtere: à qua nullo modò licitum eſt recedere. *Sicut*

enim Princeps ad libitum poteſt quaſcunq; gratias &
quæcunque priuilegia concedere: ita ea omnia poteſt
ad libitum reuocare.

Præterea dato quòd Sereniſsimus rex Henricus huius
nominis ſecundus, non per viam priuilegij ſeu gratuitæ
conceſsionis, ſed per viam contractus ſolemniſq; ſtipu-
lationis cõuenerit atq; promiſerit, dictum oppidum de
Mula & illius oppidanos minime alienare: neq; à ſua
regia corona, regioq; patrimõio ſeparare: adhuc talẽ pro-
miſsionẽ, talemq; contractum non tenebatur ſeruare.
Quia cum tales promiſsiones, per ipſum Regẽ & eius
ſucceſſores, in initio acquiſitionis ſui ſtatus, & tempore
noui regni ſui introitus, factæ fuerint: nullius valoris
nulliuſq; firmitatis extiterunt. quibus non obſtanti-
bus ac ſi factæ non fuerint, tam oppidum præfatum,
quam etiam oppidanos prædictos liberè alienare po-
8 tuerunt. † Donatiões enim & quæcunq; aliæ cõceſsio-
nes atq; promiſsiões, quas reges & Principes, nulla præ-
cedente cauſa ſeu obligatione, in bello ſeu belli tempo-
re, vel in nouo ſuorũ ſtatutuum ingreſſu, nouaq; ſuo-
rum regnorum acquiſitione faciunt: nullius valoris,
nulliuſq; firmitatis exiſtunt. vt notat Feli. in. c. primo.
col. iij. verſicu. ſeptimo declara. de Probatio. Quem
refert & ſequitur Ioannes Lupus de Palacios Ruuios
in repetitione Rubricæ. de Donatio. inter virum &
vxo. folio. mihi. lxxxxij. verſicu. Tertius caſus. Ioan-
nes de Neuizanis in ſua ſylua nuptiali. in vltima char-
ta. in pen. col. & Thomas Grãmaticus. i voto ſuo. xxviij.
9 incipi. Maximi opificis ſuffragio. i penul. col. † Vbi in-

quiũt:Similiter nullas eſſe promiſsiones,quas Cardina
les & canonici faciunt:vbi aliquid ſe daturos atq; factu
ros, ſi pontificiã adepti fuerint dignitatẽ promittunt:nã
tales promiſsiones etiam iuratæ,vanæ atq; nullius valo
ris exiſtunt.& notat Panormita.in.c.Sicut. el primo. de
Iure iuran. Calderi. in cõſilio.iii. de Iure patronatus. An-
gelus de Clauaſio.Silueſter de Pierio.& omnes Sũmi-
ſtæ in ſuis Summis,in verbo. Iuramentum. Ioannes de
Selua i tractatu de Beneficio.in prima parte.in.ij.quæ-
ſtio. in.xviii. col. & Ludouicus Gomeſius in.c.primo.
de Conſtitutio.

Quinimo dato,quòd tales promiſsiones,talesq; contra-
ctus cum præfatis oppidanis facti, de eos non alienan-
do,neq; à regia corona ſeparãdo, firmi validiq; fuiſſent,
qui non fuerunt: adhuc ipſis non obſtantibus, tam ip-
ſum oppidum,quam ipſi ſubditi,alienari potuerunt. vt
conſilium Neapolitanum concludit: Prout Antonius
Capicius in Deciſionibus Neapolitanis retulit. Deci-
ſione.clxvi. incipi. In cauſa Illuſtriſsimorũ dominorum.
10 Vbi in terminis noſtris dicit. † Quòd ſi Rex cum ſuis
ſubditis talem conuentionem atq; contractum fecerit:
quòd ſi proprijs ipſorum ſubditorum pecunijs,ſe à do-
minis ſuis redemerint, eos in ſuos Princeps recipiet:
coronæq; ſuæ incorporabit: & nunquã à Regia corona
regioq; patrimonio eos alienabit:non obſtante tali con-
uentione, De plenitudine poteſtatis eos Princeps licitè
alienare poterit. Cùm enim in caſu noſtro, Sereniſsimus
Rex Ioannes in prædicta donatione præfato Alphonſo
Iañes Faiardo facta,clauſulas ex certa ſcientia,& motus

proprij, nec non clauſula non obſtante,& de omni poteſtatis plenitudine, vſus fuerit: nemini dubium exiſtit, quòd non obſtante eius promiſsione,& contractu cum ſubditis celebrato: ipſos oppidanos,& ſic dictum oppidum de Mula, alienare valuit. Sicut ſine cauſa aliqua, de plenitudine poteſtatis, propria ſubditorũ bõa auferre & alteri concedere potuit.

11 Nam quamuis inferior à Principe, non poſsit ius alicui quæſitum, quoquomodo etiam cum cauſa auferre. vt notat Bal.in.l.ij.col.x.verſicu. Nota quòd plenitudo.C. de Seruitu. & aqua. Federicus de Senis in conſilio.cc. & Ludouicus Roma.in conſilio.xxxvii. Quos refert & ſequitur Ludouicus de Gozadinis in conſilio. v. incipi. An quæſtione propoſita.in.iiii.col. Et quãuis Princeps ipſe in dubio vt latè ſuperius diximus, etiam ſi clauſulã ex certa ſcientia, vel de plenitudine poteſtatis appoſue-
12 rit, non videatur velle tertio præiudicare. † Tamen quando de eius voluntate conſtat: prout in caſu noſtro apparet: abſq; dubio poteſt graue etiam præiudiciũ tertio inferre. quinimo & rem propriam ſubditi, poteſt ſine cauſa de plenitudine poteſtatis auferre,& alteri dare. vt notat glo cõmuniter approbata in.d.c. Conſtitutus. de Religioſis domi. & volunt doctores cõmuniter in.d.c. Quæ in eccleſiarum.de Conſtitutio.& in.c. Nõnulli. de Reſcriptis.glo.& cõmuniter doctores in.l.fina.C.Si contra ius vel vtilitatẽ publicam.& in.l.Quoties.C. de Precibus Imperato, offeren.& in.d.l.prima.ff. de Cõſtitutio. Principum. Oldra. in conſilio.cclvii. incipi. Factum tale eſt Bar.in.l.Cõficiunt.§.Codicilli.ff.de Iure codicillorũ.

& in cõſilio.clxxxix.incipi. Ciuitati Camerini.Bal.in pro hæmio Decreta.in.iiij.col.& in.c.prio.in.xj.col. de Cõſti tutio.& in.c. Eccleſia ſanctæ Mariæ.in penul. col. vt lite pẽden.& in.c.Cũ ſuper. i prima col.de Cauſa poſſeſsio. & proprieta.& in. l. Eos.C. de Appellatio. & in prælu- dijs feudorum.in.ix. col.& in titu. de Pace conſtantiæ. in principio. verſicu. non admittemus. & in conſilio. cccxxxiij. incipi. Ad intelligendam. volu. primo.Ange. in.d.l.Item ſi verberatum. ff.de Rei vendicatio. & in. l. ij. C. de Quadrienni præſcriptio. & in.l. iij. §. Si is pro quo.& ibi doctores.ff. Quod quiſq; iuriſ. Ioannes de Anania in conſilio.lxxxj. incipi. Viſo inſtrumento.in fi- nali col. Paulus de caſ. in conſilio. cv. incipi. Donatio prædicta.in. ij.col.& in conſilio. ccxxiii. incipi. Viden dum eſt primo.& in conſilio. cclxxxi. incipi. Primum dubium. in prima col. Philippus Corneus in conſilio. clxxxxix. incipi. Quanquam. col. ij.In principio. Ale- xan. in conſilio.lxxxxii.incipi. Perſpectis.& in conſilio. cvi. incipi. Circa Principalem. col. v. volu. primo. & in conſilio.cxxxviii.incipi. Habita diligenti, ac matura conſideratione. & in conſilio. ccxv.incipi. Nec arguen di ſumus. col. vi. volu. ij. & in conſilio primo.incipi. Ponderatis his.col. xv.volu.v.& in conſilio.iii. incipi. Perſpectis literis.col.ij.& in conſilio. lxxxxii. & in cõ- ſilio. clv.volu.vi. & conſi.ccclvii.incipi. Nec arguendi ſumus.volu.vii. Andreas Siculus in conſi.xxiiii.incipi. Clementiſsimi.& in conſilio. lxiiii.col.penul.volu. iiii. Aluarotus in.c.primo.in penul.col.Qui feudum dare poſſunt.& in.c.primo.in principio.in.ij.col.De natura

feudi. Marianus Socci.in conſilio.lvi.incipi.Circa pri-
mũ.col.iii.& in conſilio. lxv.incipi.Cũ in præſenti caſu.
col.xiiii.volu.primo.& in conſi.clvi.incipi.Pro fundamẽ
to deciſionis.col.ii.& in conſi. clxiiii. incipi. Viſa bulla
Bonifacii. col.iiii.volu.ii.& in conſilio. lxiii. incipi. Vi-
ſis teſtamento nobilis.col.ii.& in conſi. cxx.colu.iii. An
tonius Corſetus in tractatu de Poteſtate & excellentia
regia in. iiii. quæſtio. Albertus Brunus in conſilio pri-
mo.incipi.Circa primum.in. v. col. Nicolaus de Agatiis
in quodam ſuo conſilio,poſito inter conſilia Alberti Bru
ni,& eſt conſiliũ.v.incipi. Conſultatio præcedens.in pri
ma col. Feli. in conſilio. xxx. incipi. Oportet.in. vj. col.
verſicu. Adeſt etiam Clauſula. Iaſon in conſilio. lvi.in-
cipi. Circa primum. col. iii. volu. primo. & in conſilio.
cxliiij. incipi. Circa primum. col. iii. & in conſilio.ccxiij.
incipi. Impræmiſſa conſultatione. col. ſecunda.& in
conſilio. ccxxvij. incipi. Carolus.in. ix. col. & in con-
ſilio. ccxxxiij. incipi. Præſens conſultatio. col. ij. & in
conſilio. ccxxxvj. incipi. Viſo titulo quæſtionis. col.ij.
volu. ij. & in conſilio. cvij. incipi. In præſenti conſul-
tatione. col. ſecunda. volu. quarto. Petrus Belluga. in
ſuo Principum Speculo. in.xlvj.Rubrica. in.§. Donũ.
in. iij pagina. Dominus præceptor meus Franciſchinus
Curtius in conſi. primo.col.vii. volu. primo. & in con-
ſilio.xxxv. in finali.col.& in conſilio. xlvii.in. xii. col. &
in conſilio.xlviiii.in. xxxiii.& lxv. col & in conſilio. lxv.
in.ix. col. & in conſilio. cviii. incipi. Circa controuerſi-
am.col.iii.& in conſilio. clxxiij.incipi.In cauſa vertente.
col.ij.vol.ij. Philippus Decius in conſi. clxxxxj. incipi.

In cauſa quæ agitatur. col.ij.volu.primo. & in conſilio. cxcviii. incipi. Et pro tenui. col. prima. & in conſilio. cclxix. & in conſilio.cclxxi. incipi.In caſu.& in cõſilio. cccxc.volu.ij. Ludouicus de Gozadinis in conſilio.viii. incipi. In hac cauſa.col.viii. in principio. & in conſilio. xxvi. incipi. In cauſa Illuſtriſsimorum.in. ij. col. Petrus Paulus Pariſius in conſilio primo.in.xiiii.col. & in conſilio.xxii.incipi. Illuſtriſsimā dominā.col.xi. & in conſilio.cvj. incipi. Circa Principale.col.v. volu.primo. & in conſilio.xlvi.incipi. Primū teſtamentū. col. penul. & finali.volu.iii. & in conſilio.iii. in.viii. col. & in cõſilio. v. incipi. Vnius iſtius.in.xvi.col.volu.iiii. Stephanus Bertran.in conſilio.primo.col.xvi.volu.primo. & in cõſilio. cxii. incipi. Viſis quibuſdam prætenſis copiis.col. iii.in fine. & in conſilio. ccclxxi. incipi. Viſo proceſſu. col.ij. volu.ij. Hieronymus Gratus in conſilio.ix.incipi. Facti ſpeciem.col. xix. volu. primo. Carolus Ruinus in conſilio.ccxxix. incipi. Viſa licentia.volu.primo. & in conſilio.lxix. incipi. Diligenti ac matura.in.ij.col.& in conſilio.lxxvi.incipi.In quæſtione quæ proponitur.col.v.verſicu. tertio præmitto. & in conſilio. xcvii. incipi. Viſa confirmatione. & in conſilio. cxxiii. incipi. Viſa facti ſerie. volu. iij. & Marianus Socci. iunior in conſilio.
11 lix. incipi. Pro dilucidatione. volu. primo. ✝ Qui omnes inquiunt atq; concludunt: Quòd quando Princeps dictis clauſulis vtitur: non ſolùm quod ſibi libet licet. verumetiam cum ſit cauſa cauſarum, omnia quæ ſupra ius & contra ius ſunt, efficere poteſt. Cui nec reſiſtere, nec cur ita facis poteſt dici, nec vlterius poteſt de eius

factis ac promiſsionibus queri. neq; de eius poteſtate diſputari. Quia id inſtar eſt ſacrilegij. vt inquit tex. in.l. Diſputare.C. de Crimine ſacrilegij,neq; de eius poteſtate poteſt dubitari.& propterea talia attentantes debent repelli. & perpetuum ſilentium illis imponi.

14 Quinimo quando ſubditus,re ſua de poteſtatis plenitudine priuatur:& alteri per Principē res ipſa cōceditur: illius citatio nō exigitur. Quia ſicut in priuilegijs & diſpenſationibus à Principe concedendis, non requiritur citatio illius cuius intereſt, vt notat Innocen. in.c.Niſi cùm pridem.de Renuntiatio. & in. c. Albericus. Circa finem. de Teſti. & in. c. Cum dilecta. de Confirmatio. vtili vel in vtili. doctores in.c. Cum Olim,& ibi Feli. de Re iudicata. Archidiaco.in.c.Contra morem. centeſima diſtinctione. Panormita. in conſilio. lxxx. incipi. Illud in ſumma quæritur. col.penul. volu. primo.& in conſilio. lxxxiiii. incipi. Videtur primo. in penul. col. Antonius de Butrio in.c. Debitores. col.finali, de Iureiuran. Geminia in.c. Veniens.in.ij.col. de Filijs presbyte.Bal. in.l.Nam ita diuus.col. prima.ff. de Adoptio.& in.l.fina.C. Quibus res iudicata non nocet. & in.l.finali. circa finem. verſicu.extra opponitur. C. de Fructibus & litium expenſis. & in Rubrica. de Reſcriptis.in prima. col. & in.d.c.Cum Olium. Ludouicus Roma.in conſilio. ccxii. incipi. Quo ad primum. Alexan.in conſilio. vj.incipi. Circa proceſſum.in finali. col. & in conſilio. lxxxvii.incipi. Viſis codicillis.& in conſilio ccxxix.incipi. Viſis codicillis.col.vj. in fine. cum ſequenti.volu.ij. Philippus Decius in conſilio. clxxxxiiij. & in conſilio.

ccxi. Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in conſilio. clvii. incipi. Præſupponitur in facto. col. vii. volu. ij. Quidã aduocatus conſiſtorialis in quodã ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni, quod eſt conſilium. vj. in ordine. incipi. Reuerende pater. in finali col. & Hieronymus Gratus, qui hanc dixit communem eſſe opinionem in reſponſo. lxi. incipi. Per vice legatum, volu. primo. Ita non requiritur citatio quando Princeps de poteſtatis plenitudine, vel ex cauſa vt proxime dicemus, per viam extra iudicialem, rem alterius aufert: & alteri concedit. & conſtat de eius voluntate, quod tertio præiudicare voluit. vt notant doctores ſupradicti. Et vltra eos voluerunt. Hoſtien. Ioannes Andre. Antonius de Butrio. Panormita. Ioannes de Imola, & alij in. c. In noſtra. de Procurato. Idem Ioannes Andre. Panormita. & alij poſt Innocen. ibi in. c. Inter quatuor. de Maioritate & obedien. & in additio. ad Specu. in titulo. de Senten. §. Iuſta. verſicu. & etiam nulli. Antonius & Imola in. d. c. Cum dilecta. doctores in. l. Gallus. §. Et quid ſi tantum. ff. de Liberis & poſthu. Bal. in. d. l. Nam ita Diuus. & in. l. Ne cauſas. verſicu. fuit antiquitus quæſtio. de Appellatio. Ludouicus Roma. in. d. conſilio. cxii. & in conſilio. clxix. incipi. Circa primum. in quinto dubio. Alexan. in conſilio. ij. & in conſilio. lxxxxii. & in conſilio. cxxviii. incipi. Viſis codicillis. & in. l. De vno quoq; col. penul. de Re iudica. Felinus in. c. Quæ in eccleſiarum. de Conſtitutio. & in. c. Ad audientiam. de Reſcriptis, Barptholomæus Socci. in. d. conſilio. iiii.

col. vii. volu. iii. Philippus Decius in conſilio. clxxxxi. incipi. In cauſa quæ agitatur. col. ij. volu. primo. & in conſilio. clxxxx. incipi. Et protenui. & in conſilio. cclxxi. incipi. In caſu. & in conſilio. cclxix. incipi. Conſultus. col. finali. volu. ij. Diminus præceptor meus in. d. conſilio. clvii. & in conſilio. xlix. in. xxiii. col. & in conſilio. clxxiiii. incipi. In cauſa vertente. col. ij. volu. ij. Ludouicus de Gozadinis in conſilio. v. incipi. An in quæſtione propoſita. Carolus Ruinus in conſilio. lxix. incipi. Diligenti ac matura. col. ij. volu. iii. & Petrus Paulus Pariſius in conſilio primo. col. iiii. volu. primo. & in conſilio. xlvi. incipi. Primum teſtamentum. col. penul. & finali. volu. iii. & in conſilio. v. incipi. Vnio iſtius monaſterij. col. xiiii. volu. iiii. Pro quibus faciunt quæ notant Innocen. & doctores in. c. In cauſis. de Re iudicata. Albericus de Roſate. in. l. Princeps. ff. de Legibus. Bal. in. l. finali. C. Eodem titu. Franciſcus de Curte in conſilio. lxv. incipi. Si ſuper præmiſſa. vbi plures refert autoritates. in. vj. col. Feli. in. c. Inquiſitionis. in prima. & iij. col. de Accuſatio. & Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. ccclxi. incipi. Monaſterium. in. iii. col. & Deciſione. cccxci. incipi. Fuit dubita-
15 tũ. in finali. col. † Vbi videntur concludere: poſſe Principẽ ſupræmũ, nullo iuris ordine ſeruato procedere.
16 Si enim quando Princeps clauſulam ex certa ſcientia ſeu clauſulam de plenitudine poteſtatis apponit: omnem dolum, omnemq́ leſionem, ſurreptionem, atq; omnem præſumptũ errorem tollit: nec non omnes ſolẽnitatũ defectus ſupplet atq; excludit. vt notãt doct. in. c. ij.

poſt glo. ibi. de Filijs presbyte. & in. d. c. Nonnulli, vbi latiſsimè Feli. de Reſcrip. Specula. in titulo delega. §. Nunc oſtendendum. verſicu. & nota, quòd ſi clauſula. & ibi. Bal. in eius additio. idem. Bal. in. l. Mater. C. de Rei vendicatio. & in. l. ij. in. vij. quæſtio. de Recindenda venditio. & in. l. Impetrata. C. Sententiam reſcindi non poſſe. & in. l. Sed ſi quis. §. Quæſitum. &. §. finali. poſt. Bar. ibi. ff. Si quis cautio. Idem Bar. in. d. l. Conficiuntur. ff. de Iure codicillorum: cum alijs concordantijs traditis per Alexan. in conſilio. lxiij. volu. primo. & in conſilio. xxxxij. & in conſilio. lxi. incipi. Viſo proceſſu. col. ij. volu. ij. per Philippum Decidm in. l. In totum. ff. de Regulis iuris. per Ludouicum de Gozadinis in conſilio. lxij. incipi. Prima facie. in. ii. col. per Petrum Paulum Pariſiũ in conſi. lxxxxvi. incipi. In præſenti cauſa. col. viii. volu. primo. & in conſi. xlvi. incipi. Primũ teſtamentũ. col. finali. volu. iii. & in. d. conſi. v. incipi. Vnio iſtius. col. xvi. & in conſi. cxli. col. prima. volu. iiii. & per Marianũ Socci. iuniorem in conſilio. lxv. incipi. In præſenti caſu. col. xiiii. volu. primo. ✝

17 Quia quælibet dictarum clauſularum deſignat, quòd Princeps negotium diſcuſsit ac ponderauit. vt inquit Bal. in. d. l. Impetrata. Quem refert & ſequitur Marcus Mantua Bonauita. in conſilio. ccc. incipi. Viſis

18 ſcripturis in tertia col. ✝ Multo magis eundem effectum præfatæ clauſulæ operantur, quando eiſdẽ ſimul Principes vtuntur. vt notat Bal. in prohemio feu. in. xiiij. col. Anto. & doct. in. c. Quæ in eccleſiarum. de Cõſtitutio. Salyce. in. l. Finali. C. Si cõtra ius vel vtilitatẽ publi.

Alexan.in.l.iii.§. Si is pro quo.col.iii.ff. Quòd quiſq; iu
ris. Iaſon & doctores in.d.l. Reſcripta. C. de Precibus.
Impatori offerẽ. Quos refert & ſequit Ludouic⁹ de Go
19 zadinis i cõſilio.xiiii.incipi. Prima tacie in.iii.col. ✝ Duo
enim vincula magis quã vnũ, vt ſuperius diximus, aſtrin
gunt. & latè tradit Petrus Paulus Pariſius in cõſilio. iii.
col.penul. & finali.volu.iiii. Et plura collecta iuuãt, quæ
quandoq; ſingula non proſunt. vt probat tex. & ibi no-
tat glo.in.l. Inſtrumenta. C. de Probatio, & in.l.iii. ff. de
20 Teſti. ✝ Nam quod quis perſe conſequi non poteſt:
multoties ratione adiũcti conſequitur.l. Sic cõmunẽ.cũ
ſimilibus. ff. Quemadmodum ſeruitu. amitta. de quo
per Feli.in.c.primo. de Præſcriptio. & per Iaſonem in.l.
21 Emancipati. C. de Collatio. ✝ Et dictum teſtis non inte
gri per alios teſtes ſuppletur. vt notat Bal. in. l. Sed &
ſi quis. §. Cogentur. vbi moderni plura alia ſimilia ad-
ducunt. ff. de Edendo.

Præterea poſito, quòd inter Sereniſsimum Henricum
Regem, eiuſq; ſucceſſores, atq; oppidanos prædictos,
verus obligationis contractus celebratus fuerit: adhuc
prædictis quinto & ſexto fundamentis, pro cõtraria par-
te adductis, ſic reſponderi poterit: vt prædicta omnia in
eis adducta procedant, veraq; exiſtant: quando Prin-
ceps, à cõtractu cũ ſubdito celebrato vellet abſq; cauſa
aliqua diſcedere: Quo caſu, nõ eſt licitũ Principi, pro-
prium contractũ etiã cũ ſubdito celebratũ infringere:
Secus vero ſi cum cauſa, vt in caſu noſtro, id vellet effi-
22 cere. ✝ Nam tunc poteſt Princeps poſt contractũ à ſe
geſtum, conditionem aliquam ex cauſa in eo apponere:

mæus Socci. in cõſilio.iiij.incipi.Super quæſtione qua vertitur. col. iij. &. v. volu. iij. vbi. inquit, ita doctores cõmuniter tenere. poſt Cynum in.l. finali. C. Si contra ius vel vtilitatem publicam. Idem Socci.in conſilio. lxxxvj. incipi. Viſis capitulo. col. finali. volu. iiij. Iaſon in conſilio. primo. col. v. in principio.& in conſilio.lvj. incipi. Circa primum ſcilicet priuilegium. col. penul.in fine. volu. primo. & in conſilio. ccxxvij. incipi. Carolus. col. xij. volu.ſecũdo Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita.in. d. Deciſione. ccclxj. incipi. Monaſterium. in. ij. col.Ludouicus de Gozadinis. in conſilio. v. incipi. An in quæſtione propoſita. in.vj. col. & Carolus Ruinus in conſilio. lxxxxj. incipi.Quæritur & in dubium reuocatur. col. ſecunda & in conſilio. ccxxix. incipi. Viſa licentia. col. prima. volu. primo. Pro quibus facit tex. in. c. Cũm inter. de Renuntiatione. & in. d. c. In noſtra. & in. d. l. Item ſi verberatum. ff. de Rei vendicatio. & in. d. l. Venditor. §. Si conſtat. ff. Communia prædiorum. & in. l. Si priuatus. ff. Qui & à quibus. & in. l. Quod ſemel.& ibi Bar. & doctores notant. ff. de Decretis ab ordine facien.Et quod notat Cardina. in conſilio. lxxxvj.incipi. Dominus Ni-
23 colaus. † Vbi conſuluit,Non ſolum Principem, verum etiam quamlibet vniuerſitatem poſſe venire contra ſuum ſtatutum quod in contractum tranſiuit: quando propter publicam vtilitatem contrauentum fuit: vel quando ob aliquam aliam iuſtam cauſam id factum extitit.

24 Et ideo dicebat Ange. in.l. Diuus.ff. de Petitione hæ-

redita. quòd ſi ſtatuto etiam iurato caueatur: vt nulla in populo collecta imponi poſsit: tale ſtatutum intelligitur atq; intelligi debet: niſi aliqua cauſa, reipublicæ vtilis aut neceſſaria, puta famis aut belli, & alia his ſimilis cauſa ſuperuenerit.

25 Alibi dicebat Guido Papa in quæſtione. lxxxxvj. in. iij. col. Quòd ſi quis iurauerit certos fundos non alienare: In cauſam dotis eos alienare poterit: non obſtante iuramento, ſi aliunde non habeat vnde eam poſsit præſtare. Quem refert & ſequitur Andreas Alciatus in. c. Cùm contingat. pagina. cccxxxxij. ſecundum meã impreſſionem. de Iure iuran. de quo dixi in repetitione mea. §. Diui. l. Filius fami. ff. de Legatis primo.

26 Alibi etiã dicebat Ludouicus Roma. in conſi. ccccciij. incipi. Diligẽter inſpectis. Quòd licet alienans rem, videatur vſufructui quẽ in ea habebat renuntiare: Ex noua tam cauſa, ſeu nouo iure ſuperueniente, poterit illam petere.

27 Sic ſi quis non petere certa bona iurauerit, non obſtante iuramento, ex noua cauſa illa petere poterit, vt notat idem Ludouicus Roma. in conſilio. xxij. incipi. Propoſite. Et Salyce. in. l. finali. C. de Pactis. Quos refert & ſequitur, Marcus Antonius Bauerius in tractatu de Virtute iuramenti. in. xxij. col. verſicu. iij. adduco.

28 Benefacit, nam ſi filia cum iuramento bonis paternis renuntiauerit: poterit tamen ex cauſa, bona paterna petere: puta ſi pater ſibi talia bona reliquerit, vt notant Bar. & docto. in. l. Stipulatio hoc modo concepta. ff. de Verborum obligatio. Doctores cõmuniter in. l. Pactum,

quod

quod dotali. Et in.l. finali. C. de Pactis & in. l. Pactũ. quod dotali.C.de Collatio.Bal.in.l. Cũ Archimedoram. C.Vt in poſſeſsiõe lega.Ioãnes de Imola,& Ludouicus Roma. in. l. Qui ſuperſtitis.ff.de Acquirẽda hæredita. Philippus Decius in.l.Quoties duplici iure.ff.de Regulis iuris,& Nicolaus Boerius in cõſuetudi. Bituricen.in §.vj.de Teſta.Quos refert & ſequit Petrus Rebuffus de Priuilegijs ſcholariũ.in.d.lxxvj.priuilegio.

29 Sic ſi quis iurauit vſuras non petere:illas ex cauſa petere poterit:puta ſi teſtator in teſtamento eas reſtitui iuſſerit. vt notat glo.in.c.Ad noſtrã. de Iure iuran.

30 Hinc dici ſolet, quòd ſi quis Bononiæ, vel in alia certa atq; determinata vniuerſitate, doctoratus inſignia, ſeu Baccalaureatus gradum ſumere iurauerit:non obſtante iuramento, alibi ea recipere poterit:ſi noua cauſa, puta peſtis, vel alius caſus ſuperuenerit. vt notant cõmuniter doctores. in. c. Cum iter. de Renuntiatio. Andre. Siculus in conſilio. xx. col. xii. volu.ij.Iaſon in.l.Nulli, col.iij.C. de Iudiciis. Feli. in.c. Ex inſinuatione.de Simonia. & Georgius Natan. in repeti. c. Quamuis. col. iiii. de Pactis. libro.vi. Quos refert & ſequitur Petrus Rebuffus de Scholariũ priuilegiis. in.d.lxxvi. priuilegio.

31 Sic ſi quis non appellare iurauerit: ex cauſa ſuperuenienti, appellare poterit.vt notat Innocen.in.c.Ad hæc. de Appellatio. Et ſi quis iurauerit reductionem à laudo non petere: poterit ex cauſa non obſtante iuramento, ad talem reductionem recurrere. vt notat Bar.in.l. finali.ff. Qui ſatis dare cogantur. & Bal. in Margarita

ſua in verbo.Iurans. Et ſi quis etiam iurauerit corã aliquo iudice reſpondere: poterit ex noua cauſa illum recuſare.vt notat Panormita.in.c. Ex tenore.de Sententia excommunicatio.

32 Et quamuis iudex ordinarius,vel à Principe delegatus qui ſtatuta ſeruare iurauit, illa præciſsè teneatur obſeruare: vt habetur in. c. penul. de Iure iuran. & voluit in ſimili glo.notabilis. quã ibi cõmuniter doctores ſequũtur in. l. Si pecuniam. in principio.vbi latè Iaſon in.viii. col. ff. de Conditione ob cauſam: vbi inquit, Obligatũ iuramento ad aliquod factum, teneri præciſſè facere:nec

33 liberari præſtando intereſſe. † Adeo quòd aliqua ex cauſa non poſſet propria autoritate, abſq; abſolutionis beneficio contrauenire:vt patet in iuramento, metu extorto, in quo requiritur abſolutio. vt notant glo. Innocen. & doctores in.c. Verum, in verbo Abſoluerunt. de Iure iuran. & in. c. Si vero. in verbo Proprium. eodem titu. & notat Petrus de Ancharra.in conſilio. ccclxxxiii.

34 incipi.Retento ordine.in prima col. † Poterit tamen iudex ex cauſa, leges atq; ſtatuta transgredi:& ipſarum legum atq; ſtatutorum pœnas etiam conſuetudinarias minuere atq; alterare. vt notant cõmuniter doctores in. l. prima.C. de Precibus Imperato. Offeren. & in.l. Et ſi ſeuerior. C. Ex quibus cauſis infamia irrogatur. & in. l. Quid ergo. §. Pœna grauior.ff. eodem titu. & in. l. Hodie. vbi eſt glo. notabilis. ff. de Pœnis.Innocen. & cõmuniter doctores in. c. primo. de Conſtitutio.& in.c. De cauſis.de Officio delegati. & in.c.ii.per textum ibi. de Adulteriis. Iacobus de Bellouiſu. in ſua practica iu-

diciatía in Rubrica. de Quæſtionibus & qualitate tormentorum. folío. lxxv. in prima col. Bar.in. l. finalí. in fine. ff. de Receptato. Bal. in. d. l. prima. C. de Precibus Imperato. offeren. & in.l. prima. in fine.C. de Iuramento calumniæ. & in Auctenti. Sed nouo iure. C. de Seruis fugiti. & in.l. Milites. in fine. C. de Teſtamento mili. & in.l.Clari. C. de Fideicommi.& in.l. Obſeruare. §. Proficiſci. in. vj.col.in. xi.quæſtio.ff.de Officio proconſulis & lega. & in. l. Quòd ſeruius. & ibi Ludouicus Roma. & alij. ff. de Conditione ob cauſam. & in. c. primo. in. vj. col. Qui feudum dare poſſunt. & in. c. primo. §. Iniuria. de Pace iuramento firman. in vſibus feu.& in.c. iij. in fine. de Re iudica. Raphaël Fulgo. in conſilio. cxxiiij. incipi. Præſuppoſitis. col. finali. verſicu. Cæterum. Panormita. in. c. Niſi ſpecialis. circa finem. de Officio de lega. & in.d.c.ij. de Delictis puerorum & in.c. Licet. col. finali. de Pœnis. vbi loquitur in mulcta iam impoſita, quàm ex cauſa poteſt iudex vt ipſe inquit minuere. Angelus de Peruſio in. l. Quod ſi nolit. §. Qui aſsidua. & ibi Barptholomæus Cepola qui loquitur in ſtatuta iurata.col.ij. ff.de Edilitio edicto. Ange. de Arectio. in tractatu maleficiorum in verbo. Quas ſi non ſoluerit infra decem dies. col. iiij. verſicu. Quid autem ſi ſimpliciter. & ibi Auguſti. Ariminen.in eius apoſtillis. Ludouicus Roma. in Rubrica. col. ij. C. Qui admitti. & in Rubrica. in. vj. col.de Arbitris.& in.l.Si quis in graui.§.Vtrũ.in vltima col. ff. Ad ſillania.& in conſilio. ccccxxviiij. incipi. Conſidero, Paris de Puteo in tractatu ſindica.verſi.

ſi iudex.folio. xxiiij.Paulus de caſ.& Franciſcus de Arectio. in Auctentica. Ad hæc.C. de Iudicijs. idem Franciſcus de Arectio in. c. At ſi clerici. §. de Adulterijs. & ibi moder. de Iudicijs. & in conſilio. cxxxi. incipi. Spiritus ſancti gratia. in fine. Alexan. in conſilio.lxv. incipi. Habita ſuper contentis . col. penul. verſi. Accedit. volu.primo.Andreas Siculus in conſilio. lxxi.incipi. Sapienter,col.iij.volu.ij. & in conſilio.primo. in. xxiij.col. & in conſilio. viij. incipi. Vbi Chriſtus.in penul.col. volu. iij. Feli. in. c. Inquiſitionis.col.quinta de Accuſatio. Iaſon in. l. Omnes populi. in prima lectura. col. finali. ff. de Iuſtitia & iure. & in. l. Qui iurisdictioni. ff. de Iurisdictio.omnium iudi. Philippus Decius qui hanc dixit cõmunem opinionem in.d.c.De cauſis. & in Rubrica.in.ij.lectura.col. ij. de Iudicijs. & Hippolytus de Marſilijs in. l. prima. §. Diuus. ff. Ad legem corne. de ſicarijs. & in.l. prima.§.Sed & ſi quis. col. ii. ff. Ad legẽ Corne.de Falſis.& in ſingulari. clxxxii. incipi. Iudex. in fine. Quicquid & non benedixerit. Bal. ſibi contrarius, poſt Iacobum Butriga. ibi in. l. prima. C. Si aduerſus delictum. vbi inquiunt, Nõ poſſe iudices etiam ex cauſa à pœnis per ſtatutũ impoſitis recedere. Idem Bal.in.d.l. Quid ergo. §. Pœna grauior.in.iii. col. & in. d. Auctenti. Hodie.C. de Iudicijs.Feli. ſibi etiam contrarius in.d.c.primo.in.xvij.col.ibi. Nec eſt conſonum. & ibi Philippus Decius parimodo ſibi contrarius. col. finali.in fine. in.ij. lectura. col. finali.in fine. de Conſtitutio. Idem Philippus Decius in Rubrica. col. iii. in principio.C.Qui admitti. ✝ Omnis enim legis vel ſta-

tuti diſpoſitio pœnā aliquā imponens, ſic ſupplet, intel ligit, ac declaratur: niſi iuſta cauſa ſcilicet ſubſequatur: propter quā à tali pœna quis excuſatur. vt eſt glo. nota bilis in. l. Ab executione. in verbo perperam. C. Quo rum appellatio. non recipiuntur. quam pro notabili al legat Franciſcus de Arectio in. l. Improbum. col. iij. in principio. C. Ex quibus cauſis in famia irrogatur.

16 Benefacit tex. in. l. Illicitas. in fine. ff. de Officio præſi. Et quod de cauſa colorata etiam & iniuſta dicitur, vt ob eam quis à pœna excuſetur. vt probat tex. in. l. Igitur. §. Poteſt. ibi. Quoties quis iuſtis rationibus ductus vel non iuſtis. ff. de Liberali. cauſa. & notant glo. & docto res. in. l. vnica. §. finali. in glo. magna in fine. ff. Si quis ius dicenti non optemp. & in. l. iij. § Si quis ignorans. ff. Ad ſyllania. Et in. l. prima in fine. in glo. finali & ibi Bar. & doctores. ff. de Abigeis. & in. l. Ex conſenſu. §. finali. in verbo non rectè. de Appellatio. & in. l. Plagij criminis. C. Ad legem flauiam de plagi. Bar. in. l. penul. ff. de Adulte. Bal. in. l. prima. C. Vbi de cauſa ſtatus agi debeat. & in. l. Deberi. C. de Fideicōmiſſa. liberta. Ange. in. d. l. Ex conſenſu. §. finali. Paulus de caſ. in conſilio. cclxxvij. incipi. In cauſa carceratorum. col. ij. verſicu. ſecundo præmittendum. Barptholomæus Vero nenſis in conſilio. vj. incipi. Veritas primi dubij. In pe nulti. col. Feli. in conſilio. xxxiiij. incipi. Non ſine co lorata. in penul. col. & Iaſon in conſilio. xx. incipi. Pro liberatione. col. penul. & in conſilio. xlvi. incipi. Pro fi ſco. col. iiii. volu. iii.

17 Et facit etiam, Nam quamuis ea quæ de Diminutione

atq; alteratione pœnæ ex cauſa per iudicem facienda
proxime diximus,intelligi debeant de diminutione vel
alteratione pœnæ quæ fit & fieri debet ante ſententiæ
prolationem : nam poſt ſententiã, cùm iudices iam ſuo
functi ſint officio:nullarũ pœnarũ ſemel inflictarũ facere
poſſunt diminutionẽ ſeu alterationẽ. vt probat tex.in.l.
Non poteſt. ff. de Furtis. & in. l. prima. §. Calumnia-
toribus . vbi textus inquit,facti quidem quæſtio in ar-
bitrio iudicantis eſt : pœnæ vero perſecutio , non eius
voluntati mandatur: ſed legis autoritati reſeruatur. ff.
Ad ſenatus conſultum Turpilia. Et in. l. Relegati.ff.
de Pœnis. & notant cõmuniter doctores in. d. c. primo.
de Conſtitutio. Antonius de Butri. Panormita. & cõ-
muniter alij. in. c. Niſi ſpecialis.de Officio legati. & in.
d. c.Licet. de Pœnis , Doctores communiter in. d. l. Et
ſi ſeuerior. C. Ex quibus cauſis infamia irrogatur.& in.
d. l. Quid ergo. §.Pœna grauior. ff.de His qui notan-
tur infamia . & in. d. l. Hodie.poſt glo. ibi. ff. de Pœ-
nis. Hoſtien. in ſumma de pœnitentijs & remiſsio.ver-
ſicu. Quis ſit effectus. & in. c.Super eo . & ibi Ioan-
18 nes Andre. de Rapto. † Vbi inquiunt,Iudicem non
poſſe Irrecuperabiliter condemnato pœnam mutare.Et
voluit Archidiaco. in. c. Si quem pœnituerit. §. No-
tandum. in. ij. col. ij. quæſtio. iij. Ioannes de Anania
in. c. Qualiter & quando. el. ij. col. vij. Et ibi moder.
de Accuſatio. & Iaſon in. l. prima.§.& poſt operis.col.
19 iij. in fine. ff. de Operis noui nuntia. † Tamen inqui-
ſitores hæreticæ prauitatis , & Epiſcopi, nec non quili-
bet alij qui ſuper crimine ſuper quo pronuntiatum eſt ,

poſſunt diſpenſare: poterunt in foro iudiciali etiam poſt ſententiam pœnas iam iniunctas minuere vel cōmutare, vt de inquiſitoribus eſt tex. ſingularis in. c. Vt cōmiſsi. §. Nec nō faciendi. & ibi glo. & doctores notant. de Hæreticis libro. vj. & notat Dominicus in. d. c. Si quem pœnituerit. §. Notandum. & Feli. in. d. c. Qualiter & quando. §. Ad corrigendos. col. vj. verſicu. fallit quarto, de Accuſatio. Et de Epiſcopis & aliis poteſtatem diſpenſandi habentibus, notat Innocen. in. c. Dilectus. col. ij. de Tempori. ordina. Panormita. in. d. c. Niſi ſpecialis. in fine. & in. d. c. licet. vbi eſt glo. notabilis quæ ita intelligi debet. de Pœnis. Ioannes de Anania in. d. c. Qualiter & quando. in. vij. col. & Philippus Decius in. d. c. At ſi clerici. §. De adulteriis. col. ij. de Iudiciis. & in. d. c. De cauſis. de Officio delegati.

40 In foro autem pœnitentiali, non ſolum Epiſcopus, verū etiam quilibet ſacerdos, pœnitentias iam impoſitas poſſunt ex cauſa mutare: nam poteſtatem diſpenſandi atq; mitigandi canones pœnitentiales ex cauſa dicuntur habere, vt eſt tex. in. c. Deus qui. & ibi Panormita. & doctores notant. de Pœnitentiis & remiſsio. & in. c. Quem pœnitet. de pœniten. diſtinctione prima. & voluit glo. in. c. primo. & in. c. Quod ſuper his. in verbo potens: & ibi doctores. de Voto. Panormita. in. c. Significauit. per textum ibi & in. c. finali. de Pœnitentiis & remiſsio. & in. c. finali. in vltimo notabili.
41 De Maledicis. † Vbi poſt Hoſtienſem inquit, hoc non ſolum immutatione quantitatis, verū etiam in mu-

tatione qualitatis procedere: & ſic pro crimine publico pœnitentiam ſecretam poterit ex cauſa Epiſcopus & quilibet alius iudex qui pœnitentias imponendi poteſtatem habet, imponere. quod etiam voluit Philippus Decius in. d. c. At ſi clerici. §. De adulterijs. in. iij. &. vj. colum. de Iudicijs. Quamuis in hoc de ſecreta pœnitentia, pro crimine publico imponendo, contrarium tenuerit Archidiaco. in. c. Sed illud. xlv. Diſtinctio. & Antonius de Butrio in. d. c. primo. de Pœniten. & remiſsio. Quos refert & ſequitur Feli. in. c. Teſtimoniũ. col. penul. circa finẽ. de Teſti. & in. c. Accuſaſti. in fine. de Accuſatio. & in. c. Sicut dignũ in principio. de Homicidio. & Antonius de Burgos Cohiſpãus noſter in. c. Vt mẽſuræ. col. iij. de Emptione & venditio. pro quibus facit tex. in. c. Si peccauerit. ij. quæſtio. prima. Sed eorum doctrinæ intelligi debent, quando Epiſcopus vel iudex abſq; cauſa aliqua pro delicto publico pœnitentiã ſecretã impoſuerit: Secus vero ſi ob aliquã iuſtã cauſam id effecerit: quia tunc ſubſiſtente cauſa licitè id fieri pote-
42 rit. † Sunt enim pœnitentiæ arbitrariæ. vt inquit, glo. finalis. in. c. finali. ix. quæſt. ij. & in. c. Tẽpora plenitudinis. in glo. prima. xxvi. quæſt. vii. & in. c. Hoc ipſum. in verbo, Excellentia. xxxiii. quæſt. ij.
43 Quæ pœnitentiæ in tantũ arbitrariæ exiſtunt: vt ſi ſacerdos magnam eſſe contritionẽ peccatoris perpenderit: eũ abſq; aliqua pœnitentia abſoluere poterit. vt voluit glo. notabilis in. c. Menſurã. in verbo doloris. de Peniten. Diſtinctione. prima. & in. c. Si is qui. xxiii. queſt. iiii. & notãt Panormita. & doctores in. d. c. Niſi ſpecialis. de Officio

legati.& in.c.primo.de His qui filios occiderũt.& in.d.c. Deus qui.de Pœniten. & remiſsio. Feli.in.d.c. Sicut dignũ in principio.de Homicidio. & Rochus deCutte in c.finali.in.xxxvi.col. de Conſuetudine.

44 Hinc dicebat glo. notabilis in.d.c. Tempora plenitudinis. poſſe Epiſcopum ex cauſa pœnitentiam à ſummo Pontifice iniunctam minuere: quam glo. pro ſingulari cõmẽdat Ludouicus Roma.in ſingulari.ccccliiii.incipi. Papa impoſuit.Inquiens, ſe per illam glo. duo birretia lucratũ fuiſſe.& in cõſilio.ccccxxviii.incipi.In terminis. col. finali. circa finem. ſimilis eſt glo. in. c. Accedens. in glo. ij.I.Diſtinctio.& in.c.Latorem.in verbo conuerſionẽ.xxxiii.quæſt. iij.Quas referunt & ſequũtur Andreas Siculus in.d.c. Niſi ſpecialis. in. iiii. col. & in conſilio. xxxvi.incipi.Sapienter.col.xv. volu.ij. & in conſilio primo.col.xxiii.volu.iii.Rochus de Curte in.d.c.finali.col. xxxvi.de Conſuetudine.& Hippolitus de Marſilijs in.l. prima.§.Diuus.in.iij.col.verſicu.Pro quo facit.ff.Ad legem Corne.de Sicarijs.& in ſingulari.clxxxii. incipi. Iudex nõ debet . Quãuis abſq; cauſa id Epiſcopus non poſſet efficere.vt notat glo.in.c.Cum.P.Manconella,de Accuſatio.& in.c.ij.de Sortilegijs. Quas gloſas ita cõcordat Cardinalis i Clemen.finali.§.Ad hæc.in.xi. quæſtio. de Pœniten. & remiſsio. & doctores communiter in.d.c.At ſi clerici.§.De adulterijs.& ibi Philippus Decius in.iii. col. de Iudicijs.

45 Alibi dici ſolet, quòd ſi prælatus bona ſuæ eccleſiæ nõ alienare iurauerit: tale iuramentũ intelligi debet de alienanatione illicita atq; iniuſta:non autem de iuſta,licita

atq; honeſta,& præcipue vbi iuſta interuenerit alienãdi cauſa. vt notat Innocen. in.c. Cum omnes. de Conſtitutio. & Panormita. in.c.finali. per textum ibi. de Eccleſijs edificandis. Benefacit quod notat glo.in.c.primo.in verbo in hæreſim.xxiiii.quæſtio.prima.& quæ late tradit Claudius de Seycello in ſuo feudorum ſpeculo.in.xvii. col.in ſecunda ampliatione.

46 Sic ſi prælatus vel quilibet alius iudex ſtatuta ſeruare iurauerit:eorũ iuramentũ intelligitur ac declaratur,ſcilicet ſi talia ſtatuta iuſta atq; honeſta fuerint. vt notat glo.in.l.Eos.§. Super vſurarum.in verbo.Conſuetudinis.C.de Vſuris.& in.c.Ego enim.in verbo nulli.de Iure

47 iuran. † Vbi inquit,Quod ſi quis iurauerit,nõ reuelare concilij ſecreta: intelligitur, ſi conſilia fuerint iuſta, licita, & honeſta.Quam glo. pro ſingulari allegat Ludouicus Roma. in ſingulari.cccccvi. incipi. Iurat qui eſt de concilio. facit glo. in. c. Nerui. xiii. Diſtinctio. & in. c. Tua.de Homicidio.&.in.c.Sup quibuſdã. de Verborũ ſignificatio.& in.l. Si pater.ff.Quæ in fraudẽ credito.

48 Sic dicimus, quod ſi quis iurauerit ſeruare ſtatuta: intelligitur ſi talia fuerint valida: ſecus vero ſi inualida. vt conſuluit Oldra. in conſilio. cclix. Et Albericus de Roſa.in.l.De quibus.ff.de Legi. Quos refert & ſequitur Barptholomæus Socci. in conſilio. lxxxxv. incipi. In causa communis. col. iiii. in principio. volu. iii.

49 Sic etiam ſi quis alicuius præcepto ſiue mandato obedire iurauerit: intelligitur, ſi mandatum iuſtum fuerit. vt notat glo. in. l. Non videtur. §. Quod iuſſu. ff. de Regulis iuris. & in. c. primo. in verbo quod veſtro,

de His quæ vi metuſuè cauſa fiunt.

50 Imo ſi prælatus magis ſe aſtrinxerit: iurando ſeruare ſtatuta atq; conſuetudines, quæ per prædeceſſores ſuos fuerunt obſeruatæ: Eius iuramentum intelligitur, ſi tamen tales conſuetudines laudabiles fuerint & honeſtæ. vt notat idem Innocen. in.c.Dilecti.col.finali.de Maioritate & obedien. Et dum tamen fuerint obligatoriæ. vt notat Bal. in. c. primo. in ſecunda col. de Alienatione feudi. Et non fuerint per præſcriptionem ſublatæ, vel alioquocunq; modo reuocatæ. vt notat idem Bal. in præludijs feu. in quinta colum. Quem refert & ſequitur Albertus Brunus in conſilio. xxxv. incipi. In cauſa mota. in penulti. & finali. col. Pro quibus facit tex. in. c. Petitio. de Iure iuran. & in. c. primo. eodem titulo. libro ſexto. vbi iuramentum quod ab aliquo præſtatur: ad illicita atq; in honeſta non extenditur.

51 Alibi dici ſolet, Quòd quamuis vxor virum ſuum quocunq; ierit, etiam in carcerem ſequi teneatur: Niſi poſt contractum matrimoniũ, per mundũ diſcurrere atq; vagari cæperit: quia tunc niſi in modica peregrinatione eum ſequi non tenetur, vt ſuperius diximus: & notant glo. & doctores in. c. primo. de Coniugio leproſorum. & in. c. primo. Qui matrimonium accuſare poſſunt. & in. capit. Ebron. & in. capit. Vna quæq; Decima tertia. quæſtio. ſecunda. & in. c. Si quis neceſsitate. xxxiiii. quæſtio. ſecũda. Innocen. in. c. De illis. de Sponſa. Hoſtien. in ſumma. eodẽ titu. & in Rubrica de Matrimo. §. Quid ſit effectus. verſicu. Sed nunquid

vxor. & in Summa. de Coniugio leproſo. §. primo. verſicu. debet ergo. & de Coniugio ſeruorum. §. Et an conſenſus domini. verſicu. Si dominus. Cynus in. l. prima. C. de Vxoribus militum. & in. l. Libertæ. C. de Operis liberto. Guiliel. de Cug. in. l. Obſeruare. ff. de Officio proconſulis & legati. Bar. in. l. Meuia. ff. de Annuis lega. Bal. in. l. Penul. C. de Operis liberto. & tradit Capella Tholoſana. quæſtio. lxxxvi. incipi. Fuit quæſitum ſi mulier. & Guiliel. Maynerius in. l. Quoties nihil. col. finali. ff. de Regulis iuris. Vel niſi tempore contractus matrimonij maritus cum vxore pactum fecerit: quod cum ea in loco originis ipſius coniugis deget: quod pactũ fieri poteſt & valet, vt notant Panormita. & doctores in. d. c. primo. Qui matrimo. accuſare poſſunt. Tamen ſi poſt tale pactum ac promiſsionem, quantumcunq; iuramento firmatam, aliqua noua cauſa ſuperuenerit: quia forte maritus, regius conſiliarius efficeretur: non obſtante promiſsione etiam iurata, eum vxor ſequi teneretur. vt notat Iacob. in Rubrica. ff. de Iure dotiũ. Quem refert & ſequitur Petrus Rebuffus de Scholaſticorũ priuilegijs. in. lxxvi. priuilegio. in fine.

52 Benefacit, Nam ſi quis in eccleſia reſidere iurauerit: Ex cauſa tamen iuſta, non obſtante iuramento, ſe abſentare poterit. vt eſt tex. in. c. Ex parte tua. de Clericis nõ reſiden.

53 Hinc dicebat Hoſtien. in. c. Significauit. de Cenſibus. Quòd ſi quis iuramẽto fuerit obligatus certũ qd intra certũ tẽpus a'i:ui ſoluere: ſi medio tẽpore condẽnetur, & eius bona confiſcantur: nõ tenebitur promiſsionẽ

etiam iuratam adimplere: quem ibi ſequuntur doctores & Ioannes de Luna in tractatu. de Inſinuationibus. in ſecunda parte principali. in. xxviii. quæſtione.

54 Benefacit, Nam quamuis debitor qui creditori debitum ſoluere iurauit: compenſationem fructuum opponere non poſſit: vt cõmuniter concludunt doctores in. d.c. Ad noſtram. de Iure iuran. & conſuluit Alexan. in conſilio. xci. incipi. Viſis actis. col. ij. volu. ij. Et Barptholomæus Socci. in. l. Iulianus. col. finali. ff. de Conditio. & demõtratio. Quos refert & ſequitur Marcus Antonius Baduenus in tractatu de Virtute iuramẽti. in nona col. verſiculo. xxxiii. & Antonius Neguſantius in ſuo tractatu. de Pignoribus. in quinto membro quintæ partis principalis. col. iii. in fine. Quamuis in hoc contrarium voluerit Bar. in. l. Amplius non peti. ff. Rem ratam haberi. Cuius doctrinam refert & ſequitur Alexan. in conſilio. xii. incipi. Viſo themate. col. v. volu. ij. Ex cauſa tamen compenſationẽ poterit opponere: & ſic in hoc caſu Bartoli opinio poſſet ſuſtineri.

55 Hinc dici ſolet, poſſe Epiſcopum cum ſuo capitulo numerum dignitatũ, & Canonicorũ etiam iuratum, & per ſedem apoſtolicam cõfirmatum ex cauſa augere: putà ſi contingat fructus & redditus eccleſiæ augmentari. vt notat Hoſtien. in ſumma. de Conſtitutio. §. Quando cõſtitutio. verſicu. Cum quæritur an capitulũ, Ioannes Andre. Antonius de Buttio, Egidius de Bellamera, Ioannes de Imola, & cõmuniter alij. præcipuè Feli. in. vi. col. in. c. Cùm acceſsiſſent. de Conſtitutio. Bal. in. c. Cum. M. Ferrarienſis. per illum tex. Et idem Egidius de

Bellamera in.c.Ex parte. col.iii. eodem titulo. Collecta-
tius. in.c. Cum Olim. de Conſuetudine. Et Iaſon. in
Auctentica Nouiſsima. in. iij. col. C. de Inofficioſo
56 teſta. † Imo plus & ſingularius per illum tex. in. d.c.
Cum. M. Ferrarienſis dicebat idem Bal. Quòd ſi filia
quæ pro legitima dotem à patre recepit,amplius ſe non
petere promiſerit, atq; iurauerit: non obſtante iuramen
to,ſi patris facultates augeantur; augmentũ petere po-
terit. Quia iuramentum quod præſtatur,vt inferius di-
cetur,rebus ſic ſtantibus intelligitur.l.finali.ff.Qui ſatis
dare cogantur.l.finali.ff. Ad municipa. c. Queadmodũ
cum ſimilibus. de Iure iuran. Quamuis contrarium in
hoc tenuerit ipſe Bal.in.l. Si quando. §. primo.C. de In
officioſo teſtamen. Paulus de caſt.& Alexan.in.l.In ra-
tione.la.ij.ff.Ad legem falcidiam.Quos refert & ſequi-
tur Iaſon in.d.Auctenti.Nouiſsima.in.d.iii.col.
57 Alibi etiam dici ſolet, Quòd ſi quis pro alio non fideiu-
bere iurauerit: non obſtante iuramento,ex cauſa ad rele
uandam ſcilicet ipſius proximi neceſsitatem,fide iubere
poterit. vt notat Panormita. in.c. Si vero. in.iii. col.de
Iure iuran. vbi inquit. Idem eſſe ſi quis alicui pecuniam
non mutuare iurauerit. allegat Ioannem Andream. in
Additio. ad Speculum eodem titulo.& in.c.ij.De ſolu-
tio. Idem tenet ipſe Panormita. in diſputatione ſua in-
cipi.Statutum.col.xv. verſicu. Quintus caſus.Ludoui
cus Roma. in. l. Non ſolum. §. Morte. ff. de Operis
noui nuntiatio. Archidiaco. in. c. Sicut. xi. quæſtione.
58 prima. † Vbi inquit,Laycum debere ſuo proximo fide
iubere: aliàs peccare. Et licet non teneatur de Iure

Canonico, aut ciuili: tenetur tamen de iure diuino ac naturali. Idem tenet Archiepiſcopus Florenti. in ſecunda parte ſuæ Summæ. titulo. x. c. v. verſicu. Tertius caſus. Angelus de Clauaſio, Silueſter de Pierio, & omnes Summiſtæ in verbo Iuramentũ. Quos refert & ſequitur Ioannes de Selua in tractatu. de Iure iuran. in tertia parte. col. v. in nona fallentia.

59 Sic ſi quis non reuocare donationem iurauerit: Eam ex cauſa ingratitudinis non obſtante iuramento reuocare poterit. vt notat Philippus Corne. in conſilio. cii. volu. primo. Quem refert & ſequitur Barptholomæus Caſſa. in conſilio. lv. incipi. Stante conſuetudine. in. ix. col.

60 Iuramẽtũ enim, vt diximus, ſemp intelligi debet, iuſta nõ ſuperueniente cauſa, ſed rebus ſic ſtantibus, & in eodẽ quo iurans credebat ſtatu permanentibus. iuxta notata in. d. l. fi. ff. Qui ſatis dare coga. & in. c. Quemadmodum per glo. & doct. ibi. de Iure iuran. Et tradit Philippus Corne. in conſilio. cxxvi. incipi. Licet. col. ij. verſicu. Et propterea volu. primo. Et in conſilio. cclxxxviii. incipi. Viſo diligenter. col. ix. volu. iii. Andreas Siculus in conſilio. xxxvi. incipi. Sapienter ſcripſit. col. xvi. volu. ij. Iaſon in. d. l. Quòd ſeruius. in. iii. col. ff. de Cõditio. ob cauſam. Barptholomæus Socci. in conſilio. lviii. incipi. Super propoſita. colum. ij. volumine. iij. Domini de Rota Deciſione. ccxciiii. quæ ſecundum nouam impreſsionem eſt prima in ordine. incipi. Licet quis iuret tempore receptionis. ſub titulo de Iure iuran. in nouis. Philippus Decius in conſilio. cccv. & in conſilio. cccviij. incipi. In præſenti. Albertus Bru-

nus in conſilio.xxxv.incipi. In cauſa mota.in penul.col. Laurentius Syluanus in conſilio. l. incipi.Gratia facta. in.xviij. col. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxvij. incipi. Scripſi ſimpliciter.col.finali.volu.primo. & Marianus Socci. iunior in conſilio. iii. incipi. Viſa & bene conſiderata. col.iii. volu.ij.

61 Et ideo iuramentum ad ea quæ ortum habent & cauſa de futuro non trahitur. vt notāt Antonius de Butri. & Ioannes de Imola in. c. Cum contingat. in. vij. mẽbro. col. iiii. verſicu. Item aduerte. de Iure iuran. Federicus de Senis in conſilio.cclxxxi.incipi.Caſus talis eſt.Franciſcus de Arectio in conſilio. ij. Marianus Socci in cõſilio. lxxvii. incipi.In præſenti conſultatione.& in conſilio. lxxx. col. vij. verſi. His tamen minime refragantibus. volu. primo.

62 Neq; in renuntiatione, quantumcunq; per verba generalia facta , ius ex cauſa de futuro competens includitur ; vt notat Bar. in. l. Qui Romæ. §. Duo fratres. in. vi. quæſtio. ff. de Verborum obliga. & tradit Barptholomæus Socci. in.l.prima.§.Veteres.ff.de Acquirenda poſſeſsio.

63 Multa enim ex cauſa fieri permittuntur : Quæ abſq; cauſa fieri minime permitterẽtur. Nam quamuis Princeps non poſsit ſententiando vel ſtatuendo citationem tollere, vt notant Innocen. & communiter doctores in.c. Quæ in eccleſiarum.de Conſtitutio.Bal.in.l.finali. C. de Legibus. & in. l. ij. C. Quomodo & quando iudex. Petrus de Ancharra. in repetitio.c.Canonum ſtatuta in proſecutione tertiæ.quæſtio. principalis.de Con ſtitutio.

ſtitutio. Ioannes de Imola. in Clementi. paſtoralis. §. Cæterum. de Re iudica. Marianus Socci. in ſuo citationũ tractatu. Guilielmus Maynerius in. l. Omnia quæcũq;. col. iiij. ff. de Regulis iuris. Et Ludouicus Gomeſius in regula de non iudicando iuxta formam ſupplicatio-
64 nis. in compendio vtriuſq; ſignaturæ. folio mihi. clxvj. † Quia citatio de iure naturali atq; diuino dicitur exiſtere. vt notant Panormita. & doctores in. c. primo. de Cau
65 ſa poſſeſsio. & proprieta. † Ex cauſa tamen Princeps citationem poterit omittere. vt eſt glo. notabilis in. l. ante penul. ff. Ex quibus cauſis maio. Et notant doctores in. c. Inter quatuor. de Maioritate & obedien. Ioannes Andre. in. d. c. primo. de Cauſa poſſeſsionis & proprieta. & in additio. ad Speculum in titu. de Senten. §. Iuxta. verſicu. Eſt etiam nulla. Bal. in. l. ij. C. Quomodo & quando iudex. & in. l. Ne cauſas. C. de Appellatio. Alexan. in conſilio. ij. col. iiij. volu. primo. Franciſcus de Curte in conſilio. xx. incipi. Sæpenumero. in. ij. & iij. col. & Matthæus de Afflictis in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. ccclxxxxi. incipi. Fuit dubitatum. in. ij. col.

66 Sicut de defenſione dicimus, Quæ licet de iure naturali videatur exiſtere: illam ex cauſa Summus Pontifex poteſt tollere. vt notat Albericus de Roſa. in. l. Omnes. in prima col. C. de Epiſcopis & clericis. Ange. in. l. Si ſic. ff. de Legatis primo. Nellus in tractatu Bannitorum. in. ij. quæſtio. ſecundi temporis. Alexan. in. l. Cum mulier. col. v. verſicu. & pro confirmatione. ff. Soluto matrimo. & Philippus Decius in. c. Dilecti. col.

ſeptima. verſicu. Quia ſupra. de exceptio.

67 Nam circa ius ipſum naturale, & à deo & ab hominibus, ex cauſa, ob neceſsitatem, cõmunemq̃ hominũ neceſsitatem, Aliquando reperimus diſpenſatum fuiſſe. vt cõmuniter notant doct. in. §. Sed naturalia. Inſtitu. de Iure naturali gentium & ciuili. Et Ioannes de Turre Cremata in. c. primo. v. Diſtinctione.

68 Hinc videmus, Quòd quamuis ſurdus & mutus propter impedimentum naturale, non poſsit teſtamentum condere: Cum eis tamen vt naturali impedimento non obſtante teſtari poſsint: poteſt Princeps diſpenſare. vt eſt tex. in. l. Si mutus. cum ſimilibus. ff. de Teſtamentis.

69 Et ideo dici ſolet, Quòd quamuis Summus Pontifex non poſsit ius diuinum in totum tollere: poteſt tamen ex cauſa illud moderare, interpraetari, ac limitare: & circa illud diſpenſare. vt cõmuniter concludunt doctores in. d. c. primo. & in. d. c. Quae in eccleſiarum. de Conſtitutio. & in. c. Poſt translationem. de Renuntiatio. & in. c. Ex parte, el primo. de Officio delega. & in. c. Literas. de Reſtitutione ſpolia. Vincen, Ioannes Andre. Panormita. & cõmuniter omnes. in. c. Propoſuit. de Conceſsione praeben. & in. c. A nobis poſt gloſam ibi in verbo exemptus. de Decimis. & in. c. Cum ad monaſterium. de Statu monachorum. & in. c. Gaudemus. de Diuortijs. & in. c. Per venerabilem. Qui filij ſint legiti. & in. c. Sunt quidam. xxv. quaeſtio. prima. & in regula. Actus legitimi. de Regulis iuris. libro. vj. Bar. in prohaemio. ff. in. vj. col. & in. l. Ex hoc iure gen-

tium.ff.de Iuſtitia.& iure. & in. d. l. Omnes populi . & ibi cõmuniter doctores : eodem titulo. & in. l. Reſcripta. C. de Precibus Imperato. offeren. & in. l. finali. C. Si contra ius vel vtilitatem publi. & in. l. prima.ff. de Conſtitutio. Principum. Albericus de Roſate in prima parte ſtatutorum. quæſtio. vij. Bal. in Auctenti. Ad hæc. C. de Vſuris. & in. l. prima. C. de Iure aureorum anulorum. Alexan. in conſilio. ccxlix. incipi. Pro inueſtigatione. col. iii. volu. ij. & in conſilio. clxxxiii. incipi. Perſpectis verbis. col. finali. volu. v. Marianus Socci. in conſilio. xxviii. incipi. Circa primum quæſitum. volu. primo. Philippus Corneus in conſilio. clxxxix. incipi. Quãquã. col. ij. volu. iiii. Feli. in. c. Poſtulaſti. col. xv. verſicu. Tertius caſus, de Reſcriptis. & in. c. Humilis. de Maioritate & obedientia. Franciſcus de Curte in cõſilio . xix . incipi. Viſo priuilegio. col. iiii. verſicu. Aggredior. & in. d. conſilio. xx. incipi. Sæpenumero. in. ij. col. Philippus Decius in conſilio . cxij. incipi. In præſenti conſultatione. col. ij. volu. primo. & in. d. c. Quæ in eccleſiarum. vbi moderni multa allegant. de Conſtitutio. de quo latiſsimè ſcripſi, & multos caſus Diuino iure prohibitos, in quibus Summus Pontifex diſpenſauit, retuli in tractatu ſeu conſilio meo, ſuper Sereniſſimornm Regum Angliæ matrimonio, in ſecunda principali dubitatione. in ſecundo pro parte affirmatiua fundamento.

70 Hinc etiam dici ſolet, Quòd quamuis Epiſcopus non poſsit contra ius. Canonicũ & præcipue cõſiliare ſtatuere, nec diſpenſare. vt probat tex. in. d. c. Poſt translationẽ.

de Renuntiatio. & in.c. finali. & ibi Hoſtien. & docto-
res notāt. de Officio Archidiaconi.& in.c.Licet in corri
gendis.ibi ſtatuens ad reformationem eorum, quod re-
gulare fuerit & honeſtū,& in.c.Quod ſuper his.& in.c.
Cum inferior.& vtrobiq; doctores,præcipue Feli. de Ma
ioritate & obedien.& in.c.Inſtitutionis. xxv. quæſtio. ij.
& in.l. Normam. cum ſimilibus. C. de Officio præfecti
præto. & notant cōmuniter doctores in. d. c. primo . &
in. c. Quæ in eccleſiarum.de Conſtitutio. & in. c.ij.eo-
dem titulo. & in Summa . xviij. Diſtinctione. & in.l.
Omnes populi. ff. de Iuſtitia & iure. Innocen. in. c.fi.
de Officio delega. & in. c. Ex tuæ.de Clericis non reſi-
den. Archidia. in. c.Licet. de Electio. libro. vj.Ioannes
Andre. in. d. c. finali. & in. c.finali.de Appellatio. codē
libro. & in additio.ad Specula.in Rubrica. de Electio-
ne. Panormita. in. c. Cum dilectus. col. iiij.& in.c.fina
li. de Conſuetu. & in. c. primo. de Translatione præla.
& in. c. Super Specula. de Priuile.Petrus de Anchar-
ra. in . d. c. primo. de Conſtitutio. in. iii. membro. in.
xj. quæſtio. & in conſilio. xviii. incipi. In quæſtione. in
prima col. Albericus de Roſate in prima parte ſtatu-
torum. in. vj. quæſtio. & in. d. l. Normam.de Officio .
præfecti præto. Cardina. in. d. c. Quæ in eccleſiarum.
in. vj.quæſtio. & in Clementi. prima. §. finali. de Re-
bus eccleſiæ non alienan. & in conſilio. cxxxij. incipi.
Archipresbyter.in finali.col.Antonius de Butrio in.d.c.
primo.& in repetitione.C.Cum M. Ferrarienſis in prin-
cipio.de Conſtitutio. & in. d. c. primo. de Translatione
præla. Ioannes Faber in. §. Sed quod Principi. Inſtitu.

de Iure naturali gentium & ciuili.Ange.in.§.Ius ciuile.
eodē titu.Federicus de Senis in conſilio.xvi. & in cōſi-
lio.ccc.incipi.Guilielmus, Henricus Bouich.in.c.A no-
bis.el primo.col.prima. de Sententia excōmunica. Cal-
deri.in cōſilio.v.ſub titulo. de Conſtitutio. Geminia. Et
Præpoſitus Alexandrinus in.c.Si omnes.xix.Diſtinctio.
Idē præpoſitus in.c.Fruſtra.col. ij.viii. Diſtinctio.Iacobi
nus de ſancto Georgio in.l.prima.& ibi Alexā.ff.Quod
quiſq; iuris. Idem Alexan.in conſilio.cvi. incipi.Perſpe-
ctis. col.ij.volu.ij.& in cōſilio.cxxx.incipi.In cauſa. col.
ij.volu.iiii.& in conſilio.cxlii.incipi. Viſo proceſſu. col.
finali.volu.vj. Philippus Corneus in cōſilio. cv. incipi.
Ex quo ſtatutū.col.penul. volu.iiii. Franciſcus de Are-
tio.in.l.Ex duobus.§.Etiā.col.ij.ff.de Vulgari.& pupi.
Barptholom eus Socci.in cōſi.cclxxii.incipi. Nō proſe-
quēdo ordinē.col.iii.vol.ij. Andreas Siculus ī Clemēti.
Ne Romani.in.vii.col. de Electio.& in conſilio.xxi.col.
vii. volu.iii.Ioannes de Turre cremata in.c. A ſubdiaco-
no.xciii. Diſtinctio.Feli. in.c.ij.col.xiiii. de Libelli obla-
tio.Philippus Decius in.d.c. Quæ in eccleſiarū. in pri-
mo notabili.& in.c.Si duobus.in vltimo nota.de Appel
latio.Rochus de Curte.in.c.finali.in. xxxv.col.de Con-
ſuetu.Ioānes Frāciſcus de Pauinis in tractatu de Offi-
cio & poteſtate capituli ſede vacāte.in prima parte prin
cipali.in.vj.quæſtio.col.finali.& Carolus Ruinus in cō
ſilio.clxiii. incipi. Circa illud de quo quæritur.col.prima
71 in fine.volu.iiii. † Ex cauſa tamen id poteſt efficere.&
ſic ex cauſa poteſt Epiſcopus contra ius canonicū etiā
cōſiliare ſtatuere tanq; diſpēſare. vt notāt cōmuniter do-

ctores in. d. c. primo. de Conſtitutio. & in. d. c. fina. de Conſuetudine. & in. d. c. Quod ſuper his. de Maiori- tate & obedien. & in. c. ij. de Probatio. & in. c. Dilecti. el final. de Appellatio. & in. d. l. Omnes. populi. vbi Bal. in. iiii. col. & Ioannes Baptiſta de ſancto Seuerino in. xxxviii. col. & ibi Iaſon in prima lectura. ff. de Iuſti- tia & iure. Ioannes de Ligna. in. d. c. At ſi clerici. & ibi Panormita. & moder. de Iudicijs. Idem Panormita. in. d. c. fi. de Conſuetudine, Archidiaco. in. d. c. Licet canon. de Electione. libro. vj. Cardinalis in. c. Studuiſti. de Of- ficio legati. Albericus de Roſate in prima parte ſtatuto rum. in. vij. quæſtio. verſicu. Quid ſi ſtatutum. Bal. in repeti. l. ij. ff. de Iure iuran. & in additio. ad Speculum. in titulo de Feudis. Ludouicus Roma. & doctores in. l. prima. ff. de Iuriſdictione omnium iudi. & in conſilio. cccxxv. incipi. Quo ad primum. in. ij. col. & in conſi- lio. ccccxxviij. incipi. In terminis. in finali col. & in ſin- gulari. ccccIxxxvi. incipi. Sed an poſſit Epiſcopus. An- dreas Siculus in. d. c. primo. & in Rubrica. C. Qui ad- mitti. in. xxiiii. col. & in conſilio. xxxvj. incipi. Sapien- ter. col. xv. volu. ij. & in conſilio primo. col. xxij. & in conſilio. lxxvj. incipi. Illud in medium afferam. col. iii. volu. iij. Alexan. in Rubrica. col. ij. ff. de Officio eius cui mandata eſt iuriſdictio. & in. d. l. Ex duobus. §. Etiam ſi contra tabulas. ff. de Vulgari & pupillari. & in. l. Nemo poteſt. col. prima. ff. de Lega. primo. & in conſilio. ccxlviij. incipi. Perſpectis his. col. iiij. verſicu. quinto probatur. volu. ij. Laufrancus de Oriano in tra- ctatu de Interpretatione ſtatutorum. in prima colum.

Ange. in. d. §. Ius ciuile. Præpoſitus Alexandri. in di-
cta Summa. xviij. diſtinctio. in. ij. colum. Rochus de
Curte in.d.c. finali. in. xxxvi. colum. de Conſuetu. Feli.
in. d. c. primo.col. xvii. in. vij. Fallentia. de Conſtitutio.
& in. c. primo. in. iij. colum. verſicu. quinto declara.
de Reſcriptis. &, in. c. primo. col.iiij. de Sponſa.& Ia-
ſon in.l. prima.C.de Precibus Imperatori offeren. & in.
d. l. Nemo poteſt. in. ij. lectura. in. ij. colum. de Lega.
primo.

72 Pro quibus facit. l. Si hominem.ff. Mandati. vbi pro-
curator generalis ex cauſa, prohibere poteſt procurato-
ri Speciali, ne cõmiſſum ſibi negotiũ attentet. Quem
textum vt ſingularem cõmendat. Bal.in.c.primo.vt lite
nõ conteſta. Per quem textum dicebat idem Bal.in.l.Si
in aliquam circa finem principi.ff. de Officio proconſu-
73 lis & legati. † Ex cauſa viſitatorẽ generalem poſſe male
factum à viſitatore Speciali corrigere atq; emendare.
Et per illum tex. dicebat etiam idem Bal. in.l. Error.C.
de Iuris & facti ignorantia: Poſſe procuratorem ex ma-
gna cauſa propriam domini confeſsionem reuocare. &
tradit Hippolitus de Marſilijs in. l. prima. §. finali. ff.
de Quæſtio.

74 Hinc notabiliter dicebat Petrus de Beſutio in. l. Quod
iuſsit. Quẽ ibi cõmuniter ſequũtur doctores.ff.de Re-
iudicata. Se in quæſtione facti reſpondiſſe: quendam
Epiſcopum licite ſub pœna ſuo Archiepiſcopo præce-
piſſe: ne per vicum duorũ fratrũ quorũ patrẽ interfece-
rat tranſiret: ne eorum animum ad in eum aliquid mali
committandum procuraret: quod quilibet iudex cauſa

quietudinis & pacis conſeruandæ, & delicti atq; ſcan-
dali euitandi, in ſuos ſubditos facere poſſet. Vt notant
Bar. & doct. in. d. l. Quod iuſsit. allegat tex. notabi-
lem in. l. prima. §. finali. ff. de Officio præfecti vrbis.
Sed melior eſt tex. Quem ad hoc ego ponderare ſoleo.
in. l. Moris. ff. de Pœnis. Quod etiam voluit Ioannes
Andre. poſt Guidonem de Suza in additio. ad Specu. in
75 titulo de pigno. §. Sequitur. verſicu. Quid ſi timeo. †
Notabiliter inquiens, Poſſe iudicem quando inter ali-
quos eſt inimicitia futuris ſcandalis prouidere: & ex
hac cauſa ſub certis pœnis, ne per certos limites ac fi-
nes tales incedant præcipere. Et voluit Paris de Puteo
in tractatu ſindicatus in verbo iudex vt non arguatur.
folio mihi. lxxiii. Alexan. in. l. Qui bona. §. Si quis iu-
ſta. ff. de Damno infecto. & Iaſon. in. l. Finali per tex-
76 tum ibi. ff. de Officio procuratoris Cæſa. † Per quē tex
tū notabiliter ibi dicebat Albericus de Roſate, Quod
ſi alter alterius inimicus exiſtat: poteſt arbiter ex hac
cauſa prohibere, ne alter ad alterius vicum accedat.
Quod eſt notandum ad limittationem eorum quæ tra-
dit Bar. in. l. Cum Aquiliana. ff. de Tranſactio. & quæ
tradunt Canoniſtæ in. c. Quinta vallis. de Iure iuran.
idem voluit idem Albericus in. l. finali. per textum ibi.
77 ff. de Interdictis & relegatis. † Poteſtatem (inquiens)
poſſe ſubdito ſuo ex cauſa, & ſic pacis beneficio, & vt
delictis obuietur, ſub certis pœnis præcipere: ne de
domo ſua audeat diſcedere. quod etiam tenuit Alexan.
in. d. l. Quod iuſsit. licet in hoc contrarium ibi volue-
rit Iaſon in. v. vol. ſecutus opinionem Bal. in. d. c.

Quinta vallis. in prima col. de Iure iuran. Egregiè dicentis, Nō poſſe iudicem ob illam cauſam, niſi id ſpecialiter ſibi à Principe concedatur: alicui quod à ciuitate exeat, vel quòd à domo non recedat, mandare: quia tale præceptum, ſpeciem ſeruitutis videtur inducere. Contra quos ſolitus ſum ſupradictam cōmunem opinionem ſequi atq; tenere. Quam etiam cōtra Bal. in. d. c. Quinta vallis. tenuit Raphaël in. d. l. Quod iuſ-
78 ſit. inquiens. † Poſſe iudicem ex cauſa vitandæ diſcordiæ, aliquem cogere ſuum hoſpitium mutare. Et tenuit Ioannes Crotus de Monteferrato in repetitione. l. Omnes populi. in. vij. col. in quarta concluſione. ff.
79 de Iuſtitia & iure. † Minores (inquiens) Magiſtratus, & inferiores etiam iudices, pro bono atq; pacifico ciuitatis ſtatu, poſſe præcipere, ſtatuere atq; ordinare: vt nullus potens aut nobilis audeat palatium intrare. Quod eſt intelligendum quando ex cauſa quis à ciuitate expellitur: quia fortè ipſe cauſa turbationis ciuitatis
80 erat † Secus verò ſi ſine cauſa id fieret: quia tunc etiam pro pacis bono quis à ciuitate expelli non poſſet. vt notabiliter declarat Andreas Siculus in conſilio. primo. incipi. Magnus ſcripſit Pſalmiſta. col. xxxiiij. in fine. volu. iij. Benefacit. tex. ſingularis in. l. Decurionū.
81 C. de Pœnis. † Imo & quod ſingularius eſt, Si quis abſq; cauſa à ciuitate expelleretur: poſſet eccleſiaſticus iudex tales expulſores excōmunicare: & illius ciuitatis ciues interdicere. vt pulchrè cōcludit Panormita. in. c. primo. col. finali. de Officio ordinarij. & tradit Feli. in Rubrica. col. iij. de Tregua & pace.

82 Alibi notabiliter dici ſolet: Quòd quamuis Epiſcopus
non poſsit pias teſtatorũ volũtates mutare,neq; alterare:
quia hoc ad ſolũ Summũ Põtificẽ ſolet pertinere.vt eſt
tex.notabilis. in Clementi.Quia cõtingit.in principio.de
Religioſis domi.ibi.Cũ tamẽ ea quæ ad certũ vſum lar-
gitione ſunt deſtinata fideliũ,ad illũ debeant,nõ ad aliũ
(ſalua quidẽ ſedis apoſtolicæ autoritate)conuerti.&
notatur ꝑ glo.& doctores præcipue ꝑ Cardinalẽ.in Cle
menti.Vt hi qui.§.Illi verò.in verbo.Anexi.de Aetate &
qualitate.& per Innocen.& docto.in.c.finali de Clericis
nõ reſiden.Adeo quòd in Papa requiritur clauſula nõ
obſtante.Nam nec Papa abſq; iuſta cauſa,de Poteſtate
ordinaria id poſſet efficere: quãuis de Poteſtate abſolu
ta poſsit dictã cõmutationem facere.vt notãt Bal.Philip
pus Corneus.& doctores in.l.Si teſtamentũ.C.de Teſta
83 mentis. † Quinimo nec ſtatutũ poſſet contrariũ diſpo-
nere. vt poſt Bal.quem ipſe refert Cõſuluit Feli.in cõſi-
84 lio.xlvii.incipi.Cantores eccleſiæ.in prima col. † Ex cau
ſa tamẽ id Epiſcopus poſſet efficere. vt notãt Corſetus.
Panormita.& doctores in.c.Cũ acceſsiſſent. de Cõſtitu
tio.& in.c.Cũ venerabilis.de Exceptio.Notabiliter dicẽ
tes,quòd licet fundator beneficij diſpoſuerit beneficiũ
eſſe ſacerdotale:poterit Epiſcopus in illo,in minoribus
conſtitutũ ex cauſa inſtituere. Quorũ doctrinã tanquã
aureã refert & ſequitur Cæſar Lambertinus in tractatu
de Iure patrona.in prima parte primi libri.in ſecundo ar-
ticulo nouæ quæſt. Principalis in .iiii. col. Et quod ex
cauſa poſsit ordinarius teſtatoris voluntatẽ mutare: pro
bat.tex.in.l.prima.in principio.&.l.ij.ff.vbi pupillus edu

cari debeat.& in.l.Quintus Mutius.ff.de Annuis legatis.& in.l.finali.& ibi notat Bar.ff.de Operibus publi.& notant doc.præcipue Antonius de Butrio in.c.finali. de Teſtamen.Bal.in.l.Si quis ad declinandã.in.v.col.C. de Epiſcopis & cleri.& in.l.finali.C.Si aduerſus venditionem pigno.Andreas de Iſernia in.c.primo circa finẽ.de Capitu.Corra.Ioannes de Imola in.l.prima in.ij.&.iij. col. ff. de Conditionibus inſtitutio. Alexan. in cõſilio. lxxiii. incipi. In cauſa & lite. volu. vij. & Matthæus de Afflictis in.c.primo.§.Item ſi fuerit.col.ij.Quibus modis feudum amittatur.in vſibus feu.

85 Hinc etiã dici ſolet,Quòd quamuis prælatus nõ poſsit res eccleſiæ infeudare:neq; in emphiteuſim niſi ſecũdũ eccleſiæ conſuetudinem concedere: & ſic quamuis nõ poſsit talem eccleſiæ conſuetudinem alterare: vt notant Iacobus de Bello. Aluaro.Nicolaus de Neapoli,Martinus Lauden. & Cardina.in.c.primo.in principio. Qui feudum dare poſſunt. Idem Iacobus de Bello in.c.primo.§.Similiter de lege Corradi. Raphaël Cuma. in conſilio.xcix.incipi. Quædam poſſeſsio. Raphaël Fulgo. in conſilio.x.incipi. Bona zonta.& in cõſilio cclxvii. incipi. Petrus. & Alexander de Imola in conſilio.v. incipi. Si vera ſunt. col.iii. volu.v. Tamen ſi aliqua iuſta cauſa de nouo ſuperueniret: quia forte res eccleſiæ ad manus alicuius potẽtis perueniſſet: tali in caſu poſſet prælatus conſuetudinẽ prædictã alterare: & rem illã alicui alij in feudare:vt ab illo potẽte poſſet extrahi:& ad eccleſiæ manus melius poſſet peruenire. vt cõmuniter concludunt doctores in.c.ij.de Feudis. & latiſsimè tra-

dit dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in
ſuo feudorũ tractatu. in ſecunda parte principali. in.vj.
principali quæſtio.
86 Benefacit, Nam quãuis attenta antiquiſsimi iuris cõ-
munis diſpoſitione, teneretur prælatus in multis ſui ca-
pituli conſilium requirere. Nam nihil aut modicũ debe
bat Epiſcopus ſine capitulo facere. vt notat Archidiaco.
in Summa.xviii. Diſtinctio. & collectarius in.c. Nouit.
de His quæ à prælato ſine conſenſu capi. Quos refert
& ſequitur Egidius Debellamera in.c. Irretragabili. in
penul.col.in.iii. quæſtio.de Officio ordinarij. quamuis
hodie vt ſuo loco copioſe tractamus, in pauciſsimis te-
87 neatur canonicorum conſilium petere. ✝ Tamen in illis
caſibus in quibus conſilium ſui capituli requirere tene-
batur: in illiſmet caſibus ſubſiſtente iuſta cauſa, præfati
capituli conſiliũ requirere non tenetur. vt notant Ho-
ſtien. & cõmuniter doctores in.c. Nouit. & ibi Panor-
mita. in verſiculo. Sed nunquid exiſtẽte cauſa. eodẽ titu
88 lo de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu capitu. ✝
Et ideo quamuis Epiſcopus ſecundum iura antiqua
(quæ hodie ſunt correcta tam per contrariũ totius orbis
generalem conſuetudinem, quam etiam per alia iura no-
ua. vt latiſsime alibi ſcripſi ac demonſtraui (quod in
breui Deo duce tradetur impreſsioni) in corrigẽdis cle-
ricis teneretur ſui capituli conſiliũ requirere: Eo etiam
tempore, ſi iuſta cauſa ſuberat, & delicti qualitas id exi-
gebat: poterat Epiſcopus abſq; aliquo ſui capituli
conſilio contra clericos procedere: eoſq; punire & ca-
ſtigare. vt notabiliter voluit Andreas Siculus in.c.

Pernicioſam. col. ix. verſicu. Et pondero iſtum textum. de Officio ordinarij.

89 Et ideo quamuis Epiſcopus nō poſſet, nec nunc poſsit res eccleſiæ ſine cōſenſu ſui capituli alienare: Qui conſenſus, ſolū in alienationibus, & in rebus cōmunibus, & nō in alijs quibuſcunq; negotijs ab Epiſcopo exercendis, debet hodie peti. vt notat Archidiaco. in Summa. xviii. Diſtinctione. & Collectarius in. d. c. Nouit. de His quæ fiunt à præla. quod latius vt diximus, alibi exami-

90 namus. † Tamē ſi neceſsitas eccleſiæ ſuperuenerit: ſine capituli conſenſu, ipſo minime requiſito, in neceſsitatis caſu, ſolus prælatus res eccleſiæ alienare poterit: dummodò alienationem ſic vtiliter gerat: vt à iure reprobari non valeat. vt notat Bal. in. d. c. primo. in principio. Qui feudum dare poſſunt. allegat Archidiaconū idem tenentem in. c. Terrulas. xii. quæſtio. ij. Quos refert & ſequitur dominus præceptor meus in. d. tractatu feudorū. in ſecunda parte principali. in. ij. quæſtio. in principio. Et licet ipſe non dicat, idem voluit Panormita. in. c. finali. de Eccleſijs ædifican. & probat hoc tex. à contrario ſenſu. in. c. Placuit. ibi ſine vlla neceſsitate. Per quem ita ibi tenent, Archidiaco. & Dominicus. eadem. xij. quæſtio. ij. Quorum doctrinā refert & ſequitur Iaſon in titulo qui feudum dare poſſunt. in. vij. col. in tertia limitatione. & Matthæus de Afflictis, eodem titulo. in. iiii. col. vbi Bal. inquit, Capituli conſenſum poſtea ſubſequi debere: & capitulum teneri talem alienationem confirmare.

91 Sic quamuis Epiſcopus (vt ſupra in quarto contrariæ partis fundamento diximus) non poſsit in eccleſiarum

& ſubditorum inferiorum præiudicium ipſis,inuitis & minime conſentientibus aliquid ſtatuere atq; ordinare. vt notãt Hoſtien.Innocen.& cõmuniter doctores in.c. veſtra. per illum textum. de Locato,& multi alij Quos retuli ſupra in.d.loco. Ex cauſa tamen,& præcipue cum ſui Capituli conſilio, in eccleſiarũ & ſubditorum præiudicium, bene id poſſet efficere.vt notant Antonius de Butrio,Ioãnes de Imola & alij in.d.c. Veſtra.& Alexan. in conſilio.cvi. incipi. Proſpectis his. col.iii. volu.ij.

92 Et ideo ex cauſa poſſet Epiſcopus ſtatuere atq; ordinare,vt clerici viuant in cõmuni,ſi forte vixerint diſſolutè: & concubinas habeant,& circa diuina officia negligentes videanť exiſtere.vt notãt doctores in.c.Q m̃.vbi latiſſimè Ioãnes de Imola.de Vita & honeſtateclericorũ.

93 Et poſſet etiam ex cauſa penſionem ſibi ſoluendã eccleſiæ inferiori imponere: & penſionem ſibi ab eadem inferiori eccleſia debitam, eidem remittere. vt eſt tex. & ibi notat Panormita. in primo & .ij.notabili.in.c.Cum venerabilis.de Cenſibus. Et poſſet etiam ex cauſa locum deputatum hoſpitali pauperum,in modicum parrochialis eccleſiæ præiudicium priuilegiare. vt ſuperius diximus,& poſt Lapum,quem ipſe refert,voluit Feli. in.c. Cum inter.col.iij. in principio. de Re iudicata.

94 Sic ex cauſa poſſet Epiſcopus, vt quis duas dignitates vel duos perſonatus, in eccleſia habeat diſpenſare. vt notat Archidiaco.in.c. primo.de Conſuetudine.libro.vj. Quẽ referunt & ſequuntur Domini de Rota,in Deciſione.xxix.incipi.Nota quòd Epiſcopus. ſub titulo. de Præbendis,& diſpenſatio. in antiquis.

95 Et quamuis Epiſcopus & quilibet alius officialis non poſsit cõtra clericum exemptum procedere: ſed ad ſuũ iudicem illum debeat remittere: Ex cauſa tamen puta ſi in iudicio eius aures offenderit, arbitrarie eum poterit punire. vt notabiliter conſuluit Federicus de Senis in
96 conſilio. cccii. in finali col. in principio. † Vbi inquit, Quòd quamuis officialis Epiſcopi ex ſua generali poteſtate, abſq; ſpeciali Epiſcopi cõmiſsione, non poſsit delinquentes punire: poteſt tamen tam clericos quã laycos in iudicio eius aures offendentes, arbitrariè pro ſuo nutu caſtigare. Quia quod principaliter non licuit: potuit accidẽtaliter licere. c. Tuã. de Ordine cognitio. Quẽ refert & ſequitur Ioannes Franciſcus de Pauinis in tractatu de Officio & poteſtate capituli ſede vacante. in ſecunda parte principali. in. x. quæſtio. col. v. verſicu. pro ampliori declaratiõe. Quod alibi plene ſoleo tractare: & aliis autoritatibus atq; fundamẽtis corroborare.
97 Sic quamuis Epiſcopus nõ poſsit præſcriptioni & aliis eccleſiæ iuribus renuntiare: ex cauſa tamen, puta ad euitandam ſuperioris indignationem, talem renuntiationẽ poſſet efficere. vt notant Innocen. Ioannes Andre. & cõmuniter doctores in. c. Veniẽs. de Præſcriptio. Quos refert & ſequitur Bertachi. in tractatu de Epiſcopo. in quarta parte principali in principio. in vj. quæſtio.
98 Sic etiam, quamuis vbi nunquam fuit Epiſcopus de nouo inſtitui non debeat. c. Felix. xvi. quæſtio. prima. tamen ex iuſta cauſa, puta ſi multitudo fidelium creuerit: vel gens nimia ad fidem conuerſa fuerit: licitè inſtitui poterit. c. Præcipimus eadẽ. xvi. quæſt. prima.

99 Et quamuis Vicarius generalis non poſsit alium Vicarium generalem cum eadem poteſtate facere: neq; in ſui locum aliquem poſsit ſubſtituere. vt eſt tex. in. c. Clericos. de Officio ordinarij. & notant Archidiaco. & doc. in. c. primo. de Officio Vicarij. libro. vj. & in. c. Romana. de Appellatio. eodem libro. Antonius de Butrio & cōmuniter doctores. in. c. Et perpetuus. de Fide inſtrumento. Bal. in. l. Aliquando. ff. de Officio proconſulis & legati. Domini de Rota. Deciſione. ccclxxviii. incipi. Fuit dubitatum vtrum Vicarius, ſub titulo. de Officio Vicarij. in nouis. Lucas de Pena in. l. Archiatros. C. de Comitibus & Archiatr. libro. xii. Alexan. Iaſon. & Ioannes Franciſcus Purpuratus, in. l. More maiorum. ff. de Iuriſdictione omnium iudicum. Etiam ſi talis Vicarius ſit deputatus à capitulo ſede vacante. vt notant idem Archidiaco. Innocen. Ioānes Andre. & alij. Quos refert & ſequitur Ioannes Franciſcus de Pauinis in tractatu de Officio & poteſtate capituli, ſede vacante. in ſecunda parte principali. in. x. quæſtio. verſi. Adde quod ſi ca-
100 pitulum. col. v. in fine. † Et idem in vicario ſeu legato Papæ. vt notant Matthæ. & Cardina. in Clementi. Et ſi principalis. de Reſcriptis. & Andreas Siculus in. c. Nouit. col. ij. de Officio legati. Quamuis poſsit aliquas cauſas cōmittere: & ſic ordinariam iuriſdictionem delegare. vt notant doctores ſupradicti. & voluit Ludouicus Roma. in. l. finali. ff. de Officio eius cui mandata eſt
101 iuriſdictio. † Ex cauſa tamen, puta propter infirmitatem, & iuſtam abſentiam, ſi ſocium idoneum Vicarius Generalis nonhabuerit: alium Vicarium generalē loco

ſui

ſui facere: & vices ſuas illi cōmittere poterit. vt notant doctores præfati. & præcipue Domini de Rota, in loco proximè allegato. glo. & doctores in Clementi. prima. in verbo. Locum aliorum. de Regularibus. Hoſtien. Ioannes Andre. Ioannes de Imola & cōmuniter alij in. d. c. Clericos. Egidius de Bellamera in. c. Sua nobis. in finali. col. de Officio vica. Dominicus poſt Ioannem Andreā in. c. Cū ex eo. §. Porro. de Electione. libro. vj. Feli. in. d. c. Perpetuus. in. ij. col. & Stephanus Bertran. in conſilio. cxvii. incipi. Ex literis legationis. volu. primo. Dixi ſi ſocium non habuerit, quia ſi ſocium & ſic conuicarium generalem idoneum habuiſſet: nemini etiā ex cauſa vices ſuas cōmitere poſſet. & hoc per ea quæ notat Ange.
102 in. §. Manet. Inſtituta. de Societate. † Vbi notabiliter, inquid, Quòd quāuis vbi ſocius longo tēpore ex cauſa neceſſaria eſt receſſurus, poſsit ſocietati renuntiare: Si tamen ſocium valde idoneum habuerit: talem renuntiationem facere non poterit. Et probat tex. in. l. Idemq̄. ff. Pro ſocio.

103 Sic, quamuis à delegato Epiſcopi, non ad eius Vicarium, ſed ad ipſummēt Epiſcopum debent appellari. vt notant Panormita. & cōmuniter doctores in. c. Si quis contra clericum in. ix. col. de Foro competen. & in. c. Dilecti. el ſecundo. Quem ibi ſequitur Philippus Decius in prima. col. de Appellatio. Philippus Franchus poſt Lapū ibi in. c. ij. in quarta limittatiōe. de Officio vicarij. libro. vj. Ludouicus Roma. in ſingulari. ccccl viii. incipi. Tu habes. & Guido Papa. in Deciſiōe. ccccxxxvi. incipi. Cum materia appellationum. in. viii. col. in fine. in. xxxiii.

quæſtio.Quamuis Domini de Rota in.eccl.Deciſione. incipi. Licet officialis. Sub titulo. de Officio vicarij & de Appellationibus in nouis, indiſtinctè teneant poſſe ad ipſum Epiſcopi Vicariũ appellari. quod etiã voluerũt Bal.& Peruſinus in.d.c.Dilecti.Ex cauſa tamẽ,putà ſi Epiſcopus abſens fuerit:ad eius Vicariũ abſq; dubio appellari poterit.vt notant doctores ſupra dicti.Panormita.& cõmuniter doct.in.d.c. Si quis contra clericum. de foro competenti.

104 Et quãuis legatus de latere nõ poſſit cauſam ſummariè & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij cognoſcendã cõmittere: Cũ talis cõmiſſio ſit cõtra ius cõmune. vt notat glo. in.c.fin. in verbo figura.de Hæreticis. libro. vj. quã dixit ſingularẽ Ioannes de Imola in.l.Nemo poteſt.ff. de Legatis primo.& eſt ſimilis glo. in Clementi. Sæpe.in principio. in verbo Mandamus.de Verborum ſignificatio.& voluit Specu. in titulo de lega.§. Super eſt. verſicu.Sed nunquid.Bal.in.l. Nec quicquã.§.finali.ff. de Officio proconſulis & lega.Panormita.& doctores in.c.primo.vbi latiſsimè p Feli.in prima col. verſicu. Legatus.de Reſcriptis.Idẽ Panormita.in.c.Super quæſtionũ.in prima col.de Officio delega.& in.c. Niſi ſpecialis.in.iii. notabili.de Officio legati.& in.c.Dilecti.vbi Antonius & doctores. de Iudicijs. Ioannes de Anania in.c.Cum in diœceſi.de Vſuris. Ioannes de Imola in.c. Quæ in eccleſiarũ.col.penul. de Conſtitutio. Cardina. in Clementi.ij.in fine.de Iudicijs.& in.d.Clemẽti.Sæpe. Dñicus in.c.Iudex.de Officio delegati.libro.vj.& Peruſinus in. c. Poſtremo. & in.c. Paſtoralis. de Appellatio.

Ex cauſa tamē euidēti & neceſſaria bene poſſet legatus de latere talē cōmiſſionē facere:& cauſam vt in ea ſummariè procedatur cōmittere.vt volunt Antonius de Butrio & cōmuniter doctores in.c.finali.per illū textum.de Tranſactio.Feli.in.d.c.primo.col.iii.in.principio. de Reſcriptis. Alexan.in locis ſuperius allegatis.& in. d. l. Ex duobus.§. Etiam ſi contra tabulas.col. ij. De vulgari & pupi.ſubſtitu.& Iaſon in.d.l.Omnes populi.col.iii.verſicu. confirmo. ff. de Iuſtitia & iure & in. d. l. Nemo poteſt.col.ij.ff.de Legatis primo.

105 Sic etiam quamuis Princeps priuilegium non ſubdito conceſſū,reuocare nō poſſit:vt notāt Innocen.& cōmuniter doctores.in.c. Nouit.de Iudicijs.& in.c. primo.de Probatio.Lapus allegatiōe cēteſima.incipi. In quæſtiōe propoſita.in finali col.Panormita.in conſi.xli.incipi.Videndum eſt.col. finali in principio. Cardina.in conſilio. cxlvii.incipi.Videtur.in finali col. Ludouicus Roma.in conſi.cclii.incipi. Pro deciſione.in prima col.& in conſi. ccclii.incipi.Quæritur primo.in. iiii.col. Alexan.in conſilio.clxxxxiii.incipi.Ex themate præmiſſo.col.finali.volu.ij.& in conſilio.liiii.incipi.Viſo puncto.in.iiij. col. & in conſilio vltimo.col.penul.volu.iiij.Andreas Siculus. in conſi.primo.incipi.Ex ſacris.col.iii.Cum ſequenti.volu.primo.& in conſi.ij. incipi. A Ioue. volu.iiii.& Guilielmus Maynerius in.l.Nemo poteſt mutare conſiliū. col. finali. in fine.ff. de Regulis iuris. Ex cauſa tamen puta ingratitudinis vel alia iuſta cauſa illud reuocare poterit.vt notat Innocē.in.c.Cū.M. Ferratienſis.col.ij.verſicu.Aduertēdū.de Cōſtitutio.& Alexā.in cōſi.cj.incipi.

Viſis inſtrumentis. col.iiii. verſicu. ſecundo principali-
106 ter.volu.primo. † Pro vt in ſimili.de Priuilegio exẽptio-
nis notat Bal. in.l.ij. in fine.C. de Libertis & eorum li-
beris. Et de legitimatione notat idem Bal.in.c. Filij nati.
in fine.Si de feudo fuerit controuerſia. in vſibus feu.de
quo per Philippum Decium & doctores in.d.c. Nouit.
de Iudicijs. & facit tex. in. c. penul. Cum ſimilibus. de
Clericis non reſiden.

107 Hinc dici ſolet, Poſſe iudicem ex cauſa omnẽ iuris ter-
minum minuere atq; alterare: etiam ſi lex terminum ta-
xet, & addat, non plus nec minus à iudice poſſe dari.
vt probat tex. in. l. Ad peremptorium. cũ lege ſequen-
ti. in verbo Nõ minus. & ibi Paulus de Caſ. iuncta. l.
Nonnũquam. ff. de Iudicijs. Et eſt tex. ſingularis per
quẽ hoc ibi notant Bar. Ange. Alexan. Iaſon, & doctores
in. l. ij. ff. de Re iudica. glo. Panormita. Antonius de
Butrio, & cõmuniter omnes in. c. Cùm ſit Romana.
vbi latè per Philippum Decium in. v. col. Cum ſequen-
ti.de Appellatio. & voluit glo. & ibi doctores in regula
indultum. de Regulis iuris. libro.vj.& in.§.Sancimus.
in verbo viginti. in Auctenti. de Exhibendis reis. colla-
tio. v. & in. §.Omnem. in verbo Cautione. in fine. in
Auctenti. de Litigio.colla.viii.Facit tex.in.c. Paſtoralis.
vbi Panormita. Feli.& omnes idem notant.de Exceptio.
& in. c. Si tibi abſenti. de Præben. libro. vj. & in. l. Si
quis à quo fundus. vbi glo. Ange. & doctores. ff. de
Damno infecto. & in. c. Cum veniſſent.de Eo qui mitti
impoſſe. & voluit Innocen.in.c.Ad petitionem. de Ac-
cuſatio. Panormita. inferendo ad notabilem queſtionẽ,

in conſilio.lx. incipi. Venio ad primũ. col. pénul. volu. primo, Antonius de Butrio in.c.ij. de Dilatio. Cynus & doctores in.l.prima.& in.l.Siue patris.C.Eodẽ titulo.de Dilatio.Bar.in Auctẽti. At qui ſemel. C. Quomodo & quãdo iudex.Bal.in.l.ij.per illũ tex.verſicu. An in criminali.C.Vt infra certũ tempus.Ludouicus Roma.in ſingulari.ccccli x. incipi.Tu habes.& in conſilio.cccccxcvii. incipi. Diligenter perſcrutatis. in prima col.

108 Et propterea poterit iudex ex cauſa, tempus à lege datum,atq; ad reſtitutionẽ in integrũ petendã ſtatutum mutare.vt probat tex.in.l.Petẽdæ.in fine.C. de Tempo. in integrũ reſtitutio.Et poterit etiã tẽpus triginta annorum à lege conceſſum ad agendũ (iuxta.l.Sicut.& .l. Omnes.C.de Præſcriptione.xxx. vel. xl. annorũ) abreuiare.vt notat Bal.in.d.l.ij.ff.de Re iudica.de Quo per Ioannẽ Andre.in.c.primo. de Reſtitutione ſpolia. libro vj.Et poterit etiã tempus triginta annorũ à lege datũ ad reductionẽ ad arbitriũ boni viri petendam (de quo per Bar.in.l.Si ſocietatẽ.§.Arbitrorũ.ff.Pro ſocio.) coarctare.vt notat Lamfrancus de Oriono in tractatu de Arbitris.in.xxii. quæſt. in fine.

109 Hinc dicitur, Quòd licet lex debeat eſſe cõmunis, & ad aliquos nõ debeat eſſe particularis:vt probat tex.in.l. prima.vbi hoc notãt Bal.Paulus de caſt. & doctores.ff. de Legibus Adeò vt nõ poſsit fieri ſtatutũ,ligans tantũ vnũ ciuitatis quarteriũ . vt inquit ibi Ange. per textum in.l.Totius.§.finali. ff.de Pollicitatio. Per quẽ textum. Bal. in prima conſtitutione. C. §. Quibus circa finem, dicebat: Non valere ſtatutũ certas perſonas compellens

ad faciendum cõpromiſſum. de quo particulari ſtatuto
meminit Bar.in.l.Nemo. p̄ tex. ibi.C.de Iudeis. & in. l.
Omnes populi.in.v.quæſtio.Principali.& ibi cõmuniter
doc.ff.de Iuſtitia & iure.& in.l.Venditor.§.Si cõſtat. ff.
Cõmunia prædiorũ. & in. l. Si priuatus.per tex. ibi. ff.
Qui & à quibus. & in.l. Anthiocenſium.ff.de Priuile-
gijs credito.Bal.in.c.Cum ordinem.in vti.col.de reſcrip.
& in.l.Quiſquis.C. Quorum appellatio. non recipiun-
tur.Ange.in.l.finali. C. Sententiam reſcindi non poſſe.
Petrus de Ancharra.in conſilio.xiii.incipi.Super dubio
transmiſſo.& in conſi.clv.incipi.Optimis rationibus.&
in conſi.cxciii.Calderi.in conſi.xxj.Sub titulo de Con-
ſtitutio.Alexan.poſt Ange.in. l. prima. ff. Quod quiſq;
iuris. & in cõſilio. cccxxxv.incipi.Maturè digeſtis.& in
conſi.ccclvi.incipi.Viſa facti narratione.col.finali. volu.
ij.& in conſi.cviij.incipi. Viſis his quæ in themate. col.
iii.volu.iii.& notant cõmuniter doc.in.c.Cum omnes. de
110 Conſtitutio. † Tamen ſi ex cauſa tale ſtatutũ fieret,be-
nè valeret. vt volunt Bar. & doc.in locis proximè alle-
gatis.& notant latè doctores in.c.Conſuluit. el.iii. Præ-
cipue Philippus Decius i fi.col.de Appellatio.Bar.Ioan
nes de Platea & alij in.l.Neq; Dorótheũ. p̄ textũ ibi. &
in.l.Doctizij.C.de Decurio.libro.x. Bal. in ſingularibus
ſuis.in verbo ſtatutũ.in prima col.Ange.in.l.fi.C.Sẽten.
reſcindi.nõ poſſe.vbi poſt multa p̄ eũ ibidẽ allegata in-
quit,ſex doctores pridiè ita conſuluiſſe.Idẽ Ange.in cõ-
111 ſilio.lxij.incipi.Nobilis miles. † Et dicetur iuxta cauſa
faciendi legẽ vel ſtatutũ in odium particularis perſonæ:
quando tale ſtatutũ fieret cauſa ſedandi tumultus in

ciuitate. vt notat idẽ Ange.in. d. l. Venditor.§.Si conſtat.ff.Cõmunia prædictorũ.ꝑ tex.ſingularẽ in.l.Si quis filio exhæredato.§.His quorũ.ff. de Rupto teſta. Quẽ referũt & ſequũtur moder.in.d.l.prima.ff.de Legibus. †
112 Vni idẽ dicũt eſſe in lege ſeu ſtatuto, in fauorẽ alicuius particularis perſonæ facto.ꝑ quibus facit tex.& ibi glo. notabilis in.l.Amiſsione.§.Qui deſſiciunt.ff.de Capitis diminutio. & facit glo.ſingularis poſt textũ ibi.in.c.Cõ
113 ſiderauimus.de electiõe. † Vbi ex cauſa ꝑpter ſcãdalũ ſcilicet euitandũ põt licitè fieri ꝓhibitio,vt qs ĩ eccl'ia. nõ eligatur:quãuis ille in aliquo deliquiſſe nõ videat'.
114 Et ꝑ prædicta aliàs dicere cõſueui: quòd licet præſides ac poteſtates,cæteriq; iudices, arbitriũ imponẽdi pœnas habẽtes,nõ poſsint ante delictũ cõmiſſum,ſeu in ſui regiminis introitu atq; initio,pœnas aliquas corporales, ꝑ exceſsibus ac maleficijs cõmittẽdis imponere:Et ſic quãuis ante delicti ꝑpetrationẽ nõ poſsint ſuũ arbitriũ declarare:puta faciẽdo ꝓclamata, vt quicũq; hoſtiũ alicuius fregerit,ſeu in loco publico vulnus in tulerit, pœnã abſciſionis manus,vel aliã ſimilem pœnã incurrat:vt cõcludũt Bar.& doctores in.d.l.Oẽs populi in. v. quæſt. ff.de Iuſtitia & iure.Petrus de Ancharra.in.c.Canonum ſtatuta.in prima quæſt.principali.de Conſtitutio. Panormita.in.c.Cũ cõſuetudinis.in fine. de Conſuetu.& Philippus Decius in.c.de Cauſis. col.ij.verſi. poſtremo. de
115 Officio delega. † Neq; ẽt ante exceſsũ cõmiſsũ ac ꝑpetratũ,durãte ſuo regimine atq; officio,poſſint ꝑ ſuũ ſtatutũ pœnã aliquã corporalẽ portãti frumẽtũ extra ciuitatẽ imponere:vel alia id genus ſimilia ſtatuere . vt notabi

liter voluit Bal.in.l.Prográma.C.Cõminationes Epiſto. Quẽ refert & ſequitur Ioãnes Crotus de Monteferrato ĩ repetitiõe.d.l.Oẽs populi.col.vij.verſi.Sciẽdũ tñ eſt.ff. de iuſtitia & iure.Tñ ex cauſa,pro bono & pacifico ciui tatis ſtatu,qa forte ſi ſic nõ ,puideret , poſſet aliqd mali oriri. Tũc bene poſſent ipſi iudices etiã ante delictũ cõ miſſum,talia & ſimilia,ſub aliqua corporali pœna prohi bere,quod alibi latius ſoleo diſcutere atq; examinare.

116 Hinc etiam dicimus: quòd licet clericus in ſacris vel etiam in minoribus ordinibus conſtitutus, nec non beneficiatus, nullo modo poſsit procurationis officium ſuſcipere: vt eſt tex. in. l. Militem. C. de Procurato. & in. c. ij. & in. c. Sed nec. Ne clerici vel monachi. Nec etiam poſsit aduocationis officium (niſi pro ſe pſo & miſerabilibus perſonis, eccleſiaſticisq; cauſis, & coram iudice eccleſiaſtico) exercere. vt habetur in.c. primo. & in toto titulo.de poſtulando. & lxxxviij. Diſtin-

117 ctione, per totam diſtinctionem. † Nec etiam niſi in dictis caſibus & pro prædictis perſonis poſsint conſulere, vel in ſcriptis allegationes dare. Nam quamuis prohibitus aduocare: nõ propter hoc cenſeatur prohibitus cõſulere: vel vnam iudici cædulam dare: ſeu allegationes eidem iudici mittere. vt notat Bar.in. l. prima. §. Poſtulare. ff. de Poſtulando. & in. l. Paulus. §. finali. ff. de Legatio. Ludouicus Roma. in. l. ij. ff. de Verborum obligatio. & Præpoſitus Alexandri. in. c. Sollicitudinẽ. in. x. col. de Appellatio. Quia quantum tamen ad clericos attinet, idem videtur eſſe conſulere quod eſt aduocare: Cum ſtatuentium intentio fuerit, ne clerici à ſa-

criſ diuiniſq; officijs diſtraherentur euitare. & in ſimili
notat Ioannes de Anania in Rubrica.in.iii.col. in fine.
113 verſicu. quid autem ſi doctor. de Magiſtris. † Vbi in-
quit, Quòd ſi doctor propter lecturam fortè aduocare
prohibeatur: etiam in camera conſulere prohibebitur.
Cũ in vtroq; caſu à lectura diſtrahatur. quod etiã voluit
Feli. in Rubrica. de Fide inſtrumentorũ. in prima col.
Quos refert & ſequit Ioãnes Frãciſcus Purpuratus in.
d.ſuo tractatu de Aſſeſſoris officio. in.xvij. col. verſicu.
119 quarto principaliter dicendum eſt, in fine. † Ex cauſa
tamen, putà propter magnum amicum, prout & nunc
ego facio propter magnum meum dominum: vnã tan-
tum layci cauſam, vnumq; dumtaxat negotium, (dum
tamen id non ex cupiditate ſuſcipiatur:) bene poterit
clericus pro amico vel affine procurare, atq; aduocare: &
ſuper eo etiam conſulere. vt notabiliter voluit Innocẽ.
Quem Panormita. & doctores cõmuniter ſequũtur in.
d.c.ij. & in.d.c. Sed nec. Idẽ Innocẽ. in.c. Vnico. de Obli
gatis ad ratiocinia. Cuius doctrinã tanquã ſingularẽ re-
ferunt & ſequũtur Antonius de Butrio. Panormita. & cõ
muniter alij. in.c. Cum. I. & A. vbi latiſſimè Feli. in fi-
nali. col. de Re iudicata. Idẽ Panormita. & cõmuniter
doctores in.c. Per venerabilem. qui filij ſint legiti. &
in.c. Cùm eſſent. de Simonia. Archidiaco. in.c. finali.
lxxxvj. diſtinctio. Doctores cõmuniter in.c. In noſtra.
de Procurato. Egidius de Bellamera in, c. primo. col.
finali. verſicu.x. de Poſtulando. Federicus de Senis in
cõſi.cclxx. incipi. Quòd clericus. Ioãnes de Imola in.c.
Accedens. de Præben. Ludouicus Roma. in ſingulari.

cclxxiii.incipi. Vos ſcitis. Andreas de Iſernia in cõſtitutionibus Neapolita. in primo libro. in cõſtitutiõe. incipi. Aduocatos. ſub titulo de Præſtatione ſacramenti. aliâs de Officio aduocatorum, & eorum ſacramento. & ibi Matthæus de Afflictis in penul. col. in tertia concluſione. Ioannes de Turre Cremata in. c. Peruenit. lxxxvj. Diſtinctio. Feli. in. c. Decernimus. in prima col. de Iudicijs. Philippus Decius in conſilio. cxv. col. ij. verſicu. non obſtat. volu. primo. Ioannes Franciſcus Purpuratus in. d. tractatu de Officio aſſeſſoris. col. vj. verſicu. vj. Et iſta eſt cõmunis opinio, quicquid dixerit Collectarius in. c. Dilecto. de Arbitris. & in. d. c. primo, de Poſtu-

120 lando. & Panormita. in. c. ij. eodẽ titulo. ✝ Quã cauſam adeò clericus pro amico, vel conſanguineo poteſt procurare, aduocare, atq; in ea conſulere: quod etiam ea finita poterit aliã ſuſcipere: niſi cauſa illa tã ardua tamq; diffuſſa fuerit: quòd à diuinis Clericũ ipſum diſtrahat: vel niſi Clericus doloſè atq; affectatè vnã cauſam poſt aliã ſuſceperit: quia tunc id minime efficere poterit. vt declarat Philippus Decius in. d. c. Decernimus. in. viii. col. de Iudicijs. allegat quæ notabiliter tradit Panormina. in. d. c. ij. Ne clerici, vel monachi. vbi diſtinguit, An vnum negotium ex iuſta cauſa procuretur: & an ſtudioſè atq; artificioſè ex cupiditate ſuſcipiatur.

121 Alibi etiã dicitur, quòd quãuis nulla conſuetudine introduci poſsit: vt curatus extra ſuã parrochiam vbi animarũ habet curã, poſsit reſidere. vt cõmuniter cõcludũt doctores in. c. Cùm oẽs. vbi Feli. in finali col. de Conſtitutio. & in. c. Quia nonnulli. & in. c. Coquerente. & in. c.

Ex tux.& in.c.penul.& finali.de Clericis nõ reſidẽ.& in Clemẽti.prima.§.Cæterũ verſicu.ſanẽ.vbi hoc etiã notat Bonifacius.de Statu monachorũ.Dominicus.& Præpoſitus Cardinalis Alexan.in.c.Fruſtra.Diſtinctiõe.viii.Idẽ Dñicus poſt Archidiaco.& alios in.c.Sacerdotibus.diſtinctiõe.xxxi.latẽ Ioãnes de Selua in tractatu de Beneficio in quarta principali parte.in.ij.quæſt.& Ioãnes Franciſcus de ſancto Nazario aliâs de Ripa.in.c.Cũ.M.Ferrarienſis.col.xviii.de Cõſtitutio. & in libro primo reſponſionũ ſuarũ,ſub titulo de Legib⁹ & cõſuetudine.c.xiiii.

122 col.vj.verſicu.circa octauũ ✝ Ex cauſa tamen puta ſtudij,de licentia ſui Epiſcopi, ad modicũ limittatũ tẽpus ſe poterit abſentare.vt eſt tex.notabilis in.c.Cũ ex eo.de Electione.libro.vj.Nã ad modicũ tẽpus,id etiã cõſuetudine poteſt introduci.vt notat Geminia.in.c. finali. col. penul.de Reſcriptis.Quẽ refert & ſequit̃ dictus Ioãnes Franciſcus Ripa.in.d.c.Cũ.M.in.d.xviii. col.

123 Alibi dici ſolet,Quod quãuis ſemel ad vnũ officiũ approbatus,nõ debeat nec poſsit ab eodẽ , ſeu alio ſimili officio repelli,aut reprobari.c.Dilectiſsimi.viii. quæſt.ij. & notant Hoſtien.& cõmuniter doctores in.c.Cũ venerabilis.de Exceptio.Panormita.in.c. Scriptũ. in fine. de Electione.Antonius de Butrio in.c.Præſentiũ.in.iii.col. de Teſt.& doctores cõmuniter in.c.Nulli.de Accuſatio. Tamẽ ſi iuſta cauſa ſuperuenerit:ab eodẽ officio repelli poterit.vt notat Archidiaco.in.c.Si teſtes.§.Si quis teſti

124 bus.iiii.quæſt.iii. ✝ Et de reperto poſt electionẽ & approbationẽ imperito atq; inſufficiẽti,quod reprobari poſsit etiã ſi tanquã habilis & ſufficiẽs approbat⁹ fuerit,pro-

bat tex.in.c.Nulli.verſi.niſi ex cauſis poſtea emergētib⁹ de Electio.lib.vj.& notat glo.in.c. Veniā. in verbo per mortē.xxxv. quæſti.ix. & Panormita. in.c.Ad aures. de Aetate & qualitate.& in.c.Cū ſecūdū apoſtolū. de Præ ben.vbi inqt Idē eſſe in medico,& alio quocūq; doctore: nā quāuis approbatus fuerit: ob imperitiā reprobari pe terit.l. Sedet reprobari.in principio.ff.de Excuſatio. tu⁄ torum.l.Vt gradatim.§.Reprobari.ff.de Muneribus & honori.l.Gramaticos.& ibi Bar.& Iacobus Rebuffi.C. de Profeſſo.& medicis. libro.x. Et tradit latiſsimè Feli. in.d.c.Cū venerabilis.& ibi Philippus Decius in finali. col.de Exceptio.Ioannes Surgetus in ſuo Enchiridion. folio nono.Doctores in.l.Cū qd.ff.Si certū peta.Petrus Rebuffus in cōcordatis inter dnm Papā & Regē Frā⁄ ciæ.in rubrica de Regia ad prælaturas nominatiōe faciē da.in cēteſima pagina. in glo.in verbo Excellētis doctri⁄ næ in fine.Barptholomæus Caſſaneus in cōſuetudinib⁹ Burgūdiæ. in titu. de Droits & apartanāces.§.Septimo. verſi.nūquid.& Guilielmus Maynerius in.l.Nemo pōt. col.xxii. & in.l.Imperitia.col.iii.ff.de Regulis iuris.

125 Hinc etiā dici ſolet,Quòd licet notarius q ſemel inſtru⁄ mentū edidit,vlterius illud edere nō teneatur.vt notant Bar. Bal. & cōmuniter doctores in.l. Si quis ex argēta⁄ ri͡js.§.finali.per illum textum.ff.de Edēdo. Idē Bar.in.l. finali.in vltima col. verſicu.quarto.ff. de Tabulis exhi⁄ ben. & in.l. finali. per illum tex. verſicu. vlterius nota. de Bonis autoritate iudicis poſsiden.& in.l.Ne caſu.C. de Diſcuſſoribus. libro. x. Tamen ſi ex cauſa, Iterum edi inſtrumentū poſtuletur: nihilominus notarius iterū

illud edere teneretur. vt concludunt cõmuniter docto-
res in dictis locis. & voluit Bal. in. l. Diſſolutè. Circa
finem. verſicu. extra quæritur. C. de Conditione ex le-
ge. & in Rubrica. in. vj. col. verſicu. Quæro ſi inſtru-
mentum publicum. C. de Fide inſtrumento. & docto-
res cõmuniter vbi etiam Philippus Decius in. xxxi. col.
verſicu. circa prædicta. de Probatio.

116 Benefacit quòd notabiliter dicebat Franciſcus Cremen-
ſis in ſingulari. cl. incipi. Mandatum. Quòd licet Dux
exercitus, cui à Principe præceptum fuerat, vt cũ ho-
ſtibus non præliaretur, ſpræto Principis mandato ma-
nus cum hoſtibus inſerens, debeat mortis pœnam pati:
etiam ſi res bene ſucceſſerit, puta quia hoſtes vicerit. vt
eſt tex. valde ſingularis in. l. Deſertorem. §. In bello. ff.
de Re militari. Tamen vbi ex aliqua iuſta cauſa, talis
Dux ſui Principis mandato contrauenerit: nullatenus
tali pœna puniri poterit. Quem refert & ſequitur Ro-
chus de Curte. in. c. finali. in. xxxvj. col. de Cõſuetu-
dine. & Ioannes de Neuizanis in ſua ſylua nuptiali. in.
lxxxvii. col. in ſexta limittatione.

117 Sic & iudex, contra ſtatutum ſuperioris prohibentis
arma portare, poterit ex cauſa licentiam portandi arma
alicui concedere. vt notabiliter voluit Bal. in Rubrica.
col. prima. verſicu. & quandoq;. C. Qui admitti. Cuius
doctrinam vt celebrem & ſingularem refert & ſequitur
Antonius Corſetus. in ſingulari. cl. incipi. Tempore pa-
cis. Inquiens, Dominum ſuum Andream Siculũ idem
tenuiſſe. in. c. primo. de Ferijs. Et licet ipſe non dicat, idẽ
conſulendo tenuit ipſe Andreas Siculus. in conſilio pri-

mo.col.xxij.volu.iii.Et ante eum hoc voluit Guilielmus de Cugno in.l.Illicitas.§.Ne potentiores.ff.de Officio præſidis.& voluit Salycc.in.l.Denunciamus.in finalibus verbis.C.de His qui ad eccleſias confuge. vbi allegat tex.ſingu.in.l.finali.C.de Erogatione militaris annonæ.libro.xij.Idem voluit Ange.de Arectio.Inſtitu.de Bonorum poſſeſsio.in principio.Socci.in tractatu fallentiarū.in.xxix.regula in fine.Rochus de Curte in.d.c. finali.in.xxxvi.col.circa mediū.de Conſuetudine.Stephanus Aufre.in Deciſionibus Capellæ Tholoſanæ.in. cccclxxxix.quæſti.& Ioannes de Neuiſanis in.d.ſua ſylua nuptiali.in.lxxxvii.col.in ſexta limittatione.Pro quorū opinione ſolitus ſum allegare tex.in.c.Sex differentiæ.verſicu.Hinc de Paulo legitur.xxiii.quæſti.iii.

128 Sic licet executio pœnæ corporalis debeat in loco ſolito fieri: vt notabiliter tradit Bal.in Rubrica in finalibus verbis.C.de Fide inſtrumentorū.Ex cauſa tn̄ alibi poterit exequi.vt notat Berthachi.in tractatu de Epiſcopo. in.iiii.lib.in.v.parte.in.xxxviij.quæſti.in fine.

129 Sic etiam ſi ſemel contra principalem debitorem excuſſione facta,iuxta Auctenti.præſente.C.de Fide iuſſo. Et debitore reperto nō ſoluendo, poſsit creditor contra fideiuſſorē agere: Tamen ſi de nouo principalis debitor aliqua bona acquiſierit: ex illa noua cauſa,cōtra ipſum, nō obſtāte prima excuſsione,iterū creditor agere poterit.vt notāt Cynus & doc.in.d.Auctenti.præſente.Bal. in.l.Peremptorias.C.Sententiā reſcindi nō poſſe.Idem Bal.& Paulus de caſt.in.l.fi.§.finali.ff.Si certum petatur.& Alexan.in conſilio.c.incipi.Diſcuſsis.volu.v.

Si enim ex cauſa, omnia prædicta & alia cõplura ſimilia poſſunt fieri:& ſi ex cauſa vt ſuperius diximus, principes ſuperiorẽ nõ recognoſcẽtes, vt ſunt noſtræ Hiſpaniæ Reges, poſſunt ob publicã vtilitatẽ, putà ob pacis beneficiũ vel aliã legitimã cauſam, nõ obſtante iuramẽto, Nõ ſolũ dãna ſubditis illata remittere: verũ etiã propria priuatorũ bona auferre: & ea aliȷs præcipue benemeritis donare:& ſubditos ſuos inuitos atq; cõtradicentes alienare: Nõ video quare illis qui in bello pro ipſis Principibus, atq; republica præliarunt. eosq; deffenderũt: & vitã mortis periculis exponẽtes, eorũ inimicos debellarunt: poſtq; varios bellorũ cõflictus, pacis iniendæ atq; cõponendæ cauſam præſtiterunt: Nõ poſsint ſua propria oppida & caſtra, oppidanis etiã inuitis & contradicentibus, donare: Poſſunt certè, & ſemper potuerunt principes ipſi talia facere: & ſuos benemeritos de prædictis opidis & caſtris remunerare.

130 Quamuis enim Principes, quantũ ad particularia ſubditorũ bona, pagos, villas, domos, ac prædia, Quinimo & quantũ ad territorij vſum, hoc eſt quantũ ad arandum, terramq; ſeminandũ, ligna cedendũ, paſcua habendum, atq; ſuſcipiendum, & alia cõplura his ſimilia faciendũ, fundatã intentionẽ nõ habeant: Quia talia ipſarũ vniuerſitatũ, ipſorumq; oppidorũ atq; caſtrorũ, necnon ciuitatũ atq; locorũ quorũcunq;, ipſorumq; ſubditorũ, ciuiũ atq; incolarũ, & nõ ipſorũ Principũ ac dominorũ, propria exiſtant. vt probat tex. in. l. In tantũ. in principio, & in verſiculo. vniuerſitatis. ff. de Rerũ diuiſione. & notãt cõmuniter doct. in. l. prima. C. de Sũma trinitate & fide

catholica.& in.l.Bene à Zenone.C.de Quadrieni præſcriptiõe.glo.& doc.in.l.ij.C. de Paſcuis publicis. libro. xi. & in.l.fi.C. In qbus cauſis coloni.eodẽ libro.glo.etiã Bar.& cõmuniter alij.in prohæmio.ff.In verbo.Sanctio nẽ.Idẽ Bar.in.l.prima.ff.de Rei vẽdicatio.& in Extrauaganti ad reprimendam. in verbo totius. Panormita. & cõmuniter alij poſt Hoſtien.& Ioannem Andream ibi, in.c.Nimis.de Iure iuran.& in.c. Si diligenti.col. prima. de Præſcriptio. Quos refert & ſequit Marianus Socci. in cõſilio.clxxxi.incipi. Viſis capitulis.col. iii.volu. ij.& voluit Iacobus Almayn,de Supræma poteſtate layca. c. iii. Petrus Belluga in ſuo principum Speculo.in.xlvi. Rubrica.§.Donũ appellatur. pagina. iii. & Stephanus Bertran.in cõſilio.xxxvii.incipi.Quamuis quo ad iuriſ-
131 dictionem.col.prima.volu.primo. † Vbi tradit qualiter domini non poſſunt talia extraneis vendere: nec alijs donare, vel locare: Neq; etiam poſſunt tot animalia propria paſcuis prædictis immittere:nec totum ita territorium abſorbere: vt ſubditi non valeant ſuis gregibus
132 cõmoda alimenta præbere. † Nam pro modo & numero poſſeſsionum, debent inter eos prædicta diuidi: & pro gregis aut iumentorum numero,prædictis vti: niſi quis oſtenderet,ſe proprio iure plus alijs habere debere. vt probat tex.in.l. Imperatores. vbi hoc notat Albericus de Roſate.ff.de Seruitutibus ruſti. prædi. & voluit idem Stephanus Bertran. in conſilio. xlix. incipi. Cum multæ dudum eſſent cõtrouerſiæ.col. finali eodẽ.volu. primo.& in conſilio primo. col.ij.& in conſilio.iii.incipi. Inſpecto & conſiderato. col. iii. volu. iii.& eſt cõmunis opinio.

opinio. Quicquid dixerit Hoſtien. in ſua Summa in.d. titulo.de Præſcriptio. rerum minorū.§. Quæ exigantur. col.iiii.in fine verſicu.Sed nunquid maius peccatum.& in.c.Dilectio.col.prima.verſicu. Nec puto. & ibi Ioannes Andre.& Antonius de Butrio.de Officio Archidia. Quos refert & ſequitur idem Stephanus Bertran. ſibi contrarius.in conſilio.cxix.incipi.In eo ipſo.col.ij.volu. primo.

133 Quantum autem ad ipſum Regnum,& Principatū,& ad ipſas ciuitates,oppida,& caſtra attinet:Nec nō quantum ad tuitionem atq; iuriſdictionem,aliaq; iura publica in eis contenta pertinet: fundatam intentionem habent:& tam regnorum,quam principatuū, quam etiam ciuitatum,oppidorum,atq; caſtrorum,hominumq; in eis degentium,etiam quantum ad proprietatem,& ſubditorum prædictorum ſubiectionem ſic generaliter ſumptā, veri atq; in dubitati domini exiſtunt. vt probat tex.in.l. prima.ibi. Cùm vrbem noſtram.ff. de Officio præfecti verbis.& in.l.Depræcatio.ff.Ad legem Rodiā de iactu. & in.l.Incola.ff.Ad municipa. & in.l.Pupillus.§.Territorium.ff.de verborū ſignifica.& in.d.l.Bene à Zenone cum ſimilibus. vbi hoc notant Cynus,Bar.Bal.Salyce. Paulus de caſt.& cōmuniter doctores.C.de Quadrieni præſcriptio.& in.d.l.prima.C.de Summa trinitate. & in locis ſuperius allegatis. & notat etiam beata Brigida in quarto ſuarum reuelationum libro.c. tertio.

Si enim vt diximus poſſunt Principes ex cauſa,ſubditorum bona quæ nō ſua ſed potius ipſorum ſubditorū exiſtunt,ab eis auferre,& alteri donare: Multo melius,

multoq; facilius poterunt ipſi Principes ex cauſa, oppida & caſtra quæ ſua propria exiſtunt, alicui præcipue benemerito concedere.

134 Quæ cauſa ſemper in Principe præſumitur, licet non exprimatur: etiam quando à Principe ſubditus re ſua ex cauſa priuatur: præcipue ſi Princeps clauſula motus proprij, vel clauſula ex certa ſciẽtia vtatur. Nam quãuis reſpectu non ſubditi, & ſic contra non ſubditum, cauſa in Principe non præſumatur. vt notat Panormita. in. c. Inter quatuor. de Maioritate & obedien. & in. c. Cum nobis, de Teſti. Doctores cõmuniter in. c. Quæ in eccleſiarũ. de Conſtitutio. Paulus de caſt. in conſilio. clviii. incipi. Viſo & examinato puncto. & tradit latè Carolus Ruinus in conſilio. cxxiii. incipi. Viſa facti ſerie. col. penul. volu. iii. & in conſilio. cxvi. incipi. Viſo præcepto pœnali. col. vltima. volu. v. Contra ſubditum tamen ſine dubio ſecundũ magis cõmunem opinionem, cauſa in Principe præſumitur. præcipue vt diximus quãdo Princeps vt in caſu noſtro, clauſula motu proprio, vel clauſula ex certa ſcientia vtitur. vt notant cõmuniter doctores in. d. c. Quæ in eccleſiarum. vbi latiſsimè Feli. in xxii. col. in. v. concluſio. de Conſtitutio. glo. Bar. & doc. in. l. Relegati. ff. de Pœnis. Idem Bar. in. l. Conficiuntur. ff. de Iure codicillorũ. Cynus & cõmuniter alij. in. l. Quoties. & in. l. Reſcripta. C. de Precibus Imperatori offeren. & in. l. finali. C. Si contra ius vel vtilita. publi. Innocen.

135 in. c. Ad aures. de Temporibus ordina. † Vbi inquit, Vani capitis eſſe exiſtimare, non poſſe Principem ſine cauſæ cognitione, vel abſq; cauſæ expreſsione aliquid

præcipere. Iacobus Butri.in.l.Præſcriptione.C. ſi contra ius vel vtilita. publica. Bal.in.d.l.Præſcriptiõe & in.d.l. Reſcripta,& in.l.Si teſtamentum & ibi Iaſon & doct. C. de Teſtamen. & in præludijs feu. in.ix. col. & in.c.

136 Eccleſia ſanctæ Mariæ. Vt lite penden. † Vbi inquit, Sufficere quãcunq; occaſionem,ad iuſtificandũ Principis bene placitũ. Panormita.in.c.Si quãdo.col.finali. de Reſcriptis. & in.c. Niſi Specialis. col.ij. de Officio lega.& in.c. Cùm veniſſent.col. iij. de Iudicijs. & in.c. Quanto in.iiii.col.de Iure iuran.& in.c.Cum inter. de Exceptio.& in.c.Cùm olim.in.viii.col.& in.c. In cauſis. in.ij.notabili.de Re iudica.Antonius & Imola. & in.c. Cùm inter.de Renuntia.& in.c. Conſtitutus. de Religioſis domi. & in.c.Quia pleriq;.de Immunitate eccle. Geminia.in.c.Grandi.in.ij.col.de Supplenda negligen. præla. Ange.in cõſilio.cccxix. incipi.Sereniſsimus Princeps. Petrus de Ancharra.in conſilio.cclxxxviii. incipi.

137 Vltra alia. † Vbi inquit,Adeò in Principe cauſam præſumi: & ipſius ſtandum eſſe ſimplici aſſertioni: quod contrariũ nõ poteſt probari. Raphaël fulgo.in cõſilio. cxliii. incipi. Antonius. Salyce. in. l. Nec cauſas. C. de Appellatio.Marianus Socci.in cõſilio.clxiiii.incipi.Viſa bulla.col.v.volu.ij. Ludouicus Roma. in conſilio.cccc xxxvi.incipi.Quod indultum in.iiii.col.Nicolaus Milis in Repertorio ſuo in verbo Princeps. verſicu. Princeps præſumitur.Philippus Corne.in cõſilio.clxxxxix.incipi. Quamquam.in.ij.col.vbi inquit, Ita cõmuniter teneri. Alexan.in cõſilio.ij.incipi.Viſis codicillis.in finali.col.& in cõſilio.lxxxxiiii.incipi.Conſideratis his.in vltima col.

& in conſilio.cxi.incipi. Viſis inſtrumentis. in.vj.col. & in conſilio. cxxxvi. incipi. Viſo & examinato. in prima col.volu.primo.& in conſilio.cxvi. incipi.Nec arguendi Summus.col.vii.volu.ij.& in conſilio.clv. incipi. Videretur in conſultatione.col.finali.volu.vj.& in cõſilio.ci. incipi.Super primo dubio. col.ij. & in conſilio. ccxiiii. volu.vij.Franciſcus de Aretio.|in.l. Sciendum.col.xviii. verſicu.Quibus addo gloſam.ff. de Verborum obliga. Barptholomæus Socci.in conſilio.lxxxvii.in.x.col.& in conſilio.cxx. incipi.Memini me alias cõſuluiſſe.col.viii. volu.iii.Ludouicus de Bologni.in conſilio.vj.incipi. In præſenti ardua quæſtiõe.col.ix. in principio.Iaſon in.d.l. Si teſtamentum.C.de Teſtamen.& in cõſilio.cv. incipi. In cauſa mota.col.finali.volu.primo.& in cõſilio.cxliiii. incipi.Circa primum dubium. in. iii. col. & in conſilio. ccxxvii. incipi. Carolus.in.x. col. & in conſilio. ccxxiii. incipi.Præſens conſultatio.in.iij.col.& in conſi.ccxxxvi. incipi. Viſo titulo quæſtionis.in.ij. col. volu.ij. Petrus Belluga.in ſuo principum ſpeculo. in Rubrica. xlvi. de Donatiuo Curiæ. §. primo. Albertus Brunus in conſilio primo. in. ij. col. in fine.Ioannes Campezius in quodã ſuo cõſilio poſito inter cõſilia dicti AlbertiBruni.incipi. Viſo themate.Ioãnes de ſancta Iulia in cõſilio ſuo poſito etiam inter conſilia dicti Alberti Bruni. quod eſt conſilium tertiũ in ordine. incipi. Excellentiſsimus. in penulti. col. Carolus Ruinus in conſilio.lxxvi.incipi. Primo eſt videndũ. in. vj. col. & in conſilio. clxiij. incipi. Sic aliâs dixi. col. penul. volu. v. Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolita.Deciſione.lj.incipi.In cauſa

Antoniæ. in finali col. Hippolytus de Marſilijs in Singulari. vj. incipi. In Principe. Ludouicus de Gozadinis in conſilio. v. incipi. An in quæſtione præpoſita. col. vj. verſicu. ſeptimo adduco. & in conſilio. xli. incipi. Quæritur an frater. in penul. col. Stephanus Bertran. in cõſilio. ccclx. incipi. Spectabilis vir. Vbi hanc dixit magis cõmunem eſſe opinionem. volu. primo. & in conſilio. cccxl. incipi. Benemeritæ. Vbi etiam hanc dixit magis cõmunem opinionem. volu. iii. In quibus conſilijs hoc limittat atq; declarat, & plures autoritates refert. & voluit Catelianus Cota in ſuis memoralibus. in verbo Papa. & Marianus Socci. iunior in conſilio. lv. incipi. Iuſtiſsimi iudices. in finali col. & in conſilio. lxxv. incipi. Quàmquàm in. vij. col. & in conſilio. lxxvi. incipi. Diebus elapſis. col. xj. volu. primo.

138 Quæ cauſa non ſolùm in Principe præſumitur, in his quæ ſunt iuris poſitiui: verùmetiam in his quæ ſunt iuris diuini. vt notant Antonius de Butrio, & Ioannes de Imola in. d. c. ij. de Renuntiatio. Notabiliter dicentes, Contra diſpenſationem Papæ ſuper voto vel iuramento factam, opponi non poſſe nec dici, diſpenſationem præfatam absq; cauſa factam eſſe: quia in foro contentioſo ſemper præſumitur cum cauſa factam fuiſſe. maximè quando cauſa aliqua imaginari potuit: & quando motu proprio talis diſpenſatio facta fuit. vt notant idem Anto. & Imola in. c. Nam concupiſcentiam. de Conſtitutio. Quos refert & ſequitur Carolus Ruinus in conſilio. cxlviij. incipi. Viſis quibusdam libellis col. finali. volu. iiij.

139 Quod ſine dubio procedit, quando cauſa à Principe exprimitur: quæ ſemper vera præſumitur: & ipſius ſoli aſſertioni ſtatur. vt ſuperius latè diximus in tertio pro parte tua Illuſtriſsime Marchio fundamento. verſicu. Præterea dato quòd Sereniſsimus Rex Ioannes à iure donare prohibitus eſſet &c.

Quinimo ſi voluntariè abſq; aliqua iuſta cauſa, Rex ipſe, ſui regni oppida atq; caſtra, non obſtante Iuramento de illa non alienando ab eo præſtito, alicui concederet, ſiue donaret: ſeu in aliquē quomodolibet alienaret. Talium rerum cōceſsio ſiue alienatio, ſine dubio valeret, firma, validaq́; exiſteret: quamuis ob iuramēti
140 contrauentionem, Rex ipſe periurus remaneret. ✝ Promiſsio enim ſeu prohibitoria cōuentio de nō alienādo, quæ ab aliquo etiā cū iuramento ſimpliciter facta fuit: & quæ reſolutionem contractus in cauſa contrauentionis non habuit: Nec actum nullum reddit: nec dominij translationem impedit. vt probat tex. in. l. Ea lege. vbi hoc notant glo. Bal. Salice. & cōmuniter doctores. C. de Conditio. ob cauſam. & in. l. penul. Vbi etiam hoc notant Bar. Bal. Paulus de caſ. Alexan. & communiter alij. ff. de Pactis. & in. c. Raynaldus. de Teſtamen. & notant doct. poſt glo. ibi. in. l. Si pecuniam. in principio. ff. de Conditio. ob cauſam. doctores cōmuniter. in. l. Filius fami. §. Diui. vbi dixi. ff. de Legatis primo. & in. c. Cùm contingat. de Iure iuran. Bar. Paulus de caſ. Alexan. & cōmuniter alij in. l. Qui abſenti. §. Si quis poſſeſsionem. ff. de Acquirenda poſſeſsio. Petrus & Cynus in. l. finali. in prima quæſti. C. de Rebus ec-

cleſiæ non alienam. Iacobus Butriga. & Albericus de Roſate in. l. Traditionibus. C. de Pactis. Bal. in. l. iij. C. Si aduerſus venditio. & in. l. Nominationes. C. de Appellatio. Salice. in. l. finali.C. de Pactis inter empto. & vendito. Bertrandus de Cluſello in. c. Intellecto. de
141 Iure iuran. † Vbi notabiliter inquit, Quòd ſi Rex regnum per ſucceſsionem, & vt verum ac proprium patrimonium habuerit: regni oppida & caſtra non obſtante iuramento alienare poterit. & quamuis periurium incurrat, talis alienatio valebit. Quem refert & ſequitur Blaſius Auriolus in Additio. ad Guilielmum de Monte Lauduno in.c.Grandi,de Supplēda negligen. præla-
142 to. † Vbi etiam refert Bal. in. d. c. Intellecto dicentē, Nō eſſe à Regibus (qui rationū calculis ſuppoſiti nō exiſtunt) exigendam ſcrupuloſam inquiſitionem: Quia pleniſsimam in omnibus habent poteſtatem. Ludouicus Roma. in conſilio. ccclxxix. col. iij. verſicu. & per hoc etiam. Paulus de caſ. & cōmuniter alij in.d.l.Si ita quis. §. Ea lege. col. ij. ff. de Verborū obligatio. & in conſilio. cxxxiii. incipi. Viſa imperiali cōceſsione.in pri-
143 ma col. & in conſilio. cccxxxix. incipi. Dico. † Vbi aliud & fortius inquit, Quòd ſi quis aliquid non alienare promiſſerit, & iurauerit: clauſulamq; derogatoriā appoſuerit: adhuc omnibus prædictis non obſtantibus alienare poterit: etiam ſi de prædicta clauſula derogatoria mentionē non fecerit. idem Paulus de Caſ. in conſi. ccclxi. incipi. Venerabilis. col. iiii. volu. primo. Alexan. in conſilio. xviii. incipi. Viſis. volu. ij. & in conſilio. xvi. incipi. Ponderatis narratis. volu. iii. Philippus Corne.

in conſilio.ccxci. col.iiii.volu. iiii. Franciſcus Curtius in conſilio.lij.in.iij.col.Iaſon in.l.Duobus.§.Item Pomponius.ff.de Iure iuran.& in conſilio.ccxi. incipi. Præſens conſultatio. col. penul. volu.ij. Philippus Decius in. c. Cùm veniſſent.in.v.col.de Cõſtitutio. & in cõſilio.cccv. in penul.col. & in cõſilio.ccclxviii.in finali col.Barpthomæus Caſſa.in conſilio.lv.incipi. Stante conſuetudine. in.viii.col.Petrus Paulus Pariſius in conſilio.lxix.incipi. Dominus Ambroſius.col.xij. & . xiiii. volu. iij. Aymonus Crauete in cõſilio.cxci. incipi.In cauſa egregij Blazij.Ioãnes Antonius Rubeus Alexãdri.in cõſilio.cxlvi. incipi.Circa primum dubiũ.in.ij.col.& Marianus Socci. iunior in conſilio. lxxviii. incipi. Inſpecto tenore conceſsionis.col.ij.volu.primo.

144 Nunquam enim actus cõtra iuramentũ ſactus,eſt nullus , ſed potius validus: quamuis contrafaciens iuramento ſit periurus.vt notant doctores ſupradicti.& notant etiam.Innocen.Hoſtien. Panormita. & cõmuniter alij in.c.Dilecto.de Præben.idem.Panormita. poſt alios in.d.c. Intellecto.de Iure iuran. & in.c.Si diligenti.in.ij. col.de Præſcriptio. allegat idem tenere Specula. in titu. de Emptio.& venditio.§.Tertio loco.verſicu.quid ergo. in fine.& Archidia.in.c.Si à ſede. de Præben. libro.vj.& voluit Ioannes Andre.in regula. Quod ſemel.in Mercurialibus.de Regulis iuris.eodem libro.vj. Nicolaus Millis in repertorio ſuo.in verbo Iuramentũ. verſicu. Iuramentum de non faciendo. Iaſon late in.d.l.Si ita quis.§. Ea lege.in.vj. col.ff.de Verborũ obligatio.& in.l.Quoties.col.x.verſicu.nunc vltra regulã & fallentias quæro,

145 C.de Rei vẽdicatio. † Vbi inquit,Quòd ſi quis primò vni rem cũ iuramẽto vendiderit,vel donauerit:& poſtea alteri ſimpliciter eadẽ res per ipſummet venditorẽ, vel donantẽ,vendita,donata,& tradita fuerit: ſecunda venditio,vel donatio,nõ obſtante iuramento valebit. refert ita in ſpecie tenuiſſe Ioannẽ de Imola in.d.c. Cum cõtingat.in.ccxciiii. col. & ſequenti. de Iure iuran. Quod bene notandũ ad illius tex. limittationẽ eſſe dixit. Quã etiã cõmunem opinionem tenuit Thomas Parpalia in repetitione.l. Si quis maior.in.xvi. notabili.in. xviii. col. C.de Tranſactio.Quicquid dixerit Opizonus in repetitione.d.l. Filius fami.§. Diui. in.lxxvii.col.ff. de Legatis primo.

146 Hinc notabiliter dicebat Calderi.in.d.c.Cùm cõtingat. de Iure iuran.Se in contingentia facti conſuluiſſe, Alienationem per prælatum factam valere: qui iurauerat, prout quotidie iuratur,bona eccleſiæ incõſulto Papa nõ alienare.Nam quamuis ipſe alienando periurus remanſerit:ratione tamẽ ſolius iuramẽti,eius alienatio reuocari nõ potuit, nec debuit:ex quo lex aliter nõ reſiſtit.Cuius doctrinã ſimpliciter refert,& ſequitur Panormita. in.d.c. Intellecto.col.finali.de Iure iuran. & Iaſon in. d.c. Si ita quis.§.Ea lege.in.viii.col.verſicu.ſexto facit.ff. de Verborum obliga.

147 Benefacit,nã ſi mulier dotẽ nõ alienare iurauerit:ſi poſtea alienet in eum qui iuramentũ ignorauit: talis alienatio nõ obſtante iuramẽto valebit.vt notat Bal.in.c. Veniẽs. in fine de Iure iuran.& Georgius Natan. in.c. Quamuis pactum.in.vj.col.de Pactis. libro. vj.

148 Sic ſi quis non vendere librum iurauerit: ſi non obſtante iuramento librũ vendiderit: valebit venditio, licet venditor ipſe periurus fuerit. vt notat Innocen. in. d. c. Dilecto. de Præben. & tradit Ioannes de Selua in tractatu de Beneficio. in tertia parte. in. xxxvii. quæſt. in prima. col. in fine. & in. iiii. quæſti. in. vj. col. in fine. Et Domini de Rota Deciſione. cclxxxi. & ſecundũ nouam impreſsioné.
149 xx. in ordine. ſub titu. de Procuratoribus. in nouis. † Vbi inquiunt; Quòd ſi quis bonis non cedere iurauerit: non obſtante iuramento, licet periurus remaneat, bonis cedere poterit.

150 Et ſi quis procuratorem non reuocare iurauerit: nõ obſtante iuramento illum reuocare poterit. vt notat glo. ſingu. in. c. finali. de Procurato. libro. vj. Bal. in Margarita ſua. in verbo Iuramentũ. Nicolaus Millis in. d. repertorio ſuo. in verbo Iuramentũ. verſicu. Iuramentũ de non faciendo. doctores cõmuniter in locis ſupradictis. & ſequitur Iaſon inquiens glo. illam eſſe ſingularem in. l. Si mihi & tibi. §. In legatis. col. iij. in ſecunda lectura. ff. de Legatis primo.

151 Quinimo nõ obſtante iuramento, per conſtitutioné ſecundi procuratoris, primus reuocatus erit: etiam ſi ſecundus procuratoriũ mandatum ſibi factũ nõ acceptauerit. vt notat Ioannes Andre. in. c. Si duo. in prima col. de Procurato. libro. vj. Quẽ referunt & ſequuntur Domini de Rota. in. d. Deciſiõe. cclxxxi. Quæ ſecundũ aliã impreſsionem eſt. xx. in ordine. ſub titulo de Procuratoribus. in nouis. Et etiam ſi primus de ſecundi creatione atq; conſtitutione certificatus nõ fuerit. Quia in his

quæ de ſolius conſtituentis præiudicio tractãtur, certi-
ficatio neceſſaria non exiſtit, vt in procuratore ad acce-
ptandum beneficium conſtituto, vt notant dicti Do-
mini de Rota in Deciſione.clxx. quæ ſecundum aliam
impreſsioné eſt in ordine vndecima incipi. Nota quòd
vbi aliqu's fecit procuratorem ſub eodẽ titulo. de Pro-
curatoribus in antiquis.

151 Et hoc niſi ad reſignandum beneficiũ cõſtitutus fuerit,
qa tũc reuocari minime poterit.vt notat Feli.in.c.Ex par
te decani.col.vj.de Reſcriptis.& in. c. Si diligenti.col.
viii. verſicu. Amplia etiam. de Foro cõpetenti. Ioannes
de Selua in tractatu de Beneficio in.iij. parte.in. xxxvii.
quæſti.in prima col.& Ludouicus Gomeſius in regula
152 de Annali poſſeſſore in. xl. quæſti. † Et niſi apud acta
etiam ſine iuramento cõſtitutus fuerit: quia extra illa
reuocari minime poterit. vt notant Bal. & alij in.l.pri
ma.C.de ſatisdan. Quẽ refert & ſequit̃ Petrus Paulus
Pariſius in cõſilio.lxix.incipi.Dominus Ambroſius.col.
xv. volu.iij.Et Aymonus Crauete,in cõſilio.cxci.incipi.
In cauſa egregij in penul. col.

153 Et pari modo ſi Epiſcopus iurauerit vicarium ſuum
generalem non reuocare: non obſtante iuramento,po-
terit illum ſine ſui Capituli conſilio remouere: & alium
vel alios, vnum vel plures viros doctos, quos &
quoties ſibi bene viſum fuerit, de nouo creare: eoſq́
ſuo Capitulo irrequiſito & non vocato, ad libitum vi-
carios generales conſtituere, ac deputare. vt notat
glo. in Clementi. Et ſi principalis. in verbo Ele-
ctione. de Reſcriptis. Hoſtien. in titu. de Officio

vicarij.§.In quibus. verſicu. ſed nunquid. Ioannes Andre. Antonius de Butri. Egidius de Bellamera. & communiter alij.in.c.Sua.eodem titulo. Petrus de Ancharra. poſt Lapum,Quẽ ipſe refert.in.c. primo.in finalibus verbis. & ibi Philippus Franchus.& Dominicus in.c. ij. eodem titulo. libro. vj. Bal. in. l. Solent. per illum tex. ff. de Officio proconſulis & lega. & in prohæmio Decretalium. in.iiij.col. in principio.verſicu. fui interrogatus. Panormita. in. c. Quoniam Abbas. col. iiij. verſicu. Item circa prædicta. de Officio delega. & in.c. Petitio. in.j. &.ij. notabili. de Procurato.& in.c.Si quis contra clericum. in. xv. col. de Foro competen. Cardinalis in Clementi. prima. in. xiiii. quæſti. de Officio ordinarij. Calderi. in conſilio. ij. ſub titulo.de Officio vicarij.Guiliel.de Monte Lauduno in.c.ij.de Conſuetudi.libro.vj.Alexan.in conſil. xviii.incipi. Viſis capitulis. in.ij.col.Andreas Siculus in. d. c. Quoniam Abbas.in. xxxvii. col. de Officio delega. Franciſcus de Curte in conſi.lxix.incipi.Dominus Ioannes.verſicu.iij.in penul. col. Frater Stephanus in ſecunda parte ſuæ Summæ, libro vj. titulo xlvi. de Vicarijs. circa principium. Philippus Decius poſt alios.in.c. Poſtulaſtis. in prima col. de Reſcrip. Ioannes Franciſcus de Pauinis in tractatu de Officio & poteſtate Capituli, ſede vacante. in ſecũda parte principali. in. x. quæſti. verſicu. An autem Epiſcopus.col.iii.in fine.& in verſicu. Adde quòd Capitulũ. in. v. col. Ioannes de Selua in tractatu de Beneficio. in iij. parte.in.xxvii.quæſt.col. penul.in fine.Matthæus de Afflictis in cõſtitutiõibus Neapolita.in titu.xlvij.incipi.

Quòd nullus prælatus, Comes, vel Baro. in prima col.
Petrus Albianus in tractatu de Pontificia poteſtate. fo-
lio mihi. lxxxij. Nicolaus Boerius in Deciſionibus ſuis
in. cccxlvij. Deciſione. in prima col. Ioannes Franciſcus
Purpuratus in. l. More. in. xiiii. col. ff. de Iuriſdictio.
Omniũ iudi. Et Ioannes Franciſcus de ſancto Nazario
aliâs de Ripa in. c. primo. in. xviii. col. in quarta con-
154 cluſione. de Iudicijs. † Quod eſt notandum, ac me-
moriæ tenendum, & ſi vulgare exiſtat ac clarum, ad
confundendam nonnullorum Canonicorum ignoran-
tiam, prætendentiũ atq; affirmantiũ, Non poſſe Epiſco
pum in ſua cathedrali eccleſia pro rebus capitularibus
exercendis, conſtituere ac deputare vicarium, niſi ipſius
eccleſiæ cathedralis canonicum. Nam ex prædictis do-
ctorum autoritatibus apparet, id falſum eſſe atq; erro-
neum. Si enim canonicus in canonici cauſa iudex da-
tus, ratione coniunctionis ac ſocietatis, ſuſpectus dicitur
ac reputatur: vt inquit tex. in. c. Cùm. R. Canonicus.
de Officio delega. Quare Epiſcopus canonicum, &
ſic ipſummet capitularem, pro negotijs in capitulo tra-
ctandis, prouidendis, atq; exercendis, ſibi ſuæq; menſe
(his præcipuè tẽporibus) ſuſpectũ, vicariũ generalẽ de
putare cogetur: præcipuè cũ Vt inferius dicemus, tan-
ta inter canonicos coniunctio atq; ſpiritualis proximitas
exiſtat. vt omnẽ carnalẽ proximitatẽ atq; cõiunctionẽ ex-
cedat: vt notat cõpoſtellanus in. c. Nõ nulli. §. Fi. de Re-
ſcriptis. Quẽ refert & ſequitur Guiliel. Maynerius in. l.
In omnibus cauſis. in. viiii. col. ff. de Regulis iuris. Et qa
de hoc alibi latius ſcribimus, ad ibi dicta nos remittim⁹.

Alibi dici ſolet, Quòd ſi Epiſcopus, Abbas, vel Canonici, contra ſtatutum iuratum venerint: Acta valida & firma erunt: Quamuis periuri contrafacientes fuerint. niſi ob aliquam iuſtã fortè cauſam vt ſuperius diximus id effecerint. vt notant Panormita. & cõmuniter doctores in.c. Cum acceſsiſſent. vbi hoc etiã latè notat Feli. de Conſtitutio. Ioannes Andre. Antonius de Butri. Ioãnes de Imola & alij.in.c. primo. de His quæ fiunt ã maiori parte capituli. & idem Panormita.in.c. Cùm ad monaſterium. col.ij. verſicu. ſecundo nota. de Statu monachorum.

157 Benefacit, Nam ſi canonici aliquem contra ſuum ſtatutum iuramento firmatum inſuper numerarium canonicum receperint: talis receptio nõ obſtante iuramento valebit: Quamuis ipſi periurium incurrerint. vt notant Specula. & Ioãnes Andre. in titu. delega. §. Nunc tractemus. Idem Ioãnes Andre. Antonius de Butri. Petrus de Ancharra. Panormita. & cõmuniter alij.in.d.c. Dilecto. de Præben. Et eodem modo, ſi aliquem clericum idoneũ contra ſuum iuramentum elegerint, valebit electio: Licet periuri fuerint vt notat glo. Pragmaticæ ſanctionis. in titu. de Electionibus. §. Ego enim iuro. in glo. in verbo Vtiliorem. Quam refert & ſequitur Ioannes de Selua in tractatu de Beneficio. in. iij. parte. in. xxxvii. quæſtio. Quamuis in hoc contrarium videatur tenere Raphaël Fulgo. in cõſilio. ccx. Vbi inquit, Collationẽ de quodã canonico cõtra ſtatutũ iuratũ factã, eſſe nullã. Quem refert & ſequitur Aymonus Crauete in cõſilio. clxx. incipi. Proponitur in facto. in finali col.

158 Hinc ſi quis cũ aliqua muliere matrimoniũ contrahere promiſerit : idq; iuramento firmauerit : Si non obſtante iuramento cum alia contrahat : matrimonium ſecundũ valebit : licet contrahens periurus fuerit. vt eſt tex. in. c. De illis. & in. c. Sicut. & in. c. Si inter. de Sponſa. Per quæ iura ibi Panormita. notat : Etiam actus ſpirituales vt eſt matrimonium, contra iuramentum valere : Quã-uis contraueniens periurium incurrat : Et pro exceſſu pœnitentia illi iniungi debeat. Benefacit tex. in. c. primo. de Sponſatio. duorum.

159 Sic in ſimili, ſi quis votum religionis fecerit : ſi poſtea matrimonium cõtrahat : quamuis de ſua trangreſsione puniendus veniat. matrimonium tamen validum erit. vt eſt tex. in. c. Vnico. de Voto. libro. vj.

160 Et propterea ſi quis iuramentũ de non reuocando primũ teſtamentũ à ſe conditũ fecerit : nõ obſtante iuramẽto, ſecundũ teſtamentũ facere poterit : per quod ſecundũ teſtamentũ primũ etiam iuratum reuocatum erit. vt voluit glo notabilis cõmuniter approbata, quam ibi Archidiaco. & doctores ſequuntur in. c. Vltima voluntas. xiij. quæſt. ij. Iacobus de Rauẽa, Petrus. Cynus & doc. in. l. prima. C. de Sacroſanctis eccle. doctores cõmuniter in. l. Pacta quæ cõtra leges. & in. l. Pactũ quod dotali. C. de Pactis. Cynus & doctores in. l. Sãcimus. C. de Teſtamen. Ioãnes Faber in. l. Si quãdo. C. de Inofficioſo teſta. Dinus. Bar. & cõmuniter doct. in. l. Si qs ĩ principio teſtaméti. ff. de Legatis. iii. & in. l. Stipulatio hoc mõ cõcepta. Vbi Alex. plures refert autoritates. ff. de Verborũ obliga. Guiliel. Guaſcus Hiſpanus, Dertuſenſis doctor,

Qui fuit ante tempora Bartoli, in ſuis quæſtionibus nondum impreſsis. in.xv. quæſti. incipi. Quidam Valentinus. Hoſtien. in Summa de Sepultu.§.An licitum ſit. verſicu.quiſquis eligat. Dinus,& Ioannes Andre. in Regula, Quod ſemel. de Regulis iuris.libro. vj. Idem Ioannes Andre. in additio. ad Specu. in titulo. de Teſtamen.Bar.Bal. & docto.in.l.Si fratres.§. Idē reſpon.ff. Pro ſocio.Idem Bal.in.c.primo.§.Sacramēta.col. penul. verſicu. Quæritur ſi faciens teſtamentū. in vſibus feu. Paulus de caſt.qui hanc dixit cōmunem eſſe opinionē in conſilio.cccxxxix. incipi.Dico nō obſtante.col.prima volu. primo. Antonius de Butrio.in.c. Sua. de Officio vicarij. Idem Anto.& Ioannes de Imola in.c.Cum contingat. de Iure iuran.& in. c. primo.de His quæ fiunt à maiori parte capituli.Idem Ioannes de Imola.in.c.Dilecto.de Præben.& in.c.Cùm eſſes. de Teſtamen. Nicolaus Millis in repertorio ſuo. in verbo Iuramentū. verſi. Iurans nō reuocare teſtamentū.Domini de Rota Deciſione Dlxvi. quæ ſecundū aliam impreſsionem eſt Deciſio. xxxi. incipi. Renuntiari Ceſsioni bonorum. ſub titulo de Sententia & re iudicata in antiquis. Feli. in.c. Cum acceſsiſſent. col.v. verſicu. & aduerte. de Conſtitutio.Iaſon in.l.Si mihi & tibi.§.In legatis.ff.de Legatis primo.Ioannes de Selua intractatu de Iure iuran.in tertia parte.col.viii. in.xv.fallentia.& in tractatu de Beneficio.in tertia parte.in.xxvii.quæſti.col.penul.in fine. glo. Pragmaticæ ſanctionis.in.d.titu. de Electionibus. in. §. Ego enim.in verbo Vtiliorē.folio mihi.xxxix.Fortunius Garcia de vltimo fine.in.lxxviii.col. Guiliel.Maynerius

qui

qui hanc dixit cõmunem eſſe opinionem in. l. Nemo poteſt mutare. col. xxv. & xxvi. & in. l. Quandiu poſſit valere teſtamentum. col. xlix. cũ ſequenti. ff. de Regulis iuris. Petrus Paulus Pariſius in. d. conſilio. lxix. incipi. Dominus Ambroſius. col. xij. volu. iij. & Andreas Alciatus qui hanc etiam dixit veriorem & cõmuniorem eſſe opinionem. in. d. c. Cum contingat. de Iure iuran. Quicquid dixerint Hoſtien. in. c. Cum Matthæ. de Celebratio. miſſarũ. Specula. in titu. de Inſtrumentorũ editio. §. Compendioſè. verſicu. Sed quid ſi quis iurauerit. Bal. in. c. Moribus. Si de feudo fuerit controuer. in vſibus feu. & in. d. l. Pactaq́ꝫ contra leges. & ibi Paulus de caſ. & in. l. Si quis inquilinos. §. fi. ff. de Lega primo. Philippus Corneus in conſilio. cclij. incipi. Primò videndum. col. iii. volu. iii. Feli. in. c. In præſentia. col. iiii. de Probatio. Philippus Decius in. d. l. Pactum quòd dotali. C. de Pactis. & Marianus Socci. iunior in conſilio. lxv. incipi. Cum in præſenti caſu. col. xiii. in fine. volu. primo. Quos ſupra retuli, qui contrarium tenere videntur: Quia in hoc à doctoribus ſupradictis cõmuniter reprobantur.

161 Benefacit, Nam licet primum ſtatutum fuerit iuratum: per ſecundũ ſtatutum non obſtante iuramento, quamuis ſtatuens periurus remanſerit, cenſetur reuocatum. vt notant Panormita. & doct. in. d. c. Cùm acceſsiſſent. de Conſtitutio. & Bar. & doct. in. l. Omnes populi. ff. de Iuſtitia & iure.

Patet igitur ex prædictis, Actum contra iuramentum geſtum, per eum qui aliás actum poteſt gerere, firmum

validumq́ exiſtere. Et quamuis aliquando gerens periurus remaneat: nõ propterea, translationem dominij,
162 nec ſuum quemcũq; effectũ poſſe impedire. † Iuramẽtum enim quo quis promittit aliquid non efficere, ita intelligendũ eſt, vt ſibi non videatur legẽ imponere: neq; præiudiciũ ſibi videatur inferre. vt notat Ioannes Andre. in regula inſpicimus. in Mercuria. de Regulis iuris. libro. vj. Quem refert & ſequitur Albertus Brunus in. d. conſi. xxxv. & tradit Ioannes Campezius in conſi. ij. poſito inter conſilia præfati Alberti Bruni. incipi. Viſo themate. col. xj. in fine.
163 Et propterea ſi quis iurat contra aliquem non eſſe: ſe ipſum à tali iuramento intelligitur excepiſſe. vt eſt tex. notabilis in. c. Petitio. & ibi notant Panormita. & doc. de Iure iuran. vbi inquiunt: Iuramentũ, ſecundũ præcedentia atq; ſequẽtia debere intelligi: & nequis ius ſuum negligere videatur, debere interpretari. Benefacit tex. in. c. primo in fine. de Prohibita feudi alienatio. p Federicũ. in vſib⁹ feu. & in. l. Sed & ſi poſſeſſori. §. fi. ff. de Iure iurã.
164 Hinc dicebat Panormita. in. d. c. Quemadmodũ. eodẽ. titu. Quẽ refert & ſequitur Ioãnes de Selua in tractatu de Iure iuran. in. ij. parte circa finem. Iuramentũ recipere omnes limitationes & ſubauditiones quas habet & recipere ſolet contractus ille ſuper quo iuratur: Et debet reſtringi quãtum poteſt, vt iurans minus obligetur, minuſq́ aſtringatur. vt notat idem Panormita. in. c. Cùm clerici. de Verborum ſignificatio.
Præterea, ſi ꝓmiſsiones p Sereniſsimos Caſtellæ Reges præfatis oppidanis factæ, de eos nõ alienãdo, rectè inſpi-

ciátur atq̃ cõſideretur: reperietur præfatũ Sereniſsimũ Regẽ Ioannẽ, qui eos in prædictum Alphonſum Iañes Faiardo alienauit: nullũ iuramentũ, de eos nõ alienãdo, feciſſe: neq̃ id vnquã eisdem oppidanis promiſiſſe.

Et dato quòd Sanctius de Manuel, Comes de Carrion cũ literis credentiæ Sereniſsimi Regis Henrici, ad oppidanos prædictos acceſſerit: & dictarũ literarũ vigore, pſati Sereniſsimi Regis noīe, eos nõ alienare pmiſſerit: idq̃ ſuo iuramẽto firmauerit: Talis pmiſsio, taleq̃ iuramẽtũ ex poteſtatis defectu nullũ fuit: nulliusq̃ valoris extitit. Literæ enim credẽtiæ adhoc nõ ſufficiũt: neq̃ earũ virtute, tales literas obtinẽtes, ſuorũ principaliũ noīe cõtrahere poſſunt: qa ad cõtrahẽdũ, & principales ſuos obligãdũ, tales credẽtiæ literæ nullomodo ſe extendunt. vt magiſtraliter tradit Bar. ad quẽ oẽs doctores recurrũt, in. l. Lutius Titius. ff. de Fideiuſso. Et præcipue ad cõſtituentiũ noīe iurandũ: & iuramẽto eos obligãdũ, atq̃ aſtringendũ. Nam cũ adhoc ſpeciale mandatũ requiratur, vt notant glo. & cõmuniter doct. in. c. Qui ad agendũ. de Procurato. lib. vj. In literis credẽtiæ hoc nõ includitur: nec ſub alio quocunq̃ generali mandato cõpræhẽditur. vt notãt cõmuniter doct. in. c. penul. de Iure iuran.

Et quãuis pfatus Sereniſsimus Rex Henricus p alias ſuas literas, præfatam promiſsionem per dictum Comitẽ de Carrion factã confirmauerit, laudauerit & approbauerit: nullo modo (vt ex præfatis literis patet) ad id ſe aſtringere atq̃ obligare voluit: ſed tantum vt diximus, ſuã intentionẽ ac voluntatẽ, quã circa eos nõ alienandũ habebat, in præfatis ſuis approbatorijs literis declarauit.

in quibus nulla de promiſsione & iuramento de eos nō alienando mentio facta fuit. neq; in generali illa approbatione & cōfirmatione, iuramentū per præfatum Comitem de Carrion eius nomine præſtitū includi potuit. Nam & ſi quādo terminus per creditorem debitori prorogatur, iuramentum etiam ab eo præſtitum repetitum intelligatur: vt notat Bal. in.c. Venerabilē. de Electio. Quando tamen quis aliquid expreſsè nō iurauit: licet id ab alijs iuratū fuiſſe reperiatur: in generali confirmatione iuramentū non includitur: nec confirmās niſi id expreſsè expecificèq; iurauerit, iuramento ſe obligare videtur. Quinimo ſi cū iuramento id expreſsè confirmaret atq; approbaret: non niſi de iuſtis licitis & honeſtis & minime ſibi præiudicialibus tale eius iuramentum vt ſuperius latè diximus intelligi deberet.

Præterea dato etiā quòd aliqui ex ſuis præceſſoribus Regibus id ꝓmiſerint atq; iurauerint: quod vt diximus, minime fecerunt: Cùm tale eorum iuramentum perſonale fuerit, Regni ſucceſſores, & præcipuè præfatū Sereniſsimum Regem Ioannem, ad ſuæ promiſsionis atq; iuramenti obſeruantiam aſtringere, atq; obligare minime potuerunt.

165 Quamuis enim in contractibus obligatorijs, iuramentū in eis appoſitū, vim & robur ipſis contractibus tribuat: Et quantum ad ipſorum contractuum implementum eiuſq; obſeruantiam attinet, (quando pro ſe & ſuis hæredibus iuratur) iuramentum ipſum, ad hæredes & ſucceſſores tranſeat. vt notant doctores in.c. Veritatis. & in.c. Cum contingat. de Iure iuran. & in.c. Quamuis.

de Pactis.libro.vj.Bar.& doctores in.l. Cum quis dece-dens.§.Codicillis.ff.de Legatis.iij.Innocen.Anto.& alij. in.c.finali.de Sepultu, Panormita.in.c. Cùm ſit genera-le.in.x.col.de Foro competen.Bal.in.l.Si grege.ff.de Le gatis primo. Ange.in cōſilio.ccxxxiij.incipi.Ex themate in principio. Paulus de caſt.in cōſilio.lxvij.incipi. Viſis & conſideratis. & in conſilio. lxxxi. incipi. In cauſa. ad finē. & in cōſilio.cccv.incipi.Notandū. col. ij. volu. ij. Ludouicus Roma. in repetitione Auctenti. Similiter. col.lxvj.C.Ad legem falci.& in conſilio. cci. incipi. Pro Deciſione. Alexan. in conſilio.xxxviij.in.ij.col.& in cō-ſilio. xcix. incipi. Videtur prima facie. col. penul. volu. iiii.Feli.in.d.c.Cùm ſit generale.in.vij. col.Marcus An-tonius Baue.in tractatu de Virtute iuramēti.in.xlv.effe-ctu.Dominus præceptor meus in conſilio.cx.incipi.Pro habenda.col.vij.volu.ij.Ioannes de Neuizanis in.d.ſuo conſilio poſito inter conſilia Alberti Bruni. xii. in ordi-ne.incipi. Patres comederunt vuam acerbam.in.viii.col. in fine.& Petrus Paulus Pariſius in cōſilio.lxxv. incipi. Pro reſolutione col.prima. & ij. volu.iij.

166 In voluntarijs tamen promiſsionibus etiā iuratis, Quamuis iuramentum ipſos iurantes regulariter arctet atq; aſtringat: ad eorū tamen hæredes ac ſucceſſores nulla-tenus tranſit, Cùm perſonale exiſtat. vt notant omnes doctores ſupradicti.& volunt Innocen.Hoſtien.Ioānes Andre. Antonius de Butrio. & cōmuniter alij. in. d. c. Veritatis.Bal.in.l. ij. C. de Fructibus & lits expenſis. Cardina. in conſilio.cxxxvii. incipi.Et fuit quæſtio Re-gis Cypri.in finali col. Nicolaus Millis i repertorio ſuo

in verbo Iuramentũ.verſicu. iuramentum licet reale ſit. Baptiſta de ſancto Blaſio in tractatu correlatiuorum. in. lxxix. fallentia. Petrus Paulus Pariſius in conſilio.xcij. incipi.Pro primi dubij.col.v.volu.iiij.& Marianus Socci.iunior in cõſilio. lxxvij. incipi. Licet in præſenti con-
167 ſultatione.col.xxvij. volu. primo. † Benefacit, Nam ſi quis iurat parere mandato iudicis: non tenetur parere mandato ſui aſſeſſoris . vt notant doctores in.c. primo. Quod metus cauſa.& in.c. Ad hæc de Appellatio.

RESPONSIO AD SEPTIMVM, pro parte dicti oppidi de Mula adductum fundamentum.

NON obſtat ſeptimum pro cõtraria parte adductũ fundamentũ:Et ſic nõ obſtat illa terribilis lex Regni Caſtellæ,quæ eſt in ordinamentis Regijs,titulo nono,de las donatiões y mercedes.& eſt lex tertia ĩ ordine. Quæ lex,Caſtellæ Regibus , formã & modũ alienandi oppida & caſtra,& alia regni iura præbuit:& alienationes cõtra illius textus formã factas,etiã ſi propter bene merita atq; ſeruitia factæ fuerint,nullas nulliuſq; valoris eſſe voluit. Quia lex illa , quæ à præfato Sereniſſimo Rege Ioãne condita fuit: donationẽ per eundẽmet Sereniſſimũ Regẽ Ioannẽ,præfato Alphonſo Iañes Faiardo,de prædicto oppido de Mula antea factam,nõ comprehendit : neq; comprehendere potuit. Cùm per plures annos antequã lex illa conderetur atq; promulgaretur,donatio prædicta fuerit facta : & ſuum iam effectũ

1 fuerit ſortita. † Leges enim atq; conſtitutiones formã
dant negotijs, actibuſq; futuris : non autem præteritis.
Nam ad præterita,leges nouæ non extenduntur: neq;
ſub dictis legibus præterita negotia,quæ ſuũ ſunt iam
effectum ſortita,compræhenduntur. vt inquit tex. no-
tabilis & ibi cõmuniter notant doctores in.l. Leges &
conſtitutiones.C.de Legibus.
Benefacit tex.in.l.Teſtium (ibi, his ſcilicet qui iam ſi-
ne ſcriptis, debitum vel partem eius perſoluerint, præ-
ſenti ſanctione merito excipiẽdis) C. de Teſtibus. Vbi
forma quæ in ſolutionibus faciendis ibi data fuit: ſolu-
tiones iam ceptas non compræhendit.
2 Et facit etiã tex.in.l.Cauſas.C.de Trãſactio. Vbi cauſæ
vel lites,quæ finitæ ſunt legitimis trãſactionibus : reſu-
ſcitari non poſſunt Regijs Imperialibuſué reſcriptis,
ſeu prouiſionibus. Et quod notat Bal. in. l. finali. ff. de
3 Iuſtitia & iure. Vbi notabiliter inquit. † Quòd ſi iudex
ſententiã,ſecundũ vnã probabilẽ opinionẽ tulerit:ſi po
ſtea noua lex vel nouũ ſtatutũ,dictã opinionẽ dãnaue-
rit : nõ propterea ſentẽtia illa quæ iã lata erat vitiabitur:
ſed potius firma ac valida erit. Quòd etiã volũt Ioãnes
Andre. Antonius.& Imola.in. c. finali. de Conſtitutio.
Quos refert & ſequit̃ Iaſon.in.l.nõ dubiũ.in.iiii.col.ver
ſicu.tertio & vltimo limitta.C.de Legibus.Pro quo alle
gat tex.ſingularẽ Canoniſtis (vt ipſe inquit) incognitũ
in.l.Relegatorũ.§.Ad tẽpus.ibi.Sic tamen vt nõ infir-
marentur ſententiæ quæ ita ſunt prolatæ.ff.de Pœnis.
4 Hinc notabiliter dicebat Petrus de Ancharra. in.d.c.fi-
nali.de Cõſtitutio. charta.xxxiij.verſi. formo quæſtionẽ,

Fratres non teneri dare quartā parrochiano, iuxta Cle-
mētinā Dudū. de ſepulturis, ſi teſtamētum fuit ante il-
lam Clementinā conditū:quāuis poſtea obuenerit lega-
tū.Inquiens Iacobum Butri.idem tenuiſſe:& ita diſpu-
tando terminaſſe.Quē refert & ſequitur Barptholomæ-
us Socci. in cōſi. cvi. incipi. Inſignis doctor. volu. iiij.
Vbi etiā refert Federicū de Senis in conſi.ccxciiii. inci-
5 pi. Factū tale eſt ante conſtitutionem. † Dicentē, Fra-
tres minores, ante Clemētinā Exiui.de Verborū ſignifi-
catione, executores deputati: non prohiberi teſtatorū
voluntates exequi.

6 Hinc etiā dicebat Ange.in.l. Iulianus.ff. Qui ſatis dare
cogan. Quòd ſi quis Petro vt Ioannem occidat manda-
uerit:nec de mādato,nec de ratihabitiōe aliqua mādans
tenebitur:ſi tēpore mādati iam à Petro Ioannes occiſſus
fuerit. idem voluit Bal. in.l.Ob hæc verba. in.ij.col. ff.
de His qui notantur infamia . & in.l.prima.in. iiij. col.
C. de Seruis fugiti. Quos refert & ſequitur Iaſon in. l.
Quominus.i.xxx.col.i.xxi.quæſt.verſi.tenēdo iſtā partē.
de Fluminibus.vbi nōnullos caſus cumulat & adducit,
in quibus alicuius diſpoſitio,ēt præterita cōpræhēdit.
Nec etiā obſtat illud quod dicebā, Quòd ſi lex prædi-
cta regia nō ſtaret, adhuc Sereniſsimus Rex Ioannes,
præfatū oppidū donare nō poſſet: eò quia cū quid ar-
duū exiſtat regni oppida & caſtra donare: non poſſunt
Imperatores vel Reges illa à ſe abdicare: & in Imperij
regniq; præiudiciū,abſq; conſiliariorū procerumq; ſuo-
rum cōſilio,alicui & concedere:Sine quibus ardua vt di-
ximus non poſſunt prouidere: Quinimo nec Papa ſi-

ne Cardinalium conſilio ardua poteſt exercere.

7 Quia & ſi tot,tã magnæ,tantæq́ʒ autoritatis viri, quales sũt quos ſuperiꝰ retuli,Hoc videant tenere atqʒ affirmare: Verior tñ atqʒ cõmunior doctorũ opinio incõtrariũ videtur exiſtere.Secũdũ quã poſſunt Sũmi Põtifices ſoli absqʒ Cardinaliũ,& Impatores ac Reges abſqʒ procerũ cõſiliariorũq́ʒ ſuorũ cõſilio,quæcũqʒ ardua explicar:vniuerſalẽ legẽ condere:& ſup rebus arduis ſtatuere: Nec nõ ea prouidere,quæ magis ſibi,ſuoq́ʒ ſtatui viderint expedire.Adeò vt ſi cõſuetudo aliqua incõtrariũ induceretur : talis cõſuetudo nulla exiſteret,& ꝓ nulla haberetur atqʒ reputaretur.Cuius opinionis fuit glo. notabilis in.c.Anaſtaſius ĩ verbo Cõcilio. xix.Diſtinctiõe.& in.c. Fundamẽta.§.Decet nãqʒ.in verbo. Cõtingeret.de Electio.libro.vj.Notabiliter iuncto textu inquiens , Quòd quãuis de decẽtia ſeu vrbanitate,vel ex quadã laudabili cõſuetudine,Cardinaliũ cõſenſus ſiue cõſiliũ in arduis p Summũ Põtificẽ exercẽdis vel ꝓuidendis requiratur: & quãuis ſæpe de cõſilio fratrũ aliquid Summũ Pontificẽ feciſſe reperiatur : ꝓut factũ fuit,& feciſſe dicitur: atqʒ habet in.c.Vnico de Schiſmaticis.& in.c.primo de Renũtiatione.lib.vj.& in.c.Sup eo.de Hæreticis.eodẽ lib.Nullatenus tñ ad prædicta faciendũ, & tale cõſiliũ petendũ,Sũmus Pontifex arctatur: nec ſecularis Princeps ad ea ẽt efficiendũ aſtringitur aut obligatur. Quã ẽt opinionẽ tenuit glo. cõmuniter approbata in. c. Ad Apoſtolicæ.in principio.de Re iudicata.lib.vj.& in Extrauagãti execrabilis Ioãnis.xxij.ſub titu.de Præbendis. in verbo.De ipſorũ cõſilio.& volũt cõmuniter doctores

in Rubrica (vbi Andreas Siculus.Feli.Philippus Decius.Ioãnes Frãciſcus de ſancto Nazario aliàs de Ripa.& Andreas ab Exea,hãc inquiũt eſſe cõmunẽ opinionẽ) de Cõſtitutio.Hoſtien.Antonius de Butrio,Panormita. & cõmuniter alij.in.c.Ex geſtis. de Clericis non reſiden. Vbi cõmuniter cõcludũt,cõtrariã cõſuetudinẽ nõ valere:& cõcludũt ẽt cõmuniter, † Poſſe Sũmũ Põtificẽ, aliquẽ ex Cardinalibus,alijs nõ vocatis nec requiſitis deponere:& ipsũ ob eius demerita punire. & tñ Cardinaliũ depoſitio quid valde arduũ videtur eſſe. Cùm ad eorũ depoſitionẽ ſi Cardinalis Epiſcopus fuerit: ſeptuaginta duo teſtes debet cõtra ſe habere, & ſi presbyter, ſexaginta quatuor. Si autẽ Dyaconus, viginti & ſeptem teſtes cõtra eũ debent deponere,ac teſtimoniũ præbere. c.Præſul.ij.quæſti.v.Quãuis vbi de ipſius Summi Pontificis depoſitione ageretur: duo tantũ teſtes viderentur ſufficere.vt notat glo.in.d.c.Præſul.& notãt Panormita. & doc.in.c.primo de Iudicijs.& in.c.Tertio loco.de Probatio. Licet hoc de teſtiũ numero, quãtũ ad Cardinales hodie nõ ſoleat obſeruari.vt notant Hoſtien. & Panormita.in.c.Licet vniuerſis.de Teſti. Quã ẽt cõmunẽ opinionẽ tenuit idẽ Panormita.in.c.Literas.col.iij. verſicu. & puto quòd poſſit.de Reſtitutio.ſpolia.& in ſua diſputatione.incipi.Epiſcopus & quidã rector in.vij.col.Dũ ſe remittit ad ea quæ ipſe dixerat.in.d.c. Ex geſtis. Idẽ voluit Bal.ſibi cõtrarius.in.c.Inter corporalia.col.ij. in principio.de Translatione Epiſcopi. Ioannes de Anania in. c.Firmiſsimẽ.vbi hãc dixit eſſe cõmunẽ opinionẽ de Hæreticis.Quã tanquã cõmunẽ ſequitur Dominicus ſibi

cõtrarius.in.c.Sup eo.eodẽ titu.lib.vj. Vbi refert Hugo
nẽ.Cardinalẽ.in.c.Leges.iiii.diſtinctiõe,dicẽtẽ,poſſe Im⸗
peratorẽ ſolũ absq; ſuis Baronibus atq; ꝓceribus ardua
exercere: arduaq; expedire. Egidius de Bellamera in. c.
9 Inſynodo.lxiij.diſtinctio. † Notabiliter inquiẽs:Quòd
ſi Papa Imperatori ſup hæreſis crimine ſe ſubmiſerit: li⸗
cet talis ſubmiſsio, res valde ardua & magna eſſe videa
tur: Cardinaliũ conſiliũ ad talia faciendũ requirere non
tenetur.Eandẽ ẽt opinionẽ inquiens eã eſſe cõmunẽ te⸗
nuit Cardinalis Alexandri in.c. In iſtis. in principio. iiij.
diſtinctiõe.Allegat ita tenuiſſe Innocen.in Clementi.Ne
Romani.de Electio.Idẽ Cardinalis Alexãdri.& Cardina
lis Ioãnes de Turre Cremata.in.d.c.Cũ redemptor. poſt
Hug.ibi.xij.quæſt.ij.Idẽ Ioãnes de Turre Cremata hanc
inquiens eſſe cõmunẽ opinionẽ in.c.Ait lex.§.Ideo. iiii.
diſtintiõe.Bonifacius in ꝓhæmio Clemẽti.§. Hac ſanè.
in.iii.col.Albericus de Roſate,qui hãc ẽt cõmunẽ dixit
eſſe opinionẽ in Rubrica de Legibus.& in.l. Humanũ.
10 vbi idẽ tenuit Cynꝰ, & Petrꝰ de Bella ꝑtica.eodẽ titu. †
Dicẽtes & cõcludẽtes, Poſſe Imperatorẽ, Papã,ac reges,
ſine aliquorũ cõſilio leges facere.Idẽ Albericꝰ de Roſate
in.l.Quidã decedens.§.Papinianus.col.iii.verſi. Sed an
Papa.ff.de Adminiſtratio.tutorũ. Petrus de Rauena. in
cõcluſionibus ſuis.in.vij.col.Martinus Laudẽ.in.ij.trac.
de Cardina.in.xlv.quæſt.Paulus de caſ.in.l.ſi. poſt Bar.
Bal.& doct.ibi.C.de Legibus.& in.l.ſi. ff. Eodẽ titu. &
in cõſi.ccccxiiii.incipi.In facto præſenti.col.penul.volu.
primo.Andreas Siculus ſibi cõtrarius in cõſi.primo. in⸗
cipi. Ex ſacris. col. viiii. verſicu. vltimo . vbi hanc dixit

eſſe cõmunem opinionem.volu.primo. Lucas de Penã. in.l. Omnes iudices.in.xiii.col. C. de Decurio. libro. x. Antonius de Roſellis ſibi etiam cõtrarius in.d.ſuo tractatu de Concilijs.in titulo ſeu quæſtione.incipi. Sententia. quæ potius attendenda ſit, Papæ ſolius aut totius concilij. col. viii. verſicu. nota quod dicit. in fine. Iaſon ſibi etiam contrarius in.d.l.Placet.in prima lectura.in.iij.col.in principio. C. de Sacroſanctis eccle. & ibi Petrus de Bergnia in Additio. ad Iacobum Butrigariũ. vbi hanc dixit eſſe cõmunem opinionẽ. Auguſtinus de Anchona in tractatu de Poteſtate eccleſiæ. Quem refert & ſequitur Archiepiſcopus Florenti.in tertia parte
11 ſuæ Summæ.titulo.xxii..c.v.§.v. † Vbi cõmuniter cõcludunt, Cardinalium conſiliũ ſeu requiſitionem,etiã in ſanctorũ Canonizationẽ,(quãuis ſanctorũ canonizatio admodũ ardua res exiſtat) minime eſſe neceſſariã. Prædictã etiã opinionẽ tanquã cõmunẽ tenet Rochus de Curte in.c.finali.col.ix.de Cõſuetu.& gloſa Pragmaticæ ſanctionis,hanc inquiẽs eſſe cõmunẽ opinionẽ. in titu. de Autoritate generaliũ conciliorũ. folio mihi. xxiij. in verbo Cõcilio.& in titulo de Numero & qualitate Cardinaliũ.folio mihi.clxxxvi. in glo.in verbo Collaterales. Thomas Parpalia.in.d.l.Placet.in.xxx.col. Claudius de Seycello aliàs de Aquis in ſuo feudorũ Speculo,in titulo Qui feudũ dare poſſunt.in.vj.col. Philippus Decius in.c.Edoceri.in penul.col.de Reſcriptis.Ioãnes Crot⁹ de Mõteferrato,q hãc cõm dixit eſſe opinionẽ:& ab ea ĩ iudicãdo atq̃ cõſulẽdo nõ eſſe recedẽdũ:ĩ Rubrica.de Cõſtitu.lib.vj.Cardina.Iacobaci⁹ ſibi cõtrari⁹ in.d. ſuo trac.

de Concilio.libro.vij.articulo.v.pagina.cccclxv.verſicu. octauo facit. & pagina. cccclxxxviii. verſicu. Ad illud quod dicitur. Vbi hanc dixit eſſe magis communem opinionem. Petrus Andreas Gãmarus ſacri palatij auditor in conſtitutione Iulij ſecundi, ſuper electione ſimoniaca Romani Pontificis. in verbo Conſilio. Nicolaus Boerius in tractatu. de Autoritate magni concilij. in.iiij.col.in quarta additione. & in additio. ad tractatũ Ioannis de Montaigne. de Parlamentis. Ioannes Franciſcus Purpuratus ĩ Rubrica.col.prima.ff.de Iuriſdictione omniũ iudi. Matthæus de Afflictis. de His qui feudũ dare poſſunt.in.iiii. col. Et Ludouicus Gomeſius Sarnenſis Epiſcopus in Regula de Infirmis reſignantibus intra viginti dies.in decima quarta quæſtio. circa finẽ.

12 Nam ſi Sũmus Põtifex ſolus, poteſt vt ſolet, Cardinales creare: vt notant Ioannes de Lignano, & alij in.c.ij. de Clericis nõ reſiden. & eſt glo.notabilis in Clementi. Ne Romani in verbo Poteſtatis. Quam ibi ponderat Panormita. de Electione. Ioannes Andre. Antonius de Butrio & cõmuniter doctores in.c. Sanè. de Conuerſione coniuga. doctores cõmuniter in. d.c. Super eo. de Hæreticis, libro, vj. Philippus Corneus in conſilio. cclxxviii. incipi. Cuius nomen. volu. iii. & Ioannes de Selua in. d. tractatu. de Beneficio. in. iiii. parte. in. ix. quæſtio. verſicu. xvij. Adeòquòd ſi Cardinales aliquos abſq; Cardinalium cõſenſu ſiue cõſilio ſe amplius non creaturum iurauerit: adhuc non obſtante iuramento illos ſolus creare poterit. vt notabiliter cõſuluit Alexan. in conſilio.ccxxiiii. incipi. In re tam graui & ardua. col.

finali.volu.vj. Et ſi ſolus (vt diximus) eos poteſt punire, deponere ac reuocare, Prout Leo quartus Pontifex fecit: qui Anaſtaſiũ titulo ſancti Marcelli priuauit: eo quia contra Canones per quinquẽnium à ſua parrochia abfuerit. vt Baptiſta Fulgo. exemplorũ libro.vj. retulit. multo fortius abſq; Cardinalium conſilio poterit ardua exercere.

Et non ſolùm Cardinales poteſt ſolus punire ac reuocare: verùmetiam Imperatores ac Reges (quo nihil magis arduũ exiſtit) poteſt deponere: Imperio Regnóq; priuare. vt notant Bar.Bal.Paulus de caſt.& cõmuniter doctores in.d.l.finali.C.de Legibus.Idẽ Paulus de caſt. in.d.l. finali.ff.eodem titu.Bal.in.l. Reſcripta.C.de Precibus Imperatori offeren. Ioannes de Imola in. c. Dilectus. el primo.col.prima. de Præben.Petrus de Monte in ſua Monarchia in.iiij.quæſtio.in fine. Martinus Lauden.in tractatu de Principibus in.x.& cxi.notabili.Præpoſitus Alexandri.in.c. Si Papa.col. v.xl. Diſtinctione. Ioannes de Selua in.d.tractatu de Beneficio.in.iiij.parte.in.viij. quæſtio.verſicu.xvi.& verſicu.xvii. & decimo octauo.Andreas Alciatus in.l.Bona ciuitatis.ff.de Verborum ſignificatione.& in.l. Inter claras.C. de Summa trinitate & fide catho.Cardinalis Iacobacius in.d.tractatu de Concilio lib.iij. articulo primo.pagina. cxxx.Ferdinandus in libello de Origine principatus.in. ij. parte. folio. lxxviij. Reſtaurus Caſtaldus intracta.de Optimo Imperatore. in.lxxxi. quæſtio. & Petrus Albinianus in tractatu de Pontificia poteſtate.folio mihi. xxv.

14 Et patet de Samuele, Qui (vt ſcribitur Regũ primo.c.

xvi.)Saulem Regem depoſuit: & in locum illius Da-
uidem Regem conſtituit.

15 Et patet de Innocentio primo Pontifice, & poſt Petrũ
xl.in ordine.Qui(vt Baptiſta Fulgoſius exemplorũ lib.
vj.de Seueritate refert) Archadiũ Auguſtũ & Eudoxã
eius vxoré extra cõmuné fideliũ gregem fecit:eò quòd
Chryſoſtomo patriarchatus ſui honore depulſo, Tho-
philum Alexandrinum Patriarchã ſuffecit.

16 Et de Leone primo ẽt Summo Põtifice, & quadrageſi-
mo quinto poſt Petrũ in ordine.Qui(vt Matthæus Pal
merius Florentinus in Chronicon Euſebij tradit) Theo-
doſium Imperatoré depoſuit:qui ſacerdos inde effectus
reliquũ ſuæ vitæ tẽpus,priuata quiete peregit.

17 Et de Zacharia Summo Pontifice.Qui(vt habetur in.
c.Alius. xv. quæſti. vj.) Ildebrandũ Gallorũ Regem,
tã pro ſuis iniquitatibus,quã pro eo quod tantæ poteſta
ti erat inutilis, à Regno depoſuit:& Pipinũ Caroli Im-
peratoris patrem in eius locũ ſubſtituit: omnesq́ Fran-
cigenas à iuramento fidelitatis abſoluit.

18 Et de Gregorio ſeptimo.Qui(vt idẽ Matthæus Palme
rius tradit,& Baptiſta Fulgoſius in.d. libro. vj. retulit)
Henricũ tertiũ Impio priuauit:poſt cuiꝰ priuationé,Ro
dulphus Imperatoriã maieſtaté p electioné obtinuit.

19 Et de Leone trigeſimo quinto Cõſtantinopolitanorum
Imperatore:quia ſanctorũ imagines à tẽplis abradi atq;
auferri iuſſerat:à Gregorio Summo Pontifice Imperio ſi
mul & fideliũ cõmuniõe priuatus,maledictus interijt.

20 Sic & Cõſtantinꝰ Papa Philippũ ab Imperio expulit:&
Ardrianꝰ deſideriũ Lõgũbardorũ Regẽ regno priuauit.

21 *Sic* etiam Innocentius tertius, Orthonē Saxoniæ Du-
cem ac Romanorum Regem depoſuit. & Innocentius
quartus, vt habetur in. c. Ad Apoſtolicæ, de Re iudica.
libro. vj. Federicum Imperatorem in Lugdunenſi con-
cilio ab Imperio abdicauit: indignumq; Imperio fecit.
22 Sic Martinus quartus, Petrū Aragonum Regem depo-
ſuit: & ſecundo genito regnum contulit.
23 Sic etiā Bonifacius octauus, Luſitaniæ Regi Remiſſo
ac negligenti (vt habetur in. c. Grandi. de Supplenda
negligentia prælа. libro, vj. Nobilem virum Bononien-
ſem Comitē, illius fratrem collegā dedit.
24 Nec eſt mirum quòd Sūmus Pontifex in arduis ab eo
expediendis, non teneatur ſuorum Cardinalium conſi-
liū requirere: Neq; Imperatores ac Reges ſuorū proce-
rū atq; conſiliariorū conſiliū teneantur petere: Cū nec
Epiſcopus hodie in arduis etiam exercendis, ſui Capitu
li conſilium, niſi in certis tantummodò caſibus, vt in alie
nationibus & rebus cōmunibus teneatur requirere.
25 Nam quamuis. Attenta quorūdam non vera (ſalua eo-
rum pace) opinione, in arduis exercendis, tenere-
tur Epiſcopus nō ſolum ſui Capituli conſiliū, ſed etiā
conſenſum habere. vt voluit Innocen. in. c. Edoceri.
verſicu. Sed quicquid de Epiſcopo. de Reſcriptis. vbi
hoc tenent Collectarius, & Ioannes de Imola in.ij.col.
& ibi Egidius de Bellamera in tertia. in principio tertiæ
quæſtionis. & Feli. in tertia col. vbi inquit, ita cōmuni
ter teneri. & voluit idem Innocen. in. c. Quòd in dubijs.
de Renuntiatio. & in. c. Magnæ. de Voto & voti redē-
ptione. Specula. in titu. de Actore in penul. col. verſicu.

Tu

Tu autem tene quód Epiſcopi. Panormita. in. c. primo de Exceſsibus prælato. Idem Egidius de Bellamera in Deciſionibus ſuis,deciſione.cxxxiii. incipi. Licet contra poſſeſſorem.ſub titu.de His quæ fiunt à prælato. Ludouicus Roma. in conſilio. ccclxix. incipi. Circa primum. col. iiii.verſicu. tertia eſt ratio. Quem refert & ſequitur Iaſon in.d.l.Placet. in prima lectura.in.ij.col. in fine. & ibi Petrus de Vergnia in additio. ad Iacobum Butriga. & ibi Andreas Alciatus.C. de Sacroſanctis eccle. Stephanus Aufrerius in deciſionibus Capellæ Tholoſanæ in. lxxix. quæſtio.& Henricus de Botis in ſuo tractatu. de Synodo,in tertia parte.

26 Et quamuis ſecundũ magis cõmunem ac veriorem opinionem,præcedenti reprobata opinione , teneretur Epiſcopus in arduis per ipſum exercendis ac prouidendis, ſolum Capituli ſui conſilium requirere. vt tenuit idẽ Innocen. ſibi cõtrarius & melius in. c. primo. Quem ibi Antonius de Butrio.Ioãnes de Imola in col. finali.& cõmuniter doctores ſequuntur. de Procurato. Hoſtien. Ioannes Andre. & cõmuniter doc. in. c. Nouit. de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capituli. Idem Hoſtien. in. c.Quãto.eodem titu.& in.c.primo. col. prima. verſicu. Nam & in grauibus.de Exceſsibus prælato. & in. d. c. Magnæ.de Voto. col. iii. in medio.Acrhidiaco. in. c. Ex pœnitentibus.Quem ibi cõmuniter ſequuntur doctores. quinquageſima diſtinctio. Antonius de Butrio. in. c. Ad abolendam. col. ij.verſicu. quæro quare Epiſcopus teneatur hoc facere cum conſilio Capituli. de Hæreticis. Panormita. in. c. Irrefragabili. §. Cæterũ.

CC

quaſi ad finem. de Officio ordinarij. & in.c. At ſi Clerici.§.De adulterijs.col.vj.verſicu. Sed circa facilitatem diſpenſandi.& ibi Feli.in.v.col.verſicu.An autē Epiſcopus.de Iudicijs.Collectarius in.c. Si quis contra clericū in principio.de Foro cōpeten. Henricus Bouich in. d.c. primo.col.prima. ibi in grauibus eſt conſilium Capituli requirendū. de Exceſsibus prӕla. Cardinalis Zabarella in.d.c.Edoceri,col.ij.in medio.Et clarius ac melius in.c. finali.col.prima.verſicu.ſecundo caſu.de Reſcriptis. Lapus in.xlix.ſua allegatiōe incipi. Licet materia.in.iii.col. vbi inquit, Prӕlatū maiora & grauiora negotia nō debere ſine conſilio Capituli facere:Egidius de Bellamera ſibi cōtrarius in.c.In ſynodo. lxiii. diſtinctione. Vbi inquit,in omnibus grauibus debere Epiſcopum requirere ſui Capituli conſenſum vel ſaltē conſiliū. In qua alternatiua,videtur concedere,in arduis ſolum conſiliū ſufficere. & clarius ipſe voluit in ſua ſexenteſima nonageſima ſexta Deciſione. incipi. Conceſsio prӕlati. vbi inquit, Quòd licet aliqui tenuerint, prӕlatū conſenſum ſui Capituli debere habere:veritatē tamen eſſe,ſufficere ſolùm Capituli conſilium requirere. Cuius Deciſio eſt in Deciſionibus Rotӕ.Deciſione.cccclxvi.incipi.Confeſsio prӕlati. in nouis.& voluit Aluatus Pelagius de Plāctu eccleſiӕ.lib. ij. articulo.xxii.in fi. col.Philippus Corneus in conſi. cclxii.incipi.Licet in hac conſultatione.col.finali,volu.iij.Andreas Siculus in cōſilio primo. incipi.Ex ſacris.col.viii.in principio.verſicu.Prӕterea facit.volu.primo.& in cōſi xviii.incipi.Prӕclare.col.prima. volu.ij. & in cōſi..xl.incipi.Clementiſsimū.col.xxi.verſi.

facit ẽt quod dñi Cardinales.volu.iiii.Feli.in.c.Cauſam el primo.col.ij.verſicu.vbi materia eſt ardua.de Iudicijs. & dñs p̄ceptor meus Franciſchinus Curtius in tractatu feudorũ i ſecũda parte.in.ij.quæſt.verſi.ſed aduerte. Qui omnes quamuis hoc ita videantur magis cõmuniter tenere.Licet Feli.in.d.c.Cauſam.differentiam inter arduum & valde ardum videatur facere. Hodie tamen Epiſcopi quæcunq; ardua, niſi in alienationibus & alijs cõmunibus negotijs, ſine ſui Capitulo cõſilio ipſi ſoli poſſunt expedire, exercere atq; prouidere.

27 Quid enim grauius,& quid magis arduum eſſe poteſt, quàm contra clericos inquirere: Eos in carcerare: cõtra eos procedere:Eoſq; condemnare: Beneficijs ac dignitatibus priuare: In exilium mittere:perpetuiſq; carceribus eos damnare:& ſeculari brachio relaxare? Et tamen quamuis attenta iuris antiqui diſpoſitione, in talibus Epiſcopi ſui Capituli conſilium teneretur requirere. vt ſunt iura vulgaria. Præcipuè tex. in. c. Si quid verò. lxxxvi. Diſtinctio.& habetur per totam. xv. quæſti. vij. & in.c.Si quis Abbas.xviii.quæſti.ij.& in.d.c.Nouit.& in.c.Quanto.de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capituli. & in.c. Ex literis. de Diuortijs.& in.c.Tertio cũ ſimilibus.& vbi hoc cõmuniter tenẽt doctores,præcipuè.Petrus de Anchatra. Geminia. & cõmuniter alij. de Cõſuetudine.libro.vj.& voluit glo.in.d.c.Irrefragabili.in principio,i gloſa magna circa finẽ,vbi hoc ẽt tenẽt Egidius de Bellamera col.penul.in.iij.quæſt. Antonius de Butrio in.iij.col.in fine. Et Panormita.in.ij.col. circa finẽ.de Officio ordina.glo.in.c.Ex lrīs.i verbo Adinuicẽ

cõgregari.& ibi.Zochus in.vj.notabili.de Diuortijs.Hoſtien.Ioãnes Andre. Antoni9 de Butri. & cõmuniter alij in.d.c.Nouit. & in.d.c. Quãto.de His quæ fiũt à prælato ſine cõſenſu Capituli.Collectarius in.c. *Si qui cõtra.* col.prima.in principio.de Foro cõpetẽti.Egidius de Bellamera in conſilio. vj. incipi. Factum pro parte domini. col. iii. verſicu. Circa ſecundam quæſtio.& col. v. verſi. ſecunda quæſtio eſt.Antonius de Butrio in.d.c.Ad Abolendam col. ij. verſicu. quæro quare Epiſcopus teneatur hoc facere cum Capituli cõſilio. de Hæreticis. Vbi expreſsè dicit In caſu. c. tertij. de Conſuetudine libro. vj.non eſſe neceſſarium Capituli cõſenſum: ſed ſufficere ſolum Capituli conſilium.Idem tenet Panormita.in. c. Atſi clerici. §. De adulterijs.in. vj. col.verſicu. Circa hanc difficultatem.& ibi cõmuniter doctores,præcipue Andreas Siculus in. xv. col. verſicu. ſecundo pondero. de Iudicijs.& in.c.Non poteſt.col. finali.in fine. & ibi Feli.in finalibus verbis. de Re iudicata. & in. c.Ioannes de Regularibus. Henricus Bouich. in. c. Ea noſcitur. de His quæ fiunt à prælato. & in. c. primo. de Exceſsibus præla. Cardinalis in. d. c. Irrefragabili.§. Exceſſus. col. penul. in fine. verſicu. tertio quæro.& ibi Ioannes. de Imola in finali. col. in fine. de Officio ordinarij. Albericus de Roſate in ſuo dictionario, in verbo Epiſcopus. Circa finem. Oldra. in conſilio. ccli. incipi. Nos Remigius. Franciſcus de Arectio in conſilio.lxxvi.incipi. Diligenter.Andreas Siculus in conſilio primo.incipi. Ex ſacris. col. xviii. volu. primo. Feli. in.c. Ex parte.col. finali.in finalibus verbis. de Conſtitutio.Ioannes Crotus

de Monteferrato in repetitione. l.Omnes populi.col.iiii. verſicu. fallit tertio. ff. de Iuſtitia & iure. & Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolita. Deciſio. cxxxiiii. incipi. In cauſa Antonij. col.ij. circa finem. Quicquid dixerit glo.in.c.Epiſcopus.xxiiii. diſtinctio.& in.c. Cum nos.de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capituli. & Ioannes de Imola ſibi cōtrarius in. d. c. Quanto. & Feli.in.d.c.Irrefragabili.in principio.in.ij.col.verſicu. in uentilatione cauſarum.de Officio ordinarij.Qui renuerunt, In corrigendis ac clericorum exceſsibus puniendis. nō ſolū conſiliū verū ēt cōſenſum Capituli debere ab Epiſcopo requiri: Sed cōmuniter ſolent ab omnibus reprobari.

28 Quamuis enim vt diximus attenta iuris antiqui diſpoſitiōe, Capituli ſui cōſiliū in clericorū punitiōe teneretur Epiſcopus habere: hodie tamen attēta generali atq; vniuerſali cunctarū eccleſiarū totius orbis, à iure approbata cōſuetudine, & nouiſsimi iuris diſpoſitione: Epiſcopi in corrigendis ac puniendis ſuorū clericorū exceſsibus atq; delictis, Capitulorū ſuorū conſiliū nō tenentur requirere: Imo quilibet Epiſcopus absq; ſui Capituli cōſilio, ipſo Capitulo minime requiſito, poteſt p ſe ipsū, vel p ſuos officiales, cōtra quoscūq; clericos ſibi ſubditos, & cōtra quoscūq; alios in ſua diœceſi delinquētes procedere: Eorū criminales cauſas audire: Eas ſolus deffinire: Clericos ab impetitis abſoluere: & ſi opus fuerit illos iuxta eorū demerita punire & caſtigare: vt notant Ioannes Fa. Egidius de Bellamera. & cōmuniter alij in Summa. xv. quæſti. vii. Idem Egidius de Bellamera in. d. con

ſilio.vj.in.ij.col.& in.d.c.Nõ poteſt.& ibi Henricus Bo
uich.col.finali.circa finẽ.de Re iudica.Specula.in titu.
de Accuſa.§.Quarto loco.verſicu.Cæterũ.Collectarius
29 in.c.Cũ ſit. de Aetate & qualitate. † Vbi inquit, Epi
ſcopos hodie ĩ ordinibus etiã celebrãdis,nõ debere cõſi
liũ ſuorũ Capitulorũ reqrere.Ioannes Andre.in.c.ij.col.
ij. verſicu. Eſt autem ſciendum. poſt gloſam ibi in ver-
bo Præſentia.de Pœnis libro. vj. Quẽ refert & ſequitur
Panormita.in.d.c.At ſi clerici. §. De adulterijs. col. pe-
nul. & ibi Andreas Siculus in. xv. col. de Iudicijs. vbi
idem Andreas Siculus in verſiculo ſecundo pondero.
30 inquit. † Quòd cum hodie Epiſcopi iurisdictionẽ præ
ſcripſerint,& illam poſsint hodie ſine Capitulo exercere:
fruſtra eſt hodie diſputandũ, An Epiſcopus in iurisdi-
ctionalibus teneatur ſui Capituli cõſilium requirere.Idẽ
voluit idem Panormita.in.d.c.Irrefragabili.in principio.
col.ij. Circa finem.de Officio ordinarij.vbi inquit, ho-
die Epiſcopos cõmuniter cõtra Capitula præſcripſiſſe:vt
absq; eorũ conſilio poſsint ſubditorũ exceſſus punire:
& alia iurisdictionalia exercere. Idem tenuit ipſemet Pa-
normita.in.d.c.Ioannes. de Regularibus.& in. c.primo.
& ibi Marianus Socci.in penul.col.de Exceſsibus præ-
la.Oldra.in.d.conſilio.ccli.in fine.Guilielmus de Mon-
te Laudu.in.c.Cùm ex eo.de Electione libro.vj.Philip-
pus Fran.in.c.Licet.col.ij. in glo.prima. in fine. de Offi-
cio vicarij,Ioannes de Imola in. d.c. Nouit.in finalibus
verbis.de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capi-
tuli. Franciſcus de Arectio in.d. conſi.lxxvi. Ioannes de
Selua in tractatu de Beneficio.in ſecunda parte in. xxij.

11 quæſtio.in.xj.col. in fine. ✝ Vbi inquit,ad Epiſcopum ſolũ ſine ſui Capituli cõſilio,Beneficiorũ omniũ collatio nẽ pertinere.Gay.in repeti.c.fi.in. xxxvi. col.de Electio. libro.vj. Quẽ refert & ſequitur Cæſar Lamberti.in tract. de Iure patronatus in prima parte primi libri.in primo articulo nonæ quæſti. principalis.in. xxij. col. in.xxij ampliatione.& in ſecũda parte primi libri.in ſexto articulo, primæ quæſti.principalis.& in tertia parte ſecũdi libri.in
12 quarto articulo primæ quæſti.principalis. ✝ Vbi inquit, titulũ de His qui fiũt à prælato ſine cõſenſu Capituli,hodie ĩ vſu nõ eſſe:ſed ab aula receſsiſſe.Quia cũcta hodie prælati absq; Capitulo faciũt: & absq; Capitulorũ cõſilio expediunt.Idẽ voluit Guilielmus Maynerius in.l. Ea
13 ſola deportatiõe.in.iii.col.ff. de Regulis iuris. ✝ Vbi inquit,Epiſcopos hodie habere absq; capitulorũ cõſilio exercitiũ iuriſdictiõis tã in ciuilibus quã ẽt in criminalibus.Et voluit ẽt Arnaldus Albertinus,Pacenſis Epiſcopus,Cohiſpanus noſter in repetitione.c.primi.in vltimo notabili in fine.de Hæreticis.libro.vj.

14 Et nõ ſolũ Epiſcopi,absq; capitulorũ ſuorũ cõſilio,poſſunt hodie clericorum inferiorum cauſas etiam criminales audire:easq; ſoli deffinire ac terminare:Verũ etiã potuerũt & poſſunt,cõtra quaſcũq; ſuarũ eccleſiarũ cathedralium dignitates,& cõtra quoscunq; earũdem eccleſiarũ canonicos,& ſic cõtra Capitulares ipſos,ipſis Capitulis minime requiſitis, per ſe ipſos ſolos, vel per ſuos officiales, de quibuscũq; eorum criminibus atq; exceſſibus inquirere,criminaliterq; procedere: & quos culpabiles inuenerint punire ac caſtigare.

35 Maiorem enim ſemper poteſtatem,maioremq́ libertatē Epiſcopi quocunq; tempore habuerunt, in corrigendis ac puniendis ſuis canonicis,tanquā magis ſibi cōiūctis:(cum ipſi Epiſcopi caput,canonici verò mēbra exiſtant:) quā habuerunt in puniendis ſuis inferioribus clericis. vt latè cōprobat Philippus Corneus in cō
36 ſilio.cxciii. incipi. Pro deciſione.volu.ij. † Et clariſsimè patet, Nam de iure vt diximus antiquo,nō poterat Epiſcopus ſolus ſine Capitulo contra prædictos clericos inquirere : & tamen poterat liberè & abſq; præfato Capitulo,contra aliquē ex canonicis procedere. Et nō ſolū contra canonicū id poterat Epiſcopus efficere : verum etiā ſi contra clericū alicuius canonici conſanguineū, affinem, vel familiarē criminaliter vellet inquirere:non tenebatur Epiſcopus,præfati ſui Capituli conſilium requirere. vt notant Hoſtien. Antonius de Butrio,Panormita,& cōmuniter doctores in.d.c. Nouit.in prima col. de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capituli. & voluit. idem Hoſtien.in Summa eiuſdē tituli in penul. col.verſicu. Sed quid ſi fortè prælatus,& Petrus de Rauena. in ſuo iuris canonici cōpendio,in eodē titulo. & latè tradit Feli.in.d.c.Edoceri.de Reſcriptis.Si enim Epiſcopus cū cōtra clericū,alicuius canonici cōſanguineū, affinē vel famlliarē ꝓcedebat:ob illā cōſanguinitatē atq; familiaritatē,quā cū canonico clericus habebat,nō tenebat Capituli ſui cōſiliū requirere : quod aliàs (illa ceſſante ſuſpitiōe) tenebatur petere. A fortiori & multo minus quādo cōtra ipſum canonicū procedere intēdebat: nō tenebatur dicti Capituli ſui conſiliū habere.

Et quamuis Ioannes de Imola in. d. c. Nouit. in penul. col.tenuerit, Epiſcopum volenté procedere cõtra aliqué canonicũ, vel clericum alicuius canonici conſanguineũ, affinem, vel familiaré, debere aliorũ concanonicorũ cõſilium requirere: Cũ illi ſuſpecti eſſe nõ videantur: ſed ſolus ille canonicus ſuſpectus iudicetur, cuius cõſanguineus, affinis, vel familiaris, clericus dicitur. Illius tamen doctrina cõmuniter non tenetur. Quia ſi vbi de vnius canonici cauſa ciuili tractatur, omnes alij eius cõcanonici ſuſpecti reputãtur: vt probat tex.in.c.Cùm. R. canonicus. de Officio delega. multòmagis, multoq; fortius ſuſpecti dicẽtur ac reputabuntur: vbi de ipſiuſmet
37 canonici criminali cauſa ageretur, atq; tractaretur. ✝ Eſt enim inter canonicos quedã proximitas ſpiritualis, quæ omné carnalé cõiunctioné atq; proximitaté ſuperat, atq; excedit. vt notabiliter inquit Cõpoſtellanus, in. c.Non nulli.§.finali.de Reſcriptis. Qué refert & ſequitur Guilielmus Maynerius in regula In omnibus cauſis. in no
38 na col.ff.de Regulis iuris. ✝ Et quæ ipſos in rebus ſuũ prælatum tangentibus, valde ſuſpectos facit, ſuſpectiſſimosq; reddit. Nã eo ipſo (proh dolor) quò quis à clerico ad canonicatum aſſumitur: eo ipſo præſulem ſuũ odio proſequitur: & verbis ac factis veluti porcũ alloqui, atq; tractare nõ veretur. vt inquit, Hoſtiẽſis in Ru
39 brica de Inſtitutio. ✝ Sicut enim vbi de ipſius Capituli correctiõe, atq; reformatiõe agitur: ipſius Capituli conſilium Epiſcopus requirere nõ tenetur: vt notat glo. cõmuniter apprabata in.d.c.Irrefragabili.§. finali.in verbo Super hoc delegatus. de Officio ordinarij. & voluit.

Archidiaco.in.c.Quia Epiſcopus.in prima col.v.quæſti. iii.Henricus Bouich in.c.Petitio. in fine. de Iure iuran. Antonius de Butrio,& Ioannes de Imola in.c. Paſtoralis.in. ij. col. de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capi.Panormita. & cōmuniter doct.in.d.c.Edoceri. vbi latiſsmè Feli.in.viii.col.verſicu. omittitur ſuſpectum cōſilium.de Reſcriptis.
40 † Ita eodē modo ſi de vnius canonici correctiōe agat,ipſius Capituli conſiliū Epus requirere nō tenebit,Et hoc nō obſtāte quacunq; etiā immemoriali cōſuetudine,qua in aliquibus partibus tam ipſa Capitula quā etiam eorum fautores nō rectè iura intelligentes conantur ſe defendere: Nam nulla conſuetudine etiam immemoriali,à ſuorum prælatorum imperio ac ſubiectione,ſe poſſunt canonici eximere. Et quia hoc latiſsimè alibi pluribus iuribus, atq; autoritatibus per multiſq; fundamentis demonſtramus: quod breui deo duce,in lucē edemus:ad ibi dicta nos referimus.

41 † Et ſicut Epiſcopi hodie poſſunt vt diximus,quoſcunq; clericos ſibi ſubditos, & quoſcunq; alios in ſua diœceſi delinquentes punire:Etiam ſi Epiſcopali ſeu Archiepiſcopali dignitate fulgeāt:qui licet ſoli Papæ ſubiecti exiſtant,& aliū iudicem,etiā hæreticæ prauitatis inquiſitorem ſuper hæreſis crimen ſupra ſe nō habeāt.vt eſt tex. notabilis in. c. Inquiſitores. de Hæreticis libro.vj. Ab Epiſcopo tamen puniri poterunt, ſi in ſua diœceſi delinquant: vt notāt glo.& cōmuniter doctores in.c.primo. de Rapto. Petrus de Ancharra. in Clementi. prima. de Foro cōpetenti.& in repetitiōe.c.Poſtulaſti. in.vj.oppoſitione. & ibi Panormita. in.v. col. & Marianus Socci.

qui hãc dixit eſſe cõmunẽ opinionẽ in.v.col.in.x.quæſt. eodẽ titulo.Idẽ Panormita.in.c.Sanè.de Officio ordinarij.& in.c.Cum inferior. vbi hãc cõmunẽ dixit eſſe opinionẽ.& ibi cõmuniter tenẽt doctores,de Maioritate & obedien.Bal.in.c.primo.col.iij.verſicu.An autẽ Epiſcopus.de Allodijs. Dñicus in.c.ij.de Cõſtitutio. libro.vj. Præpoſitus Alexãdri,in.c.Vbi ſemper.iii.quæſti.vj.Guido Papa in Deciſiõibus parlamẽti Delphi.in.cccxxviii. quæſti.incipi.Seruiẽs.Alexan.in.l.Ille à quo.§.Tempeſtiuũ.ff.ad Trebelia.Feli.in.c.Prudẽtia.col.ij.de Officio delega.Stephanus Aufre.in Deciſiõibus Capellæ Tholoſanæ.in.ccccxxiii.quæſti.incipi.Anſi obligatus.Ludouicus Gomeſius in.c.Vt animarũ.§.Statuto.de Cõſtitutio.libro. vj. Et Carolus Ruinus in conſilio.clv. incipi. Quia de iure prælationis. col.iij. volu.iiii.

42 Sicut ergo Epiſcopi ſoli poſſunt cõtra præfatos delinquẽtes clericos ꝓcedere:Ita etiã hodie poſſunt abſq; Capitulorũ ſuorũ cõſilio,&in ſubditorũ reformationẽ cõſtitutiões facere.vt notabiliter voluit Petrus de Ancharra. ĩ repetitiõe.c.Canonũ ſtatuta.in.xxiii.col.verſi.vtrũ autẽ ſtatuẽdo requiratur cõſiliũ vel cõſenſus Capituli. ibi vnũ tñ circa hoc dico. de Cõſtitutio.Cuius doctrinã referũt & ſequũtur cõmuniter doctores in.c.Cũ oẽs.eodẽ titulo.& in.l.Oẽs populi.præcipue Ioãnes Baptiſta de ſancto Seuerino in.ix.col.verſicu.incidẽter.ff. de Iuſtitia & iure.Et quãuis Panormita.illã Petri de Ancharra.doctrinã notabilẽ,probabilẽ,atq; memoriæ ſemper tenẽdã eſſe dicat:& de illa ipſe aliqualiter dubitet: & de ſtricto iure illã nõ teneat,in.c.Cum conſuetudinis col.finali.in

ſine. de Conſuetudine. Quem refert & ſequitur Feli. in.c.Auditis.in.vj.col. de Præſcriptio. Nihilominus tamen præfati Petri de Ancharrão opinio atq; doctrina,cõmuniter tenetur atq; approbatur. Quam etiam tenent Henricus Bouich. Cardinalis & alij. in. c. Ea noſcitur. de His quæ fiunt à prælato ſine cõſenſu Capi. Andreas Siculus,eam inquiens,eſſe veriſsimam in.d.c.Cum cõſuetudinis.idem Andreas Siculus in.l.Programa.in additio. ad Bal. C. Cõminatio. vel Epiſto. & in tractatu. de Præſtantia Cardinaliũ,in prima parte.in. viii. quæſti. in principio. primæ col. & in conſilio.xxix. incipi.Illud in medium afferam.col.ij. volu. iij. Ioannes Crotus de Monteferrato in.c.ij.col. prima. in ſecundo notabili. de Conſtitutio.li. & Ioannes Franciſcus Balbus in tractatu præſcriptionum. in prima parte quintæ partis in. xvii. quæſti.Quẽ refert & ſequitur Henricus de Botis hanc inquiens,eſſe cõmunem opinionem in tractatu de Synodo Epiſcopi. in tertia parte.in.vxiii. actu. verſicu. ſub limitta primo,quando Epiſcopus præſcripſit.

43 Per quæ improbatur atq; confunditur illa nonnullorũ canonicorũ,præcipuè meæ Illerdenſis eccleſiæ voluntaria,ne dicã vana atq; erronea prætẽſio ſiue opinio:dicentiũ atq; prætẽdẽtiũ,Nõ poſſe Epiſcopũ in Synodo exiſtentẽ,abſq; ipſorũ canonicorũ cõſenſu,cõſtitutiones aliquas in cleri reformationẽ cõdere:Neq; poſſe i Synodo aliqd abſq; eis,& ſic abſq; Capitulo ſtatuere,vel ordinare.Quod quã erroneũ,quãq; abominabile id exiſtat,nemo eſt qui neſciat.Nã quãuis Epiſcopus attẽta iuris cõmunis antiqui diſpoſitiõe,in cõdẽdis ſtatutis,etiã ſuper

rebus grauibus atq; arduis ſui Capituli conſilium & nõ conſenſum require deberet, ſufficeretq; vt ſolũ ſui conſilium in dictis ſtatutis condendis requireret. vt notant cõmuniter doctores,& ſignanter Archidiaco. xviii. Diſtinctio. in Sũma.& in. c. Epiſcopus. diſtinctio. xiiii. Hoſtien. in Sũma tituli de Conſtitutio. Doctores cõmuniter in. c. Cũm omnes. eodem titu. Ioannes Andre. Geminia. Philippus Fran.& alij. in.c.ij.& ibi Ioãnes Crotus de Monteferrato in.ij notabili. eodem titu. libro.vj. Panormita.in.d.c. Cũm conſuetudinis. de Conſuetudine.& in.c. Ad audientiam.col. ij. de Clericis nõ reſiden. & in.d.c. Quãto.& ibi cõmuniter doctores. de His quæ fiunt à prælato ſine cõſenſu Capituli. Collectarius in.c. Licet. de Electio. Cardinalis in Clemẽti. Ne Romani.in. vj. quæſtio. eodẽ titulo.& notãt doctores cõmuniter in. d.l. Omnes populi. ff. de Iuſtitia & iure. Quamuis non nulli tenuerint & malè, Epiſcopũ in talibus ſtatutis cõdendis, maximè ſuper Rebus arduis, debere conſenſum ſui Capituli requirere. Tamen attenta præfati iuris cõmunis antiqui diſpoſitione, quãdo Epiſcopus in ſynodo legitimè cõuocata, conſtitutiones facere intendebat; ſui Capituli conſilium requirere nõ tenebatur. neq; tale conſilium require arctabatur. vt latiſsimè alibi demonſtramus: & ad illud quod Henricus de Botis inquit, in d. tractatu de Synodo Epiſcopi. parte tertia. actu. xviij. verſicu. limitta. ſecundo. (de quo magnũ canonici feſtum faciunt) reſpondemus, Et illius doctrinã (quæ ſic ſimpliciter atq; generaliter ſumpta vera nõ exiſtit: nec iure aliquo probari poteſt: neq; vnquã aliquis ex doctori-

bus quos ipſe allegat illud cogitauit) in vnico tantum caſu defendimus atq; ſaluamus. Quæ omnia hodie videntur ceſſare: cũ (vt diximus) poſsint Epiſcopi etiã extra Synodum quotieſcunq; eis bene uiſum fuerit, in clericorum reformationẽ, abſq; ſuorũ Capitulorũ conſilio conſtitutiones condere: ſicut abſq; prædictorum conſilio poſſunt contra Clericos criminaliter procedere: eoſq; corrigere, punire, ac caſtigare.
Patet igitur ex prædictis, poſſe ac potuiſſe ſemper Principes, abſq; aliquorũ cõſilio quæcunq; ardua expedire: & potuiſſe ac poſſe Summos Pontifices abſq; Cardinalibus, quæcunq; ardua prouidere.

RESPONSIO AD OCTAVVM, & vltimum pro parte dicti oppidi de Mula adductum fundamentum.

NON obſtat octauum & vltimum pro parte dicti oppidi adductũ fundamẽtũ, in quo dicebã. Quòd cũ in caſu noſtro duæ cõcurrant prohibitiones, altera legis, ciuitates, oppida, & caſtra, cæteraq; Regni iura, quæ de demanio & Regia corona exiſtunt, alienare prohibẽtis: Et altera hominis, ſcilicet præfati Sereniſsimi Regis Henrici ſe dictum oppidũ de Mula minime alienaturum, neq; à regia corona vllo tempore ſeparaturũ, cũ ſubditis paciſcentis, atq; promittentis: Nõ potuit Sereniſsimus Rex Ioannes, præfato Alphonſo Iañes Faiardo, præfatũ oppidũ de Mula donare: neq; potuit in caſibus ẽtã iure pmiſsis atq; cõceſsis, illud à ſe ſuoq; Re-

gio patrimonio ſeparare. Quia prædictis poteſt multipliciter atq; faciliter reſpõderi, Et primo reſpõdetur, in caſu noſtro nullam vnquam nec hominis nec legis factã fuiſſe ꝓhibitionẽ. Nã vt ſuperius latè diximus ac demõſtrauimus, cuncta Caſtellæ regni iura, facultatem alienãdi ciuitates, oppida, atq; alia regni caſtra ſuis Regibus tribuerũt: liberecq; Reges talia ſuis ſubditis præcipue benemeritis donare potuerunt, Quousq; Sereniſsimus Rex Ioannes donator prædictus ſua lege, poſt quã præfatã donationẽ fecit, certam. Regibus alienãdi formam tribuit: quæ donationem prædictam vt ſuperius diximus compræhendere minime potuit: Cum per plures annos ante præfatæ legis promulgationẽ, præfata donatio ſuũ effectũ ſortita fuerit. Nec ẽt apparet, nec apparere põt, aliquẽ ex Caſtellæ Regibus prædictis, promiſsionẽ aliquã de nõ alienãdo dictũ oppidũ alicui feciſſe: neq; cõtractũ aliquẽ cũ præfatis oppidãis celebraſſe: neq; ad aliquid faciendũ ſe aſtrinxiſſe atq; obligaſſe. ſed tãtũ apparet præfatos Reges, ſuã volũtatẽ atq; intẽtionẽ, quã circa eos nõ alienandũ, ſed penes ſe & ſua regia corona retinendũ habebãt declaraſſe. Cũ enim in caſu noſtro, nulla hominis, nec legis ꝓhibitio, ſed potius legis pẽmiſsio fuerit: nullomodo dictum. §. Sãctiſsimas obſtare poterit.

44 Præterea. d. §. Sanctiſsimas. locũ habet atq; procedit (vt latè dixi in dicta mea repeti. l. Filiꝰ fami. §. Diui. ff. de Legatis primo) quando aliquis rem ſuã, eccleſiæ ſeu monaſterio, vel pupillo, ſeu cuicunq; alij perſonæ ſeu loco pio, qui à iure eſt prohibitus alienare, donauit: cũ pa

cto & cõditione vt nullomodo rẽ illam alienare poſsit:
Quo caſu,cũ quis ſuæ rei quodcũq; pactũ,& quãcũq;
conditionem poſsit apponere: Adeò vt etiam poſsit ve-
tare, ne res ſua in eccleſiam ſeu in aliud locũ pium poſ-
ſit deuenire. vt notant cõmuniter doctores in. d.l. Si ita
quis.§. Ea lege.ff. de Verborum obligatio. & in nota-
bili caſu tradit Bar. in Aucten.Ingreſsi.C. de Sacroſan-
ctis eccle. Vt dictio tunc illa nullomodo aliquid ope-
retur:& vt vana atq; fruſtatoria nõ reddatur:ad caſus ẽt
à iure permiſſos extenditur:Sed cùm in caſu noſtro,nul-
lus oppidum præfatum,ſub illo ſpeciali pacto atq; con-
ditione, vt nullo modo ſcilicet alienari poſsit,Regi ipſi
reliquerit:Sed ipſemet Rex tale oppidum à ſe nõ alie-
naturum neq; ſeparaturum promiſerit, atq; iurauerit:
Eius promiſsio atq; iuramẽtũ,caſu quo vera promiſsio
fuerit, quæ non fuit: licitam alienationem non inclu-
45 dit. † Vt notant Ioannes Andre.Panormita. & cõmu-
niter doctores in. c. Vt ſuper. de Rebus eccleſiæ non
alienan.dicẽtes & cõcludentes, Purã ac ſimplicem ho-
minis prohibitionem,concurrentẽ cũ legis prohibitiõe,
alienationem in caſibus à iure permiſsis non cõprehen-
dere: quia iuramentum de non alienando,à prælato vel
quocũq; alio à iure alienare prohibito factum, ad illici-
tã alienationem debet referri. & ideo in caſibus à iure
permiſsis,non obſtante legis & hominis prohibitione,
poterit alienatio fieri. Quod etiam voluit idem Panor-
mita.in. c. finali. in vltimo notabili. col. prima. & ij. de
Eccleſijs edifican. vbi allegat tex. notabilem. in. c. Ex
parte.de Clericis nõ reſiden. Vbi quamuis quis à iure in

eccleſia

eccleſia reſidere teneatur: ſi id etiam ſpecialiter promiſerit, & iuramento firmauerit: non obſtante iuramento, ac duplici legis & hominis promiſsione atq; obligatione, pro eccleſiæ neceſsitate vel vtilitate ſe abſentare poterit. Pro quibus facit quod notabiliter dicebat Calderi. quē ſupra retuli in.c.Cū contingat. de Iure iuran. Se inquiēs in contingentia facti conſuluiſſe, alienationē per prælatū factā valere: qui vltra legis prohibitionē iurauerat, prout quotidie iuratur, bona eccleſiæ in conſulto Papa non alienare. Nam quamuis ipſe alienando periurus remanſerit: ratione tamen ſolius iuramenti, duplicisq; prohibitionis, legis & hominis, eius alienatio reuocari non potuit, nec debuit: ex quo aliter lex non reſiſtit. Cuius doctrinam refert & ſequitur Panormita. in. d. c. Intellecto, col. finali. de Iure iuran. & Iaſon in. d. l. Si ita quis. §. Ea lege. in. viii. col. verſicu. ſexto facit.

46 Hinc notabiliter dicebant Bal. in. c. Veniens. in fine. de Iure iuran. Et Georgius Natā, in. c. Quamuis pactum. in. vj. col. de Pactis libro. vj. Quod ſi mulier dotem quā à iure alienare nō poteſt, non alienare iurauerit: ſi non obſtante duplici, propria ſcilicet & legis prohibitione, alienet in eum qui iuramentum ignorauit: talis alienatio non obſtante iuramento valebit.

47 Ratio enim prædictorum eſt: Quia quando id quod ius cōmune prohibet, ab homine etiā prohibetur: nihil tunc noui inducitur: ſed potius ipſa legis prohibitio, per hominis prohibitionem corroboratur atq; confirmatur: & actus ille qui geritur, ab ipſamet lege, & nō ab homine prohibente denominatur. vt patet ex notatis. in. c.

primo.de Conſtitutio.libro.vj.Et patet etiam,Nam ſi res
48 alicui ſemel legata atq; relicta, † Iterum ab eodem eidē
legetur ac relinquatur :potius ſæpius is loqui, quam
legatū multiplicare cēſetur, atq; exiſtimatur. vt probat
tex.in.l. Meuius.§. Eum qui.ff. de Legatis. ij.
49 Benefacit,Nam ſi reſcriptum vel priuilegiū idem quod
ius cōmune continere reperiatur:non priuilegium, ſed
potius ius cōmune dicitur ac iudicatur. vt notat Inno-
cen.in.c. primo.de Reſcriptis. Quem refert & ſequitur
Petrus de Ancharra. in conſilio. cci. incipi. Præmitten-
dum eſt. in prima col.Pro quo facit quod notatur. in.l.
prima.C. de Theſau. libro. x. & in. c. De præceptis. xij.
quæſtio. prima.
50 Et ſtatutum diſponens id quod ius commune, ius cō-
mune dicitur atq; interpretatur. vt notant glo. Bar.Bal.
& doctores in.l. finali.§.in computatione.C.de Iure de-
libe.Cynus in.l.Qui ſepulchra.C.de Sepulchro viola-
to. Innocen. Cōpoſtella, Ioannes Andre.& docto.in.c.
Cauſamq;.de Reſcriptis. Idem Ioannes Andre.Petrus
de Ancharra. & cōmuniter alij in.c. primo. vbi latiſsi-
mè Ludouicus Gomeſius. de Conſtitutio. libro.vj. do-
ctores cōmuniter in. c. Paſtoralis. & ibi Feli. in prima
col.de Fide inſtrumen. Ange.in.l.Sicuti.§.Apud Pom-
ponium. per textum ibi.ff.Si ſeruitus vendi. Paulus de
caſt. in.l.prima.col. ij.ff. Ad legem falci. Philippus Cor-
neus in conſilio. xi. incipi.Stantibus iſtis ſtatutis.col.ij.
verſicu. nam eſt magnum dubium.volu. primo.& Bar-
tholomæus Caſſa. in conſuetudinibus Burgundiæ in
titu.des Confiſcations.§. primo.col.iij. in fine.

51 Et ideo notabiliter dicebat Panormita.in.d.c.Paſtoralis. Quod licet allegans ſtatutum in alieno territorio, teneatur illud producere:vt notat Bar.in Rubrica.ff. de Noui operis nunciatio. Tamen ſi ſtatutum idem quod ius cõmune contineat: non tenebitur illud edere. quod dictum pro valde notabili refert & ſequitur Feli.in.c.Contingit.col.prima.eodem titulo.

52 Quando enim conſuetudo vel ſtatutum,legi communi conforme reperitur: potius tunc legis confirmatio, quã ſtatutaria atq; conſuetudinaria introductio dicitur. vt notat Bar.in.l.De quibus.ff.de Legi. Pro quibus facit tex.in.l. Ius ciuile. Quem ibi notat Ange. ff.de Iuſtitia.

53 & iure. † Vbi quando ſtatutum aliquid addit vel detrahit iuri cõmuni, propriè dicitur ſtatutum & ius particulare. vbi verò cum iure cõmuni ſtatutum concordat: tunc dicitur ius cõmune. Et facit etiam tex. in.l. prima.§. primo ſecundum expoſitionem.glo. ibi.ff. Ad legem falci.de quo per Matthæum de Afflictis in conſtitutionibus Regni Siciliæ. in Conſtitutio.incipi. De Quæſtionibus. in. ij. notabili.

54 Patet igitur ex prædictis, duo vincula, duæq; de non alienando prohibitiones, legis ſcilicet & hominis, non poſſe regulariter,in caſibus à iure permiſsis alienationẽ impedire:Niſi in caſu.d.§.Sãctiſsimas.qui eſt caſus ſpecialis: & quem in caſu in quo ſpecialiter loquitur debemus intelligere. Et patet etiã, nõ obſtãte duplici prohibitione, Poſſe Reges,Regnorũ ſuorũ oppida & caſtra benemeritis donare.Eaq; in caſibus à iure permiſsis,quibuſcũq; liberè poſſe cõcedere,& in quocũq; alienare.

55 Benefacit, nam ſi Papa alicui Cardinali indultum conferendi Beneficia reſeruata conceſſerit: etiam beneficia quæ duplici reſeruatione reſeruata fuerint, Cardinalis conferre poterit. vt notat Egidius de Bellamera in ſuis deciſionibus, Deciſione incipi. Si Papa nuncio apoſtolico. Quem refert & ſequitur Feli. in. c. In noſtra. in. vj. Correl. de Reſcriptis. & Ludouicus Gomeſius poſt alios quos ipſe refert in regula de impetrantibus beneficia vacantia per obitum familiaris Cardinalium. in. xv. quæſtio.

SEQVITVR SECVNDA PRINCIpalis dubitatio. Nũ donatio præfati oppidi de Mula, per Sereniſſimum Regem Ioannem, præfato Alphonſo Iañes Faiardo vt præmiſſum eſt facta, nulla erit: eo quòd per ſcripturã priuatã, & abſq; expreſſione & adiectione loci facta fuerit. Et teſtiũ ſubſcriptione, ſigilliq; impreſſione atq; munitiõe caruit. Et eò quòd abſq; cõſiliariorũ regiorũ, ciuitatumq; procuratorũ conſilio, contra illius Regni iura, facta extitit.

QVANTVM ad iſtam ſecundam principalem dubitationem, & primò quantum ad ſcripturæ defectum, videtur breuiter eſſe dicendũ:
1 † Quòd quãuis quodlibet Principis priuilegium, ſeu quælibet Principis gratia, quantum ad probationis effectum attinet, ſcripturã requirat: & per ſcripturam probari debeat: vt probat tex. in.l. Matriculam. verſicu. nemo autem ſine diuali probatoria. C. de Agentibus in rebus. libro. xii. & in.l. Probatorias. C. de Diuerſis officijs. eodem libro. & in Auctenti. Ne fiant pignorationes. §. Illud. collatio. v. & in.c. Legum. ij. quæſti. prima. & in.c. Ex diligenti. de Simonia. Et notat Bal. in.l. finali. C. de Re iudicata. & in.l. Prohibitũ. col. finali. C. de Iure fiſci. libro. x. & in conſilio. ccci. volu. iiii. Ludouicus Roma. in conſilio. ccxxiiii. Marianus Socci. in tra-

ctatu. de Oblationibus, in nono libello. col. finali. verſicu. quò ad ſeptimũ. doctores cõmuniter in.l. Admonendi.ff.de Iure iuran.& tradit Matthæus de Afflictis. de Prohibita feudi aliena. per Lotha. in principio.col.iij. in fine.
2 † Nam hoc ſemper pacto, gratia facta videtur, vt ſuper ea ſcriptura conficiatur. vt notat idẽ Bal.in.c. primo. Per quos fiat inueſtitu. Nicolaus Millis in repertorio ſuo.in verbo Gratia. Dominicus ĩ prohæmio ſexti Decreta. Feli.in Rubrica. de Conſtitutio.& Matthæus de Afflictis in. d.titulo. de Prohibita feudi aliena. per Lotha. & in titulo. Quibus modis feudũ conſtitui poteſt in.iij.col. Tamen quantũ attinet ad eſſentiã & validitatẽ gratiæ, ſeu priuilegij, quod alicui à Principe conceditur: & præcipue quantũ attinet ad donationis validitatẽ, quãdo alicui aliquid à Principe donatur: ſcriptura nõ requiritur. vt probat tex. in.l. Sãcimus.§.Exceptis. C.de Donatio.& in.§.Perficiuntur. Inſtitu. eodẽ titulo. & notat glo.in Clementi. Dudũ. in verbo Verbo. de Sepultu.& in c.Inſtitutionis.xxv. quæſtio.ij.& in.l. Pactũ quod bona fide.C.de Pactis.& in.l. Quoties.& ibi doctores.C.de Rei vendicatio. Petrus.Cynus.& Bal. in.l. Si qua per calũniam.C.de Epiſco. & Cleri. idẽ Bal.in.l. Humanum.C.de Legi. vbi inquit,
3 † Quod ſi aliquis à Papa verbo Epiſcopus pronuntietur: ſtatim abſq; aliqua ſcriptura Epiſcopus efficitur. idem Bal.in.l.Falſus. col.viii.verſicu.Scias.C.de Furtis.& in.l.finali.in principio.C. de Cõmuni ſeruo manumi. & in. l.finali. col. ij. verſicu. & ideo fuit quæſtio.C. Sententiam reſcindi nõ poſſe. Guiliel.de Cugno. & Albericus de Roſate. in.l.

Ne quicquã. §. Vbi decretum. ff. de Officio procõſulis & lega. Cardina. in prohæmio Clementi. verſicu. ne ſanè i fine. vbi cõcludit, Neq; de Subſtãtia priuilegij vel gratiæ eſſe bullationẽ: neq; neceſſariã eſſe ſcripturã. Idem Cardina. in Clementi. Literas. in. vj. notabi. de Præben. & in Clementi. prima. §. Quibus. verſicu. quæro. de Priuile. Panormita. in. c. Noſti. & in. c. Trãſmiſſam. de Electio. & in. c. Cũ acceſsiſſent. de Reſtitutio. Spoliato. Feli. & Philippus Decius in prima lectu. in Rubrica. de Conſtitutio. Petrus Belluga in ſuo Principũ Speculo i Rubrica de Amortizationibus §. Reſtat. Iaſon. in. l. Cũ proponas la prima. in finalibus verbis. C. de Pactis. & in. l. Cũ te tranſigiſſe. C. de Tranſactio. & in. l. prima in. xi. col. de Iure Emphiteuti. Matthæus de Afflictis in. d. titulo. Quibus modis feudũ conſtitui poteſt. & in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. ccliij. Et Hierony. Gigas in tractatu de Penſionibus. in. xxxiiii. quæſti.

Quod in Caſtellæ Regno abſq; dubio procedere videtur: in quo ad donationis validitatem quam Princeps alicui facit, ſcriptura non requiritur. vt ſunt complura illius Regni iura. & præcipue tex. in. l. nona. titulo quarto. de las donationes. in quinta partita. Cuius verba hæc ſunt. Emperador o Rey, puede hazer donation delo que quiſiere, con carta o ſin carta, e valdra.

4 Si enim ſcriptura non eſt neceſſaria ad validitatem legis ſeu conſtitutionis: vt probat tex. in. c. Si quis omnem traditionem eccleſiaſticam ſcriptam vel non ſcriptam. prima, quæſtio, vij. & in. d. c. Inſtitutionis. ibi ſiue

quæ ſcripto decernimus, ſiue quæ in noſtra præſentia
videntur eſſe diſpoſita.xxv. quæſt.ij. & in.c.primo. cũ
ſimilibus. ibi ſtatuta & cõſuetudines ipſarum eccleſia-
rum ſcripta & nõ ſcripta. de Iure iuran.libro.vj.& no-
tant communiter doctores in Rubrica de Conſtitutio.
Multominus ſcriptura erit neceſſaria ad validitatẽ priui
legij, & gratiæ, ſeu donationis, vel alterius cuiuſcunq;
5 conceſsionis. ✝ Nam quod verbo Principi placet, legis
vigorẽ obtinet.l.prima.verſicu. quodcunq; igitur.& ibi
Bal.& alij notant.ff.de Conſtitutio. Principum.& in.§.
Sed quod Principi.& ibi doctores. Inſtituta. de Iure na
turali gentium & ciuili.

6 Si enim ſolo verbo & nudo pacto abſq; aliqua ſcriptu-
ra, poteſt hodie donatio fieri: & probat talis donatio
atq; valida exiſtit:etiam ſi notarius non interuenerit: vt
probat tex.in.l.Si quis argentum. C. de Donatio. & in
d. §. Perficiuntur. Inſtitu. eodem titulo. & in. c. Iudi-
cante. de Teſtamen. Multomagis, multoq; fortius, tam
præſenti quam etiam abſenti, per nuntium vel per Epi
ſtolam, ſeu aliam quamcunq; ſimplicem atq; priuatam
Cædulam, abſq; aliqua ſcriptura, fieri poterit. vt eſt tex.
in.l.Si donatio.& in.l.Si aliquid per Epiſtolam.vbi glo.
allegat concordan.& in.l.Nec ambigi.C.de Donatio.&
in.l.Lutius.& in.l.Abſenti. vbi hoc expreſsè Bar. Pau-
lus de caſt. & doctores notant. ff. eodem titulo. & in.l.
prima in fine.ff.de Contrahenda emptione.& in.l.Con-
ſenſu.& ibi glo. & doct. ff.de Actio.& obligatio. & no-
tant Cynus & doctores in. l. Illud. C. de Sacroſanctis
eccle.Bar.& doctores in.l.Nuda.ff.de Donatio.Ioannes

Andre. in Additio. ad Specu. in titulo de Inſtrumen-torum editio. §. Nunc verò aliqua. in additione magna. incipi. Conſtat. Bal. & Ange. in. l. Item veniunt. §.
7 Cæterum. ff. de Petitio. hæredita. † Vbi inquit, Regis vel alterius legem condendi poteſtatem habentis Epi-ſtolam, pro lege eſſe obſeruandam. idem Bal. in. l. Mul tum. col. finali. verſicu. Sed hic quæro. c. Si quis alteri vel ſibi, vbi inquit, Contractũ, vel obligationẽ in eo lo-co cenſeri celebratam, in quo repetitur eiuſdem contra ctus ſcriptam fuiſſe Epiſtolã. Quem refert & ſequitur Antonius Corſetus in ſingulari. cxi. in verbo Epiſtola. Cardina. in cõſilio. ccliiii. in. ij. col. Marianus Socci. in. d. ſuo tractatu de Oblationibus. in nono libro. in prima col. Alexan. in. l. penul. in. ij. col. ff. Si certũ petat. Philip pus Corneus in conſilio. ccliiii. incipi. Licet videatur. in principio. volu. iii. Nicolaus Millis in repertorio ſuo in verbo Abſens. verſicu. Abſenti ſi fiat donatio. Feli. in. c. Scripta. col. vii. verſicu. item probatur. de Fide inſtru-mento. Antonius Capitius in Deciſionibus Neapolita. Deciſione. clxxx. incipi. In cauſa Illuſtris don Raymun di. in. vj. & vij. col. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. cxxxix. incipi. Circa primum. col. ij. verſicu. patet inſu-per: & in conſilio. lxxxx. incipi. Pro reſtitutione. volu. iii. & Carolus Ruinus in conſilio. liiii. incipi. Circa primũ. col. ij. volu. primo.

Cùm enim Sereniſsimus Rex Ioannes per ſuã ſcriptu-ram, ſua propria manu ſubſcriptam: ac per ſuũ ſecreta-rium Regiumq; auditorem atq; conſiliarium ſubſcriptã: Necnon per notarios regeſtis præfectos ac deputatos

in publicis Regij libris reſcriptam ſiue regeſtatam, præfato Alphonſo Iañes Faiardo, præfatũ oppidũ de Mula donauerit: talis donatio ex priuatæ ſcripturæ defectu, inualidari atq; improbari minime poterit.

8 Nec obſtat ſi dicatur, ſcripturã præfatã, nõ eſſe totã manu ipſius Sereniſsimi Regis Ioannis ſcriptam. Quia tantũ ſola Regis ſubſcriptio operatur, licet tota ſcriptura aliena manu ſcripta reperiatur: ac ſi tota ipſius Regis manu ſcriberetur: vt notant Bar. & doctores in. l. Emptor. §. Lutius. per illũ tex. poſt gloſam ibi in verbo Habebitur. ff. de Pactis. & volunt Paulus de caſt. Alexan. Iaſon & cõmuniter alij. in. l. Cũ antiquitas. C. de Teſtamen. docto. cõmuniter in. c. Inter dilectos. de Fide inſtrumentorũ. pro quibus facit tex. in. l. prima. ff. de Conſtitutio. Principũ. & in. l. Sicut. §. Nõ videtur. & ibi notat Bar. ff. Quibus modis pignus vel Hypothe. ſoluitur. & in. l. Si per Epiſtolam. ff. de Acquiren. hæredita. & in. §. primo. Inſtitu. de Contrahenda emptio. & in Auctenti. Quòd ſine. C. de Teſtamen. iuncta Auctenti. Si modò. C. Familiæ herciſcun. glo. notabilis in Auctenti. de Inſtrumen. Cautela & fide. §. In his verò. Collatio. vj. & in. c. Ex literis. in verbo Teſtis. de Tranſactio. & in. c. Quanto. in verbo Abſentium. de His quæ fiunt à prælato ſine cõſenſu Capi. & in. c. Si quis præsbyterorum. in verbo Subſcripſerit. de Rebus eccle. non alienan.

9 Hinc notabiliter dicebat Ange. in. l. Si quis exargentarijs. §. Prætor ait. & in. l. Quidam. §. Nihil intereſt. ff. de Edendo. Paria eſſe, vel quòd notarius rogatus de Principali inſtrumento, ſua propria manu illud ſcribat: An

quod per alium illud ſcribi faciat,& ipſe ſe ſubſcribat. & ita praticatur: & perinde habetur,ac ſi propria manu totum inſtrumentum ſcriberetur.

10 Vbi enim alicuius ſubſcriptio,alicui Cædulæ per illum ſcriptæ apponitur: talis ſubſcribens, omnia in cædula cōtenta approbare videtur. vt notant doctores,in dictis locis.& notant Ange.in.l.Pluribus.in principio. & in.l. Si ita ſtipulatus.§.Gryſogonus.ff. de Verborũ obligatio. Et notat etiã Bal.in Auctenti.Contra qui propriam. col.prima. verſicu. Itẽ quæro quid ſi eſt inſtrumentũ.C. de nõ numerata pecu. Vbi notabiliter inquit,Diſpoſitione illius Auctenticæ loquẽtis in negante ſcripturã propriã: habere locũ in negante ſcripturã aliena manu,ſcriptam, propria tamen manu ſubſcriptam.

11 Imo aliud & fortius dicebat idẽ Ange. in.d.§.Gryſogonus.Quẽ ibi ſequũtur Paulus de caſt. Imola.Alexan.& doctores.Statutũ diſponẽs, Cædulã manu mercatoris vel artificis habere executionẽ paratã: verificari & locũ etiã habere,in ſcriptura manu alterius ſcripta, manu tamẽ mercatoris vel artificis ſubſcripta. Nam ad hoc vt virtute præfati ſtatuti,executionem paratã habeat: perinde erit,ac ſi mercatoris vel artificis manu propria, tota cædula ſcripta fuerit: quãuis in hoc,idẽ Ange.in.d.l. Cum antiquitas,contrarium tenuerit.

12 Patet igitur,per ſolam ſimplicem cædulam poſſe donationẽ fieri: ſicut & per eã poteſt legatũ relinqui: Et poteſt quis hæres inſtitui. Nam ſi teſtator corã teſtibus dixiſſet,relinquo illi quos nominaui ĩ quadã cædula manu mea ſcripta,quã penes guardianũ monaſterij beati Frã-

ciſci depoſui. Si poſtea appareat per cōparatiōnē lrarū vel aliàs, quòd talis ſcriptura, manu teſtatoris ſcripta fuit: vt teſtamentū nuncupatiuū,etiam ſi hæredis inſtitionem contineat valebit. vt notat Bar.in.l.Quem hæredi.ff.de Rebus dubijs.&.in.l. Si ita ſcripſero.& ibi Imola & doctores notant. ff. de Conditio. & demonſtratio. Bal. in.l. Captatorias. C. de Teſtamento militis. & in.l. Aſſe toto.& ibi Ange.ff.de Hæredibus inſtituen. Paulus de caſt.in.l. Hac conſultiſsima.§. Per nuncupationē.C. de Teſtamen. & in. l. Hæredes palam.ff. eodem titulo. & in.l.Vbi autē. §. Sed qui.ff. de Verborū obligatio.Quos refert & ſequitur Socci. in conſilio. clxxiii. incipi. Reuerende pater. col.iij. volu.ij.

Et ſi dicatur, Sereniſsimum Regem Ioannem in præfata ſuæ donationis cædula præcepiſſe atq; mandaſſe, ſcripturam publicam de præfata ſua donatione, per notarios ſuæ curiæ confici: ipſamq; per ipſoſmet notarios,vel per alios ad id deputatos expediri atq; ſigillari. Mando inquiens,ami Canceller,e notarios,e alos otros que eſtan ala tabla delos mis ſellos: que vos den y libren, paſſen y ſellen eſta mi carta y priuilegio,lo firme y baſtante que meneſter ouieredes en eſta razon. Quòd cùm factum non fuit: videtur quòd prædicta donatio non ſolùm ex ſolemnitatis, verum etiam ex voluntatis defectu imperfecta remanſerit: & nullius valoris, nul-
13 liusq; firmitatis fuerit. † Et hoc per illud quod notabiliter voluit Paulus de caſt.in.l.Contractus.col. iij. C.de Fide inſtrumen. ſuper quæſtione quam dicit contigiſſe Florentiæ,de Quodam qui pro certo cum emptore con

uento pretio, prædium illi vendidit: & quamuis inter ipſum emptorē & venditorē ita cōcluſum atq; firmatū fuerit: Quia tamen dixerunt atq; voluerunt, quòd de predicto contractu ſcriptura fieret: & notarius rogatus eſſe deberet: concludit ipſe Paulus de caſ. talem contractum minime perfectum fuiſſe: ſed inſuſpenſo quouſq; notarius rogaretur, & in ſcriptis contractus redigeretur, extitiſſe. Sicq; interim quamlibet dictarū partium pœnitere potuiſſe. Quod etiam voluit idem Paulus de caſt. in. l. Cùm res. col. prima. verſicu. Sed aduerte. C. de Probatio. & in. l. Qui bis idem promittit. verſicu. Sed quid ſi plures. ff. de Verborum obligatio. Vbi inquit, ſe ita Florentiæ conſuluiſſe: & Raphaëlem ſe ſubſcripſiſſe: & deinde obtentū ita fuiſſe.

Et per illud etiam quod notabiliter conſuluit Oldra. in conſilio. cxix. incipi. Titius condidit teſtamentum ſin-
14 gulariter inquiens: † Quòd ſi teſtator coram teſtibus ſuam voluntatem declarauerit: & notarium vt eandem ſuam vltimam voluntatem publicaret, vocari iuſsit: ſi ante publicationem per notarium faciendam, teſtator prædictus mortuus fuerit: eius teſtamentum ratione imperfectæ voluntatis, etiam ad pias cauſas non valebit. Cuius doctrinam refert & ſequitur Ioannes Andre. in additio. ad Specu. in titulo de Inſtrumen. editio. §. Compendioſè. verſicu. quòd ſi prius. in vltima col. Alberi. de Roſa. in. l. Hac conſultiſsima. §. Si quis autem. C. de Teſtamen. Petrus de Ancharra. in. c. Cùm eſſes. eodē titulo. & Paulus de caſ. in conſilio. ccclxv. incipi. Viſa dicta facti narratione. circa finem, vbi notabiliter voluit

atq; in facti cõtingentia, Cum quidã teſtator in priuata propria ſcriptura, hæredis inſtitutionẽ ſcriberet: & aliqua ibidem pia legata relinqueret: præfatamq; ſuã priuatam ſcripturam coram teſtibus legi faceret: & coram eis ita ſibi placere, & illius voluntatis eſſe diceret atq; affirmaret: Quia tamen addidit, notarium & teſtes velle adhiberi, & ad certã horam putã ad veſperas id differri, & interim mortuus fuit: Cõſuluit, tale eius teſtamen tum etiam ad pias cauſas factum, non valere. Quia licet illius verba apta fuerint ad præfatam diſpoſitionem faciendam, ſi ipſe voluiſſet: Tamen quia per ſequentia eius verba, negotium in certam horam diſtulit: notariumq; ac teſtes adhiberi voluit: apertè ex talibus ſuis colligebatur verbis: quod teſtamentum pro perfecto quouſq; in publicam eſſet redactum formam, haberi noluit. Idem etiã conſuluit Ioannes de Anania in conſilio.lvii.incipi. Viſis & conſideratis. Notabiliter etiã inquiens, Quòd ſi teſtator corã duobus teſtibus & vno clerico, ſuam voluntatem declarauerit: ſi facta dicta declaratiõe, dixerit, quod omnia per eum ordinata per vnũ notariũ in ſcriptis redigantur: & interim mortuus fuerit: eius teſtamentum ex voluntatis defectu, etiam ad pias cauſas nullum erit: Cùm id potius quædam ad teſtamentum faciendum præparatio, quam teſtamenti factio extiterit. Quos refert & ſequitur Iaſon hãc inquiẽs eſſe cõmunem opinionem in conſilio.clv. incipi. In cauſa & lite vertente inter hoſpitale. col. ij. & tertia. volu. quarto.

ij Nam prædictis reſpondetur, Præfatam in primis Pauli

de caſt. doctrinam, de qua in.d.l. Cùm res. C. de Probatio. & in. d. l. Contractus. C. de Fide. inſtrumen. & in.d.l. Qui bis idem.ff. de Verborum obligatio. ſic ſimpliciter ſumptam, minime eſſe veram. Nam in caſu in quo ipſe loquitur, ab omnibus communiter reprobatur. Quia contractus ille perfectus dicitur: & in eo pœnitentia non admittitur: etiam ſi dictum atq; conuentum ſit, quòd notarius adhibeatur: Niſi in ſuper additum ſit, quod contractus aliter non valeat, niſi notarius venerit, & de omnibus inter eos inſtrumentum conficiat. Quo caſu, pro infecto contractus habetur quouſq; notarius adſit, & inſtrumentum conficiatur. Vbi verò illa verba (& aliter cõtractus nõ valeat) nõ fuerint appoſita: quamuis dictum ſit quòd notarius adhibeatur: non propterea contractus imperfectus dicetur: ſed potius perfectus erit: & in eo pœnitentia non admittetur, etiam ſi ad ſcripturam non reducatur. vt notant Bar. Salice. & communiter doctores in.d.l. Contractus. & in Auctcn. Sed nouo iure. C. Si certum peta. Angelus de Perufio in conſilio. clvi. incipi. Domina Angelina. col. finali. verſicu. non obſtat. Angelus de Arectio Inſtituta de Emptione & venditio. in principio. Fabianus de Monte in tractatu de Emptione & venditio. in. v. quæſtio. principali. verſicu. tertio quæritur. & Franciſcus de Arectio in conſilio. clx. incipi. Longa eſt. in tertia col. Quos refert & ſequitur Philippus Decius in.d.l. Pactum quod bona fide. C. de Pactis.

Nec præfata Oldradi deciſio abſq; aliquo dubio procedit. Nam contra eum in teſtamento ad pias cauſas cõ

dito, tenuit expreſsè Ioannes de Imola.in.d.c. Cùm eſ-ſes.in. viii.quæſti. de Teſtamen. & Alexan. in. d. l. Hac cõſultiſsima. §. Ex imperfecto. C. Eodem titulo. Sed quia illius doctrina communiter tenetur: dicendum eſt, eius doctrinam & aliorum ipſum ſequentium, ve-ram eſſe atq; procedere, in teſtamentis & vltimis volun tatibus: in quibus quis diſponere non dicitur, quouſq; plenè atq; perfectè id quod voluit atq; ſtatuit impleatur. Secus autem eſt in contractibus, gratijs, priuilegijs & conceſsionibus, in quibus ſcriptura vt diximus non re-quiritur: etiam ſi dicatur, quòd de talibus gratijs atq; conceſsionibus, inſtrumentũ conficiatur.

Et ideo notabiliter dicebat Ioannes Andre.in prohæmio decreta.quem ibi Philippus Franchus & cõmuniter do-ctores ſequuntur. Quòd ſi Papa alicui gratiam ſeu col-lationem alicuius beneficij fecerit: Et ſuper his literas fieri atq; expediri mandauerit: Si antequam literæ fiant, & gratia ad bullam in ſolita forma ſit redacta, mortuus Papa fuerit: eius morte gratia non expirabit. Quod ẽt voluit Panormita.in.c.In noſtra ad finẽ. de Reſcriptis.

QVantùm autem ad loci defectum, eſt dicendum. Quòd quamuis in quibuſcunq; publicis inſtru-mentis, locus & dies debeant deſcribi, atq; apponi: vt probat tex.in.c. Quoniam Contra falſam. ibi loca deſi-gnando. vbi hoc cõmuniter notant doctores. de Pro-batio. & in.c.finali.§.Libellorum.ij.quæſtio.viii. & in.l. Libellorum.ff.de Accuſatio.& in.l.Optimam.& ibi Bal. Ange. & cõmuniter alij. C. de Contrahen.& cõmitten. Stipulatio.& in Auctenti.Quibus modis natura effici.

legiti.

legiti. §. Vtrum. collatio. vj. & notant glo. & communiter doctores in. c. Abbate ſanè. in verbo Cenſeretur. de Re iudica. libro. vj. doctores communiter in Rubrica & in. c. primo. de Fide inſtrumen. Archidiaco. in. c. Cùm Redemptor. xij. quæſtio. ij. Speculator in titulo. de Inſtrumentorum editio. §. Breuiter. colum. iij. verſicu. Poſt nomen. & in. §. Inſtrumentum. verſicu. quid ſi locus. Cardina. in prohæmio Clementi. prope finem. Geminia. in. c. In nomine Domini. in prima col. xxiii. Diſtinctio. Ioannes de Imola in. c. Inter dilectos. colum. v. de Fide inſtrumen. glo. & docto. in. l. Generali. C. de Tabula. libro. x. Bal. & doctores in. d. l. Contractus. colum. v. verſicu. modo quæritur. C. de Fide inſtrumen. & in conſilio. lv. incipi. Anno Domini volumi. ij. † Et quamuis locus loci debeat etiam aliquando inſeri: vt probat tex. in. d. Auctenti. Quibus modis natura. effici. legiti. §. Quantum verò. & notant omnes doctores ſupradicti. Guilielmus de Cugno. Bar. Ange. & doctores in. l. Lecta. ff. Si certum peta. & in Rubrica de Fide inſtrumen. & in. l. De pupillo §. Qui nuntiat. ff. de Operis noui nuntiatio. Ioannes Andre. in Additio. ad Specu. in. d. titu. de Inſtrumentorum editio. in. d. verſicu. quid ſi locus. & in. d. verſicu. poſt nomen. Cynus. Bal. Salice. & alij poſt Iacobum de Arena ibi. in. d. l. Optimam Alexan. in conſilio. lix. incipi. Viſo proceſſu cauſæ. volumi. ij. Petrus Vuzola in ſua practica artis notariatus in tertia parte de Inſtrumentis in. viii. colum. Stephanus Bertran. in conſilio. ij. incipi. Examinato proceſſu. in. xii. colum. &

EE

in conſilio. cccxxx. incipi. Quædam aſſerta. In prima col. volu. iij. & Carolus Ruinus in conſilio. cliiii. incipi. In caſu de quo quæritur. col. prima. volu. iij. In priuata tamen ſcriptura, ad eius validitatem atq; firmitatem. nec locus, nec dies requiritur. Nec ex ipſius loci atq; diei omiſsione ſcriptura priuata inualidatur. vt probat tex. & ibi communiter notant Bar. & doctores in. l. Cùm tabernam. §. Idem quæſijt. ff. de Pigno. & notant communiter doctores in locis ſuperius allegatis. Ioannes Faber in. §. Item verborum. Inſtitu. de In vtilibus ſtipulatio. Bal. in prima conſtitutione. C. §. Quibus. col. ij. verſicu. in priuatis verò ſcripturis. & in. l. Si poſt diuiſionem. C. de Iuris & facti ignoran. & in prima conſtitutione. ff. Veteris. incipi. Omnem. in ſecunda lectura ſeu in ſecunda additione. in. §. finali. & in. l. prima. §. primo. ff. de Edendo. & in conſilio. cccxxxi. incipi. Reuerende pater. volu. ij. Ange. in. §. Illud in. d. Auctenti. Quibus modis natura. effici. legiti. Panormi. in conſilio. lxxxxviii. volu. ij. Lanfrancus de Oriano in tractatu de Fide inſtrumen. in finali. col. Alexan. in. d. l. De pupillo. §. Qui nuntiat. de Operis noui nuntiatio. Iaſon in. d. l. Si qua beneficia. C. de Diuerſis reſcriptis. & in. l. Quòd ſine. in finalibus verbis. C. de Teſtamento militis. Carolus Ruinus in conſilio. ccxv. incipi. Quia in hac cauſa. col. prima. volu. primo. & in conſilio. cxxxiiii. incipi. Ex duobus col. finali. volu. v. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxviii. incipi. Contra & aduerſus. col. iii. volu. iii. & Nicolaus Boerius in prima parte Deciſionum ſuarum.

Deciſione. clxxi. incipi. Dominus. in. v. col. Quicquid dixerit Bal. ſibi contrarius in conſilio. cccliiii. incipi. Quæritur vtrum in prima ſcriptura. volu. iii. & Ludouicus Roma. in. d. l. de Pupillo. §. Qui nuntiat. ff. de Operis noui nuntiatio.

QVANTVM ad ſubſcriptionis teſtium de-
1 fectum, eſt etiam dicendum: † Quòd quamuis inſtrumentum donationis à priuato factæ, teſtium ſubſcriptionem, ſeu interuentionem atq; deſcriptionem requirat: aliàs non probet neq; valeat, vt notant communiter doctores in. d. c. primo. de Probatio. & in d. l. Generali. C. de Tabularijs. libro. x. vbi Ioannes de Platea. in. iiii. col. inquit, Inſtrumento non credi:
2 niſi teſtes in eo ſint deſcripti. † In donatione tamen quæ fit à Principe, non ſunt teſtes neceſſarij. Nam qualitercunq; de Principis donantis voluntate appareat, vel conſtet: & ſi teſtes in inſtrumento donationis à ſe factæ non interuenerint, nec adhibeantur: dona-
3 tio tamen valet & tenet, vt notat Bal. in. l. † Sancimus. C. de Donatio. Inquiens, in bullis ac priuilegijs ſiue conceſsionibus Summorum Pontificum, Principum, atq; Epiſcoporum, non eſſe in vſu teſtes apponi. Quia cum tot proceres illis ſemper aſsiſtant: nihil occultè ab eis poteſt agi: neq; coram eis quid clam ab alijs poteſt fieri. Quem referunt & ſequuntur Alexan. Iaſon. & Moder. in. l. Omnium. C. de Teſtamen. & latè tradit Carolus Ruinus in conſilio. cxxvi. incipien. Primo videndum eſt. in finali. columna. & in dicto conſilio. ccxv. incipienti, Quia in hac cauſa.

volumi. primo. Allegat Bal. Paulum de caſt. & communiter doctores. in. l. Ex imperfecto. C. de Teſta-
4 men. † Dicentes atq; concludentes: valere Principis teſtamentum, etiam ſi teſtium numerus non adhibeatur: vel alia iuris ſolemnitas interueniſſe minime reperiatur.

5 Principes enim non ſeruatis iuris ſolemnitatibus donare poſſunt: quorum donationes abſq; iurium ſolemnitatibus factæ, firmæ validæq; exiſtunt. vt probat tex. in. d. l. Sancimus. C. de Donatio. & voluit Oldra. in conſilio. clxxx. incipi. Vt eius de quo quæritur. Ioannes Andre. in additio. ad Specu. in titulo de inſtrumen. editio. §. Porro. Bal. in Auctenti. hoc amplius. col. ij. C. de Fidei commi. & in. c. primo. §. Item ſacramenta. colum. v. verſicu. quæſtio fuit. de Facto in Rege Aragonum. de Pace iuramento firman. in vſibus feu. Ludouicus Roma. in Auctenti. Ex teſtamento. & ibi doctores notant. C. de Teſtamen. militis. & in conſilio. lix. incipi. Ad diſcutiendum. in. iij. col. Rochus de Curte in tractatu de Conſuetudine. in nona quæſtio. & latè tradit Stephanus Bertran. multa alia ſimilia adducens in conſilio. lxxxvi. incipi. Dicit Oldra. in prima & ſecunda colum. & in conſilio. ccxxvii. incipi. Pro vt dicit Oldra. in ſecunda colum. & in conſilio. cclxxvi. incipi. Viſa conceſsione. colum. ij. volu. iij.

Maiorem enim in donando (vt latè ſuperius in prima dubitatione, in primo pro parte tua Illuſtriſsime Marchio fundamento diximus) Principes ſuperiorem

non recognoſcentes, quam alij priuati homines habẽt: & maioris firmitatis eorum donationes quàm priuatorũ
6 exiſtunt. Quod patet, † Nã licet donatio inter patrem & filium in eius poteſtate conſtitutum, regulariter (vt ibi diximus) non valeat: niſi mediante iuramento fiat: Tamẽ ſi Princeps ſuperiorem non recognoſcens, filio in eius poteſtate conſtituto, ſimpliciter & abſq; iuramento donauerit: ſtatim talis donatio valida & firma erit. vt notat Bal. in.d.§. Sacramenta. Quẽ referunt & ſequuntur doctores, maxime Ioannes Crotus de Monteferrato in repetitione.l. Frater à fratre. in.xx.col. verſicu. ſeptimo limitatur.ff. de Conditiõe in debiti. Stephanus Bertran. in conſilijs proximẽ allegatis. Et Carolus Ruinus in.d. conſilio.cxxvi.
7 Et quamuis donatio à priuatis vltra quingentos aureos facta, non valeat, niſi inſinuata fuerit: valebit tamen abſq; inſinuatione, ſi eam Princeps alicui fecerit. vt eſt tex. in Auctenti. Item à priuatis. C. de Donatio. & in.§. Illud. in Auctenti. Vt nõ fiant pignoratio. Callatio.v. & notant doctores ſupradicti. & Marianus Socci. in tractatu oblationum in nono libello. in.vj. quæſtio.

Quæ in caſu noſtro abſq; dubio procedunt: Nam præfatus Sereniſsimus Rex Ioannes, nõ ſolùm ex certa ſua ſcientia, & motu ſuo proprio, præfatum oppidum de Mula dicto Alphonſo Ioñes Faiardo donauit: Verùm etiam propria ſua Regia autoritate, & de omni, abſolutaq; ſua Regia poteſtatis plenitudine, eandem illi donationem fecit. Car yo (inquiens) por la preſente vos fago la dicha merced, de mi proprio motiuo, e cierta

ſcientia, e poderio real abſoluto, anſi como de coſa mía propria, e libre, e por mi poſſeyda, ſin en bargo ni con tradiction alguna. Per quæ verba Princeps omnē errorē, omneſq; ſolēnitates à iure requiſitas, necnō oēs & quoſcunq; defectus ſuppleuit atq; excluſit. vt notant doctores poſt glo. ibi in.c.ij. de Filijs presbyte. & in.c. Nō nulli. vbi latiſsimè per Feli. de Reſcriptis. & alij cōplures, quos ſupra retuli in prima dubitatione, in reſponſione ad quintū & ſextum pro parte dicti oppidi de Mula fundamenta. numero. xvi. in. cccxv. & cccxvj. pagina.

QVantum ad ſigilli defectum, eſt etiā dicendum, Quòd quamuis de conſuetudine regiarū curiarū ſit, priuilegia, reſcripta, gratias, & alias quaſcunq; conceſsiones ſigillare. † Quia oportet vt talia ſignentur: quāuis regulariter attendi ſoleat tempus datæ & ſignaturæ. vt notat Bal. in. l. Falſus. in. x. col. C. de Furtis. Paulus de caſt. in. l. prima. C. Vt lite penden. & Riminal. in. l. pacta nouiſsima. C. de Pactis.

Et quamuis in quolibet cōtractu tacitè actum videatur, vt ea in eo fiant, quæ fieri ſolent de conſuetudine. vt probat tex. in. l. Quòd ſi nolit. §. Qui aſsidua. ff. de Edilitio edicto. & in. l. finali. C. de. Fideiuſſo. & in. l. Domini prædiorum. C. de Agricolis & cenſitis. libro. xi. & notāt doctores in. c. Cum M. de Conſtitutio. Bal. in. l. Fideicōmiſſa. §. Si ſeruo. ff. de Legatis tertio. & in Auctenti. Si quis in aliquo documento. col. finali. C. de Edendo. & tradit Matthæus de Afflictis in titulo. Quibus modis
3 feudum conſtitui poteſt in. iij. col. † Quod ſi nō fit: literæ efficiuntur nullæ: vel adminus reddūtur ſuſpectæ:

præcipue ſi in camera ſeu per cameram ſint expeditæ. vt notat Ioannes de Anania in. c. Quam graui.col. finali. de Falſis. Lanzelotus Decius. in. l. More maiorum.ff. de Iuriſdictione omnium iudi. Paris de Puteo in tractatu ſindica. folio.vij. col. iij. verſicu.ſuper ſtatutum. Franciſcus de Curte in conſilio. lxxiij. incipi. Super memorata. in penul. col. & latè tradit Feli. in. c. ij. in.vij.col.& in. c. Ad audientiam. el primo. col. iiij.verſicu. limitta quarto. poſt doctores ibi de Reſcriptis. & Ioannes de Neuizanis in conſilio ſuo poſito inter conſilia Alberti Bruni, quod eſt conſilium. xij. incipi.
4 Patres comederunt. in. xxxv. col. † Præcipue cum ſigillum aliquando ſit de ſubſtantia literæ ſeu ſcripturæ, vt probat tex. l. Tribunus. §. finali. ff. de Militari teſtamento.& notant Andreas de Iſernia & Matthæus de Afflictis. de Prohibita feudi aliena. per Lotha. & idem Matthæus de Afflictis in. d. titulo. Quibus modis feudum conſtitui poteſt. in.iiij.col. in vſibus feu. †
5 Quæ ſi imperfecta ratione ſigillationis fuerit: exhiberi non debet. vt tradit Neapolitanus Sebaſtianus in cōſuetudinibus Neapolitanis, in conſuetudine incipi. Contra inſtrumentum. ſub Rubrica de Iure quartæ. †
6 Literæ tamen ſeu priuatæ ſcripturæ, & præcipue illæ quæ à Principe fiunt, ſigillo non indigent. vt probat tex. in. l. Sacri affatus. ibi quæ chartis ſiue membranis ſubnotatio noſtræ ſubſcriptionis impreſſerit. C. de Diuerſis reſcriptis. & in. l. prima. ibi per Epiſtolam & ſubſcriptionem. ff. de Conſtitutio. Principum. & in. d. l. Cum tabernam. §. Idem quæſijt. ibi. vel ta

bulæ ſignatæ non ſint. vbi hoc notant Bar. Salice. & doctores. ff. de Pigno. doctores communiter in.d.l. Cum antiquitas. vbi latè per Alexan. Iaſonē,& moder. C.de Teſtamen. Bal. in prohæmio Decreta. in.v.col. in fine.Lanzelotus Decius hoc inquiens eſſe notandum, & memoriæ perpetuò tenendum in.l. Quæ dotis. in finalibus verbis. ff. Soluto matrimo. & Antonius Capitius in Deciſionibus Neapolita. in. lxxxvi Deciſione. incipi. In cauſa Magnifici Ioannis. in. ij. col. in fine. Si enim ſigillo nō indiget lex quando conditur:& tamē eſt res cōmunis & publica. vt notat Bal. in titulo de pace Conſtantiæ.in.ij.col. multò minus ſigillo indigebit ſcriptura priuata.

Quæ omnes difficultates in caſu noſtro ceſſare videntur: Cùm per antiquitatem atq; vetuſtatem inſtrumēti, cædulæ,ſeu ſcripturæ donationis prædictæ: omnes ſolemnitates interueniſſe, cunctaq; rectè atq; legitimè facta fuiſſe comprobentur. vt latè ſuperius diximus in prima dubitatione,in reſponſione ad quartum pro parte dicti oppidi de Mula adductum fundamentum.

Quando enim titulus, aliquem ſolemnitatis defectum patitur: per longi temporis,& maximè per quadraginta annorum lapſum,atq; diſcurſum ſuppletur,atq; purgatur. vt probat tex.in.l.finali.C.de Fundis patrimonia. libro.xi.& notat Bal.in.l.Si ſolemnibus.C. de Fide inſtrumen.Salice.in.l.Omnes.& in.l.Comperit.C.de Præſcriptio.xxx. vel. xl. annorum. Philippus Francus in.c.Cùm perſonæ.§.Quòd ſi tales. de Priuile.libro.vj. & Alexan. in conſilio. xxx. col. penul. verſicu. Præterea.volu.v. Et

præcipue quando iuxta illius tenorem per aliquod tem
8 pus obſeruatum fuiſſe reperitur. † Nam inſtrumentum
minus ſolemne fidem facit: quãdo ſecundũ illius teno
rem diu obſeruatum fuit. vt notat Cynus in Allegatio
nibus ſuis, poſitis inter conſilia Bal. poſt cõſilium. cccc.
in ordine. incipi. Super primo pũcto. col. prima. volu. iiii.
& voluit idem Bal. in conſilio. cccciij. incipi. Quæritur
an per ſolam diffamationem. col. finali. volu. v. Quos re-
fert & ſequitur Aymonus Crauete in conſilio. ci. incipi.
Nobilis Guido de Baſſeis. in fine. & in conſilio. clviii.
incipi. Viſis actis. col. prima. in principio.

9 Et ideò notabiliter dicebat Bal. in conſilio. xxxvii. incipi.
Quidam Tabellio. volu. primo. Quòd ſi quis virtute
alicuius inſtrumẽti, per longum tempus in poſſeſsione
alicuius rei fuerit: taliter fides inſtrumenti per illud tẽ-
pus comprobatur: vt magis inſtrumento quàm teſtibus
ipſis credatur.

10 Diuturna enim obſeruantia, non ſolùm titulum iu-
ſtum reddit: verùmetiam iuſtiſsimum eum facit. vt
tradit Marianus Socci. iunior in conſilio. lxxix. volu.
primo.

11 Et propterea, cùm antiquum inſtrumẽtum producitur:
non expedit neq; neceſſarium exiſtit, quod probetur
quòd ille qui inſtrumentũ confeciſſe dicitur, notarius
fuerit: vel in quaſi poſſeſsiõe notariatus extiterit. vt no
tat Bal. Quem ſuperius retuli in Auctenti. Quas actio
nes. in vltima col. C. de Sacroſanctis eccle. allegat Inno-
cen. in. c. Veniens. de Verborum ſignificatio. Quem re
fert & ſequitur Iaſon. plura alia ſimilia adducens in. l.

Barbarius in. xi. col. in tertia limitatione. verſicu. Adde Bal. ff. de Officio præto. & in conſilio. lxxxix. incipi. Ad conſultationem. col. finali. in fine. volu. primo.

Cùm enim præfata donatio nõ ſolùm per longum tempus & ſic per decem annos, nec per ſolum antiquum tempus, & ſic per quadraginta, ſed etiam per nonaginta ſex annos & vltra obſeruata fuerit: & ſuum effectum habuit & nunc habet: retractari nullomodò poteſt. vt probat tex. in. c. Contingit. ibi ſi fuit aliquot annis obſeruata. de Tranſactio. & voluit Petrus Paulus Pariſius in conſilio. lxxxviii. incipi. Viſo proceſſu. col. vij. volu. iij.

12 In antiquis enim factis, exacta probatio non requiritur. Sed cùm difficilis exiſtat, etiam non concludens tolleratur: & minus plena probatio, quæ in recentibus factis non probaret admittitur. vt ſuperius latiſsimè diximus. Et tradit Philippus Corneus in conſilio. xix. incipi. Videtur in hac conſultatione. col. prima. volu. ij.

13 Et ideo quamuis regulariter ſcriptura priuata non probet, nec valeat, in caſibus in quibus ſcriptura requiritur: Si tamen talis priuata ſcriptura antiqua fuerit, Bene probat, & pro auctentica habetur ac reputatur. vt notat Antonius de Butrio in. c. ij. de Fide inſtrumentorum. Quem refert & ſequitur Iaſon in. l. Cùm aliquis. in. iij. col. C. de Iure delibe. & Antonius Capicius in Deciſionibus Neapolitanis. Deciſione. lxxxvi. incipi. In cauſa Magnifici Ioannis. in tertia còl. in principio. Et præcipue quando à parte ſiue expreſsè ſiue tacitè

laudatur atq; approbatur. Nam ſcriptura priuata ſine dubio fidem facit, quando à parte vt in caſu noſtro approbata fuit. vt conſuluit Bal. in conſilio. cclxxv. incipi. Factum tale eſt quidam campſor. col. ij. volu. iij. Quem refert & ſequitur dictus Aymonus Crauete in. d. conſilio. clviij. incipi. Viſis actis. in prima col.

QVantùm ad vltimum huius ſecundæ principalis dubitationis articulum, Num præfata ſcilicet donatio fuerit nulla, eòquòd abſq; Regiorum conſiliariorum, ciuitatumq; procuratorum conſilio fuit facta: Quia in reſponſione ad ſeptimũ pro parte dicti oppidi de Mula fundamentũ, latiſsimè diximus ac demonſtrauimus, Talium cõſilium minime eſſe neceſſarium: Nec Reges ac Principes aſtrictos eſſe ad tale conſilium petendũ: ſuperfluũ erit, Iterum ibi dicta referre: præſertim cũ Caſtellæ Reges, abſq; ſuorũ conſiliariorũ conſilio atq; interuentu, poſsint cuicunq;, ſui Regni iura donare: vt habetur in. l. xxiiij. ipſius ordinamẽti. libro. ij. titulo. iij. Cuius verba hæc ſunt. Porque los del nueſtro conſeio ſepan nueſtra volundad: queremos declarar, quales ſon las coſas que nos queremos firmar de nueſtro nombre, ſinque ellos pongan dentro enellas ſus nombres: que ſon eſtas que ſe ſiguen. Officios de nueſtra caſa: Mercedes: Limoznas de cada dia: Mercedes de iuro e de heredad, y de por vida: y tierras: y tenencias &c.

Et quamuis alia lex tertia ipſiuſmet ordinamẽti, titulo, nono, delas donationes y mercedes. Tale à Regibus cõſiliũ, in donatióibus de quibuſcũq; oppidis & caſtris ab

eis faciendis, eſſe petendũ ſtatuerit præceperit atq; ordinauerit: talis lex donationẽ præfato Alphonſo Iañes Fajardo factã, vt diximus nõ cõprehendit: Cũ poſt præfatã donationẽ, pluribus tranſactis annis, lex prædicta condita fuerit: Quinimo & ſi ante præfatam donationem lex illa condita fuiſſet: & regiorum conſiliariorum, atq; ciuitatum procuratorum conſilium, ad ipſius donationis validitatem requireretur: ad huc ex temporis diuturnitate, vt latè ſuperius diximus tale conſilium interueniſſe præſtitumq; fuiſſe præſumeretur.

SEQVITVR TERTIA ET VLTIMA Principalis dubitatio: Num Illuſtriſsima dignatio veſtra, ſe poſsit aliqua præſcriptione iuuare atq; tueri: & ipſos alienatos ac Fiſcum à iure agendi excludere.

QVantùm ad iſtam tertiam & vltimam principalẽ dubitationẽ, Quia ſuperfluum eſt tempus ſuper ea cõſumere: Cùm ſimus in caſu in quo tu Illuſtriſsime Marchio nulla indiges præſcriptiõe. Nam vt ſuperius latè diximus, ac demonſtrauimus: poſſunt Imperatores, Reges, ac Principes, & præcipue poterant Caſtellæ Reges, quæcunq; oppida & caſtra, aliáq; regnorum ſuorum iura, ſuis benemeritis ſubditis eo tempore liberè concedere atq; donare. Attamen ne ſub ſilentio eam videar relinquere: quid in ea ſentiam, breui ſermone agam: & ſi animi tranquillitas, librorumq; copia mihi minime adſit: Cùm ex Tridentino concilio, ob bellorum tumultus, coactus fui diſcedere: Et ad hanc Mediolanenſem vrbem veluti profugum ac peregrinum hoſpitem, abſq; aliqua librorum ſuppellectili, me cõferre: vt hinc in meam deo fauente, poſsim diœceſim remeare.

Dico igitur Illuſtriſsime Marchio, Quòd quamuis aliqua præſcriptione non egeas: Si tamen ea indigeres: eadẽ abſq; dubio iuuare atq; tueri te poſſes. Nam cùm per centum & vltra annos & ſic per immemoriale tem-

pus,tu præceſſoresq; tui,dictũ oppidũ ſcientibus ac patientibus cunctis Sereniſsimis Caſtellæ Regibus:& laudantibus, approbantibus , atq; cõſentientibus ipſiſmet oppidanis,tenuiſtis ac poſſediſtis:Proculdubio & ſi titulũ aliquẽ nõ habuiſſetis:illud,illiusq; dominiũ ac iuriſdictionem, tam aduerſus oppidanos prædictos , quam etiam aduerſus Sereniſsimos præfatos Caſtellæ Reges præſcripſiſtis.

Vſus enim antiquiſsimus, antiquiſsimaq; conſuetudo, & tanti tẽporis curſus non extat memoria lõgiſsima præſcriptio,titulũ nõ requirit:Sed vim tituli habet:vimq; legis ac cõſtituti obtinet,vt probat tex.in.l.prima.§.fi. ibi vetuſtatẽ vicẽ legis tenere. & in.l. In ſumma.in principio. ibi. Vetuſtas quæ ſemper pro lege habetur.ff.de Aqua pluuiali arcen.& in.l.Hoc iure.§. Ductus aquæ. ff. de Aqua quotidiana & æſtiua.& in.c.Super quibuſdã. §.Præterea. de Verborum ſignificatio. & in.c. primo.in fine.de Præſcriptio. libro.vj. & notant doctores in prædictis iuribus, Cynus. Ange. Paulus de caſ. & cõmuniter alij in.l. Si certis annis. C. de Pactis Bal. Cardina. Ioannes de Imola & cõmuniter doctores in. c. Apoſtolica.de His quæ fiunt à prælato ſine conſenſu Capi.idem Bal. Salice.& alij in.l.Traditionibus.C. de Pactis & in. c.primo. in prima col.Quæ ſint rega. & in conſi. xlviiij. incipi.In facto Abbatis.volu.primo.doctores cõmuniter in. c. Si diligenti. de Præſcriptio. Oldradus in conſilio. cxxxxvi.incipi.Factum eſt tale. in. ij. col. & in conſilio. ccclxxxxvi. Cardina.in Clementi.Sæpe.§.Quia.de Verborum ſignificatio. & in conſilio. lxxxviii. incipi. Capi-

tulum Ciuitatenſe. & in conſilio. xxiiii. incipi. Dico Petrũ. Petrus de Ancharra. in conſilio. lj. incipi. Conſuetudo. & in conſilio. clvij. incipi. Summæ prudentiæ. in prima col. Panormita. & cõmuniter alij. in. c. Peruenit. de Cenſibus. & in conſilio. lxxi. incipi. Clericus quidam. volu. ij. Andreas de Iſernia in conſtitutionibus Neapolita. in principio. in. iiii. col. & in libro tertio. in conſtitutione incipi. Si dubitatio. in. iii. col. & in prohæmio Feu. in. x. col. & in titulo. Quæ ſint regalia. in verbo Flumina nauigabilia. in. ij. col. Ioannes Mona. in. c. ij. de Præben. Domini de Rota. deciſione. ccclxxv. incipi. Nota quòd vbi allegatur beneficiũ. ſub titulo de Vnionibus. in Antiquis. Guido Papa in. c. Quòd tranſlationem. in prima. col. de Officio legati. Ludouicus Roma. in conſilio. cccxxxij. Quem refert & ſequitur Nicolaus Millis in repertorio ſuo in verbo Stilus. Alexander in conſilio. vj. incipi. Viſo Themate. volu. primo. & in conſilio. xxxvii. volu. ij. & in conſilio. lxvij. col. ſexta & in conſilio. lxx. incipi. Viſo puncto. col. iij. volu. iiij. & in conſilio. v. incipi. Si vera ſunt ea. col. ij. verſicu. Sed præmiſsis. & in conſilio. lij. incipi. Viſis. volu. quinto. & in conſilio. lxxviij. incipi. Videtur. in prima. col. & in conſilio. cx. incipi. Adeò grauis. col. penul. verſicu. Ad quartum. volu. ſexto. Berthachi. in tractatu de Gabellis. in prima parte. in ſexta col. Socci. in conſilio. xxxvij. incipi. Viſis. volu. primo. & in conſilio. cclx. in finali col. & in conſilio. ccxcvij. incipi. Viſo priuilegio volu. ij. & in cõſilio. vij. incipi. Super quaſtiõe. col. prima. volu. iij. Iaſon in. l. De quibus. in. x. col. verſicu.

nota etiam.ff.de Legi.& in repetitione.l.Quo minus.in xvi.col.verſicu.intellige tamen.ff.de Fluminibus. Philippus Decius in cõſilio.lxxxv.incipi. Et diligenter.col. prima.volu.primo. & in conſilio.cclxxi.incipi. In caſu tranſmiſſo.col.prima.volu.ij.Dominus præceptor meus Franciſchinus Curtius in tractatu feudorum in prima parte.in.ij.col.in prima quæſti. Matthæus de Afflictis in præludijs conſtitutio. Neapolita. in nona quæſtio.in verſicu. ſecundum exemplum. in fine. & in Deciſionibus eiuſdem regni. Deciſione. cccxxiiii. incipi. Agitur cauſa.in. iii. col.Ioãnes Frãciſcus Balbus in tractatu præſcriptio.in.ij.parte quintæ partis principalis.in.vj.quæſt. Guilielmus Benedictus in repetitiõe.c. Raynuntius.in verbo Et vxorem nomine Adelaſiam. folio.lxx.in prima col. in principio. de Teſtamen. Ioannes Franciſcus de ſancto Nazario aliâs de Ripa in repetitio.d.l. Quominus.in.viij.col. Stephanus Aufre. in tractatu de poteſtate ſeculari, ſuper perſonis eccleſiaſticis. in prima regula. in duodecima fallentia. Petrus Paulus Pariſius in conſilio. xxvi. incipi. Et in præſenti. in penul. col. & in cõſilio.xxvii.incipi.In præſenti cõſultatione. in.v.col. & in cõſilio.ci.incipi. Bona de quibus.in.ij.col.& in conſilio.ciiii.incipi. In præſenti cauſa.in.ij.& xv.col. & in cõſilio. cxi.incipi. In cauſa.col.vii. volu. primo. & in conſilio. ccccxxiiij. incipi. Ex puncto. col. ij. volu. ij. & in conſilio.iij. incipi. Singula geſta. in. iij. col. & in conſilio.xiii.incipi.Circa præſentem difficultatem col. finali. & in cõſilio.xvi.incipi. Caſtrum. in finali col. & in cõſilio, cxi. incipi. In cauſa, volu. iiii. Marianus Socci.

iunior

ſunior in conſilio. lxv. incipi. Cùm in præſenti. col. x. volu. primo. & Marcus Mantua Bonauita in conſilio. cxlix. incipi. In præſenti cauſa. in prima col.

Etſi dicatur, Quòd cùm à tempore quo præfata donatio dicti oppidi de Mula, per Sereniſsimum Regem Ioannem, præfato Alphonſo Iañes Faiardo fuit facta: vſquequò per oppidanos eiuſdem oppidi, lis fuit mota, & præſcriptio interrupta: non centum anni, & ſic immemoriale tempus, ſed tantùm nonaginta ſex fuerunt effluxi: Nõ propterea immemorialis præſcriptio, & immemoriale tẽpus deſinet dici. vt notat Innocen. Quem cõmuniter ſequuntur doctores in. c. Veniens. col. ij. antemedium de Verborum ſignificatio. vbi inquit, Idem iudicandum eſſe de Tempore centum annis proximo vel parum minori: quod iudicatur de ipſomet centum annorum tempore. De quo latiſsimè dixi ſupra in prima dubitatione. Præcipue cùm præfati oppidani per ſuam citationem & litis conteſtationem, non potuerint præfatã præſcriptionem interrumpere. Nam eorum litis conteſtatio atq; præſciriptonis interruptio eis non profuit: quia non ſolùm per tam antiquiſsimum tempus, verùm etiã per quadraginta annorũ de-
a cursum, iam contra eos, † & ius vaſſallagij, & omne ius quod habebant præſcriptum fuit. vt ſunt iura vulgaria, & ſignanter probat tex. in. l. Sicut. & in. l. Omnes. C. de Præſcriptio. xxx. vel xl. annorum. & notant Bar. & doct. in. l. Solent. §. primo. ff. de Officio proconſu. & legati. & in. l. Litibus. & ibi Ioannes de Platea. C. de Agricolis & cenſitis. libro. xi. doctores com-

muniter in.l. Si certis annis & ibi latiſsimè Iaſon.C. de Pactis. & notant Andreas de Iſernia & doct. in. c. primo.§. Præterea ducatus. de Prohibita feudi alienatio. per Federicum.& facit bene tex.in.c.De.quarta.& in.c.
3 Illud. & in.c.Ad omnes. de Præſcriptio. † Neq; etiam Principi ipſi eorum interruptio iuuare potuit. Nam in ciuili interruptione, interruptio quæ per vnum facta fuit: alteri non prodeſt nec nocet: niſi quis contutor, vel concreditor, ſeu ſocius illius cui fit interruptio extiterit. vt probat tex. in. l. Inter quatuor. ff. de Diuerſis & tempora. præſcriptio. & notant glo.& doct.in.c. Placuit. el. ij. in. §. Hæc de Præſcriptionibus. in verbo interrupta. xvj. quæſtio. iij. glo. Bar. & doctores in. l. Naturaliter. ff. de Vſucapio. Bal. in. l. ij. C. de Serui. Antonius de Butrio. Panormita. & communiter doctores in.c. Illud.de Præſcriptio. Salice. & doctores in. l. Cùm notiſsimi. C. de Præſcriptio. xxx. vel xl. annorum. Petrus de Ancharra. in.c. primo. de Præſcriptio. libro. vj. Ioannes de Imola in. c. finali. in penul. col. eodem titulo. Barptholomæus Socci. qui hanc dixit communem eſſe opinionem in cõſilio.xlvij. incipi. Facti narratione. col. finali. in fine.volu. iij.gloſa Pragmaticæ ſanctionis. in. §. Lis autem. in verbo terminorum circa medium, de Pacificis poſſeſſoribus. & tradit latè Ludouicus Gomeſius in regula de Triennali poſſeſſore. in. xxij. quæſtio. Quicquid dixerit. Panormita. in. d. c. Illud.& Frãciſcus de Arectio in cõſilio.xvij.in.xij.col. Quinimo attento quòd oppidani præfati, primam contra ſe ſententiam, poſt citationem & litis conteſtatio-

nem prædictam reportarunt: etiam quantũ ad ſeipſos, & in ſui fauorem attinet, quamuis præſcriptio contra eos impleta nõ fuiſſet: interruptio quã per citationẽ &
4 litis cõteſtationẽ fecerũt: eis prodeſſe nõ poſſet. † Nã tunc demũ ciuilis interruptio alicui prodeſt, quando in eadem cauſa in qua partẽ citauit, & litem conteſtatus fuit, obtinuit: ſecus verò ſi ſucubuit: prout in caſu noſtro factum extitit. vt notabiliter conſuluit Paulus de caſt. in conſilio. ccxcix. incipi. Viſo puncto. in penul. col. Quem refert & ſequitur Barptholomæus Socci. in.d.conſilio. xlvij. Feli. in.d.c. Illud. in. xiiij. cõcluſione. & Ioannes Franciſcus Balbus in.d.tractatu præſcriptio. in tertia parte ſextæ partis Principalis, in prima dictæ tertiæ partis parte. in verſicu. quinto limittatur prædicta concluſio. in fine.

Et intantùm interruptio præſcriptionis ab vno facta, alteri non prodeſt: Quod etiam ſi per procuratorem fiſcalem, hoc in mandatis nõ habeutẽ, facta fuiſſet: etiã
5 dño Regi talis interruptio nõ prodeſſet. † Non enim poteſt interruptio fieri ab alio quàm à vero domino. vt notat Bal. in.d.l. Sicut. col. ij. C. de Præſcriptio. xxx. vel xl. annorum. Quem refert & ſequitur dictus Ioannes
6 Franciſcus Balbus in.d. verſicu. quinto limittatur. † Et præcepue vbi interruptio ad interrũpendã & impediendã Principis ꝑmiſsionẽ ſiue donationẽ fieret: quo caſu cũ in generali mãdato nõ veniat id ꝑ quod Princeps de violatiõis ꝑmiſsiõe & fide rupta argui poſſet: nullo modo ꝑ ꝑcuratorẽ fiſcalẽ talis iterruptio fieri valeret. vt notabiliter cõſuluit Petrus de Ancha, i cõſi. cclxvi. incipi.

Videtur primo. & in conſilio ſequenti. & Iaſon in. l. Si procurator. in. iij. col. ff. de Conditione indebi. Quos refert & ſequitur Aymonus Crauete. in conſilio. liiij. incipi. Quæritur primo in cauſa nobilis. in. ij. col. Vbi plus voluit, Quòd ſi in mandato, ſpecialis mentio veniendi contra fidem ipſius mandantis fieret: adhuc talis procurator contrauenire non poſſet. Allegat Paulũ de caſtro ita tenentem in cõſilio. ccxcv. incipi. Viſo ſupradicto puncto. colum. penul. volu. primo.

Nec obſtat etiam ſi dicatur, Quòd cum in eadem prima ſententia, in fauorem Illuſtriſsimi Marchionis patris tui, & contra præfatos oppidanos prolata, ius ſuũ Principi & eius aduocato ſeu procuratori fiſcali fuerit reſeruatum: amplius contra eum non potuit præſcribi: Imo eodẽ Principis iure p̃fati oppidani ſe iuuare poſſunt: quamuis contra eos fuerit præſcriptum.
7 † Quia quamuis ſententia contra præfatos oppidanos lata, fiſco non præiudicet, ſi aliunde aliquod ius habet: Reſeruatio tamẽ quæ per dominos ſupræmi concilij facta fuit: nihil iuris fiſco de nouo tribuit. vt tradit Barptholomæus Veronenſis in conſilio. xxv. vbi plura iura allegat. & Socci. in conſilio. cclxxxvij. col. ij. volu. ij. & Philippus Decius in conſilio. cccccxv. col. v. circa medium. Quos refert & ſequitur idem Aymonus Crauete in conſilio. xxix. incipi. Pro clariori declaratione. in penul. col. in fine. & in conſilio. xxxiij. incipi. Nobiles
8 domicellæ. † Neq; vaſſallus qui aliqua (vt in caſu noſtro) eſt excluſus præſcriptiõe: ex iure fiſci ſe poteſt de-

ſendere: neq; præſcriptionem contra Principem non
cõpletam poteſt in ſui fauorem allegare. vt notabili-
ter voluit Andreas de Iſernia in. c. primo. §. Præterea
ducatus. de Prohibita feudi alienatio. per Federicum.
& latè comprobat ibi Matthæus de Afflictis. in tertio
9 notabili. in. x. col. verſicu. Sed quæro. † Quamuis
in aliquibus aliijs, iure domini poſsit vaſſallus vti. vt
probat tex. in. c. Ad audientiam de Præſcriptio. & in
notabili caſu tradit Bal. in. c. Licet cauſam. col. iiii. ſu-
per verbo habitatores. de Probatio. notabiliter inquiẽs,
Illum qui non poteſt turbare dominum in poſſeſsio-
nem alicuius caſtri: non poſſe etiã turbare neq; cen-
ſurare habitatores ipſius loci. quod dicit notandum
& perpetuò menti eſſe tenendum.

10 Præterea non eſt ſemper verum, quòd centenaria præ-
ſcriptio contra Principem ad regalia iura præſcriben-
dum requiratur. Nam vbi ſcientia atq; patientia Princi-
pis vt noſtro caſu interuenit: ad talia contra Princi-
pem præſcribendum quadraginta annorum tempus
ſufficit. vt notat Bal. in conſilio. ccclxx. incipi. Verba
reſcripti. col. iij. volu. iii. Quem refert & ſequitur dictus
Aymonus Crauete in. d. conſilio. liiii. Et eſt lex expreſ-
ſa regni Caſtellæ quæ idem decidit: Nam quamuis
quis abſq; titulo, in eodem Caſtellæ regno, non poſsit
niſi centenaria præſcriptione, regiam ciuitatem, oppi-
dum ſeu caſtrũ, acquirere: vt eſt tex. Sereniſsimi Re-
gis Alphonſi. in. l. finali. libro tertio. titulo. de las præ-
ſcriptiones, in Regijs ordinamentis. Tamen ſi titulum
quis habuerit: prout Alphonſus Iañes Faiardo habuit:

quadragenaria tantum præſcriptione, etiam in eodem Caſtellæ Regno, eadem acquirere poterit. vt eſt tex. eiuſdē Sereniſsimi Regis Alphonſi in.l.ij. titulo. de las donationes. libro. v. in eiſdem ordinamentis Regijs. Vbi tex. ſi bene memini inquit, Quod ſi dominus Rex alicui donationem plenariam de aliquo Caſtro, nihil ſibi reſeruato fecerit: quam vt latè ſuperius diximus nō reſeruata ſibi ſuperioritate facere minime potuit; ſi ille talis, cui Caſtri donatio facta fuit, Caſtrum illud per quadraginta annos poſſederit: omnem iuriſdictionem excepta maiori iuſtitia præſcripſit.

Per quæ omnia concludo, ſaluo ſemper cuiuſcunq; melius ac rectius ſentientis iudicio: Cuius correctioni cuncta per me dicta ſubijcio: Donationem præfatam dicti oppidi de Mula, per Sereniſsimum Regem Ioannem præfato Alphonſo Iañes Faiardo factam, valuiſſe: firmam, validamq; fuiſſe. Taleq; oppidum, præfatum Senenisſimum Regem Ioannem, propter multa & grandia à præfato Alphonſo Iañes Faiardo accepta ſeruitia, eidem donare potuiſſe. Et inſtrumentum ſiue donationis literas minime defectuoſas eſſe: ſed potius, tam ad prædictam faciendam donationem, quàm ad illius probationem, tales quales decet atq; oportet extetiſſe. Præcipue cùm talem fuiſſe Principum atq; Sereniſsimorum Caſtellæ Regum ſtylum atq; conſuetudinem, in faciendis talibus & ſimilibus donationibus, affirmetur atq; dicatur: † Per quæ ſcriptura etiā
11 in valida robur accipit, atq; validatur. vt notant communiter doctores in.c. Cùm dilectus, per tex. ibi de

Conſuetudine. Innocen. & Ioannes Andre. in. c. primo. eodem titulo, & Bal. in Rubrica de Fide inſtrumento. Quos refert & ſequitur Barptholomæus Socci. in conſilio. cclxxvij. Incipi. Viſis publico inſtrumento. col. ij. in fine. volu. ij.

Et per prædicta, complura alia dubia ac prætenſiones terminari ac definiri poſſunt: quæ vt audiui, oppidani prædicti prætendunt. Et præcipue illud quod dicitur atq; prætenditur, de quadam officiorum nominatione, creatione, ac prouiſione: quam dicunt ex aliquibus Sereniſsimorum Caſtellæ Regum priuilegijs ſe obtinere: & aſſerunt talium officiariorum nominationem ac creationem, ad eos tantùm, & non ad Illuſtriſsimã dominationem tuam pertinere atq; expectare. Nam dato quòd id quod ipſi dicunt atq; prætendunt verũ fuerit: ſcilicet quòd per ſpeciale priuilegiũ, hoc ſibi à præfatis Sereniſsimis Caſtellæ Regibus conceſſum extitit: Certum atq; indubitatum eſt, quòd Sereniſsimus Rex Ioannes ipſis oppidanis minime vocatis nec requiſitis, Quinimo ipſis etiam inuitis atq; cõtradicentibus, abſq; aliqua cauſa, id ipſum quod à ſuis præceſſoribus liberaliter cõceſſum fuit: ab eis auferre, & præfato Alphonſo Iañes Faiardo liberè cõcedere valuit ac potuit. vt latiſsimè diximus in prima dubitatione, in reſponſione ad quintũ & ſextũ pro parte dicti oppidi de Mula adducta fundamẽta. in. cccix. pagina. Præmaximè cũ præfatã cõceſsionẽ ipſi expreſsè laudauerint atq; approbauerint: & per longiſsimũ atq; immemoriale tẽpus contrariũ fieri atq; exerceri per præceſſores tuos paſsi fuerint.

Et quia negare non poſſum, vt beatus ad Vincentium ſcribit Auguſtinus: & habetur in. c. Negare. ix. diſtinctione. Me prolixius quam debueram ſuper hanc cauſam ſcripſiſſe: multaq́ dixiſſe, quæ iuſto poſſunt iudicio & abſq; temeritate culpari. Tamẽ quia vt Cicero inquit, Perdifficile eſt, in longa oratione aliquãdo nõ deficere. Ideo oratum lectorem volo: ſi in hiſce forſitan aridis ac ieiunis lucubraciunculis, quippiam à recto veritatis tramite delirans inuenerit: Me imprimis ab omni librorum ſuppellectili ſpoliatum, alienigenaq́ peruagantem regna penſitet. Deinde mei ingenioli imbecillitati parcat. Quas etiam ea beneuolentia ac germano animo, quo exaraui legat, rogito.

FINIS.

MEDIOLANI
Excudebant Valerius ac fratres Metij.
M. D. LII.